829/1
1 Примерак

БР. 182. НЕДЕЉА 1. ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ОДЕЉА БИБЛИОТЕКА У БОКУ

14. ЈУЛИ

— Француски Народни Празник —

14. јула 1789. године француски народ, голорук али силно наоружан љубављу ка Слободи и Правди, поруши Бастиљу, тврђаву тмуру и страшну, најизразније обележје Тиранства и Неправде. Царовање Насиља и Самовоље паде са сурим бедемима древне тврђаве. Луча **Слободе, Једнакости, Братства** међу људма би ужежена тога дана у Паризу, и од тога доба, кроз све непогоде и холује, не преста блистати. А благодети те Луче не обасуше само Француску. Велика несебичност и жарка љубав према Човечанству које вазда пламтеше у души племенитих синова бесмртне Француске, разнеше широм света те благодети. Воћени блиставом Тробојком, окрилаћени громким звуцима бесмртне Марсељезе, јуначки синови племените Француске крвљу својом и животима својим купише за све људе Слободу, Једнакост, Братство.

И бесмртна Француска задужи Човечанство дугом вечним и неисплативим.

Један велики део нашега народа, браћа наша Словенци које Судбина постави на први домак Немштини, бејаху почетком прошлога века у опасности, да утону у поплаву туђинску и душманску. И залепрша се блистава Тробојка Француска у лепој Љубљани, и пренуше наша браћа Словенци, осетише да више нису робље Немачкó, и милозвучни словенски језик поче да се грана и цвати као липа мирисна.

И бесмртна Француска задужи народ наш дугом вечним и неисплативим.

Када пре четири године сурова Немачка диже своју силу да међу народима угуши Слободу, Једнакост, Братство, а да заведе своју круту тиранију, племенита Француска одлучно стаде на браник великих идеала човечанских. Најсилнији напори сурових Немаца насрнуше на постојбину Слободе и Правде. Дивљи је насилник знао, да победа над Француском значи победу његова насиља над Слободом и Правдом у свету. И сви бесни и очајнички напори насиља разбише се о јуначке груди синова бесмртне Француске. На Марни, на Изеру, на Вердену и на толиким другим крвавим и славним бојиштима, Француска, крвљу и животима својих најбољих синова, искупи за све народе Слободу, Једнакост, Братство.

И бесмртна Француска задужи Човечанство новим дугом, вечним и неисплативим.

Дође кобна 1915. година. Јуначке груди српских витезова дочекаше, мирно и непоколебљиво, силне ударце моћних и злобних душмана српских. Дочекаше их и одолеваху им са самопрегоревањем коме се свет дивио. И множина непријатељева надвлада. Јунаци наши пођоше кроз снегове и врлети албанске, носећи са собом све

што им је још остало: Част и Славу. И кад се пробише кроз пакао албански, кад избише на модри Јадран, малаксали и оголели, бесмртна Француска беше ту, дочека их и прихвати као рођену децу своју. И већ неколико месеца доцније, наши славни изгнаници високо подигоше своје заставе у Маћедонији и окитише их новим венцима.

И бесмртна Француска задужи народ наш новим дугом вечним и неисплативим.

И ето зашто данас и сви ми Срби, и сви народи што љубе Слободу и Правду славимо данашњи дан, Француски Народни Празник, а милијуни одушевљених гласова кличу:

Живела племенита и бесмртна Француска!

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 1. јула

Српски званичан извештај. — 30. јуна слаба обострана артилериска активност.

Солун, 1. јула

Француски званичан извештај. — Операције у Албанији настављене су са пуно успеха.

Северно од Деволи-а заузели смо после борбе Грибу. Јужно од Деволи а заузели смо коту 500 и јопрели ко Пърте, код ушћа Деволи-а и Томорице.

Аустријанци су запалили у свом повлачењу Мањчани и Гралиши.

Ништа важно на осталом фронту,

Наша авијација бомбардовала је и тукла из митраљеза са мале висине логоре код Цапари-а, северо западно од Битоља и непријатељске организације у области Сереза.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 1. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Између Марне и Озе Французи су преко ноћи помакли унапред своје предстраже за 500 мет. по дубини у области Полског Добра Ла Пор.

Французи су извршили више препада северно од Авра, у области Озе и Марне и у Шампањи и заробили су неколико војника.

Званичан извештај од 23 часа. — Французи су извршили једну локалну акцију у области Лонг Пона и заробили око 30 војника.

Број заробљеника које су Французи задобили јуче у области Мондидјеа износи преко 600. Запленили смо и 80 митраљеза.

Париз, 1. јула

Амерички званичан извештај. — У области Шато Тијери непријатељ није успео да продре у Америкапске ровове и ако је претрпео губитке.

Јуче су амерички авијатичари оборили један непријатељски аероплан у области Тиокура.

Лондон, 1. јула

Званичан извештај. — Једна наша патрола заробила је последње ноћи неколико непријатељских војника у близини Бозјела. Одбили смо јутрос препад непријатеља јужно од Бикоа. Непријатељска артилерија показала је преко дана живу активност јужно од Араса.

Авијација: Наски облици и рђаво време спречавали су на западном фронту рад авијације 29. јуна. Непријатељски аероплани нису показали никакву активност а наши су вршили осматрања и артилериске регулаже за време кратких размака лепог времена.

Ваздушних борби није било нити губитака.

У току ноћи и поред јаког ветра и облачног времена наши авијатичари извршили су неколико корасних извиђања и бацили 4 тоне бомби.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 1. јула

Званичан извештај. — ..... (нејасно).

Крф, 30. јуна

Јављају из Париза: Данас су четрдесет официра чехо-словачке војске у Француској, пређашњи борци у српској војсци, предали српском посланику ради отправљања Његовом Величанству Краљу следећа честитања, приликом нашега народнога празника:

„Нека да Бог и срећа јуначка, да се у идућој години слобода и мир поврате у лепе српске земље, уједињене у заједничкој отаџбини Срба, Хрвата и Словенаца.“

(Пресбиро).

ПОДВИГ ФЕАНЦУСКЕ ЗА СЛОБОДУ СВЕТА

Немачка је данашњи рат започела једним насиљем на своју срамоту. Прегазила је Белгију зато што она није хтела да пропусти немачку војску преко своје територије, с правом се позивајући на неутралност коју су јој Велике Силе зајемчиле под часном речи и на чему постоји и потпис Немачке. Кроз овај злочин Немачка је, међутим, хтела да оствари своју давнашњу намеру: да њен први ударац паднe на француску војску и то са оне стране одакле се она најмање надала, јер се у Француској тешко могло и претпоставити да ће Немачка извршити упад преко једне државе чију је неутралност и сама раније признала. Њена стара жртва и јестини успеси у 1870. год. уливали су јој нади да ће са Француском брзо да сврши и да ће јој овда лако бити да потуче и остале чланове Споразума. Положај у коме се нашла Француска био је тежак не само због напада са неочекиване стране, него и зато што је према себи имала готово целокупну немачку војску, која је више од четрдесет година спремана и наоружавана за освајачки рат. Слобода целога света била је заједно са Француском доведена у питање. Француска је схватала сву озбиљност стања, примила је мушки бачену јој рукавицу и одважно стала на бранк отаџбине и слободе. Она рат није хтела, али кад јој је већ силом натурен, она је непријатељу требало показати ни бојном пољу да су Французи у 1914. години исто онако увек прва, најбоља и најодабранија деца мајке Слободе, као што су ни и претни били у прошлости пуној блеска и славе.

Немци су наступали. Белгијанци су учинили што су могли и колико су могли, па су се најзад морали повући на француско земљиште заједно са деловима француске и енглеске војске која су им притекли у помоћ. Тапаса немачке војске плавили су већ француску територију.

Генералисим француске војске, маршал Жофр се онда реши да повуче своје снаге са северне границе дубље у унутрашњост земље, да их на одређеном месту прикупи и уједини и да потом пређе у напад. Операција је била и тешка и ризична. Свако одступање утиче неповољно на морал. Али, он је добро познавао дух Француза и њихову безграничну љубав према отаџбини и био уверен да ће му операција бити крунисана успехом у тренутку кад их буде заустављо и наредио да пођу напред. Непријатељ је, међутим, био обманут. Он није слутио ништа се крије иза француског одступања. Јер немачком војнику, коме су још пре рата у кући, школи и касарни уливали у главу да Французи као војници не вреде много, није много требало па да поверује да је ово, за Француза повлачење по једноме утврђеном плану, па њега право бегство.

Маршал Жофр је будним оком пратио покрете непријатеља и вребао само згодан моменат да му зада смртни ударац. Трупе су са највећим пожртвовањем прелазиле с времена на време у контрафанзиву, задржавале и успоравале непријатељево наступање и давале могућности Жофру да распореди и групише снаге за велику б и т к у н а М а р н и, која је почела 5., а завршила се победом Француза 12. септембра 1914. године, по новом календару. После пуних четрнаест дана одступања, француска војска прешла је у контрафанзиву са жестином као да је то први дан рата, натерала непријатеља да се повуче на оним тачкама фронта и да промени мишљење о њеној вредности. Зачетак саме победе на Марни је у успеху који су Французи имали на немачком десном крилу, којим је командовао ђенерал фон Клук, чија је армија журила да што пре одсече Париз од унутрашњости Француске и да га потом опседне. Победу је ту изводјевала једна нова армија коју је гувернер Париза ђенерал Галијени формирао од трупа које су биле одређене да под

његовом командом браве парашки утврђени логор. Нова армија је упућена на најбржи начин, узети су сви парашки аутомобили у похоћ, и о њеном доласку према себи, Клук није знао ништа све до њеног уласка у акцију. И тако, Немачка није успела да војнички туче Француску у почетку рата када су јој услови за то били још најповољнији.

Победом на Марни, Француска је порушила темељ на коме је Немачка годинама зидала свој освајачки план; њоме спасла своју и слободу целог света, и будуће нараштаје слободних народа задужила дугом захвалности.

Покушај Немаца да се у истој години пређе Изера доченају Калеу, такође пропада.

Трећи нацрт на француску територију и покушај да заузимањем Вердена отворе себи пут за Париз, разбио се о више месечни херојски отпор француских трупа.

После толиких славних подвига, толиких напора, толико проливене крви, читавих крајева опустошених варварском руком непријатеља, Француска још стоји с пушком у руци горда и непоколебљива у својој решености, да рат тера све дотле док непријатељ најзад и сам не увиди сву бесплодност напора да победи народ, који се у вековној борби за слободу, браство и једнакост васпитао да претпоставља смрт животу назад када то захте његов светао идеал изражен у ове три речи.

ЕНГЛЕСКА АВИЈАЦИЈА

Лондон. — У току месеца јуна независни британски авијација извршила је 74 напада у унутрашњости Немачке. У свим нападима бачена је 61 и по тона бомби. Енглеске ваздушне напади на Немачку стално расту како по броју, тако по тежини и количини бачених бомби на важне војне објекте. У мају месецу бачено је 48 тона бомби. Овде није урачунато огромна количина бомби што су енглеска авијатичја бацили на западном фронту и на објекте на морској обали код Зебрића, Остенде и Бриџа и необични рад француске авијације. Железничка раскрсница код Мец Саблона нападнута је 18 пута, станица и железничке радионице код Тионвила и аеродром у Болхену по шест пута.

КИЛМАНОВ НАСЛЕДНИК

Лондон. — На место фон Килмана постављен је за секретара спољних послова познати пангерманиста адмирал фон Хинце. Питање о Килмановој оставци решено је прошлог понедеоника, 25. јуна, у главном немачком стану, на конференцији на којој су присуствовали Кајзер, Хертлинг и Хинце.

Именовање Хинцеа, који је кандидат пангерманиста, сматра се у Немачкој као победа реакције. Стога сва немачка штампа поставља оваква питања: Хоће ли Хертлинг да иде с власти? Значи ли именовање Хинцеа да ће се унутрашња политика са свим изменити или не? Хоће ли Рајхстаг бити распуштен?

Према „Германији" (орган канцеларов) Хертлинг је имао дуг разговор са Хинцеом, у коме се овај показао помирљивим и обећао да се строго држи политике скупштинске већине.

Пешадијски пук „Хајдук Вељко" прославиће своју славу 18. јула ове године као успомену на дан смрти свога неумрлог патрона Хајдук-Вељка Петровића, крајинског јунака.

Богослужење и сечење колача биће у 7 часова на положају.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 183. ПОНЕДЕЉАК 2. ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

Поводом Француског Народног Празника 14. јула, Његово Величанство Краљ Петар упутио је Господину Председнику Републике овај телеграм:

Господину Председнику Републике

Париз.

Допустите Ми, Господине Председниче, да пошаљем преко Вас, за данашњу светковину, племенитој Француској Мој братски поздрав, као и поздрав Мога народа и да поновим тој другој Отаџбини целога просвећеног света, колико јој дугујемо сви за жртве и напоре надчовечанске који је стављају на чело народа који се боре за Напредак и Слободу.

Петар.

Поводом Француског Народног Празника 14. јула, Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар упутио је Господину Председнику Француске Републике овај телеграм:

Господину Председнику Републике

Париз.

Пријатно Ми је, Господине Председниче, да придружим Моја честитања и честитања Моје војске многобројним знацима симпатије, које ће Француска добити данас од целога просвећеног света који види у њој оваплоћење онога духа Слободе и Напретка који сачињавају врховну мету напорима свих народа који се око ње боре против духа Господарења и Варварства.

Александар.

Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар провео је Француски Велики Празник 14. јули међу трупама Француске Источне Војске у Лерину.

По нарочитом наређењу Њ. Кр. Височанства, у Солун је дошао да Га на свечаности заступа Маршал Двора, артилериски пуковник г. Јеша Дамњановић, који је Команданту Савезничких Војсака, Господину Ђенералу Франше-у Депереју изразио честитање и поздрав Њ. Кр. Височанства.

У исто време, Њ. Кр. Височанство упутило је Господину Ђенералу Франше-у Депереју, из Лерина, телеграм у коме му изражава Своје дивљење за Француску и француску војску.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 2. Јули

Српски званичан извештај. — Обострано дејство артилерије, нешто јаче у области села Старовине. Једно наше одељење извршило је успешно препад на непријатељске ровове северно од села Бахова.

Солун, 2. Јули

Француски званичан извештај. — У Албанији, у потпуној узајамној вези, француске и италијанске трупе настављају своје напредовање.

Потискујући непријатељске заштитнице, наше лаке јединице неуморно напредују долином Деволиа.

После сјајних борби, у којима смо задобили још 50 нових заробљеника, заузели смо Грамши, Чекињи и Црујуј.

Савлађујући све тешкоће терена и температуре и савлађујући непријатељски отпор, наше трупе показале су полет изнад сваке хвале.

Наша авијација узима врло активно учешће у овим операцијама, у вези са нашим лаким колонама, бомбардујући непријатељску позадину.

На осталом фронту активност савезничких патрола и енглеске авијације, која је бацила око једне тоне експлозива на непријатељске логоре у области Сереза и Демир Хисара.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 2. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Мондидјеа локалне артилеријске акције по главито у области шуме Сенекат.

Код Кантињија и у сектору Курне сир Арон, у Шампањи, наша извиђачка одељења извршила су више препада и заробила неколико војника.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Повремена артилеријска активност преко дана нарочито у области Корси-а.

Пешадијских акција није било.

Лондон, 2. јула

Званичан извештај. — У једној успешној локалној операцији, коју су наше трупе извриле јутрос у зору, помакле су нашу линију источно од језера Дикбуш-а и заробиле преко 260 војника.

На осталом фронту ништа важно.

Уништили смо 30. јуна 12 непријатељских аероплана а 4 оборили ван контроле. Три наша апарата недостају.

Наши авијатичари извршили су многа извиђања и осматрања у размацима лепог времена и бацили 4 и по тоне бомби преко дана. Ноћу између 30. јуна и 1. јула наши аероплани за бомбардовање били су врло активни. Бацили су преко 1100 бомби у укупној тежини од 19 тона на непријатељске логоре, железничке пруге, возове, спроводе и кантонмане.

Сви наши апарати вратили су се после извршеног ноћног летења.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 2 јули

Званичан извештај. — Није ухваћен.

КРАЉЕВ ДАН У ПРВОЈ АРМИЈИ

У тишини, и скромно, прослављен је у целој нашој армији и данашњи рођен дан и имендан Њ. В. Краља. А из милиона српских поробљених срдаца могла се, данас, отети сама тиха молитва Богу за живот и здравље свога старога Краља.

У кругу својих официра и представника наших савезничких војска на овом делу војишта, данашњи је дан прослављо и Врховни Командант Српске Војске, Њ. Кр. В., Наследник Престола, Александар. — У цркви Мале Госпођине у оми љеном, привременом, борављу Њ. Кр. В. Наследника, одржана је, данас, свечана служба са благодарењем. Чиноделствовали су архимандрит Хаџи Јоаким Бједов и свештеник Светозар Ивошевић, који је на служби при српско-енглеској болници у Кремјану. На ектенија одговарао је певачки хор штаба I армије. У лепом свом говору, архимандрит Бједов изнео је све главне моменте у животу, и све главне перипетаје у раду Њ. В. Краља.

Поред свите Њ. Кр. В. Наследника, служби и благодарењу присуствовали су: командант I армије, генерал П. Бојовић, са официрима свога штаба, и многа изасланства команда и других јединица наших великих Савезника на овом делу војишта, Американаца, Енглеза, Италијана и Француза. — Од команде И. Фр. В. прослави је овој присуствовао пуковник Безансон, начелник штаба у поменутој команди и мајор Унцигер, шеф III биро-а у команди Савезничких Војска. Од представника савезника Енглеза био је познати храбри бранилац Београда, опште симпатични и омиљени адмирал Трубриџ. Наше верне савезнике

и браће сусеже Српскога Народа, Италијане, представљао је пуковник Бодреро, изасланик Италијанске Војске код нашега Врховног Команданта, а од наших Американских савезника били су: мајор Франциз Јагер и капетани Џон Јагер и Цирил Б. Сторз.

Служби и благодарењу, и прослави овој, присуствовала је и нана, по крви, сродница кнегиња Наринкин, и много нашега света из оближњих ослобођених села.

После службе и благоларења, Наследник Престола примао је честитања рођена дана Свога крунисана Оца, и остао је са гостима и на ручку.

Пуковник Безансон и мајор Унцигер, са нашим одржачима везе код И. С. В., мајором М. Мариновићем и поручником М. Димитријевићем, били су гости на ручку код команданта I армије, генерала П. Бојовића.

X.

ВОЈВОДА СКОПЉАНЧЕ

— Из збирке „Српјански Венац“ —

С ноћчи вечер чета ће ни дође
Као звезда кад по горе пође:
Ће тропна оро големо,
Ја и ти ће се волемо,
Хеј, душманче,
Моме Марушанче!
Стражи ни, стражи, див-чето;
Свири ни чалгацивчето!
Ој, горо темна, ој, воко,
Скопљанче, српски војводо!

Чуј, Турчине, не ходи по тмине,
Ноћчи видно по наше планине:
Ће падне месец на ловје
И златен песок на грозје,
Хеј, бимбаша,
Царски делабаша!
Стражи ни, стражи, див-чето!
Свири ни чалгацивчето!
Ој, горо темна, ој, воко,
Скопљанче, српски војводо!

Војвода Ђорђе Скопљанче родом је из Куманова. Од 1905. год. он води борбе највише у паланачкој кази. Од главнијах су му оне на Гуглину и на Петрањици, гке су му погинули Богдан и Брана.

Вредно је забележити како је и борећи се био у старом властелинском оделу: долама, токе, калпак, с кога ките куцају по плећима... Волео је жене више него што је то прописивао устав четничке организације. Витак, наочит, севдалија.

Умро је од сушице у Нишу 1912. године.

(Чалгацивчето — сварач. „Скопчи вечер“ је према охридском наречју, иначе цела песма према галичничком).

Милосав Јелић.

ОПЕРАЦИЈЕ У АЛБАНИЈИ

Солун. — Сада су добијени подробнији подаци о акцији италијанске војске у Албанији. До сада ова акција крунисана је потпуним успехом. Берат, најнасељенији центар Албаније, заузет је. Од Војуше, италијанска линија помакнута је до 30. јуна за 30 километара у напред на фронту од преко 100 километара, од мора до планинског масива Томор. Лево крило италијанских трупа, потпомогнуто коњицом и заштићено енглеским мониторима који су дејствовали са морске обале ушло је у равницу Фјерија. Италијани су заузели авијатички аеродром у Фјерију и запленили сав материјал. 22. јуна, италијанске трупе пошле су у напад на планински масив Томор и заузеле су га, освајајући стену по стену после упорних борби, које су се водиле на висовима до 2000 метара висине. Италијанска команда, пошто је осигурала Маликастру, 2500 метара лево од Томорице, и осигурала долину Деволи, развила је напад у центру у тренутку када су се Аустријанци најмање надали, и тиме унела у аустриску пешадију велику забуну.

Рим. — Операција италијанске војске у Албанији почела је 23. јуна и досада су наше трупе заузеле косу Маликастру и варош Фјери и Берат, избивши на Семени. Источно од наших трупа, француска одељења наступала су између Томорице и Деволи и заузела су Сали Керћит, највишу тачку између ове две реке. Италијанске пешадиске колоне и берсељери, једним јаким заобилазним покретом, наступили су ка северу. Дуж мора италијанска пешадија, пошто је пре

ила Војуше, заузела је на јуриш висове између Левани-а и манастира Појани, док су коњички ескадрони, једним сјајним маневром набацили на мостове код Металн-а, које су уништили и тиме отворили пут пешадиским трупама за напад за Фјери. Истовремено пешадиске колоне и берсаљери кренули су себи пут за Берат, заузимајући у једном јаком фронталном нападу јако утврђене Тафа Кнаву и Парасбовр. Наступање италијанских трупа настављено се убрзано и непријатељ, гоп притиском наше пешадије и угрожен муњевитим напредовањем наше коњице на Семени у морао је да отпочне повлачење ка Северу.

Италијани су наступали ка северу кроз терен који је јасно показивао у каквом се нереду непријатељ повукао, јер је свуда било разбацаног материјала и спреме. Непријатељ је покушавао да уништи сав материјал који није могао однети, но није ни у томе потпуно успео ометен нагли нашим наступањем.

Становништво Берата дочекало је наше трупе као ослободиоце, са великим одушевљењем.

Према најновијим извештајима Аустријанци се утврђују сада на елбасанским положајима који доминирају долином Шкумбе ради одбране драчке равнице.

Заузето земљиште у Албанији у свој операцији италијанских трупа износи 1800 квадратних километара.

Париз. — Листови бележе са нарочитим задовољством успехе француско италијанских трупа у Албанији. „Матен" каже да операције, које се изводе у Албанији, поново привлаче пажњу на Источну Војску која мирно и са пуно пожртвовања чува стражу у Македонији и Албанији.

„Фигаро" пише да се може рачунати да ће окупација Албаније и набијање северније од Охридског језера, довести до опасног положаја бугарску војску, која ће бити тиме угрожена на свом боку, лево од Битоља. „Пти Паризјен" пише да ће повлачење Аустријанаца, који су сачињавали заштитницу бугарског десног крила северо-западно од Битоља, довести Бугаре у врло незгодан положај.

КУРС ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА

Поред шест одељења Курса за француски језик, одбор отвара и седмо одељење почетни од 1. јула ове године, искључиво за почетнике подофицире и обвезнике.

Ко од подофицира и обвезника жели да посећује овај курс, неки које у понедељник 2. јула у 7 сах. по подне у француско-српску основну школу, да се упише и онах почне учење. Курс ће се држити понедељником, средом и петком од 7—8 сах. у вече. Школарина је пет драхми.

СКУПШТИНА ШКОЛСКЕ МАТИЦЕ

Српска Школска Матица у Солуну држаће своју годишњу скупштину 7. јула 1918. у 6 сах. у згради Српске Гимназије. Скупштина има да саслуша извештај оба одбора, да одлучује о предлозима и бира нову управу.

Моле се чланови Матичини да изволе доћи на ову скупштину, која се неће одлагати.

ПОЗИВ

Све судско и друго особље које стоји под Министарством Правде а које до сада није дало податке о себи, позива се да те податке поднесе старатељском судији у Солуну. Питања, на која треба дати одговоре, имају све војне команде, јер су им достављена од стране Господина Министра Војног са Ф.А.О.Бр. 35.992 од 22. марта ове год. и Врховне Команде са АђБр. 108.187 од 27. марта ове године.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 184. УТОРАК 3 ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

Крф, 2. Јула

Приликом имендана Његовог Величанства Краља Петра, Господин Пашић упутио је у име Владе следећа честитања:

„Молим Ваше Величанство да изволи примити честитања чланова министарског кабинета, чија је искрена жеља да Вас Свемогући очува да би могли видети плодове жртава које је Српски Народ поднео за величину своје отаџбине и за ослобођење и уједињење Југословена, борећи се раме уз раме са својим савезницима за права народа да располажу самим собом и обезбеђење трајног мира у свету."

Његово Величанство Краљ Петар одговорио је:

„Захваљујем Вам на жељама ко је сте ми упутили у Ваше име и име Владе. Полажем своју веру у Бога и у помоћ наших Савезника за скору прославу ослобођења и уједињења нашега народа, који је толико препатио, али чије је јунаштво непоколебано."

Пресбиро.

Начелнику Штаба Врховне Команде Војводи Живојину Мишићу

Искрено сам захвалан Вама, драги Војводо, као и свима официрима, чиновницима, подофицирима и војницима оперативне војске, на честитци упућеној за Мој рођен-дан и на жељама, које су и Моје, да се што пре, али само победоносно вратимо у драгу Отаџбину, проширену у велику југословенску целину. У тој жељи Ја шаљем јунацима из оперативне војске Моје искрено поздрављење, уверен да ће они истрајати на путу части којим су до сада ишли и којим су стекли признање целога образованог света, постављајући тиме моралне чврсте основе за сјајну будућност уједињене Србије.

Петар.

Његовоме Величанству Краљу Петру I

У име официра, војних чиновника, подофицира, каплара и редова целокупне оперативне војске, молим Ваше Величанство, да на данашњи дан Својега рођења, изволи примити наша најодданија честитања и жељу, за дуг и срећан живот Вашега Величанства и скори победоносни повратак у нашу лепу Отаџбину, са ослобођеним и уједињеним целокупним Југословенством.

Задахнута овим осећајима наша дична оперативна војска поздравља својега узвишеног Краља и једнодушно кличе:

Да живи Његово Величанство Краљ Петар I и Његов Краљевски Дом.

Начелник Штаба Врховне Команде
Војвода, Мишић

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 3 Јула

Српски званичан извештај. — Обострана повремена артилериска акција. На више тачака фронта ометано непријатељу утврђивање.

Солун, 3. јула.

Француски званичан извештај. — У Албанији, настављајући своје успехе у вези са својим савезницима Италијанима, Французи су последњих дана заробили преко 620 војника и задобили знатан ратни плен, који се састоји из сваковрсног материјала, слагалишта хране и муниције.

Наше лаке колоне заузеле су Кодовјаш, Проштани и Вина, док је наша коњица у једном смелом налету допрла својим извидницама до долине Ходте.

На српском сектору, једно јуришно одељење продрло је у снажном налету у бугарске ровове, потиснуло непријатеља и очистило заклоне ручним бомбама. Овај упад у бугарске организације извршен је смело и снажно, без губитака по наше савезнике.

У пркос времену и олуји, француске и енглеске авијације извршиле су серију извиђања у вези с пешадијом и вршиле бомбардовања.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 3. јула

Званичан извештај од 15 часова. — После жестоке артиљеријске припреме, Немци су јутрос напали од Шато Тијерија до Ла Мен де Масиж. Француске трупе снажно се одупиру непријатељу на фронту од око 80 км. Битка се наставља.

Званичан извештај од 23 часа. — Немачки напад који је отпочео јутрос око 4.30 часова настављао се прекопелога дана са истом жестином.

Западно од Ремса, вођене су огорчене борбе у области Руји, Куртијеан и Васи.

Јужно од Марне, коју су Немци успели да пређу на неколико тачака између Фосоа и Дормана, једним снажним противнападом америчке трупе успеле су да пребаце на северну обалу немачке делове који су били прешли на јужну обалу западно од Фосоа.

Између Дормана и Ремса француско италијанске трупе одупиру се истрајно на линији Шатијон Сир Марн, Кинери, Марфо, Буји.

Источно од Ремса, немачки напад који се проширио од Силерија де Мен де Масижа, наишао је на несавладљив отпор.

Немци су умножили своје напоре на Прине и Маркизе, у области северно од Фрона и Сујена, али, у пркос својим учестаним нападима, нису могли повредити борбене положаје француске.

Лондон, 3. јула

Званичан извештај. — Јутрос смо поново помакли мало напред нашу линију у близини Вилер—Бретоне и одбили једно непријатељско одељење које је напало на наше положаје.

У операцији коју смо јуче извршили у шуми Рајо заробили смо свега 328 непријатељских војника.

Ништа важно на осталом Британском фронту.

У јутру 1. јула наши аеродлани вршили су извиђања и многа осматрања за артиљерију.

После подне време је било влажно и олујно; наши авијатичари су брижљиво бомбардовали гараже код Рулера, муницијска слагалишта код Арметона и Бапома, докове у Брижу и крагере код Зебрића.

Оборили смо 9 непријатеских аероплана и 3 балона који су пали у пламену. Пет наших апарата недостају.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 3. јула

Званичан извештај. — На висоравни Азијаго француска одељења извршила су два препада у непријатељске линије код Вертара и Зоњија, и наша одељења упала су у непријатељске положаје северно од Вал Бези и заробили неколико војника.

Непријатељ је реаговао јаком артиљеријском акцијом, успешно противтучен нашом артиљеријом.

Непријатељске пешадиске колоне, које су биле у покрету у позадини, тучене су митраљеском ватром са италијанских и савезничких аероплана.

Између јужних падина Сасо Роса и Вал ди Брента непријатељ је показао велику активност која је сломљена пред нашим предстражама.

Одбили смо нов покушај напада на Корноне.

У току дана и ноћи јача артиљеријска ватра северно од Граце и у зони Монтела.

Оборили смо 6 непријатељских аероплана.

Вашингтон, 3. јула

Као знак захвалности према Француској која се бори за слободу целог човечанства, председник Вилсон наредио је да се на свима америчанским зградама и бродовима у целом свету истакне француска застава приликом француског народног празника.

Крф, 2. јула

Приликом 14. јула, по новом, г. Пашић упутио је Господину Клемансоу ову депешу:

„Хитам да доставим вашој Екселенцији приликом прославе 14. јула најискреније честитања Српске Владе. Српски Народ који је од увек био задахнут великим и племенитим идејама, чији је симбол 14. јули, и који је исте бранио противу угњатача слободе и цивилизације, неће изостати а да се не придружи из свег срца својим великим и племенитим Савезницима-Французима, да светкује овај дан са пуном вером у победу великих идеала за које ми дајемо толико жртава да би обезбедили целом свету коначну победу права и правде и миран развитак човечанству."

Господин Клемансо је одговорио:

„Осећаји пријатељства и вере које ми је Ваша Екселенција изволела упутити у име Српске Краљевске Владе биће високо цењени од целог Француског Народа. Прослава коју данас Француски Народ светкује преставља нови повод да истакне своју непоколебљиву вољу, да се бори све дотле док се не признаду једнодушно права народа на слободан развитак. Француски је народ био срећан данас да поздрави вашу заставу и да се диви дефиловању ваших трупа.

(Прес&иро).

Крф, 1. јула

Прослава 14. јула светкована је са нарочитим одушевљењем у Српској и Југословенској колонији на Крфу. Ово не само стога што је заузеће Бастиље сматрано од увек као народни празник у демократској Србији него и стога што сви увиђају да имају прилику да овим одају своје поштовање Француској, чији храбри војници отклоњише највећу опасност која је икада била запретила светској слободи. Још у јутру г. Пашић и чланови Владе и Скупштине присуствовали су смотри трупа које су аклamоване од стране многобројне публике. Затим је био пријем код Француског Посланика коме је г. Пашић најсрдачније честитиња Српске Владе и Српскога Народа који је својим држањем показао да ће се Србија борити до победе уз Француску. Званичне новине доносе чланак у коме се истиче утицај заузећа Бастиље на Француску револуцију која је постала луча, чија је моћна светлост осветлила све народе света који су имали подобности за слободу и који су били одушевљени демократским осећајима, сем оних које је сама њихова природа осудила да вечно животаре у ропству, да се скрасе у тиранији својих управљача и чекају, пуни мржње и зависти, прилику да униште слободни режим других. Стога видимо да у овом рату стоји на једној страни сви слободни народи на свету а на другој они који никада нису били слободни и који су као куће остали варвари и поред лажне спољашности њихове. У овој гигантској борби Француска је заузимала почасно место. Српски народ примио је од ње докле незаборавног пријатељства и он ће умети показати своју благодарност француском народу који се увек борио не само за своју сопствену слободу него и за слободу других. Кад дође дан победе цивилизације Српски Народ ће пажети васпостав

љену своју слободу и остварено његово уједињење. Он неће никада као што неће ни цело човечанство заборавити величанствене услуге које је Француска учинила ствари малих народа који су били осуђени да постану пленом хајдучевости грабљивих народа. С тога, ми поздрављамо из свег срца народни празник наше савезнице и добротворке Француске. Солунски листови јављају да ће 14. јули бити прослављен на особито свечан начин на српском фронту. Старешине и војници могли су, познавајући ствар, оценити велику вредност овога дана по исход славних битака, из којих је непријатељ изашао осакаћен и које су поново, као на Марни, сломиле поносе бесне звери. Ова нова слава, која је задобивена на бојном пољу, чини да наши војници, са извесношћу у коначну победу, могу кликнути данас „Живела Француска."

(Пресбиро).

ПОДЛИСТАК

СА ФРОНТА

Оних дана сам одвео на положај један повећи ешелон Срба — добровољаца, који су дошли из Америке да се уврсте у редове храбрих српских ратника и допринесу ослобођењу напаћене мајке Србије. Они су били очарани свим оним, што су видели у позадини и на положају. Видели су, да тамо тече један нарочити живот, пун самопрегоревања и усрдног рада. Видели су, да тамо посао врви са енергијом којој, како сами они рекоше, могли би позавидети трудољубиви американци. Срби, Французи, Енглези, Италијани, Грци — овај конгломерат нација — као да је се такмичио у послу. У овим судбоносним данима по живот и слободу малих народа, културу и цивилизацију човечанства, који и сачињавају идеју овог страховитог рата, они су се руководили њоме, том идејом, која им је дала једну исту душу и полет у вршењу свог великог задатка. Неки од добровољаца приметише:

— Ми смо све ово крукчије замишљали. Када би они, што су остали у Америци, знали како је овде, — они би дошли!

*

Добровољци су били веома расположени. Певали су наше и америчанске песме. Пролазећи поред једног енглеског аутомобилског депоа они су одпевали једну популарну енглеску песму; енглески официри и војници пријатно дирнути овом песмом аплаудирали су им одушевљено.

Бугарски заробљеници, који су се десили код овог депоа, зачуђено су говорили:

— Где, већ пристиже и америчанска војска, преобучена само у српско одело!

Добровољци ми између осталога причаху:

— Ви не знате, колико су код америчанаца велике симпатије за Србе! Нас Србе они свуда радо примају. Кад Бугари дођоше у фабрике, они говоре да су Срби, јер иначе њих фабричке администрације не би примиле. Али чим у фабрици сазнаду да су Бугари, терају их одмах напоље!

Пењемо се полако ка Петелиној. Висина око два километра. Доле хучи и пени се Црна Река. У близини зрацима пролећњег сунца она се вија као трака растопљеног сребра. У овом крају, изнад којега се уздижу као два стожера Кајмакчалан и Старков Гроб, где још пре неко доба не би се усудила ни срна да прође, сад слободно јуре аутомобили и кола.

Пролазимо поред бугарских и немачких заробљеника, који оправљају пут и тучају камен.

Добровољци се окрећу према Бугарима и мере их погледом. Кад изненада, један ће од њих рећи:

— Јаничари, зар ови добровољци да нам суде!

— Који добровољци?

— Та ови... Бугари!

— Сви се засмејаше.

Адам Р. Младеновић.
рез. пешад. п-поручник.

— Свршиће се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Апђелковић.

БР. 189 НЕДЕЉА 8. ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 8 јула

Српски званичан извештај. — 7. јула местимично обострано артилериско дејство променљиве јачине. У области Доброг Поља, наша јуришна одељења упала су ноћас у непријатељски ров и, пошто су непријатељу нанела губитака, вратила су се без повреде у своје полазне ровове.

Солун, 8. јула

Француски званичан извештај. — У Албанији, савезничке трупе опет су отпочеле да напредују на обема обалама Деволиа.

На Македонском фронту уобичајена активност артилерије и патрола.

Британска авијација бомбардовала је војне установе непријатеља у области Сереза.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 8. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Јуче на измаку дана и преко ноћи француске и америчанске трупе наставиле су своје напредовање на већем делу фронта између Ена и Марне.

Французи су допрли до Вијерзиа, прешли шуму од Мелоа до источно од Вилер-Елона и заузели Неји Сен Форн и Лиси Клињон.

Јужно од Марне, потискујући непријатеља између Фосоа и Еија, Французи су задобили терена ка Марни.

Званичан извештај од 23 часа. — Резултат победоносне француске контраофанзиве није закаснио. Жестоко нападнути на њиховом десном боку и јужно од Марне, Немци су били принуђени да се повлаче и да се пребаце преко реке.

Французи држе целу јужну обалу Марне.

Између Ена и Марне, настављајући своје напредовање, француске и америчанске трупе потисле су непријатеља који се упорно бранио.

Французи су допрли до Плоази, Парси-Тињи, прешли Сен Реми-Бланзи, Роме, Сен Албен.

Јужније, француске трупе држе општу линију Пријез—висораван североисточно од Буреша.

Између Марне и Ремса воде се жестоке борбе; француско-британске трупе које снажно нападају наишле су на знатне снаге непријатеља. У пркос огорченом отпору Немаца Французи су задобили терена у шуми Куртона, у долини Ардре и ка Сен Ефрезу.

Број задобивених заробљеника од 5. јула до сада износи преко 20.000 а број заплењених топова преко 400.

Лондон, 8. јула

Званичан извештај. — Преко дана наставили смо са успехом своје појединачне операције у сектору Ебитерна. Под притиском наших трупа непријатељ је био принуђен да се повуче из шуме Босињол, између Ебитерна и Бикоа, коју су заузеле наше трупе.

Наше трупе гониле су у стопу непријатеља који је претрпео знатне губитке.

Укупан број заробљеника задобивених јуче у операцијама код Метерена износи 453, са 10 рововских мерзера и 50 митраљеза.

Авијација. — Рано 6. јула, наши авијатичари извршили су више извиђања на великој раздаљини и снели много фотографских снимака из непријатељске позадине. Бачено је преко 17 тона бомби на непријатељска муниционска складишта, станице и аеродроме. У једном нападу на непријатељски аеродром бацили су бомбе са висине од 100—500 стопа; један авијатичар спустио се на земљу у непријатељски аеродром и очистио својим митраљезом хангаре па се потом поново дигао.

Оборено је 10 непријатељских аероплана и 6 сталних балона; 7 наших аероплана недостаје.

У току ноћи, и поред јаког ветра са запада и ниских облака, наши аероплани бацили су 14 тона бомби на железничке пруге између Мона и Вилансијена и железничке станице Камбреј, Љил, Цаклен, где је примећен погодак на једном возу.

Сви наши апарати вратили су се.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 8. јула

Званичан извештај. — Ниједан.

БИТКА НА ЗАПАДУ

Париз. — Допасник Хавасове Агенције на француском фронту јавља: „Француске трупе почеле су у напад око 4 30 час. ујутру, између Ена и Урка. Непријатељ је био толико изненађен, да смо заробили немачке официре који су били још у постељи. Рачуна се да је 15 немачких дивизија разбијено на овај начин. Реакција непријатељске артиљерије била је у опште слаба. Само на једној тачки у околини Курлања заплењили смо 18 топова. Наши авијатичари заустављали су и тукли на митраљеза два блиндирана воза препуна појачања."

Листови изражавају своје велико одушевљење за сјајна прекјучерашњи успех и истичу да је од судбоносне користи што је иницијатива прешла од Немаца на Фоша и да Немци морају да трпе нашу вољу, премда су се хвалили да о вама врше последњи „напад мира". Ластови тако ће истичу као врло значајан факт то, што је непријатељ принуђен да уведе у борбу своје резерве у моменту и на месту које је изабрала француска команда. „Еко де Пари" пише: „Немачки штаб покушаће сад да поправи своје ствари, али ћемо се и ми добро држати до краја." „Матен" каже: „Сада није више у питању улазак у Епернеј, него спас немачких дивизија које су јужно од Марне."

Париз. — „Либерте" пише да су Немци пред вече превукли на аутомобилима знатне снаге са суседних сектора и напали на положаје које су Французи заузели у области Улин ле Шато. Немци су понављали своје јурише до касно у ноћ. У току ових напада било је омањих узмицања и помицања, али на крају крајева непријатељске су масе коначно одбијене са огромним губицима по њих, не успевши ни на једној тачки да зауставе наше победоносно наступање.

„Прекјуче у вече, пише „Либерте", када је ђенерал Манжен видео како његове трупе заузимају висове који господаре Совсоном, задовољно се насмешио. Клемансо који се ту нашао, стиснуо је руку ђенералу Манжену.

При повратку у Париз, Клемансо је рекао: „Стиснуо сам руку најсрећнијем човеку на свету."

„Тан" доноси једну депешу с фронта у којој се каже, да је битка настављена огорчено на целом фронту. На висоравни која господари Совсоном, Немци су вршили страховите противнападе али су сви њихови напади обо.јени са крвавим губицима по њих. Француска коњица оперише на више тачака фронта; број заробљеника, заплењених топова и материјала стално расте. Француз и Американци помажу напред топове на камионима који ће одмах ступити у акцију.

Лондон. — Американци су запленили 50 топова и заробили 3000 Немаца.

Лондон. — Француски противнапад на десни бок немачке офанзиве сачињава најсјајнију опе-

рацију у овом рату. Без икакве артиљеријске припреме, француске и америчке трупе напале су јуче од Фонтенеа до Бедоа, на фронту од 27 миља. У један сат после подне Француски су досигли својим левим крилом на једну миљу од Соасона. Даље ка југу, они су напредовали до реке Крије 8 миља по дубини. Француска војска на овом сектору заробила је око 5000 војника. Мало јужније, америчке трупе заузеле су Вијерзи и напредовале 3 миље позади овога села. Од Белоа до Урка напредовање на целој линији износи преко три миље по дубини.

После напредовања ка Крији, француска артиљерија доведена је у положај да господари над двема железничким пругама које служе за снабдевање немачких трупа западно од Ремса. Положај немачких армија на овом сектору врло је тежак. Источно од Ремса савезници су повратили Прине, услед чега се немачка офанзива у том правцу може сматрати као потпуно пропала.

ЈЕДНО НЕМАЧКО ПИСМО ИЗ МАКЕДОНИЈЕ

Њујоршка ревија „The Literary Digest" доноси према „Frankfurter Zeitung"-у писмо немачког војника са солунског фронта, које ће бити занимљиво за наше војнике. Франкфуртске новине су покренуле сакупљање и слање књига немачким војницима, па доносе њихова писма захвалности. Ово писмо из Македоније је једно такво. Занимљиво је јер показује тешко душевно расположење Немаца према нама. Ово гласи:

„У вашој новини налазим позив на упис у фонд за књиге у корист војника. Говорим овбилно овде у име сразмерног малог броја другова — малог броја се узму у обзир милиони у нашим војскама — који вршимо службу царству овде у каменитим пустињама Македоније. Ми не знамо ништа од угодности на одмориштима нити од промена рова са положајем резерве и становања у селима. Кроз непрекидне недеље и месеце, на врелим данима и хладним ноћима које су пуне језиве лепоте, дежимо овде на планинама сакривени у прастаром стењу жарженим сунцем и посути прахом стена, који се пење не само за наше одело и кожу, него продире и у наше душе. Узалуд ћете овде тражити песму и весеље. Наши војници овде постали су сива гомила са окорелим жутавим рукама, мртвим очима и немим устима. Шта и да говоре. Топови су који зборе, и гробови даље у долини и болнице, тамо су они (војници) постали неми као древне горе на којима с/, сваки њихов глас је угушен. Кад сретне један другог, рећи ће: „Ви ту, недеља данас, је ли?" и то је све. Тада чујем у ово мало реч нешто што звони као далеки звони у домовини, или јека гласова веселих људи што корачају кроз зелене шуме Немачке. Јест, у истини, срца су њихова још увек б/дна и у њима обједује домовина за којом су они тако глађни".

Из овог писма види се како се тешко осећају Немци који су на нашем фронту према нама, како немају смене ни одмора и како тугују за кућом. Види се и из овог писма како је при крају њихова надувеност и осионост и како је дошло време кукњу и њима. Треба знати да је ово само један мали слаби глас у мноштви других који се слични добијају о њима са свих страна.

Пр.

ЗАХВАЛНОСТ

Господин А. Плениу, трговац и ликферант за војску и морнарицу, из Бизерте, са својом госпођом и г њицом Јерком, посетио је о нашим Ускршњим празницима наше болесне војнике у бизертским болницама и том приликом им поклонио: 920 ком. ускршњих јаја, 460 пакетића дувана и цигарета и 50 килограма бисквита.

Господин Министар Војни и овим путем изјављује своју дубоку захвалност на пажњи и дару племенитом Г. А. Плениу.

Из канцеларије Економног Одељења Министарства Војног, 28. јуна 1918. године, ЕГБр. 27.466., у Солуну.

ПОДЛИСТАК

МАКСИМОВО ПРОРИЦАЊЕ

— Један, два три, четири, пет: Велики господин с добрим мислима! Један, два, три, четири, пет: Сирота стара удовица у кући... Ово ти је вајда, ојађена мајка! Један, два, три, четири, пет: Мање паре. Сигурно ћеш скоро да примиш плату! Један, два, три, четири, пет: Велики пут и велика срећа! Гарантујем ти животом! Један, два,

три, четири, пет: Нешто се на празно проведаш! Један, два, три, четири, пет: Новорођенче у кући кроз годину и по дана! Ако не одеш кући за три месеца, назови ме нечовеком!.. Сеш!..

Сима Матић пресече повећу гомилу масних карата, а Максим Цајић растури их поново по шаторском крилу, па се дубоко замисли крећући брижно очима с карте на карту. Сима га је посматрао с великим страхопоштовањем, јер тај је Максим проглашен у пуку за правог пророка. Погађа Максим што хоћеш, зна све; зна и кад ће рат да се сврши! Што год је коме до сада рекао да ће му се догодити, — догодило му се. До душе, понеки пут не оваршише, али то се догоди само онда, кад гледа у карте о данима који нису погодни за прорицање. Али ако ти гледа судбину Млађе Петке, она зна да ти је све казао! Јесте, ове ми цигаре! Горео као она, ако те лажем!

Сима Матић уграбио је Младу Петку, и ето Максим му чита судбину као из књиге.

— Један, два, — продужава Максим — три, четири, пет: У кући брига и жалост..: Чека те мајка, жена и деца, и брину шта је с тобом. Црнина. Мисле да си погинуо, мој бајо! У твојој кући долази често млада удовица. Ево сузе! Оплакују те! — Имаш ли сестру удовицу?

— Имам.

— Е, то је она! — Један, два, три, четири, пет: неко весеље у кући. Глас од свештенога лица унео је у твоју кућу велику радост!

Сима учини гутљај гушом, која је, у осталом, била празна. Његове плаве жмарave очице добише сјај радоснђу орошених очију.

— То је, вала, поп Живко — рече он тихо, задржавајући у себи радост, која му је намах усталасала душу и разнежила поштено срце. — Њему сам писао пре три месеца, да јави мојим укућанима да сам здраво и добро.

— Тако и овде стоји — рече Максим значајно. — Један, два, три, четири, пет: Мушко ће те, брижно и невесело. Тугује и брине за тобом! Ама много плаче тај сиротан! Има ли мушкарче?

— Има.

— Ето, оно пиштн за тобом ка' тице кад му устреле хранитеља! Мухро ти је ово мушкарче; ка' да је из библије учило! Оно ће бити десна рука твоја. Руке су му суво злато! Благо сну који имадне таквога сина после ове светске помешање!.. Један, два, три, четири, пет: Пакостан двоножац, пун једа и отрова. Ради о глави твојих укућана. Велики је страх и невоља у твојој кући и око куће, по целоме селу, и даље још!... Ето, то је наш душманин, наш непријатељ... Један, два, три, четири, пет: Радост и срећа! Непријатеља нигде и никако! Гарантујем ти животом! Један, два, три, четири, пет: Мир, спокојство и леп живот. Почетак је близак, тек што није почео! Један, два, три, четири, пет: Лепа смрт. Ето, то ћеш ти да умреш после свега. Има и лепе смрти, и ништа лепше од ње! Ево, око тебе се окупили сви твоји: ту су синови, кћери, снахе и унучићи, а ти се са свима лепо пратиш и задовољно умреш! Жалиш ли?

— Та ко би још за срећом жалио!? — узвикну Сима задовољно.

— Ето, то ти стоји!... А сад да склоним ове моје инџајеле, може нашим командир! — заврши Максим такође потпуно задовољан.

*

Разгалуј се и надај, света душо народна! Ти никада погинути нећеш!

Узвај се, ратару, у Правду Небесну! Моли се и веруј, света душо мученичка! Никада нам сунце погинути неће!..

Положај, 1918, Д. И. Јејо.

КУРСЕВИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Обавештени смо да ће наставници на курсевима за учење Енглеског језика, о којима смо ових дана дали једну белешку, бити два енглеска професора, наши пријатељи, и добри познаваоци и нашега језика. Они стижу за који дан у Солун, нарочито ради ових курсева. Препоручујемо господи официрима и чиновницима, да се користе овом погодном приликом. За курсеве се треба обратити дописном картом Делегату Министарства Просвете, назначујући који се курс жели слушати (почетнички, средњи или виши) и у које сате ван канцеларијског времена.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 191 УТОРАК 10. ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 10. јула

Српски званичан извештај. — 9. јула узнемиравајуће дејство обостраних артилерија. Једно наше јуришно одељење успешно је напало на непријатељске ровове у пределу Ветреника. — Више наших патрола успешно су извршиле извиђања у области села Старовине и села Градешнице.

Солун, 10. јула

Француски званичан извештај. — Настављајући своје надирање у Албанији, француске трупе заузеле су све висове јужно од реке Холте.

У упорним борбама, и поред великих врућина, наше трупе слом ле су јак отпор непријатеља, нападајући са несравњивим налетом и долазећи у борбу прса у прса на бајонет.

У борбама од 7. и 8. јула заробили смо 600 војника, од којих 6 официра, и запленили 12 митраљеза.

Од 30. маја до сада заробили смо у Албанији преко 1200 војника и напредовали на извесним местима 40 километара по дубини на фронту од 20 км.

Умерена активност артилерије и патрола на фронту у Македонији.

Француска авијација успешно је сарађивала у успесима у Албанији.

Енглеска авијација бомбардовала је непријатељске војне установе у области Петрача.

Рим, 10. јула

Званичан извештај. — Албанија: Наше трупе настављају своје напредовање у кључу Девола. Задобили смо око 100 заробљеника и 7 митраљеза.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 10. јула

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи непријатељ је ограничио своју акцију на артилеријску активност северно од Урка и између Марне и Рајне, нарочито у шуми Куртона и шуми Ров.

Између Урка и Марне, Француски су одбили снажне противнападе непријатеља у области Гривола и Вена Сен Жермен.

Француски су свуда одржали своје положаје.

Званичан извештај од 23 часа. — Преко дана Немци су покушали да снажним противнападима зауставе надирање савезника. Између Марне и Урка француске и америчке трупе одупрле су се свима непријатељским јуришима и наставиле још своје напредовање. Оне су прешле висове источно од Ла Кроа и Гривон, заузеле село Епије и задобиле терена северо-западно од брда Сен Пер.

Између Марне и Рајне, вођене су упорне борбе без икаквог резултата по Немце. Француски су одржали своју линију у шумама Куртона и Ров. Северније, енглеске трупе напредовале су и заробиле 200 војника са 40 митраљеза.

Северно од Урка и на фронту у Шампањи велика артилеријска активност без пешадијских акција.

Лондон, 10. јула

Званичан извештај. — Није ухваћен.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 9. јула

Званичан извештај. — После арти-

лериске акције, Италијани су заузели Монте Стабел (3000 м.) и повратили у целости Корно ди Кавенто (3400 м.), где су се Аустријанци били утврдили у последњим борбама. Задобили смо много заробљеника и запленили митраљеза.

Рим, 10. јула

Званичан извештај. — У области Тонале, у Вал Бренти и на новој Пијави активност непријатељске артиларије која је успешно противтучена нашом артиларијом. Наше батерије дејствовале су овде онде узнемиравајући гађањима, растеране непријатељске раднике у зони Монте Чеведале и колоне камиона дуж Пијаве.

Једна наша извиђачка патрола запленила је код села Тонале један митраљез.

У ваздушним борбама оборили смо два непријатељска авиона.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Одговарајући на честитку белгијског Краља, поводом последњег сјајног успеха француских трупа, г. Поанкаре изјавио је, да су ови успеси повољни предзнаци скоре будућности.

Амстердам. — Близу немачко-холандске границе оборен је један цепелин у пламену.

БИТКА НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ

Париз. — Предвиђени резултат прекључене борбе остварио се: Немци су прешли на северну обалу Марне. Ово повлачење стало је Немце огромних губитака. Сад Немци покушавају да представе да су повлачење извршили без ичијег знања и већ у подне, прекјуче, пустили су пропагандистичке радиограме у том смислу.

Међутим око подне борбе су се још огорчено водиле на висовима јужне обале Марне. У ствари, ми смо одмах приметили повлачење немачких трупа по облацима дима, којима су хтели да маскирају свој покрет.

Чим је покрет повлачења отпочео, наша и

пијација, артиларија и митраљеза осуди су кишу сваковрсних пројектила. Сва извештаји тврде да је непријатељ изгубио у овој пакленој ватри најмање половину својих ефектива.

С друге стране наше наступање наставља се ка путу Соасон—Шато Тијери, који представља главну артерију непријатељског саобраћаја и који је пресечен код Вијерја-а, близу Соасона. Ово ће отежати саобраћај непријатељу не само јужно од ове вароши него и ка истоку.

Ова околност, као и заузеће костобрина јужно од Марне, који је био од врло пресудног значаја за сигурност немачких трупа на северу од реке, кажу, по мишљењу свих војних критичара, изгледе на много веће резултате.

Париз. — Сви листови коментаришу заузеће Шато Тијери-а и кажу да је пад ове вароши врло значајан догађај који много обећава. Са падом ове вароши пада један стожер немачког фронта између Ене и Марне. Други је стожер Соасон, те стога непријатељске трупе на свом фронту нису више у сигурности.

„Ентрансижан" каже, да су вести са фронта повољне. На борбеном фронту наступање се наставља. Заузеће Шато Тијери-а показује да смо прешли Марну за непријатељем. Између Ене и Дормана огорчене борбе у току су као и на западној страни планине Ремса.

ЗНАМЕНИТИ ГОВОР ВИЛСОНОВ

Вашингтон. — Председник Сједињених Држава држао је 5. јула у њујоршко Опери велики говор, у коме је између осталог рекао:

„Драги сугрђани,

Пред нама су две дужности. Прва је дужност да добијемо рат (бурно пљескање). Друга наша дужност, која упоредо иде са првом, јесте да добијемо рат на достојан и племенит начин, показујући не само стварни квалитет наше моћи, него и стварни квалитет наших намера и нас самих. Природно је, да је прва наша дужност, коју морамо ставити на првом месту наше мисли — док је не будемо извршили — да добијемо рат. Чуо сам у последње време да неки говоре да треба да мобилишемо 5 милиона војника. Зашто да ограничимо број на 5 милиона? (живо пљескање).

Тражио сам од Конгреса Сједињених Др-

жава да не охрабрује никакве границе, јер и Конгрес жели, — и желимо и ми сви — да свака дан, пошаљем на пут понесе толико војника, толико хране и муниције колико може понети. Ми се никад нећемо дати заварати никаквим нелојалним маневрима за мир да одустанемо од своје одлуке да добијемо рат.

Могу рећи са чистом савешћу да сам ставио на пробу све те сугестије за мир, али сам увек нашао да оне нису биле искрене. Сада знам шта се хтело. Хтеле су се одређене руке непријатеља, на првом месту на Истоку, а затим остварење његових планова завојевања и експлоатације.

Сваки предлог, који је покушаван за намирење на Западу, садржао је по једну резерву у погледу Истока. Међутим, што се мене тиче, ја сам намеран да помажем Русији онако исто као и Француску (Један глас: „Бог нас благословио.").

Они, који немају помоћи и пријатеља, имају потребу за помоћи и пријатељима, и ако у Немачкој има кога који би мислио да би ми жртвовали ма кога у корист наших интереса, тај се вара, јер је слава овог рата, друга сугрђани, у томе што је ово први пут, можда, у Историји да се води рат незаинтересованости (пљескање).

Ја се не бих поносио ким би смо се борили за егоистичке циљеве, али ја могу бити горд што се боримо за човечанство. Ако непријатељ жели мир, нека пошаље своје услове. Ми смо изнели своје и он их зна какви су. . . . . .

. . . . . .

Представите себи у мислима, шта ће све овај рат учинити за нас и за свет? Моје је мишљење, да цео један век проведен у миру не би могао тако тесно уједнитити нашу земљу, као што ју је уједнило овај рат за голиме живе; па не само нашу земљу, него, ако се могу тако изразити, и цео свет.

Погледајте ову слику: у центру су четири народа у рату против света; та четири народа нам пре својим најмањим успесима показују да траже егоистична повећавања у територији. Против ова четири народа стоје 23 државе, које представљају највећи део становништва на земљи, приближене једна другој новим смислом заједнице интереса, новим смислом заједнице намера и новим смислом јединства у животу. . . . . .

. . . . . .

Наше жртве имају само један једини циљ: учинити да живот у свету буде бољи, да се људским животима може помоћи, да се домови опет подигну, патње ублаже, да се земља спасе једном ове уништавајуће куге и да свуда уз моћ иду подједнако милосрђе и помоћ."

АМЕРИКА И РАТ

I. Америчка решеност да се победи

Дописник њујоршког листа „Evening Sun" из Вашингтона јавља да је генерал Crowder од свуда био та угледна личност која је скоро изјавила: „Надамо се ове године имати 1.500.000 у Француској". Бивши гувернер Cameron у листу „Virginian Pilot" пише: „Борбена линија у Француској јесте борбена линија Амераке. Тевтонце у њиховом данашњем напору морамо сузбити на сваког њиховог човека нашим, на сваку њихову жртву одговорити нашом, нашим знојем и крвљу на њихову крв и зној". Њујоршки лист World каже: „Циљ америчанског народа је само један, а то је победа у овом рату, не обзирући се на жртве и време, све друго је ситно и нелогично". У говору на збору на Балтимору, тражио је генерал Wood да се што пре попуне 2,500.000 у Француску и исти број повозе на вежбање као резерва. „Све што имамо морамо уложити. Људи, жене, деца, морају дати своје напоре у циљу победе" каже он „хиљаду послова је ту које ћемо одмах отпочети, која само схватимо озбиљност стања". У листу „Bayonet" који је гласник 80 пешадије у логору Lee пише генерал Cronkhite: „Људи на фронту морају осетити да је цела Америка уз њих. Сваки наш човек, жена, свако дете морају их потпомоћи. Ако будемо сви борцима доникивали: — Напред, надржите, јунаци, ви сте јачи од света — наш ће америчанска Samiuy јурнути тако да ће протерати Фрица (Немца) пре него што се разабере когаурвра". Literary Digest каже: „Када су прних 100.000 Американаца пошли за битку на Амијену и Марни доникивали су им другови из логора поред којих су пролазили: — Сирните их, другови. Весело напред. Завидимо вам на срећи! ' Најбољи амерички лист New York Times каже: „Месеци ће проћи пок куцне одсудни час у битци која се бије данас у Француској, а у тим месецима десетине и стотине хиљада американаца транспортоваће се у Француску

са циљем да окрену битку у нашу корист". Уредник New York Tribune, пишући на победу, каже: „Садашња битка довела је демократију јаче у питање него и један догађај у свету откада има демократије". Генерал Smuths, каже: „Данашњи рат није рат војски, народа, него рат система, идеала, рат духа народа и биће настављен на тој основи. Велике непријатељске снаге, народ целог света, душа и свест човечанства, боре се на нашој страни и позивају вас да верујете у себе..... Када смо од историје добили ту част да стојимо на одбрани Слободе против најбеснег чудовишта за које свет зна (Немачка), дајте нека падају животи наши на тој капији, то нас неће навести да попустимо". По њему циљ рату је постићи такав резултат: „да се после на једна власт, колико год била моћна, не усуди више на поступак против мира човечанства, какав је немачки". Уредник чикашки лист Chicago Tribune доноси ове бројеве о грађењу америчких аероплана: поручених мотора слободе 22.500, готово 264, транспортованих 4, обичних аероплана за вежбе израђено 3 458, савршенијих 342, борбених аероплана 15, сграђено мамина за израду планова 965, подигнуто авијатичких школа 20, авијатичара са свршеним првим курсом 1.926, на вежби на страни 1200, свршених на страни 950, авијона за борбу поручено у Француској 6100. Ова белешка Трибуне је од почетка ове године.

Колико је тачно ово што кажу предње изјаве видимо из извештаја о последњем развоју битке на Марни. Американски учествују у њој већ у великим масама, заробљавајући на хиљаде Немаца. Америка има стотину милиона, слободоумног, свесног, васпитаног, богатог народа. Овако њено учешће у рату значи скори сигуран пораз Немаца.

Приб.

ОДЈЕЦИ НЕМАЧКОГ ПОРАЗА

Берн. — Услед претрпљеног пораза на Марни, у Немачкој је депресија духова код становништва увелике умањавајуће размере. Кајзер је имао састанак са Хинденбургом и Луксендорфом који је дуго трајао. Берлински листови пишу увређено о тешком утиску који је изазвао немачки неуспех и признају важност америчких појачања.

Рим. — Коментаришући немачки пораз на западном фронту, швајцарски листови кажу да је садашњи положај немачке војске оних истих као што је био положај Аустријанаца после неуспеха на Пјави.

Атина. — Јављају из Женеве да је великих неуспех немачке офанзиве изазвао велико узнемирење у владиним круговима у Цариграду.

Један део штампе, који је досада био непријатељски расположен према Младо-Турцима, пуне огорчене чланке против Бугара.

НЕМАЧКЕ БРИГЕ ЗБОГ СТАЊА У РУСИЈИ

Лондон. — „Франкфуртер Цајтунг", који је недавно објавио више песимистичких дописа о стању у Русији, доноси у свом броју од 4. јула један нарочити чланак о стварима у Русији. Тон чланка је врло песимистичан.

Лист каже: „Устанак револуционара левице угушен је, али ова струја још има већину у земљи. Данас више него икада влада Совјета представља мањину. То и Лењин зна, па је то и признао са извесном намером. Лењин се, несумњиво, нада да ће успети да створи већину кад уништи странке буржоазије. Питање је сада да ли је влада Совјета толико јака да може очувати мир. Ни у ком случају она не може рачунати на какву помоћ од Немачке према којој је руски народ, према најјаче саме владе Совјета, непријатељски расположен. Тешко је предвидети како ће се влада Совјета одржати успех акције Споразума.

Немачка политика може лако интервенисати без обзира на погледе владе у Москви. Тога ипак неће ништа остати од мирних рушевина мира у Брест Литовску. Нове немачке снаге биће неопходне за нове борбе и тиме ће се задовољити жеља дипломата Споразума."

Париз. — Руска опасност задаје све више и више бриге Немцима. У осталом видају и рачуна бојати се као се има у виду за становништво устаје на оружје против њих, као у земљама које потпадају под власт Совјета тако и у другим земљама које су постале аутономне.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 192 СРЕДА 11. ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 11. јула

Српски званичан извештај. — 10. јула обострана артилериска акција, нешто јача у пределу Градешнице и на левој обали Црне Реке.

Солун, 11. јула

Француски званичан извештај. — У операцијама у Албанији заузели смо све висове Јужно од Холте. На левој обали Деволиа заузели смо висове и села Изгјуба и Кокочова. Западније, наши храбри савезници Италијани заузели су коту 900 на Малом Силовесу.

Број заробљеника које смо задобили 8. и 9. јула износи 542 од којих 8 официра и 2 официрска приправника. Запленили смо 1 топ, 12 митраљеза и знатан ратни материјал.

Ове операције допуњују успешно непрекидне успехе које задобијају италијанске и француске трупе у Албанији за последња два месеца. Ове успехе хвалимо поједнако вештини команданата и храбрости, полету и издржљивости трупа које су у упорним борбама, вођене час по снегу, час под јулским сунцем, умеле својом маневарском особинама и несравњивим налетом, да задобију надмоћност над непријатељем.

Затишје на македонском фронту, сем на фронту српских армија где су патроле биле врло активне. Јелко српско одељење смело је упало у бугарске ровове и нанело непријатељу великих губитака.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 11. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Преко ноћи само артилериске акције на целом фронту.

Северно од Мондидје-а у једној локалној операцији коју су снажно предузели Французи повратили су села Маји Ренвал, Совилер и Обилер. Французи су заробили до сада 350 војника.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронт .

Званичан извештај од 23 часа. — С једне и с друге стране Урка, у пркос јаком отпору Немаца који су довели нове резерве, француски напади извршени преко дана дали су задовољавајуће резултате.

Северно од реке, Французи су заузели Ле Плесаје-Иде, прешли преко њега и дошли до западних улаза у Улши Ла Вил и заузели село Могра.

Јужно од Урка, француске и америчанске трупе пренеле су пут Шато Тијери и помакле своју линију преко једног километра ка истоку. Заузели смо село Рокур као и већи део шуме Шатеље.

На десној обали Марне, Французи су опет напредовали северно од Мон Сен Пер и Шартева; ово последње место падало се у наших руках. Такође смо проширили мостобран код Жонтоја.

На фронту између Марне и Ремса водиле су се жестоке борбе између Ардре и Вриња-а.

Француско-енглеске трупе напредују на немачке јаке положаје и напредовале су за више од једног километра наневши непријатељу тешких губитака.

Британске трупе заробиле су 300 војника и запленише 5 топова.

Северно од Мондидје-а, у локалној

операцији у којој су Французи заузели јутрос Маји-Ренвал, Совилер и Обвилер, заробили смо 1500 војника међу којима 30 официра.

Лондон, 11. јула

Званичан извештај. — Извршили смо више препада на непријатељске линије и заробили неколико војника са неколико митраљеза.

У једном патролском сукобу близу Марија побили смо око 50 Немаца.

На више места побољшали смо наше положаје.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 11. јула

Званичан извештај. — Нечитак.

БИТКА НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ

Прекључерашњи дан у велико је увеличао француску победу. Шато Тијерн, који су Немци евакуисали преко ноћи, сад је на широко осигуран. Притиснута са запада трупама ђенерала Делута између Урка и Марне и нападнути с друге стране од трупа ђенерала Матри-а, које су прешле Марну, Немци су одбачени од Шато Тијерн за 3 до 10 километара. Непријатељ даје огорчен отпор и држи се грчевито Соасона и Удиш ле Шато, који сачињавају два стожера непријатељског одбрамбеног система.

Између Марне и Ремса воде се такође најузорнија борбе. Французи, Енглези и Италијани, такмичећи се у храбрости, стално нападају на знатно појачане Немце и постижу нове и знатне успехе. Тако, док непријатељ попушта у центру чини очајне напоре да се одржи на крајњим крилима, армија ђенерала фон Бема налази се у врло критичној ситуацији, у кесу која се све више и више стеже. Неодољива снага Фошовог маневра потврђује се сјајним успехом. Сви критичари, разматрајући тактичку и стратегиску ситуацију, долазе до закључка да, на шта се десило у будуће, савезничка противофанзива представља нову велику победу на Марни.

Париз. — Успеси које су задобиле француске и савезничке трупе све су већи и већи. У суботу Немци су били отерани са јужне обале Марне, а у недељу су морали напустити Шато Тијерн. Ова је варош на широко очишћена од непријатеља. Фронт, који је раније сачињавао правоугаоник са врхом код Шато Тијерна, сачињава сада косу линију.

„Журнал" пише: Велики заједнички напад Соасон—Дорман—Ремс пропустио је на сва три своја фронта. Непријатељ, који је био објављивао широм света да је Фош неспособан да предузме иницијативу, он један пут је изненађен, демантован у своме тврђењу и принуђен да пређе у положај бранилаца.

„Пти Паризјен" пише: „Из све побеке појављује се ова истина: док се 8. марта 1918 ратне ситуације неприлагале на централним силама, од 2. јула одлучном се нагнула на страну Савезника."

ОПЕРАЦИЈЕ У АЛБАНИЈИ

— Страховање Аустро Мађара —

Лондон. — До сада се у Аустро-Угарској није покушавала велика пажња прокирању Савезника у Албанију, али сада јавно мњење почиње да се тиме занима па чак и да страхује.

Штампа тражи, да се обрати већа пажња на непријатељско прокирање у Албанији и износи стварни успех Савезника.

„Будапештн Хирлап" каже: Чак и наши званични извештаји показују да је офанзива врло добро организована и да има великог значаја. Врло је вероватно да ће ова офанзива узети још веће размере. Дајац мисли да заузме Драч и Елбасан и да на тај начин ослаби наше положаје северно од Битоља. Оваква операција имала би великог утицаја на операције на фронту Венеције.

„Пестер Лојд" признаје да је напор био добро припремљен и енергично изведен.

„Франкфуртер Цајтунг" скреће пажњу Аустрији на ма да води рат у Албанији и наражава њу да ће се Аустрија трудити да заустави развијање италијанских успеха. Додаје да је Берат већ изгубљен.

Усред својих пораза, изгледа да Немачка налази неку утеху у томе што држи ране своје несрећне савезнице.

ВРТОВИ НА ФРОНТУ

Са српског фронта, јуна, 1918.

Трајање рата и тешкоће снабдевања примораше ратнике на овом фронту да траже један део своје исхране на месту и из земљишта где се налазе. Готово све јединице су организовале велике вртове са повртем који врло успешно већ потпомажу исхрану трупа. Очевидно, природа рата у Македонији, рата рововског какав је сада, омогућава и олакшава производњу поврћа на самом фронту. У покретном рату, где се свака јединица сваки час помера таква производња је немогућа.

Значајно увођење, од стране војних власти, вртова пробудило је и код самих војника интерес за тај рад. Код сељака, а он сачињава највећи део српске војске, то је само буђење инстинкта који имају сви пешаци. Са правим одушевљењем војница са положаја се окреће гајењу вртова. У плодним равнима где све напредује брзо и силно, на високим планина, свуда где човек може само да пронађе међу камењем нешто мало родне земље, свуда војник покушава да изчупа од земље мало купуса, лука, салате итд. Свакако, резултати нису увек најсјајнији; лук на Флори, високој планини, на пример врло је кржљав, али то ништа не смета војнику да гаји и једе своје производе и да их сматра за боље и лепше од свега што би му долазило из Италије или из Париза.

Ти вртови на фронту су врло интересантни. Има, прво, луксузних вртова, које је подигла интендантура за трупе аржије. На њима раде многобројно особље и одржава брижљиво песком посуте стазе и путеве који пружају кроз широка поља засађена купусом, патлиџанима, луком, пасуљем итд. Вртови су ограђени од спољног света солидном оградом од бокоњкавих жица. Понегде има и нешто мало цвећа; њиме ће се окитити мењажа када командант буде имао особене госте, а цвеће ће се стављати у чаше.

Затим, има вртова мањих јединица: пукова, батаљона, митраљеских одељења, батерија. Они расположу са много мање кредита но они први, али се труде да пруже најбоље колико могу од онога што имају. Али родне биљке има довољно, и сви вртови наслеђују као сељачки вртови и то они имућних сељака.

Пошто ти вртови служе доста многобројним јединицама које имају на расположењу све што им је потребно за транспорт, њих су распоредили по најпогоднијим и најплоднијим местима, врло често далеко, веома далеко од места где живе потрошачи.

Међу вртовима има једна нарочита врста: вртови мученици. То су они који се налазе у близини путева за саобраћај, тучени, дакле, непријатељском артиљеријском ватром. Немачко бугарска врша направили су читав пустош међу главицама купуса, међу којима сам констатовао страшне жртве.

Најзад, имамо мањих вртова, оних које гради официр или војник поред својих земуница или шатора где живе. То су свакако најзанимљивији вртови, јер нам откривају индивидуалност сопственика који га је и правио. Има их који нису већи по површини од квадратног метра, а земљу за њега сопственик је морао потражити негде далеко од тог места. Врло често сопственик спаја корисно са пријатним: поред поврћа гаји и нешто мало цвећа. Али то цвеће не можемо видети по нашим удобним вртовима: врло ретко војник вртар са фронта може на наћи на мало семена од лада лежа или на каквог другог „цивилизованог" цвећа. Он себи тражи цвеће по планини или по ливадама и пољима; дивље руже и друго слично цвеће чине садржину тих малих вртова чији је сопственик понос, више но када би имао раскошни врт поморанџа или орхидеја. У вече, он оде у свој „врт", и, седећи на ниској столичици од остатака неког савдука од муниције, сврха у фрулу и мисли на онај други врт, онај који је оставио у Србији. Често су ти мали, лични, вртови украшени разним трофејима: разним зрнима, чаурама, итд. или мозаицима од малих разнобојних шљунака. Тај укус, често врло уметнички, за мозаицима увели су и рашириле Енглези који пред својим болницама, депоима, аутомобилским командама, и т. д. имају врло често права мајсторска дела у мозаику.

Било би сувишно рећи, да се у вртовима српске војске на фронту увек могу наћи четири главне народне врсте поврћа. Црна и бела лука, паприка и купуса.

Р. А. Рајс.

ПОДЛИСТАК

ДВА ВЕСЕЛА ДОГАЂАЈА

Сицимови бркови. — Афера врау Цене

Сицимови бркови и љубавни доживљај врау Цене чине овогодишње веселе сензације Трстеничке Косе, тог итурог положаја на коме, сем ратника, бомбардовања и глухог затишја, камења и змија, нигде ничег нема. Па ипак и у тој пустопној голети има веселих часова.

I.

Српски обичај беше да се брада брије, коса стриже, а брк се пушташе да богодано расте; не смеђаше њега берберске маказе ни да штрину. Човек из народа сматрао је бркове као симбол мушког достојанства. Што је лав без гриве и паун без перја, то је човек без бркова. Ко још није чуо тешко вређање: „Вала, ако не учиним то, ја нисам човек, бркове да бијем." Па и у песничким описима старих јуначина често су величани велики бркови: „Мушки брци пали по тоцкама", „Два му брка две јелове гране", и томе слично.

Али зуб времена све нагриза, па је начео и наш култ брку као изразу мушког достојанства. Јер од како се поменасмо са народима Запада, много се схватање изменило, многа је предрасуда пала, па је и бркованима ударио угледа. Још се они држе, али нису више на тако високој пени. Сасвим појмљиво: упознао је Србин у Енглезу изврсног човека, и ако Енглеза бркове редовно бријe. Отуда је све више и наших људи који потсецају своје бркове.

Али један поручник — кога сви другови зову Сицам, јунак многих окршаја, војник једног митраљеског одељења — дуго времена је бранио своје големе бркове. И то какве бркове! Свака општра длака под његовим носом представљаше параболичну путању хаубичког зрна у лету. Своје другове називао је подругљиво „шишобрци". Кад га окупе да и он поткреше бркове, да се модернизира, прилагоди духу времена, сабрани вазтевним хитњењем... он им одговараше:

— Неће Сицам у шишобрке. Од три своје ствари он се не раздваја: Од ове Кара Ђорђеве Звезде са мачевима (ту се лупи шаком по левој половини груди), од ових бркова (ту превуче шаком преко других бркова), и од овога опанка (ту зељуља минијатурни ђешпички опанчић, прикачен за његов сатни ланац као украс). Све друго даје Сицам за другове!

„Гладноме ђаволу и мува за увар" — вели народна мудрост. Па и официрима батаљона, притиснутим јединоликим животом, добро дођоше Сицимови бркови. Нарочито се против њих беше окомио потпоручник Петар, млађи војник истог митраљеског одељења, елегантан официр — аказемац — млад човек обријаних бркова. Са непомирљивошћу државног тужиоца дизао је оптужбе против Сицимових бркова. Најзад, храбротву и брковима обдарени поручник као да је почео поупитати, колебати се.

Једно вече седела су оба војника пред својом земуницом. Сунце замиче за Добро Поље, далеко доле, седа и њиве Могилене губе се у копренама све гушћег сутона. Вечерњи ветрић пирка. Стражари осматрају противничке ровове кроз камење грудобрана. Улази земуница зјапе мрачно као отворене гробнице, у којима тупо звекећу каишке. То вечерњи војници. А крвна планина натуштила се меланхолијом пустопне дивљине... Увек исто.

— Увек исте! — хукну поручник Сицим. — Скоро две године све у месту. Најбољег дана нисам нигде ни војнички вршио. Јес' чуо, тражићу боловање; макар месец дана до Водена или Солуна, да се мало прочарчијам. Право је.

— Право је. Само где ћеш у свет с тим бркованма?! Пола оке длака под носом — неће те нигде погледати... Такво му је сад време.

— Ама збиља то велиш? — запита Сицим, текнут у осетљиву жицу.

— Чиста реч! Свршено ћеш пропасти. Нисам их ни ја обријао тек онако... Него да им свршимо рапорт... Посилни, нека дође бријач!

— Не, немој, не треба! Још не... да се промислим, — рече Сицим, и почеша се иза уха.

— Па размисли се. А сада, драги друже, да пијемо једна флашица љутог пре вечере; то бар може без предомишљања. После ти прилези, а ја ћу бити као митраљеза.

— Свршиће се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 193. ЧЕТВРТАК 12 ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 12. јула

Српски званичан извештај. — 11. јула акција обострaних артилерија промењиве јачине.

Солун, 12. јула

Француски званичан извештај. — У Албанији, наше патроле одржавају контакт са непријатељем. Међу 660 заробљеника, евробројених од 8. до 10. јула, има 11 официра и 8 приправника.

На десној обали Вардара, непријатељска артилерија, која је дејствовала узнемиравајућим дејством на наше комуникације, жестоко је противтучена нашом тешком артилеријом која је гађала репресивном ватром област Мојно.

Доста велика активност непријатељске артилерије на фронту Дојрана.

Француска авијација бацила је преко 1 и по тоне пројектила на непријатељске војне установе у области Мурдања (северо-западно од Битоља). Енглеска авијација бомбардовала је пиркове у области Демир Хисара.

Рим, 11. јула

Званичан извештај. — Албанија: Настављајући своје наступање на Малом Силовесу у кључу Девоља, северно од Берата, заузели смо коту 900. Источније, француске трупе заузеле су висове на левој обали Холте. Наше предстраже на мосту Кучи одбиле су више непријатељских напада и заробиле неколико војника са неколико митраљеза.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 11. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Ноћ је била обележена великом артилеријском ватром између Марне и Ене, и у шумама Куртона и Рон.

Западно од Ремса, Немци су јуче око 21 часа извршили противнапад у области Врењи. Французи су одбили све јурише непријатеља и одржали своје положаје недирнуте. Ништа важно на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Између Урка и Марне Француски напади опет су се јутрос успешно развили и били настављени преко дана. На свом левом крилу Французи држе Армантијер и шуму Шатле; с ону страну ове шуме Французи су напредовали до Бресија, које су место заузели. У центру, француске и америкаиске трупе напредовале су на извесним тачкама више од 3 километра по дубини. Вођене су огорчене борбе у области Епије и Трињи. Епије, које су Немци заузели јуче пред вече, повраћено је од стране Американаца у једном противнападу. Северно од ова два села Французи су помакли своју линију у напред до с ону страну Курпуала. На десном крилу, Французи напредују у шуми Пер, северно од Шартева и Жолгона. Источније, проширили су мостобран код Трелуа и заузели угњуе јужно од шуме

Риј-а. Французи су запленили у овом сектору 5 топова од 150, око 50 митраљеза и знатан материјал. У јучерашњим борбама у којима су француске трупе заузеле шуму Ремс, јужно од Курмар, заробиле су више стотина војника.

Северно од Мондидје-а, укупан број заробљеника које су Французи задобили 10. јула у области Маји—Ревнал—Обвилер износи 1850 од којих 52 официра, међу овима четири команданта батаљона. Заплењени материјал износи 4 топа од 77, 45 рововских топова и 300 митраљеза.

Амерички званичан извештај. — Настављајући своје надирање у вези са француским трупама, америчке трупе преше су јужно од Урка пут Соасон—Шато Тијери, између Урка и Клијона и допре до пута Беан—Ешеје—Шартов. Друге америчке јединице преше су Марну и заузеле неколико села која, према најновијем стању изгледа да су нагло напуштена од стране непријатеља.

Лондон, 12. јула

Званичан извештај. — Непријатељска артилерија показала је јутрос знатну активност у сектору Ипра. Иначе ништа важно.

Врло слаба активност авијације услед ветра и кише.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 11. јула

Званичан извештај. — Четворо артилеријских двобоја у области Тонале, у Валарси и на источном делу висоравни Азијаго. Наше батерије тукле су Вал ди Бланова и растерале непријатељске трупе и спроводе у Вал Трафој (Стелвио), Вал Фоза и у долини Бренте. Одбили смо непријатељске патроле на Монте Виџес (Вал Конче)), у области Мора и на Монте Асапове. У току операције од 6. јула код Корно Ковенто запленили смо 1 брдски топ, 8 митраљеза и велику количину муниције и разног материјала. На малим острвима Пјаве запленили смо спремну количину мостовног материјала који је непријатељ напустио.

Авијација: Наша авијација активно је бомбардовала железничку станицу код Матарела.

Рим, 12. јула

Званичан извештај. — Артилеријска борба на целом фронту, повремено јача у Вал Лагарини и Валарси. Непријатељ је покушао да изврши локални напад на Монте Корном, али је брзо одбијен.

Нашом артилеријском ватром запалили смо непријатељска муницијска складишта у зони Тонале и утучу Азијага као и непријатељске бараке на Монте Росо (Буџикари). У току ноћи непријатељски авиони, који су бацали бомбе на нашу позадину, нападнути су од стране наших авијатичара који су оборили 2 код Тревиза. У току јучерашњег дана оборили смо у ваздушним борбама 3 друга непријатељска авиона. Ноћу 9 и 10. јула један непријатељски авион, погођен нашим топовима против авиона, пао је у наше линије.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Краљ Италије упутио је г. Поанкаре-у честитку поводом победе француских трупа. Захваљујући на честитци г. Поанкаре је казао, да неуспех непријатеља у офанзиви и затим успешна савезничка противофанзива представљају за све савезнике гаранцију за коначну победу.

—

Париз. — Једним званичним саопштењем италијанска влада демантује лажно тврђење бечке телеграфске агенције да су италијански амбасадори у иностранству уложили протест код сједињених сила противу стварања чехо-словачке државе.

Италијанска влада признала је прва централни чехо-словачки одбор. 11. маја 1918. године у Риму је на свечан начин примљена чехо-словач-

ка легија и министар председник је позвравио чехо-словачку народну заставу на једној свечаности на којој је присуствовао и министар спољних послова.

—

Париз. — Конгрес потлачених народности одложен је за половину августа.

—

Лондон. — Република Кондурос објавила је рат Немачкој. Пет јужно-америчких република прекинуле су односе.

БИТКА НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ

Париз. — Према последњим вестима стање на фронту је добро. Наша лавиља помакнута је још напред на више главнијих тачака фронта.

„Либерте" пише, да су постигнути сви објекти у јучерашњем нападу, извршеном на фронту од 5 километара, између Мореја и Мондидје. Најважнији објекат сачињавало је село Мајн-Ренвал, које је такође заузето. Напредовање на овом фронту износи 3 километра по дубини.

Између Ена и Марне непријатељски отпор је нарочито јак у области Улши ле Шато. У пркос томе, варош је обухваћена са југоистока и севера и браниоци ће ускоро бити принуђени да је напусте. Северно од Марне, армија ђенерала Митра наставља чишћење приступа реци; она напредује око Жолгона и ћопрла је до Шасена.

НЕМАЧКА ШТАМПА И ПОРАЗ НА МАРНИ

Лондон. — Признајући да је ситуација измењена, немачка штампа покушава да нешто обвије ово своје признање у намери да га немачко јавно мнење може боље примити. Берлински хроничар „Штрасбургер Поста" пише: „Публика је у опште била везала велике наде за немачку офанзиву која је извршена с обе стране Ремса. Као што видимо из званичних извештаја од неколико последњих дана, ове наде нису остварене. Непријатељ је био извештен о нашим плановима и ми нисмо могли да га изненадимо. Сад су Французи и Американци предузели противофанзиву. Услед овога стање је измењено и немачка врховна команда мораће да спрема нове планове. Публика би добро учинила да покаже велико стрпљење у погледу ближњих операција на западу."

„Кенигше Цајтунг" узвикује: „Издаја! Факт се не сме више крити; немачки дезертери употребили су своје познавање планова о офанзивама да нападну своју отаџбину. Немогуће је одрећи да је немачка офанзива пропала."

„Франкфуртер Цајтунг" признаје да је Хинденбургов стратегиски план компромитован. Друго се нешто појављује у стратегиској ситуацији. Ђенерал Фош је успео да створи знатну резервну војску. Он покушава сада да противофанзивом одузме иницијативу Хинденбургу. Немачка офанзива с обе стране Ремса заустављена је. Фошов напад не циља само да привуче пажњу немачких резерви и да их упосли, него циља још да нанесе удар с бока армији ђенерала Бема, који маршује ка западу, па да у случају успеха принуди ову армију на повлачење под врло неповољним условима.

Фошов напад није само одговор на немачки напад, извршен с обе стране Ремса, већ он и угрожава све Хинденбургове планове.

САЈДЛЕР И ЈУГОСЛОВЕНИ

Париз. — „Бечка Нова Слободна Преса" у у свом броју од 2 јула јавља, да је председник аустриске владе Сајдлер питао председника Југословенског скупштинског клуба у Рајхрату, да ли он предвиђа иницијенте који би могли компромитовати монархију. Г. Коронец је одговорио да ће Југословени доћи у Скупштину са одлукама које су дужни и имају право да прекрше земаљ, али да он не може дати никакву гаранцију.

ПОДЛИСТАК

ДВА ВЕСЕЛА ДОГАЂАЈА

Сицимова бркови — Афере врау Цине

Тако и учинише.

У зору јуначки Свицем звону више пута,

протеже се и, силом навике, прогусти кроз прсте прво леви брк, па онда десни. Кад тамо — ваздух! Нема... Нема му десног брка! Још једном ману десном руком — ваздух над стрињком! Дохвати огледалце и оно му тек разби неверицу.

— Перо, Перо!... — једва Сиџим. — Па шпак, ко зна зашто је ово добро? Али, где ће сад овако пођем?

Још он у забуни због свог асиметричног преображаја, кад посилни викну:

— Господине поручниче, ете команданта!

Већ се чује чагрљање, тешког штапа преко каменьара; то мајор Стојан, командант батаљона, обилази борбене редове, проверава шта се ноћас урадило, здрави се са војницима, убиди међу њих коју шалу... Изненађен што не види свога поручника Сиџама, пита му посилног: где је, је ли жрвв, је ли устао?

Нема се кућ; у одсуству командира одељења Сиџим је најстарији; мора команданту на рапорт. И опробана јуначина сабра снагу па стаде пред команданта:

— Господине мајоре, стање је у митраљеском одељењу редовно.

Команданту се залепрша смех око усана и у очима:

— Не бих рекао, Сељаче мој; иако добро видим — фали му један брк!

— То Петар, ноћас... изеде...

— А овај други ће да падне данас. У осталом, твоја воља, мој Сељо, али дух времена је сила једна; пресалудим он и тебе у шиптобрке.

И доиста другу Сиџим, под ударцима кратких наговарања, пукавства и добро му дошлог насиља, прилагодио се новој моди, отпаде и он од старосрпског мушког брка.

II.

Јунакиња другог веселог догађаја Трстеничке Косе, то је врау Цана, мачка мајора Косте, команданта Н...батаљона. Обична мачкица кратке сјајне длаке, округласта, пуначка, са руменим носићем, са мазним погледом крупних очију. Проћремала је целу зиму крај топле пећи у таминчастој командантовој кућици, под једном латицом. Звучно је прела у мајор Костином крилу и лежкарила на његовој постељи. Свакоме госту била је представљана као узор мачкица. За чудо паметна и лепо васпитана; када гребне шапицом по вратима то се већ зна шта значи. Сви положаји беху залуђљена у своју мазу, у своју врау Цану.

Али чим наиђоше животворни фебруарски дани, врау Цана се променила. Дође некако сетно замишљена, слабо једе, не прља, највише бежи у самоћу где чежњиво уздисаше: „Вр ау, вр ау ау...“

— Јадна си ми, Цано; и ми ти одавно враучемо, па нема баш ништа! — као теше је војници.

Случај хтеде да не буде тако. Јер и наш непријатељ разоноди се једном ратном животињом. Једног дана, док је Цана позивала, колебља са противничке стране одазва у басу: „Ма-ро, ма-ро...“ Из бугарског рова искочи успаханрени мачак, обузет жељом живота, електрисан топлим струјањем сокова; већи, глава му као пањић, очи му као два адатника од по двадесет долара. Чим га наши стражари угледаше, прозваше га „Пенча Дорев“.

У лаким скоковима, врауучући и марочући, сукобише се Цана и Пенча на разбојишту, баш на гранатама изравњеној чистињици између наших и њихових преграда од бодљикавих жица. Неколико дана и ноћи састајаху се ту Пенча и Цана, мјауучући нежне двопеве; растајаху се после силног режања и очајног вречања — уз омирски смех и добацивања, фрчање и кривљење ратника са обе стране.

Као што се види и у нашим романима има шаљивих тачака и дражесних призора. Слично као у солунском биоскопу Пате и... Тур Блан-ну, крај мора.

м. ж.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вид. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 13. јула

Српски званичан извештај. — 12. јула ватром смо растерали две непријатељске патроле јужно од села Старовине и једну у пределу Голог Била.

Солун, 13. јула

Француски званичан извештај. — У Албанији, организовање заузете положаје. Број заробљеника заробљених од 8. јула достигао је 690. Пребројаном плену треба додати још један митраљез и један роговски топ.

Наше патроле окрвављују ходник са непријатељем.

Између Охридског и Преспанског језера једно непријатељско одељење у јачини око 50 људи покушало је да се приближи нашим положајима, али је одбијено нашом ватром са губицима.

Српска артилерија испретурала је непријатељске радове и растерала раднике.

Западно од Дојранског језера одбили смо са губицима по непријатеља, одељења која су покушавала да изврше препад на наше положаје.

На осталом фронту активност артилерије и патрола.

Енглеска авијација бомбардовала је спаса лишта Рупела и, спуштајући се ниско, тукла је из митраљеза прикупљања непријатељских трупа у области Сереза.

Српска авијација имала је две борбе у ваздуху у којима је оборала један непријатељски авероплан ван контроле.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 13. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Јужно од Монкавеја, Французи су извршили један препад и заробили око 30 војника.

На северној обали Марне, непријатељ је вршио у току ноћи снажне противнападе у области Дормана. Немци су успели да заузму тренутно једну шумицу од 1500 метара северно од Трелу и село Шисеи, али су француским противсфансивом одмах повраћене ове две тачке.

Јужно од Урка, у области западно од Ремса жестока артилеријска активност. Ништа важно на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — На фронту Урка борбе су се развијале данас са истим успехом као и претходних дана. Северно од реке заузели смо Улми Ла Вил; јужно, француске и америчке трупе напредовале су за 3 километра по дубини на највећим тачкама у прилог отпору Немаца који је био врло јак у области Дормана. Југо-источно од Армантијера, Французи су заузели коту 141 и прешли поток код Нантеја. Јужније, Французи су заузели село Коеиси, већи део шуме Турнела и напредовали на широко у шуми Пер до главне линије Кеварт—Ле Шармел.

Наступање Француза такође је настављено под повољним условима у шуми Ри и северно од Долмана.

Југо-западно од Ремса, после жестоких напада на француске положаје између Врини и Сен Ефрен, Немци су успели да заузму коту 240. Француске трупе заузеле су одмах затим овај вис и заробиле око 100 војника.

Лондон, 13. јула

Званичан извештај. — Рано јутрос непри-

јатељ је напао на четири наша положаја јужно од Матерена, после припреме тешком артилеријом и рововским мерзерима. Непријатељ је одбијен са тешким губицима и остављено неколико заробљеника у нашим рукама.

Данас енглеске трупе извршиле су успешан препад југо-западно од Азбера и вратиле су се са 17 заробљеника и 4 митраљеза.

11. јула оборили смо 15 непријатељских авиона а 3 су пала ван наше контроле. Три наша авиона недостају. У току ноћи бацили смо преко 24 тоне бомби на железничке пруге код Валансјена, Секлена, Куртреа и Армантијера, као и на непријатељске логоре на разним тачкама фронта. Нашим бомбама погођена су два воза и разни објекти међу којима и артилеријска против авиона, која је била у дејству, и дефектори. Наши авијатичари гађали су плотунском ватром из митраљеза непријатељске транспорте. Сви наши авиони вратили су се.

Нашом артилеријом против авиона оборила смо 1 непријатељски авион за ноћно бомбардовање који је пао у наше линије.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 12. јула

Званичан извештај. — На нашем тачки планинског фронта од Валарси до Вал Бренте и јуж Пјаве, између Канделу и Зенсона, наше батерије жестоко су и успешно реаговале на непријатељску узнемиравајућу ватру и испретуране њихове ровове онтетавши ампласмане непријатељских батерија.

Непријатељске патроле које су покуше ка нашим линијама Стеваја, биће Мери? у.....? код Монте Валбела и на левој обали Бренте од бијене су нашом ватром и натеране у бегство после живље борбе са нашим одељењима која су им на сусрет изашла.

У ваздушним борбама оборили смо два непријатељска авиона.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Атина. — Јављају из Њу Јорка: Г. Бекер, министар рата, изјавио је енглеском амбасадору да ће идућег пролећа Немачка имати према себи још 16 нових армијских америчких корпуса са 24.000 топова, који ће кренути немачкој пресуди.

—

Лондон. — Лорд Чајова Монеј изјавио је у Доњем Дому да сада месечно по 300.000 америчких трупа прелазе Атлански Океан. 200.000 од ових трупа преносе се на енглеским лађама.

Крф, 12. јула

Идуће недеље прославиће се у позадини и у српским школама на Крфу јавним предавањима дан годишњице објаве рата Аустрије Србији. Одржаће се свечан помен браниоцима отаџбине који су пали на бојном пољу.

БИТКА НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ

Париз. — Прекју вечерњим даном донео је опет знатне успехе особито француским трупама које сносе 70 од сто целокупног напора и које се такмиче у храбрости са Американцима, Енглезима и Италијанима. Дописник Хавасове Агенције јавља да се борба води код станице Улиш а, северно од Марне. Заузели смо шуму Барбијон, напредовали за два километра даље и заузели јако утврђена пољска добра.

Односно напредовања у околини Мениждје, дописник каже да је то наставак операције од 30. маја, када смо заузели Кастел и пољске добро Анжен. Овим наступањем задобили смо знатне положаје.

Исти дописник додаје, да су Немци увели у последњој борби на Марни и северно од ове реке 60 својих најодабранијих дивизија и да је борба била знатно важнија и жешћа него што су биле борбе у немачким офанзивама од месеца марта и маја. Трошење немачких снага је врло нагло и страшно. Немци могу још за неко време, по цену великих жртава, одложити своје повлачење, али потреба за реорганизацију своје резерве принудиће их ускоро да исправе свој фронт.

Лондон. — Потврђује се да су Немци употребили у борби, почев од 2. јула, 60—70 дивизија то јест 7—800.000 војника. Рачуна се да је

од овог броја убијено, рањено, или заробљено 180.000 војника.

Немачки кронпринц, и ако је довукао појачања из групе армија кронпринца Рупрехта, није успео да задобије ма какав успех својим противнападима западно од Ремса.

Између Марне и Ремса борба је огорченија него икада раније. Француске и енглеске трупе нападају на јаке непријатељске положаје између Арџре и Врбља а. Енглези су заузели Врбље, напредовали за један километар даље, нанели тешке губитке непријатељу и задобили заробљеника. Број заробљеника задобивених у борби на Марни износи око 25.000.

Јавља се да се напеж слагалишта у позадини немачких положаја наставља.

ПИСМО Д-РА ТРУМБИЋА ФЕЛДМАРШАЛУ БОРОЈЕВИЋУ

Рим, 1. јула. — Председник Југословенског Одбора, Др. Анте Трумбић, упутио је фелдмаршалу Бојевићу ово писмо, које су италијански авијатичари у хиљадама примерака разбацали по југословенским крајевима и по свима линијама аустриског фронта:

Господине Генерале,

Савест ме гони да Вам у овом великом и трагичном тренутку по цело човечанство упутим неколико речи.

Од свих аустриских генерала једини Ви сте, по сагласном мишљењу Савезника, на висини свога положаја. На стотине хиљада војника, синова нашега југословенског народа, данас је, по суровој војној сили, у Вашим рукама. За чију љубав допуштате да се цвет нашега народа кида и да вене? Не могу замислити да ви, толико разуман и тако разборит човек, не знате да наш свет, борећи се у аустриским редовима, умире само за добро Немаца; да не знате да су немачки планови да се наши крајеви окроје и населе Немцима; да, једном речју, не знате да су ти немачки планови коначна пропаст нашега народа.

И, при свем том што тачно знате какву судбину чека наше племе ако би Немци победили, Ви наморавате људе своје крви на самоубиство, то јест гоните их да буку вечити робови у рукама најсамовољнијега и најсуровијега народа међу тако званим цивилизованим народима. Зар Вас брестлитовски и букурешки мир нису поучили шта значи пруски мораш? Зар Вам нису показали да се Ви тврдоглаво одлучујете да се борите за непопустива и несувремена начела, којима је суђено да их нестане испред судбоносне еволуције човечанства?

Цео образовани свет поступно је устао против Немачке, не с тога што она нема право да живи као равна међу равнима, него зато што је постојање немачке „културе" и моћи несрећа по човечанство. „Култура", која је рађа да уништи и која уноси свима средствима немирај међу немачке народе, „култура" која се труди да развије најнижје нагоне у не немачким масама е ди би их завадила и одвојила једне против других, па их за тим стегла својом милитаристичком шаком, то је немачка „култура": то би била „Митеуропа" (Средња Европа). Све људско знање, наука, техника, све то мора послужити да би се извео тај немачки план и да би се поробарио и угушио свет.

Довољно је потсетити на оно што су Немци починили у Русији и на оно што су урадили међу потчињеним народима у Аустро Угарској. Корупција у целом јавном и приватном животу, ширење алкохолизма, разгранавање срамне порнографске књижевности, рушење породичног морала, убијање сваке вере: ето, то су методи и резултати те немачке „културе". Је ли то идеал што сте га и Ви ради постићи? Зар Ваш ум и Ваша опрезност томе да послуже?

Ви, господине генерале, чините исту ону погрешку коју је учинио и бан Јелачић. Он спасе Беч, али своме народу, који је јако волео, тури на руке најсиње апсолутизма.

Али садашњи тренутак је куд и камо тежи од тренутка 1848. Данас се решава судбина целога нашега народа. Тисуће и тисуће наших синова везане су своју судбину за судбину демократија Четворног Споразума, многи се од њих боре раме уз раме са братском српском војском на солунском фронту, други помажу у америчкој војсци, а још мало па ће се наше заставе појавити и овде, према војсци којом Ви командујете. Зар то није очевидан доказ да слободољубиви људи из нашега народа неће да имају ништа више заједничког с Немцима из Аустро-Угарске нити с Немцима „Мител Европе"? Наш југословенски

народ хоће да је господар на своме ону. Ево команде коју ја слушам и којој служим: воља и интерес мога народа. Тај народ осећа и зна да победа Четворног Споразума значи ослобођење и уједињење целога нашега, једног и троименог племена у једну независну државу Срба, Хрвата и Словенаца. Он осећа да ће то у истини бити и победа демократије и напредка над мрачним средњим веком и над грубим „правом песнице".

Ви, господине генерале, позивљући у својим прогласима наш народ да се бори противу Италије, гоните га да се бори противу себе самога и противу свих великих и племенитих идеја за које се боре Споразум. Ви, који сте могли бити ослободилац тога нашега Народа, водите га у ропство, и употребљавате свој ауторитет да бисте обманули један народ који се већ толико напатио.

Италија није сама; с њом су срца и машине свих Савезника и свих угњетених народа у Аустро-Угарској. И млада италијанска војска не само што стаје на сусрет најстаријој војсци у Европи, него, ето, и туче је.

И тако је препорођена Италија на путу да заузме међу великим демократским Државама високо место, које одговара њеној славној прошлости, њеној часној снази, њеном сталном напретку.

Та Италија дала је могућности да се потлачене народности у Аустро-Угарској саставу на историјском Капитолу и да ту слободно и пред целим светом проклamују своје тежње. Одлуке тога састанка нашле су и назване одјека у срцима свих Италијана. Стога потлачене народности, а међу њима и наша, прате жудно и с надом ту италијанску борбу, и верују да ће победа бити на страни Италије, јер је овај нови слободни живот пуноћи, моралнији од старог крутог апсолутизма.

Историја је, господине генерале, неумитна у суђењу дела и поступака појединица и целих народа. Ако будете ишли путем којим сте се кренули, Ви ћете у нашим будућим народним песмама заузети место и добити име изајдије Вука Бранковића. Послушајте глас своје крви, ради свога и нашега добра.

Доктор Анте Трумбић".

Овај историјски документат написао је Др. Трумбић пре почетка аустриске офанзиве на Пиаву.

„Српске Новине".

ЈЕДАН ГОВОР Г. ХУВЕРА

Лондон. — Контролор животних намирница Сједињених Држава, г. Хувер, држао је ове, на скупу контролора намирница савезничких држава овај говор:

„На првом месту треба имати храна. Питање цене споредно је. Један нагли дефицит изазива већа гнев и представља већу опасност, него неспаљење у пећи. Да би обезбедила своје снабдевање, Америка је дала својим земљорадницима новчане зајмове и то је дало овакве добре резултате:

За прошлих 12 месеци није било потребе да се смањи количина брашна која се шаље савезницима. Ја мислим да ће моје европске колеге наћи за пријатно што још можемо да смањимо количину другог жита које улази у састав брашна и што им можемо дати бољи хлеб за 220 000 000 људи који се боре противу Немачке.

Односно снабдевања месом, г. Хувер је казао: „Да би повећали производњу говеђег меса, нама треба 4—5 година. Међутим за 9—12 месеца ми можемо повећати до огромних размера количину свињског меса и масти. Ми смо дали извесне награде нашим одгајивачима и већ се показало необично повећање у производњи свињског меса. Ми смо сада у стању да све потребе меса наших савезника у Европи подмиримо само свињским месом."

Односно извоза брашна у Европу, казао је: за последњих 12 месеци извезли смо око 10,000,000 тона брашна за потребе наших савезника; за идућих 12 месеци ми ћемо моћи, примењујући у најмањој мери систем подне, извести 18.000.000 тона брашна, а можда ће се томе моћи додати још 3.000 000 тона.

Дакле, период бриге у погледу снабдевања храном прошао је."

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 14 јула

Српски званичан извештај. — Успешно извршен препад на непријатељску предстражу северно од села Фуштана. Узнемиравање непријатеља повременим артилериским дејством.

Солун, 14. јула

Француски званичан извештај. — У Албанији, непријатељ је покушао да нас одбаци са недавно заузетих положаја.

После жестоке артилериске припреме, от почео је снажан напад непријатеља на наше линије на доњој Холти. Напад је спомоћен нашом ватром. Једним снажним противнападом наше храбре трупе принудиле су Аустријанце да се повуку и да остане на терену многобројне лешеве.

Јужно од Девоина пропао је такође и други напад непријатеља који га је стао великих губитака.

У Македонији, српске предстраже су одбиле наше непријатељских патрола, које су покушавале да се приближе нашим линијама.

Савезничке ескадриле брижљиво су бомбардовале непријатељске логоре и слагалишта код Ресна, као и станицу Порта (источно од Сереза).

Енглеска авијација имала је јаке борбе у ваздуху, у којима је један непријатељски авероплан пао у наше линије, а други један оборен ван контроле.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 14. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Француске трупе заузеле су јуче у вече, после жестоке борбе, Вилмонтуар и заробиле 200 војника са 20 митраљеза.

Јужније, Французи су заузели Улши Ле Шато и напредују источно од вароши, запленивши 4 топа.

У току јучерашње борбе у области јужно од Урка Французи су заробили више стотина војника.

Званичан извештај од 23 часа. — Јужно од Урка дан је обележен обостраном артиљеријском активношћу без пешадиских акција.

На обали Марне, Французи су заузели јуче пред вече Реј и пољско добро Савер, одбацивши Немце на јужне ивице Бенсон Орканьи и Вилер Ст Шатијон.

Број заробљеника које су Французи задобили 12. јула, како код Вил-Монтуара тако и у области Улши ле Шато износи 700.

На фронту у Шампањи, пошто су сломиле Немачку офанзиву 2. и 3. јула, Француске трупе предузеле су следећих дана серију локалних напада; у пркос отпору непријатеља оне су напредовале источно од Суипа за 1500 метара од прилике на фронту од 20 километара северно од општелиније Сен Илер ле Гран—Суен—Менил—Ле Ирли, и повратиле у тој области своје старе прве линије.

У току ових операција Французи су задобили преко 1100 заробљеника и запленили 100 митраљеза и 7 топова.

Лондон, 14. јула

Званичан извештај. — Јутрос смо одбили напад непријатеља извршен на тачкама које ми држимо у шуми Авели, северно од Албера. Одбили смо такође са губицима по непријатеља препад извршен преко ноћи у близини Вје.....

Заробили смо рано јутрос неколико војника у току једног неуспелог напада који је непријатељ извршио на наше положаје код Метерена.

Авијација. — 12. јула јак ветар наставио се, али време је било ведрије него претходних дана. У вези са артилеријом наши аеропланци постигли су добре резултате вршећи многобројна извиђања и бомбардовања. Међу нападнутим објектима напале се једно велико муниционо складиште, колона у Брању и многа села где су кантоновале непријатељске трупе. И поред јаког западног ветра, који је у велико помагао непријатељу у ваздушној борби, оборили смо 25 непријатељских аероплана; 6 су пали ван контроле. Један непријатељски стациан балон погођен је и пао је у пламену. 15 наших аероплана нису се вратили.

Наши аеропланци ноћно бомбардовање поново су напали на железничке пруге Турне и Секзен и бацили преко 300 бомби на кантонирање за осмор непријатељских трупа. Сви наши апарати вратили су се.

Наша артилерија против аероплана оборила је један од непријатељских аероплана који су пецели у току ноћи. Пет аероплана од ових пали су поваи наших линија.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 13. јула

Званичан извештај. — Дуж планинског фронта јача обострана активност извиђача. Одбили смо непријатељска одељења нашом ватром и нашим патролама. Заробили смо неколико војника и у прког жестоким реакцијама непријатеља заплењили смо један топ од 105 мм. који је непријатељ морао напустити у долини Презена (Тонале). На висоравни Азијаго једно француско одељење заробило је 15 војника.

Источно од Зоки, један британски патрола заробила је 4 војника у једном преласку.

У ваздушној борби оборили смо један непријатељски аероплан.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Према „Берлинер Тагблату" француско америчким трупама на мурманској о бали командује један енглески адмирал. Ових трупа има наше дивизија. Ове трупе заузеле су Кола и хоће да Туломе не напушта на отпор болшевика.

—

Атина. — Јављају из Женеве да су савезнички аероплани опет бомбардовали војне установе у Цариграду и проузроковали знатне штете.

БИТКА НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ

Париз. — Пратиоци савезничких трупа у троуглу Соасон—Ремс—Марна настављ се кости јака. Прекуче Немци су опет били принуђени да напусте још терена. Непријатељ се очајно држи на неким тачкама, упињући се по цену великих жртава да задржи извесне положаје, које ће ипак на крају крајева морати напустити. Авијација и тешка артилерија настављају да туку позадину армије ђенерала фон Бема и Мујра, које заузимају овај троугао и чији положај постаје све тежи и тежи. Сви критичари виде у овој упорности знак да Лудендорф спрема на неком другом фронту какав знатнији ударац.

Довољно, јављају за концентрацију трупа у Фландрији „Еко де Пари" мисли да ће ова нова предстојећа офанзива имати за циљ да ослободи фронт између Соасона и Ремса и да смањи деморалишући утисак који би пројектовано повлачење на Весл изазвало у Немачкој.

„Ом Либр" рачуна, да Лудендорф располаже са око 20 дивизија за овај напад, који ће ускоро бити извршен.

„Пти Паризјен" мало верује у немачку офанзиву на британском фронту, из разлога што су Немци претрпели велике губитке и што су трупе деморалисане. Шта више вели, да Енглези могу још и протеран Немце у извођењу њихових планова.

Париз. — Лиотеј пише да је према најновијим вестима са фронта, стање врло добро у прког непријатељским противнападима. Успеси смо на још напредујемо, нарочито на сектору непосредно јужно од Урка, где смо прешли преко непријатељских положаја код Улин ле Шато.

ИЗДАЈНИЦИ АУСТРИЈЕ

Целовачки Мир донеси, под насловом „Издајници Аустрије, а пријатељи Италије" ову белешку:

„У истину је чудновато, на какав јавни начин сва пранска (немачка) журналистика брани дивљачки бес Немаца противу Словенаца. Немачке националисте послане су нам учитеље, да нас поуче и придобију за немачке идеале, и држава нам је послала жандаре. Ти учитељи називали су нашу малу децу, која су ишла у школу: „Југословенска паччад!" „Издајници Аустрије и пријатељи Италије!" На сличан начин, само још и претњама и глобама, настоје жандарми да заплаше наш народ. Овакво поступање с нама може само јачати нашу жељу, да се ослободимо од Немаца."

ТАШТЕ НАДЕ У СУМАРЕНЕ

Лондон. — И ако се Немачки политичари још хвале успешним сумареском ратом, поморски немачки критичари, који добро познају догађаје, говоре са свим другим тоном. Тако, један од најпознатијих поморских критичара, капетан Персијус, врло је разочаран резултатима сумареске акције. Највише што се може очекивати од сумарења, по мишљењу Персијуса, јесте то да сумареска акција допринесе да се добије мир који би осигурао егзистенцију Немачке.

„Морамо признати", каже Персијус, „да су многи Немци преварени у својим фантастичним надама. Сваки онај који објективно проучава догађаје признаће, да је људост претати Енглеској и покушавати да јој се одузме превласт на мору и да се сумареским ратом натера на глад. Ми смо дужни да кажемо истину немачком народу, јер му само истина може улити веру".

Персијус би још мање био задовољан, кад би знао за последње извештаје енглеског адмиралитета, који потврђују да су губитци услед сумареске акције били у протеклом месецу најмањи од почетка сумареског рата и да су за 420.000 тона мањи него у јулу месецу 1917. године.

ТУРСКА И БУГАРСКА

Цирих. — Према телеграмима из Цариграда турско-бугарски односи су ушли у најзатегнутију фазу.

„Франсише Цајтунг" каже, да су се турско-бугарски односи неочекивано погоршали. Тон писања турске штампе је претећи. Тако „Икдам" пише: „Бугарска, која се необично много увећала пространим територијама које је откинула од Турске, Србије, Грчке, Румуније и Албаније има дрскости да тражи жељу за исправку границе у своју корист долином Марице". Напомињући да ће Турска свом снагом бранити своје гледиште, „Икдам" завршава чланак овом претњом: „Држање Бугарске може донети врло опасне последице. Нека се Бугарска добро узме у памет!"

„Франкфуртер Цајтунг" каже, да се спор између Турске и Бугарске особито изоштрио од како је пропао покушај аустриског цара Карла, да обе стране измири, приликом његовог пута у Софију и Цариград.

Писање бугарских листова је тако исто необично оштро. Бугарски листови нападају једновремено Турску и Немачку.

Лондон. — „Хамбургер Нахрихтен" пишу, да је спор између Турске и Бугарске далеко од тога да буде решен. Спор се наставља са све већом жестином и свака страна тражи од Немачке да усвоји њено гледиште. Немачку критикује и бугарска и турска штампа. „Хамбургер Нахрихтен" држе да су турски захтеви све већи и већи и да није искључена могућност да затегнутост између Бугарске и Турске може донети жалосне последице".

ПОДЛИСТАК

СА ФРОНТА

Ономад ме је походио један руски потпоручник, који је сада војник у једном нашем пуку. Био је у резерви, узео дозволу и дошао к мени.

Између осталога испричао ми је и ово:

— Пре неколико дана, у јутру, јави ми стражар са објавнице да се један бугарски војник приближава на нашим жицама. „Припазам на њега" — рекох му, а ја отрчим до командира и известим га о овоме.

„Нека не пуца, нека га пусти, да видимо шта хоће" — рече командир, а затим рећи да пође заједно са мном ка објавници.

„Сигурно хоће да се преда! Али како да га не опазе његови?" — рече ми командир путем, а и ја бејах истог мишљења. Стигосмо ка објавници, једном одличном заклону где је могла да се смести читава десетина, и одмах управисмо погледе ка жици. И заиста, тамо у трави опазимо једног бугарског војника, који се полако привлачи к нама. Пушке код њега не приметисмо, а могао је бити наоружан бомбама. Погледасмо лево и десно од њега, али више нико не беше сем тог једног бугарског војника. Када ваљда беше близу наших жица командир нареди стражару да викне Бугарину да стане.

„Сто!" — повика наш војник. Бугарски војник пропе се уза земљу, али одмах мало после пођоше се и довикну:

— Не пуцајте и не покушавајте да ме заробите, јер ја сам послат у нарочитој поверљивој мисији.

— Шта ће? — упита га командир.

— Послат сам да зовем ваше војнике на предају. Али ја вам саветујем обрнуто: Нико да се није главом нашао да тако нешто и помисли, а камо ли да покуша!

— Па ко си ти? — упитасмо га.

— Ја сам Србин од Кратова. Видео сам муке и патње јадних српских војника, који су имали несрећу да падну међу Бугарима и Немцима. И зато вам саветујем да најенергичније радите на томе, како би се код вас свију појачало и учврстило убеђење да је ово рат истребљења, рат који нема милости ни за кога, а најмање за бугарског или немачког заробљеника. Код нас, у Бугарској, Србији, Немачкој, Аустрији, Мађарској и Турској заробљеници умиру од глади, о њима нико не води рачуна, лекара је мало, те зато болесне заробљенике не лече и остављају их на милост и немилост судбине. У Бугарској сада влада велико нерасположење због глади и господарства Немаца, који се према Бугарима по нашој као победиоци, а немило свезнаници. Бугари су још нарочито озлојеђени против Срба, јер због њих они не могу на миру да уживају благотвори своје сламне пиварке. Они виде свој крај, јер више ка Немачка није у стању да остварн своја обећања, а она је обећала да ће смирити Француве, Енглезе, Италијане и Американце. И зато док су још у могућности, они гледају да што више искале на Србима свој подли гнев. Прикупите се и будите сложни и победа ће бити ваша, јер Бугари су изгубили свако расположење за рат. Они су просто болесни од ваших топова, авиона и ваших немачких испада. Војници отворено признају да нису више у стању да издрже ову борбу са Србима; најмањи напор са ваше стране — и ви ћете се вратити у Србију. А сад пустите ме да се вратим и да на неком другом месту кажем исто ово што сам вама казао.

И овај Србин из Кратова, који на сваки начин служи својој мајци Србији, изгуби се у трави испред бугарских ровова. Командир није покушавао да га зароби, јер је видео да је овај војник у бугарској униформи говорио истину, коју нам иначе свакодневно посведочавају бугарски заробљеници.

Опет пре неки дан на нашем сектору био је заробљен један руски Јеврејин са два Бугарина. Он је изјавио да је до рата живео у Цариграду рањен, а да је после објаве руско-турског рата пребачен у Бугарску. По свршеном чину брест-литовског уговора Бугари су га насилно укрстили у своју бојну комору. Користећи се тамном ноћи он је пребегао у српске ровове, водећи собом још и два бугарска пешака. Руски Јеврејин изјавио је, да је стање заробљеника у бугарској несношљиво, а да је чуо од својих земљака у Софији да су заробљеници у Немачкој и Аустро-Угарској робље у правом смислу те речи.

На крају, овај бивши руски потпоручник (по презимену Гук) није знао како да се нахвали са српским војницима.

— Њихово јунаштво и, рекао бих, деликатна простота за дивљење су, — рекао је на завршетку свих својих утисака из српског рова.

8. јула 1918.
Војиште.

Адам Р. Младеновић
рез. п.поручник

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 15 јула

Српски званичан извештај. — 14. јула обострана артилериска акција променљиве јачине. Ватром смо растерали једно непријатељско одељење у селу Тушину.

Солун, 15. јула

Француски званичан извештај. — У Албанији, Аустријанци нису обновили своје јучерашње скупе нападе.

Западно од Охридског језера, одбили смо са губицима по непријатеља једно одељење које је покушавало да се приближи нашим линијама.

Између Црне и Мале Руне, једно српско одељење проширо је у непријатељске ровове, уништило посаду и вратило се у своје линије без губитака.

Британске ескадриле бомбардовале су слагалишта и логоре код Порие и Радова и имале једну борбу, у којој се један непријатељски авероплан срушио на земљу северно од Демир Хисара.

Рим, 15. јула

Званичан извештај. — Албанија: На Семени, близу моста Кучи, борба је настављена у току јучерашњег дана. Непријатељ, који је добио појачање, напао је више пута у циљу да нас одбаци од реке, али је свакога пута потучен и претрпео је врло велике губитке. Заробили смо око 100 војника са неколико митраљеза. Непријатељски покушаји да пређе Семени мало западније, близу Јагодине, пропао је.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 15. јула

Званичан извештај од 15 часова. — На десној обали Марне француске трупе помакле су своје положаје унапред северно од Порта Бенсон.

На фронту у Шампањи, Французи су извршили једну локалну операцију у области јужно од Мон Сен Ном и напредовали за 1 км. по дубини на фронту од 3 км. од прилике. Заробили смо 200 заробљеника, међу којима 7 официра.

Званичан извештај од 23 часа. — Под сталним притиском, који врше француске и савезничке трупе већ више дана на немачке снаге, Немци су се данас повукли на целом фронту северно од Марне. Француске трупе, пратећи у стопу непријатељске заштитнице, достигле су до опште линије Бријер—Вилне Сир Тер—Курмон—Паси—Гриљи—Кил—Невил О Лари—Шомизи.

Десна обала Марне на широко је очишћена и француски делови настављају надирање за више од 15 км. северо-источно од Шато Тијерија.

На фронту у Шампањи број заробљеника које су Французи задобили у области јужно од Мон Шан Нома износи преко 300 војника, од којих 9 официра.

Лондон, 15. јула

Званичан извештај. — Непријатељска артиљерија показала је извесну активност преко дана на северном делу британског фронта. Иначе ништа важно.

13. јула, за време кратког размака времена, када је летење било омогућено, наши авијатичари оборили су 3 непријатељска авероплана и за-

пилина 1 стајан балон. Два нама непријатељска авиона недостају. Један од наших авиона, о коме је јављено да недостаје, пронађен је 12. јула.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 15. јула

Званичан извештај. — У току ноћи 12 и 13. јула непријатељска оделења покушала су покидати наше ставове на више тачака планинског фронта.

У Валарси, после жестоке артиљеријске припреме, једна јача јуришна патрола успела је да продре у један наш ров на Монте Корном, али је одмах одбачена. Код Монте Кантеригеба (висораван Азијаго) енглеске патроле сукобиле су непријатеља да се приближи нашим положајима и принудиле га на повлачење.

На Асалону, поседнути нашом бразданом ватром и нашим противнападима с бокова, нападачи су се разбегли остављајући неколико заробљеника у нашим рукама. Код Стелина, у току једног сукоба између извиђачких оделења, непријатељ, и поред бројно надмоћан, био је принуђен да се повуче.

ПАРАСТОС РУСКОМ ЦАРУ

Сутра, у понедељак 16. овог месеца, у 10 часова пре подне, одржаће се парастос Руском Цару Николају, у овд. Српској цркви Светога Саве.

Из канцеларије Генер. Конзулата Србије у Солуну, 15. јула 1918.

БИТКА НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ

Париз. — Немачки листови још једнако покушавају да заведу немачко јавно мњење, крвљу стално неуспех који су претрпели Хинденбург, Луденгорф и немачки кронпринц. Међутим овај начин писања не успева и већ се појављује велико незадовољство и песимизам у становништву а нитима челичице већ прекида неуспех који је немогуће са свим прекрити. Пуковник Ватенвил, чије су симпатије за Немачку познате, пише да Немачка команда, не само што није могла извести свој план него је још морала, поред претрпљених великих губитака, нарећити повлачење северно од Марне и напустити Шато-Тијери. Сосон је угрожен. Линија немачких положаја између Ена и Марне морала је бити повучена за 10—15 километара у назад, ка северу. Противно оном што Немачка штампа тврди, Ватенвил констатује да је ђенерал Фош постигао успехе које је очекивао од овог противнапада. Пуковник Ватенвил овако завршава свој чланак: „Битка, која је вођена последњих дана, даје утисак да борба на западном фронту улази у нову фазу. Армије Споразума прешле су у активну дефанзиву. Једанство командовања које је створено успешних месеци, тесно и потпуно сарадњо споразумних војска које се испољило на тако видан начин, најпосле, улазак у борбу америчких контингената, све то почиње да игра улогу која може бити решавајућа".

Париз. — Међу заробљеницима из последњих операција налази се и један командант батаљона, нећак кнеза Билова, који се препитавао кад је чуо да се у Француској налазе једнаки америчка војска. Он је био убеђен, као и многа друга немачка официри, да у Француској нема више од 50.000 Американаца.

Париз. — Г. Поенкаре је посетио више села поврђених у последњим нападима и отишао је до командног места ђенерала Фејоа коме је предао велики крст Почасне Легије. Затим је посетио једно веће село близу шуме Вилер Котере и предао је одличја једној прослављеној ђавизији која је звала Вајен, Вилер-Ким, шуму Волов и Флинан. Ђенерали Петен и Мижен показали су председнику један део топова које су њихове јединице заплениле.

Париз. — Листови сматрају последње вести са фронта као врло задовољавајуће и крзе да напредовање Француза још није завршено. У прво сторченом отпору, Немци су морали да напусте Улиш ле Шато, а неће се моћи дуго држати ни у Фер ан Тарденоа, ако жеље да обезбеде пролаз својим колонама које су у повлачењу.

„Либерте" пише, да треба очекивати да Немци пробаре своје повлачење и на обале Весла, јер се пожари и експлозије појављују у све већем и већем броју, паркови свакојаког материјала и хране у пламену су. Ово представља неред који је близак избезумљењу. Источно и

западно, чувена кеса се све више смањује, а непријатељ је притешњен тако да мора или да бежи или да претрпи потпун слом.

ЧЕТВРТА ГОДИШЊИЦА ОБЈАВЕ РАТА АУСТРИЈЕ СРБИЈИ

На данашњи дан, пре четири године, велика и снажна аустро угарска империја објавила је рат маленој краљевини Србији. И нас нашим омиљеним Београдом, први пут после пољских Турака из београдског града, зафијукаше сиртосносна топовска врла...

Требало је прибећи и свом последњем средству, да би се заштитили „угрожени" интереси силне хабсбуршке монархије. Једна релативно сиромашна државица, која је тек пре сто година са великим напорима и жртвама часно и храбро завојевала своју слободу, постала је „опасна" за своја великог и моћног северног суседа. Откуда то?... Како?... Зашто?... Ако се обратите баснописцима за одговор, они ће вам то одмах у сликама објаснити својим пригодним баснама о вуку и јагњету. И њихов ће одговор бити јасан, тачан и истинит.

После победоносних, али тешких и напорних, ратова 1912. и 1913. године мала краљевина Србија, проширена својом територијом и увећана својим народом, спремала се за једнако као државни живот, припремала се за нове културне мисије, које би је повеле ка великим културним народима Старога и Новога Света и начиниле јој и обезбедиле достојанствено место у друштву тих старијих цивилизованих народа.

Али велики и „пријатељски" сусед мислио је другачије. Он је већ одавно био навикао да нас кроз своју призму приказује странцима просвећеном свету, и овај свет је већ у многоме био створио себи представу о нама по оним чињеницама које му је наш „добронамерни" сусед намерно нудио... Политичко и економско јачање ове младе и мале државице, која је показала толико воље и способности за живот, требало је омести; њен непосредни додир са Западом и њено зближење са великим и слободним народима Европе требало је спречити по сваку цену. По обележеним и утврђеним вековним потезима политике Хабсбурговаца на Истоку — сав политички, економски и национални ток живота ове мале краљевине морао се улити у политичко море њеног моћног северног суседа. Сваки покушај политичко економског маневровања, у намери да се избегне ово предохрањено јој ропство у Хабсбуршкој тамници, сматран је као „опасан", а свако очигледније обраћање за помоћ просвећеноме и слободноме Западу сматрано је као „директна опасност" за Хабсбуршку империју...

Требало је, дакле, приступати што пре коначном завршетку свога вековног задатка и овој малој новорођеној краљевини зидати „смртни ударац". Повод за то дошао је као поручен (а ко зна, можда је и поручен?). Дело једног егзалтираног родољуба наметнуто је силом целој једној влади, целој држави, целом народу, и узето за casus belli.

Ништа није могло отклонити њихно смишљена и припремљени ударац свирепог суседа: ни крајња попустљивост Српске Владе и њена готовост да пружа суседу најшире задовољење у границама државног достојанства, ни свесрдно заузимање једноверне нам словенске Русије и њених моћних Савезника, — јер иза нашег суровог суседа стајаше друга једна, још суровија, држава која у десној својој руци држаше већ наоштрен и искован нож, а у левој своj паклени план Мителеуропе и завојевања целог Истока... Узалуд беше све! Коцка је била бачена!*)

*

И крв је потекла...

Српски ратници оставише опет плугове, косе и српове своје и латиће се поново јуначког мача, којим недавно беху прокрчили широке путеве ка слави и части својој Отаџбини. Настаде нова, епохална, борба на живот и на смрт. Српски народ је спет, по примеру својих предака, за слободу своју и своје Отаџбине волно слагао своје кости сломљене и лепио их врелом крвљу срца рањена; за велику и заветну идеју слободе он је сејао и сеје гробове своје готово по свима континентима и мрима кугле земаљске и верује дубоко, заједно са својим моћним Савезницима, да све ове огромне жртве њихове не могу остати ненаграђене, да сви ови напори њихови морају дати свој

*) Из мемоара Кнеза Лихновског, чији одељак о „Српској крви" доносимо данас у Ратном Дневнику, видеће читаоци јасно како је припремљена ова данашња страшна трагедија људска.

благостни резултат...

И он ће доћи, врло скоро ће доћи.

Сваки живи ратник и творац нове слободе, среће и благостања своје Отаџбине, у својој личној срећи која ће безусловно наступити њим ће пуну накнаду за све претрпљене муке и патње у другом низу тешких ратних година.

А ви, свете сени за слободу палих витезова наших; ви, најмилије светиње наше, почивајте мирно у расејаним гробовима својим, о несрањени јунаци и творци Слободе и Славе рода свога! Из гробова ваших ће врачи она бесмртна светлост, која ће озаривати даљеки покољења наша и учинити их срећним и равним међу великим и славним народима овога света... А ви мраморним споменим пирамидама, које ће красити сваку општину и село наше, блистаће се златним словима успомена славна имена ваша и својим сјајем напоминаће потомцима како треба бранити Слободу и Права своје Отаџбине.

ИЗ МЕМОАРА КНЕЗА ЛИХНОВСКОГА

Још од почетка овога рата, Немци и њихови саучесници, Аустро-Мађари, покушали су да увере свет, да су њихови непријатељи, из зависти, започели садашњи рат. Они су успели, да преваре свој сопствени народ — народ свенујски васпитан да презире све што није немачко — или већина неутралних била је свесна тога, да су за злочин одговорне обе средњеевропске државе. Неколико Немаца, демократа неустрашивих, бележу још у почетку непријатељства проказани крвавину своје владе. У последње време, један племић пруски, дипломата, кнез Лихновски, објавио је своју књиге извештаје искрено у којима су веома важном државне берлинских архивника. А тај је кнез био на добром месту да добро сазна истину. Син једнога генерала пруског, он је по праву своје породице члан горњег дома пруског и сабора пруског. Био је и сам официр и изашао је из војске, да се посвети дипломацији. Један од других је био писар у лондонском посланству, па саветник у бечком посланству немачком. Неко је време провео на своме имању у Шлезији, одакле је отишао за немачког посланика у Лондон године 1912. Ту га је у Лондону, у пуном дипломатском раду, затекао садашњи рат. Одељак из његове књиге, који се односи на Србију, особито је важан јер се њиме више но очигледно утврђује одговорност Немачке и Аустро Угарске.

Тај одељак гласи:

„Српска криза

Крајем јуна отишао сам по наређењу Његовог Величанства у Кил. Неколико недеља пре тога, оксфордски универзитет бејаше ми подарио назив почасног доктора, назив који није био подарен ниједном посланику немачком после г. фон Бисмарка. На јахти „Метеору" сишавши смо на сиро надвојводе престолонаследника. Његово Величанство изрази да жали што тај догађај чини узалудним његове напоре да ту високу личност придобије за своје идеје. Нисам у стању да знам, да ли је план о активној политици према Србији био већ утврђен у Конопишту.

Како нисам био обавештен ни о мишљењима која владају Бечу, ни о догађајима који се тамо дешавају, ја нисам томе догађају приписивао веома пространу важност. Мислио сам само видети, доцније, да код аустријских аристократа осећај накнадности претеже над свима осталим догађајима.

На „Метеору" се налазио један Аустријанин, гроф Феликс Тун, који је био гост Његовог Величанства. Премда је време било дивно, он је питао од морске болести и није могао изаћи из кабине. Али чим стиже глас о надвојводиној смрти, он се опорави. Страх — или радост — беше га излечио.

Стигавши у Берлин, видео сам се са царским канцеларом. Рекох му, да сматрам више спољашње стање као врло повољно, пошто су нам односи са Енглеском бољи но икада пошто су били, и пошто Француска има на својој управи мирољубиво министарство.

— наставиће се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вдвк. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

Крф, 15. јула

Приликом годишњице објаве рата од стране Аустрије Србији, Господин Пашић послао је Председнику Вилсону овај телеграм:

„Има четири године како је Аустро-Угарска објавила рат Србији и напала на слободу једног малог народа. Чувари европских врата на Истоку, нападнути, после годину и по дана упорних борби, с леђа од стране Немаца и с леђа од стране Бугара, ми смо подлегли на барикадама цивилизације и већ четири године варвари Немци и Бугари, тлаче нашу Отаџбину. Са јаучима бола који нам долазе из наше Отаџбине, где Аустријанци и Бугари газе све законе човечанства, уништавајући наш народ, добијамо тако исто и несрећни узвик наше неослобођене Отаџбине, Отаџбине Срба, Хрвата и Словенаца из Аустро-угарске, који већ четири године сносе најгору физичку и моралну мучења, и које муче, кољу и тлаче, а који полажу своју наду у Америку која је толико пута потврдила начела ослобођења народа испод завојевача и која је за одбрану истих послала већ један милијон војника у Европу, припремајући поново још других милиона, да би са осталим савезничким армијама остварила велике циљеве овога рата које сте објавили 4. јули на гробу Вашингтона. Српски народ са својом браћом по крви и језику, Хрватима и Словенцима, који пате под јармом Немаца и Бугара као и оних који се боре противу Бугара и Немаца на фронту, очекује пун вере, после толиких одлучних жртава, дан када ће моћан, уједињен и ојачан, да заузме место међу великим народима која се данас боре за слободу, право и цивилизацију, да би заједно одбрану свих начела на југо-истоку Европе противу варварских напада и завојевача."

Господин Пашић упутио је Лојд Џорџу овај телеграм:

„Већ је четири године како је Аустро Угарска отпочела садашњи рат нападом на Србију, дајући тиме знак општем нападу противу свих народа који су били чувари слободе народа, демократских традиција и свих користи цивилизације које су надобивене у току историје. У речитим и куражним говорима, које сте држали он када сте дошли на ово почасно место које заузимате, и која су увек представљали по један програм, Ви сте наглашавали факат да је борба води између две цивилизације и два развићата гледишта за основну организацију будућег човечанства, и у овом моменту у коме сва проблема будуће организације света почињу да добијају своје решење на славним и светим обалама Марне, узимам слободу, у овој четвртој годишњици објаве рата Србији, која је страшно осиромашена у одбрани Истока противу грамзивости Немаца, да Вам достојним поздраве нашега трпљења народа који је под аустро бугарском доминацијом и нашег народа који се бори на фронту за уједињење Срба, Хрвата и Словенаца и који ће представљати чврсту одбрану против новог напада Немаца на Југоистоку Европе. Српски народ после претрпљених огромних жртава очекује данас са извесношћу ослобођење које се све више и више приближује".

Господин Пашић упутио је Господину Клемансо у ову депешу:

„Тачно је четири године како је Аустро-Угарска, после свога чувеног ултиматума, објавила нама рат, и тако отпочела ову крвану борбу са намером да уништи слободу, да баци под ноге право и да заједно са Немачком и осталим својим саучесницима наметне осталом свету пруски режим ропства и милитаризма. У пркос нечувеним жртвама које је принела на олтар идеја слободе свих цивилизованих народа и нарочито Француза

која и сваког момента бране јуначки, са својим Савезницима, метрополу слободе, Париз, против најезде варвара, српска нација зна данас, као и пре четири године, пуну нади да ће режим слободе бити наспостављен и да ће се ускоро појавити дани слободе свих народа. Српски народ, који данас диже своју крв заједно са својом југословенском браћом на свима фронтовима светске ратне поворнице, сећајући се ове тужне годишњице немачког напада на светску слободу и очекујући своје ослобођење и улазак у ново друштво народа, клања се остацима незаборавних хероја који су жртвовали своје животе за ове велике идеје и кличе преко Вас женама да наставе борбу за ослобођење света од немачке тираније. Молим Вас да пренесете целој Француској дубоко дивљење које српски народ осећа за славне подвиге њених синова".

(Пресбиро).

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 16. јула

Српски званичан извештај. — 15. јула јаче артилериско дејство у области Ветреника.

Солун, 16. јула

Француски званичан извештај. — У Албанији дан је прошао на миру.

На фронту у Македонији уобичајена активност артилерије и патрола.

Савезничке ескадриле бомбардовале су сплавилишта и жагоре у области Прилепа и станицу Порој.

Наши пилоти оборили су један сталан балон и један авероплан.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 16. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Марне, Французи су у току ноћи наставили своје напредовање. Наше јединице, допревши до јужне обале Урка, приближиле су се на десној обали пруге Дорман—Ремс.

У Шампањи, Французи су одбили наше непријатељске нападе извршене против наших нових положаја јужно од Мон Сан Ока и северо-источно од Сен Илера.

Званичан извештај од 23 часа. — Северно од Марне, француске трупе наставиле су своје наступање у области Урка.

У пркос отпору Немаца, који се труде да спрече прелаз преко реке, Французи су успели да баце своје прве делове на северну обалу. Французи су ушли у Фер Ан Тарденоа.

Северо-источно од шуме Рие, Французи су допрли до Шан Воазн. На десном крилу француске трупе заузеле су Антеме, Оливи и Виолен и примакли остатак своју пешију путу Ремс—Дорман.

У Шампањи, одбили смо два немачка покушаја напада у области јужно од Мона, којима је претходило бомбардовање артилеријом.

Авијација. — Наредник Артиго оборио је 9. јула свој 10 ти немачки авероплан.

Лондон, 16. јула

Званичан извештај. — На Британском фронту ништа од нарочитог значаја.

Допунски извештај. — Оманске локалне операције југо источно од Араса и у секторима Локра и Живенши.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 16. јула

Званичан извештај. — Успешна концентрична ватра наших батерија у долини Лагарине, у Валарси и Вал Брентн.

Нормална узнемиравајућа ватра обостране артилерије на осталом фронту. Италијанске и француске патроле заробиле су неколико војника.

У ваздушним борбама оборили смо два непријатељска авероплана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Штокхолм. — Чланови комисије за набавку хартије прошли су целу централну Европу и обишли Турску до Смирне. Они изјављују, да су у Цариграду нашли на велику душевну утученост. Од како је допао на власт нови султан и

од како су Немци и Аустријанци претрпели пораз на Марни и Пјави, народ још енергичније тражи што скорији мир. Живот је невиђено скупоће и оскудице. Мржња према Немцима је све већа, а сукоб са Бугарском изгледа са свим неизбежан.

—

Атина. — Према најновијим вестима из Берна, немачка влада почиње да се у велико узнемирује успех турско-бугарског спора. Очекује се ускоро интервенција Немачке, која ће имати озбиљан и решавајући карактер.

Крф, 15. јуна

„Поводом четврте годишњице објаве рата од стране Аустрогарске Србији, одржана је на Крфу свечана служба за победу савезничких војски. Служби су присуствовали Влада, Дипломатско тело, Представници савезничких војска, Скупштина и многобројно грађанство. У јекном свом говору Митрополит је одао част савезничким војницима који су пали у одбрани слободе и бокрио је присутне да имају вере у срцима у борби за обезбеђење слободе свих народа".

(Пресбиро).

БИТКА НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ

Париз. — Штампа бележи са великом радошћу заузеће Улиш де Шато. Листови сматрају овај догађај као доказ очевидне немогућности за Немце да се под садашњим околностима одупру нашем спорог али сигурном пратиску. Сви се слажу да је страшан положај непријатељских трупа у овој кеси од 20—30 километара ширине, коју туче наша артилерија са три стране и чијих се обезбеђења од артилерије узани пролаз налази ипак под престаном ватром наше авијације. Немогући да своје искрварене железничке пруге, Немци врше своје покрете под врло тешким околностима и путевима изложеним непрекидној ватри наше тешке артилерије и бомбама наших авијатичара. Овакво стање проузрокује честе застоје у покретима, затварања комуникација, велике губитке у људству и напуштања знатних количина муниције.

„Ом Либр" истиче велику важност нашег наступања у области у којој су Немци били успели да се најмање приближе Верену. Прекуче су Немци били на 65 километара од Париза а јуче у јутру на 80 километара. Овај лист предвиђа да ће фронт Марна—Реме бити ускоро права линија и додаје да ако немачки кронпринц буде хтео да прими ми предузме општу акцију, ми ће је морати примити под неповољним условима. Број заробљених Немаца од 7. јула до сада износи 30.000.

Париз. — У свом напредовању америчке трупе су пронашле код Бреса и ампласман јеткног великог топа, који је бомбардовао варошу у позадини па можда и Париз.

Лондон. — Шведски лист „Дагенс Нистер" пише о немачкој офансиви на западу ово: Велико повлачење Немаца северно од Марне значи потпуно одрицање од велике офансиве и признање, да је она претрпела пораз. Сва раније и будуће објашњења Волфове Агенције неће моћи побити ову тврдњу. Савезничка противофанзива донела је Немцима изненађење и све резултате тако рђаве по њих.

САВЕЗНИЧКА АКЦИЈА У РУСИЈИ

Токијо. — Савезничке трупе растеране су северно од Никољска на Усури (северно од Владивостока) 9000 Аустро-Немаца које су потпомагали и 2000 војника из Црвене Гарде, и заузеле Спаск, на железничкој прузи. У овој борби савезничке трупе су заробиле 2600 заробљеника.

Париз. — „Пти Паризјен" држи да је ова операција независна од операција које су предузеле пленом Сједињених Држава, а који су усвојили и Јапанци. Ове трупе састављене су од јапанских и француско-енглеских одељења.

ИЗ МЕМОАРА КНЕЗА ЛИХНОВСКОГА

Српска криза (2)

Г. фон Бетман-Холвег као да није био мога оптимизма. Жалио се на руско наоружавање. Ја гледах да га умирим. Приметах му, нарочито, да Русија нема никаквих интереса да нас нападне, да

руски напад не би потпомагале ни Француска ни Енглеска, пошто обе те земље желе да се одржи мир. Одох затим код г. Цимермана, који је заступао г. фон Јагова. Од њега сазнах да Русија тек што није дигла 900.000 људи нове војске. Његове су речи одавале очевидну зловолју према Русији, која, рече, спуча нам пречи пут. Наговештено је и тешкоће политичко-економске. По себи се разуме, да ми нису рекли да ћенерал фон Молтке гура у рат. Али сам сазнао, да је г. фон Чирски добио прекор зато што је у једном извештају рекао да је бечке кругове позивао на умереност према Србији.

У току мога пута из Шлезије у Лондон, задржах се само неколико часова у Берлину. Ту сазнах да Аустрија има намеру да кажњује против Србије, како би прекратили то несносно стање.

По несрећи, нисам у томе тренутку приписао том гласу сву важност коју он има. Мислио сам, да, на крају крајева, ствар неће имати последица и да сукоб неће бити тешко исправнати, чак ако Русија и постане претећа. Жалим данас, што нисам остао у Берлину и што одмах нисам јавио да ја никада нећу правити такву политицу.

Доцније сам сазнао, да је, на одлучном саветовању које је било у Потсдаму 5. јула, питање које је поставила бечка влада било добило неограничени пристанак свих меродавних личности и да су чак биле ходили, да неће бити зло ако се сукоб завршн ратом с Русијом. То се бар каже у записнику аустриском, који је био упућен грофу Менсдорфу, у Лондон. Мало доцније, г. фон Јагов бејаше у Бечу да се саветује сам са грофом Берхтолдом.

Ја добих као упутство да радим на томе, да енглеска штампа задржи пријатељско држање у случају да Аустрија буде сматрала да мора дати „смртни ударац" великосрпском покрету, и да уложим сав свој утицај, да енглеско јавно мишљење не стане против Аустрије. Сећање на енглеско држање у кризи коју је назвала анексија Босне и Херцеговине, када је јавно мишљење показало симпатије према правима Србије на Босну, сећање и на благонаклону потпору коју је указивала у време лорда Бајрона и Гарибалдија покретима који су тежили остварењу народних жеља, и још друга сећања говорила су тако јако против уображења да ће Енглеска одобрити поход пројектован против убица надвојводе престолонаследника, да сам ја сматрао за потребно да достављам овакве опомене. Нисам остао само на томе. Говорећи о непокупном преузећу, ја сам га назвао пустодошним, опасним и саветовао сам да се препоручи умереност аустриској влади, пошто сам сматрао да неће бити могуће ограничити сукоб.

Г. фон Јагов одговори ми да Русија није спремна, да ће ствар долуше начинити нешто врме, да што се будемо показали тешке везани са Аустријом, то ће већма Русија устукнути, да нас Аустрија већ почиње кривити за младост и да није примерно да ми изгледамо као плашљивци, најзад, да јавно мишљење у Русији поставе све непријатељскије према Немачкој и да је доцнио час, да се баци коцка.

Пред таквом ситуацијом која је, као што сам доцније сазнао, била последица извештаја грофа Пурталеса, који је тврдио да се Русија ни у ком случају неће покренути, извештаја која наведоше берлинску владу да, колико је год било могуће, храбри грофа Берхтолда у његовим захтевима, ја сам очекивао спаса само од посредничког деловања Енглеске, јер сам знао да сер Едвард Грej неће одбити да уложи сав свој утицај у Петрограду у смислу мира. Користих се такле тиме што сам одржавао са министром пријатељске односе, те га замолих поверљиво да саветује умереност Русији у случају да Аустрија, као што је то изгледало, буде захтевала задовољење од Србије.

Држање енглеске штампе бејаше спочетка мирно и пријатељско према Аустрији. Осуђивало се убиство. Али мало по мало појављује се гласова који, премда су признавали да је потребно казнити кривце, говораху колико се неће моћи разумети да тај случај буде експлоатисан у политичком циљу. Живо се тражило од Аустрије да се покаже умерена.

— Свршиће се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 198 УТОРАК 17. ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 17. јула

Српски званичан извештај. — 16. јула местимична слаба артилериска ватра и пушкарање предњих делова. Ометали смо непријатељске одбранбене радове на више тачака.

Солун, 17. јула

Француски званичан извештај. — У Албанији, организовањем заузели смо терен.

У Македонији, једно српско одељење упало је у једну бугарски положај, истерало је посаду и вратило се у своје линије без губитака.

Западно од Варјара, једна британска патрола извршила је препад на непријатељске ровове и нанела Бугарима осетне губитке.

Британска авијација бомбардовала је железничку станицу Хаџи Бејлик (северо-западно од Демир Хисара).

Рим, 17. јула

Званичан извештај. — На реци Семени, код моста Кучи, снажно смо одбили јуче непријатељске покушаје наступања.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 17. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Марне није било никакве промене у току ноћи.

У јучерашњим борбама на овом делу фронта Французи су заробили око 400 војника.

Званичан извештај од 23 часа. — Дан је обележен врло жестоким борбама на целом фронту.

Северно од Марне, Немци, чији је отпор све јачи и јачи, бранили су терен стопу по стопу и покушали да нас одбију вршећи многе противнападе. Ми смо одбили све јурише и поново напредовали до улаза у Бизанси. Шкоћани су заузели парк и замак и одржали своје положаје у пркос немачким напорима да их истерају.

Источно од Плесије Иле и од Улши ле Шато, Французи су прешли пут Шато Тјери, заузели Гран Розоа и Кињи као и Бит Де Шалмон, после сјајне борбе. Заробили смо око 400 војника.

На десној обали Урка, Французи су проширали своје добитке северно од Фон Ар Тарденоа и продрли у Сержи. Јужније, Французи су заузели Роншер.

На десном француском крилу прешли смо пут Дорман—Ремс, јужно од Вилер Агрона и заробили терена западно од Бињи а и Сент Ефреза.

У Шампањи, немачки напад у области јужно од Мон Сан Номи није имао никакав резултата.

Лондон, 17. јула

Званичан извештај. — У појединачним операцијама које смо извршили протекле ноћи у сектору Морланкура, заробили смо 143 војника са 36 митраљеза. Постигли смо све објекте и одбили три локална противнапада са губитцима по непријатеља. Иначе ништа важно.

Авијација: И поред ниских облака, 15. јула наши аеропани извршили су многа извиђања и узели много фотографских снимака. Бачено је 10 тона бомби на муницијска складишта, железничке станице и кантонмане у околини Дуе и Арман-

тиљера. У области Бапома и Шолма, рано ујутру вођене су ваздушне борбе у којима смо оборили 9 непријатељских аероплана. Два непријатељска стална балона пала су у пламену. Четири наша апарата недостају. У току ноћи наши аероплани бомбардовали су Бапом и непријатељске батерије које су биле у дејству северно од Соме. Сви наши аероплани вратили су се.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 17. јула

Званичан извештај. — Осетна обострана артиљеријска активност у Валтелини, Вал Брента и на Пјави код Монте Десандона.

У области Монте Грапа, наше извиђачке патроле заробиле су неколико војника.

У ваздушним борбама оборили смо два непријатељска аероплана и трећи аероплан погођен је нашом артиљеријом и пао на земљу.

Крф, 15. јула

Поводом објаве рата од стране Аустрије Србији, Српске Новине пишу:

„Неоспорно је доказано, да је рат било дело Аустрије и Немачке. Оне су после дуго припремног и дискутованог плана пошли у напад на тврђаву слободе света, његових права и светских демократија. Ми смо били први на које се окомио свој страшни ураган и у томе је и наша слава. Били смо нападнути без оправданог разлога у моменту када је непријатељ мислио да смо ослабили после два славна рата и када је ситуација у Европи била повољна по њега. За време од године и по дана одупирали смо се јуришима непријатеља, задајући крваве поразе на Церу и Суводору и тек пошто смо били нападнути с леђа од Немаца а с леђа од Бугара, пали смо часно бранећи југо исток Европе. Ми смо дали све у одбрану наших права и наше слободе као и у одбрану права и слободе целога света. Наше су жртве биле страховите. Данас Аустријанци и Бугари пустоше наше земље. Њихова зверства у Србији и у свима југословенским земљама превазилазе све што се може замислити. Али док наши непријатељи уништавају наше становништво, дотле наши војници настављају борбу, поред својих савезника, на свима европским фронтовима. Њихови пешчани покривају борбена поља од Дунава до Крфа и у Добруџи. Од Битоља до Љубљане непријатељ је подигао вешала и наставља своје дело уништавања. Одавна није ни један народ претрпео овакве патње; али почиње да се рађа на видику велики дан. На Марни, чије је име овенчано новом славом, тополе објављују долазак светског ослобођења. После четири године патњи, наша нада поново се рађа и долазимо до убеђења да претрпљене патње неће бити бескорисне. Наше југословенско питање добиће своје решење и Марна, Пјава и Вардар запечатиће то решење. Жртве наших војника биће награђене".

Пресбаро.

КОМЕНТАРИ БИТКЕ НА ЗАПАДУ

„Цирхер Морген Пост", који је познат због својих германофилских тенденција, морао је констатовати у свом броју од 12. јула следеће: „Ако напредовање Фошових група није предвиђено у немачком плану, морамо рећи да се положај Немаца очигледно погоршава." Исти лист истиче да догађаји који доказују да Француски напредују, демантују „Волфове" извештаје који сваког дана терке да Французи претрпљују велике поразе.

Париз. — И поред свих кипора на њиховим извештајима и коментарима „Волфове Агенције" завара јавно мњење у неутралним земљама, немачка влада не успева у томе. Неутрална виде стварно стање. Тако, у немачкој Швајцарској листови бележе француске успехе и немачке неуспехе. У једном чланку у коме писац излаже на карти величину немачког пораза, „Нје Цирхер Цајтунг" каже: „У сваком случају, противофанзива ђенерала Фоша представља за савезничке војске један неоспоран успех који има много већег значаја у моралном погледу него што је његов значај са материјалног гледишта. Онако исто као и у битци на Марни од 1814. године, француска команда је опет успела да преузме иницијативу. Истовремено пади и легла коју су Немци створили и према којој су савезничке резерве требале да буду већ истрошене.

АМЕРИЧАНИ О УСПЕХУ СВОЈИХ ТРУПА

Париз. — Дописник Хавасове Агенције у Вашингтону јавља:

Председник Вилсон остаје касно у вече у својој канцеларији и чита пажљиво званичне и остале извештаје с фронта.

У министарству војном веома су задовољни ништом ситуацијом на борбеном фронту. Истиче се да су америчке трупе, према извештајима из разних извора, извиле са чашћу из своје прве велике битке.

Јавно мњење показује велико и непоколебљиво поверење у вештину ђенерала Фоша и да ће америчке трупе наставити да врше сјајно свој задатак.

Листови сматрају да је веома значајан неуспех који је непријатељ претрпео. На сваки начин, каже америчка штампа, Немци ће још једном увидети да се савезничке линије не могу пробити.

КРАСНОРЕЧИВО ПРЕЋУТКИВАЊЕ

Париз. — Већ је осам дана како немачки листови не доносе никакве вести са фронта. Задовољавају се само са званичним извештајима без икаквих коментара. Војни критичари не пишу своје анализе, нити доносе своје оцене о ратним операцијама.

После пуног ћутања, „Берлинер Тагблат" донео је један чланак од свога војног критичара ђенерала фон Ардена. У чланку се говори само о америчкој војсци у намери да се у очима Немаца смањи вредност америчких трупа. Нема ни једне речи о операцијама на западном фронту.

ЛОРД МОНТЕГЈУ О ИНДИЈИ

Лондон. — Министар за Индију Лорд Монтегју казао је јуче у Кембриџу да сви Индуси верују у срећан исход рата. Они потпуно схватају шта значи немачка опасност за њихову земљу. Они нису заборавили, да је један немачки публициста објавио да Немачка жели да заузме Индију да би њена баснословна богатства потекла као река злата у Немачку.

Ова велика енглеска колонија већ је преузела мере за одбрану земље. Она је рекрутовала преко милијона војника место 1500, колико је рекрутовала пре рата.

Објашњавајући програм реформи, министар је казао да британска влада примењује у Индији прогресивни принцип, тако да постепено земља добије одговорну владу, затим самоуправу. Она ће доћи време када ће Индија заузети своје место међу слободним нацијама које сачињавају британско царство.

ИЗ МЕМОАРА КНЕЗА ЛИХНОВСКОГА

Српска криза (3)

Кад се сазнало за ултиматум, сви листови, изузимајући једино „Standard", који је увек у оскудици и отворено био финансиски потпомаган од Аустријанаца, бише једнодушни да га осуде. Цео свет, сем Берлина и Беча, увиде да је то рат, и то општи рат. Енглеска флота, која је сасвим случајно била прикупљена за маневре, доби заповест да се не растура.

Ја сам најпре навалио на то, да Србија да колико је год могуће попустљивији одговор, пошто држање руске владе није ваше допуштало да се сумња о озбиљности ситуације.

Тај је одговор дао пуно задовољење енглеским напорима. Г. Пашић је, доиста, примио све услове, изузимајући неке тачке о којима је, у осталом, изјављивао да је готов да ступи у преговоре. Да су Русија и Енглеска желеле рат у намери да нас изненаде, било би довољно да дају знак Београду, и лука нота аустриска била би остала без одговора.

Сер Едвард Греј и ја прочитасмо заједно ноту. Од ње покидаше колико београдски кабинет далеко иде у својим уступцима. Прегледасмо затим предлог о посредовању за решење које обе стране могу примати у двема тачкама које су остале нерешене. Предлог је предвиђао, да се г. Камбон, маркиз Империјали и ја сакупимо под председништвом сера Едварда Греја и лако би било наћи задовољавајућу формулу од-

носно обеју тачака о којима је реч, а које су се тицале битно сурадње аустриских чиновника у истрагама које се имају водити у Београду. Да се само мало добре воље покаже, спор би се могао израванити у двема или трима седницама. Усвајање енглеског предлога већ би само по себи произвело извесно попуштање и још би побољшало наше односе са Енглеском. Ја сам га лакше снажно потпомогао, знајући, јако се он не прима, да је рат ту, рат који је могао донети да изгубимо све, а ни најмањем добитку да се не можемо надати од њега. Моји су напори били узалудни. Достојанство Аустрије страдало би од њега, ми се не можемо упустити у аустро-српски спор, нама нашој савезници оставити да га реше. Ја добих наређење да радим на томе да се „ограничи сукоб".

Требао је само један миг из Берлина, па да се гроф Берхтолд задовољи дипломатским успесима и да се изјасни задовољан српском нотом. Али тај миг није дат. На против, гурало се у рат. Али, како би то био један успех!

После тога одбијања, Сер Едвард Греј замолио нас, да саопштимо предлог. Мислимо упорно били за то да се решење тражи од рата. На моја питања одговарали су ми увек једно те исто, да огромно попуштање (ein Kollosales Entgegenkommen) чини Аустрија што је одмах изјавила да не тражи никакво територијално увећање.

Сер Едвард Греј примећивао је с разлогом да се једна држава може сагрешено довести у положај назад, а да јој се не узме ни стопа земље, да Русија сматра пројектовано дејство као унижење своје и да на њ неће пристати.

Све се више и више само упечатљивало да пошто пото ми хоћемо рат. Наше држање у питању које нас, најпосредно, није интересовало непосредно, није се друкчије могло објаснити. Живе молбе и категоричне изјаве г. Сазонова, затим скоро поновни телеграми цара Николе, затим разни предлози сера Едварда Греја, затим опомене маркиза Сан Ђулијано и г. Болати, моја упорна савети, једном речи, ништа није помогло. Берлин је остао непоколебив. Србија је морала бити жртвована.

Што сам јаче наваљивао, све су се више показивали расположени да измене усвојено држање. Изгледаше, да се боје личног успеха који би донело то што би, у сукобљеној са сером Едвардом Грејом, попустио да се спасе мир.

У томе трептутку, 29. јула (по новом), сер Едвард Греј реши се да пусти познату опсмену. Ја му одговорих, да сам у својим извештајима увек изјављивао да ћемо морати рачунати с енглеским непријатељством у случају да се рат прострe и на Француску. У неколико махова министар ми рече: „If war breaks out, it will be the greatest katastrophe the world has ever seen" (Ако рат плане, то ће бити највећа катастрофа коју је свет икад видео).

Догађаји навалише од тога часа с великом брзином. Кад најзад гроф Берхтолд који је дотле, по наређењу из Берлина, извргавао чистог човека, хтеде да се предомисли, ми одговорисмо Русији, која је, после целе недеље дана очекивања и узалудних преговора, вршила мобилисавање, једним ултиматумом и објавом рата.

ЗАХВАЛНОСТ

Наредник-добровољац 1 чете, 1 батаљона, 8 пука, госпођица Флора Сандес, за време своје боловања у Лондону, држећи предавања о нама и нашој војсци, прикупила је 1390 дрехних и ту суму, враћавши се с боловања, лично је поделила војницима своје чете поред џепарета, бомбона, чоколаде и разних других стварчица.

Господин Министар Војни и овим путем изјављује своју захвалност племенитој госпођици нареднику Флори Сандес.

Из канцеларије Економног одељења Министарства Војног, 14. јула 1918 године, ЕГБр. 28 022, у Солуну.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вл. М. Анђелковић.

БР. 199 СРЕДА 18 ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ПАРАСТОС ЦАРУ НИКОЛИ II.

Врховни Командант Војске, Његово Краљевско Височанство Наследник Престола Србије, Александар, давао је парастос Своме и Свога народа, у истини, великом и непрежаљеном пријатељу, покојном бившем руском цару Николи II. Парастос је одржат 16. ов. м. у 10 сати у цркви Св. Богородице, у непосредној близини фронта Српске Војске. — Поред Његовог Краљевског Височанства и Његове свите, парастосу овом присуствовали су и оплакали мученичку смрт и помолили се Богу за душу великога покојника и Начелник Штаба Врховне Команде, војвода Мишић, и командант I Армије генерал Петар Бојовић са својим штабом, и месне грађанске власти. Парастосу су присуствовали и неколико наших Савезника из оближњих јединица, и кнегиња Наришкин.

Парастос су читали архимандрит Хаџи Јоаким Бједов и свештеници Светозар Ивошевић и Милутин Симић. Архимандрит Бједов је говорио о искреној покојниковој љубави према Српском народу, о срдачности, праведљивости, мирољубивости и хуманости изразите и велике словенске душе покојнога цара Николе II.

Прости, Боже, бившега императора Русије, Николаја II.

Крф. 17. јула

Поводом четврте годишњице објаве рата од стране Аустрије Србији, господин Пашић упутио је господину Орланду овај телеграм:

„Данас је четири године како је вековна непријатељица сабију наших реса, пошто нам је упутила свој срамни ултиматум, објављали рат и дала тиме знак за светски рат. Њена намера, као и намери њене саучеснице Немачке, биле су очевидне: не само наставити гажење слободе и права народности да саме собом располажу него и поништење других слободних народа. И поред нечувених жртава које је српски народ принео на олтар слободе, он је још пун вере и наде, нарочито кад види сјајне подвиге племенитих синова Италије на Пијави. Он ће наставити да лије своју крв са својом браћом Југословенима за тријумф свете ствари за коју се сва борамо тако дуго. Сећајући се оне тужне годишњице брутални напада на слободне народе света, у чврстој вери његовог блиског ослобођења и његовог уласка у нову лигу народа, он се клања бесмртним остацима јунака који су пали својом животима ове велике идеје и поносан што је савезник достојних унука Сципиона, изражава ви своје дубоко убеђење да ће Право, Правда и Слобода победити бруталну снагу немачке и њено дивљаштво."

(Пресбиро).

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 18 јула

Српски званичан извештај. — 17. јула, повремена обострана артилериска ватра и местимично слабо пушкарање. Извршело узнемиравање непријатеља трима нашим патролама које су се после успешно извршеног задатка вратиле у своје полазне ровове.

Солун, 18 јула

Француски званичан извештај. — Затишје на целом фронту.

Источно од Варкара одбијена је јединица бугарска патрола која је покушавала да се приближи нашим линијама.

Британска авијација бомбардовала је слагалишта код Буџук Махале (западно од Демир Хасара).

Рим, 18. јула

Званичан извештај. — Албанија: Пошто смо систематски организовали наше одбрамбене линије, наше предње трупе на Семени и западно од Осум-Деволи, смањиле су свој притисак на непријатељске трупе и с тога је борбена активност знатно слабија.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 18. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Нема важније промене северно од Марне у току ноћи.

Званичан извештај од 23 часа. — На десној обали Урка..... северо-источно од Фер ан Тарденоа.

У области Сержи Французи су одржали своје добитке и поред јаке немачких реакција. Југо-западно од Рамса, Немци су вршили противнападе с једне и с друге стране Сен Ефреа. Сви њихови покушаји да заузме Сен Ефреа пропали су и поред тога што су мало напредовали западно од овог села.

На осталом фронту није било важнијих догађаја.

Лондон, 18. јула

Званичан извештај. — У једном успешном препаду, који смо извршили прошле ноћи у близини Ејета, заробили смо неколико војника.

Мало доцније по поноћи, аустралијске патроле упале су у непријатељске положаје код Мерна. Заробили смо овде 40 војника.

Непријатељска артилерија била је активна, употребљујући јаке количине гасовима, северо-западно од Азбера и појачана је такође активност на више места између канала Ла Басе и Ипра.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 18. јула

Дуж целог фронта умерена активност непријатељске артилерије коју је протутукла наша артилерија.

У Ђудикарији и Ваи Арсо, наше предстраже одбиле су непријатељска оцелења. На Пјави наше патроле упадале су са запаљеним оружјем и материјалом. Јача обострана ваздушна активност. Бомбардовали смо непријатељске авијатичке логоре и друге војне објекте са успехом у позадини непријатељских линија. У ваздушним борбама оборили смо 12 непријатељских аероплана а 13-ти је оборен нашом артилеријом близу Азоло.

Крф, 17. јула

Председник Министарског Савета и Министар Иностраних Дела, Господин Пашић, и Министар Унутрашњих Дела, Господин Љуба Јовановић, отпутовали су јутрос за иностранство. Министар Финансија Господин Стојан Протић заступиће их у осуству. Господин Михаило Гавриловић, опуномоћени министар, именован је за Помоћника Министра Иностраних Дела.

(Прес-биро).

НЕМАЧКО ПОВЛАЧЕЊЕ

Лондон, — Немачко повлачење са Марне, које је отпочело ноћу 13. јула, настављено се и јуче. Французи су ушли у Фер ан Тарденоа. Немци су се повукли у реду, пајући својим напититним дејствима борбе на целом путу; савезничка пешадија и тенкови вршили су стално притисак. Савезници су напредовали просечно 8 километара на фронту од 32 километра и прешли на више места Урк. Свуда, на главној борбеној линији, Савезници су напредовали преко линије немачких положаја одакле је отпочела последња офанзива пре петнаест дана.

Према извештајима авијатичара, у позадини немачких линија велики је неред. Пут Шато-Тијери—Фим био је претрпан трупама и камионима тако да је саобраћај био прекинут за читавих једанаест часова. Ова претрпаност пута трупама и аутомобилима била је одличну мету нашим авијатичарима који су бацали бомбе.

Борба на овом сектору одликовала се наро-

чито јаким бомбардовањем које су вршили савезнички ваздухопловци. Немачки званични извештаји од 14 и 15. јуле обележавају стање на фронту са „мирно." Изгледа да су немачке ушне уклењене тако да могу да слушају само о напредовању њихових армија, а погађа слични овима из последњих дана не треба да се знају.

Америчке ескадриле биле су врло активне; оне су обориле седам немачких аероплана а изгубиле само један апарат.

Нема још знакова непријатељске активности на британском фронту. Последњих дана падале су јаке кише у Фландрији, па је с тога и земљиште врло неповољно за операције преко обима.

Лондон. — Берлин је саопштио вест о немачком повлачењу у недељу ујутру. Вест је изазвала необичну нервозу код становништва. Објављења званичне штампе о еластичности Хинденбургове и Лудендорфове стратегије нису успела да подигну морал код немачког народа. Исто тако и писање остале штампе о неоснованости песимистичких гласова, који од неког времена круже у Берлину, није ни у колико допринело стишавању опште нервозе и узбуђења.

АМЕРИЧКЕ ТРУПЕ У ИТАЛИЈИ

Париз. — Контингенти америчких трупа, који су пошли из Сједињених Држава на италијански фронт, дочекани су у Италији са одушевљеним манифестацијама од стране становништва.

На железничкој станици у Торину сачекали су их принцеса Летиција, префект, војне власти и музика. Колонама америчких трупа, које су се појавиле у вароши, одушевљено становништво клицало је: „Живела Америка".

У Милану су америчке контингенте дочекали командант армијског корпуса, грађанске и војне власти и представници савезничких војска. Командант армијског корпуса поздравио је америчке трупе добродошлицом а на овим је организована поворка, која је обишла варош у сред врло одушевљених манифестација.

Италијанска листови поздрављају долазак на италијански фронт америчких трупа као нов доказ интимне солидарности између Савезника.

НЕМАЧКИ ВАНДАЛИЗАМ

Париз. — У једној службеној ноти, која је издата уочи офанзиве у Шампањи и која је нађена код једног заробљеног Немца, издата су немачкој војсци следећа наређења: „Имајући у виду будуће догађаје када ће се операције развијати на богатој територији, појављује се бојазан да војници не покушају да расипају намирнице, вино и остало, које би им пале у руке. Нико неће пребацити трупама ако од намирница узме онолико колико им је потребно за исхрану. Па ипак ово не треба да се претвори у пљачкање. Недавни искуства доказују да је уништена резервна стока без икаквог разлога и да су вина глупо просипана, јер су војници бушили буриће пушчаним метцима. Што више, групе војника остајале су у селима да врше реквизицију и да се опијају, што је знатно смањило борбену снагу трупа на чак проузроковало и заустављање напада".

За овим следују инструкције како треба да се организују „реквизиције".

Познато је, на пример, на какав су начин организовали Немци званичну крађу и опште обијање зграда у Шато Тијери.

ПОДЛИСТАК

Ђ. ЛАЗАРЕВИЋ:

ХАЈДУК-ВЕЉКОВЦИМА

— На дан Славе 18. јула 1918 год. —

Пук Хајдук Вељко, на данашњи дан, слави Славу: дан славне смрти свога патрона, крајишког легендарног јунака Хајдук Вељка.

Хајдук Вељко је главу дао у одбрани Неготина. Јесу ли његови потомци достојни његова имена? — Јесу ли они следовали његову примеру?

Из мојих бележака ја ћу дати неколико листића из најновије историје Хајдук Вељковог пука, као мој прилог за данашњи дан, да њиме закитим заставу Слављенику.

Било је то 7. августа 1916 године. Пук је био у дивизијској резерви у Могленској Слати

ни. Тога дана, по подне, он је добио наредбу за покрет. Пријат Дунавцима, пук је форсирним маршем, преко Драгоманца, Власова, Острва, стигао 9 от испод Четања, а већ у 2.45 часа по подне добио наредбу за смену .... пук на Шумовитој Коси, лево од коте 1500.

Са осталим пуковима I и III армије и Хајдучевићки су припомогли да се обустави непријатељско надирање ка Острову, према ухваћеној наредби бугарског генералштаба, која између осталог гласи: „..... према прикупљеним подацима пред фронтом I армије има једино српске војске....“ а даље задатак је I армије да потуче српску војску и заузме линију: западна обала Островског језера, село Жерње, Горње Рајково, Струпино, Зборско.... и да се ту утврди.“

И 3 ћет и 11-ог августа вршили су Бугари нападе без успеха. Зид српских пукова био је чврст, непробојан. Један део тога зида, Шумовиту Косу, држали су Хајдучевићки...

У 4 часа ујутру, 30. августа, топови од 15½ см. испод Четања отпасили су почетак српске офанзиве, а већ 2. септембра пробијен је фронт. Бугари су одступали у нереду. На правцу Шумовита Коса, манастир Св. Никола, Совичка редут, гоњено је Бугаре, преко реке Брода, заробљавајући их и убијајући. Хајдук Вељков пук.

Под непрестаном борбом и притиском Бугари су, најзад, после осамнаест дана, напустили Совички редут 20 септембра у 2 часа поћи. Хајдук Вељковци су их у стопу гонили до Црне Реке. Хајдучевићки су први ушли у српско насељено село Совић.

Дванаест првог септембра Хајдучевићки су смењени са положаја, пошто су четрдесет и један дан били без смене једнако у борби и рову.

У недељу 25. септембра пук је добио наредбу за покрет у појачање Дринцима — правац Кајмакчалан. За једну ноћ, преко Старковог гроба, пук је избио на падине Кајмакчалана...

У недељу 9. октобра пук је извршио опет ноћну у лево у систем Дунавци, где је сутрадан смењен .... пук на положајима Чука...

Од 10. до 28. октобра Хајдучевићки су у борби око положаја Чука, испољили све што је човек у опште у стању да испоља борећи се против непријатеља и бројем и положајима надмоћнијег...

Дванаест осмог октобра извршен је пробој на Чукама. У стриковатом јуришу наших трупа, међу којима је било место заузимано и пук Хајдук Вељка, непријатељ је гоњен, уништаван, заробљаван и еко Полога, коте 1212 и даље. Бугарски пукови који су наваљивачно били према Хајдук-вељковцима, јелом су уништени јелом заробљени.

Само на правцу Хајдучевићког пука заробљено је преко 700 Бугара и запленљени 2 хаубице, 4 мерзера, 8 пољских топова, 12 митраљеза, неколико бацача бомби, пушака и т. д. Крои превајљивите Хајдук Вељковог пука прошло је, за два дана борбе на Чукама, око 150 рањеника бугарских...

Али, велика дела тешке и велике жртве. Жртве су велике и скупе, али Хајдучевићки могу казати, да су извршили своју дужност и извојевали и свом правичком достојно место међу осталим пуковима српске војске. У исто време они су се показали достојни имена које носе...

— —

На данашњи дан, ја знам да ће Хајдучевићки, сакупљени око славског колача и кољива, поред трепераве светлости воштанице, сетити се оних гробова: на Чегану, код цркве Св. Николе и цркве Скочивирске. Они ће часом вина преклети успомену на њихове гробове. Они ће се помолити Богу за њихове душе. Они ће поменути имена паших им јуначких старешкругова.

Њихова имена ће вечито живети у успоменама Срспства и Хајдучевићког, јер су они, оџиста, животима својим искупили овај комад ослобођеног српског земљишта и стекли право да с њима раме уз раме са краљевским јунаком Хајдук Вељком.

Слава им!

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 200 ЧЕТВРТАК 19 ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 19 јула

Српски званичан извештај. — 18. јула јача обострана артилериска акција у области Градешнице. У пределу Гологa Била препадом смо растерали једну непријатељску објавницу.

Солун, 19. јула

Француски званичан извештај. — У области Гора Топ жива активност артилерије.

Западно од Вардара, једно бугарско јуришно одељење покушало је узалуд да се приближи нашим линијама. Наша жестока ватра принудила је непријатеља на наглo повлачење остављајући лешеве и рањене војнике пред нашим жицама.

Савезничке ескадриле брижљиво су бомбардовале бивак у долини Деволи и код станице Петрича.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 19. јула

Званичан извештај од 15 часова. — После жестоког бомбардовања, Немци су напали на француске нове положаје источно од Улми ле Шато. Французи су одбили непријатељске јурише и одржали нетакнуте своје положаје.

На десној обали Урка, вођене су упорне борбе северо источно од Фер ан Тарденоа. Село Серени препадано је више пута из руку у руке и остало на поплетку у рукама Американаца после јединог противнапада.

Многа препади непријатеља извршени блиzу Менил Сен Жорж, источно од Монтидјеа, у шуми Ле Претр и на десној обали Мезе, као и у Вогезима, остали су без икаква резултата.

Французи су извршили упад у немачке линије, северно од Перт Ле Ирди, и заробили неколико војника.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Авијација: — 15 и 16. јула вођене су операције у ваздуху на бојном пољу између Ена и Марне.

Француски и енглески аероплани за бомбардовање бацили су 15. јула преко 20 тона пројектила на логоре у шуми Базош, у долини Авра и Весле, на железничке станице Фим, Лупењ, Марej, Базош и на авијатичке терене код М.ш Нотр Дам и на друге објекте у тој области.

У току 16. јула и ноћу 16. и 17. бачено је 36 тона бомби. Примећени су пожари и експлозије у Фиму, Аленкуру и Базошу. 16. јула француске ескадриле за извиђање имале су многе борбе у којима су обориле или натерале да се спусте ван контроле 13 непријатељских аероплана.

Званичан извештај од 23 часа. — На целом борбеном фронту артилериска акција преко дана. Између Монтидјеа и Оаве немачки препади извршени северно од Ангеа није као непријатељу никаквих резултата.

Авијација. — У току дана 17. јула француске и британске ескадриле оборише су или онеспособише 18 непријатељских аероплана и запаљише један стални балон.

Лондон, 18 јула

Дошиљи извештај. — После поноћи патроле прве аустралиске дивизије, које су биле продрле у немачке положаје код Мерикура, заузеле су село и утврдиле се источно од њега. У току ове операције заробили ско 169 Немаца и извесни број митровских митраљеза. Наши су губитци врло незнатни.

У току дана наше патроле заробиле су неколико војника у сектору Најепа. Непријатељска

артилерија била је данас активна против наших положаја код Мерн а.

Авијација. — 16. јула наши маглa спречавала је осматрање; ипак наши авиони извршили су бомбардовање и гоњење вршили су свој свакодневни посао. Бачено је 11 тона бомби на непријатељска склоништа и на логоре. Оборили смо 14 непријатељских авиона а изгубили смо два апарата.

У току ноћи, и поред неповољног времена, бацили смо бомбе на Брег и Бапом. Сви наши апарати вратили су се.

Ноћу 16. и 17. јула наши авиони напали су на железничке станице Офенбург, Радштат, Баден, Штутгарт и Солитген. Бомбардовани су и тучена из митраљеза 3 авионска аеродрома и многи непријатељски терени. Сви наши апарати вратили су се.

Лондон, 19. јула

Званичан извештај. — Непријатељска артилерија била је активна преко дана југо-западно од Албера и показала највећу активност источно од Робека и на осталим секторима. Иначе ништа важно.

Авијација. — Магла је поново спречавала осматрање; па ипак наши авиони узели су велики број фотографских снимака и бацили 11 тона бомби на непријатељске путеве и склоништа. Много непријатељских апарата учествовало је у ваздушним борбама у којима смо оборили 15 а 6 оборили ван контроле. 6 наших апарата недостаје.

У току ноћи бацали смо 3 и по тоне бомби. Сем горепоменутих губитака, других губитака није имали. 16. јула оборен је један непријатељски авион нашом пешадијском ватром.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 19. јула

Званичан извештај. — Ноћу 14. и 15. јула наши Алпинци изненадили су један непријатељски положај у Вал-Јадоне и заробили посаду.

У Вал Бренти, после жестоке разорне ватре на наше положаје и непосредну позадину, непријатељ је извршио ноћу 16. и 17. напад на наше положаје на Корном у (Јужне планине Сасо Росс). Својим енергичним противнападом наши пешадије, после жестоке борбе прса у прса, одбили је противника који је био принуђен да се повуче изгубивши неколико митраљеза; неколико бацача пламена и неколико заробљеника.

У току јучерашњег дана наши авијатичари поново су бомбардовали са успехом непријатељске војне објекте.

У ваздушним борбама оборили смо пет непријатељских авиона.

НЕМАЧКО ПОВЛАЧЕЊЕ

Париз. — У току прекјучерашњег дана вођене су необично упорне борбе. Већи део војних критичара мисле да су Немци дошли до своје линије одбране и да се труде да стабилизују фронт. Многи мисле да су прекјучерашње борбе само предигра велике борбе. „Еко де Пари" пише, да, у пркос немачким напорима да се ослободе француског притиска, француске трупе настављају и даље своја маневарске покрете.

Париз. — Под неодољивим притиском савезничких трупа, немачко повлачење настављено се и у току прекјучерашњег дана. Не могу се још одредити границе овог повлачења. Према свему изгледа да ће се зауставити на помоћним висовима дуж Весне. Досада постигнути резултати, који су објављени у званичним извештајима, врло су задовољавајући. Немци су чинили велике напоре да зауставе напирање армије ђенерала Делута, бацајући у ваздух мостове и понтоне и бранећи терен стопу по стопу. Па ипак њихови напори остали су узалудни, јер смо их прогнали у Фер ан Тарденоз. На десном крилу наше напирање се такође наставља.

Релативно мали број заробљеника објашњава се тиме што наше трупе опрезно наступају и што су Немци оставили као заштитнице мало бројна одељења, која имају наредбу да се држе до последњег човека да би осигурала повлачење главне војске. На против, губитци непријатеља у мртвима и рањенима много су већи. Тако исто велики је и напуштени ратни материјал.

Париз. — Од почетка противофанзиве Французи су ослободили цео ток Марне и пр-

макли фронт на 22 км. северо источно од Шато Тијерија.

Париз. — Немачка пропаганда каже, да је ђенерал Фош хтео да добије одлуку битке и да је употребио 73 савезничке дивизије на фронту између Соасона и Тахијра. Ово је нетачно. Фош се користио погрешком Немаца који су, и ако ангажовали 82 дивизије, били принуђени да напусте свој план и да изгубе знатан терен, поред тога што су претрпели велике губитке и нису могли да добију одлуку пре него што су и ушле у борбу знатне америчанске снаге. У осталом, кооперација савезника показала се јасно у току немачке офанзиве и у француској контрофанзиви, кад су Енглези, Американци и Италијани заједнички суделовали у победи. Јединство фронта уродило је својим плодом.

Париз. — Никакав ратни догађај није изменио јуче опште стање на фронту. Листови се ограничавају на констатовање, да смо опет мало напредовали и поред врло јаких али узалудних реакција непријатеља. Настављамо стално свој притисак на непријатеља.

Неки критичари мисле да су Немци већ стигли на своју одбрамбену линију; међутим „Матен" пише да су наши ваздухопловци извиђачи констатовали знаке припремања за повлачење, погађајући разоравања и многе пожаре позади непријатељских линија. „Ево де Пари" пише, да улазак у борбу пет нових дивизија објашњавају се да немачка команда придаје велику важност да задржи терен који би јој био од велике користи како за офанзиву тако и за дефензиву.

Париз. — Да би прикрили свој пораз и да би подигли морал код становништва, Немци се без пробирања служе свима аргументима, који им падну на памет. Агенција немачке царске владе имали би више рачуна да од аргумената, које објављују немачки листови, проберу оне који су мање глупи. Судећи по једном радиограму агенције „Науен" од 16. јула, они раде сасвим обрнуто. „Науен" репродукује у поменутом радиограму један допис упућен са фронта листу „Форверц", у коме се каже: „Док су Французи имали у почетку 400 тенкова, овога пута појавили су се 800 тенкова. И овога пута се показала потпуна неупотребљивост француских тенкова, јер се француска пешадија била тесно прильубила уз њих и чим су они били уништени, обесхрабрена и збуњена, дала се се у бегство."

Тако, „Науен" мисли да ће бити неке користи ако репродукује глупи чланак Др. Алкорфа Кестера из „Форверца", па каже да се у својој противофанзиви француска пешадија дала у бегство.

Читаоци „Форверца", у Немачкој и у неутралним земљама, без сумње су се запитали са запрепашћењем: на каквих се мистериозних разлога немачка војска повукла, напуштајући Марну и доста пространо земљиште и оставила у рукама Француза преко 400 топова и 30.000 заробљеника? Они су несумњиво дошли до закључка, да је морално растројство и растројство мехтеларета у Немачкој, проузроковано великим неуспесима, необично дубоко, када уредници „Науена" могу чинити овакве погрешке.

ВИЛСОН, ХЕРТЛИНГ И ХАРДЕН

Лондон. — Немачка штампа, са изузетком једног врло малог броја листова, хтела је представити говор Председника Вилсона о ратним циљевима Сједињених Држава као објаву рата до истребљења противу немачког народа.

У свом листу „Цукунфту" од 14. јула, Максимилијан Харден устаје против овакног тумачења смисла Вилсонова говора, и нарочито напада канцелара Хертлинга, који је, одговарајући у Рајхстагу на Вилсонов говор, казао: „Вилсон хоће такву победу која значи наше уништење. Ми се морамо одржати чврсто док непријатељ не одустане од својих планова." Максимилијан Харден не може да пронађе такве намере у Вилсоновом говору, па с тога пише:

„Вилсон хоће да се уништи аутократија која својом иницијативом или потајно нарушила светски мир, и, ако је то немогуће, да бар сасвим отклони њен штетни утицај. Вилсон је говорио са пуно поштовања о немачком народу, али и са толико јасно мрзње противу немачке владе. Он је проклињао та два принципа, као два стуба његове доктрине. Ма какав био исход рата, немачки народ неће бити ни мало лишен својих средстава за његов опстанак, али зато немачка влада неће моћи спорити права народима старог и новог света. Могу мислити како хоће сви они који изјав-

лују да је Вилсонов програм једна утопија и они који сматрају малтарнизам као дар Провиђења који се у Немачкој мора за навек очувати као наслеђе."

КАД СЕ НАШИ ВРАТЕ...

Тирани без срца, узалуд вам мука
И узалуд ланци, којима нас гуши
Немилосрдна вам и крвава рука
— Не сломисте веру, што нам је у души!

Вешала нас грозна, до којих нас прате
Свирепи солдати, нимало не плаше.
Стрепите, тирани! Кад се наши врате,
Тад за власи наше, пашће главе ваше.

Знајте, да ми нисмо робови без срца,
Нити смо мекушци, што се плачем гуше.
Ми увек певамо. И кад тело грца
У физичком болу, ми смо ведре душе.

Пристегните јаче, нек око искаче
— Како се то ради, тирани ви знате —
Прикољите дете, што за мајком плаче.
А освета чека...
Кад се наши врате...

Св. Никола, 1917.
У рову. Дут. О. Лукић.

ПОДЛИСТАК

ДАМ. В. РАШИЋ

КРОЗ ЗЕМЉУ

Налазе се на Голој Планини, преко једном истакнутом бугарском објавицом. Она им стално досађује успешно бацаним бомбама, јер им је близу и надвишује их.

Реши се потпоручник Љубисав да отме од Бугара ово објавичко место.

У часовима затишја, када се чују само по јединачни и ретки пушчани пуцњи са стражарских места, Љубисављеви војници копају кубок ров у правцу непријатељске објавице. Рани се брзо и ров је све дужи. Ископану земљу носе уназад.

Гледајући са стране, немаш се нико, сви су испод површине земље. Ров крвљу намеђу великих подземних стена крченитог Ветреника, а хладан ваздух у њему мирише на корење папрати.

Део покварене и затрпаног рова, случајно палим зрном непријатељског великог мерзера, војници одмах поправљају вредношћом мрава на разрушеном мравињаку.

Најзимије уради пред зору, када у природи завлада највећа тишина а на фронту тек с времена на време пукне пушка, када небо убеђује на истоку а хладан поветарац пирка са надвишујуће северне стране, доноси опојан мирис зимзеленића.

Ноћу, са одстојања од неколико корака на последњег ископаног дела рова, обасули су ручним бомбама непријатељску објавицу. Изнена ђени тресном десетине бомби око заклона, добегли су непријатељски војници своброђајницом.

У неколико скокова, пребацио се потпоручник Љубисав са војницима у непријатељски напуштени објавички заклон и посео га. Један војник однео је у чету запљењене пушке, бомбе и муницију остављене од побеглих Бугара; други су с потпоручником утврђивали и удешавали освојени објавички заклон за одбрану, заштићени пушчаном ватром у правцу непријатељског рова од својих два друга.

Били су утврдили заклон и прокопали ров до њега, када су Бугари предузели напад ради повраћања изгубљене објавице. Напад је одбијен са великим губитцима.

Појављивали су се све већи кружни одсечци жарког сунца преко врха Кожуха, бојно се све јаче живот на фронту Могленских крстова кроз јутарњу тишину, када су командир и командант честитали потпоручнику Љубисаву и његовим војницима на лепом успеху.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

Крф, 19. јула

На телеграм који је упутио г. Пашић поводом годишњице објаве рата од стране Аустрије Србији, Председник Вилсон одговорио је:

„Телеграм, који сте ми упутили 15. текућег месеца, дубоко ме је гануо и уверен сам да ће ганути тако исто и срца свих грађана Сједињених Држава. Знамо величину патњи које је Србија претрпела, и не само наше симпатије него и наше пуно пријатељство и жива жеља јесу за то да потпомогнемо Ваш народ у свима фазама овога трагичног рата. Убеђен сам да задовољење права Србије стоји на челу сваког програма правде и свих свесних патриота Сједињених Држава. Изволите примити моје срдачно поздравље."

(Пресбиро).

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 20. јули

Српски званичан извештај. — 19. јула повремено обострано артилеријско дејство, нешто јаче у области Градешнице. Три непријатељска покушаја, да се својим предњим деловима приближе нашим рововима на Кравичким положајима, били су одбијени нашом ватром.

Солун, 20. јула

Француски званичан извештај. — У Албанији, Аустријанци су у три маха вршили снажне нападе, потпомогнути сваки пут артилеријском припремом, и јуришали на наше линије на лево ој и средњој Холти.

Непријатељ је одбијен са великим губицима и није могао ни постигне никакво напредовање.

У Македонији, обична артилеријска активност.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 20. јула

Званичан извештај од 15 часова. — У области југо западно од Реиса, Немци су вршили напад на планину Блањи, који смо напад одбили после упорне борбе.

Непријатељ је вршио препаде на наше места у области Фур де Пари и на десној обали Мене без икаквог успеха. Французи су нанели непријатељу губитака и заробили неколико војника.

Званичан извештај од 23 часа. — Северно од Урка, француске трупе, у вези са енглеским јединицама, потиснуле су Немце са положаја на којима су се енергично задржавали у области Плесеје—Ипе и реке. Французи су заузели све северно од Гран Розоа, пређи село Бење, дошли до Крамоазела и Крамаја напредујући од овог места око 3 км.

Французи су заробили 600 војника.

Јужније, Французи су заузели Сијерж и шуму Мевијер.

Северно од пута Дорман—Реме, после упорне борбе, Французи су заузели село Ромењи и заробили око 100 војника.

Укупан број заробљених Немаца на борбеном фронту Марне и у Шампањи у периоду од 2. јула, када је почела немачка офанзива, до 18. јула износи 33.400 од којих 674 официра.

Лондон, 20. јула

Званичан извештај. — У близини Марне

наше патроле заробиле су преко ноћи више Немаца.

Сем обичне обостране активности данас нема ништа важно.

Број заробљеника задобивених у месецу јулу 1918 године износи 4503 од којих 89 фицира.

Авијација. — 18. јула вођене су многе борбе у ваздуху; у овим борбама оборили смо 26 непријатељских аероплана а 9 оборили ван контроле. 4 наша аероплана нису се вратила. И ако је осматрање било отежано, узели смо много фотографских снимака и бацили 15 тона бомби са добрим резултатима. Преко ноћи бацили смо преко 23 тоне бомби и нисмо изгубили ниједан апарат.

Многе железничке пруге, међу којима и железничка пруга код Камбреа и Лила тако су оштећене; примећени су директни погоци и велики пожари.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 20. јула

Званичан извештај. — Местимично локална борбена активност јача у току ноћи и преко јучерашњег дана.

Код Валендра, једно наше извиђачко одељење сукобило се са јачом непријатељском патролом коју је натерало у бегство заробивши неколико војника.

Код Монте Корно (Валерса) и на Корному (Јужне падине Сасо Росо) непријатељска одељења која су, после јаче артиљеријске припреме, покушала да се приближе нашим положајима, одбијена су са крвавим губицима од стране посаде и успешном ватром наше артиљерије. На Асоолову, у једном успешном препаду заробили смо једну непријатељску предстражу; заробили смо два официра, два подофицира и 12 војника.

У ваздушним борбама оборили смо три непријатељска аероплана.

ВЕСТИ ИЗ РУСИЈЕ И УКРАЈИНЕ

Париз. — Једна депеша из Кијева јавља да је извршен атентат на команданта немачких снага у Украјини маршала фон Ајхорна и на његовог ађутанта фон Дреслера. Обојица су подлегли. Бомбу је бацило једно лице које је прошло на колима поред маршала. Убица и кочијаш ухапшени су.

Париз. — Одмах после убиства грофа Мирбаха, немачког амбасадора у Москви, дознајемо за убиство у Кијеву, врховног команданта немачких трупа и војног диктатора у Украјини маршала фон Ајхорна.

Једна званична депеша из Берлина каже да је атентат извршен јуче после подне када су се маршал фон Ајхорн и његов ађутант капетан фон Дреслер враћали у стан на колима. Били су стигли пред стан маршалов, кад је једно лице прошло поред њих у колима и бацило бомбу која је ранила обојицу озбиљно. Умрли су у вече. У депеши се каже да је атентат био припремљен од стране социјалистичких револуционарних кругова у Москви.

НЕМАЧКО ПОВЛАЧЕЊЕ

Париз. — Непријатељ је много енергичније реаговао, али тако исто без успеха као и раније. Његови последњи противнапади на наше нове положаје северно од Урка завршили су се потпуним неуспехом. Ми смо одржали задобивени терен у целини. Факат да непријатељ управља своје нападе час на западни сектор, час на источни, доказује, како „Либерте" мисли, да немачко повлачење није још довршено.

У току дана 15. и 16. јула француски и енглески аероплани за бомбардовање бацили су преко 60 тона бомби на логоре, мостове на Авру и Весну, железничке станице и разне друге објекте.

ПОСЛЕ НЕМАЧКОГ ПОРАЗА

Атина. — Јављају из Беча: „Барон Хусарек изјавио је у Горњем Дому, да су централне силе, које воде дефанзивни рат, готове да „закључе ча-

стањмир ако непријатељи не траже да их униште".

„Наш Савез са Немачком завршио је Хусарек, „биће још више учешћа у смислу мирољубиве заједнице. Аустрија ће успешно испунити своју мисију ако народности који сачињавају Аустро Угарску буду убеђене да цивилизаторска снага Аустрије потиче из неког немачког извора.

НЕМАЧКИ ГУБИТЦИ

Париз. — Из запленьених докумената види се да су Немци претрпели у последњим операцијама врло велике губитке. Међу дивизијама које су највише настрадале, налазе се 2. баварска дивизија, 241 дивизија, 14., 42., 47. резервна дивизија.

Неке чете ових дивизија сведене су на 2—3 десетине.

БОГАСТВО НЕМАЧКЕ И РАТНА ОШТЕТА

Париз. — У каквом се положају налази Немачка у погледу исплатећратне оштете? То је питање које сада почиње интересовати Савезнике. У току прошле четири године немачка влада уверавала је свој народ да ће непријатељи Немачке, кад се једном рат добије и привede крају, вратно платити све трошкове изазване ратом. Али сада постаје све више и више очевидно да Немачка неће добити рат. То је већ тако и тошко јасно, да у Немачкој почињу схватати ту чињеницу, а нарочито је добро схватају пријатељи Немачке у неутралним земљама, који већ почињу да сугеришу како после рата не треба да буде анексија и оштета. Они признају да Немачка не би могла платити ратну оштету, јер би чак и плаћањем свога сопственог дуга, направљеног у овом рату, била осакаћена за више година, можда за више генерација.

Међутим, у једном енглеском трговачком листу један стручњак пише, да Немачка има огромно богатство у минералним и минералним производима. Писац цени да ће дуг Немачке износити на дан 31. марта 1919 године 200 милијарди франака. У Немачкој се налази половина европског угља. Кад се тона угља рачуна по 10 франака, онда укупно богатство Немачке у каменом угљу износи 42 милијарде франака. Немачки угаљ је богат споредним производима, као гас, амонијак и друга хемијски продукти.

У Немачкој има тако исто доста гвоздене руде. Према једном извештају географског међународног конгреса, вредност гвоздене руде у Немачкој износи бар 25 милијарди франака. Вредност поташе и других минерала износи око 500 милијарди франака. Укупна вредност свих минерала у Немачкој који се могу експлоатисати износи, према поменутом писцу, 4.775 милијарди франака. После ових напомена, писац каже:

„Од овога ће савезничке силе наплатити трошкове које је Немачка изазвала својим нападом на слободу народа и на цивилизацију, и ту лежи моћ Савезника да спрече у будуће Јункере да ремете светски мир."

ПОДЛИСТАК

М. ЖИВАНОВИЋ:

ЗБОГ ТРОМБЛОНА

Мирно почивање голет треће Зборске Косе. Тајанствена тишина дивље пустоши овладала је планином, па је притиснула и ту велику греду, која се протеже од села Зборског до клисуре Пороја. Као да у сном оловном ћутању нема нигде живе душе. Ну када се упије поглед у њен гребен, запажа се жућкаста, кривудава бразда са мрачним пегама... То је грудобран са пушкарницама дубоког непријатељског рова. На стрмој падини испред њега белеасају се крстаја, кострешене се хаотично изукрштани, густа сплетови бодљикавих жица.

Тешко је пракрасти са тим низовима жица: дању од стражара у рову и осматрача са Кожуха, ноћу од напрегнутог слуха стражарског низа који се спушта до самих жичаних препрека. Па све и да им се човек прикрије, мучно да има алата у људској руци којим би се неосетно просекли ти редови најежених гвоздених чеса. Треба велика количина граната, много добрих погодака, па да се проваље прилаз кроз тај бодљикави густиш ка непријатељској линији.

И продоми се једнолика тишина 27. априла 1917. године.

Невидљива челична чудовишта бауљуше из својих грла без ватреног разорења. Џиновске перјанице од сиво црних димова, са муњевитим блеском у средини сваке, прекрилише, накитише, завише у димљиву празнину трећу Зборску Косу. Узбуркани ваздух громко звучи, потмуло дрхти тле, прште стењари, у жућкасту маглу тронин се тврда земља, савијају и кидају жице; понеко крстиво одскочи, преврне се, и задржано којом непресеченом жицом виси ленњивасто низ стрму падину... Прилази ка непријатељском рову беху већ просечени.

Неколико смелих бомбаша кретоше пут непријатеља. Добро вам је познат задатак: Да хитро упадну у бомбардовани противнички ров. Једни ће трктути лево и десно, други прискочити свобрањивици која везује ров са непријатељском посадом, скривеном од артиљеријске ватре позади Косе; брзим набацивањем запреке одсећи ће посетнути део рова; наробити или прегазити кога преживелог стражара, бомбама разбуцати борбене земунице и разорити заостали ратни материјал...

Спотичући се и посрћући преко нарушеног, стрмог земљишта журе бомбаши одлучно напред. Тек што стигоше до опипљених живчаних препрека — из пурњевине од прашине и дима над Косом пиану једна пушка, па друга, трећа... Све их је више. Значи запажени су; непријатељ је посадио ров и његова ватра беше све гушћа. Бомбаши хитнуше неколико бомби у ров и скоматљиве се у бразду између наше Зелене Чуке и треће Зборске Косе.

Поносна рикнуше топовска грла, понова се сручи на непријатеља град усијаног жељеза. Поднаредник Живота Ј. Јовановић, родом из села Лоћинке, јурну тамо; у десници му бомба, у левој руци бела марама. Тек што престаде паљба, он је већ стојао на грудобрану, испитивачки заглецајући у осакаћени ров... Виде само неколико изгужваних лешева; никог живог. Већ надиже леву руку да залепрша белом марамом — што беше уговорени знак да је ров још непосетнут и да бомбаши што пре упадну у њега — кад са врха Косе плану једна пушка, за њом још једна... Живота се сруши у рупчагу од хаубичке гранате пред самим грудобраном. Наши чекају да се сјури низ падину, али се не миче. Помислише: „Свршено је са њим". Шрапнели почеше севати у клупчастим, белим облачићима, и упаљачи њихови једнако зафијукаше око врха Косе.

Најзад бомбаши успеше да изврше свој задатак.

А када све прође, појави се у нашем рову и васкрснули поднаредник Живота! Зирао и читао; одело му подрипано, поглед још унезверен, очи замагљене, усне суве, у руци му тромблон...

Чврсто Живота држи свој тромблон, ту гвоздену справу којом се омогућава бацање нарочите бомбе, са врха пушчане цеви, испаљивањем обичног пушчаног метка. Он је величине и облика средње боце са одрезаним дињетом и дугачким грлићем, а цена му једва да достиже неколико десетина динара.

На питање командира чете, Живота објашњаваше:

— Због овога остадох тамо! — рече, показујући свој тромблон. — Кад из оног рупума прилази стражар, а за њим и други, ја сам знао! Заносијам бомбу у том правцу, да их збуним, окретох се, па у прву рупу од наше хаубице. Али ми испаде ова описача тромблон; остаде око три метра далеко од мене. Помислих: Где ћу ја сад натраг без тромблона, а ако га не дограбим сада више га не нађох. У том стадоше пркати пушчани са Ковила. Сад баш и да сам хтео натраг, беше доцкан. Скалупим се у јамицу, па ита Бог да. Када престаде паљба, зграбим тромблон и ето ме, дођох читав, само ми је крв насела у очи и мора ме жеђ.

— А би ли мило коњака? — Запита га капетан Никола, и командир и учитељ своје чете.

— Па... може, господине капетане, може... — рече Живота, и, превукавши шаком преко усана, засушених ватром прошлог узбуђења, намигну својим друговима.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 202 СУБОТА 21 ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 21. јула

Српски званичан извештај. — 20. јула местимична јака обострана артилериска ватра. Дванепријатељска одељења, која су покушала да се приближе нашим рововима на Кравици, растерана су нашом ватром. Наше извиђачке патроле у области Црне Реке продрле су кроз непријатељска препречна средства и вратиле се без повреде.

Солун, 21. јула

Француски званичан извештај. — Нашом ватром одбили смо непријатељске извиђачке на Гора-Топу и у области Ветреника.

Грчке патроле биле су активне у долини Вардара.

Доста јака артилериска активност на целом фронту.

Наше ескадриле за бомбардовање бациле су преко једне тоне пројектила на бугарске бивке на западној обали Охридског језера.

Рим, 21. јула

Званичан извештај. — Албанија: Последњих дана, пошто се борбена активност изменала на предњим положајима, а услед великог броја радова за утврђивање, наше заштитне трупе привучене су на појединим тачкама ближе отпорној линији.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 21. јула

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи француске трупе су поново напредовале мало северно од Марне.

Званичан извештај од 23 часа. — Напади, које су од два дана вршиле француске трупе и савезничке јединице на фронту северно од Марне, крунисани су потпуним успехом. Потиснути на целој линији Немци су били принуђени да напусте свој одбранбени положај, који су били изабрали између Фер ан Тардиноа и Вил ан Тареденоа, и да се даду у нагло повлачење.

На левом крилу, француске трупе ушле су у Соасон.

Јужније, француске трупе прешле су Кризу на целом њеном току.

У центру, напредујући широко северно од Урка наше су трупе прешле Арси-Сент Реституе и продрле у шуму Дол.

Источније, заузели смо Кулонж на 4—5 км. северно од шуме Менијера.

На десном крилу, заузели смо Гусанкур, Вилер-Агрон, и Вил ан Тардиноа. На овом делу фронта Французи су помакли своје линије 5 км. од прилике северно од пута Дорман—Ремс и на главној линији Везили-Ле Роа.

Између Ардре и Весла заузели смо Же и Тилоа.

Лондон, 21. јула

Званичан извештај. — У сектору Локра, наше патроле заробиле су прошле ноћи неколико војника. Данас у јединном успешном препаду који смо извршили источно од језера Дикбиша заробили смо још неколико војника. Непријатељска артилерија показала је знатну активност северно од Бетена.

Авијација: — 19. јула наше ескадриле бациле су преко 24 тоне бомби у току дана. Велики број бомби бачен је са мале висине на непри-

јательски аеродром, где су пројзроковане велике штете у хангарима и логорима аеродрома; уништено је 6 хангара и 16 авиона. У ваздушним борбама оборено је 11 непријатељских авиона и 3 оборена ван контроле, један непријатељски авион оборен је у наше линије артиљеријском ватром и један стални балон. Један од стране наших авијатичара. Пет непријатељских авиона за ноћно бомбардовање оборено је од стране наших пилота у ноћној борби која је вођена изнад непријатељских аеродрома. Два наша авиона недостају.

У току ноћи, и поред неповољног времена, бацили смо 10 тона бомба на железничке пруге, станице и аеродроме. Аеродром који је нападнут преко дана нападнут је поново у току ноћи од стране наших авијатичара и брижљиво засут бомбама. Сви наши авиони за ноћно бомбардовање вратили су се.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 21. јула

Званичан извештај. — На целом фронту умерена активност обостране артиљерије.

У ушћу Ансно наше патроле успешно су уништиле непријатељске предње објављене, наневши им губитака и заробивши неколико војника принудивши остатак посаде да се повуче. У току јучерашњег дана непријатељска авијатичка оделења одбијена су са крвавим губитцима од наших предстража и оставила три официра и 32 војника у нашим рукама. Оборили смо шест непријатељских авиона и један стални балон.

ЗАКЛЕТВА НОВИНАРА ПОТЛАЧЕНИХ НАРОДА У АУСТРО-УГАРСКОЈ

„Словенски Народ", од 5 маја, доноси од свог дописника у Прагу следећи допис:

„Данас после подне одржан је у Прагу збор чешких, југословенских и пољских новинара. Југословенску штампу представљали су, Др. Крамер главни уредник „Словенског Народа", Др. Исидор Цанкар, уредник „Словенца"; посланик Рибникар за „Домовину" и свештеник Сиодеј за „Мир" из Ц..... (Словеначка штампа); Др. Иван Новак из „Гласа Словенаца, Срба и Хрвата", Јутрица из загребачких „Новина", Фердинић и Др. Јеловић за Босну (Хрватска штампа). Међу српским новинарима био је и Др. Будисављевић.

После дебате, изгласана је следећа заклетва:

„Поводом педесетогодишњице чешког народног позоришта састали су се у Прагу чехословачки, југословенски и пољски новинари у моменту кад је страшан крвав рат између старих држава створио потребу за реорганизацију света на основу права народа да слободно располажу сами собом.

Изјављујемо, да ћемо тражити и бранити слогу и јединство наших народа. Трудићемо се да остваримо сарадњу наших народа за борбу од браву против наших угњетача, борећи се заједно за нашу будућност, којој идемо на сусрет са пуним поверењем.

Уложићемо све наше снаге и све наше способности да обезбеђимо борбу будућност нашим народима и створимо уједињену чехословачку државу уједињену југословенску државу, и тако исто и пољску државу.

СНАГА ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ

Лондон. — Лорд Карзон, члан ратног савета, дао је интересантне податке о војничкој снази Енглеске. Велика Британија мобилисала је од почетка рата до сада преко 7,000 000 војника. На разним ратним фронтовима има сада 5,000,000 британских војника која воде борбу с непријатељем. 750,000 људи сачињавају посаду ратних лађа. Остатак, до 7,000.000 састоји се у губитцима претрпљеним у току рата, у људству употребљеном у позадини у разним службама за снабдевање војске и у рекрутним командама.

Лондон. — Председник владе Новога Зеланда, г. Масеј, казао је у једном говору да је Велика Британија позвала војску од 7,500.000 војника. 60 од сто од овог броја долази на саму Енглеску, 2.3 од сто на Шкотску, 3.7 на Велс, 2.3 на Ирску. 12 од сто од свих ефектива долази на енглеске доминије и колоније.

„Енглеска је потпомагала финансиски своје савезнике и неке од британских доминија. До 31. марта 1918. она је позајмила савезницима и доминијама 1526.000.000 фунти стерлинга. Немогуће

је предвидети колико ће се он ове суме исплатити нити докле ће се морати чинити ови напори; међутим, једно је извесно да ми можемо надржати дуже него ма ко други. Нам је положај утврђен и остаће такав за дуго.

Ако кајзер мисли да смо готови да се заустављамо пре него што он буде тучен, он се јако вара. То би била његова погрешка, највећа од свих погрешака које је досада учинио. Он мора на искуси одговорност за злочине, и које је сам почињо и за оне у којима је био саучесник."

ОТПОЧИЊЕ КРПЕЖ

Лондон. — Из румунског неродостојног извора јавља се, да је немачка врховна команда тражила од командаита немачких трупа у Румунији и командаита трупа у окупираним територијама у Русији извештај о томе, колико дивизија могу послати на западни фронт.

Макензен је одговорио овако: „С обзиром на време које се осећа код румунског становништва, било би опасно удаљити ма какву јединицу из састава трупа које се налазе у Румунији."

ЗАСТАВА

— Жил Клартн —

Треба човек да је био војник, да је прелазно преко границе, да је лутао по туђем свету; треба да је био далеко од своје земље, да је доспео у крајеве, у којима се не говори језиком, којим он говори од детињства; треба да је, на дугим маршевима и бедним одморима, помишљао, да се све, што је остало од далеке отаџбине, своди на овај комад свиле, што се лепрша над пуком: треба човек да је, у крвавом окршају, био упућен само на тај подерани комад платна — па да разуме и да осети: шта садржи у својим борама та света ствар, коју зовемо заставом.

Застава, то је — запамтите добро! — казано једном речју, представљено једним предметом, све што је сачињавало и што сачињава живот свакога од нас: огњиште, на коме смо се родили; кутак земље, на коме смо расли; мајка, кад нас љуља, и отац, кад нас прекорева; прве године; прва суза; наде; снови; маштања; успомене. Застава — то су све те радости уједно, све скупљене у једну, најлепшу реч на свету: Отаџбина.

В. А. Н.

ПОДЛИСТАК

ИЗ ЖИВОТА НАШИХ НА ФРОНТУ

„Мој Милош"

Интересантан је тип у чети ђеков Милош Бошковић. Човек од својих 45 година, јржећ, крепак, борац од воље, патријархални Србин кога су прилике, друштво, рат мало довели у забуну. Ево неколико примера из његова живота и рада на фронту:

Једно време претицање хлеба, јер се није могло утрошити све што се добије. Војници ко' војници; кад је мало гуњају, кад је много опет гуњају. На сваком кораку по положају велико комађе хлеба које се, тако рећи, гнавило.

— Грехота! — хукнуо би Милош, чим би видео хлеб на земљи. Сваки је комад подизао са земље и ревносно остављао међу рикле на дрвећу, а комиље што је било близу четне резерве скупљао би на једну гомилу близу командира и чекао комору да храни њу кад донесе следовање за војнике.

— Заборавили људи Арбанаљу! — шапуће Милош и носи пуно џаче комада хлеба кроз ровове.

*

Бугари бомбардују ревносно положај „Ретке Шуме" све бацачима бомби. Разви се неки густ дим који изударање и беше загушљив. Десетар Милошев зна шта су загушљиви гасови, али хоће мало шале на рачун Милошев. Прво сакри вешто Милошеву маску на зетим повика десетник:

— Отровни гасови! — и навлачи на остале у земуници. Сви за тренут намешташе маске.

— Јао, браћо, где је моја маска! — завапи Милош и стаде се лупати песницама у прси, пре-

турајући по земуници сву спрему. Није волео ону гадну сирт од гасова.

— Набиј' тај џак на нос и на очи, па се не бој! — викну десетар, и Милош верно изврши наређење. Десетина поскида маске и поче да пуши.

— Је л' прош'о гас? — промумла Милош кроз џак.

— Сад је најјачи, држи то! — проговори цела десетина као по команди. Држали су га тако још неколико минута, па му рекоше да је све ово шала. После тога, шалама на Милошев рачун није било краја. Али он им је све опраштао и добро ћудно би се и сам смејао с њима.

*

Вођ, у коме је Милош, био је више од пет месеца на Баковској коси, деташован од чете, и држао везу између наша два пука. За то време предало се његовом воду више од 50 Бугара. Из његовог вода није било бегунаца. Кад се вод враћао у састав чете, позвах Милоша на разговор. После срдачних израза радости што је вод хошао у чету, упитах га да ли је било који од наших сумњив, и, добивши задовољавајући одговор, изјавих му да ми је необично мило што се у нашој чети није десио случај бегства.

— Е, господин' капетане, — узвикну Милош — знаш ли ти да Краљ може горе да укуне него кум?

— Како то? — упитах ја.

— Па добро, јесмо ли се ми заклели Краљу?... Па знаш ли ти да је цар Лазар уклео народ? — одврати Милош и поново опет:

— Горе може Краљ да укуне него и кум!

Артилерац-официр, осматрач, који је био присутан овој сцени, устаде и пољуби Милоша у чело...

*

Милош је на стражарском месту. Ноћ, гробна тишина. Са једним орданасом обилазим стражаре и долазим до Милоша. Свакако угледавши мене, он развуче лице и окрете се мени.

— Не гледај у мене, већ у Бугаре! — обрецнем се ја тобож љутито. — Немој ти да се Бугари бауљке правуку, те да се то не осети, — настављам ја још љуће. Милош, и даље окренут мени, спусти руку на моје раме, потапша ме благо и од срца рече:

— Ко је мени био старешина, није му никад било рђаво. Немај бриге, капетане!

Ја се задених тој простодушности, посаветовах га и продужих даље. Тек кад сам стигао вођа до следећег стражара, Милош се окрете Бугарима. Тако ми се бар учини.

*

Милош пере веш за више од пола чете, наручено чиновницима, како он зове официрице. Такса је — знало се — према плати, од гроша до стотинара. Једном ми поднесе један прљав картон у величини обичног нотеса, скоро пун рупа.

— Од Крфа довде, до данас, ето толико вешова сам опрао, — рече ми он.

— Што ти је то нужда? — рекох му ја.

— Ама остао ми један кош непокривен, па сам решио да зарадим овде мало, па кад оћемо да охим покрајем онај кош. Штета 'ника грађа! А боље је овако да зарађујем но да тргујем к'о онај „Жуја" из 4. чете са оном ракијом — одговори ми Милош озбиљно.

Посаветовах га да штеди и даље и рекох да му неће бити рђаво. Пребројах рупе и упитах га, колико има утиснених пара. Он извади из појаса неке прљаве закотуљке, за које нико не би рекао да садрже паре, и упита:

— Кол'ко сматраш да има овде?

— Не знам, — рекох.

— Четре'с банки, — рече ми.

Тога момента ја немадох код себе толико и застидех се. Једна нова морална поука и за мене. Саветовах Милошу да пошље тај новац у неку солунску банку, али он сумњаше у сигурност, нарочито после пожара у Солуну, и одби моје предлоге.

— Ама, нек нађу код Србина они пси пара! — процеди кроз зубе, и оне закотуљке сави и метну за појас.

Командир

Штампарска Ремонтна Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 203. НЕДЕЉА 22. ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 22. јула

Српски званичан извештај. — 21. јула обострана ватрена активност на разним тачкама фронта.

Солун, 22. јула

Француски званичан извештај. — Активност артиљерије и патрола на целом фронту.

На средњој Струми једна грчка патрола заробила је неколико Бугара.

Енглеска авијација бомбардовала је бивак западно од Сереза.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 22. јула

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи Французи су наставили напредовање на Весли.

На левом крилу француске трупе су на обали Ена између Соасона и Венизела.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана, потискујући немачке заштитнице, француске трупе наставиле су своје победоносно наступање на фронту од 50 км., од прилике, у правцу Весле.

На левом крилу Французи су допрли до јужних обала Ена и Весла од Соасона до Фима; ивице овог последњег места држе Американци.

Источно од Фима, Французи су доспели до главне линије: северно од Курвила, Бранкур, Курсел, Шампињи.

Француске коњичке извиднице опеpишу дуж железничке пруге Соасон—Ремс. На извесним тачкама француско напредовање од јуче до сада износи 10 км.; само за овај дан ослобођено је преко 50 села.

Лондон, 22. јула

Званичан извештај. — Напредовање наших патрола у сектору Албера настављено је и већи део терена, који је непријатељ држао западно од Анкра, у нашим је рукама.

Наше трупе пратиле су повлачења непријатеља у његовом повлачењу, које је било раније примећено и нашли смо извесан број мртвих војника у напуштеним непријатељским рововима.

Рано јутрос једно јаче непријатељско јуришно одељење, после припреме артиљеријом и рововским мерзерама, напало је наше положаје југо источно од Ебитерна, али је потпуно одбијено.

Митраљеском ватром одбили смо друго једно непријатељско одељење источно од Робека.

Непријатељска артиљерија показала је јачу активност у сектору Кемела.

У току дана 20. јула падале су кише и време је било облачно. Рад авијације био је врло тежак. И поред тога наши аероплани извршили су многа извиђања и вршили артиљеријску регулажу увек када је време било повољније.

Бацили смо 13 тона бомби преко дана од којих 3 тоне на докове у Бриндизи.

Наши аероплани сусрели су се са мало непријатељских апарата у току операција; оборили смо два непријатељска аероплана и један стални

балон упаљали. Сви су се наши авиони враћа ни. Преко ноћи летење није било могуће.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 22. јула

Званичан извештај — Борбена активност непријатеља била је прилично умерена у току ју черашњег дана. Италијанска и савезничка арти лерија дејствовале су успешно плотунском ватром на непријатељску позадину на висоравни Азајго. Наше патроле узнемиравале су непријатеље на целом фронту.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Атина. — Једна депеша из Цариха јавља да су Немци тражили од Турака појачања за западни фронт. Турска врховна команда одговорила је да не може испунити молбу Немачке, јер су турске трупе ангажоване у Месопотамији.

Париз. — Сенат је готово без дебате једногласно закон о ангажовању 1920 класе.

Атина. — Јављају из Штокхолма да путници, који су ових дана стигли из Петрограда, кажу да колера опада у варошима. Напротив, економско и политичко стање је све горе и горе. Општа је уверења да ће за неколико недеља избити у Русији револуција.

СТРАХ ОД АМЕРИКЕ

Берн. — „Арбајтер Цајтунг" донеси један чланак о интервенцији Американаца у Француској у коме, између осталог, каже:

„Француска су изменила положај Споразума како с политичког тако и с војничког гледишта. Ова промена постаје видљија из дана у дан.

Све се вести слажу у томе да има данас један милион Американаца у Француској. Амерички генији стварања дао је запрепашћујуће резултате, који нас подсећају на стварање енглеске војске. Све трупе које се данас искрцавају у Француској обучене су и опремљене за годину и по дана.

Сарадња Американаца у борби увећава необично много потребу напора који Немачка треба да учини. Нема оваквог примера у историји да се Немачка бори против три државе, које имају становништво три пут многобројније него што она има и које имају огромну економску снагу и велики организаторски дух.

Немци задржавају своје положаје, али сва ка снага има својих граница, па с тога се немачка врховна команда уплиње из петних жила да још у овој години добије одлуку рата. Треба добити победу пре него што Америка баци сву тежину своје снаге. Међутим, из месеца у месец америчке трупе у Француској све се више и више повећавају."

ДРУГИ НЕМАЧКИ ПОРАЗ НА МАРНИ

— Коментари немачке и неутралне германофилске штампе —

Берн. — „Франкфуртер Цајтунг", покушавајући да објасни неуспех немачких планова, подсећа да се у немачким ранијим извештајима стално тврдило како се Фошова војска за маневрисање може сматрати као потпуно истрошена.

„Међутим, Француза су зауставили наше нападе свуда где су извршени па су чак предузели противофанзиву са великим бројем трупа. Одакле су дошле ове трупе? Наша офанзива траје већ четири месеца. Енглези су имали времена да се реорганизују, Французи су имали довољан број трупа неупотребљених. Затим су брзо довођени Италијана, а изгледа да су и Американци стигли много брже него што се очекивало".

„Франкфуртер Цајтунг" се чуди проницавости немачког противника, који је умео да тако хитро и успешно изигра планове немачке команде, али се ипак теши да, поред свега, ови очевидно предвиђени (!) догађаји неће моћи пореметити у целини немачки план. Овај план ће се и применити у садашњој борби у циљу да се коначно униште Фошове резерве, што представља најглавнију тачку Хиндембурговог плана."

У једном телеграму из Берлина упућеном истом листу, каже се: „Нова велика битка води се између Ена и Марне. Непријатељ није извршио пробој. Догађаји се развијају. Сада кад се Фош једном решио да употреби своје тако дуго чуване

резерве, и нашна команда донеси нове начелне од луке, чије извођење очекујемо с поверењем".

Лист наводи, да немачка врховна команда мисли да на првом месту штеди људске животе; ово ће изазвати нове мере, како у току напада тако и за време одбране. Задобијање географских резултата није никада имало, у току овога рата, решавајуће последице (?).

АМЕРИЧКЕ ТРУПЕ У ФРАНЦУСКОЈ

Париз. — Америчке трупе пристизале су у Француску са овом поступношћу:

		људи
У 1917. години		
месеца	маја	1.716
„	јуна	12.000
„	јула	12.000
„	августа	18.000
„	септембра	32.000
„	октобра	38.000
„	новембра	23.016
„	децембра	48.840
У 1918. години		
месеца	јануара	50.000
„	фебруара	50.000
„	марта	83.000
„	априла	117.212
„	маја	244.345
„	јуна	276.372
„	јула	326.000
		Свега 1,333.571

ПОВЛАЧЕЊЕ ПО „ПЛАНУ"

Ловкон. — Дописник Рајтерове Агенције јавља, да је тешко претпостављати да Немци остављају у свом повлачењу „по предвиђеном плану" на стотине топа муниције. Путеви који воде кроз шуме претрпани су на чигаве миље напуштеним топовима и гранатама које понегде сачињавају гомиле човечије василе. А да би се могао још боље разумети његов „план", овоме треба додати милионе артилеријских зрна које је сам непријатељ бацио у ваздух. Занста, чудан план!

Па иначе „Тан" предвиђа да затишје, које је завладало на фронту, неће дуго трајати. Савезници неће допустити да се Немци утврде на висоравнима у Тарденоа.

КАКО УМИРЕ ЈУНАК

— Лорд Бајрон —

Видим јунака, оборена преда мном, како се наслонио на леву руку.

Његов мушки поглед мирно очекује смрт, али он се бори с агонијом, и глава му се лагано савија к земљи.

Последње капи крви истичу из широке ране и капљу једна по једна, као прве капи крупне летње кише. Поглед му се мути. Око њега и испред њега борба одјекује; он умире, а за који тренутак решиће се судба његове нације.....

Његови другови промичу поред њега као сени. Његов поглед блуди по њима и губи се тамо, где се губе његове мисли. Он не мисли ни на живот, с којим се растаје, ни на зрна, која падају около њега. Његова мисао је у његовој кућици на обалама сеоске реке. Док он овде умире, његова дечица се безбрижно играју; он види њихову мајку, како их милује, а он, њихов отац, издише на овом камену за велику отаџбину..... С последњим његовим капљама крви умире и његова последња мисао: да ли ће га другови осветити?.....

Б. А. Н.

ПОДЛИСТАК

ПРВА ЦРКВА НА ФРОНТУ

Звоник, прегалаштвом и подстреком команданта пука „Краља Николе I" наши војници на фронту... добили су своју цркву. То је друга значајна тековина тога пука; прва је позоришне. Овоме је циљ да и суровом јеленском животу војника на борачким јединица створи разоноћење. То ни је јекина забава и место где могу добити корисне поуке и осећати се за тренутак као у мирно доба. Војничка позоришта данас нису ретка на фронту и о њима је доста пис...

Као што се код нашег војника развила умешност и разумевање у рукотворинама, тако се исто обе познаница његова воља да се огледа и у овој врсти рада. Нашу драмску уметност, у изгнанству, представљају наша непрашњена путујућа позоришта или кружење са дилетантима; оне има своје ревносне представнике и на самом фронту. И ако овима осећа стручно образовање у глуми, сем ретких изузетака, и неопходан материјал у техничкој опреми, њихова игра је на високим схватања публике, у хармонији са условима средине и озбиљношћу правила под којима се данас живи. Треба истаћи велико интересовање у посећивању и посматрању представа, у данашњој светској траге дији, кад главне личности у њој узимају наизменице улоге ауторе, глумце и гледаоце.

Док позориште како тако врши свој просветни утицај данас хоће права има да задовољи другу једну потребу људског духа: његов морал, његову савест, његову веру. Могу поједини са Толстојем одрицати потребу и корист од храмова и „божјих представника" на земљи; народне масе ма колико биле равнодушне према формалностима којима се пропраћа богослужење и лицима која га врше, увек су осећале потребу да у датом тренутку и на одређеном месту упућују своје молитве Богу и да се онда онда обраћају свештеницима. Данас више него икад осећа се потреба на то, јер је на дневном реду питање савести, јер је заједничка несрећа упозорила на почињене грехове, на немилосрдност испаштања, на корисност од исцељења; кад се и неготице имену Песникове речи, те се пита: да ли се опет „Бог драги на Србе разљутио".

*

Пук „Краља Николе I." добио своју је цркавицу. Заслуга за то припада, сем команданта и његовим официрима, и пуковском свештенику Радивоју Милојковићу. Било је у плану да се она сагради до Петрова дне; али се и поред све добре воље и трудољубивости старешина и напора војника то није могло постићи. Па ипак на Петров дан одслужена је прва служба. До тога дана били су подигнути задови од камена и обележени, кров привремено начињен од зеленог грања, а под покривен бусењем; стубови којима је подупрт таван обложени су боровим гранчицама и окићени пољским цвећем које су војници по околини набрали. Иконостас је израђен од танких борових гредица и на њему обешене две-три иконице украшене јеловим гранчицама, са кандилом израђеним од топовских чаура. Пред олтаром намештена су два лепо израђена свећњака такође од чаура, рукотворина пуковског пушкара Марка Шкекића и пушкара митраљеских одељења.

Пуковски је свештеник говорио о значају данашњег доба и указао на негдашња времена, када су наши претци данашњих бораца исто тако молили се Богу по горама и дубравама, одагнати од најмоћнијега душманина са својих огњишта; али да су са вером у Бога и његову правду извојевали слободу. Свештеников је говор саслушан са великом пажњом.

Пре сам почетак службе јединица батеријска, са виса спрам цркве, забацала је неколико метака — да ли случајно? — и тресак пуцња и језовито хујање зрна, које се очас губило у правцу непријатеља, као да је хтело да замени звоњење звона.

По свршеном богослужењу била је закуска уз саму цркавицу под ведрим; на њој су били сви официри из пуковске резерве, чиновници пука, по један официр са предстража и известан број војника из сваке чете. Том приликом командант пука држао је прикладан говор и наздравио Њ. В. Краљу Петру.

Од тога дана продужен је рад на довршавању цркве, а сваког празника и недеље врши се божја служба у присуству војника из резерве.

А.

Штампарске Радионице Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 204. ПОНЕДЕЉАК 23 ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

Крф, 21. јула

Г. Орландо одговорио је на депешу г. Пашића поводом годишњице објаве рата овом депешом:

„Са фронта, где се изводе ратна дела и где душа Италије јаче трепери, захваљујем Вам на срдачном телеграму и, као тумач осећаја целог Италијанског Народа, упућујем Вам за цео Српски Народ поздраве и најбоље жеље са изразом нашег дивљења храбрости Ваших саплеменика, који поново полажу своју веру у заједничку победу. Пре четири године наши непријатељи, са одавна већ смишљеном намером, отпочели су овај страшни рат који је уздрмао велике и мале народе, у циљу да наметну свој јарам. Данас са обала Пјаве и Марне долазе предзнаци извесног скорог васкрснућа и ослобођења оних који су тешко патили, али који су се са одважношћу одупрли. Мученичка Србија [illegible] онда слављена, и васкрснуће из крвавих својих рушевина славнија и већа за себе и за своју браћу из племените југословенске расе која је данас распарчана и потлачена. Италија изражава ову своју веру у толико јаче што она зна за штете које долазе услед поделе и за срамоту туђинског јарма и што се још и данас бори дајући велике жртве за своје народно уједињење. Интимно пријатељство и срдачност између оба народа, запечаћени величином заједничких жртава, биће, уверен сам, најчвршћи и најтрајнији фактор у новом међународном устројству које ће победа Права обезбедити свету на основу Правде и Слободе."

(Пресбиро).

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 23 јула

Српски званичан извештај. — 22. јула обострана ватрена активност на разним тачкама фронта. Ноћас смо ватром растерали једно одељење непријатељске пешадије, које се у области Старовине приближавало нашим рововима.

Солун, 23. јула

Француски званичан извештај. — У Албанији, у једном ноћном противнападу истерали смо Аустријанце који су успели да пређу Томорицу и да прокрчу у село Пърта. Заробили смо неколико војника.

Источније, у области Грамини и Гере аустриски напади пропали су пред нашим положајима. Аустријанци су оставили много мртвих на терену.

Артиљеријска борба на осталом фронту.

Савезничке ескадриле бомбардовале су непријатељске логоре западно од Охридског језера и станице и складишта у долини Струме.

Рим, 23. јула

Званичан извештај. — Албанија: Борбена активност страничних се јуче на неколико натрених плотуна којима смо натерали у бегство непријатељска одељења северно од Берата.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 23. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Стање непромењено на борбеном фронту. У току ноћи није било никаквих догађаја.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана Французи су допрли до Весле на вишета чака. Источно од Фима, немачке заштитнице давале су јак отпор нарочито између Мизона и Шампињиа; наше лаке трупе ипак су успеле да пређу на северну обалу на више тачака.

Фим је у рукама Француза.

Северо-западно од Ремса, Французи су задобили терена до села Невилет, које Немци енергично бране.

На левој обали Авра, између Кастела и Менил Сен Жоржа, Немци су били принуђени да напусте један део својих положаја који нису могли више држати услед француског наступања од 10. јула.

Французи су заузели Браш, продрли у Аржикур и помакли своје линије до западних ивица Куртманша.

Задобили смо заробљеника.

Лондон, 23. јула

Званичан извештај. — Наше патроле напредовале су до реке Авкра између Дернанкура и Хамела где су у додиру са непријатељем.

Непријатељска артилерија показала је преконоћну изванредну активност у секторима северно од Ебатерна и јужно од Ипра.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 23. јула

Званичан извештај. — Јужно од Наго, наша 29. јуришна јединица, оправдала је још своју реномеу смелости и храбрости и заузела је од непријатеља кк. 703, код Дос Ауто, на којој се непријатељ успео да задржи по цену врло великих губитака од 2. јула када ју је заузео после жестоке артилеријске припреме. Под заштитом успешне артилеријске ватре терен је одмах консолидован. Сватне непријатељске групе које су биле прикривене у пећинама покушале су да изађу јаке локалне отпоре, али су све трупе потучене.

Непријатељ је претрпео знатне губитке и остављо у нашим рукама 4 официра, 172 војника и велику количину ратног материјала.

У току ноћи 19. и 20. јула, у једном сјајном и врло успелом препаду, једно француско одељење, пошто је сломило отпор непријатеља, упало је врло дубоко у непријатељске линије код Зочи и источно од Азијага и вратило се са једним вишим официром, 124 војника и великим пленом у материјалу и оружју, као и 1 топом са неколико митраљеза.

Западно од Азијага британске трупе упале су у Гаита и нанеле непријатељу губитака заробивши неколико војника.

У области Каза Тасон и у угњују Алано, наше извиђачке патроле заплениле су нешто материјала и заробиле неколико војника.

ВЕЛИК И СЛАВАН ДАН

Париз. — Прекјучерашњи дан, који је отворио пету годину рата, представља за савезнике више него успех; то је једна велика победа, највећа победа од почетка рата. Свуда се Немци повлаче, а наше напредовање на часа у час се све више развија. Могуће је да ће се повлачење наставити с ону страну Весла и да ће Немци морати заузети положаје преко Ена. Наши предњи делови допели су још прекјуче до обале Ена, док су, на левом крилу, наше трупе дошле на Ки, после заузећа Соасона. Наши тенкови и коњица гоне у стопу непријатеља заклањајући му велике губитке. Око 16 часова, ломећи огорчен отпор непријатеља, наши мајери ушли су у предграђе Соасона, сат доцније цела је варош била у нашим рукама као и велики број заробљеника. Остатак гарнизона успео је да побегне и повукао се у нереду на север. Изгледа да се непријатељ није надао да ће бити избачен из Соасона, иначе би га јамачно запалио.

Париз. — Поводом велике победе на фронту Соасон—Реис, „Журнал" пише:

„Догађај овај много је већи од свих историјских догађаја са којима се упоређује. Пад Соасона одлучује судбину битке и искључује сваки изглед на побољшање немачког положаја. Немци се принуђени да се повуку иза Ена, и тако се назначио у истом стању као и септембра месеца 1914 године."

„Матен" каже: „Годишњица француске мобилизације биће у будуће и годишњица величанствене победе коју су таленти наших ђенерала и храброст наших војника исписали још на савезничким заставама."

ПРОСЛАВА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ У ТРСТУ

„Словенски Народ" и „Единост" од 18. маја 1918. године доносе извештај о свечаној прослави у Трсту годишњице прогласа југословенског клуба у Бечу од 17. маја прошле године. Пошто Трст потпада под ратну зону, није се могао организовати матинг. С тога је сазвата општа скупштина политичког удружења „Единост". Просторије „Народног Дома" нису биле довољно велике да приме велики број лица која су хтела на скупштину са свих страна.

Председник „Единости" у Трсту г. Валфан поздравио је госте говором, и на врло месту југословенског аностола г. Коровеца и социјалистичке представнике. За овим је узео реч председник југословенског клуба г. Коровец. Он је подсетио присутне на догађаје из 1848. и 1868. када су Словенци већ тражили уједињење свих Словенаца, Хрвата и Срба. Валфан каже да је боримо за своја света права, наставио је Коровец, Немци су организовали противу нас гоњења. Треба да се надамо новим гоњењима, али би ми завршили наш национално самоубиство кад би ма и за један попустили у својим националним захтевима. Прва година после прогласа југословенског клуба завршила се, Југословенска идеја продрла је и у најскромнију колебу. Овоме мора следовати свесна акција за остварење једнодушно постављеног циља југословенске идеје."

Затим је говорио словеначки народни посланик из Трста Рабар о народним питањима, а после њега изасланик словеначке соц.-демократске странке. Говук као је следећу изјаву: „Југословенски народ који једнодушно тражи своје уједињење, треба да зна да су словеначки социјалдемократи његови најодушевљенији другови. Народ који не жели независност, не заслужује да живи. Нека цео свет зна да ће југословенски народ, без обзира на разлике мишљења и класа, умети да извојује своју слободу. Нек се свуда чује само један глас: „Напред! Живела југословенска слободна држава!"

Закључујући збор, председник Валфан каже је, да је немогућа ма каква спорења са немачким народом пошто он жели да присаједи југословенске територије поред мора.

АМЕРИКАНЦИ ПРОСЛАВЉАЈУ ВИДОВ-ДАН

На Видов дан све године први пут до сада извели су Американци прославу тога нашег највећег празника, на начин величанствен како они обично изводе своје народне свечаности. Идеју су дали наши пријатељи из Америчког Црвеног Крста у Њујорку, где је прослава била и најсјајнија. Одбор за прославу био је састављен од најугледнијих особа америчког друштва у Њујорку, дама, свештеника, адвоката, књижевника новинара и других а у програму као две главне тачке: на Видов-дан служба у свима црквама у Њујорку а после Видовдана велики збор у огромном хотелу „Валдорф-Астарија" са најугледнијим америчким говорницима.

У очи Видовдана сви дућани и други локали имали су у излозима и на зидовима плакат са позивом на прославу. Плаката је растурено у самом Њујорку 10.000. Плакат је гласио: „Kossovo Serbian national Day—Meeting in interest of Southern Slavs Waldorf june 17. Special Patriotic Service Cathedral St. J. june 16—4 P. M." (Косово, српски народни дан — збор у корист Југословена у Валдорфхотелу 17. јуна, парочита помен у Катедрали 16. јуна у 4. по подне). Најугледније даме америчке прокламоване су улазнице за збор на коме се за ложе плаћало 25 долара (око 140 динара) и растуране лично у аутомобилима плакате по огромном граду. Служба божја одржана је у свима црквама и синагогама Њујорка а најсвечанија била је у Катедрали, где је цркву напунило око 2000 најбоље америчке публике. Служби је присуствовало одељење америчке војске са америчком заставом и наши југословенски соколи са нашим заставама. После говора свештеника Катедрале говорио је српски свештеник Јован Крајинић, рођом из Лике, а сада на пароху у Џонстовну код Питсбурга. Он је држао говор на енглеском. Оба су говора била врло ћирљива. Збор у хотелу Валдорфу био је огромни. Говорило је много говорника најодушевљеније о нашем југословенском ослобођењу и уједињењу, а међу њима и шурак председника Вилсона.

Прославу у Њујорку пропратиле су и помагале све њујоршке Америчке Новине на челу са највећим америчким листом „New York Times"

који је донео на Видов дан пет чланака у корист Југословенског питања. За прославу сећања су песме о Видовдану песница Amella Burr, Byuner i Gibran. Слична свечаност као у Њујорку извеђена је од стране Американаца и по унутрашности. Помен је одржан у свима црквама Велике Републике, што значи у око 20.000 цркава свих америчких вера.

Наше пријатеље Американце помагали су у прослави, у колико се тиче напег света, „Српска Народна Одбрана", „Hrvatski Savez" и „Slovénska Zveza" које велике организације раде сложно на ослобођењу и уједињењу Југословена и реорганизоване су и развијене у веза са добровољачким покретом који помажу такође. Ова су сва три друштва у најлепшим односима са америчким патриотским организацијама. Председник Одбране је сада др. Милош Трифунић „Saveza" Don Niko Grskovic „Zveze" Paul Shneller.

Ова прослава Видовдана од срца изведена са овако широким југословенским значењем од стране слободног америчког грађанства најјача је доказ како је амерички народ разумео и прихвато нашу ствар као своју, а што то значи за нас, не треба тумачити.

Морамо да најављамо нашу најлепшу захвалност пријатељима Американцима и нарочито онима из Америчког Црвеног Крста у Њујорку који су били главни покретачи и организатори ове значајне по нас прославе. Прим.

ВЕЛИКА ПОБЕДА

— Пета ратна година почиње великом победом француске и савезничке војске —

Париз. — У тренутку кад је немачки ава ианчни извештај дрско тврдио: „Између Соасона и Фер ан Тарденоа, непријатељ је настављао своје узалудне нападе" — француске трупе улазиле су у Соасон и гониле непријатеља који се повлачи на целом фронту. Стално узнемиравани нашим нападима, Немци су мислили да ће моћи зауставити своје повлачење на висовима јужно од Весле, куда линије Улиш ле Шато—Фер ан Тарденоа—Вил ан Тарденоа. Наше трупе су их и ту потиснле на целом фронту и приморале опет на нагло повлачење.

Овде није реч о повлачењу које се врши више или мање по сопственој вољи непријатеља, да би се избегле доцније опасности. Овде је реч о повлачењу у нереду које се врши под непосредним ударом француских и савезничких трупа. Соасон је заузет, долина Кразе у нашим је рукама, река Ен од Соасона до Вениселя и шума Несл нас су и пут за Фим преко Нерона освојен чак с ону страну Кудома. Цео фронт који река Арпра дели на два дела, пробијен је на више места, положаји Тилоа заузети и Реме ослобођен непријатељског притиска. Ето то је у главном резултат битке која се завршава нагним повлачењем немачких армија. Немачки извештај, хотећи да прикрије овај пораз и неповољно одступање, смешно је тврдио: „На борбеном фронту, борба са непријатељем попустила је".

Тако, на фронту од 50 километара од прилике, од Соасона до Ремса, напредовали смо јуче просечно од 3 до 4 километра по дубини, а негде 6 километара. Међутим, нагнате француске трупе има тек да се настављ. Већ су неки наши делови дошли до Весле, гонећи пред собом Немце. Потучене трупе крволочника немачког остављају пустош за собом. Оне бесно пале села и уништавају жетву. Брен и Фим у пламену су. Немачке армије траже утеху због свог пораза у пустошењу територије и паљењу паорова.

Париз. — Цела француска штампа истиче значај нове победе. Ма какве реакције вршио Лудендорф он неће моћи за дуго прикривати истину од јавног мњења.

Потпуковник Фабри пише у „Журналу": „Ма на шта да се непр... одлучи, јасно је више него извесно да непријатељ преживљује врло опасну моралну кризу. Армија, која је опијена победом, не врши се натраг преко Марне и затим и преко Ена без губитка вере у победу. Народ, који још од 8. марта оплакује своју жену која су жртвовала на путу за Париз, не може прасебно гледати, како се његове армије повлаче на север; његов морал мора попустити. Једна команда не може претрпети тако велики неуспех у тренутку, када мисли да је тако близу своме циљу, а да не посумња у крајњи успех. На кајзерове проклламације, ни лажни извештаји, не могу ни за длаку изменити стварност. Пета година рата, пета година једног значајног припремљеног рата почиње једним крвавим и потпуним поразом немачких армија".

БР. 205 УТОРАК 24 ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 24. јула

Српски званичан извештај. — 23. јула у области Доброг Поља заузели смо и задржали у рукама један непријатељски положај.

Ватром и бомбама одбили смо једно непријатељско одељење које је покушало да се приближи нашој објавници у области Старовине.

Солун, 24. јула

Француски званичан извештај. — У Албанији, непријатељ није поновио своје скупе нападе.

Одбили смо нашом ватром јачно непријатељско извиђачко одељење које је покушавало да се приближи нашим линијама у области Старовине.

На фронту Струме патролске борбе завршиле су се повољно по нас.

Британска авијација бомбардовала је непријатељска склоништа у долини Струме и имала у области Худова једну ваздушну борбу, у којој је један непријатељски аероплан оборен ван контроле.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 24. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Ништа важно на борбеном фронту.

Француска лака одељења пенетрације која су прешла Весле нашла су на отпор непријатеља.

Званичан извештај од 23 часа. — На целом фронту Весле стање без промене. На северној обали, локалне борбе вођене су између француских лаких делова и непријатељских straža. Дан је прошао на миру свуда на осталом фронту.

Лондон, 24. јула

Званичан извештај. — У току ноћи помакли смо мало напред своје положаје код шуме Пакол, источно од Робека. Непријатељска артилерија била је активна у сектору јужно од Ипра.

Доцнији извештај. — У околини Неува Витаса, јужно и источно од Арраса, заробили смо неколико војника у току ноћи. Непријатељска артилерија била је веома активна од канала Ла Басе и показала живу активност северно од Бетена и на разним тачкама између Бетена и Ипра.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 24. јула

Званичан извештај. — На Дос Алто (јужно од Нага) заробили смо 2 официра и неколико војника.

Покушаји непријатељских одељења да нападну на наше положаје на Корно, у Валарси и у долини Рио Фредо, пропали су под нашом ватром. Заробили смо неколико војника.

На Корноне одбили смо са великим губицима по непријатеља напад једног већег непријатељског одељења.

На доњој Пјави јача активност непријатељских роповских мерзера које је успешно тукла наша артилерија.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим. — Италијанска штампа, пишући о интервенцији Јапана у Сибару, каже да је загарантован интегритет руске територије.

Париз. — Командант америчких трупа у Француској, ђенерал Першинг, одликован је Великом Крстом Почасне Легије.

—

Париз — Јављају из Архангелска, да се становништво побунило и оборило месни совјет. Нове власти тражиле су помоћ од Савезника да увеју ред. Савезничке трупе после су варом у којој је повраћен ред.

ПОЕНКАРЕ И КЛЕМАНСО НА ФРОНТУ

Париз. — Г. Поенкаре посетио је прекјуче армије ђенерала Гуроа и Бертело-а, којима је честитао на сјајним успесима од 2. јула до сада. Поенкаре је одликовао многе официре и војнике па је затим посетио и дивизије које се боре на Весни. Посетио је такође и неке од ослобођених општина, где је непријатељ остављао златну количину муниције.

Париз. — Клемансо и Тардије посетили су прекјуче Соасон и сели у области Фер ен Тарденоа. Клемансо је честитао шесерима који су заузели Соасон.

ПРЕБРОЈАВАЊЕ ПЛЕНА И ЗАРОБЉЕНИКА

Париз. — Све се више и више утврђује да су немачки губитци у људству и материјалу огромни. Савезничке трупе у своме наступању имају о томе све више доказа. Лешеви покривају путеве и поља. Ратни плен непрестано се повећава, али пребројавање још није извршено. Прво пребројавање већ је дало ар о знатне цифре. Већ до сада пребројано је преко један милион топовских зрна од 77; плен у топовима, митраљезима и инжењерском материјалу такође је врло велики. Ново трупе откриле више ипалсмина топова од 380 која су била постављена да бомбардују наше комуникације и стратегиске жељезничке пруге на 40 км. позади фронта.

Према „Пти Паризјену", само армија ђенерала Манжена заплењила је у току борбе на Крим 500 топова и толико исто рововских топова.

НЕМАЧКА ШТАМПА О САВЕЗНИЧКОЈ ПОБЕДИ

Берн. — Пуковник Гедке доказује у „Форверцу", у циљу да смањи важност француских успеха, како ови успеси не искључују могућност новог немачког напада на фронту према Енглезима. Па ипак Гедке принуђен је да каже: „Фошов напад, који су његове трупе извеле са великом енергијом, није остао без успеха. Непријатељ је задобио терена, заробљеника и топова."

„Келнише Цајтунг" пише: „Рат на отвореном терену доноси промену ратне среће. Не треба отежавати посао наше команде, па га чак чинити узалудним сувишним брбљањем у позадини и на фронту, као што је био случај у офансиви од 2. јула. Војници разних чинова и грађани јавно су говорили у кафанама, на улици, у возовима што су знали, или мишљили су на тај начин могли да добију врло важне податке. Сем тога, било је и војних бегунаца надајући. Услед тога непријатељ је избегао наш удар источно од Ремса који није могао бити потпуно изведен.

С друге стране, са ваше гледишта, Фошова велика офансива била је једно изненађење услед протуреног мњења трупама неповерења да се на том делу фронта не припрема никакав напад и услед употребе јуришних кола. Време ће показати да ли Фош мисли да настави своје нападе на још ширем фронту."

Исти лист објашњава немачки пораз тим што су војни бегунци, Немци, издали план офанзиве: „У сваком случају наша је команда довољно упућена да покреће своје одлуке створеном стању. С тога не постоје никакви разлози да прећутимо оно што сада сигурно знамо. Наши су се међу немачким трупама дезертери који су издали своју отаџбину и своје другове, обавештивши непријатеља о немачком плану и тиме осигурали Французима извесну корист. Преглед карте, на којој су исписане промене на фронту у операцијама од последњих дана, јасно показује да је непријатељ створио нову ситуацију."

Ђенерал фон Арден пише у „Берлинер Таг блату":

„Била би опасна илузија за нас када би порицали да је Фошов противнапад или, боље рећи, његова концентрична противофанзива у великом

ставу, донела Србу знатне успе[illegible] тичка борба између више милиона војника и између још јака противника решена да победе, не може се одлучити ни за један дан ни за неколико дана. Напротив, борба у главном лици на покрет клатна на сату: у колико се клатно више нагне на једну страну, у толико ће се, после извесног времена, нагнути на другу страну."

ИЗЛИВ РЕКА

Разлила се Колубара
Кроз ливаде Струганика,
Па кроз Саву, Дунав, Море
Извештава свог ратника.
О Србине, лути борче!
Тебе сада чека слава;
Јер је душман изнемого —
То ми рече сестра Сава.
Још ми рече сеја Сава
На састанку кад смо биле,
Да је све вести чуда
Од гордога брат Дунава,
Дунав хучи па све ваља
И он истим путем јављa,
Да му исте вести рече
Посестрима река Драва.
Она вели да је време
Сједињати нас Словене;
Да се тамо покрет диже,
Да јој гласак такав стиже.
Вардар јури, мору жури,
Од силине камен ваља,
Па и он нам исто јавља
У Бугарској да не ваља.
Питасмо га, од куд знаде
Да је тамо сухо грање,
А он тада само рече —
Казао ми Бања Гање.
Волга река сестра наша
И она се опет мути,
И сорема се да излије
На душмана свој гнев љути.
И Нишава кроз Мораву,
Шаље тужне уздисаје
И позива Србе браћу,
Да похите своме крају.

Хеј'ја', С[illegible]
Да се ропски ланци стресу
Да уздигнем славу своју,
Да заградим твоју децу!
Зашта ће нам живот голи,
Кад за њега нема спасти,
Хеј'ја! Крећимо само брзо, —
Треба нејач ропства спасти!
Доста беше робовања,
А још више уздисања,
Треба стећи својој мети
Ил' морамо сви помрети.

Рајко.

М. ЖИВАНОВИЋ:

ПОДЛИСТАК

КРАЉЕВ РОЂЕН-ДАН У НАШОЈ ДИВИЗИЈИ

У црквици Могленског села Н... одслужена је на Петров дан литургија, а затим благодарење са молепствијем за здравље, дуг живот и срећу Краља Петра и Његовог Дома.

При крају благодарења држао је беседу [illegible]ижени дивизиски протa г. Стојан Стејић, протојереј кумановски, један од ветерана у борби за народну ствар. Своју крилату беседу — пуну дубоког родољубља и успелог образложавања наше поданичке привржености према Староме Краљу — изговорио је са побожним жаром чврсте вере у победу наших праведних тежња.

За време службе и благодарења певао је хор дивизиског штаба, појачан малим хором, под знатичком управом г. Милана Дамовића, књижевника и новинара, добро познатог преводиоца Ростановог Сирана и Орлића,. сада комесара дивизиског штаба.

Служби је присуствовао командант дивизије са својим штабом, као и особље многих установа из позадине. Црква је била препуна.

После свечаног молепствија, завршеног певањем Народне Химне, скупило се особље дивизиског штаба пред станом командантовим, на ту честиту празник. Командант је поздравио своје сарадинке војничким говором. Снажно и кратко изразио је и своју и нашу веру, нашу и жељу, да

ће нам, као пред наше истрајности, сванути велики дан повратка у моћну државу Срба Хрвата и Словенаца; дан повратка на чело са Старим Краљем и Његовим Сином, нашим Врховним Командантом. Завршни поклич командантов прихватио је скуп тровратним: „Живели!".

У вече, истог дана, кремењави сеоски трг, увек бразњиво помешен и поливен студеном водом са оближње пумпе, беше оживљен веселим жагором и необичном тишином. Војници, мештани и сеоска деца беху се искупили око неколико наших људи, који, у важном ставу особито ретких стручњака, намештаху чудну справу.

— Биоскоп!... Биоскоп!... — пило је од уста до уста.

Сви беху надахнути пријатним ишчекивањем. Па и ми, који смо биоскопом негда пресићени били, после четворогодишњег поста, бејасмо подухваћени оним топлим жарким расположењем пре дивних позоришних завеса.

Но и поред високо развијене живахности влашао је примерен ред. Никаквог чуде; нем капетан Бурко био је командир трга и биоскопске представе, поред својих редовних дужности. У врло свечаној униформи, са тешким шминировим штапом у руци, са тактом искусног педагога, распоређивао је, уређивао, наређивао... А што је командант наредио извесне поправке у распореду гледалаца — не мари ништа; добра воља увек је за цењење.

Слика за сликом, већином мањивог садржаја, редала се на платну, прикачени за дувар куће команданта стана. Често се чуо смех војника, њихове гласне примедбе и звонки кикот мештанске деце. У међувремена свирала је дивизијска музика.

И ако свеназнајуће коморџије огласише историски замак грофице Ментенон за „сада ја-

мају"; једног хусарског официра из времена Бонапарте за „црногорског перјаника", а муслимански мештани најмоле за једно турско писмоноша „голем ренџи напраџа, мејтан, со буде"... — нипошто је биоскоп одлично равнодушно највећим досетљивцима. Јер кина је око поноћи једном од апаратских стручњака, већ заморен бескрајним обртањем точка са филмовима, најзад радосно узвикнуо:

— Последња слика!

— Ух, как пре... да биће још која! — оте се повеки узких разочарења на густе гомиле сакупљеног света.

Овај биоскоп, који путује дуж фронта од једне дивизије до друге, драгоцени је дар нашег Врховног Команданта; још један је знак Његове пажње и љубави према нама; старања да нам равнали тешку једноликост живота на фронту.

Војиште, 1918.

НА ЗНАЊЕ

Г.г. учитеље и учитељице основних школа, који су стекли или у току ове године стичу право на периодску повишицу, а до сада се ни са кога разлога још нису за њу пријавили, треба охмах да се са тачном својом адресом јаве Делегату Министарства Просвете у Солуну, како би им се могао послати образац пријаве за повишицу.

Наставници средњих и стручних школа и Универзитета, који су већ стекли, или у овој години стичу, право на коју периодску повишицу плате, а до сада се нису јавили Делегату Министарства Просвете, — треба охмах да јаве Делегату своју тачну адресу, како би им се могао послати образац пријаве за стечену повишицу.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 206 · СРЕДА 25. ЈУЛА 1918. ГОД. · ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде · Уређује Ратни Пресбиро

ЕНГЛЕСКА И СРБИЈА

Приликом четврте годишњице ступања Енглеске у рат, Његово Величанство Краљ Ђорђе упутио је Његовом Величанству Краљу Петру ову депешу:

„На дан четврте годишњице ступања Моје земље у велику борбу која још и данас држи у бризи цео свет, за Мене је велико преимућство што могу послати Своје поздраве Вашем Величанству и уверити Га још једном о непоколебљивој решености Мога царства за концентрацију свих његових снага ради завршавања борбе победом. Благодарећи херојским подвизима наших храбрих морнара и војника, убеђен сам да зора победоносног мира није далеко.

Ђорђе
Краљ и Цар.

Његово Величанство Краљ Петар I. упутио је Њ. В. Краљу Енглеске Ђорђу I. овај телеграм:

„Веома дирнут љубазним поздравима које Ми је Ваше Величанство изволело упутити приликом четврте годишњице ступања у рат Велике Британије, делим убеђење Вашег Величанства да зора победоносног мира није далеко и срећан сам да доставим војсци, флоти и британском народу Своја и Мога народа честитања за величанствене напоре које су учинили ради обезбеђења те победе.

Петар.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 25 јула

Српски званичан извештај. — 24. јула ватром смо растерали једну непријатељску патролу у области Старовине.

Солун, 25. јула

Француски званичан извештај. — У Албанији, одбили смо три аустриска извиђачка одељења која су покушавала да се приближе нашим роововима. Заробили смо војника.

Између језера пропао је један бугарски препад.

Ватром смо растерали непријатељске извиднице близу Старовине и у области Хуме.

Француска авијација бомбардовала је непријатељска слагалишта у области Прилепа и имала више борби са непријатељским аеропланима од којих су два пала оштећени.

Енглеска авијација бомбардовала је логоре у области Сереза и непријатељске ровове источно од Вардара.

Према накнадним извештајима, непријатељски аероплан, о коме је јављено јуче да је оборен ван контроле, пао је близу Худова.

Грчка авијација осматрала је везу са трупама које оперишу у долини Струме.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 25. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Мондидјеа Французи су напредовали ка Авру приближујући се реци између Брања и Морисела.

Југо источно од Мондидјеа потпуно је про

пао преплах који је непријатељ извршио. Заробили смо неколико војника.

На фронту Весне, Французи су задржали своје делове на највећим тачкама северне обале у пркос непријатељским покушајима да их одбије натраг.

Ништа важно на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Сем артиљеријске активности источно од Соасона и на Весни ништа важно на целом фронту.

Лондон, 25. јула

Званичан извештај. — Јутрос у зору непријатељ је извршио снажан локални напад на наше ново положаје јужно од Морланкура, с једне и с друге стране пута Бреј—Корби. Јуриш је извршила једна резервна дивизија и успела да заузме наше линије предњих ровова на заузетом делу терена у трку ноћи између 15. и 16. јула. На овом сектору води се локална борба. Заробили смо неколико војника.

Југо источно од Робека наше предстраже у сектору шуме Пако напредовале су на фронту од 2000 метара од пријатеља. У овом сектору заробили смо неколико војника.

Авијација: 23 јула наши авиони извршили су извиђања и артиљеријске реглаже. У ваздуху је било врло мало непријатељских апарата и због тога ваздушних борби није било.

Сем немачких авиона уништених 21. јула у ваздушним борбама, оборен је тога дана још један непријатељски авион нашом митраљеском ватром.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 25. јула

Званичан извештај. — На висоравни Азијаго, у области Монте Грапа и на доњој Пјави нешто јача обострана артиљеријска активност.

Наше батерије противтукле су брзо и успешно непријатељске батерије, оштетиле неке од његових база за снабдевање и изазвале експлозију у муницијским складиштима на доњој Пјави.

Енглеска и италијанска извиђачка одељења узнемиравала су непријатеља на висоравни Азијаго. На остругама Пјаве наше патроле прикупиле су прилично количину ратног материјала који је непријатељ напустио.

Време је било повољно за ваздушне операције савезничких и италијанских авијатичара и дирижабла. Оборили смо 6 непријатељских авиона и један стилан балон.

СМРТНА ПРЕСУДА НЕМАЧКОЈ

— Манифест деветорице о снази Америке —

Лондон. — Девет представника америчког Конгреса налазе се сада у Енглеској ради проучавања услова створених ратом. Они су издали овај манифест о снази Америке:

„Период америчког припремања завршен је. Резултати досадашњег рада начуђују свет од сада па на даље. Један је циљ Америке да добије рат, и док се то не постигне нећемо стати у свом напору. Америка има 20.000.000 људи у годинама војничке обавезе, а број младића који сваке године напушавају 21 годину износи један милион.

Ако је потребно, Америка може снабдевати све становништво Енглеске, Француске, Италије, као и своје сопствено, са пуном порцијом хране и да истовремено држи све војске у борби против немачког милитаризма, снабдевајући их тако исто пуном порцијом.

Сада има у Европи 1.500.000 америчких војника, а пре краја октобра ове године биће их 2 милиона, поред тога што ће у Сједињеним Државама остати на вежби 1.500.000 војника. Сви су они војници јаки и здрави, од 21 до 30 године старости, и равњају се са најбољим нападним трупама.

Амерички војник зна да Америка не тражи никакве материјалне користи од овог страшног рата, он се бори да сломи пруски милитаризам. Он се не бори да уништи немачки народ. Ето, 10.000 свежих војника по вас из Америке сваког дана за бојиште. Они прелазе Атлантик не бојећи се сумарена."

Односно муниције и остале ратне спреме у манифесту се каже: „Америчке фабрике израђују сваке недеље преко једног милиона ручних бомби, 760.000 граната и 54.000 пушака. Америка израђује сада 25.000 авиона, а већ сада има на вежби 100.000 авијатичара. Амерички тип авиона „Либерти" према својој тежини има нај-

јача и најмоћнија мотор на свету и представља најснажнију машину за бомбардовање. Неће проћи дуго и ове ће машине посетити Немачку. Оне авероплане у стању су да прелете Океан за 20 сати. До сада је већ послато у Европу 500 авероплана за борбу са 500 резервних машина. Сада се израђује 80 авероплана за борбу недељно.

Једна од лажи којима је Немачка покушавала да обмане своје војнике јесте и та, што је ширила гласове како Америка не може да одржава своје трупе у Европи, па баш и да их пребаци, јер нема довољан број лађа. Међутим, грађење бродова представља најбољи успех америчког напора. Данас се израђује просечно 500.000 тона месечно, а кад се све радионице доврше, Америка ће израђивати око 1,000.000 тона лађа сваких 30 дана. Ово представља више него што је Немачка икада израдила за годину дана".

Манифест се овако завршава:

„Америка је тек почела да ратује. Сваким даном њена снага ће бивати све већа. На води, на суву, у ваздуху, Немачка ће бити **слабија и без наде на бољи изглед**. Ову истину пруски милитаризам покушава да прикрије од немачког народа. Немачка је **тучена**, и сваки немачки живот, који се сада жртвује, представља **узалуд жртвовани живот**".

ПОДЛИСТАК

САВА ДРИНЧИЋ:

ДВЕ НАС ВОЈСКЕ ГЛЕДАЈУ...

...Кад је већ реч о мегдану, допустите ми, господо, да опричам и ја један. А то је био мегдан наш мегданџије, једног Јунака наш Јунацима!...

Овим речима изненади друштво млади поручик-авијатичар, који начин хотле не скрете на себе пажњу. Док се припремаше за реч, лацем му се осипаше танко руменило. Почесмо га с неверицом загледати...

О над Јунаку и над мегдану? Нова сивар и поред свекопике неосетљивости према бескрају херојске сакривљене, у којој је сваки трећи учесник Јунак, а сваки десети величина; у којој се, међу врлинама Јунака, једна назире гомилаце пузавице и шикарџија. Таква би прича била радосно поздрављена и на много угоднијем месту од воза професјантске и убојне спреме, којим смо путовали од Вертекопа за положаје. Осим тога, указивала нам се и прилика да чујемо што год на борбе и подвиге по ваздуху. Знамо толико, да међу авијатичарима имамо најодабранији борце, али о тој борби на ширинама ваздушног мора, нико ништа! Нисмо им указивали нарочиту пажњу, јер их никад нисмо ни могли познати кад међу нас дођу. А њихова скромност и свест о потреби најчистије жртве, не носи на себи никаквих знакова.....

Артиљериски официр је сасвим случајно открио међу нама једнога од „њих", и одмах нешто затурио мегдан. Хитац је пао на најосетљивије место, и ја, и вероватно и остали у друштву, већ осећасмо звиждај класичних стихова:

Кад полубогови нестане са стазе,
Тад богови сване!...

Заустависмо дах и он поче.....

*

„На десет дана нема од тог догађаја. Кад не бих имао безброј сведока, тешко бих се икад усудио да ово причам. Али сам уверен да се на душа хиљаде наших Јунака, а толико исто и непријатеља, неће никад избрисати успомена на 24 јуни, четврте светске ратне године — над Соколом.....

Била је заповест да се изврши регулација артиљериске ватре и узму снимци непријатељских осматрачница, са оног аногласног каменог зуба што се зове Соко. Задатак је био обичан и пао је у део једном врло сналом пилоту и мени, као осматрачу. Наш је апарат био старог типа и познати нам „Фарман", која се још једино употребљава за бомбардовање. Велики је и може да прими доста експозиција, и, штићен апаратом за гоњење, искоришћује се за овај посао још доста добро. На оближњим секторима, у исто време, имало је да врши сличан посао више наших апарата за осматрање и гоњење; с тога нам није ни били потребна нарочита пратња. У осталом, и да

се појави непријатељ с најмоћнијим апаратом, могли смо имати довољно времена да му умакнемо.

Задатак смо извршили брзо и лако и били смо већ у повратку, кад се надноси над наше линије, на истом месту, а свакако и у истом циљу, и један непријатељски апарат. Био је на великој висини и артиљерија га није могла лако отерати, а тог се часа у ваздуху није видео ни један други наш апарат.

Приметисмо га оба, и ја се немало изненадих, кад мој пилот поче окретати апарат, и узимати висину и брзину за напад! Познавао сам његову одважност, али и околности под којима борбу примa. И опет се осетих поносан, јер се у ваздуху не мисли на смрт, пошто смо сви у њеном крилу...

Иза непријатеља, који се удубљавао у свој посао осматрања, пловио је један пепељав облак, развијајући се брзо у сивим дименијама. Ваздух нас заљускивао све опипљивим таласима, што ће већу брзину узимаше апарат. Наша артиљерија прекиде паљбу, и мој пилот окрете митраљез и скреса...

Неколико секунда по том, непријатељ пови крила, угаси мотор и стрмоглављењем брзином се стропоштa неколико стотина метара ниже, где поносно упали мотор и класну безобзирно натраг...

Мало вероватно, али наш противник беше избачен из борбе! И мој пилот поче већ окретати натраг, кад ми пепељавог облака неочекивано испаконе још два непријатељска авијона!...

Били смо у врло критичном положају. Непријатељи су очигледно имали намеру да осветe пораженог друга, а још очигледније беше, колико су ми околности гарантовале за успех. За нас је остајало једино, да се наглим падањем и хватањем Могленe свом снагом мотора — спасемо, ако већ и за то није било доцкан.

Морам признати да се запањих, кад мој пилот окрете апарат првом противнику! Кад се испрани, устави га за часак и довикну ми на глас:

— Две нас војске гледају!... Срамота је побећи с мегдана...

Апарат полете и под његовом руком цикну митраљеза. Непријатељ се одазва и настаде бесна борба... На одстојању од неколико стотина метара, у вртлогу узрујаног ваздуха, кружили су два апарата и крцкала два митраљеза. Две минуте, две вечности... Наш се апарат устреми на противника и... мени се учини да се сударимо...

Кад после неколико секунда потражих оком противника, он је био на хиљаду метара испод нас и пређао свом снагом у правцу Прилепа...

Трећи непријатељ као да је оклевао. Изгледа да није могао да схвати ову мађарску победу. Али мој друг не оклеваше. Један полукруг, па опет у — напад!

Немац отвори ватру и врло кратко. Две сиве су носиле два бескрајна гнева у безумни сударр! .. Ако мој друг моментално не падне бар нешто ниже... Секунд, два... Учини ми се да већ осећам потрес, кад Немац потону!....

Једва га нађох погледом. Дубоко испод нас, кривом линијом, више каменог зуби, хватао је пријеског равницу. А кад наши митраљези победнички затрепте ваздухом, при оближњем сунцу, још се назирао у далекини сјајан реп непријатељске рабе....

Наш апарат опаса три круга сивог грдосије стене и крете натраг. Неколико ватрених цветова расу се око нас, а на њих се разливше бели, непезасти облачићи. Позади наших линија, из сенке Кајмак-Чалана, подиже се с тешких батерија пламен, па дим...

Сунце је већ залазило и брда су бацала дугачке сенке Могленом...

— Ваљан дан! — рече ми пилот, кад пређ хангарима устави апарат, избушених крила.

— Сјајан! — одговорих и стегох му руку...

*

Желите ли да му сазнате име? Оно је тако скромно и тако лепо. Зове се Орестије Крстић, ђак наредник, пилот... Али где! Ено нас већ поред наше гараже...

Воз пиcну, и ми у пролазу поскидасмо капе...

15. јула 1918. год.
Бојиште.

Штампарски Рачунопис Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 207 ЧЕТВРТАК 26. ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 26. јула

Српски званичан извештај. — 25. јула успешан рад патрола у области Старовине.

Солун, 26. јула

Француски званичан извештај. — У Албанији, Аустријанци су обновили у три маха своје нападе без икаквог успеха, оставивши на терену многобројне мртвеце.

У једном сјајном противнападу на бајонет непријатељ је натеран у бегство и оставио у нашим рукама 3 митраљеза и 130 заробљеника од којих више официра.

У Македонији, борбе патрола на фронту српских армија и у долини Струме.

Савезничке ескадриле извршиле су многа извиђања и артиљеријске реглаже.

Рим, 26. јула

Званичан извештај. — Албанија: На Семени-у наша коњица, која је била у извиђању, открила је јаку непријатељску колону, сјајно је напала и растерала.

Непријатељ је оставио на терену много мртвих а у нашим рукама 72 војника са 5 митраљеза.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 26. јула

Званичан извештај од 15 часова. — У области Монидјеа, Французи су имали неколико локалних напредовања, јужно од Фрамикура и југо источно од истог места, и одбили непријатељски покушај напада јуче у вече на пољско добро Лагранж. Французи су ушли у станицу Сури-Сидсон.

Французи су заробили око 100 војника источно од Брена.

У Шампањи, одбили смо јутрос непријатељски локални напад на наше положаје јужно од Обрива.

Званичан извештај од 23 часа. — Између Оазе и Кеи, после јаког бомбардовања, Немци су покушали два препада близу Бајна и Трасе де Ваз; оба пута смо их одбили.

Источно од Брена, неколико француских одељења, оперишући у вези са америчким трупама прешло је Веслу и задржало се на северној обали.

Северно од Ремса, Французи су помакли унапред своје линије за 400 метара између железничке пруге за Ретел и Лаон.

Лондон, 26. јула

Званичан извештај. — Јутрос и поново после подне непријатељ је извршио два напада на наше положаје с обе стране пута Бреј—Корби.

Нашом патром одбили смо у току дана непријатељски покушај препада јужно од Хамела и југо западно од Ла Басе.

Надирање наших патрола у сектору источно од Робека наставља се; између Лаве и Кларенса наша је линија помакнута у напред за око 1000 метара по дубини на фронту од око 8 км.

Авијација: У току дана 24. јула оборили смо четири немачка авиона и један оборили у пламену прошле ноћи.

За време од 24 часа бацали смо 24 тоне бомби на железничке пруге, аеродроме и логоре и констатовали много непосредних погодака. Сви наши апарати вратили су се.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 26. јули

Званичан извештај. — На целом фронту нормална обострана артиљериска активност.

Наше батерије тукле су концентричним гађањем непријатељске колоне у кретању у позадини висоравни Азијаго.

Између Астика и Бренте, наше патроле успешно су узнемиравале непријатељске предње положаје, наносећи непријатељу губитака и заробивши неколико војника.

Авијација: У ваздушним борбама оборили смо шест непријатељских аероплана.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Вашингтон. — У једном америчком пристаништу спуштен је у море највећи амерички сумарен. У другом једном пристаништу спуштен је највећи контраторпиљер америчке флоте који носи име „Адмирал Џон Филип".

Лондон. — Дописник „Тајмса" у Вашингтону јавља: „У току ове недеље биће поднет америчком конгресу законски пројекат о проширењу војне обавезе на грађане од 18 до 45 године старости. Према томе, још у идућој години моћи ће у Француској бити 3—4 милиона војника.

МАРШАЛ ФОШ

„Париз, 5. августа 1918 г.

Господине председниче,

...Указом од 24. децембра 1916. г. први пут је обновљено достојанство маршала. Част ми је да Вам поднесем у име Владе и, могу да тврдим у име свих Француза, указ којим се ђенералу Фошу даје ова висока народна награда.

Ђенерал Фош и његове дивне трупе победиле су непријатеља у тренутку, кад је он предузео офансиву на фронту од 100 километара, рачунајући да ће решити рат и наметнути немачки мир, који би значио ропство света.

Клемансо."

Јучерашњим радиограм донео нам је указ којим је Председник француске републике произвео ђенерала Фоша у чин маршала и писмо Клемансоа, на основи кога је тај акт извршен. Нови маршал Фош, који је још пре рата био маркантна фигура у француском ђенералитету, рођен је 4. августа 1851. год. у Тарбу у Гор. Пиренејима. Сад му је 67 година. У рату 1870. г. борио се као добровољац. Свршио је политехничку школу и школу у Фонтенеблу и постао артиљериски потпоручник 1875. год., пуковник 1903., бригадни ђенерал 1907., дивизиски ђенерал 1912. год. Био је дуго година професор Ратне Историје и директор Више Ратне Школе у Паризу. Рат га је затекао на положају команданта 20. корпуса. У битки на Марни 1914. г. командовао је армијом, која је сбрзовала француски центар који је непријатељ покушао да пробије између Сезана и Мајља. Приморан да се повлачи узастопце три дана, он је сваког јутра предузимао офансиву, тако да је својом истрајношћу сломио непријатељске намере, најзад се користио једним његовим погрешним маневром, дохватио га с бока и тукао га. Ту је највише страдала немачка царска гарда коју је Фош бацио у Сен Гонске барутане.

Са успехом је водио битку на Изеру и за цео свој рад добио сјајну и јавну хвалу од маршала Френча. У марту ове године постао је главни командант Савезничких војска на западном фронту. Своју високу војничку способност најбоље је посведочио у последњем покушају Немаца да пређу Марну и да се дочепају Париза. Користећи се неповољним положајем непријатеља, он му је прво осујетио све покушаје да на боковима пробије свој први успех, више му као да по преласку Марне много одмакне од њене леве обале, напао га је са оба бока и натерао на одступање које још траје.

Као год и маршал Жофр, Фош мало говори. Али, пре него ћутљив, он као да је оно што Енглези називају „човеком од мало речи", он се радо изражава збијено, што му речима даје нарочиту снагу. Његово господарење самим собом није

хладноћи. Он је човек од одушевљења и одликује се тиме што уме да улије своју страст за све што се тиче војске и војништва. Човек не околева његовом патреном уверењу. Он придобија срца, као што и осваја умове. Док је командовао пуком, бригадом, дивизијом, његово командовање лако, без икаква сатицарења било је особито цењено. Маршал Фош је од увек гајио савршено уважање у коначан успех. Он га заснива, између осталих разлога, на томе што високо цени француског војника. „Наш је борац, рекао је једном приликом, неоспорно први од борца с ону страну Вогеза својим ратним својствима: вредноћом, разумом, полетом, осетљивошћу, пожртвовањем, народоносним осећањем..... те уроћене особине уносе у све степене старешинства, у старешине средњега степена, команданте пукова, батаљона, командире чета, па чак и у редове војника, читава блага иницијативе, храбрости, спонтаности".

Од почетка рата, то поуздање маршала Фоша поставило га је једно за другим на највише командантске положаје, од дивизиског ђенерала и команданта корпуса до маршала и главног команданта.

На тим високим положајима, за које га је његова вредност тако јасно означавала, он се природно нашао на своме месту, пошто је он од оних који без страха могу примати све одговорности, и каквих је у историји ратова било врло мало на високим положајима.

У Ратној Школи био је одличан професор, јер је страсно волео наставу. Предавао се сав својој задаћи и трошно је невероватну ватреност да увери своје слушаоце. У томе времену публиковао је своје дело „Принципи савременог рата" које има класичну вредност.

РУСИЈА ЋЕ ВАСКРСНУТИ

— Немци страхују —

Лондон. — Ханс Форст, који важи као један од најбољих познавалаца Русије, био је послат у Русију од стране „Берлинер Тагблата" да проучи тамошње прилике. При повратку у Немачку, Форст је објавио у поменутом листу своје утиске из Русије који су од особитог значаја. Из разговора, које је Форст имао са људима из свих друштвених класа, уверио се да је бољшевизам скончао. Сви су му казали Совјета представља олигархију и терор. Чак и код сељака влада велико незадовољство против Совјета.

Форст признаје да је мржња против Немачке још већа. Један трговац му је казао. „Рат са Немачком није свршен. Појавиће се у Русији нова влада, која ће објавити општу мобилизацију и истерати Немце из свих територија које они држе".

Један официр Црвене Гарде рекао је Форсту: „Русија ће окончати рат. Спрема се јак и општи народни препород који ће остварати невероватне ствари. Наше застане ће се опет победоносно напредовати".

Д р Форст с тугом у души закључује да се ова мржња против Немаца осећа у свима слојевима руског народа и да ће сав руски народ стати на страну покрета против Немачке и Немштине.

Берн. — Успеси Чехо-словачких трупа у Русији задају све већу бригу немачкој штампи. „Пост" од 19. јула поднео је праву узбуну: „Овај покрет наводи се са великим одушевљењем која га чини веома опасним. Они људи, који после четири године почињу борбу, боре се као идеалисти и с убеђењем да се боју за народни идеал. Тиме се и објашњава велики привлачни снага овог покрета.

„Чехо словачке трупе представљају стуб око кога ће се груписати сви незадовољни елементи. Козаци су им се већ придружили и тиме створили коњицу Чехо Словака; револуционарни социјалисти их потпомажу, правећи нереде у окупираним земљама. Јапан снабдева ове трупе оружјем и муницијом. Енглеска и Америка их потпомажу својом акцијом на северној обали Русије".

Париз. — 20. јула Савезничке сувоземне и поморске трупе, уз учешће становништва, искрцане су у Архангелск. Становништво је хочкало савезнике са великим одушевљењем.

ПОДЛИСТАК

Ђ. ЛАЗАРЕВИЋ.

СКИЦЕ СА ФРОНТА

IX.

„Препад"

Положај, ров, — то су речи, појмови, који изазивају страшне представе, слике пуне опасно-

сти код људи који су дужностима својим упуће ни на позадинску службу.

Ако хоћете коме да припретите, да га под станете на живљи рад, довољно је подвикнути: „Ја ћу тебе на положај — у ров!“ То је доста па да он себи створи у машти најужасније слике. Он види пред собом непријатеља, који непрестано пуца; он себи представља, да је сваки пуцањ намењен њему, сваки куршум, граната смртоносна. Пред његовим очима реју се страшне слике: лешева, крв, наломљене кости....

Међутим у стварн није тако. На положајима, у рововима, тече редован живот као у каквој добро уређеној кући, као у кошници. Ту се живи војничким животом. Сваки има свој посао који му је додељен и који он ради без обзира на опасности.

Ров је војнику у рату оно што је домаћину кућа у миру. Војник је у непрестаном раду око уређења, осигурања и чувања свога рова и положаја исто тако као што добар домаћин у миру уређује, осигурава и чува своју кућу.

Човек од како се роди живи у непрестаној борби за свој опстанак. Такав је природни закон. Опасност постоји свуда: ако си леп, нападан — од гадја, ако си слаб — од јачих; ако си напажљив — од пада, убоја: ако си болестан — од смрти.....

Човек јаши бесног коња, вози се колима, железницом, лађом, копа у рудницима под земљом, пролази кроз шуме пуне дивљих звирова. Он све то ради с тога, што је животом, дужношћу упућен на ту врсту рада. Њега може бесни коњ збацити, кола се могу преврнути, на железници може бити судара, морска пучина може прогутати лађу, он може бити у руднику претрпан. Све те опасности догађају се свакодневно. Па је ли то разлог не јахати коња, не возити се колима, железницом, лађом, не копати у рудницима?... Падају ли коме на памет све ове опасности, скопчане са његовим радом? — Не, из простог разлога, јер је тај рад саставни део живота. Одрећи се тога значи одрећи се живота.....

Исто тако као у приватном, редовном животу и у рату успева онај који је вредан, испаван, пажљив, присебан истрајан, енергичан на послу, који уме да искористи прилике и који је добро снабдевен оруђем и средствима за рад.

И из рова у рату, као из куће у миру чује се смех, песма, плач. Такав је живот. Сва је разлика у томе, што је у рату појачана борба и опасност у толико, у колико рат обухвата собом шире поље рада: одбрану Отаџбине, нације...

Они, који су дужностима упућени далеко од положаја, рова, немају увек јасне представе о животу у рову. Читајући јесенске и често пута измишљене ратне извештаје, они стварају у својој машти најужасније слике. Отуда онај страх, који убија душу и ништи карактере, од једне једине речи: ров! —

Овај ред мисли утурио ми се у перо поводом једног догађаја који ћу испричати.

*

Резервни капетан — један од оних који су службом и положајем упућени на позадину — врло вредан, поштен, исправан — одлике које, под свим приликама и свакојаким стварима, резултирају, како је где потребно: савесност, вредноћу, самопрегоревање, јуначтво.

— О приликама и животу на положајима и у рову знао је само онолико колико је из ратне службе у касарни научио и оно што је од појединих чуо. А већ зна се колико се појединце стварн увеличају док досну у позадину.

Капетан је добио наредбу да спроведе један ешалон војника на положје. Она заповест представљала је за њега извршење једне дужности, једног херојског подвига, коме се он предао са самопрегоревањем. Отићи на положје, значило је за њега отићи у челусти рата, у опасност да буде убијен куршумом, митраљезом или разнесен бомбом, гранатом, рововима....

„Треба бити пажљив, на опрезу“ — мислио је капетан. — „Ја полазим на пут пун опасности али и части — мисли он даље. — Сваки треба да се окужи, па ако је потребно и да се жртвује Отаџбини, своме Народу. Интелигенција треба да претходи примером“ — завршује капетан у мислима свој монолог.

— Наставиће се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вид. М. Анђелковић.

БР. 208 ПЕТАК 27 ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 27. јула

Српски званичан извештај. — 26. јула, обострана ватрена активност на разним тачкама фронта и успешан рад наших патрола у области Кравице.

Солун, 27. јула

Француски званичан извештај. — После својих јучерашњих крвавих неуспеха Аустријанци нису обновили своје нападе.

Бивву Мачукова, на источној обали Вардара, једна наша патрола растерала је једно бугарско одељење и вратила се са неколико заробљеника.

Британска авијација бомбардовала је једно воз у покрету и железничку станицу Порна и ватрила две борбе, у којима је принудила два непријатељски аероплана да слете ван контроле.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 27. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Јутрос у 5 часова, у вези са британским трупама, француске трупе напале су у области југо-источно од Амијена.

Напад се развија под повољним условима.

Званичан извештај од 23 часа. — Напад који је јутрос отпочео, у вези са енглеским трупама, настављен је под добрим условима.

Лондон, 27. јула

Званичан извештај. — Операције које су јутрос отпочеле на фронту Амијена, 1. француска армија под командом ђенерала Дебнеја и 4 британска армија под командом ђенерала Сен Хенри Равлисона, развијају се са успехом.

Прикупљање савезничких трупа извршено је ноћу и неприметно од стране непријатеља.

У часу јуриша француске, канадске, аустралиске и енглеске дивизије, потпомогнуте великим бројем британских тенкова, јуришале су на Немце на фронту од преко 32 км., од Авра код Браша до у близини Морланкура.

Непријатељ је изненађен и још у првим часовима савезничке трупе брзо су напредовале на свима тачкама.

Први објекти заузети су на нападнутом фронту; у јутру наступање савезничке пешадије, потпомогнуте британском коњицом, лаким тенковима и аутомобилским батеријама митраљеза, настављено је активно. Отпор немачких дивизија у линији сломљен је на извесним тачкама после упорне борбе и наше трупе заробиле су много војника са извесним бројем топова. Француске трупе нападајући са највећом храброшћу, прешле су Авр и у пркос непријатељском отпору заузеле су противникове одбрамбене положаје.

Северно од Соме, заузели смо највећи део крајњих објеката још пре подне, али у близини Шипили и јужно од Морланкура непријатељска одељења давала су дуг отпор; код ова два места борба је била жестока, али на крају наше трупе сломиле су отпор непријатељске пешадије и заузеле одређене објекте.

Јужно од Соме, храброст савезничке

пешадије и бранна и јачина напада допустили су после подне да се заузму и последњи објекти одређени за овај дан.

Тако исто на целом борбеном фронту, потпомогнута лаким тенковима и блиндираним аутомобилима, наша коњица прошла је кроз пешадију, уништила транспорте и немачке спроводе у повлачењу, опколила и заузела села и заробила много војника.

Општа линија до које су допрле наше трупе иде: Плесије—Розенвилер—Бокур—Ке—Фрамервил—Шапили—западно од Морланкура.

Не може се још дати тачан број заробљеника, топова нити количина заплењеног материјала, али се зна да има већ више хиљада заробљеника и да су нам многи топови пали у руке.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рам, 27. јула

Званичан извештај. — Северно од Кол дел Росо, једна јуришна патрола..... препао и натерала у бегство једну непријатељску стражу наробивши неколико војника са једним митраљезом. У току ноћи 24. и 25. јула непријатељ је, после кратке артиљеријске припреме, покушао поново напад на наше положаје код Корнома. Брзо дејство наше артиљерије и истовремено реакција наше пешадије сузбили су напад.

У долини Лагарине, у Вилерси и у угњуву Азијага наше батерије тукле су непријатељске колоне камиона у покрету и центре непријатељске.

ЈУГОСЛАВИЈА ИЛИ СМРТ

Љубљански „Словенски Господар" од 10. маја ов. год. пише:

„7. маја одржан је величанствен збор у Раковнику у доњој Крањској. На збору је било преко 11.000 учесника. На збору су држали говоре народни посланици Коросец, Рабар и Хладник, новинари Смоје и Финигар и представник социјалиста Стегар. Свет је клицао у највећем одушевљењу: „Југославија или смрт! Ослободимо се туђинског јарма!"

„Единост" из Трста доноси овај извештај са збора у Трбовљу, у Шпајерској:

„Прошле недеље одржан је збор у Трбовљу. Овај збор је значајан не само с тога што је учествовало преко 10.000 лица, него и с тога што је одржан и поред забране власти. Власт је забранила збор, али се народ опет састао. На збору су говорили народни посланик Бенковић, социјал-демократа Кобал и свештеник Касл. Идеја народног јединства прокрпла је у народне масе и народ већ посећује у хиљадама скупове које власт забрањује. Свет, који је био присутан у огромном броју на овом збору, осетио је да је идеја јединства постала јача и снажнија још и због саме забране и добио је већу вољу за борбу на остварењу народног идеала".

РУСИЈА ЋЕ ВАСКРСНУТИ

Лондон. — Енглеске трупе искрцале су се 21. јула у Владивосток, где их је становништво пријатељски дочекало.

Берн. — Пишући о догађајима у Русији „Фолксфрајнд" из Карлсруе каже:

„Напредовање Чехо-Словака значи ли крај бољшевичке владавине? Буна на све четири стране Велике Русије, интервенција француско-енглеска на Северу, интервенција јапанско-америчка на крајњем Истоку! Ето тако изгледа земља с којом смо потписали мир у Брест-Литовску. Споразум држи Симбирск и већи део леве обале Волге, а ускоро ће бити пред самим вратима Москве.

Трупе Совјета можда би могле и сврнити посао са Чехо-Словацима да су они сами. Међутим Чехо Словацима су се придружили сви елементи непријатељски расположени према Бољшевицима, и рочито сељаци. Само над Бољшевици може задовољити противнике Немачке.

Лондон. — Вешто припремљене операције код Архангелска извеђене су са потпуним успехом. Бољшевичке предузете мере нису имале ни каквог дејства. Трупе Совјета повукле су се и железничка пруга је потпуно осигурана на 100 врста.

Пруга је у исправном стању ма ма су бољшевичке трупе имале наредбу да је разоре.

САВЕТИ ВОЈНИЦИМА

Међу многим запленењим или нађеним код немачких заробљеника наредбама, упутима и другим документима нађени су и они „Савети војницима" које доносимо у Ратном Дневнику, колико због тога да наш војник види какве упуте и савете у рату непријатељ даје својој војсци, толико и његове користи ради, ако налази да су ти савети разумни и воде добром циљу. А прочитавши их пажљиво, сваки ће наш ратник, без обзира на непријатељство, признати да у тим саветима има доста разумног и целисходног што би се свакој војсци упошште могло саветовати. Стога је добро, да их сваки наш војник прочита и сазна, а најближе старешине ће им јамачно казати, да ли треба да се они по њима и управљају. Ево тих савета:

1). Присуство твоје јединице не сме бити познато непријатељу. Иначе непријатељ ће управити своју артиљерију и бомбе из аероплана на твоју јединицу. Свака несмотреност и нарушавање издатих наређења, доводи у опасност твој живот и животе твојих другова. Ове такође откривају наше намере непријатељу, што те може скупо стати.

Покоравај се до ситнице заповестима које су ти издате, као и стражарској настави.

2). Не треба да те више непријатељски авијатичари. Сакри се одмах испред њих. Најбоље ћеш се заштитити, склањајући се у заседи, држећи се непокретно или лежећи на земљи. Заклоне или муку напуштај само ако то служба захтева. Свако кретање ван заклона привлачи непријатељеву пажњу.

3). Полицијски, друмски и трупни агенти имају се сматрати као предпостављени. Према томе, ти се мораш покоравати њиховим упутствима и заповестима, као да их је он лично непосредно од твојих најближих претпостављених. Свака непослушност, свако буњење, најстрожије ће се казнити. Људство на служби полицијској има право употребити оружје, да те на послушност натера.

Њихова упутства служе за твоје добро. Ако сабрањ иде лако, бићеш добро снабдевен; без тога можеш се десити да трпиш глад, а можда ни муниције нећеш имати довољно.

4) Обрати пажњу на непријатељске авијатичаре који нишане бомбама. За време окмора склони се у заседи, не скупљајте се никад у већим групама већ се растурите. У случају бацања бомби, леци. Коње привежи уз ниско или стрме нагибе. У случају дужих застанака, одмах ископају заклоне ради заштите против бомби.

5) Штеди све што нађеш; то може користити и теби и осталима. Узимај само толико хране, колико ти је за моменат потребно. Све остало биће скупљано за тебе и ти неће бити прав.-који ће добити свој део.

Клони се пића и алкохоља; они ће те онеспособити за борбу и навући на тебе тешке казне.

Укажи помоћ увек кад год можеш користити. Помажи увек колима да се извуку кад се заглаве. Скањај увек с пута коње или кола, кад га закрчавају. Поправљај себи сам покварена места на путу. Тиме ћеш олакшати напредовање и у исто време и борбу и побољшаћеш свој положај.

7) Врати се својој јединици што пре, кад ти се деси да је изгубиш. Образовне су многобројне тачке за прикупљање залуталих. Ту ћеш добити храну и преноћити, па том ће ти се показати твој правац.

Онај ко буде избегавао тачке за прикупљање, сматраће се као забушант и третираће се као такав.

Ако си рањен а способан за маршевање, држи се тачке прикупљања. Ту ћеш бити нахрањен, негован и упућен у позадину. Не треба да идеш сам са тачке прикупљања, већ са осталим друговима под вођством старешина.

8). Употреби све своје силе, да победиш и уништиш непријатеља, јер једино победа донеће ти мир, захваљујући коме ти и твоја моћи ћете живети. Што је већа победа, то је мир ближе.

ПОДЛИСТАК

Ђ. ЛАЗАРЕВИЋ.

СКИЦЕ СА ФРОНТА

IX.

„Препад" (2

Бригада * дивизије била је на једном стрмом нагибу заклоњена од непријатељског погледа, а по могућству и — граната. Одмах преко

дубоке провалије, на чијем се дну беласа корито Белих Вода, иде се лијевје њихових и непријатељских ровова на Брадастој и Ровоској коси.

Било је по подне кад је капетан са ешалоном кренуо из јаружје штабу бригаде. Дан вечер, сунце сја, али се његови зраци хватаје под заклоном јела на овим висинама. Топлота се није осећала у оној мери у којој је то, у ово доба године, требало бити. Био је месец јуни...

Заклоњен од непријатеља шумом и околним брдима, ешалон се у пролазу сусретао са коморама које су се враћале са положаја. По који пушањ топа и фијук граната појединог би на блиману непријатељског положаја. Од времена на време чуло се тикарање митраљеза или по који усамљен пушањ пушке...

Лево, преко врхова јела, доле у сјаву Белих Вода, у дну горе падине, виколутане сиве маглетне облаци дима правећи неке чудне облике и фигуре. Мало затим експлозија граната проносила ваздух, одјек се одби од камења и рашли губећи се постепено по дубодолинама...

„Гле, па ми смо у комшилуку топовске ватре" — помисли капетан, и притом се његов лице испрси, корак поста чвршћи, док му је поглед пролетао унутрије преко војника. — „Ваља бити на опрезу" — понови капетан неколико пута у себи.

— Десно, у потиљак један по један на одстојању пет корака! — чује се команда.

Већ се смркавало кад је капетан са ешалоном, из јаружје удолине, избијао чеком на бригадном штабу. Све чешће и јасније чуло се тикарање митраљеза. Један рововац потресе ваздух. Околна брда задрхташе и одјекнуше од силног потреса.

— То је наш рововац — каже дивизиски орднанс који је био путовођа.

„Ето, он зна да разликује пушањ топа од експлозије граната, рововац од бомбе, пушањ непријатељске пушке од наше", — промишља капетан. — „А, ја то не знам, али... научићу ја", — завршн он своју смелу мисао...

У бригадној тресаврји постављен дугачак сто начињен са једним прибором више за капетана. На чистом чаршаву поређани по два тања ра, на којима, у салветама, увијен испржен хлеб. По средини у правилном реду флаше вина и воде. Трпезарија, осветљена са две висеће лампе, давала је врло леп и пријатан изглед својом чистотом.

Капетан се непрестано чудно осећаше комоорту, ту пред непријатељима.

„Па то није оно што сам ја очекивао. Овако се може ратовати" — мислио је он.

За вечером служи келнер у белој кецељи. Најпре сир, па онда чорба од парадајза са резанцима, пиринче са рестованим кромпирима и најзад пита од сланаћа и сира.

Капетан се није упуштао у разговор да не би нешто погрешио, јер није познавао прилике које владају на фронту тако бливу непријатељу. Али је нешто у себи мислио, да ово што види није оно што је он замишљао. Он већ беше у мислима на путу да рапортом тражи какво место у бригади. То је врло лако добити, а с друге стране таме би искористио своје високо схватање дужности у овим приликама.

После вечере, уз чашу вина, разговор је постао живљи. Говорило се о раду патрола. Један поручик из пука причао је о препаду извршеном прошле ноћи од јесног нашег јуришног одељења.

— Ми смо се — почиње причу поручик — пођ заштитом мрака, један по један, пребацивали ка бугарским жицама у правцу бугарске објавице, оним потоком десно од Усамљеног Гувнића...

— Ништа лакше за успех од смелог али добро организованог ноћног препада — примећује командант бригаде. — Али ту треба имати присебности, ријити брзо — завршује он.

Поручик је причао даље ток препада.

— Све је извршено мушки, брзо, без ларме. Објавница је уништена каном. У непријатељском рову бугарска посада изгуби а ја главу те смо, без по муке, ухватили и довели у наше ровове шест читавих заробљеника. Тек кад смо били у нашим рововима, Бугарска се сетно да отвори артиљериски бараж — завршује поручик своју причу.

— Свршиће се —

Штампарија Равногорске Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР 209 СУБОТА 28 ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 28 јули

Српски званичан извештај. — 27. јула обострана ватрена активност.

Солун, 28. јули

Француски званичан извештај. — У Албанији, сукоби патрола у којима смо заробили не колико војника.

У Маћедонији, уобичајена артиљеријска активност.

Савезничке ескадриле, и поред јаког ветра, бомбардовале су непријатељске логоре западно од Охридског језера и један ноћу у покрету западно од Преспе.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 28. јули

Званичан извештај од 15 часова. — На борбеном фронту јужно од Соме нема никаквих промена.

Ноћ је обележена извесном активношћу непријатељске артиљерије у Шампањи. Непријатељ је покушао неке препаде у области Прова, Мон сен Номе и Суена, али је одбијен.

Званичан извештај од 23 часа. — Настављајући своје напредовање на десном крилу 4. британске армије, француске трупе имале су данас нове успехе.

Пошто су сломиле отпор Немаца, наше трупе заузеле су села Пјерпон, Контоар, Анжест ан Сантер. С ону страну железничке пруге, источно од Анжеса, француске трупе достигле су до Арвилера које су и заузеле. Наше напредовање у овом правцу износи од јуче у јутру 14 км. по дубини.

Сем знатног материјала који још није пребројан Французи су заробили 4000 војника. Наши губитци као и губитци наших савезника Британаца необично су лаки.

На Весли, америчке трупе заузеле су Фимет, где су заробиле око 100 војника.

Лондон, 28. јули

Званичан извештај. — У јутру савезничке армије обновиле су свој напад на целом борбеном фронту јужно од Соме и напредовале на свима тачкама, у пркос јачем отпору непријатеља.

Француске трупе, ширећи фронт напада ка југу, заузеле су село Пјерпон и шуму која се налази северно; североисточно од овог места француске трупе брзо су напредовале и остварили напредовање од 7 км. по дубини у току дана.

На фронту француско-британских армија, канадске и аустралијанске трупе, у дивном налету, пошто су заузеле линију спољних утврђења Амијена, напредовале су с ону страну ове линије за 4 км. од прилике по дубини после огорчене борбе на више тачака фронта.

На измаку дана француско-британске трупе биле су досгеле до опште линије Пјерпон—Арвилер—Розијер ан Сантер—Ренкур—Моркур. Борба се наставља на овој линији.

Северно од Соме локалне борбе.

Број заробљеника достигао је

17.000. Заплењено је око 200—300 топова међу којима један од највећих калибара на железничким шинама, рововских мерзера и велики број митраљеза као и знатне количине намирница и сваковрсног материјала, један потпун воз и други превозни материјал.

Наши губитци били су јуче изузетно лаки.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 28. јула

Званичан извештај. — На високорвни Азијата, јуче у зору непријатељска одељења напала су на источни сектор Коа дел Росо. Одбили смо нашом ватром у два пута извршене нападе.

На разним тачкама фронта нанели смо непријатељу губитака нашом концентричном артиљеријском ватром и патролским акцијама.

Суховемни и морнарски авиони бомбардовали су непријатељске установе код Пуља, у венецијанској равници и долину Трентина.

У ваздушним борбама оборили смо два непријатељска авиона.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Мађарски листови објављују краљевски декрет, којим се позивају мађарски заробљеници, доведени из Русије, на повратак у домовину. У противном, одузеће им се имање, и они ће бити суђени у одсуству. Одређен је рок од 30 дана за пријаву свих заробљеника, који су побегли из јединица.

Лондон. — Лојд Џорџ је рекао прекључе у Доњем Дому да, и ако Немци имају још великих снага, они не могу имати онај број дивизија који су имали 8. марта.

Економско стање централних сила и њихових Савезника очајно је. Ове године жетва није добра и постоји мањак у житу.

Лондон. — Број „Левијатана" (пређашњи немачки „Фатерланд") искрцао је у једном пристаништу Француске 11.000 америчких војника, затим утоварио 4.000 тона угља и поново натраг за Америку 48 сати после свога доласка.

НАРЕДБА ЂЕНЕРАЛА ПЕТЕНА

Париз. — Ђенерал Петен је упутио трупама дневну заповест, у којој каже да четворогодишњи напори Савезника доносе своје плодове, да се непријатељ повлачи, да је морал његов поколебан и да осећа јачину америчког ударца. Ђенерал завршава овако: „Јуче сам вам говорио: стрпљењем и самопрегоревањем победићете; данас вам кажем: издржљивошћу и смелошћу изнудићете победу. Поздрављам Заставу која је овенчана новом славом."

БИТКА НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Преглед операција јучерашњег дана довољно показује значај јучерашње француско-енглеске победе. Напредовање достиже у центру око дванаест километара у дубини, а нигде није мање од 6 километара. Непријатељ је толико изненађен, да смо заробили једног ђенерала у кревету; на другом једном месту командант армијског корпуса једва је умакао у сламњој хаљини на аутомобилу; цео штаб његов заробљен је. Досада је пребројано 10 000 заробљеника од којег броја 2500 дошаја на Французе који су напредовали на десном крилу на фронту од 10 километара од пруге. Заробљена су многа одељења рањеника који су радили у пољу на прикупљању жетве.

Пао вам је у руке огроман ратни материјал који још није пописан; у овом плену има велики број топова свих калибара.

Париз. — Према мишљењу „Матена" армија ђенерала фон Хутијера одсечена је позади и с десног бока; велике снаге распоређене у облику лука од Авра ко Оазе имају само један једини пут за повлачење, а то је пут који иде кроз Неси и Хам и који немачке трупе још могу искористити на дужини од 30 километара само. Савезнич-

же армије наступају ка овој главној комуникацији. Губици непријатеља огромни су; на бојном пољу леже хиљадама немачких лешева.

Париз. — Г. Клемансо је отишао јуче на фронт француско-британских трупа и вратио се у ноћи.

Листови са задовољством поздрављају нову победу, коју сматрају као плод јединства команде и као доказ да је маршал Фош, ђенералисим савезничких војска, предузео иницијативу и да намерава задржати је.

Лондон. — Савезници, својим напором отпочетим јуче у вору, показују да иницијатива ни је више у рукама немачке врховне команде већ у рукама маршала Фоша.

Лондонско становништво осетило је велико задовољство, дознавши да се француске и енглеске трупе боре раме уз раме под командом Дугласа Хега.

И ако становништво није било ни најмање расположено да се пре времена радује, ипак су сви тврдили са великом радошћу да је већ дошао ред на Савезнике да задају ударце и да ће их у будуће они задавати, место тога што су се досада трудили да сузбаду на ком ће се месту немачки ударци извести.

Офанзива се сматра као најбољи коментар јучерашњег говора Лојда Џорџа, у коме се енглески премијер изразио да види како се одлука рата приближује.

ИСТИНА ИЗБИЈА НА ВИДЕЛО

Лондон. — Истина почиње и у Немачкој да се обелоданьује. „Минхнер Пост" енергично напада принца Хенриха пруског због његовог говора у Хамбургу, у коме је представио последње борбе као немачке победе: „Шкандалозно је" вели минхенски лист, „видети личност, као што је принц Хенрих пруски, да даје немачком народу слику ситуације која не одговара стварности.

Немци неће више допустити да буду сматрани као деца. Сувише је тврдити да немачки народ говори да мора издржати и пету годину рата као што је издржао и прошле четири године. Он чини неправду немачком народу. Високе личности, као што је принц Хенрих, боље би урадиле кад не би говориле о питањима и мукама које народ трпи због рата.

Нама је одавно казано да улазак Америке у рат представља обичан блеф, па и сада видимо да један део штампе и неки део званичних говорника продужују варити немачко јавно мнење. Они би боље учинили да кажу отворено да се Немачка налази данас у необично тешком положају.

ПУЦА ИМ ПРЕД ОЧИМА...

Амстердам. — „Берлинер Тагблат" у свом броју од 23 јула доноси у уводном чланку опширан преглед последњих операција на западном фронту. Овај чланак изазвао је у Немачкој, услед песимизма који је у њему изражен и услед правичне искрености, врло мучан утисак. У чланку се каже: „У Француској није само 500 000 Американаца; број њих је далеко већи. Пред Шато Тијери, пре него што су наше трупе напустиле висоравни, заробили смо војнике из 77 америчке дивизије и из 142. америчког пука. Помоћ Америке Савезницима постаје из дана у дан опаснија и за нас. Одо што Совјетска Русија није успела да учини с Русима, чини данас са Американцима. Стање је до крајности озбиљно и потребна су ванредна средства. На нама је да та средства предузмемо."

ПОДЛИСТАК

Ђ. ЛАЗАРЕВИЋ.

СКИЦЕ СА ФРОНТА

IX.

„Препад" (3)

Капетан је пажљиво слушао причу и притом се непрестано чудио: како то поручник прича тако језовиту причу са толико пословне мирноће, као да је реч о неком најобичнијем свакидашњем послу...

— Обратите пажњу на стражу и контролишите их поћи ће ноћас — упути командант наредбу ађутанту приликом растављања се вечере.

— Разумем — одговори ађутант кратко.

— Ви ћете, г. капетане овде — показује ађутант на осветљену земуницу. — Ја ћу вам послати посилног да вам буде на услузи... Лаку ноћ! — рече и изгуби се дуж земунице у помрчини...

Напољу мрак као тесто. Према светлости на земунице наде се црне сенуете људских стабала. Одасао је допирао некакав шум од поветарца који на овим висинама не престаје. Од времена на време чује се бахат нога, звека пушке о самаре и жагорење коморџија који, под заштитом мрака, носе храну или грађу за утврђење на положаје. Са положаја пуцкетали у вис ракетле, оне велики лук, осветли беском треперавом светлошћу положаје и пасом на земљу угаси се. После засењујуће светлости наступи још јачи мрак...

— Да вам свучем чизме, г. капетане — каже уплашени посилни.

— Није потребно ништа; иди спавај — рече кратко капетан.

Посилни се повуче; пажљиво затвори врата за собом и утону у мрак...

„Овде човек мора бити на опрезу, у правој приправности. Непријатељ је ту близу. Често га чујем како дише. Једна ноћна пресија а штаб бригаде је мисао залоге. Морам бити спреман на све" — мисли капетан седајући на кревет...

„Ја ћу, ево, овако — и угрте лампицу. Затим се пружи по кревету наспоравши ноге, на клупицу. — „Да не изгубим чизме, мисли капетан. Може се и овако спавати. Човек у овакоме положају, на овом месту, мора бити на све спреман" — шапуће капетан склапајући очи.

Пролазећи поред земунице, на ба стражи која је чувала заробљене Бугаре, посматрао већ њихата наређења — ађутант баци поглед кроз полуосветљено прозорче и спази капетана обученог на кревету.

— Зашто нисам помогао капетану да скине чизме? — корио ађутант посилног.

— Капетан ми је наредио да нађем; он није хтео да се свлачи — одговори посилни.

Сем стражара пред командантовом земуницом и код затворених Бугара, све је у штабу спавало. Иако два човека беху и у сну на опрези. Сваки час се ађутант враћао из сна да би контролисао стражу, а капетан из часте опрезности од могућег препада.

Капетанова земуница беше у средини, између ађутантове и оне где беху затворени Бугари, која је била на крају.

Било је око 2 часа. Капетан је у полусну лежао на кревету. Мисли о препаду са којима је легао продужиле су се и у сну. Он се сваки час трзао, буљио и ослушкивао...

— Стражар, стражар! — чу капетан глас с поља. — Шта је са Бугарима? — продужи исти глас.

При помену „Бугарима" капетан се исправи у кревету, спусти ноге на патос и седе; при том покрету кошуља се прерну и тресну о под.

— Ево их Бугара!... — повика стражар некаквим — капетану се учини — промењеним, страшним гласом.

Капетан скочи, дуну у лампу, отвори врата, гурну у мрак и изгуби се кроз дубове, између стабала од четинара. За тренутак чу се топот неку и кркање грлчића, па се утиша. Све је то извршено у моменту — док ђаци о ђаци букарају.

У штабу је било све мирно. Нико, сем стражара, није опазио бегство. Сви су спавали док је капетан задихан од умора хитао на јаруге уз брдо непрестано ослушкујући и окрећући се натраг пут штаба.

У зору капетан се, по свима прописима опрезног извиђача непријатељског терена, вратио штабу, испитујући пажљиво сваки дубок док није једним јуначким препадом опет заузео своју земуницу...

У штабу су већ сви знали о његовом бегству, али су се сви, па и капетан, правили невешти...

„Па ипак је овде врло лепо — мислио је капетан враћајући се из штаба." — Само им то недаља, што ми нису синоћ казали да у штабу има затворених бугарских заробљеника — лукаво се капетан.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 29 јула

Српски званичан извештај. — 28. јула у области Кравице ватром смо растерали једно непријатељско одељење које је покушало да се приближи нашим линијама.

Солун, 29. јула

Француски званичан извештај. — Уобичајена артиљеријска активност.

Западно од Дојранског језера једна британска патрола продрла је у један бугарски ров, побила је посаду и вратила се натраг у своје линије са заплењеним материјалом.

Британски авијатичари бомбардовали су станице Кукаре (13 километара југо источно од Сереза).

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 29. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Ништа ухваћено.

Званичан извештај од 23 часа. — На борбеном фронту Авра француски напади настављени су преко целог дана са све већим успехом.

Још у јутру су Французи обишли источно и северно Мондидие и потом га заузели.

Настављајући своје победоносно напредовање на десном крилу британских трупа, Французи су помакнули своје линије на 10 км. источно од Мондидеја на фронту Андеши—Ла Боасијер—Фекан.

С друге стране, ширећи своју акцију југо-источно, Французи су напали на немачке положаје с десне и леве стране пута Сен Жуст ан Шосе—Роа, на фронту од преко 20 км. Французи су заузели Роло, Орвилер Сорел, Ресон сир Мац, Конши ле По, Невил сир Ресон и Еленкур, напредујући на извесним тачкама до 10 км. по дубини. За три дана борбе Французи су напредовали преко 20 км. по дубини дуж пута Амијен—Роа. Број заробљеника задобивених у истом времену прелази преко 8000.

Међу огромним материјалом који су Немци напустили, Французи су избројали до сада 200 топова.

Лондон, 29 јула

Званичан извештај. — Напад који је јуче у вече извршен сходно плану за савезничке операције, с десне стране 1. француска армија јужно од Мондидјеа развила је јутрос напад са потпуним успехом. Опкољена са севера до југоистока, варош Мондидие пала је пре подне у руке Француза.

Пред вече напредовање 1. француске армије настављено је у вези са британском 4. армијом на десном крилу.

Вршећи непрестано притисак на немачке трупе које се повлаче јужно од Лихона, британске трупе савладале су отпор непријатеља и знатно напредовале.

Општа линија савезничких трупа пружа се сада: са севера ка југу, пролазећи преко Лихона, Френоа ле Роа, Љењијер и Конши ле По. Број заробљеника повећава се.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 29. јула

Званичан извештај. — У Ђуникарији и на висоравни Азијаго италијанске, енглеске и француске трупе извршиле су сјајне упаде у непријатељске линије. 27. јула у Ђуникарији, наше одабране трупе помоћу су пренле Кончеј у Вал Аол, извеневши су један напад положај непријатеља на јужним падинама Досо дел Мортн. Неколико непријатељских војника побијено је а 21 заробљено у пркос запрчној артилеријској ватри непријатеља и доласку појачања.

Ноћу 27. и 28. јула британска одељења, пошто су испретурала уз припомоћ италијанских батерија, непријатељске ровове између Канове и Азијага, упала су у 8 ровова, нанела велике губитке посади и појачањима. Затим британска одељења вратила су се у своје положаје са 374 заробљеника, од којих 10 официра, са 10 митраљеза, 4 бацача бомби, неколико грла стоке и ратним материјалом.

Јутрос у зору, после артилериске кратке и жестоке припреме, француске трупе упале су и продрле дубоко на главној тачки непријатељских положаја Монте Чизмоне, уништивши добар део посаде и заробивши остатак. 5 официра, 243 војника, 1 рововски топ и 8 митраљеза пало је Французима у руке.

Источније, италијанска одељења, пошав са положаја Вал Бела, Кол дел Роси и Кол де Келе, успела су да пређу на ваше места преко врло јако утврђених непријатељских положаја који се налазе према нашим поменутим положајима и у жестоким борбама прса у прса нанела непријатељу осбилне губитке заробивши 2 официра и 57 војника. Губитци Италијана и савезника доста су лаки и поред жестоког отпора и непријатељске реакције артиљеријом и митраљезима.

У ваздушним борбама оборили смо два непријатељска аероплана.

ЛОРД КАРЗОН О ВОЈНОЈ СИТУАЦИЈИ

Лондон. — На једном банкету лорд Карзон је казао:

„Непријатељ је био обећао своме народу да ће нам задати и последњи ударац, али је пропао и изгубио за неколико дана више него што је био раније добио. За прва неколико часова борбе, непријатељ је изгубио у заробљеницима, мртвима и рањеним више него што можемо и замислити; сем тога, он је изгубио и иницијативу. Задали смо страшан удар моралу и престижу непријатељских трупа.

У маршалу Фошу савезници су нашли војничког генија. Ми се можемо поносити нашим савезницима Американцима, чији улазак у рат непријатељ бејаше с презрењем примио. Утицај свог ступања у рат био је врло брз: Савезничке трупе су добиле велики дух и полет, док међутим морал непријатеља опада; овај утицај биће све већи и већи."

РУСИЈА ЋЕ ВАСКРСНУТИ
На страх врагам

Лондон. — Британски представници у Владивостоку, у Мурманској области и у Архангелску објавили су следећи проглас британске Владе руском народу:

„Ми доживимо као пријатељи да вас помогнемо да се ослободите од распарчавања и уништења које вам прети од Немачке која покушава да вас поробн и да искористи огромна богатства ваше земље за своје циљеве. Ми вам свечано гарантујемо да улеском наших трупа у Русију да вам помогну у борби против Немачке, ми нећемо запржати ни једну стопу вашег земљишта. Судбина Русије у рукама је руског народа. Слободе, коју сте задобили у револуцији, угрожена је немачком гвозденом песницом. Прикупите се око заставе слободе и независности коју ми, још увек ваши Савезници, подижемо у вашој средини".

Лондон. — Савезници, којима помаже Бела Гарда, напредују ка Вологди.

ОЧАЈАЊЕ У НЕМАЧКОЈ

Париз. — „Званичан извештај о операцијама на западном фронту први пут од 1914 године говори о акцијама запититих одељења. На Истоку

ствара се нов фронт." Овако се обично завршавају кратки немачки коментари о ситуацији. Има много месеци како Немачка није дала толико знакова обесхрабрења. „Франкфуртер Цајтунг" пише: „Ни у ком случају немачка Врховна Команда није противна миру путем споразума, место да тражи мир извојеван оружјем."

„Диселдорф Нахрихтен" очајно завршава кратки преглед операција овим речима: „Глекајући у будућност, још нико не може сагледати крај, јер ми да крај и може да дође скоро, то би ипак био мир терора, као што је мир с Русијом."

„Форверц" каже да су последњи догађаји најзад сатрали илузију коју је створио неоправдани оптимизам о томе да је Немачка непобедива.. Немачки народ већ почиње да сазнаје „колосалну" тежину ситуације. „Имајмо куражи", каже „Форверц", „и признајемо да све док рат ни је завршен, он није добивен и може бити изгубљен."

„Бремен Бургер Цајтунг" пише: „Час је црн и тужан, народ је већ дао знатно много жртава, а пета ратна година захтеваће гигантске жртве. Међутим, у загушљивој ноћи нашег незадовољства не пирка ни најмањи ветрић да освежи слободу и грађанску равноправност."

НЕМАЧКОМ ИДОЛУ СЛАВА ТАМНИ

Лондон. — „Дејли Експрес" доноси из Хага: „Очевидно је да су последњи догађаји поколебали веру немачке публике у њену Врховну Команду, а нарочито у Хинденбурга. Шапуће се да Лудендорф и његова странка нису баш незадовољни Хинденбурговим неуспесима. Листови пишу да је маршал Хинденбург врло неминовно нападнут, док се Лудендорф и не помиње у критикама.

Неуспех Хинденбурговог плана, који се завршава једним од највећих пораза што је Немачка претрпела у току овога рата, уопште је положај Хинденбурга и његове странке у Врховној Команди. С друге стране, Лудендорф, који има витим пу у рукама, потпирује ватру, чинећи се да подржава Хинденбурга. Изгледа да је Кајзер на страни Лудендорфа.

ГРАЂЕЊЕ НОВИХ БРОДОВА

Париз. — Америка прави огромне скокове у грађењу лађа. У Јулу месецу пуштено је у воду 123 лађе или 521.396 тона. Ово је више него две пута од тоннаже која је сатрађена у Јуну месецу. За последња четири дана спуштено је у воду 16 лађа. 12 од свих лађа су од челика и износе укупно 44.087 тона, а 4 су од дрвета у укупној тоннажи од 9.331 тона. Од 123 лађе израђене у Јуну месецу, 67 су биле од челика у износу 388.829 тона, остатак од дрвета у износу 124 666 тона. У истом месецу, сем горе поменутих лађа које су пуштене у воду, довршена је још 41 лађа у износу 156 683 тоне. Од Јануара до Јула спуштено је у море 1.146 357 тона лађа. Овде треба напоменути да је у Јануару израђено 59.005 тона лађа, док је у Јуну израђено 188 831 тона а у Јулу 521 396 тона.

ПОДЛИСТАК

У ГЕРМАНСКОМ РОПСТВУ

Данас нико више не сумња у мучни и немогућан положај у коме се налазе не само заробљеници него и интернирани грађани наши од Аустро Немаца. Неће бити на одмет да се у правом већ богате збирке германског „културног" поступања за време рата забележи и ово казивање једног нашег војника из IV. батерије артиљеријског пука, Љубомира Томића, из Бабушнице, за времена његовог заробљеничког живота. Пустимо га да он сам исприча своје доживљаје.

„При нашем повлачењу, код Забрђа више Призрена, био сам толико изнемогао услед раније болести, да сам морао заостати, и тако сам заробљен 13. новембра 1915. Велики број наших војника прикупљен је и потеран, без обзира на слабост, велики умор старих, болесних и рањених, у Митровицу, а одатле у Рашку, Краљево, Жабаре, Тополу, Младеновац, Бела Поток, Београд, па за Земун. У свим тим местима ноћили смо, сем у Београду. После првог преноћишта на голој земљи, под ведрим небом, без хране, изгледали смо бедно. Изостављамо се, јер се није могло ући, и ако су спроводници тукли коњачем, претили убиством и потерали се бајонетом. Нарочито

старији на последње оббране, рањени и болесни, које је тога било погледати, падали су с времена на време и тако били изложени опасности да их њихова комора прегази или чувари дотуку. Због тога се напредовала последња снага, само да се не би изостало од покрете, јер се у друштву лакше подносили невоље. Тешко је испричати до појединости све непријатности, муке, кињења, злостављања, ноћи без мира, дане без хлеба, умирања од багања и глади. Чудим се како нисам пресиснуо од муке гледајући шта се са мном и око мене ради. Често би се нарекао покрет, тек што ми је дошао одмор, и како због умора и сна неко није био у стању да поће на време, изложен би био страшној шибн пајаних чувара. Чини ми се, да је њима било задовољство да нас злостављају ни зашто или бух зашто. Једнако су сумњали да хоћемо да се побунимо и да намеравамо да бежимо, и нису се варали. Било је доста случајева бегства. Понеко кога снага није са свим изнела, не могући одолети жудњи да види своју кућу коју му је тако рећи била на домаку, успео би да умакне. Наравно, да се после тога гнев чувара милио на нас, као да смо ми били за то криви. А не могу да вам искажем са коликом сам тугом пролазио кроз места којима сам недавно лагао слободан и задовољан. Тада сам осетио шта значи то бити спутан, бити роб.

За све време нашег спровођења кроз Србију нисмо добијали ни храну, већ смо морали куповати од спроводника који су отимали од мештана намирнице и друге ствари. Од нас су одузели све што им се свидело. Са мене су свукли нове чизме. Целим путем, са својих лица испраћали су нас одвратним погледима жене, девојке и старци, спремни да нам дотуре понуде; али су спроводници немилосрдно тукли сваког онога који би се усудио да изађе на поворке не не би ли се дотрбао кога залогаја, или другог чега ради.

У Земуну провели смо шест дана, у касарни, где смо се очајали од нечистоће и гада. Ту је већ било прикупљено око две хиљаде наших војника, међу којима и последња одбрана старина. Већина је била толико изнурена, малаксала од умора и немања хране, да је била неспособна ма за какав посао, те нас због тога напред и нису употребљавали за рад. Одатле смо возом пропутовали пут за сремску Митровицу, где смо остали такође шест дана без икаква рада, станујући у казненом заводу. То су пространа одељења, у која могу стати око пет стотина људи, сада осветљена малим отворима у зиду. Ми смо по вазда били затворени, сем око ручка и вечере. Кад смо се опет укрцали у воз путовали смо два дана и једну ноћ и стигли у Наумбраум, у Чешкој, где се налази заробљенички логор. На једном брегу, два сата удаљеном од вароши, било је врло много барака, од којих је свака могла да прими по двеста људи. Време је било врло хладно. Промењиво, са снегом, кишом и ветром. Добијали смо за огрев пет килограма ћумура за 24 сата; а за храну пола килограма хлеба за два дана, чај и неку сиромашну рабу. Наш се посао састојао у ношењу дрва за барике из вароши. Из те вароши врлино се распоред заробљеника који се имају упутити за Немачку. Са једним транспортом од 5—600 наших заробљених војника упућен сам у Сокче, где је већ било заробљених Белгијанаца, Француза, Енглеза и Руса. Ту смо пробавили један а по месец, хранећи се, као и хотле врло рђаво и недовољно и добијајући по литогов од наших савезника-заробљеника, којима су пристизале намирнице у пакетима из њихових земаља. По истеку тога времена отправили су нас железницом у Мајбур, у средину Горње Немачке, где смо у самој вароши градили путеве, и копорали на три сата далеко од вароши. За храну смо добијали 200 гр. хлеба, пасуља, кромпира, чаја. Тада нас је било око 1200 заробљеника. Најпосле са шест наших војника будем спроведен у Пшемездор, близу Холандије, где смо по цео дан градили путеве или копали угаљ. Од хране смо добијали опет по 200 гр. хлеба на дан и нешто од варива или поврћа (кромпира, пасуља, пиринча).

— Свршиће се —

Штампарија Ратног Министарства Војног. Одговорни уредник Вице. М. Анђелковић.

БР. 211 ПОНЕДЕЉАК 30 ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 30 јула

Српски званичан извештај. — 29. јула, у области Кожуха, наша јуришна оделења упала су дању у непријатељске линије, нанела непријатељу велике губитке и са заплењеним материјалом и заробљеницима вратила се без губитака у своје полазне ровове.

У области Сокола. наше јуришно оделење извршило је ноћас успешан препад на непријатеља.

На левој обали Црне Реке, наше патроле су местимично прошле кроз непријатељску препреку, ватром протерале непријатељска оделења и по свршеном задатку вратиле се без губитака у своје ровове.

У области Кравице, ватром смо растерали једно непријатељско оделење које је покушало да се приближи нашим рововима.

Солун, 30. Јула

Француски званичан извештај. — Мирно на целом фронту.

Савезничке ескадриле бомбардовале су непријатељске логоре у области северно од Битоља и депое код Субашкеја (6 км. источно северо источно од Сереза).

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 30. Јула

Званичан извештај од 15 часова. — Јуче у вече и преко ноћи француске трупе наставиле су своје напредовање на фронту између Авре и Оазе. Оне су заузеле масив Булонь ла Грас и помакли своје линије источно од виса.

Јужније, Французи су продрли у пошумљену област између Маца и Оазе, доспели до улаза у Берлијер и Гири, заузели Марej ла Мот и напредовали око 3 км. северно од Шевенкура.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана француске трупе наставиле су задобијати терена између Оазе и Авра у пркос отпору који су Немци давали.

Јужно од Авра, француске трупе заузеле су Марквилер и Гривилер и допрле до линије Арманкур—Тилолоа. Напредовали смо северно од Роа сир Мац за 2 км. од прилике до улаза у Канис сир Мац.

Јужније, наше трупе заузеле су село Берлијер и напредовале и даље од овог села. Између Маца и Оазе, француско надирање повећало се северно од Шевенкура, Машмона и Комброна која су места Французи заузели.

Лондон, 30. Јула

Званичан извештај. — Јутрос је непријатељ вршио снажне нападе са свежим дивизијама, које је довео из резерве, на британске положаје код Лихона и северно и јужно од овог места. Сви ови напади одбијени су после огорчене борбе у којој су наше трупе нанеле непријатељу великих губитака.

На једној тачки, непосредно северно од Лихона, немачке јуришне трупе продрле су у наше положаје, напредујући до западне ивице села. Одважно против-

нападнуте нашим трупама и после врло жестоких борби на врло тешком терену, непријатељске трупе су одбијене. Источно и северно од овог села наша је линија потпуно васпостављена. На десном крилу британских трупа, француске трупе у вези са нашима наставиле су напад и напредовале југо-западно и јужно од Роа. На осталом британском фронту наше патроле заробиле су неколико војника преко дана.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 30. јуна

Званичан извештај. — Увеличавање ће ђења у четвртак ракетима у Вал Лагарини, Вал Брента и на доњој Пјави.

Наше батерије изазвале су пожаре код непријатеља и растеране ватрене у непријатељској позадини. У ваздушним борбама оборили смо 5 непријатељских авиона.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — „Берлинер Тагблат" пише: „Савезнички методи владе не изгледа им да могу донети коначних последица. Може се лако догодити да систем Хертлинг-Хинце банкротира. Сада се разуме, зашто они који су у моменту прекида с Америком говорали да ће је „за три месеца натерати да падне на колена" покушају на прагу пете ратне године тако жалосну нервозност.

—

Париз. — Први јапански званичан извештај јавља, да су јапанске трупе растерале у Источној Русији једну снагу Аустро Немаца од 3000 људи и 1000 војника Црвене Гарде, заробивши 2000.

БИТКА НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ

Париз. — Наше трупе јужније су Монтидије и на широко га ослобођене од непријатељског притиска. У Монтидијеу заробили смо више хиљаду војника. Број заробљеника наглo расте и прелази већ наше десетине хиљада. Армија ђенерала фон Хутијера, која се налази у пуном повлачењу ка Роа и Лисњи, пратећи је у ужасном простору највише до 15 километара ширине јужно од Авра, пошто је област северно од ове реке цела у нашим рукама. Ми држимо Давенкур и Арвилер. Наше претходнице настављају надирање ка Роа који је угрожен већ са северо-запада пошто наша коњица држи пут за Ерви. Наша коњица разбила је главнину немачких снага код Лихона. Наше патроле су у Шолну.

Париз. — Коњица и блиндирани аутомобили наступају пред пешадијом врлећи ваздушке нападе чак на вису код Лихона и Меаркура, разгонећи спроводе у њиховом повлачењу, сејући панику у немачким јединицама и заробљавајући хиљадама немачких војника.

Изнад бојног поља, одржавајући везу са свима роковима оружја извршили врши необично вешто своју улогу, она јавља за наступање наших трупа, мотри и доставља све непријатељске покрете у позадини операцијске зоне. Она је уништила мостове код Перона и Бреја.

Заробљеника има из свих немачких пукова и свих дивизија, које су увучене у борбу. Непријатељ је изненађен на целом борбеном фронту.

Последица је овога та, да је немачка Врховна Команда, која је стално тврдила да још држи у рукама иницијативу операција, не само изгубила правично пространо терен, него је, због избалансираности ситуације, принуђена да баца у борбу и оно мало резервних дивизија које јој остају на расположењу и које увиђа у борбу како која дивизија стигне на фронт.

Лондон. — „Таjмс" пише: „Ни једна од офанзиве у којима су учествовале британске трупе није имала толико успеха у току првога дана напада колико садашња офанзива.

Већ у вече првога дана Амајен је био ван домашаја немачких топова, који су га, за време чистих варварских бомбардовања, били доста разорали.

Надирањем француске армије на десном крилу ослобођена је железничка пруга за Париз.

Док се немачке трупе, тучене на Марни, поражене на Сому, повлаче пред неодољивим налетом савезничких трупа, — интересантно је напоменути да је указак немачких армија у Париз требао да буде у пролеће или највише у лето 1918. године".

РАДОСТ У ПАРИЗУ

Париз. — Француско енглеска победа у Пикардији, која је дошла тако брзо после победе на Марни, изазвала је код свега париског становништва неописано одушевљење. Главне улице париске представљају необичну живост. Много америчких, француских и енглеских војника измешано је са масом. Свечана чини бурне свеџије овим војницима. У канадском штабу представљени су сви британски родови оружја. Ту има Канађана, Енглеза, Шкотлана итд.

Један мађи официр, о чијој храбрости свеђоче многа одликовања која на прсима носи, казао је уреднику „Екселсиора":

„Истина је да смо срећни. Честитамо једни другима победу коју су наше трупе заједно са нашима извојеване. Сада нам треба победа, победа, свесим кратко."

УЗНЕМИРЕЊЕ ДУХОВА У НЕМАЧКОЈ

Париз. — Има много симптома који показују немачко јавно мнење, увећавши напор Савезника а нарочито напор Американаца, и с обзиром на слабост немачког отпора, почиње да се у велико узнемирује.

У прогласу кајзеровом поводом петогодишње обљубе рата не налази се реч „победа". Чланци листова углавном су суморни и тугаљиви; у њима се говори само о дефанзивном рату.

Напротив, почела је кампања против пангермениста. У броју од августа „Прајсише Јарбухер" чувени професор Делбрик каже: да би добила потребну већину, немачка влада треба на прво место да објави неумитни рат пангермањистима.

Велики поморски грађевинар Алберт Бамин из Хамбурга, који је дачни пријатељ цара Вилема, као је оставку на чланство у „Мител Европи" пошто он сматра пројект „Мител Европе" као препреку за мир који је Немачкој потребан.

Комитет „Мител-Европе" је најокрећанији и најпрактичнији облик пангерманизма а истовремено и најправлачнији због економских користи које је Немачка хтела да добије у последње време у Русији и у Аустрији.

Признање овако високих личности заслужује нарочиту пажњу.

ДА СМО ЗНАЛИ, НЕ БИ ПОЧИЊАЛИ

— Јадиковање немачке штампе —

Париз. — „Франкфуртер Цајтунг" пише: „Нико није могао предвидети да ће четири године да ће овај рат, најтежи рат на свет ика, трајати још овако жестоко као данас, и да му се још не може сагледати крај. Државници, пастири народа, који су овај рат отпочели, — да ли би га започели отпочињали да су могли предвидети будућност? Вероватно да не.

Трупе које из Америке стижу сваког дана појачају борбу, учиниће је још тежом за нас. Америка је загазила у рат следујући своме Председнику који је по сваку цену хтео да спроведе немачку победу. Дух Американаца је такав да њихова борбена војска превазилази све што смо знали у Европи. С тога ми немамо разлога ударамо у песме и да славимо величину Немачке.

Лондон. — „Манхенер Пост" пише: „Ми нас, у почетку пете године рата, морамо говорити отворено о неким чињеницама које нису више ни за кога тајна. Осамнаест месеци сумаренског рата прошли су не могли спомити вољу за рат непријатељу, јер се није могло спречити снабдевање споразумних сила муницијом. Сада знамо да се рат са муницијом није ломио код Споразума него што је у Немачкој. Сем тога наш сумарански рат није могао спречити Сједињене Државе да пребаце у Европу армију од милион војника. Нада да ће се после закљученог мира на Истоку, добити одлука рата на Западу, после кратке борбе, показује се неостварљивом.

И ако смо навикнути да рачунамо са времеменом, не можемо заборавити да је од мира у Брест Литовску досада прошло више времена него што је трајао рат 1870. године. Признајмо отворено да смо у марту месецу ове године замишљали у Немачкој са свим друкчијим августовски сен него што је данас. На послетку, мир на Истоку, много нас је разочарао са политичког гледишта, то је мир који изискује суviше војника. Ми се налазимо у положају, који можемо само са претераним оптимизмом сматрати повољним".

ПОДЛИСТАК

У ГЕРМАНСКОМ РОПСТВУ

(2)

Неколико месеца провео сам у тој варошици, рећи ћу без прекида и осећајући како ме снага и стрпљење напуштају у дан напред. Почетком седмог месеца нисам могао више издржати и почео сам смишљати како да се ослободим ропства, нарочито кад сам сазнао да холандска граница није далеко. Ту своју намеру поверио сам двојици мојих другова, Благоју Рајићу и Живојину Павићу, из Љубља, и они се споразумеше са мном да бежимо, куд пукло да пукло. Да бисмо одстранили од нас и најмању сумњу, ми смо последњих дана били врло опрезни и послушни него обично, наместивши се и онда да помогнемо кад смо били за кратко време ослобођени рада и кад се сваки одмарао. Ја сам већ стекао толико поверења код жене која кува храну заробљеницима, да сам јој помагао у кухињи. Са овдашњим немачким који сам натуцао обавештајно сам се ја ће који је надзирао правац ка Холандији, а 1. фебруара 1917. она ми је поверила резервни кључ од главних врата која воде ходницима ка граници, и тај дан био је дан нашег спасења.

Барака у којој смо се нас тројица налазили са осталим заробљеницима има три спрата. Пре уобичајеног времена пробудим чувара да упали електричну сијалицу, а тога ради требало је да оне на трећем спрату. За то време помоћу резервног кључа отворим главна врата, а на уговорен знак пођу и моја два друга и ми се дохватимо канала. Тих канала има много, у растојању од сто метара, ради одводњавања баровитог терена, у продужењу ка холандској граници. Ноћ је била мрачна и студена. Нисмо се удаљили можда ни пешесет метара, па смо се морали заустављати, јер је била поледица, а ми смо носили тешку дрвену обућу, те смо се клизали. Наш је нестанак одмах примећен и дат је знак на узбуну. Чувари су одн свију страна припуцали, а наоружани су били и керови нарочито за овакве случајеве дресирани. Потера је одмах скренула десно, те смо ми добили времена да јој измакнемо. Морали смо ски нути обућу и побацати све што нам је сметало при кретању, и након пет сати неописаног напора, узбуђења, страха, изнурења, клубања, искрвављења, пецкања, а Живојан и рањен у руку од пушчаног зрна, појавили смо ка смо изван опасности на неутралном земљишту. Од тада наста је моје боловање, у Холандији, за тим прелаз у Енглеску, па у Француску, док ме најпосле нису упутили на овај фронт."

Кад сам га запитао како се сада осећа, он је додао:

„Право да вам кажем, не марим што сам се намучио, јер сам видео свеш и добио искуства. Али да не да Бог да опет попаднем међу Немцима, јер то нису људи од срца и душе. Они немилосрдно поступају и према својим људима, а некмоли према нама Србима, сматрајући нас не за ратне заробљенике, него за робове, за скотове. Тешко бадава и болесним под кнутом германских чувара! Ја имам да захвалим, што сам истрајао, доброј телесној снази и млађости и јакој вољи да се изчувам из германских окова и да се видим са својом слободном браћом..... Чини ми се да сам се понова родио кад сам дошао међу своје другове...."

Одиста, Пенадан не претерује кад Немце упоређује са хордама Атилиним и кад их назива „чудовиштима", јер су кадри да „потуку своје сопствене рањенике" и да „у торбама своји носе одсечене којке жена и дечје руке".

А.

НА ЗНАЊЕ

Кроз најкраће време, поред досадашња два курса за учење француског језика који се држе у српско француској основној школи, отвориће се и трећи, виши курс за оне који би желели да потпуно усаврше своје знање француског језика. Ко од г. г. официра и чиновника жели да се упише у овај виши курс, треба да се одмах пријави дописном картом Делегату Министарства Просвете. Часови ће, као и код осталих курсева, бити у ванканцеларијско време.

Штампарија Рачуноводства Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 212 УТОРАК 31. ЈУЛА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 31. јула

Српски званичан извештај. — 30. јула јача обострана артилериска ватра на десној обали Црне Реке. Ватром смо растерали једно непријатељско одељење које је покушало да се приближи нашим рововима у области Кравице.

Солун, 31. јула

Француски званичан извештај. — Доста јака артилериска борба у области Батоља.

У области Тушина, после јаке борбе, једно српско јуришно одељење продрло је у непријатељске ровове и вратило се са заробљеницима и материјалом.

Сукоби патрола у области Дојрана.

Британска авијација бомбардовала је непријатељске логоре северно од Ђевђелије.

Рим, 31. јула

Званичан извештај. — Албанија: 28. јула принудили смо непријатеља да евакуише мостобран Јагодине на Семени у и да се повуче на десну обалу реке.

Јуче, северо источно од Берата, растерали смо и гонили непријатељска одељења која су се била приближила нашим положајима.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 31. јула

Званичан извештај од 15 часова. — Између Авра и Оазе нема промене.

Преко ноћи неколико бомбардовања у области Марикинјера и Гривипера. Ништа важно на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Између Оазе и Авра француске трупе заузеле су село Гири и напредовале северно од Роа сир Мац и Шевенкура.

На фронту Весле Французи су одбили два жестока непријатељска напада против положаја на северној обали реке у области Фима. Дан је прошао на миру на осталом фронту.

Лондон, 31. јула

Званичан извештај. — У близини пута за Роа као и источно од Фукекура и на јужној обали Соме вођене су данас борбе које су завршене са успехом по нас. Помакли смо унапред нашу линију на свакој од ових тачака и заробили неколико стотина војника. Јужно од Соме наше трупе заузеле су село Пројар у упорној борби која је стала непријатеља великих губитака у мртвима и заробљеницима. Борба се наставља у околини.

На десним крилу енглеских трупа француске трупе су заузеле пољско добро Ложе. Сем овога ништа важно на британском фронту.

Наши авијатичари бацили су 29. јула и прошле ноћи 50 тона експлозива. Два од најважнијих објеката, како дневних тако и ноћних бомбардовања, били су предели на Соми и неке раскрснице железничких пруга од велике војничке важности. Железничка станица Куртре и њене гараже снажно су бомбардоване од наших ескадрила у току дана; ваше ескадриле тукле су објекте са мале висине и нису претрпеле губитака. Примећено је много погодака. Преко ноћи снажно су нападнуте станице Перон и Камбре са добрим резултатима. Сви наши апарати за ноћно бомбардовање вратили су се неоштећени.

Непријатељски авиони били су врло ак-

тавни на борбеном фронту и детеља у већим групама. У ваздушним борбама преко мора уништили смо 29 непријатељских авиона а 24 оборили ван контроле. Оборили смо у пламену 4 стална балона. 5 од наших апарата недостаје. Рад на оспособљавању за ратовање, ушао нашим авионима и балонима, настављен је правилно. У току ноћи 28 и 29. јула оборили смо један „Гота" ватром наших батерија против аероплана.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 31. јула

Званичан саопштај. — На целом фронту прилично умерена борбена активност. У области Тонале, Ваи Лагарине и у источној зони високих Алпата наше батерије успешно су узнемиравале непријатељске положаје. Северно од Кол дел Розо наше патроле „смеле" натерале су на повлачење једну непријатељску претстражу.

Наши ловачки и аероплани бомбардовали су јуче војне објекте у непријатељској позадини са задовољавајућим резултатима. У ваздушним борбама оборили смо 5 непријатељских аероплана.

ОЈ, НА МАРНИ!...

Здраво, о реко Сећања, Крви и Славе!... Алмазна ленто, на грудима земље избраног народа, на коју је Небо најлепше Одличје Части приденуло!...

Марна, Марна!... О, реко чаробна и мила!.. Колико сјајних успомена изазива убаво и бајно име твоје!... Колико пламених умова загњури намах оно у мирне тајне повесница људске!... Мађиском моћи оживљује оно давно минулу прошлост и догађаји, велики и мали, устају из тихих историских дубина и пролазе пред нама као њутљиве слике на платну биоскопа!...

Ено како промиче, са грозном буром својом, мрачни и језиви Пети Век!... Чујете ли злокобни топот коњски?... Чујете ли урлик дивљих Хуна и тутањ безбројних копита, како хукти и разлеже се Европом са Истока на Запад?... О, како једна и наказна остаје земља којом пројури тај грозни и бесни ураган!...

Гле, како охоло језди на помамном хату свемоћни вођа буре, без срца и милости!... Чујете ли безбожне речи његове:

„Ја сам бич Божји!... Где ја прођем, ту трава не расте више!!..."

То је Атила! Дивљи, немилосни Атила!...

У чудовишном налету, газећи народе и државе, он жудно хрли лепој земљи Француској да и њу баци под грозне ноге своје!... Ено га већ на Марни!... Ајеције храбри чека га тамо... Ено, заче се страшни, крвави бој!... Отпоче бесно, невиђено клање!.....

...И Марна оста витешки сведок победе, слободе и славе... Неста Атиле! Преста грозни ураган и народи дахнуше слободним дахом!...

Марна, Марна! О, реко Сећања, Крви и Славе!!...

*

Векови пролазе и тону у тиху вечност. Ево и Осмог Столећа!... То је век излива „арабљанског мора" и нове витешке славе избраног народа:

„Француског да не би бријега,
Све потопи море аравијско!" — кличе надахнути велики песник.

О, витешка и лепа земљо Француска!... Како си дивна, како си сјајна у скромној величини својој!!...

*

...И даље тоне у вечност столеће за столећем... Векови тихи и бурни, ведри и тмурни, мрачни и светли, славни и срамни ређају се један за другим... И гле, четрнаест пуних столећа прохуја од смрти страшног Атиле!... Тако је много векова требало човечанству да роди новога Атилу, ново чудовиште своје, нову срамоту Шестога Дана Стварења — Вилема II... Ах! Та већа срамота културе људске; та крвава авет, однијана у крилу цивилизације, пала је у део просвећеном Двадесетом Веку!...

И ено, већ четири пуне године нови Атила гомила тевтонске пукове своје, и плави помамном буйицом мирне и плодне земље, и тлачи обесном ногом народе слабе и мале, и гуши отровним гасом невине жене и децу, и хулним језиком својим говори безумне речи:

„Ја сам изабраник Божји! Кроз мач мој говори Свемоћни Бог!"

...И паде млади Словенски Исток у крвавој неравној борби, као зелен и сочан преломљен клас, и сурови Атила спусти своју гвоздену руку на тај племенит и питом свет!... Од слободне деце, однихане песмом и заветом Револуције Велике, он начини немо и жалосно робље; од благодетне земље засејане светлом слободом њеном, он створи тужно и мрачно гробље!...

...Но гле! Крвожедни варварин, сатанском похлепношћу гоњен, окреће мрачне и дивље погледе своје на Светли Слободни Запад. Свирепи богохулник управља свој мач крвави ка Великом Светилу Слободе, и хрли безумник луди да гаси Свештено Огњиште Њено!... Ено га већ креће, у огњено-челичном строју, безбројне хорде своје и ступа варварском ногом на свету француску земљу...

...Гле, Атила опет на Марни! На реци слободној, крвавој и светој!... Витези слободе чекају га тамо. Пред њима је Фош, светао и смео!.. Ено, већ изби сукоб!... Отпоче битка, страшна дивовска битка!... Још сунце није такву гледало!... Земља се тресе, море се љуља, небо подрхтава у грозници својој и звезде падају скрећући с путева вечних!... Човечанство ћути, стрепи и чека...

....И гле! Витешка Марна оста понова вековима сведок нове победе, нове слободе и нове славе!... Руши се мрачно здање грубе тевтонске силе и свиђу нови дани Слободом и Правом обасјани...

Марна! Марна!.. О, реко чаробна и мила!.. Успомено светла кроз векове многе најславнијих дела, највећих подвига!...

Здраво, о реко Сећања, Крви и Славе!!

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПОКРЕТ

„Словенец" од 6. маја доноси о народном збору у Постојни (Крањска) ово:

„Сведни Истрањци показали су Јуче да стоје као један човек за нашим ношама у борби за слободу. Око 5000 лица дошло је са свих страна Истрањске у Постојну да манифестују за Југославију. На тај збор требало је да дођу наши народни противници, и уверили би се да је оно што наша посланица траже, захтев целокупног словеначког народа, видели би да наш народ никад неће попустити у борби за своје идеале, све док их не постигне. Збор у Постојни био је сјајна манифестација за нашу мисао". — Затим се у чланку описује долазак Др. Корошеца, који је дочекан са великим манифестацијама.

„У четири сата мање четврт отворен је збор. За председника би изабран бивши постојнски председник општине Ловренчић, а за потпредседника земаљски посланик Перхавец. Примљена је уз силно одушевљење и једнодушно свеђења резолуција:

На народном збору, 5. маја 1918. у Постојни, скупљене хиљаде словеначких људи и жена:

1) Одушевљено поздрављају с Југословенском Декларацијом започету борбу за самостану државу Словенаца, Хрвата и Срба. Изјављују своје повереље Југословенском Клубу, посебно присутним посланицима Др. Корошецу, Др. Равнихару, Др. Погачнику и Др. Рибарју. Позивају посланике да у овој борби за нашу државу истрају безобзирно. Осуђују и изјављују презирање према свима онима који хоће да пуцају на народ и његове воће нам деца и да ремете слогу.

2) Осуђују све покушаје Сајлерове влаке, који хоће на северу да решава народносно питање у корист Немаца, а на југу да остави све по старом. Осуђују, што Сајлерова влада једностраним концесијама према Немцима руши сваку могућност народног споразума, особито обећањем немачке морварске академије у Трсту. У времену кад наш народ, који преко хиљаду година живи у Трсту и у Приморју, нема у тршћанској варо-

ни ни једне јавне основне школе а камо ли средњу или стручну школу, обећања влада Немцима морарску школу. Овим обећањем влада је поново показала да с нама неће измирење, већ само борбу коју прихватамо и коју ћемо живојевати до краја без страха пред тамањима.

3) Одлучно осуђујемо, што је влада распустила Парламент, т. ј. једину контролу, баш у времену кад је глас већ у кући, кад се поделе измирења врши неправедно и кад ослобођење од рата постиже свој врхунац. Откидањем сваку одговорност за последице.

4) Захтевамо да се без оклевања (забрањена два реда) предложи примирје и да се започну преговори за мир, који треба да спасу што нам је још остало живо и што још имамо, да се онемогући рат за улек и с увођењем самоопредељења народа да се створи основица за истинит, трајан мир међу народима."

Др. Коромен је рекао: Влада је затворила парламент и онемогућила рад у тој кући. За то позивамо у народ да кажемо њему што сами не можемо казати овде, (забрањена 4 реда). Казали бисмо радо како сурово се реквирира и како неправедно се плаћа реквирирано благо. Немачке земље добијају несразмерно више него словеначке. Хтели смо захтевати од владе да се ослободе војске сви мушкарци од 42 до 50 година (забрањено 3 реда). Затим је говорник говорио о политици гроф Черинина и савезу с Немачком. Тај део његовог говора не можемо објавити, јер бисмо га писали само за цензора.

Затим је говорио о претњама Сајпперовим Југословенима. „Сајпер кад ће хоће да буде остао Југословенима, не само у томе да премлати шабом, већ вам је наређено да морамо мењати Југословенски програм. Вели да досадашњи не ваља. Тај нови програм био би уједињење Хрвата и Срба, а ми Словенци да останемо сами јер су наше земље потребне Немцима. Питам вас, зар да нам Сајпер прави програме? Зар је влада власница мишљења Југословена? Ми Словенци осећамо да смо једно с Хрватима и Србима, осећамо се као јединствен народ и нема владе која ће у-

бити наше убеђење. Ми хоћемо да будемо заједно, слободни и спасеми вишевековног немачког јарма (22 реда забрањено). Читави народ тражи једно: Хоћемо своју слободу, своју земљу, своју управу, хоћемо сами собом да владамо. Напоље са туђинцима! Сви посмо то у срцу, чак мала дечица кижу своје мајене ручице ка златном сунцу југословенске слободе. И то ћемо постићи јер смо сложни. Будућност ће бити наша. Слобода Југославији не дођи. Живела Југославија!" (Бурно одобравање).

— Свршиће се —

САД ТРАЖЕ КРИВЦА

Лондон. — „Франкфуртер Цајтунг" доноси један чланак из кога се јасно види какве су утиске учиниле на немачко јавно мнење друге битке на Марни и америчка интервенција. Види се огорчена полемика између либерала и пангерманиста. Обадве странке сматрају једна другу одговорном за америчку интервенцију. Либерали оптужују пангерманисте да су они изазвали рат са Америком због тога што су објавили сумаренски рат. Пангерманисти се бране да би Сједињене Државе објавиле рат и без сумаренског рата.

Капетан-Бојед, пређашњи војни изасланик Немачке у Вашингтону, објавио је у бечкој „Новој Слободној Преси" да сумаренски рат није имало утицаја на одлуке Америчке Владе.

„Форвертс" побија тврђење капетана Боједа и каже да је сумаренски рат дигнуо Америку да ступи у рат.

Из свега овога се види, да у Немачкој признају неуспех сумаренског рата.

С друге стране, ове дискусије дају јасну слику о менталитету немачког народа. За њих не постоји питање да ли је сумаренски рат изазвао и гусарство; они дискутују само да ли је сумаренски рат донео Немачкој користи. Узбуђење Немаца долази отуда што сада виде да је њихов пораз сигуран и што им америчка интервенција задаје много страха."

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 213 СРЕДА 1. АВГУСТА 1918. ГОД ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 1 августа

Српски званичан извештај. — 31. јула местимично обострано артилериско дејство промењиве јачине.

У области села Зовича бомбама смо растерали једну непријатељску патролу која је хтела да се приближи нашим линијама.

Солун, 1. августа

Француски званичан извештај. — После бомбардовања од више часова, непријатељ је напао на наше положаје од Гере—Порочани. Одбили смо га потпуно јаком нашом ватром, јаком нашим противнападом.

Артилериска борба северно од Бигова и у кључу Црне.

Британска авијација бомбардовала је непријатељске логоре у области Бевљеље. Француска авијација напала је са мале висине један бивак непријатељске артилерије близу Поямова (кључ Црне) са знатним успехом и побила преко 30 коња и многе војнике. Бивак је запаљен.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 1. августа

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи није било важнијих догађаја на борбеном фронту.

Непријатељ је извршио безуспешно неколико препада у Вогезима и у горњем Алзасу.

Званичан извештај од 23 часа. — Преко дана француске трупе обновиле су своје нападе у пошумљеном пределу између Маца и Оазе. У пркос јаком отпору који су Немци давали, наше трупе напредовале су северо-источно од Гириа. Продрли смо у парк Плесије де Роа и допрли до Белвала. Источније, наше трупе помакле су своје линије до на 2 км. од прилике северно од села Камброна.

Ништа ново на осталом фронту.

Лондон, 1. августа

Званичан извештај. — Дан је прошао релативно мирно на целом фронту, сем што је активност непријатељске артилерије била нешто јача. На извесним тачкама наш борбени фронт заробили смо неколико војника. Извршили смо неколико препада својим патролама јужно од Скарпе, северо источно од Р. Бека и у околини Вје Берке.

Број војника које су заробиле 1. француска армија и 4. британска армија од у јутру 26. јула до сада износи преко 28.000, од којих 800 официра, међу којима 8 команданата пукова.

За исто време ове две армије запленили су око 600 немачких топова међу којима велики број топова великог калибра, више хиљада митраљеза и велику количину рововских мерзера који још нису могли бити избројани. Запленени материјал износи 3 пуна воза и састоји се из знатног материјала за инжињерију, муниције и хране.

Рад у ваздуху активно је настављен на целом борбеном фронту 30. јула; наши балони вишли су врло близу до непријатељске линије и дали многа корисна обавештења. Наша артилериска и авијатичка аеропланска радили преко целога дана. Непријатељски аеропланци били су активни и по-

ћени су многе борбе у ваздуху. Оборили смо 30 непријатељских авиона и 7 оборили ван контроле. Један немачки балон пуштен нашом патром пао је у пламену. За 24 часа бацили смо 45 тона експлозива по станици на железничке станице Перон и Камбре. 12 наших авиона од којих један за ноћно бомбардовање недостају.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 1. августа

Значајан извештај. — У горњој долини Зебру (Вантелина) једна наша патрола, савладавши теренске тешкоће, напала је на висини од 2682 метра на једну непријатељску стражу коју је уништила и заробила оне који су остали у животу. Пошто је наша патрола извршила свој захватак вратила се у наше линије без губитака.

На осталом фронту јаче узнемиравање које обеју артиљерија у сектору Рава, у Вил Латарини, у долини Ваварсе и у зони костола код Пруне (југо источно од Монтела).

Суховоздушна и морнарска авиони и хидроавиони бомбардовали су непријатељске железничке пруге.

У ваздушним борбама оборили смо два непријатељска авиона.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Према њујоршком „Ворлду", одмах после објаве рата Немачкој, створен је у Сједињеним Државама први авијатички центар у који је ступило на обуку 4000 официра и војника. Сваки месеци количе број официра и војника износио је 42.000. За четрнаест месеци прошло је кроз овај авијатички центар 110.150 војника и 4.199 официра.

За овај центар утрошено је дванаест милиона долара.

—

Лондон. — Немачка штампа наше да је ствари у Русији врло неизвесне и да се може очекивати сваког часа пад Ирбе.

Чехо Словаци су добили врло блику и спремају снабдевање Москве муницијама.

ОДЛИКОВАЊА

Командант Савезничких Војсака на Солунском фронту, Ђенерал Господин Франше д' Епере, одликован је од јапанског цара орденом Сунца.

Његово Величанство Краљ Грчки Александар благоизволео је одликовати Господина Војводу Живојина Мишића, Начелника Штаба Врховне Команде, Орденом Св. Спаситеља I степена с лентом.

ЗАКЛЕТВА ЧЕХО-СЛОВАЧКИХ ВОЈНИКА

Приликом предаје заставе чехо-словачким трупама у Француској, свечано извршене 17. јуна 1918. год. од стране Председника Француске Републике Господина Поенкареа, Чехо-Словаци су положили следећу заклетву:

„Кињајући ни увек веће, које су нас спајале са Хабсбурговима и Аустро-Угарском Монархијом, сећајући се некажњених безакоња, извршених у току вековне прека нама, ми, војници Револуционарне Армије, образоване изван наше Отаџбине, полажемо пред нашим Народом и пред Народним Саветом чехо словачких земаља свечану заклетву.

На нашу народну част, на све што нам је драго као људима, као Чесима и Словенцима, ми се закињемо да се боримо за наше Савезнике докле, док наши Чешки и Словачки Народ не буде уједињен у самостални државу, апсолутног господара сопствене судбине.

Верни бесмртним успоменама наших мученика, наших вођа, чија је херојизам некад умео побећити Немачку, ми обећавамо да никад нећемо избегавати борбе ни опасности, да ћемо слушати наше вође, поштовати наше заставе и знамења, да никад нећемо молити милости у непријатеља, да се нећемо предавати са оружјем у рукама, да ћемо волети и спасавати наше другове као браћу и да ћемо жртвовати и животе за слободу наше Отаџбине.

Свођевољно се закињемо на ово и ми ћемо умети одржати своју заклетву."

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПОКРЕТ

(2)

После Короњења говорио је посланик Др. Равнихар: „Ми имамо у свога председника чврсто и дубоко уверење. Ви сте га чули и знате, којим путем иде. Тај ће нас пут довести до циља... Наша борба за слободу већа је стара. 1848 била је година пролећа. Доцније је наступила реакција, убитачна прућина лета. Сад је дошла јесен, кад хоћемо да узаберемо зрели плод који се зове Југославија.

Југословен је имао два главна непријатеља: турски полумесец и немачки мач. Турски полумесец је гурнут у Азију, и, пошто отупимо још немачки мач, тада ће нам сванути златна слобода. Мисао слобода је никнула је у нама самима. Рат, који је донео ужасна гањања нашег народа, учврстио је ту мисао. У живој успомени су нам још ова гањања (забрањено пет река). Шта су постигли гањањима? Сједињили су наш народ. Пре поцепани на више страних, ми смо се помирили. Велики тренутак није нашао мале људе. Пре четири године било је још немогуће да присталице разних странака и разговарају међусобно. Данас сви говоре и раде за исту циљ, и ако их још неке разна свеговна потпала... Ако нам опет поново гањањима, да би сатрли покрет за слободу, то је доцкан. Наш се народ већ одлучио, он је већ гвездо. Ни Беч, ни Пешта, ни Берлин неће нас сатрти. Нема више мађаскањења. Жива вера, чврста воља и слога, с том ћемо лозинком ићи у борбу и, свесни победе, можемо већ данас узвикнути: Живела слободна Југославија (громовито одобравање).

Затим је говорио посланик Др. Ловро Потачник: „Пријатељи! Данас присталице сваке странке уједињује једна мисао (говорник показује на велику југословенску заставу, која се вија сред дворане). Ту слогу између странака наши непријатељи неће разбити. Словеначка Пучка Странка сачуваће своје католичке назоре, али и своје народно мишљење. Свака може и даље остати у својој странци и може поштовати њена начела, али сви скупа смо у првом реду Словенци и словеначку земљу бранићемо против сваког непријатеља... Да бисмо збацили немачки јарам, апсолутно је потребно да сво једна у вољи и у акцији. Напомињем партијама! Запамтимо да на олтару домовине!" (Дуго одобравање).

У име приморских и нарочито трнћанских Словенаца поздравио је збор посланик Др. Рибарж. Он говори најпре о страшном запостављању Словенаца у Трсту и о систематској германизацији приморја. Говори о томе како влада забрањује да се и једном речи напада савез с Немачком.. Данашња манифестација доказала је, како мисли народ у Нотрањској. Ми посланици нисмо усамљени, већ је с нама цео народ. Локални влади нека само поднесе извештај у Беч о данашњем збору, да се сазна овде да сав народ хоће слободу (велики пљесак).

Пошто је председник Лovренчић још поздравио делегацију Хрвата са Сушака и Ријеке, уз одушевљене узвике присутних „Живели Хрвати!" закључен је збор.

Др. Коровец је био целог дана предмет одушевљених овација од стране постојничког становништва и учесника на збору."

СРПСКИ УЧИТЕЉИ ЗА ЈУГОСЛАВИЈУ

„Новине" од 13. априла доносе: „На главној годишњој скупштини учитељског друштва сплитског среза (7/4.) у Сплиту била је једногласно прихваћена ова резолуција: „Учитељско друштво за школски срез Сплит, стојећи на становишту народног јединства и слободе и безусловног народног опредељења, изјављује са за слободну, независну и на демократским темељима уређену државу Хрвата, Срба и Словенаца, јер само у таквој држави моћи ће се народ културно подигнути. Изјављује своју захвалност Клубу у Бечу за његово одлучно држање у раду за народну слободу."

БИТКА НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ

Лондон. — Парижки даст „Либерте" доноси следеће појединости о немачком повлачењу између Соме и Оазе:

„Генерал фон Хутијер, свесни велике опасности која прети његовом десном крилу, евакуисао нагло своју тешку артилерију и остали ратни материјал. Путеви који воде на Сому претрпани су спроводима, камионима, муницијским колонама и

пешадијом које су наши авијатичари непрекидно засипали бомбама.

Коњица, тенкови и блиндирани аутомобили стално иду ближе у непријатељске линије и повећавају напор који влада код непријатеља.

За последња 24 часа заробили смо више штабова и пуно ратног материјала, аутомобилске паркове, авијатичке логоре, амбуланте и велики број муниционских спасилишта које је непријатељ напустио напустивши у свом бегству".

Непријатељ је вршио више противнапада јужно од Шолна, али је био потпуно одбијен претрпевши велике губитке. Један пук пруске гарде који је на аутомобилима пребачен са фронта код Верденa, бачен је одмах у борбу без икаквог реда, те је претрпео огромне губитке пре него је успео да заузме свој положај за борбу.

Преко непријатељском јаком отпору напредовање Савезника наставља се победоносно на целом фронту. Наше ескадриле поруше су све мостове између Перона и Хама. Авијатичари, сналазећи се често, стално руше понтоне, које понтонски одељења покушавају да поставе на Соми. Немци су у два маха безуспешно покушавали да пребаце своју тешку артилерију на десну обалу Соме. Сваки пут су постављени мостови били порушени и материјал који је тог тренутка био на мосту, падао је у воду.

Непријатељ чини очајне напоре да се одржи на линији пута Перон—Рое који је још од прошле суботе угрожен.

ВЕСТИ ИЗ РУСИЈЕ

Лондон. — Главни одбор социјалистичко-револуционарне странке у Москви издао је руском народу прокламацију, којом га позива на терористичку акцију против Немаца и Бољшевика.

Цирих. — „Правда" и „Известија" предвиђају да ће ових дана сабарска влада у Омску објавити рат Совјету. Чехо Словаци наставају бољшевичке трупе између Николска и Хабаровска. Пуковник Семенов се повлачи у правц Хајната.

Цирих. — Из Берлина јављају, да су Лењин, Троцки и цео Совјет побегли у Кронштат.

Лондон. — Бољшевичка влада изгнана је пала. Нема званичне потврде Волфовој вести, ни је Лењин са Совјетом побегао из Петрограда у Кронштат. Анархија влада у обема престоницама. Улицама крстаре јака пешадијска и коњичка одељења. Митраљези су постављени на појединим улица; многобројна лица су ухапшена.

УЧЕНИЧКИМ РОДИТЕЉИМА И СТАРАОЦИМА

Инспектор Министарства Просвете за Енглеску поставио је Министарству ово:

„У последње време дешава се све чешће, да ђачки родитељи ових средњих из Солуна или Крфа, шаљу новце деци, често пута и веће суме (по 80, 100 па и више франака) преко Министарства Финансија, које га после преко свог Делегата, доставља потчињим ученицима.

Поштo су сви наши ђаци овде као посредним стручним школама, тако и студенти, питомци Српског Потпорног Фонда од кога примају бесплатно све што им је потребно: стан, храну, одело и др па чак поврх тога и џепарац, који им се даје недељно, и како према томе немају потребе ни за чим другом да би им се морао слати отуда толики новац, то је овај поступак ђачких родитеља од штетног утицаја баш за оне, које би они хтели помоћи не знајући, нероватно, ни сами да је тако. Јер наши ђаци овде, по колонијама у којима су, живе по интернатима под надзором наших и енглеских наставника, који чине оно, свакојаке испаде на би могли утрошити добивени џепарац новац на ствари, које им се данас не допуштају: на дуван, пиће и др.; беже не само дању него чак и ноћу из завода, да се с новцем који имају проведе на свој начин, отуда врло често наступају неспоразуми и сукоби између њих и наставника наших и енглеских.

Да би се овоме стало на пут, инспектору је част замолити Министарство, да изволи обавестити ђачке родитеље о томе и скренути им пажњу на штетне последице, које повлачи то њихово учествовање и непотребно слање новца деци."

Саопштавајући ово родитељима и старацима наших ученика у Енглеској, Министарство препоручује и њима, а исто тако и родитељима и старатељима ученика у Француској, Италији и Грчкој, који су кружни питомци или су у интернатима, где имају потпуно издржавање, да у интересу ученичког здравља, доброг владања и успеха у школи, не шаљу ученицима новац док претходно не затраже обавештења од потчињене школске власти да је ученицима стварно потребан.

Из Министарства Просвете и Црквених Послова ПБр. 7308, 10. јуна 1918. г. Крф.

Штампарија Главног Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 214. ЧЕТВРТАК 2. АВГУСТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 2. августа

Српски званичан извештај. — 1. августа јача обострана ватрена активност у области Доброг Поља. Јужно од Старовине растерали смо ватром и бомбама једно непријатељско одељење које се приближавало нашој линији.

Солун, 2. августа

Француски званичан извештај. — У Албанији, после јаког бомбардовања, Аустријанци су извршили жесток напад на наше нове положаје у области Гере—Порочани.

Храбро противнападнут нашим трупама непријатељ је одбијен и свест аустријских чета које су у једним деловима успеле да продру нашим положајима, потпуно су одбачене у њихове полазне положаје.

На целом фронту учествовала артилеријска борба.

Енглески авијатичари успешно је бомбардовала бишке и бугарске логоре у околини Бељења.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 2. августа

Званичан извештај од 15 часова. — Између Авре и Оазе обострана артилеријска активност, нарочито у сектору Рое сар Маџ и Конша ле По.

На фронту Весле непријатељ је покушао неколико безуспешних препада.

Французи су извршили упад у немачке линије у области Менил ле Ирли и заробили неколико војника. Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана настављајући своје напредовање између Маџа и Оазе, француске трупе заузеле су Рабкур. Источно од Белвала француска пешадијска одељења приметила су непријатељски противнапад у припреми, заробила 7 официра са 2 команданта батаљона и извесан број војника и учинила непријатељски противнапад безуспешним.

У области Роа и Ласињи артилеријска борба наставља се врло јака.

Лондон, 2. августа

Званичан извештај. — На фронту у Фландрији Артилерија вођене су врло жестоке борбе. Наше трупе напредовале су и заробиле мало војника. Настављајући своје недавно повлачење, непријатељ је напустио на сектору Ебатерна предње положаје код Бомова, Хавела, Сера Пуиле, Миремона и Бакуа; наше патроле наступају и одржавају додир са непријатељем заузевши терен у околини ових села. Заробили смо неколико војника.

Бомбе које су наши авијони бацали ноћу на мостове на Соми, још од почетка офанзиве, сметале су доласку непријатељских појачања. Непријатељ је био принуђен да употреби велике формације ловаца да би заштитио своје комуникације које су од тако животног значаја по њега, али су наши авиони својом успешном концентрацијом савладали овај отпор.

За последња 24 часа бацили смо 58 тона експлозива на ове објекте, и то: 21 тону преко дана и 37 преко ноћи. Извршен је такође напад са мале висине на непријатељски аеродром од стране британских и америчких ескадрила. Уништено је 6 апарата који су били у ваздуху, а хангари су запаљени. У ваздушним борбама оборили смо 29 непријатељских аероплана, 6 од наших апарата недостаје.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 2. августа

Званичан извештај. — У долини Зебру (Вантелина) непријатељска одељења покушала су ноћу 30 и 31. јула да нападну наше предње положаје на Пајервок (тачка 3334) и на Кенигшпице (3859); непријатељ је одбијен нашом артиљеријском и пушчаном ватром као и ручним бомбама.

У области Тонале, између извора потока Ноче и уласка у долину Бенове, наша артиљерија успешно је дејствовала концентричном ватром и нанела непријатељу тешких губитака.

Под заштитом овог бомбардовања наша одељења пришла су скоро препаде и успела да заузму Монте Монтело (тачка 3537), Пуита да Сент Матео (тачка 3684) и врх југо-источно од Чима Зигалон (тачки 2468), заробивши преко 100 војника са неколико митраљеза и разноврсним материјалом.

На осталом фронту наше батерије ометале су покрете непријатеља на разним тачкама његових комуникација и запалиле спаваоница снабдевања на левој обали Пјаве.

Ваздушна активност била је јака. Наши авиони успешно су бомбардовали хангаре, магацине и установе код железничких станица Фучине и Кузанино, у долини Созе (Тонале).

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих. — Због повреда на Марни пензионисани су немачки ђенерали фон Мукра и фон Лабрехт.

—

Париз. — Према вестима из Амстердама, велики број војника оптужен је за велеиздају. Овим војницима суди ратни савет у Сен Кантену.

—

Париз. — 28. јула искрцао се у Владивостоку један контингенат француске војске.

—

Париз. — „Тан" јавља из Женеве да је он прошле суботе, 28. јула, швајцарско-аустријска граница потпуно затворена. Ова је мера предузета да се пређе аустријских трупа изврши у тајности.

Базел. — Јављају из Франкфурта да има много штете и много људских жртава у варошима успех бомбардовања које су извршили савезнички авиони.

—

Лондон. — Савезничке ескадриле авиона бомбардовале су са успехом фабрике хемијских производа и фабрике авиона у Франкфурту, аеродром у Хагенау, железнички центар у области Меца и још друга аеродрома.

ПОСЛЕ ПОБЕДЕ

Париз. — Г. Поенкаре честитао је ђенералима Дебењу и Ебербу, командантима прве и треће француске армије, на последњим успесима.

Париз. — Г. Клемансо обишао је јуче ослобођене области источно од Мондидјеа, Мореја и Амијена и присуствовао је нападу који је вршила једна дивизија у области Роа. Затим је честитао командантима енглеске и француске армије.

За прва три дана борбе, наши губитци у мртвима, рањеника и несталима необично су лаки и не износе ни четврт део броја заробљених Немаца.

Париз. — „Матен" јавља да број заробљеника заробљених у борбама у Пикардији износи око 40.000.

БИТКА НА ЗАПАДНОМ ФРОНТУ

Париз. — Битка је била јуче у застоју између Анкра и Оазе. Ова пауза сматра се као нормална после непрекидних борби за четири дана и после сталног напредовања. Де би избегао још већу несрећу, непријатељ је чинио огромне напоре да се одржи на линији Шоли—Новјон и да сачува Роа, због чега је непријатељ морао да врши противнападе. Па ипак немачке дивизије које су доведене да појачају фронт нису заузеле ни једну стопу терена. Савезничке трупе угрожавају још једнако Шоли. Положај Ласањи и није бољи од Роа и оба места су подједнако угрожена.

„Пти Паризјен" резимира ситуацију овако: „Евакуишу ли Роа и Ласањи или не, у оба случаја Немци морају претрпети велика пораз, који

сви „Франкфуртер Цајтунг" признаје. Ако буду примљени на напуште ова два места, Немци ће изгубити две главне базе за офанзиву против Париза, не рачунајући огромни материјал и трупе које ће морати жртвовати; ако буду успели, по цену огромних жртва, да се ту одрже, то ће моћи само кад буду наложили нашој убиственој ватри знатан део њихових резерви."

„Еко де Пари" пише: „Ни један званичан извештај није јавио број заробљеника задобивених 26., 27., 28. и 29. јула. Сада број заробљеника износи преко 37.000 од којих преко 2300 официра.

Број заплењених топова огроман је и износи преко 1000. Број заплењених митраљеза јамачно ће изаћи преко 10.000. Укупно узев од 5. јула до сада имамо 70.000 заробљеника."

Париз. — Отпор који Немци дају на линији Шоли—Рон сличан је отпору који су раније пружали на линији између Улиш ле Шато и Фер ан Тарденоа, када, пошто су та два места пала, попусти цео фронт и када се Немци морадоше повући на север од Весне.

Исто ће то бити и код линије Шоли, Рон и Л...овјон; немачкој војсци тада неће ништа друго остати но да се пребаци преко Соме.

Лондон. — Французи потискују постепено Немце са масива Ласињи; очекује се извештај о пуном коме је главни положај овог масива.

Париз. — „Еко де Пари" цени да број заплењених топова у Пикардији износи преко 1000. Лист каже да Немачка тражи сада покоћ од Аустрије и већ аустро-угарске трупе иду на мирне секторе француског фронта. Једна аустријска дивизија идентификована је на борбеном фронту код Енгелеанна.

ПРВА ЖАЛОСТ

Из циклуса: „Крвави дани."

Кобно јутро свиће — ведри се по зори,
К'о рука је мутна. Београд се буди
И к'о грана дрхти од јутарње студи,
А тешка суморност мучи га и мори..

И навали сила! И Содом се отвори!
Запљускнише љуто београдска платна,
Поморска их крвца крагујевна, златна.
За Београд лепи Србија се бори.

Дрхти град и плаче врај Дунава тихог.
Крвавим сузама куца се и гуши,
Јер у својој дивној грди осећа души
Да се коса смрти изнад њега њиха...

Нема више сунца, скрили га облаци
Земном шиста тама. Туги се и стрепи.
Нада на смрт само тужну душу крепи,
Неће дору јецаји — то плачу Дунаци.

Августа 1917 год.
Положај. Душан О. Лукић.

ПОДЛИСТАК

ВИТОМИР Ф. ЈЕЛЕНЕЦ:

УКРАДЕНИ КОСТА

Ватру и смрт сипале су ниске батерије на непријатељске линије. Као да се запалила земља, дигао се густ дим и пузао по јаругама и падинама, пацкух су прегрејали громови, сва земља је дрхтала под пиштењем и распрскавањем граната...

После дужег бомбардовања било је потребно, да се до непријатељских ровова пошаље патрола да нађе стање наше артиљерије. У првом реду тражили су се за ту опасну патролу они који се јаве сами. Први који се јавио био је добровољац Милан Д. Угарак, родом из Лике. Угарак је дошао из Америке, где је оставио заручан посао, оставио своје родитеље и дошао овамо на Солунски фронт, куда га је звала љубав према несретном народу, који чини у ропству безбројних насилника да ту, где се траже највеће жртве, својим радом, својом крвљу, па ако треба и својим животом докаже, да је народ који је родио такве синове достојан слободе и велике своје будућности.

Командир чете познао је добро свог младог и одушевљеног војника и било му је драго, што се јавио и он за опасну патролу. Кад је патрола пошла, проговорио им је командир неколико пригодних речи и препоручио им, да пазе и да доведу собом барем једног живог Бугарина.

Сред белог дана, у пет часова после подне, кренула је патрола. Прво изађоше на нишег ро-

на двојице, који размакоше жицу и тако отворише пут осталима.

Милан Угарак био је први; као змија пузао се по земљи, држећи у једној руци бомбу а у другој пушку; прси се довукао до непријатељских ровова и ту очекивао своје другове, али чим му је дошао још један друг почела је туча и наша и непријатељска артиљерија. Гранате су падале на све стране, било је апсолутно немогуће Угарку и његовом другу повући се до наших ровова. Морали су остати под непријатељским рововима, одвојени од својих осталих другова.

Угарак и његов друг решавали су се сада, шта да раде. Натраг нису могли, јер је артиљерија тукла простор између наших и непријатељских ровова. Остао им је само један пут, — напред. Обојица се решише да уђу сами у непријатељске ровове... Али баш у том тренутку почеше стизати и остали војници на патроле, јер не хтедоше оставити двојицу својих другова под непријатељским рововима. Они су се привукли крош непрекидну ватру до Угарка и његовог друга... Али тек што стигоше до њих, кад тресну у непосредној њиховој близини једна граната и рани вођу патроле. Рањени се повуче, а сви други остадоше, и ако је била опасност све већа и већа. Лежали су под грудобраном непријатељских ровова. Ту одмах усвојише Угарков предлог, да једновремено баце у бугарски ров своје бомбе, па затим и сами ускоче у ров...

Страховитим громом треснуше бомбе....

Милан Угарак попе се први на грудобран и ускочи у непријатељски ров. Ту је одмах видео страшно дејство бачених бомби: по рову је лежало неколико поубијених Бугара, видео је разбацану муницију, побацане пушке и осталу спрему...

У том тренутку примети, да се у једном заклону нешто миче. Брзо скочи до улаза у заклон и ту виде једног младог Бугарина, подиже пушку да га убије, али у том моменту сети се речи свога команднра да патроле доведе барем једног живог Бугарина, те стога викну:

— Предај се!

Изненађени Бугарин збуњено је мукао неке неразумљиве речи, али Угарак није дуго размишљао, хатро је скочио до њега, ухватио га једном руком за врат, а другом за појас подигао га и баш као да преко грудобрана из рова, за њим је скочио сам и отерао га до пола пута ка нашим рововима; одатле је Бугарин сам продужио пут, а Угарак се врати натраг, ускочи поново у непријатељски ров, где су га чекали остали другови.

Шта да раде сад? Бомбе су побациле, остала им само пушка, почели су већати и на предлог Угарков решише да обиђу непријатељски ров, колико могу. Међутим док се они договараху, сину у вис са бугарске стране ракетла, знак за артиљерију. Ако су хтели сачувати живот, нису могли ни смели дуже оклевати, јер би их наше непријатељска артиљерије сво побила. Зато брзо прескочише грудобран и спустише се у ја другу у последњем тренутку, јер непријатељ отвори одмах артиљериску ватру и поче тући своје линије и простор до наших жица.

У јарузи је патрола лежала све до мрака, и тек кад престаде непријатељска ватра повукоше се у свој ров.

Брзо се прочу по целом пуку, како је добровољац Милан Угарак украо из бугарског рова бугарског војника, па су и сами бугари то признали, јер су још истог вечера довикивали:

— Е, Срби, што сте правили данас свађу, па вам требао младожења, те нам украдосте нашег лепог Косту!

— Шта ради наш Коста, кога нам украдосте?

Дуго времена нису могли Бугари заборавити одважно дело Милана Угарка, распитујући се за свог друга, који је био свима познат под именом украденог Косте.

За своје јуначко и смело дело Милан Угарак био је унапређен у чин капларе и добио армијску похвалницу.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 215 ПЕТАК 3. АВГУСТА 1918. ГОД ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 3. августа

Српски званичан извештај. — 2. августа ватром смо растерали једну непријатељску патролу на Трнавској Коси.

Солун, 3. августа

Француски званичан извештај. — У Албанији, непријатељ је узалуд поновио своје нападе у области Грамши и у области Грина. Свуда је одбијен са знатним губицима.

Грчки авијатичари напали су на митраљеза на прикупљање непријатељских трупа у долини Струме.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 3. августа

Званичан извештај од 15 часова. — Ноћ је обележена мање више јачом активношћу између Авра и Оазе.

Један непријатељски препад, извршен у Шампањи у сектору Ла Маркиз, остао је без резултата.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана јеким дејствима француске трупе су успеле да напредују на попуњеном земљишту између Моца и Оазе.

Французи су заузели северо западно од Рабкура пољска добра Атиш и Монолит која су Немци енергично бранили. Заробили смо неколико војника. На осталом фронту није било важнијих догађаја.

Лондон, 3 августа

Званичан извештај. — У једној успешној операцији на десном крилу борбеног фронта канадске трупе напредовале су у близини Демерка и Пернклера и заузеле обадва села; наша линија југо источно од Пронјера помакнута је напред и заробили смо неколико војника у току претходних операција.

Северно од Албера, наше патроле биле су у тесном додиру са непријатељем преко дана и вођене су локалне борбе на многим тачкама; наше патроле биле су тако исто врло активне преко дана у сектору Вје Беркена и поново напредовале југо источно од овог села заробивши неколико војника.

Извршили смо успешан препад ханис северо-западно од Локра и нанели непријатељу губитке; наше одељење вратило се са два митраљеза.

Непријатељска артилерија била је активна на фронту Кемел—Ипр.

1. августа непријатељска активност у ваздуху..... извршили смо извиђања и осматрања и узели велики број фотографских снимака. Бацили смо 22 тоне бомби на главне војне објекте Перон, Ровел и докове у Брижу.

У ваздушним борбама уништили смо 22 непријатељска авиона а шест оборили ван контроле. 15 наших апарата недостаје.

Ноћу 1. и 2 августа бомбардовали смо обилно мостове на Соми, железничке пруге код Перона, Дуе и Камбре на које смо бацили 30 тона бомби са добрим резултатима. Један наш апарат није се вратио.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 3. августа

Званичан извештај. — У области Тонале борбена активност која је била јуче доста јака постала је нормалном данас.

У сектору Лагарине наша извиђачка одеље-

ња оклопа су непријатељске патроле. На Пјаву, једно одељење берсаљера, прешавши западну обалу, искрцало се изненадно на једно острво које је непријатељ држао југо-западно од Граве ди Пападополи и заузело га пошто је савладало посаду и одбило појачања које су била дошла за противнапад. Заробљено је 36 војника са једним митраљезом.

Наши и савезнички авиони бомбардовали су преко дана и ноћи преко ноћи војничке објекте у непријатељским комуникационим линијама.

Оборили смо један непријатељски авионан и један стални балон.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — Јављају из Женеве да је извесан број аустријских дивизија напустио италијански фронт. Ове ће дивизије сменити на француском фронту више немачких дивизија.

—

Лондон. — Италијански авиони бацали су југословенске прокламације у Истра.

„Словенски Народ" јавља да су италијански шовинистичари бацили у Истри велики број примерака писма др. Трумбића ђенералу Боројевићу.

—

Париз. — „Журнал" пише да је за Париз отклоњена опасност да у будуће буде бомбардован немачким далекометним топовима.

—

Лондон. — Енглеска влада признаје независност Чехо-Словака и сматра чехословачке армије као регуларну војску која се бори против Немачке.

ОДЛИКОВАНИ

Његово Краљевско Височанство, Наследник Престола Александар одликовао је ђенерала Данглиса, главнокомандујућег грчке војске, орденом Белог Орла с мачевима I степена, а ђенерала Зимбракакиса истим орденом II степена.

ЗНАК ВРЕМЕНА У АМЕРИЦИ

Америчанско мишљење о Аустрији претрпело је много измена, у којима је до сада преовлађивала једна сентиментална аустрофилија слична овој у Великој Британији.

Али временом, факта су победила легенде, па чак и у Америци легенда о „слатко] и љубазној Аустрији" приближује се своме крају, док права уљетених народа Хабсбуршке државе заобилазају општу народну наклоност. „New Republic" у своме броју од 22. јуна 1918. г. говори о томе овако, а када „New Republic" говори, можемо бити сигурни да већина америчанског просвећеног јавног мишљења не мисли другчије:

„Проповедања чехо словачка и југословенски брзо придобија америчанско јавно мишљење да призна потребу реставрисања Аустро-Угарске. Од народа, који је био веома необзиран о тежњама западних и јужних Словена, ми постајемо најватренији поборници тих тежњи. Овоме је много допринела разборитост којом је југословенска пропаганда вођена. Њени пропагатори увидели су да ми нисмо лукав народ, љубитељи пространих планова да би се поделила равнотежа између народа далеких од нас, већ народ који поштено верује у могућност народне слободе. Чехо-словачки и југословенски пропагандиста не чине погрешку да насилствају на добити коју ми можемо очекивати од ослобођења њихових народа, него они вежу само пред наше очи историју њихових народних борби. Народи који су поднели такве жртве за слободу, као Срби и Чеси, достојни су слободе. То је убеђење које се намеће америчанском разуму. Народи који су успели да остане на страну спорове онако озбиљне као што су спорови који потичу из религиозних разлика између Хрвата и Срба, дају јемство да се народно јединство може одржати. За ослобођене народа који обећавају такву будућност, Америка је готова да себи наметне велике жртве. И она ће бити готова, једнодушно са својим савезницима, да понесе терет, колики год био потребан, да обезбеди независност тих народа".

СКУПШТИНА У ЗАМЕТУ
(Истра)

„Хрватска Држава" од 12/4. доноси ово:

„На скупштини одржаној у Замету у неде-

ју 7/4. примљене су ове резолуције:

1) Скупштинари изјављују да одобравају досадашњи рад народних посланика на Царевинском Већу удружених у Југословенском Клубу, нарочито њихову декларацију од 30. маја 1917.

2) Позивају своје поменуте посланике да непоколебљиво истрају у борби за уједињење Југословена и за њихову државну самосталност на основу самоопредељења народа, а при томе нека буду уверени да ће их народ до последње капи крви подупрети.

3) Протествујемо против сваког покушаја, долазио он било с које стране, да се поцепа југословенски народ на његова појединa племена, да им се тиме наметне с једне стране тобожња Велика Хрватска, и позивају се сви народни посланици да најодлучније истрају при остварењу независне и самосталне државе, у којој ће бити потпуно уједињени сви Словенци, Хрвати и Срби.

4) Одлучно захтевамо од југословенских народних посланика, без разлике странака и светског назирања, да се у решењу народних питања истоветују с борцима чешког и других словенских народа у монархији, те да неустрашиво наступају рамо за раме с њиховим представништвом.

5) С огорчењем осуђујемо са свим неоснован напад грофа Чернина на поједине вође братског нам чешког и других словенских народа у монархији, с којима су Југословени солидарни у борби за постигнуће њихових народних идеала.

СИТУАЦИЈА У РУСИЈИ

Базел. — Ситуација у Русији заслужује највећу пажњу. Изгледа да је у централној Русији букнула револуција против бољшевика. Услед несигурног стања у Москви, немачки амбасадор вратио се у Немачку. Друга јекна вест каже да су Љењин, Троцки и Зиновјев образовали тријумвират. Међутим, Совјети су оборени, нарочито у главним центрима средње Русије, где су била и крвопролића. Бољшевици намеравају да напусте Москву.

С друге стране, прекид између Немачке и Совјета сматра се као свршена ствар. Кажу да немачке трупе иду на Петроград.

ЈЕДАН РЕЧИТ ДОКУМЕНАТ

Париз. — Док непријатељ врши све веће и веће напоре за одбрану, занимљиво је прочитати заповест коју је немачки Штаб издао, предвиђајући наше офанзиве. Овај документат потврђује значај и величину последњих савезничких победа. Заповест гласи:

„Предузети одмах најенергичније мере и захтевати од пешадије која је у борбеној линији да се по сваку цену одупре нападима непријатеља. Пешадија треба да пристане унапред на све жртве. Сви пешадијски официри, па чак и команданти мало виших чинова, трудиће се да нагнају војнике да показују хладнокрвност у свим приликама.

„Све старешине у првој борбеној линији, били виши или нижи официри, трудиће се да одржавају своје мужтво у сталном давању отпора и да брзо врше противнападе. За ово ће само старешине давати пример својом присебношћу и својим беспрекорним држењем.

„Потребно је држати прве положаје са малим одељењима, док ће се остатак трупа енергично вратити по дубини. Па ипак, да би се избегла свака паника, нарочито за време магле, посада прве линије биће појачавана, а резерве ће прећи ближе првој линији.

„За сваки случај, да би се избегли непотребни губици, резерве ће бити вешто распоређене на терену и брижљиво маскиране. Никада не улазити у усамљена пољска добра, шумице и виле, пошто непријатељ увек бомбардује исте.

„Ако непријатељ успе да продре у наше положаје, захватак је артилерије да га својом брзом ватром одсече од резерви које га прате; истовремено отворити јаку пушчану и митраљеску ватру с бока и с фронта на непријатељску пешадију која је продрла у наше положаје и на тај начин спречити даље напредовање.

„Тежак положај у коме ће се овда непријатељ наћи треба одмах искористити, не чекајући на друга наређења. Потпорне трупе имаће одмах извршити противнапад и повратити положај. Ове

трупе морају прећи у изузетним случајевима чак под домаћај непријатељске артиљеријске ватре.

„Ако трупе које се налазе у борбеној зони не могу оббацити непријатеља нити га зауставити, треба извршити напад са општим резервама, док је непријатељ још заузет борбом на терену који му је непознат и док се бори са доћакним резервама око заузећа потпорних тачака. Ако се противнападом општих резерви непријатељ не оббаци или уништи у положајима које је заузео, треба известити Врховну Команду. Она се неће повлачење надаље положају у позадини, али увек по заповести команданата армија, који ће потом комбиновати методички напад за повраћај изгубљеног терена".

Према свему овоме немачка Врховна Команда била је до ситница припремила одбрану и сво побијање њено тврђење да је повлачење извршено по њеној вољи. Немачка Врховна Команда морала је повући своје трупе пошто су биле разбијене. Сада је настао период повраћања, али напори немачких трупа пропадају, што представља још један пораз за њих.

ПОДЛИСТАК

РОВОВСКЕ ЖИВОТИЊЕ

Одавна пишем породичног живота, нпш ратник осећа потребу за каквом било домаћом нежношћу у своме ратничком занимању. Нагон човеков да покаже, нагледа, воли... узрок је што многа јединица гаји понеку животињу.

То су већином животиње јаче привржене месту, на које су навикле, него ли појединцу. Оне су мања и официра и војника; сви њих воле и пазе; оне су пређутно прихваћене за непрекосновене.

У борбеним линијама обично је појави пар голубова у мањове голубарнику, склепаном од муниционог сандучета, прикаченом изнад врата неке скровитије земунице. Ту се они, привикнути на ровове и пуцњаву, гнезде и тиње под надзором јединице које посећују хитчки положај. Први дет младих голубова, са руменим кљуновима и још проваренах златастим перјем, испуњава топлом радошћу целу јединицу.

Врло су омиљене припитомљене чавке и мачке. Чавка Бока са З..., и мачка Цана са Т.... уђоше и у Ратни Дневник. Па чак и мишеви и пацови, којима обилују рововске земунице, увлаче се у круг разонода, постадоше забављајке старих ратника и зрелих људи.

Многобројне мањовске изумео је војник против мишева и пацова. Врло је оригинална ова. У крају земунице, где највише улазе мишеви, постави се канта, напуњена водом, поклопљена хартијом, са рупом у њеној средини. Изнад рупе вири о канапу мирисни мамац. Убрзо наиђуше мали мамац; уз рапаву дамчину газиће на поклопац од хартије; привући чворку над рупом; стопеће на њиха „проваљије" пропиће се да га докачи... У том узалудном покушавању одједном се омакне или главичке буће у воду. Свршено је са њим! Доћаће други мишји главајстор, ће се на поклопцу канте бори на живот и смрт са чворком — и представа се понавља.

У рату као у рату; докле једни таване противника, други склапају са њим савез; докле се једни боре против пацова, други одржавају пријатељске везе са њима.

Тако је код З..... један потпоручник припитомио пацова. Кад му стаће ручак, он само звекне кашиком по тањиру и викне:

— Пацов, напред!

На ту команду помоли се из рупе глава дисциплинованог пацова, угојеног, са двоструким подбрадком испод гуше... чатаво присеће.

Поједе г. потпоручник свој део, а и пријатељ пацов не остане без исета; лепо се нахране обојица, а затим пређетну: потпоручник на свој креветић, а пацов им гне у своју рупу; обојица сити, а пацов још и духовно мирни — ко прогог бомбардовања.

М. Ж.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вин. М. Анђелковић.

БР. 216. СУБОТА 4 АВГУСТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 4 августа

Српски званичан извештај. — 3. августа обострана ватра променљиве јачине на разним тачкама фронта.

Солун, 4. августа

Француски званичан извештај. — Једна непријатељска извидница, која је покушала, да пређе нашим положајима северно од Масива Бофине, одбијена је са губитцима.

Ка брду Ливеču, јекно француско оделење извршило је сјајан препад на бугарске положаје и нанело великих губитака непријатељу.

Између Вардара и Дојрана, братинске патроле продрле су на две тачке у бугарске линије, нанеле осетних губитака непријатељу и вратиле се са неколико заробљеника.

Један непријатељски авероплан оборен је у пламену источно од Сереза.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 4 августа

Званичан извештај од 15 часова. — На фронту Авре. Французи су напредовали у области Вилер де Роа и Сен Орена, северо-источно од Арманвијера.

У Шампањи, Французи су заробили нешто неколико Немаца у области Перт де Ирли и одбили немачке препаде источно од Мезон ан Шампањ.

Ништа важно на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана јеkном серијом напада француске трупе потиснле су Немце у области западно од Роа у пркос њиховом отпору.

Северно од Авре, у вези са Канадцима, Французи су помакли своје линије у напред на фронту Гејвенкур—Сен Марк—Ле Трео—Лекур.

Број извршених борби вођених у току дана 2 августа није велики. Уништили смо четири непријатељска авероплана а још осталих балона оборили смо у пламену. Пет непријатељских авероплана оборено је ван контроле. Један наш авероплан недостаје. Наша авијација извршила је преко јаких мећа извиђања и велики број успешних артилеријских регулиса. Укупна тежина бачених бомби за 24 часа износи 22 тоне. Снажно смо напали на два немачка аеродрома, на више муниционих складишта и на железничке раскрснице. Сви наши авиони за ноћно бомбардовање вратили су се неоштећени.

Јужно од Авре Французи су још мало прогрли у шуму Ложе.

На осталом фронту није било важних догађаја.

Лондон, 4 августа

Званичан извештај. — Јуче у вече непријатељ је извршио снажан противнапад на наше нове положаје код Дамерна. Непријатељске трупе одбијене су са великим губитцима и остављене су у нашим рукама 250 заробљеника са извесним бројем митраљеза. Данас наше претходнице наступиле су са овог места и приближно напредовале у правцу Френоа Ле Роа и Франсиза, заробивши неколико војника.

Сем обостране артилеријске активности на разним секторима на британском фронту није било ничега важнијег.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 4. августа

Званичан извештај. — У току јучерашњег

наша непријатељ је покушао снажне локалне реакције против наших истакнутих положаја и положаја које смо недавно заузели у области Томаље. Непријатељ је свуда одбијен нашом ватром.

На Пјаву, југо-западно од Гране ди Пападополи, преко ноћи између 1. и 2. августа непријатељска одељења напипала су у три маха на позади ни острвцу које смо претходнога дана заузели. Непријатељ је сваки пут одбијен са великим губицима по њега.

У ваздушним борбама оборили смо 4 непријатељска аероплана и 1 стални балон.

АЗИЈСКО БОЈИШТЕ

Лондон, 3. августа

Званичан извештај. — Британске трупе које оперишу у Палестини и у Арабији извеле су неколико успешних операција против Турака. Турци су имали у овим операцијама око 600 мртвих и рањених.

Уз учешће Арабљана, Енглези су заузели железничку станицу Меданеџа на железничкој пруги за Хеџаз и заробили 120 војника, побивши 35 Турака.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз, 3. августа. — За последњих седам дана савезничке аеропланске ескадриле уништиле су 404 непријатељска аероплана

—

Лондон, 3. августа. — Извештаји добивени у нас после подне јављају да су Французи заузели цео планински венац Лисмон и. Овај положај је од велике важности и сматра се као кључ јужног сектора борбеног фронта. Кад Французи буду изнели своје топове на врх овог венца, показаће се одмах последице од велике важности и непријатељ ће бити принуђен да се повуче по плану..... маршала Фоша.

—

Лондон, 3. августа. — „Штрасбургер Пост" јавља, да је убијен окружни начелник Венден у Литовији.

„Сви су изгледи да је ово политичко убиство, које су извршили два непријатеља Немаца" додаје „Штрасбургер Пост".

—

Лондон, 3. августа. — Једна депеша из Амстердама јавља да немачка штампа потврђује вест да је адмирала фон Кипеле заменио адмирал фон Бенке.

Нови министар маринe јуче је примио дужност.

ЈЕДНО ХЛАДНО МИШЉЕЊЕ

Париз. — Базелски „Национал Цајтунг" у свом броју од 31. јула 1918. год. доноси један врло значајан чланак о последњим операцијама, који ће имати велики одјек у швајцарском јавном мњењу. Ниједан лист из немачке Швајцарске није до сада изнео тако јасно положај који су створили Немачкој последњи њени војнички неуспеси, нити је представио у тако мрачној боји будућност коју Немачкој доноси продужење рата.

„Национал Цајтунг" на првом месту оштро осуђује званичне коментаре Волфове Агенције и каже: „Разни коментари Волфа чине жалостан утисак. Очекивали смо да народ који је постигао тако необично велике војничке успехе, неће имати потребе да у несрећи на овакав начин изиђе истину.

Убеђење у непоколебљиву и непобедиву снагу Немачке могло се исправити на достојанији начин и више би се утицало на мишљење света, када би господари јавнога мишљења у Немачкој признали пред народом да је земља претрпела озбиљан пораз. Место тога стално се изврће истина и, читајући немачке коментаре, човек би мислио да ђенерали Споразума непрестано чине глупости напајући у све клопке које им Лудендорф намешта, и да неће никад постаћи њихове објекте".

Исти лист овако резимира ситуацију. „Под најповољнијом претпоставком, Немачка може само да одложи за неко време одлуку битке на западном фронту која ће бити неповољна по њу. Сумаренски рат је још један пораз за Немачку, поред тога што је тиме Америка изазвана да уђе у рат. Немачка је економски изгубљена; она је осуђена да умре, као народ, ако буде искључена из лиге Народа.

Аустрија је са свим изнемогла; она би само још могла да у последњем часу покуша да спасе свој опстанак претрпевши потпуно преуређење.

На Истоку, немачки планови руше се и Бољшевици падају. Турска је ратујућа против Немачке и у великом очајању, док крај Бугарске, главница централних сила, лежи тешко болестан на ђаку.

У централним државама, курс њихова новца све ниже и ниже пада, оскудица у животним намирницама постаје из дана у дан тежа. Никаква снага не може донети спас при оваквом стању, па сва да офанзива Споразума буде заустављена сада и да дође немачка противофанзива. Неизбежни крах се може само одложити али никако изменити".

НЕМАЧКЕ НАМЕРЕ ПРЕМА РУСИЈИ

Париз. — Према вестима које су из Финске стигле у Копенхаген, Немци намеравају да запосе Петроград. Немачке трупе крећу се већ за Петроград.

Неки немачки листови пишу да је пад Бољшевика сигурна ствар и да рат између Русије и Немачке мора поново отпочети.

Амстердам. — Немачка влада намерава да опозове свога амбасадора у Украјини и да шаље украјинском амбасадору у Берлину његове путне исправе. Прекид треба да траје док се не разбистри ситуација створена убиством маршала Ајхорна.

Адмирал Хинце, немачки министар иностраних дела, имао је полужи разговор са украјинским амбасадором у Берлину, па затим са аустријским амбасадором с којим је претресао питање о мерама које треба предузети за олакшавање појачања на фронт у Украјини.

ВАРВАРИН ОСТАЈЕ ВАРВАРИН

Цирих. — Изгледа да је пораз који су Немци претрпели на западном фронту још више раздражио њихову наклоности к цивилизацији. Немачка штампа почиње да карактерише те осећаје у облику која ће изазивати гнушање целог човечанства. Тако у „Берлинер Тагблату" који је један од најумеренијих листова налазимо оне сраме речи: „Проналази смо сигурни успех, али нико не може спорити да су немачке армије потпуно разорили дуги један део Француске. По ноћи се могу посматрати пожари који пржидиру жетву и шуме. Тај призор нас тешки."

ПОДЛИСТАК

АДАМ Р. МЛАДЕНОВИЋ:

БИТОЉСКО ПОЉЕ

Да није брда и планина што се нижу по свима крајевима равног битољског поља, колико је дуго и широко, могао би човек помислити да је негде у пространој донској степи, којој нема краја као мору и коју сунца притискује небо. А и земља је овде прилажна руској црници (чернозјому), која чак и немарном земљоделцу пружа у изобиљу свега и свачега: и пшенице, и кукуруза, и раži, и јечма, и овса, детелине, цвекле, репе и свега! Ливаде и пашњаци богати су и пуни сочне, високе, густе и ситкe траве, које стока просто не може сита да се напасе. Сено са битољског поља мора се уračунати у прву врсту по квалитету.

— Мекано је, уста да не убодеш, сам би га јео! — вели један наш војник.

Баште, подигнуте крај Сакулеве и Црне Реке и на целој периферији Битоља, које обрађују бугарски варошани (ово на знање Бугарима, који једнако туку у периферију), препуне су сваковрсног поврћа које је изврсно по својој каквоћи и не уступа поврћу, обрађеном по свима правилима грађанарске културе. Овоме су извесно допринеле америчанске земљорадничке справе као што су парни и моторни плугови (уместо стоке и брана у обрађивању), парне вршалице (уместо вршина и брана), сејалице (рационалност у засејавању), грабуље и триста још разних веома корисних и потребних справа, које не бисмо могли набројати овде, а на које битољци гледају као на некакво чудо.

Као и сви јужњаци, задовољни са малим, немајући при том неких нарочитих потреба, они чак нису ни покушавали да предпоставе колика и каква богатства скрива њихова земља. Само један пример.

Крај обале Црне Реке једна јединица поднела је једну огромну и раскошну бербу, у којој се свакојако пробијало дуд, кромпир, купус, трешњак, пасуљ, паприке, патлиџани, кељ, бостан, краставци, јечам и спанаћ, тикве, кукуруз и др. и то све на земљишту које је било несхватно и од којег мештани нити су имали користи нити су пак од њега слутили што год. Са мало труда, уложеног на ђубрење и неговање (окопавање и плевљење) воћњаци су постигли какве резултате, који би свакидашњим мештанима изгледали невероватни да га нису видели својим очима ..

По свему оном што се да опазити сељани са битољског поља живели су на један веома примитиван начин, полажући више на сточарство, него на земљу, која је у исто време веома погодна и за поимање воћњака којих овде, на жалост, нигде нема. Сточарство је овде цветало као нигде у целој Маћедонији, али никад оно не би могло дати онолико, колико може дати она земља, која је просто златна. И мештани, који су у почетку куковали на стоком, упрошћеном од стране Бугара и Немаца за време њихове мајевице, сада, када су видели вредност своје земље, полажу веће наде на државу да ће их она после рата снабдети са стоком и пољским оруђима у оној мери која је потребна за рационално обрађивање земље. Они су потпуно дигли руке од сточарства и не мисле више да се њему враћају или бар да га практикују у оној мери као раније, јер су на живом примеру увидели у колико су били заблуди, занемаривши своју златну земљу. Враћајући се оновид из Битоља и пролазећи кроз К..... видох иде деца купе воћско ђубре, које је тамо остало по противу једног колонског воза. Ово је један доказ више правилног схватања вредности овдашње земље од стране битољана, имајући још на уму да је К..... било чувено са свога сточарства у целој битољској равни....

Али за песника је дрожесан хаос огромних битољских пустарија. Тишина и мирис пољског цвећа... Планинска вец претрчи преко ровова, обрасших густом травом... Застреб се више у небесима, мотрећи на жртву у каквом чафлуку... И тишина коју по неки прекидају узвици дивљих гусака и пловака, песма шева и још по ко које тичице... Но ево чује се потмуо пуцањ... Секунда-два и над главом се чује одјекнуо један звук — глас сирте: фи ју ју у у..., после којега тренутно настане опет тишина и одмах затим чује се позади, напред, лево или десно експлозија — тра-та-ра-ра-ра-рах! Густи облак црног дима и трешак од којега се земља љуља.. Непријатељ гађа на другу кола или пешаке, у пољу рањенике а у варошци Битољу убија нејаку децу и жене... Али му и нами не остају дужни. За сваки метак шаљу три! И опет тишина, у којој се за непосвећеног у њене тајне крије страшна претња, но која опет за посвећеног има својих чари и неке нарочите драже, као зачикивање тог незваног гостију, што у ваздуху урла, а на земљи прави ном.. Око рејон прелази са брда на брдо, са планине на планину: Перистер, који је већи од Кајмакчалана, Снежник, које се у даљини једва назире, Четањ, Старков Гроб, Кајмакчалан, Флока, Крстача Чука, кас 1212, кас 1050, Плетвар, Монастирин, Бабуна, Бакарно Гумно, висови сирам Скопља, Облаково, Гопеш...

Трепере у вече звезде и ваздух је сланик од ароме ишчишљене траве, у којој као вирнаце прелећу с места на место светлиџи... На све стране одјекују жабљи концерти, који имају своју хармонију на подобље кинеских песама: о-хо-хо...-кију-кију-кију... о хо хо...-кију кију-кију... га га-га-га... га-га га га... И опет: о-хо хо...

Већ је мрак.

Пале се ракете — црвене, плаве, беле, зелене... Негде далеко, тамо према Ресну и Струи, чују се топови... Рефлектори шарају небо... У мраку чује се како грабе воз... Прође.... и последњи звук његових чађавих точкова замире у оној густој магли, што се увек ноћу диже изнад Дерване... И тишина, тишина, мртва тишина...

25.—VI. 1918. г.
Војиште.

Штампарске Радионице Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 217 НЕДЕЉА 5. АВГУСТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 5. августа

Српски званичан извештај. — 4. августа ватром и бомбама растерали смо непријатељска одељења која су северно од села Бахова и области села Зовича покушала да приђу нашим линијама.

Солун, 5 августа

Француски званичан извештај. — Доста јака артиљеријска борба у кључу Црне и у области Хуме. Нормална активност артиљерије и патрола на осталом фронту. Братинска авијација оборила је један непријатељски аероплан у области Богдавца.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 5. августа

Званичан извештај од 15 часова. — У области западно од Роа, велика артиљеријска активност преко ноћи.

Јужно од Авра, Французи су настављали своје напредовање у шуми Ложе и дошли до источних ивица шуме.

Између Моца и Озае Французи су одбили два јака непријатељска напада на пољски ходник Моноват и Карнов.

Француски су задржали своје положаје северо-западно од Ремса. Непријатељ није постигао никакав успех у јучном преласку који је извршио на Нивлет.

Званичан извештај од 23 часа. — Преко дана француске трупе наставиле су напредовање под борбом северно од Авра. Заузели смо јако поседнуте ровове код „Кан де Цезар" у области западно од Роа. Јужно од реке Французи су помакли своје линије до улаза у Бевреш. Број заробљеника које су Французи задобили од јуче у борбама јужно и северно од Авра износи преко 1000 са много митраљеза и знатним материјалом.

Јужније, француска пешадија заузела је Кани сир Мац. Одбијен је јак немачки противнапад на пољско добро Карноа.

Северно од Ена, у једној локалној операцији коју смо јутрос предузели, заузели смо немачке положаје у области Отреша на фронту од 5 километара и на 1500 метара по дубини. Заробили смо 240 војника.

Лондон, 5. августа

Званичан извештај. — Прошле ноћи помакли смо мало унапред нашу линију северно од Провајара, а јутрос наше су трупе напредовале на фронту од 1 и по км. од пруге северно од Лавона. Заробили смо неколико војника са једним митраљезом.

У првом делу ноћи непријатељ је напао на веке наше положаје у сектору III роемберги, али је одбијен после јаке борбе. Одбили смо такође непријатељски препад и вршен рано јутрос у близини Локра и заробили неколико Н мана.

Непријатељски аеродроми код Обуздена и и Лома снажно су нападнути у јутру 3 и 4. августа са великим бројем наших аероплана Бачене су бомбе са мале висине и уништено је у пр-

ном аеродрому шест хангара и два аероплани који су били на земљи. У другом уништена су три хангара. Бомбардовани су још на два места логора непријатељски, где су се појавили многи пожари. За 24 часа бацили смо 40 тона бомби.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 5. августа

Званичан извештај. — Жива артиљеријска активност с једне и с друге стране, са одликом уништавајућег гађања на висоравни Азиаго, у области северо-западно од Гране и на средњој Пјави. У горњој долини Зебру (Вилтелина) неке од наших алпинских патрола ишле су на непријатељску предстражу код Над. ..... к. 3444 и потисле је.

Ноћу 2 и 3. августа и 3 и 4. августа наши ариљски дириљабли и дириљабли краљевске флоте успешно су бомбардовали војне објекте непријатељске позадине.

Оборили смо два непријатељска аероплана.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

Париз. — Напредовање Савезника наставља се у пркос огорченом отпору непријатеља. Утврђена пољска добра која смо заузели северно од Рибкура дају врло важне положаје који господаре целим пределом и са којих се могу осматрати Новјон и Ласињи, где положај Немаца постаје све гори и гори.

„Еко де Пари" пише, да ће ускоро ове две варошице пасти у руке армије ђенерала Ебера. Лист додаје да су Немци употребили између Ена и Озе 35 дивизија, од којих су 15 дошле из резерве па ипак сад им не преостаје више од 16 свежих дивизија. Изгледа да ће непријатељ ова кусећи испадни угао између Ласа и Сера и да ће одустати од сваке офанзиве у овој години.

Париз. — Французи настављају своје напредовање између Маца и Озе и заузимају пространи масив Тајекура који брани Ласињи и Новјон. Последњи њихови успеси постигнути су на југу. Пошто се утврдили код Рибкура, Француска пешадија је напредовала за око 4 километра од овог места до оближњих пољских добара Атиш и Монолит, која су на једном брегу од 188 метара висине, а која смо заузели после упорне борбе. Ови постигнути резултати врло су важни. Французи сада држе готово половину масива Тајекура и заузимају највише тачке које доминирају околином, поглавито путевима који воде од Ласињи до Новјона, из Рибкура за Новјон и целом долином Озе до Новјона.

Париз, 4. августа. — Последње вести са фронта повољне су. Добро обавештени кругови виђовдани су током операција.

„Лаберте" пише, да је ново напредовање Француза на Авру снизило компромитовало положај Немаца у Роа.

Како су британске трупе заузеле терене северно од Авра, отпор непријатеља даје утисак сталног умицања.

ЕНГЛЕСКЕ ТРУПЕ БРАНЕ БАКУ

Париз. — Једно британско одељење пошло је из Багдада и стигло на обалу Каспијског мора. Отуда је одељење пребачено у Баку и сада се бори за одбрану те вароши од Турака са руским и јерменским трупама, којима командује руски ђенерал Докучајев. Ово је један величанствен поход, јер од Багдада до обале Каспијског мора има у правој линији преко 800 километара. Ово је у толико значајније са војничког и политичког гледишта, што је Баку центар руског отпора. Турци су досада били у немогућности да сломе овај отпор, и ако их Баку привлачи својим великим богатством петролеумских извора.

НЕМАЧКИ ГУБИТЦИ

Париз. — Недавно је Лудендорф дао својим ђенералима овакве савете: „Апсолутно је неопходно да избегавамо нападе по нашем старом начину у густим формацијама и треба да смањујемо своје губитке свима средствима. Више него икада дивизије на положају морају сада чувати све, да сведу своје губитке на апсолутни минимум." Немачка Врховна Команда, не рачунајући да ће рат овако дуго трајати, тронила је без рачуна свој материјал у људима, и због тога је сада у вели-

кој незгоди. Спекеће цифре, добивене из врло сигурних извора, дају страшну слику утрошка људског материјала који су команданти немачке војске учинили. Од почетка рата до краја јуна 1918. године, Немци су имали од прилике 6 милиона мртвих, рањених и несталих. Како број мобилисаног људства за исти период износи 12 милиона, то значи, да је избачена из строја половина укупних ефектива. Извесан број рањених могао је поново вратити се на фронт по оздрављењу. Међутим број мртвих је врло велики. Од 1. августа 1914. године до офанзиве од марта месеца 1918. године, не рачунајући морнарицу, број губитака у мртвима износио је 1,400 000. До 3. јуна ове године Немци су имали 1,520 000 мртвих. Још нема детаљнијих података о губицима од 5. јуна досада, али, према свему, изгледа да су доста велики, што знатно повећава горњу цифру.

Под овим околностима, потпуно се раз ме препорука Луденцорфа о штедњи ефектива, наро чито сада када се савезнички ефективи повећавају непрестано придолском америчких трупа и искрцавањем на истоку јапанских трупа.

ШАМПИОНИ НЕМАЧКЕ АВИЈАТИКЕ

Париз, 4. августа. — Немачка авијација, штедећи материјал, не штеди своје пилоте. После Меикофа, Левенхардта и Рајнхардта, оборени су на фронту Соме поручник Бинг и поручник Путер. Од 6. јула досада нестало је тридесет немачких шампиона. По броју својих ваздушних победа они следују овим редом: Левенхарт 53, Менкоф 39, Бонгарц и Буклер по 33 свака, Бинг 31, Вистоф 28, фон Тучек 27, Кирхштајнер 27, Путер 25, Вајдман и Рајнхарт по 21 и Рајнхардт 20.

ПОДЛИСТАК

ТРЕНЧА БОШКОВИЋ

„МАЛО ЛЕБА НЕМА!"

Тек што сам се био сменио са стражарског места и седим у шупасману поред митраљеза. Запалио сам цигару од њиног савезничког дувана и дубоко вучем његове луте димове у себе, те растурам бригу која ме је у то време гњавила.

Лево од мене, у непосредној близини, стоје два добровољца у објавници. Доцније стражар са исте објавнице и извештава водника, да се примећује неко пушкарање испред жице. Водник му наређује, да добро мотре и да не пуцају, може да су Бугари пошли да се предају. Стражар, пошто прими наређење, врати се у објавницу.

— Стој! Ко је то? — викну стражар тихим, али оштрим, гласом.

— Братко, братко! Аз сам тука, врним да ме запленим, сос мене имат још фтора другара. — одговара преплашено Бугарин... Стражар, пошто их прими, доведе их код водника.

— Отерај их у четну резерву! — рече водник.

Потамнела и бледа лица дрхтали су од страха пред стражаром, рачунајући да ће их овај убити, пошто их спроводе изван реда.

Војници се скупише око њих и сваки их по нешто запиткује. Преплашени Бугари с почетка једва су изговарали речи, а кад им крају видише да неће бити оно чему су се надали, наставише причање. Један од њих рече:

„Шта вам могу рећи за унутрашњост у Бугарској, тамо је прави бедж. Становништво умире од глади. Ми се на фронту такође врло рђаво хранимо; храну добијамо само колико да водимо душу. Месо добијамо једанпут недељно, хлеба мало и то црн, мрвице, не може да се једе."

Један од њих вађаше из своје прљаве и поцепане торбице комад црног хлеба као од угља. Не може се оценити од чега је умешен. Други један настави:

„Ја сам женьен, имам децу, моја жена и деца добијају толико хлеба, показујући руком једно мало парче. Шта може да раде са оволико? Умиру од глади. Војници се по рову буне због мало хране, изговарајући се: зашто се боримо и умиремо од глади, бранимо туђу земљу коју ћемо најзад морати да дамо ономе противу кога се боримо."

„Сви би се они предали, — рече један од њих — да знају како је овде код вас. Неколико наших пукова побунили су се и одрекли заповест да пођу на фронт. Мржња између нас и наших савезника велика је тако, да дође и до туче између појединаца. Пре неки дан враћао се један мој сељак са осуства и он ми, поред остале беде и патње, исприча ово: Кад сам дошао у Ниш, имао

сам на прелом из једног воза у други; тако и ученици. Пошто је воз био пун Немаца, свако место било је заузето, те нам је возовођа, пошто је био Бугарин, отворио један вагон II класе. Тек што се нас неколико сместасмо у том вагону, Немци навалише да нас извуре. Ми смо се силно опирали, тако, да је дошло до боја. Један од мојих другова, са којима сам путовао, бацио је бомбу на врата; бомба је била офанзивна (без гуглице) те није много повредила, али ипак пет-шест чланова непријатељских ранила, а том приликом и ја добијем рану у руку, те сам морао да останем неко време у Нашу на печењу." Ето такве је слоге између нас и наших савезника, — рече Бугарин.

Док су они то нама причали, кувари донеше леба и чаја. Почесмо да доручкујемо, пијући Бугаре пуним порцијама чаја и белим хлебом. Бугари се осеташе срећни и задовољни кад су, као ослобођени, могли да добију овакву храну док су код њих, код слободних, трпели глад. Опет настависте причање.

„Ми примамо чај, овакву једну порцију на шест војника, покажујући руком на порцију једног нашег војника, и то горак, нема шећера, шећер се врло мало меће, мећали би повише, али нема".

Кувар је поред чаја донео и некакву кафу да кажем војницима. Кад видеше Бугари пун џак кафе, просто се збунише. Један ће од њих рећи:

— Братко, каде купујете та кафа?

— Ово не купујемо, него добијамо следовање, — рече један добровољац.

— Нема, братко, — настави опет Бугарин — нема ни Софија кафа десет недеља, овако леб на Софија четрдесет дена, по големо осамнаест. Што ја прам моја жена, ће се створи нека збрка. Ете, братко, моја жена толико нема више — и показа на левој руци прстенце лебе. Мало леба нема!

25.—VII. 1918. г.
Положај.

УЧЕНИЧКИМ РОДИТЕЉИМА И СТАРАОЦИМА

Инспектор Министарства Просвете за Енглеску достављено је Министарство ову ове:

„У последње време јављава се све чешће, да ђачки родитељи или сроднице из Солуна или Кафа, шаљу новац деци, често пута и веће суме (по 80, 100 па и више франака) преко Министарства Финансија, које та после преко свог Делегата, доставља дотичним ученицама.

Пошто су сви наши ђаци овде како по средњим стручним школама, тако и студенти, питомци Српског Потпорног Фонда од кога имају бесплатно све што им је потребно: стан, храну, одело и др. па чак поврх тога и џепарац, који им се даје недељно, и како, према томе немају потребе ни за шта друго да би им се морао слати отуда толики новац, то је овај поступак ђачких родитеља од штетног утицаја баш за оне, које би они хтели помоћи, не знајући, вероватно, ни сами да је тако. Јер наши ђаци овде, по конвикцијама у којима су, живе по интернатима под надзором наших и енглеских наставника, они чине онда, свакојаке испаде да би истим утрошили добивени сувишни новац на ствари, које им се иначе не допуштају: ни дуван, пиће и др.; беже не само дању него чак и ноћу из завода, да се с новцем који имају проведу на свој начин, отуда врло често наступају неспоразуми и сукоби између њих и наставника наших и енглеских.

Да би се овоме стало на пут, инспектору је част замолити Министарство, да изволи обавестити ђачке родитеље о томе и скренути им пажњу на штетне последице, које повлачи то њихово у честано и непотребно слање новаца деци."

Свопштавајући ово родитељима и стараоцима наших ученика у Енглеској, Министарство препоручује и њима, а исто тако и родитељима и стараоцима ученика у Француској, Италији и Грчкој, која су државна питомци или су у интернатима, где имају потпуно издржавање, да у интересу ученичког здравља, доброг владања и успеха у школи, не шаљу ученицима новац док претходно не затраже обавештења од дотичне школске власти да је ученицима стварно потребан.

Из Министарства Просвете и Црквених Послова ПБр. 7308, 10. јула 1918. г. Крф.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР 218 ПОНЕДЕЉАК 6 АВГУСТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 6. августа

Српски званичан извештај. — 5. августа јача артилериска ватра западно од Сокола.

Ватром и бомбама растерали смо једну непријатељску патролу западно од села Старовине.

Солун, 6. августа

Француски званичан извештај. — Активност артилерије и патрола на целом фронту.

У источној Македонији наша артилерија гађала је разорном ватром једну непријатељску батерију и изазвала пожар.

Б гарске извиднице узалуд су покушавале да пређу српским линијама, одбијене су са губицима.

Британска је авијатика бомбардовала непријатељске логоре у области Вардара и имала јаке борбе у којима је оборила два непријатељска авиона.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 6. августа

Званичан извештај од 15 часова. — Доста јака артилериска активност на фронту Авра и између Оазе и Ена.

У Шампањи, два непријатељска препада, један извршен источно од Вил сир..... други у области Мезон де Шампањ, потпуно су пропала. Французи су заробили неколико војника. Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Артилериска борба настављена се врло жива код Кајн сир Мац и Бовреља. У локалним акцијама јужно од Авра Французи су заробили око 150 војника. Ништа важно на осталом фронту.

Лондон, 6. августа

Званичан извештај. — Данас су британске трупе извеле са успехом једну локалну операцију на фронту од преко 6 км. између Вје Беркана и Бајеа и извршиле је са врло малим губицима по нас. Наша линија на овом фронту помакнута је унапред од 1—2 миље по дубини.

Заузели смо село Утерстен и више пољских добара која су јако бранјена и заробили преко 400 војника.

Сем тога наше трупе напредовале су југо-западно од Мервала и између Шија и Франсера где су заробиле неколико војника. Одбили смо непријатељске нападе на наше положаје у близини Бокура, Сера и Пуазеја и заробили неколико војника.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 6. августа

Званичан извештај. — Од Стелвија до Астике, и у области Граве и на Доњој Пјави местимична артилериска активност слабе јачине.

На висорани Азијаго наше и савезничке батерије својом брзом ватром успешно су реаговале на концентричну ватру непријатеља.

На средњој Пјави, после жестоке артилериске припреме, непријатељ је покушао јуче на снежним обухватним нападом повратак острвце југо западно од Граве ди Пападополи; изустављени нашом баражном ватром и својих затим противнападнути, нападачи су били принуђени да се по-

вуку у нереду, претрпевши тешких губитака и остављајући на терену неколико митраљеза, ратног материјала и 29 заробљеника.

Активност наше и савезничке авијације била је знатна преко дана. Оборили смо један непријатељски авероплан.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз, 5. августа. — Први транспорт помоћу авероплана извршен је данас између Париза и Сен Назера. Полазак је био код места Бурже у присуству Министра Трговине. Растојање између Париза и Сен Назера износи 450 километара.

КЛЕМАНСО О ПОБЕДИ НА МАРНИ

Париз. — Г. Клемансо најавио је дописнику шпанског листа „Ел Сол" следеће: „Последња битка на Марни је једна величанствена победа. Врховна Команда је умела да изабере тренутак за напад на непријатеља. Припреме су извршене у највећој тајности. Част за стварање плана припада Фошу, а част за остварење његово ђенералу Петену. Француски војници заслужили су више него икада, да им се свет диви".

Г. Клемансо је завршио овим речима: „Садашња ратна политика, која даје задовољавајуће резултате, наставиће се снажно до коначне победе које се приближује.

УЗНЕМИРЕНИ СУ...

Лондон. — Наводи које немачка званична штампа врши у циљу да покаже дух у народу, изгледа да немају баш сјајних резултата. Пре изгледа да је морална криза погоршана него ли отклоњена овим агитацијама. Општа утученост мора да је велика, јер су листови почели изненадно да позивају становништво да се охрабри и да очува хладнокрвност. Сензационалистичка листова ваљу о овоме јасних доказа. Из њиховог писања види се да се у маси појављује јак покрет. „Интернационал Корespонденц" прекљиње радничке класе да не траже мир у моменту када будућност изгледа тако извесна.

„Форверц" трагично пита радничке класе, да ли желе да виде Немачку у истом стању у коме се налази Русија.

С друге стране, немачка Врховна Команда нашла је за потребно да позове штампу да отпочне кампању за припрему јавног мњења на мисао о свеопштем повлачењу. Растурено је много саопштења у том смислу. У њима се стално истичу успешни резултати Хинденбурговог великог стратегијског повлачења у марту месецу 1917. године.

„Дајче Цајтунг", који је често пута инспирисан од војних кругова, пише, да не треба никога да чуди што немачка војска, у једном маневру широких размера, напушта извесну територију северно и јужно од садашњег борбеног фронта.

С друге стране, имајући у виду да се Лудендорф често служи штампом, не може се знати да ли ово писање објављује или маскира планове немачке Врховне Команде. Ова кампања предузета је у намери да донесе двоструку корист: у унутрашности и вани земље.

Напад један је ствар извесна, а то је, да је немачко Јавно мњење узнемирено.

НЕСУЂЕНА СПОМЕНИЦА

Париз. — „Тан" доноси слику једне медаље коју су Немци били израдили за успомену на њихов улазак у Париз, који је требао да буде 1914. године.

Од тада је прошло дуже време и Немци су се већ у многоме разочарали. Како се сада сва оскудица у металима, она су послали у топионицу и десет вагона ових медаља. Једини примерак који је остао од све медаље налази се у Бечу, у Швајцарској, одакле је „Тан" и добио фотографију. Медаља је величине дводанарца и има с једне стране изображен крст са натписом на немачком: „Уједињени изнутра, одважни споља." На полеђини стоји Алфелова кула, тријумфална капија у Паризу и датуми 1871—1914 са натписом: „Улазак немачких трупа у Париз."

НАШ НАРОДНИ УСТАНАК У АМЕРИЦИ

Тихо, готово нечујно и невиђено, како иду наше борбе за ослобођење и уједињење, долази нам за борбу помоћ браће из Америке. Није време данас да се каже све што би се морало рећи о томе. Када се борбе аверше историја ће испитати догађаје и стварати на прво место рад сваког ишег дела народног. Но, оно што се може, треба рећи већ данас. Иначе, не знамо своју снагу и долазимо до погрешних закључака о догађајима у сред којих се налазимо. У главном морамо знати колико смо јаки и шта радимо за постигнуће слободе? У познавању своје снаге и борбености имамо најјаче основе својој вери за победу.

У духу оних мисли изнеће се овде кратка слика рада наше браће у Америци за нашу заједничку народну слободу.

1. Бројно и остало стање наших Американаца.

Пре свега преувеличана се у броју наших народа у Северној Америци. Мисли се да га има на милион и више и сигурно је да има знатно више него што се обично мисли. Најзнатнији број Срба живи у Калифорнији, Колорадо, Монтани, Аризони, Невади, Орегону, Вајомингу, Јути, Ајдаху, Вашингтону, Канади, Мексику, Аљасци, Хавајским острвима, Јужној Америци, Аустралији, Африци, Азији, Европи и на Пацифичким острвима. Највише их је на Пацифичким крајевима Хрватске и Босне (из Лике, Баније и Босанске Крајине), онда долазе Херцеговци и Црногорци, па Војвођани, напослетку по броју Далматинци (Бокељи и поглавито од Книна). Из Србије има известан јачи број на нашим новим крајевима, док из наших старих крајева број је незнатан. Хрвата и Словенаца има на свим крајевима.

Наш народ у Америци живи по свима државама Велике Америчке Републике, чак у далекој Аљасци, а има га и у Канади. Поглавито се налази на тешким радовима у фабрикама гвожђа и другима и најјачима (рудницима). Примораца има и рибара, и на бродовима. Војвођана има у фабрикама и на народ. месса. Лађани и Херцеговци су на тежим радовима, и Црногорца, којих има и на занатским и шумским грађевима. Народ живи обично на окупу у својим колонијама (улицама), на крају вароши а места где су његове фабрике. Зараде су врло леле, од 3 до 7 па и 10 долара дневно. Ове боље плаћене добијају они који су вештији радници у фабрикама за машине или надзорници групама радника. Огромна већина народа је радник. Трговаца има врло мален број. Ваће се по који бакалин, шнајдер, штампар. На западу у Калифорнији има ресторатера. Иначе свуда по колонијама има наших „салунера" који држе радње за пиће. Сви ови људи који се занимају пословима све врсте (трговином) раде са нашим народом наплаћени се у сред њега. Незнатан је број наших који су се дигли на висину америчког система послова. Сви су ти наши трговци у Америци исти или мало бољи него наши мали трговци у селима и варошицама на дому. То је зато што улазе у рад без икакве трговачке спреме и знања језика. Они су људи, мање више, и боље народне по друштвима. Сви њих има у народу свештеника. Код Хрвата и Словенаца уплив ових је јак. Код Срба слабији. Српских свештеника и калуђера има око 30, мало са школама. Има известан број новинара и књижевника такође мало са школом. Од њих нико не сарађује у америчким новинама него сви пишу за наш народ.

Наш свет, када остави свој врло тешки рад у фабрици, живи доста угодно. Носи се лепо, има сваки трамваје, биоскопе, и другу разоноду. Има их доста који имају своје аутомобиле. Храну има добру. Станова би могли бити чистије. На столу и храна су у групама код земљака који од тога живе. У опште узето народ пије много. Но, последње време државе умањују пиће. Живот је скуп и издаци народа за народне послове врло су велики. Па, ипак, поред свега тога, у народу је доста уштеђеног новца, просечно на особу на мање 1000—2000 долара.

Народ чува своје обичаје. Слави Божић, Ускрс и друге празнике а нарочито Крсно име.

Људи су већином неожењени. Својих женидаба немају а странкиње не воле узимати. Народ живи доста друштвено и у слоге. Има борби око народних организација за изборе, много пута врло јаких. Но према њиховим новинама не сме се ценити стање. Новине у већини пишу врло безобзирно употребљујући тешке изразе и речи (слично како се некада у „стара" времена писа о у нас у Европи) Народ је много сложнији него што то изгледа по његовој штампи, коју већина

народа и не чита. Борбе врте се једино најјачих личности, но има начелности у њима. Но о томе ће се казати више на завршетку.

Прир.

ПОДЛИСТАК

ЈОВ. КОВАЧЕВИЋ:

БОЛНИЧАР ЛЕНТА

Цео га батаљон познаје. Он и није прави болничар; носилац је ранченика 2 чете, али га нико не зове другчије, него Лента болничар. Па и ако му управо није Лента већ Милентије, али Светозар песник чуо је од његове Јане да га зове Лентом, па му то и овде остаде. Све му је наоружање једна позамашна торба и носила. Обично се налазио у близини свога командира, коме је у појединим важним и стручним питањима служио као саветодавац, јер он све зна. На пример, кад се командиру приноје комовица, Лента већ зна где се она може набавити; ако му устреба коњака, такође Лента то набави; ако му устреби мајстор да на цокетама удари ђонове и ексере, њега та Лента; ако треба мајстор, да на командировим чакширама закрпи колена, њега та Лента, јер он све зна. Ако је потребно да се довесе командиру кисела вода, донеће је Лента, пошто све зна. Треба ли командиру дувач на дуду, њега га Лента, јер он све зна. Ако се командиру на предстражи приспава, зове Ленту да га разгалује причом о женидби са његовом Јаном и т. д.

Били смо на предстражи. Изнесену наших и бугарских ровова, баш сама, сазрела једна крушка. То је оно, чега је Лента, као стар човек, највише жељан, али — нед правља! Лента само пљуцка, једу му се крушке, а виком не прича. Око поља ноћна престражење Бугара са банашем рововаца, престражење и наши. Командир реже да мало продрема; прилеже и Лента у нарочитој одаји испод камена, али још, никако да заспи — једу му се крушке. Извуче се испод стене, запали цигару, пља, ништа опет пљуцка — једу му се крушке. Зовну Светозара песника, заколи га да припази на командира, ако би овај што год затражио, а он узе чутурицу пун жаговором да донесе воде. Дође до извора, напи се воде па опет пљуцка — једу му се крушке. Стеже Лента јуначко срце и реши се да оде крушци. Кад је већ, са чутурицом о рамену замеко поље од наших ровова, наиђе на једног пропланак и ту му се прохте да мало чучне, онако како он вели: „по рака себе". Чучи Лента и пљуцка, размишљајући о крушкама, док одједаред чу пушу потковани цокули а потом на месечини ваше и човека на 10—15 корака испред себе, наоружаног до зуба.

— Стој! — викну Лента својим громким гласом, лупивши јако десном руком по чутурици а левом држећи кајиш од чакшире.

— Сум станал, братко — одговори овај дрхтавим гласом.

— Ко иде! — викну Лента још јаче, лупивши још боље по чутурици.

— Аз сум братко! — одговори непознати.

— На лево круг! — командова Лента. Непознати се правилно окрете.

— Доле оружје! — викну Лента, поново лупивши по чутурици. Непознати спусти пушку.

— Пет корака напред! — нарећује Лента. Непознати свесно послушно изврши наређење. Пређе Лента пушци, узе је, виђела је мало, дахну дуном и позва непознатог.

— Ко си ти! — упита га Лента, држећи пушку на „готово".

— Аз сам братко, појдох у патролу с још двамина, али ми утекоше кад те чуше.

И тако Лента доведе заробљеног бугарског каплара, али још пљуцка, — једу му се крушке.

Штампарија Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вин. М. Анђелковић.

m. stoke V. Lari

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 7. августа

Српски званичан извештај. — У области Ветреника један наш јуришни вод извршио је успешан упад у непријатељске ровове и пошто је нанео непријатељу велике губитке, вратио се у своје полазне ровове.

У области села Старовине ватром смо растерали једну непријатељску патролу која се приближавала нашим линијама.

Солун, 7. августа

Француски званичан извештај. — У области Гора Топ једна непријатељска извиђачка, узета под нашу ватру, побегла је према својим линијама претрпевши осетне губитке. Наша артиљерија разбила је непријатељске колоне северно од Битоља и између Цреше и Мале Руне.

Британска авијација бомбардовала је један стратешки. Један воз у области источно од Сереза и станицу Хаџи Бејлик (10 км. западно од Демир Хисара).

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз 7. августа

Званичан извештај од 5 часова. — У току ноћи жестока артиљеријска активност северно и јужно од Ајра.

Број заробљеника који су Французи задобили јуче у области западно од Роа износи преко 400.

Јуче око 18 часова, између Оазе и Ена, Французи су исправили свој фронт на дужини од 15 км. од прилике између јужно од Карлпона и Фонтенеа, напредујући 8 км просечно на целој дужини линије.

Французи су заузели висораван западно од Нампсела, допрли до улаза у Одињикур и до потока истог имена и заузели Нуврон—Венгр.

Французи су заробили 1700 Немаца од којих 2 команданта батаљона.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Између Маца и Оазе, Француски су наставили напредовање преко дана. У пркос упорном отпору Немаца наше трупе заузеле су Фремијер и допрле до западних улаза у Ласињи. Јужније, наше трупе успеле су да избију из шуме Тијекура до јужних улаза у Дреленкур.

Северно од Ена, настављајући своје успехе између Карлпона и Фонтенеа Французи су заузели село Морсен. Број заробљеника у овом пределу од јуче до сада достигао је на 2200.

Ништа важно на осталом фронту.

Лондон, 7. августа

Званичан извештај. — Непријатељ је извршио јутрос снажан напад на фронту око 2 км. противу наших положаја између Лиона и Ерлвила. Непријатељске трупе успеле су да продру на две тачке у наше линије, али су одмах одбачене нашим противнападом и на тај начин је стање потпуно васпостављено. У овој борби нанели смо велике губитке непријатељу. Наставили смо своје напредовање и напредовали смо знатно

на фронту од 8 км. од прилике. Наше трупе доспеле су до пута који иде из Паради-а за Пирбек, пролазећи кроз Мервил које смо место заузели. Вођене су јаче борбе на разним местима у току овог нашег наступања и заробили смо извесан број војника са неколико митраљеза. Број јуче задобивених заробљеника у околини Ултестена износи 676 међу којима 18 официра. Митраљези и рововски мерзери нису још пребројани.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈНИШТЕ

Рим, 7. августа

Званичан извештај. — На целом фронту чешћи артилериски двобоји и знатна активност извиђачких одељења. Наше патроле успешно су узнемиравале непријатељске предње положаје у Валтелини и на левој обали Пјаве источно од Монтела.

Непријатељске трупе натеране су у бегство у Буникарју, Вал Астико и северно од Кол дел Росо.

Успешно смо тукли непријатељске трупе примењене у покрету позади висоравни Азијата.

Одбили смо оштре покушаје поновног непријатељског напада југо западно од Граве ди Пападополи.

Јуче наши апарати за бомбардовање гађали су успешно са око 2000 ктр. бомби непријатељске авијатичке логоре на Ливенци.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Вашингтон, 6. августа. — Чехо-словачке и сибирске трупе заузеле су Иркуцк.

—

Лондон, 6. августа. — Белгијски и холандски листови, јављају да су избили нереди у немачким трупама бриселског гарнизона. Баварске трупе отказале су послушност кад им је саопштена наредба да се крену на фронт. Баварски официри потпомагани су трупе у њиховом отпору, све док нису стигле пруске трупе. Убијено је седам баварца и 14 рањено. Најзад су баварске трупе морале отићи на фронт где су претрпеле у борби врло велике губитке.

—

Токијо, 6. августа. — Влада је званично објавила да, према постигнутом споразуму са Кином и због опасности која прети границама Манџурије, шаље тамо један експедициони кор.

—

Париз, 6. августа. — Бечки „Нови Слободна Преса" пише: „Нема сумње да ће бољшевичка влада пасти ускоро. У потврду овога има више доказа. Бољшевичка влада још у почетку свога рођења понела је клицу своје смрти. Сада Бољшевике напуштају сви елементи који су им у прво време били приклонили, тако да уз Бољшевике остаје само један део радника по варошима, зато што под бољшевичким режимом они могу пљачкати и живети на туђ рачун."

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

Париз. — На целом фронту наставља се методички непријатељ планом савезничке Врховне Команде; до сада постигнути резултати су врло задовољавајући. Опкољавање Роа наставља се и већ је положај Немаца у вароши врло критичан. Варош је угрожена и са севера и са југа. Својим јучерашњим напредовањем, конали смо до на 500 метара од железничке станице. Сем тога од хиљаде заробљеника задобили смо знатан плен у шуми Лож, коју сада држимо у целости. Непријатељ је огорчено бранио овај положај због судбоносне важности његове, јер ова шума представља последњу потпорну тачку на линији Ласиви Роа'.

ЗА НОВУ ОРИЈЕНТАЦИЈУ

Лондон. — Германофилски „Берлнер Тагблат" показује се врло узнемирен због догађаја на западном фронту. „Концентрација немачких трупа у позадини, вели он, није ствар која забрије брине, него је опасно то што се показује да је помоћ Америке много већа него што се у прво време очекивало. Ми не верујемо у пет милиона америчких војника, али је апак истина да број америчких трупа непрекидно расте. Затим, стање у Ру-

свој постаје из дана у дан компликованије. Може се очекивати да ће Споразум у врло блиској будућности успети да опет повагне руског џина.

„После свега овога, Немачка би требала да повуче своје трупе са истока и да евакуише Француску, Украјину и Пољску. Овакву рекапитулацију немачко ће становништво примити с одушевљењем, јер ће у томе видети знак скоре победе. Најпосле, Аустријанци треба да се пробуде из своје неактивности и да предузму офанзиву на италијанском фронту, што би спречило Италијане да шаљу своје трупе у Француску.

Кад би се Немачка решила да прикупи све своје снаге на једној тачки и кад би је њени савезници помогли, она би била непобедима".

Ах, али то пусто кад би... кад би!!

НАШ НАРОДНИ УСТАНАК У АМЕРИЦИ

(2)

II Народне организације и жртве до овог рата.

Наш народ досељен је у Америку одагнан из домовине бедном економском и аустријском политиком, неписмен, без вођа и икакве помоћи. Такав, измучен у тешком раду у фабрици, у средини туђег живота, бескрајно далеко од свога дома, он не само што се није изгубио него, поред тога што се сачувао, отпочео је одмах да ради и радио је све више и за своје на дому и за општу народну слободу. Прве наше народне организације настале су после првих досељака народа тамо и све су се више развијале. Има ту заслуга и појединих вреднијих људи и група, као што је то увек, но главна заслуга је народне душе његове, сељачке и радничке, његовог здравог осећања народног. Треба имати на уму да је све организације и послове народне стварао народ сам без помоћи својих вођа из Хрватске, Босне Словеначке и. т. д. и без икакве помоћи Србије и Црне Горе а уз то да није имао при томе ни никаквих школованих људи између себе. Све је почео да ствара сиромах обичан радник, и и данас је он главни чинилац при вођењу свих организација.

Народ је оснивао разна друштва. Понајвише своја велика удружења за осигуравање својих чланова у случају смрти или страдања у фабрикама После, сва друга: црквене општине, соколска, певачка друштва, читонице и т. д. Подизао је своје домове, цркве, отварао школе, помагао новине и књиге. Све је то стајало труда и тровика, и све је то имао да даје из свога џепа, од своје крвавом муком зарађене наднице. Фонкова за све то, нити икакве друге новчане помоћи, није добио ни од куда. То је било што је радио само за своје добро народно у Америци, али уз то је непрестано пратио шта се догађа на дому. Слао је тамо своју умишљевину за своје породице, али слао и помоћ својим народним организацијама и борцима на дому. Српска просвета у Босни, привредник у Загребу, Зора у Боци, народна листа ви у старом крају, разни прогоњени ведеваздинци мостарски, бањалучки и загребачки и други, имали су непрестано помоћ нашега народа у Америци за своје борбе, помоћ коју је народ давао од своје радничке зараде. Како је било код Срба, слично се радило код Хрвата и Словенаца који су такођер помагали своје народне борце на дому.

Нема никакве статистике за рећи колико је радник амерички жртвовао за народну борбу уопште. Но када се узме да плаћа у своје друштво, да издржава своје домове (зграде за састанке) своје цркве, школе и купује барјаке, иде на народне паради и безбројне зборове (због чега губи много пута надницу јер не стигне у фабрику), за је све то чинио увек, и уз то стално слао добровољне прилоге за борбу на дому, када би се све те жртве збројале изашла би свакако огромне суме новца. Поред тих жртава у новцу народ је слао и своје најзве у Европу, солидарности и храбрења, браћи која су се тамо борила. А, откада су су отпочели ратови позвано је одмах и у добровољце. Балкан није ни без њихових костиљу. Долазили су нечујно и не виђено. Хумци њихових гробова не пребројани и непознати, најдивнији су доказ величине њихове жртве. Јер, најбољи су јунаци незнани, који умиру за слободу непознати али велики, као нека тајна, велика као све тајне од којих је једна од најкрасивијих ова што је пружа жртвовање за опште добро човека сиромашног, неимућног, његово добровољно нечујно умирање за слободу народа. Наш сељак и радник у таквим жртвама је велик и у томе је једна од најјачих снага нашег народног живота.

Природно је да је цело ово време било борби у самом народу. Било је борби између појединих делова (Срба и Хрвата) и и међусобно у

свиском звеку. Било је и код Срба. Борбе су се врши-ле око народних организација и тога како их треба водити. Биле су борбе јаке, но путем њих народ се све више интересовао за друштва и упознавао са својим дужностима. Де је народ имао неколико ратних ноћи, болих новина, спремнијег војства, борбе би биле слабије и ближе. Главно је то да оне нису омеле народ да врши своју дужност према Европи. Поред све своје несреће, удаљености и изгубљености у туђем свету, он је осећао везан за нас не само у мислима него и жртвама.

Прић.

ПОДЛИСТАК

САВА ДРИНЧИЋ:

ПРЕГЛЕД

Ратна фотографија

.....Удаљили су по позиву, један за другим, оронули од дугих патрљања и бескрајних ратних терета. Црте са њихових лица су потсећале својом хладноћом на брижне статуе, а бојом на давно остављену рачну пругу. — То су ратни ветерани, шест година у истом позиву војничке службе! То су они, што су у младости дали младост, у зрелим годинама пачну срећу, а у јесен свога живота и плоћи корен, сињење, гроб и коленку, натрпљен са свих страна под заставе твога поноса, Отаџбино!..

У полумрачној собици једне завођанске зграде, импровизоване од пруће, с депом од блата, ради комасије. За импровизованим столом, покривеним новинама, са отвореним „Списковима упућених на преглед", сув и блед, седи референт санитета и прозива, док његова два друга брижљиво врше преглед, достављају му своја мишљења, која он проверава, па оцену о способности уноси сам у списак.

Свучени до појаса, спарушених груди и исушених, јако разакнутих ребара, показују они своје болести или погрђење инвалидне и тешке ране. Неки моле за лакшу службу, а неки за боловину. Неки се жале на замор.

— Знам! Уморни смо сви, — одговара бодро референт једном старцу, напајајући, попуњавајући журно списак. — Али, и ти, и сви знамо, да још није довршен посао за којим смо пошли на овај велики пут. И ако се сви ми будемо на повељу жалили, због привремених болести и замора тражили промену службе, ни кога ће онда очекивати земља наша, да јој се као Оснетник врати? Знаш, да међу нама нема нико једнога здравог...

— Јест, господине мајоре, право велиш! И не треба ми ништа друго, само мало одмора. Неки дан помислих... Проклета мисао, жестока и јака, па ме баш савлада. Али ако се само мало поодморам, па кад ћој се бацим на рамена!.. Многом сам ја чуду до'акао, па ћу зацело и њеној жестини, ако Бог да..

С тим изађе. За њим ступа један погрбљен старац.

Прилази му лекара.

— Дали ме кашаљ, па баш се не може... А сто, и гоинје прође...

— Arterio sclerosis.. Emphisema pulmon, — чита референт дијагнозу трудног лекара. Затим се диже и сам прилази старцу, пипа му било и ослушкује плућа.

— Тебе нећу, стари, у позадину, на лакшу службу. Ти си доста овде послужио..

Старац одлази а мале сиве му очице врло немирно играју.

Улази један средовечан човек, развијен као гром.

— Шта је тебе? — пресреће га и питају два лекара.

Он вутећи подиже десну шаку, са чијег дланета пре само два патрљка, атрофирана остатки некадашњих прстију.

— Ти си иначе здрав. Са једном руком и једним оком може се овде још доста добро послужити. У комори! Јер свако мора дати све, што може да и, — завршава референт уписујући.

Он излази.

И тако редом..

— Само Богдана Вуковића — прозива референт даље.

Улази голобрад један жив старчић. Сав је сед, као да му је глава поливена растопљеним сребром. Стаје чврсто, али му је поглед нејасан, неодређен.

— Свршиће се —

Штампарска Ратионална Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

m. atoše Vilori

БР. 220 СРЕДА 8 АВГУСТА 1918. ГОД ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 8. августа

Српски званичан извештај. — 7. августа у области Ковила једно јаче непријатељско одељење покушало је да извршн препад на наше делове, али је благовремено примећено и растерано ватром пре него је успело да се приближи нашим линијама.

На осталим тачкама фронта обострана ватра промењиве јачине.

Солун, 8 августа

Француски званичан извештај. — Јужно српско јуришно одељење успело је да продре у јеином ведничнијевом нападу у бугарске ровове. Одељење је извојевало жестоку борбу и нанело непријатељу велике губитке.

Активност артиљерије и патрола на осталом фронту.

Британски авијатичари бомбардовали су једну воз у станици Порна.

Према новијим извештајима један непријатељски аероплан оборен је 3. августа изнад Кватипапеље.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 8. августа

Званичан извештај од 15 часова. — Обострана бомбардовања у области Ласиньи и Дреленкура. Између Оазе и Ена Французи су заузели у више село Васси, северо-западно од Морсена.

Непријатељски препад западно од Мезон де Шампањ није имао никаквог успеха.

Ноћ је прошла на мирном остатком фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Јужно од Авра, Французи су заузели после упорне борбе Беврењ. У току јучерашњег наступања између Маца и Оазе Французи су заробили 500 војника.

Источно од Оазе, Французи су напали јутрос на немачке положаје на фронту од 20 км. од прилике од области Баји до Ена. У пркос отпору Немаца Французи су допрли на свом левом крилу до јужних ивица шуме Уркан до улаза у Карлепон и Кен. У центру, Французи су заузели Ломбре, Блеранкурдел и продрли у висораван северно од Васена. На десном француском крилу, наше су трупе заузеле села Везапонен, Тартије, Кизи ан Алмон, Осли-Куртел. На целом нападном фронту Французи су напредовали просечно 4 км. и заробили преко 8000 војника. Број заробљеника које су Французи задобили од 5. августа до сада између Оазе и Ена износи преко 10000.

Лондон, 8. августа

Званичан извештај. — Данас је отпочела борба на обема обалама Скарпе. Јужно од реке напали непријатеља на извесним тачкама, које су наше трупе биле успеле да заузму источно од старог непријатељског фронта, оббијени су. Северно од Скарпе наша левија помакнута је у напред на кратку раздаљину источно од Фампу, после јаке борбе у којој смо заробили неколико војника. Напредовали смо такође с обе стране Ласа; наше трупе заузеле су Еланет и налазе се источно од Мервиња. Северно од свог места заузели смо Вајернук и Ла Курон. Одбили смо рано јутрос препад непријатеља северо источно од Локра.

Авијација: У зору 6. августа неке од наших ескадрила извршиле су успешан напад на аеродром код Фалемпена, јужно од Лила. Бачено је много бомби са мале висине и објекти су ту-

чени на митраљева са добрим резултатима. Погођено је више непријатељских хангара и изазвано више великих пожара. Сви наши апарати који су учествовали у овом нападу вратили су се неоштећени. Бомбардовали смо докове у Бриндизи, железничку пругу код Розарна и бацили смо 15 и по тона бомби. Уништили смо у ваздушним борбама 13 непријатељских аероплана и шест оборили ван контроле. Сем овога један непријатељски аероплан погођен је ватром наших батерија против аероплана и пао је ван контроле. Наши ловци-јуришници запалили су четири немачка стаања балона у сектору Монтелло. Седам наших апарата недостаје.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 8. августа

Званичан извештај. — Јуче у зору после жестоке артиљеријске ватре и бомбардовања, многобројне непријатељске снаге напале су западно и северно од наших положаја на Корнону, на јужним падинама Сасо Росо. Наша посада заустављена је непријатеља у борби прса у прса. Појачањима која су одмах пристигла извршили смо противнапад на непријатеља, одбацили смо га са великим губицима по њега и заробили војника.

Непријатељски покушаји напада на наше предње делове северно од језера Лекро и покушаји да изненади наше напредније патроле северно од Коп дел Роса окончани су нашом ватром.

Енглеске извиђачке патроле на висоравни Азијаго заробиле су неколико војника.

Наше батерије биле су врло активне од Вал Лагарине до Вал Азијаго.

Ненормална активност непријатељске артиљерије у области Азолоне противтежена је успешно нашом концентричном ватром.

КРАЈ АУСТРИСКОЈ ТИРАНИЈИ

„Тајмс" од 13./26. јула 1918. г.

Јуче после подне у „Mansion House", у среду одушевљења присутних отворен је на свечан начин Комитет српских (југословенских) ратних циљева у Великој Британији. Скупу је председавао Лорд Мер а били су присутни посланик Србије, амбасадор Италије, француски опуномоћени министар, Лорд Крју, г. Балфур, Сер Алберт Ролит, Сер Артур Иванс, Сер Џозеф Херон, румунски отправник послова, професор Омен, Доктор Сетон Ватсон, Др. Мићић, поморски архиђакон, г. Јан Макхозм, г. Викем Стид, г. Франклин Бујон, Набоков, Др. Бенем, секретар српског посланства и многи други.

Српски посланик казао је да је убиство у Сарајеву јако оплакано у Србији, али да је повод само повода преузетавном рату против Србије. Србија није желела рат, али јој је рат био наметнут од стране Аустро-Угарске, по пристанку Немачке. Између осталога српски посланик је казао да се Србија од увек борила за народно уједињење свих Срба, Хрвата и Словенаца како оних који живе под аустриском влашћу тако исто и оних који живе у слободним српским државама Србији и Црној Гори.

Затим г. Викем Стид изнео је програм српских (југословенских) ратних циљева који се у главном своде на ове четири тачке:

1) Независност и уједињење Југославена.

2) Балкан балканским народима. Аустро-Угарска, потпомогнута Немачком није водила рачуна о овом принципу када је анектирала Босну и Херцеговину и када се је мешала у унутрашње ствари балканских држава.

3) Накнада за пустошења у земљама настањеним Југословенима.

4) Економске и интелектуалне везе са савезничким земљама помоћи ће се на тај начин осигурати у будуће да се ова нација прибере од садашње катастрофе. Васпостављена Србија, па чак и проширена са излазом на море, као би остала у пређашњим границама и под пређашњим условима, неуједињавши се потпуно са својим суноплеменицима у једну независну и неразвисљиву државу, само би животарила и сасвим природно потпала би опет под јаког централних сила. На против уједињена југословенска држава била би јак чувар на вратима Истока а истовремено и чувар мира на Балкану.

— наставиће се —

НАШ НАРОДНИ УСТАНАК У АМЕРИЦИ

(3)

III Најновији пламен нашег устанка у Америци

Наша народна борба дошла је до врхунца као један од важних делова и циљева овога рата. За време ба канских ратова слао је народ из Америке помоћ нашем Црвеном Крсту, а покано

и добровољаца. Када је отпочео овај светски рат, Србија није спремала добровољце одуда. Народ је слао новац Црвеном Крсту, а када је дошла мисија за црногорске резервисте, познато је уз њих велики број Херцеговаца и Бокеља па помало и Личана и других у добровољце. Има их погинулих а и унесрећених, у борбама у Црној Гори, и они искрцавању. Поред тога доказали су по неки сами о свом трошку у Србији за борце. Тако су радили Срби. Хрвати и Словенци без свога народног вођства под утицајем аустриског конзулата почели су се будити. Отпочела су се сва заједно организовати у сагласности са Србијом и Југословенским Одбором. После повлачења Србије на Крф и у Солун није народ одмах него се још јаче прибубио уз Србију. Одушевљење је стално славе Црвеном Крсту, отпочео славе најаве солидарности Србији и Одбору са великих својих зборова, а 1917. године организовано се и добровољачки покрет за Солунски фронт. Треба имати на уму да је сво све отпочело док је Америка још била неутрална, а немачко аустриска пропаганда је тамо јака. Уз то су доказивале највеће вести на Европе: Румунија претрежена Русија пада, а отпочео најјачи сумарски рат. Добровољци из Америке остављао је сигуран миран удобан живот, лепу имовину, имао је против Аустрије која је постојала јака, у помоћ Србији, слушајући најрђавије вести на Европе са бојишта, а путујући преко далеких мора путем кроз срце сумарена. Америка је ушла у рат са Аустријом тек у јесен 1917. године.

То све вала имати на уму да се оцени величина жртве народа. Ја се не да збунити свим овим. Организују се Срби у Велику „Српску Народну Одбрану": из старе дотадање која је слала само новац и била слабо организована, и других српских друштава. Та нова Одбрана шаље у прошлој години око 70 000 долара нашем Црвеном Крсту у Женеву и преко 10 000 трошки на добровољце које она креће. Хрвати се организују у „Хрватски Савез" и Словенци у „Словеначку Звезду". И они купе прилоге и почињу крстати добровољце. Сви заједно дају на великим зборовима одлучне изјаве против Аустрије, поздрављају Вилсона када објављује рат Немачкој и Аустрији и т. д. Поред тога улазе сви који су грађани Америке у њену војску а многи и добровољно, нарочито Хрвати и Словенци. Сви остали су у фабрикама и рудницима као вредни радници. Колики је број ових још на наш фронт не може се још данас говорити, но свакако није мали, када се уму у обзир све напред опћенате примјене. На наш покрет у Америци не смије се гледати само на становништа броја. Ваља знати огромну корист коју чине наши добровољци само за пропаганду наше ствари пред Америком. Чете наших добровољаца прате амерички грађани на ставицу. Једну већу групу добровољаца у Чикагу поздрављали су на збору од 7000 душа народа гувернер државе и најугледнији грађани Чикага. У Сан-Франциску, Милоки, Гејт и на свим другим местима држали су им говоре председници градова и пратили их америчка војска и музике. У самом Њу-Јорку дочекале су једну групу најугледнији амерички људи и у касарни 71 америчког пука дали су им закуску. Ту их је поздравио генерал Грин. О њима пишу најлепше америчке новине. Знају за њих амерички посланици и сенатори и сва америчке власти. Они су пред очима Америке не само једна бројка наших војника него, што је још важније, доказ да наш народ из Аустрије (осим су они сви из Аустрије, а има их и са свих провинција) тражи њено рушење и своје ослобођење и сједињење са Србијом и Црном Гором у једну државу. То исто су добровољци пред Енглеском и Француском кроз које пролазе на путу за Солун. То исто треба да буду и пред очима војника и старешина Србије: не само борци који долазе са пушком да им помогну, него представници, изасланици браће из Аустрије, који долазе да им кажу да смо сви колико нас год има Срба, Хрвата и Словенаца у Аустрији за заједницу са Србијом и Црном Гором, за уједињење, Слободу и независност целог Југословенства.

Најновије изјаве Америке за нашу ствар и њена одлука да сакупља она добровољце Чехо-Словаке и наше Југословене ојачаће редове добровољаца, јер су тиме уклоњене најглавније сметње досадањем покрету. Но никада се неће заборавити ни све прве велике јунаке који дођоше до сада овамо. Нека их потраже наша војници и старешине у рову између себе и нека им стисну руку. Жртва коју су они учинили отргнувши се из Америке и дошавши кроз све тегобе и препреке до наших редова, заиста је једна од највећих које се чине, не само данас у нашем народу, него, у опште, које се могу учинити.

Прић.

ПОДЛИСТАК

САВА ДРИНЧИЋ:

ПРЕГЛЕД

Ратна фотографија (2)

Примаше му лекари.

— Шта је тебе, старе?

— Ништа, баш ништа! — одговара он брзо и дрхтаво. — Здрав сам, хвала Богу, и држим се још добро...

Лекара се згледаше.

— Па што су те упутили на преглед? — отме се једноме од њих.

Он оборе главу и јаче уздрхта.

— Командир рече „престарео си" и „ниси више за службу"... и ја ето... Бог ми је сведок...

— Стар је — предаваше један лекар — али би могао још у позадини, око команде...

— Не! Не, ако знаш за Бога, господине! Убиј, али не сламоти. — дрекну одједном старац, прагушеним од бола гласом, дрхћући као прут.

Лекари разрогачише очи.

— Још нисам толико остарио, да не бих могао носити пушку. — процеди старац.

— Шта? Та си борац! — узвикну изненађен референт. Још не беше прегледао рубрике испред његовог имена.

Старац замуца.

— Јесам... на срећу, господине,.. Домо сам из Америке да помогнем браћу...

— Ц.иоторац! — у једном узвику истрже се из тројих груди.

И ја разумедох сав страх овог витешког старца од команде с ужасом. Ни за живу главу не би му ни један Црногорац примио, јер је не сматра за витешку.

Референт се унесе у списак и поче читати:

— С ко Богдана В ковића, из Загорче, Катунска Црна Гора...

— Јесте, господине мајоре, Бог ти дао, — упаде муњевити старац.

— Редов-борац 2 чете, 1 батаљона * Југословенског пука. Учествује као борац од почетка борби на Солунском фронту...

— Јес е, господине мајоре...

— Рођен дана пута. Рођен 1856 године... Arterio sclerosis... Свеш!.

Референт подиже глас.

С дивљењем м гледаше ова лекара и извршише преглед. Сагласише се са квалификацијом трупног лекара, па се почеше сретати све узбуђенијим погледима

— Ти, старе, можеш добити само дубоку позадину војске. И до сад си сувише ово...

Старац је ћутао сав сарушен. Све мање је дрхтао, и кад са свим престаде, чу се непрекидно шапат:

— Па... како ви наредите... Ја сам донко на слушам и... ево, слушаћу...

И сав потону у бол.

Референт се даље. Са болесног му лица сијаху се бол, дивљење и искрено, велико саучешће.

Од његовог корака старац се трже, заузе строг војнички став и подиже очи. И кад му се референт унесе у лице, он се упе, рашири зенице и мртвим погледом уђе у сјајне и влажне очи, проничући кроз њих огњевиће у дубине душе.

— Е, не дај господине, тако ти имена Божијег! Не дај ме у срамоту. Ко ће, болан, да ће на очи изађе, ко ће им казати, да сам ја вишег ђака, у српској војсци био — команд ир а!!... А ја још могу, имаће ми пушка отежала... Само... све прокрете очи... Кад би ми нешто дали да мало боље пр гледам, видела би и ви, и команди р... Али и овако.. ја још могу, господине, могу...

Сви смо дрхтали. Лекари су се борили. Један покуша да и ће до речи, па се ваг ну. Референт се наслони на сто и укочи погледе на сиједе старчеве главе, на отворен мали провор у грудњаку снегом обучене Кожуха. В једних отв ри широм врата и унесе нов списак. С поља допре кретање и равнање војника, а из капеле, кроз проворче од плаћа, осети се жута светлост...

Трећи лекар се искашља и нађе старцу, спусти му руку на раме и тихо рече:

— Иди, јуначе; гледаћемо ја ти испунимо жељу. — И с прага супротних в ата, на врећног предсобља забели се потиљак од сребрних и ас..

Референт саопшти, бо ђа и болесника од многих болесника, још глава кроз отворен провор у хо ници, снег и магла. Један цагом узвик му се отрже уз бољи ма а:

— Роде мој, јаде мој, сад већ нуждни и смо, што више не можеш ити...

* * *

Данас, кад се већ измирим и пре ог ђа ним новом животу, тамо где год у Микри или С луну, нек те не буде стид и зазор неборачке дужности, честита старин ! Нисмо те познавали, јер си био међу нашим најс носнијим.

Светла ти Загорча бите, што те дадо Отаџбини! У великој књизи Части и Страдања биће се сећа, до истраге ср ска та кодена, испод имена Јунака Саве Вуковића...

Војнште.

Фебруара, 1918 г.

Штампарија Равногорског Министарства Војног. Одговорни уредник Вид. М. Аћимовић

m. atose Vilari

БР. 221. ЧЕТВРТАК 9. АВГУСТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 9. августа

Српски званичан извештај. — 8. августа у области села Старовине растерали смо једну непријатељску патролу, која је покушала да приђе нашим рововима. Јача артилериска обострана акција источно од села Старовине и на Добром Пољу.

Солун, 9. августа

Француски званичан извештај. — Дан је прошао на миру на целом фронту. Братиска авијација бомбардовала је непријатељске логоре у области Демир Хисара.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 9. августа

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи стање непромењено између Оазе и Ена. Немци нису покушавали никакву реакцију.

Јутрос, француске трупе наставиле су напредовање на целом фронту. Заузели смо Карлепон и Кић.

Французи су задобили терена после јаких борби западно од Ласињиа и одбили више непријатељских препада у Шампањи.

Званичан извештај од 23 часа. — Између Маца и Оазе, и поред свога отпора, Немци су попустили под ударцем француских трупа. Ласињи је пао. Јужније, Французи су продрли у Племон, заузели шуму Орвал и помакли своје линије до улаза у Шири—Уркан.

Источно од Оазе, у току дана Французи су наставили своје напредовање. На левом крилу, заузели су шуме Карлепона. Наше трупе налазе се на обали Оазе источно од Ноајона између Семпињи и Понтоаз. Источније, наше су трупе прешле пут од Ноајона за Куси ле Шато, заузеле Камлен, Ле Френ и и Блеранкур и помакли своје линије до улаза у Сент Обен.

Од јуче Французи су ослободили око 20 села и напредовали до 8 км. по дубини на извесним тачкама.

Лондон, 9. августа

Званичан извештај. — Напад који смо извршили на фронту од око 17 км., од Анкра до улаза у Моајенвил, крунисан је успехом На целој ширини фронта наше трупе дубоко су продрле у непријатељске положаје и задобиле извесан број заробљеника. У почетку јуришa енглеске и ново-селандске трупе, потпомогнуте тенковима, поплавиле су, користећи се маглом, прве непријатељске положаје и заузеле села Бокур сир Анкр, Пуизиje о Мон, Бикоа, Абленсвил и Моајенвил. Енглеске дивизије наставиле су затим своје напредовање до железничке пруге Албер—Арас, заузеле село Ашије ле Пти, шуму Ложас и Курсел Ле Конт. Вођене су жестоке борбе на разним тачкама железничке пруге и западно од Ашије ле Гран. Одбили смо жесток противнапад непријатеља на источној обали Анкра и нанели непријатељу губитака. Наше патроле имале су озбиљнијих сукоба са непријатељем код Тјепвала и северно однашег нападног фронта; наша је ли-

нија помакнута у напред између Боасле—Сен Мар—Меркател. У патролским сукобима на фронту Лиса помакли смо нашу линију у напред до улаза у Ле Туре, источно од Паради и између Мервила и Утерстена. У овим сукобима заробили смо неколико војника. У успешним локалним операцијама које смо јутрос извршили јужно од Локра заробили смо 138 војника.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 9. августа

Званичан извештај. — Знатна обострана артиљериска активност дуж планинског фронта. Непријатељске извиђачке патроле на обали Пјаве тучене су плотунским ватром наших батерија малог калибра и митраљеским ватром. Незовољно време ометало је рад авијације. Оборили смо 4 непријатељска авиона.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз, 8. августа. — Према мишљењу војних критичара повлачење Немаца у великом облику постало је неизбежно.

—

Париз, 8. августа. — На дан 19. јула 1918. године америчка војска бројала је преко 3.000.000 војника.

—

Лондон, 8. августа. — Сер Чарлс Елиот, прећашњи комесар и Главнокомандујући енглеских трупа у Источној Африци, именован је за високог комесара Енглеске у Сибиру.

КРАЈ АУСТРИСКОЈ ТИРАНИЈИ

— „Тајмс" —

(2)

Г. Балфур у среду бурног плескања, казао је: „Уверен сам да нема ни једног члана на овом скупу и да није слушао са великом пажљивошћу и са дубоком симпатијом програм који је прочитан. Србија до почетка овога рата била је врло мало позната у западним земљама. Међутим Србија је стуб око које се окретао овај рат. Ултиматум Аустрије Србији представља најбезобразнији напад који је икада једна Велика Сила извршила на једну мању силу, и то је изазвало свој највећи, најразорнији и најпустошнији рат која је светска историја икада забележила. Србија је одбранила своју унутрашњу племенито и јуначки у овој борби која јој је наметнута, и показала је за време пос једних четири године подвиге јуначтва ох којих нема светлијих и сјајнијих код других народа. Много напаћенијим сиагама, које су поплавиле њену територију, Србија је привидно срушена, али у истини њен дух и патриотизам као и независност сјаје већим сјајем него икада пре рата.

Сада, када је свет већ имао времена да вида какве су разлике у вредности које су ранијовиле цивилизовано човечанство у два огорчена противничка логора ми схватамо да можда најважнији услов ових разлика стоји у поступању које треба Велике Силе да усвоје према малима и између себе једна према другој. Аустриски напад на Србију и немачки напад на Белгију показали су свет цивилизованог света противну опасности која прети будућем човечанству од милитаризма и довела постепено једну нацију за другом да се одупру овим тенденцијама које би нас све, мале и велике државе заједно, бациле под ноге Аустрији, у ствари под ноге њеног господара — немачког цариства. Југо-источна Европа била је извор сталних брига за европске државнике за више деценија. Она је била центар експлозија, и клица болести рата који се више пута отуда ширио. Кад читам историју овог дела Европе, ја у њима да док су природни развитак и еволуција, благодарећи мирном животу и европској цивилизацији, створили на другим деловима Европе велике нације, са истим обележјем и културом и са истим надама и аспирацијама, дотле је све ово упропашћено на југо-истоку Европе поплавом Турака. Ја мислим да су први Турци спречили уједињење југословенског народа. Оно што су Турци отпочели, аустро-угарска бирократија трудила се да доврши. Аустро-угарска контрола над осталим народностима које живе у тој хетерогеној империји, бивала је често нежна, али ретко широкогруда, човечна и слободоумна.

Ово представља у самој ствари факат од ње

већег значаја за европске државнике; али опет све што је било рђаво у овом стању ствари, погоршано је жељу пруги више потпуним господарством Немачке које је ова успела да задобије над Аустријом. У еволуцији Аустрије дошло се до тога да већи део становништва буде контролисан немачком мањином на једној страни и мађарском на другој страни двојне монархије.

Сада када је Аустрија постала више мање простим васалом Немачке, немогуће је казати како би се могло наћи лека овом стању ствари, пошто без помоћи са стране сиве народности у Аустрији не могу ништа учинити јер мањина, била немачка била мађарска, зна врло добро да може опстати само уз помоћ Немачке. Сада кад знамо да аустријски владар и аустријске немље морају изнисити увек од њиховог немачког суседе, изгубљена је и последња нада да се Аустрија, сама за себе и за остале нације, претвори у слободну државу која може обезбедити слободу у земљи. Ово је врло тужан изглед за појединље расе. О Пољској сам често говорио, с тога о њој нећу сад говорити; међутим овај моја погледа било у чехо-словачко становништво на северу Аустрије или у Југословене на југу Аустрије, може схватати да ће ове две расе са истим тежњама и са истим жељама бити за навек жртвоване, ако централне силе буду победиле, да ће остати под јармљења већина коју ће контролисати, доминирати и може бити уништити немачка и мађарска мањина са свом снагом немачког милитаризма позади ње. Ово је један од највећих проблема који ће, надам се, решити овај рат.

Овај рат показао је довољно јасно, ако је икада било сумње, да је народ који је под јармом Немачке — да се потпуније изразим — народ који је у обаму Немачке, потпуно осуђен да изврши сву тежњу немачке бирократије и немачке милитаристичке мишљење и да се национално ниже у калуп немачки. Ми знамо тачно шта ради Немачка са другим државама које падају под њену власт. Те државе немањене су да служе економској величини Немачке; оне бивају исисаване до сржи због имбецилне немачког богатства; цео њихов природни развитак спречава се, да би се наметнули појмови немачке културе. И ако се овај рат не завршн потпуном победом Савезника, што се надам да ће се помоћу Божјом завршити нашом победом, ја не могу за нашим друго решење осим онога што сам вам мало час покушао да изнесем а то је, да ће Немачка контролисати и доминирати сваку државу као што ради сада са Румунијом која је прост роб, играчка, жртва немачке силе.

Пре свега, Немци су наследни непријатељи словенске расе. За време више векова они су били у сукобу са Словенима и покушавали да наметну своју превласт, али план није никада потпуно успевао. У Аустрији, овај се покушај завршно тиранијом немачком над Чесима, Југословенима и Пољацима и несрећним ропством Словена. Таква је прошлост историје, али се то не може дозволити да у будуће буде.

Немци, или сигурно, или, што ја радије верујем, природном неспособношћу, не могу да схвате нити верују у идеалима који покрене на акцију савезничке народе. Они стално говоре о њиховој жељи за миром — немачким миром — знајући врло добро да у овом великом рату мир представља јаку и најсношњу нашу жељу. Али они никад нису разумели да не само савезничке силе него и непристрасна неутрелиџи не могу да нађу згодно упоређење између услова који би настали немачком победом и услова који би настали савезничком победом. Ништа им е извесније него то да у колико савезници буду имали више успеха у толико ће се више ширити савезнички идеали о народној слободи, народном развитку и народној независности. Са друге стране, ништа није извесније од тога да, ако Немци буду имали успеха, и у колико они буду били већи, у толико ће се више клице немачког господарења — економског, културног и политичког — распростри над цивилизованим светом. Не може бити поређења између ових двојаких резултата. У прошлим ратовима народ, или група народа која је задобивала рат ширила је своју територију, добивала је већи престиж и можда неке материјалне користи, али никада раније у политичкој историји нису се сукобили два идеала — један небески а други паклени — који се боре за превласт и чије ће последице бити од судбоносног значаја за свет. И када срећни дан дође те мир буде објављен, — не немачки мир, нити британски, нити француски мир, него мир цивилизације — ја верујем да ће српски посланик моћи погледати не само у своју пређашњу земљу него и у ону његовог народа које је његова садашња земља само један део и

биће у стању да каже да ужива потпуно користи заробљене краљу и богатством које сво сам тако изванредно жртвовали."

— Свршиће се —

НАДМОЋНОСТ САВЕЗНИЧКЕ АВИЈАЦИЈЕ

Париз. — У запљењеној наредби јавне немачке команде каже се:

„Сви немачки пукови жалили су се у више махова, да непријатељски авиоплани лете врло ниско над нашим положајима и да их наши авијатичари не узнемиравају. У одговор на све жалбе заинтересоване ескадриле извештене су, да су средства њихова толико ограничена и да им је, сем осматрања, не могуће гонити непријатељске авијатичаре који долазе у врло кратким размацима у извиђање. Пешадија треба да се служи више и чешће својим сопственим оружјем, митраљезима и т. д. него што се до сада служила. Према овоме бригади неће узимати у поступак овакве жалбе".

А како ли ће тек цивилити кад им се намере у госте они амерички дракони што прелећу Атлантик и шетају преко Океана као преко језера?

СТАЊЕ У РУСИЈИ

Лондон. — Према последњим вестима из Петрограда, у варошима влади велики терор.

Цени се да су бољшевици ухапсили око 30 000 официра из пређашње руске војске и грађани из средњих класа.

Вође бољшевика налазе се сада у Кронштатској луци на лађи „Аурора" спремна да побегну у Немачку у случају државног удара.

Париз. — Вести из Немачке представљају стање у Русији као врло бурно. Дописник „Франкфуртер Цајтунга" из Москве пише, да је међу становништвом завладала велика паника. Читаве ди визије Црвене Гарде прелазе непријатељу. Трго вина је сасвим престала.

Цариград. — Откривена је у Кијеву велика завера која је имала за циљ да убије све немачке официре у Украјини почев од капетана па на више. Врше се хапшења у масама.

Лондон. — Једна вест из Петрограда преко Берлина јавља да су у Београду избили страховити немири због глади. Радници који су остали два дана без хлеба, демонстрирали су кроз варош викући: „Доле с Немачком!" Пред Смољним институтом разишла се права битка између демонстраната и лифлиндске гарде. Има стотинама мртвих и рањених. У вече је проглашено опсадно стање.

САД ИМ ЈЕ СВЕ ЈАСНО

Цариград. — „Шварбине Тагвахт" пише: „Хинденбург и Лудендорф кажу нам сада да не треба подцењивати америчке снаге у Европи. Ово се нам друкчије звучи од уверавања неодговорних личности, које су нам досада говориле да је интервенција Америке само један блеф, да неће никада ни један амерички војник ступити на европско тле и да ступање у рат Америке представља смешну глупост.

„Тешко је рећи ко заслужује ову немачку „родољубу" коју су овако варали народ. Може се рећи да је велики део штампе намерно представљао положај Немачке; то исто је рађено и на јавним зборовима. Није истина да се надамо, као што су нас пуне четири године уверавали, на пет минута од велике победе која ће окончати рат. Немачка још и данас мора да води страшну борбу за свој опстанак".

Штампарија Ратношколе Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 10. августа

Српски званичан извештај. — 9. августа узнемиравајућа ватра променљиве јачине на више тачака фронта.

Јаче артилериско дејство и сукоб извиђачких патрола на левој обали Црне Реке.

Солун, 10. августа

Француски званичан извештај. — У Албанији и у области Стировине одбили смо нашом ватром непријатељске извиђачке које су покушавале да пређу нашим линијама.

Британска авијација бомбардовала је складишта у долини Струме.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 10. августа

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи француске трупе одржале су додир са непријатељем који се повлачио према Маци и Оази и источно од Оазе. Французи су заузели Племон, Тиекур, Канектанкур и Вил и допрли су до Дивете. Приближили су се Оази источно од Ноајона, од Семпењи-а до Бретињи-а.

Источније, заузели смо Бургињон и Сен Пол о Боа и прешли северно од овог села. Французи су доспели до Елете код Кенси Бас.

Нема промене између Елете и Ена, сем у области Помијера, чије западне улазе држе Французи.

Званичан извештај од 23 часа. — Преко дана француске трупе наставиле су напредовање на целом борбеном фронту. Између Маце и Оазе оне су на обали Дивете од њеног ушћа до Еврикура.

Источно од Оазе наше трупе помакле су своју линију до улаза у Кијерзи.

Између Елете и Ена Французи су заузели Сент Обен, Селан, Бање, Епањи, Бјерзи, Ворези, Помијер. Материјал који су Немци напустили између Ена и Оазе знатан је. Од 7. августа до сада пребројано је преко 200 топова.

Лондон, 10. августа

Званичан извештај. — У 4.45 час. наше трупе напале су на непријатељске положаје између Соме и Анкра. Уочи напада, пред вече, наше патроле биле су напредовале левом обалом Анкра, јужно и југо-источно од Бокура.

Северно од Анкра одржали смо своје положаје које смо прошлога дана заузели у пркос непријатељским снажним нападима које је вршио после подне на фронту Миромон и Ашије ле Гран.

Непријатељска артилерија била је врло активна у току ноћи на борбеном фронту а јутрос су отпочели нови непријатељски противнапади према Миромону и Ирлу. У јучерашњим операцијама заробили смо 2—3000 војника и неколико топова. Поново смо напредовали источно и северо-источно од Мервила. Наше трупе допрле су до предграђа Нев Беркена. Прошле ноћи заузели смо, после једног напада, једну тачку северно Бајела.

После жестоке борбе одбили смо јуче у ју-

гру локални противнапад непријатеља на појско добро Лекер Хоф (северо западно од Денутра). У току ноћи на овом сектору вођене су и друге борбе.

Доцнији извештај. — Између Соме и Анкра, заузели смо, са потпуним успехом, још рано ујутру све наше објекте и напредовали смо 3 километара по дубини. Наше трупе повратиле су Албер. Борба се водила још неко време око Албера, али смо га ослободили коначно од непријатељског притиска. У овој успешној операцији заробили смо око 1400 војника и неколико топова. Број још и данас задобивених заробљеника у операцијама између Соме и Моајенвила износи преко 5000.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 10. августа

Званичан извештај. — Нормална активност артилерије на целом фронту. У Вал Рио Фревцо (Позина) непријатељске групе покушале су напад на наше положаје после кратке али јаке артилеријске припреме. Тучен нашом ватром непријатељ је морао да се повуче у нереду. Наше патроле натерале су у бегство непријатељске извиђаче јужно од Мори-а и извиле узбуну у противничким положајима на левој обали Пјаве источно од Нервезе.

Италијански авијатичари бомбардовали су успешно војне објекте у Вал Сугана и гађали са 2000 кгр. бомби авијатички логор западно од потока Мезуна, где су изазвали велике пожаре. Наши и савезнички авијатичари оборили су пет непријатељских авиона.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз, 9. августа. — Укупан број заробљеника и заплењених топова у последњим операцијама је врло задовољавајући. Према још званично непотврђеним вестима, број заробљеника износи 115.000, а број заплењених топова, према полузваничним вестима, износи 1700.

Париз, 9. августа. — Према последњим вестима Манженова армија повећава методички свој притисак у правцу Ноајона.

—

Лондон, 9. августа. — Дописник „Дејли Мејла" јавља из Владивостока, да је тамо стигао 5. августа, командант савезничких војска, јапански ђенерал Огава.

Говорећи о догађајима на западном фронту, ђенерал Огава је казао, да се ратна срећа потпуно окренула Савезницима. „Можемо бити сигурни да се велика победа савезника приближује".

Американци смењују чехо-словачке трупе које обезбеђавају комуникације. Становништво помаже чехо-словачке трупе у оправци порушених тунела на сибарској железничкој прузи.

Енглески топови почели су да дејствују на фронту Усума.

БИТКА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Надирање Манженове армије је од необично велике важности; у томе се слажу сви војни критичари. Доиста, наступањем ове армије обилази се Нојон са истока и опкољавају се оперативне армије ђенерала Ембера према Ласињи и масиву Тајекуру (Ласињи је већ пао. Ур.)

Сада се јасно види план маршала Фоша: напад Манженове армије наслања се на армију ђенерала Ембера у циљу да се непријатељ принуди на повлачење широких размера, које противник жели да по сваку цену избегне.

Непријатељ је био јако утврђен, очекивао је наш напад и био предузео све мере да га одбије. За ту сврху био је сконцентрисао своје најбоље јединице на свом фронту.

Напад је отпочео у 7 часова и 10 минута у јутру, после жестоког бомбардовања које је трајало целе ноћи. Још у првим часовима напада наше су трупе напредовале право четири километра по дубини. Непријатељ је пружао особито огорчен отпор на оба наша крила, где су наше трупе напредовале стално у борби прса у прса. Губици непријатеља су необично велики. Битка је узела карактер нечувене жестине северно од Нампсеља и код Фур а Вера, где су немачки пешеви наслагани један преко другога. Око 11 часова већ смо

били постигли све објекте и прешли највећи терен.

КРАЈ АУСТРИСКОЈ ТИРАНИЈИ

— „Тајмс" —

(3)

Сер Џорџ Перли уверио је посланика о симпатијама Канаде за овај покрет.

Затим је говорио у име Чехо Словака Др. Бенеш и истакао је солидарност Чехо-Словака и Словена у борби противу Немаца и Мађара. Казао је да ослобођење Чехо Словака, Југословена, Пољака и Румуна представља једну целину и зависи од уништења Аустрије.

После г-на Бенеша говорио је г. Викем Стид и казао је, да је Др. Бенеш представник једног народа који се бори већ 300 година за оно зашто се данас Савезници боре. „Др. Бенеш је један од тријумвирата — друга двојица су професор Масарик и генерал Стефани, — који је предводио чешки народни покрет у савезничким земљама и који је створио чехо-словачку армију која је учинила Савезницима тако велике услуге у Сибиру." После заветовања о циљевима и раду српског друштва у Великој Британији, који је постигао свој врхунац закључењем италијанско-југословенског споразума потписаног у Лондону марта месеца ове године, г. Стид је рекао да ово друштво очекује од сада још већи задатак и тај се задатак састоји у васпитању јавног мњења Енглеске. Само васпитањем јавног мњења и стварањем једног снажног тела у лицу савезног јавног мњења, може се спречити да какав државник изведе своју политику противно јавном мњењу; на тај начин ми би били уверени да ће, када се дан мира буде приближио, бити обезбеђени највећи народни интереси. Често се пута говорило да је Аустрија једно нежно невино створење коју Савезници хоће да растварчају. У истини Аустрија је један скелет који гуши у своме пергаментском облогу један број мањих народа који се боре за препорођај. Ми морамо помоћи да се они роде. Само стварањем кроз Европу једног ланца од ослобођених немачких држава Савезници могу да науче немачки народ да се рат немеспава, је и да се у свету појавила једна снага јача него што је немачки милитаризам.

Шта је била Аустрија? — пита говорник. Она није империја нити демократска нација него је један султанат којим управља један страни напаститник. Аустрија је била земља без своје душе, а њеним пословима управљало је у интересу династије са покварењем коју ми не можемо схватити. За спас Аустрије радиле су три снаге, све међународне: прва снага је међународна финансија или међународно злато; друга је међународни ултра-монтанизам или међународно црно; трећа је међународни немачки социјализам или међународно црвено; злато, црно и црвено — боје су пангерманије. Четврта једна снага, која је у исто време била и најснажнија, била је незнање Савезника. У борби противу ултра-монтанизма имали смо помоћ највећих црквених поглавара и много свештеника римске цркве. Чак у Риму верује се и схвата, да је у интересу религије ослобођење католичких народа.

Питање о подјармљеним народима Аустрије тесно је везано са британском и савезничком ратном политиком. Све док се не створе Чехо Словачка држава, Југославија и Пољска, Немачки неће бити тучени, и у Лондону, Паризу, Милану и Риму неће се моћи становати још за једну генерацију. Нема никог излаза из рата, заобилазним путем. Једини пут који води потпуној победи Савезника јесте пут који води кроз рат, јер ће се таме дити јака помоћ подјармљеним народима у Аустрији да ослободе себе од јарма који их је ропством везао за Хабзбургова кола. (Пљескање)

Др. Мањић, из Југословенског Комитета у Лондону, казао је да је судбина Југословена у Аустрији везана за Србију и да је Србија дала све што је имала у ношењу њеног великог задатка ослобођења неће браће испод аустриског јарма. Борба коју су Југословени водили 4 столећа може престати само онда, кад они добију своју слободу и уједињење. У слободној и демократској Европи нема места за поробљене народе.

ЊИХОВЕ НАДЕ

Цирих. — Бечки „Арбајтер Цајтунг" доноси један чланак у коме каже да нагледи за споразум постају из дана у дан већи.

„Немачка је јако индустријска земља и својом техником могла је учинити бескорисном ма

истоку руску бројну надмоћност. Међутим ва Западу став стоји са свим друкчије. Француза и Англо Саксонца су цивилизовани тохико исто колико и Немца и умеју да искористе све моћне пропагандне.

С друге стране, треба водити рачуна о непобедивом духу француског војника и његовим традицијама победе и славе.

Овај дух француског војника, укружен са великом организаторском способношћу Америке, има подједнаку јако не и већу вредност него што је снага Немачке.

С тога, на западном фронту не треба очекивати ништа од војничке и техничке способности противника, пошто су обојица једнаки у том погледу.

Одлучујући фактор на западном фронту биће бројна надмоћност. Међутим бројна надмоћност Споразума расте неспорно из дана у дан".

КОНКУРС

На основи наређења Господина Министра Војног Ф.Ђ.О Бр. 22.467 од 31. јула примиће се 15. октобра ове године 500 питомаца у Пешадијску подофицирску школу у Бизерти.

Кандидат треба да испуни ове услове:

а) да је српски подданик или Југословен;

б) да није млађи од 17 ни старији од 22 год.;

в) да је свршио најмање четири разреда основне школе;

г) да је доброг владања и да није био осуђиван;

д) да има препоруку од својих претпостављених ако је сад војник.

Ове услове кандидат има да утврди документима: из своје земље, ако их има, или од наших или савезничких војних или грађанских власти, или у крајњем случају јемством два пуноправна вана или савезничка грађанина, потврђеним нашим или савезничким властима.

Кандидати из грађанства поднеће лично или послати поштом најкасније до 15. септембра ове године својеручно написану молбу за пријем и то: они у Солуну и околини — Инспектору пешадије у Солуну; они на Крфу и у Северној Африци — Командантима Трупа на Крфу и у Бизерти; они у Грчкој, Италији, Швајцарској и Енглеској — истичним Војним изасланицима; они у Француској — Војном изасланику у Паризу или делегату Министра Војног у Марсељу, а они у Америци — Шефу Војне Мисије у Њу Јорку.

У молби назначе кандидат да пристаје на све услове прописане Уредбом о Подофицирским школама и уз молбу приложиће остала документа.

Кандидати из војске место молбе саслушаваће се у својој команди у духу горњег, а уз саслушање приложиће се и документа.

Пријемни испит не полаже се. Курс траје 1 и по годину. По свршетку школе питомци се распоређују по пешадијским пуковима као поднаредници, где даље служе за унапређење.

Они питомци који сврше школу са одличним и врло добрим успехом имаће права на полагање испита за чин официра.

И.П.Бр. 53. Из Канцеларије Пешадијске Инспекције од 3. августа 1918. г.

КУРСЕВИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Часови ових курсева, о којима смо недавно донели белешке, почеће у понедеоник 13. ов. м. у згради Српске Гимназије, Дојранска ул. бр. 32 (у близини Италијанске војне болнице и Артиљеријског Одељења Врховне Команде). За сада ће се отворити два курса: први за почетнике и други, средњи, за оне који су већ учили и језик. У првом курсу биће две групе слушалаца: једна ће група држати часове: понедеоником, средом и петком од 6—7 часова по подне, а друга група: уторником, четвртком и суботом од 7—8 часова пре подне; у другом, средњем, курсу биће само једна група и имаће часове: понедеоником, средом и петком од 7—8 часова по подне. Г.г. официри и чиновници који су се јавили за први, почетнички, курс имаће сами изабрати у којој ће групи слушати часове.

ИСПРАВКА

У јучерашњем броју Ратног Дневника у чланку „Стање у Русији" случајном омашком поткрала се грешка коју треба исправити. Тако, у последњој депеши на Лондона стоји: Једна вест из Петрограда преко Берлина јавља да су у Београду набили страховити нереди и т. д. Међутим треба да стоји: Једна вест из Петрограда преко Берлина јавља да су у Петрограду набили страховити нереди и т. д.

БР. 223 СУБОТА 11 АВГУСТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 11. августа

Српски званичан извештај. — 10. августа нешто јача артилериска ватра у области Кожуха и Доброг Поља. На разним тачкама фронта спречавали смо непријатељу утврђивање.

Солун, 11. августа

Француски званичан извештај. — У Албанији, у области Гере, јединица непријатељских извиђачких маневара је пред наше предстраже и одбијена је нашом ватром.

У Македонији, активност артилерије и патрола на целом фронту.

Француска авијација бомбардовала је аеродром у Худову и железничку станицу Грцко.

Британска авијација бомбардовала је један воз у области Сереза.

Рим, 11. августа

Званичан извештај. — Албанија: Јуче у зору непријатељ је напао наше предње положаје између Доњег Семења и висова Маје Томорање. На левој обали Доњег Семења непријатељ је потпуно одбијен.

У центру (јужно од Јагодине), непријатељ је успео у почетку да мало напредује, али је одмах задржан. На десном крилу, (западно од коте 1150), противник је примораван наше предње делове да се повуку. Одбили смо сваки непријатељске нападе више пута поновљене у току дана. Заробили смо неколико двадесетина војника.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 11. августа

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи жестоко бомбардовање између области Беврења и Оазе, особито код Племона, Пасела и Шири—Уркан.

Французи држе јужну обалу Оазе и Елета од Сампињи до железничке пруге за Куси ле Шато.

Источно од Селана, Французи су помакли своје линије до улаза у Гини и Пон Сен Мар.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Између Маца и Оазе жестока артилериска активност. У току дана француске трупе прешле су Дивет у области Еврикура. Између Елете и Ена напредовање Француза настављено је до источно од Бањеа и западно од Креси о Мон.

Дан је прошао на миру на осталом фронту.

Лондон, 11. августа

Званичан извештај. — Борба се води сада на целом фронту између Лиона, јужно од Соме и Кожела. Јавља се да су наше трупе напредовале на многим тачкама. У току ноћи непријатељ је напао два пута на наше положаје у близини пољског добра Бајкур, источно од Бокура, али је одбијен.

На фронту Лиса помакли смо мало унапред нашу линију источно од Туреа, југо-западно од Нев Беркена и источно од Ултерстена. Непријатељски локални противнапад, извршен северо-западно од Бајела, пропао је пред нашим положајима.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 11. августа

Званичан извештај. — У долини Бренте, на

на пешадијска одељења заузела су јуче у зору, у јединој успешној изненадној операцији, село Ривалта, док су друга одељења која су била прва ушла заузела село Сиго Стефани, уз припомоћ артиљерије и пошто су сломила у жестокој борби упорни отпор непријатеља. Заробили смо 38 војника међу којима једног официра. У области се верно од Кол дел Роса сузбили смо потпуно нашим ватром два непријатељска напада.

Прошле ноћи врло велика активност наше авијације. Бацили смо са успехом 7000 килограма бомби на непријатељске авијатичке погоне, железничке станице и установе око станице. Непријатељска авијација бацила је бомбе на Тревизо, рањена је једна жена и изазвала мало штете у непокретностима. Заплењени смо један непријатељски авероплан који је пао у море источно од Венеције, погођен нашом ватром. У току дана оборили смо 8 непријатељских авероплана у ваздушним борбама

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива. Мишљење штампе. —

Париз. — Победа, коју је задобила армија ђенерала Манжена између Озе и Соме узела је веће размере. У пркос тешкоћама које пружа шумовит и брдовит терен и у пркос упорном отпору Немаца, француске трупе наставиле су свој надирање на целом фронту. Нарочито на левом крилу напредовање је знатно. Шуме Урскан и Кардепон, у кључу Озе, јужно од Новјона заузете су, и више трупе су стигле до обала Едете. Само за прва два дана Французи су повратили преко двадесет села и напредовали више од десет километара по кубини на извесним тачкама. Заробили смо више хиљада војника и заплењили врло велику количину материјала, који се није могао још набројати. Новјон је у великој опасности због наступања Манженове армије, с једне, и надирања Емберове армије с друге стране.

Пакао Лисињи, који је непријатељ огорчено бранио, Немци губе један од главних стожера њиховог одбрамбеног система између Соме и Озе. Заузеће Лисиња и онакињање много заузеће Роа. После пада Лисиња Французи су напредовали ка истоку и заузели Пјемон, Тајекур и Вил и дошели до Девете.

С друге стране, северно од Анкре, појављује се друга опасност за Немце. Британске трупе напале су у правцу Бапома и напредовале знатно дуж пута Арас—Албер, примакнувши се Бапому. Трупе ђенерала Банга заробиле су много Немаца и заплениле знатан материјал.

И тако, маневар маршала Фоша развија се са потпуним успехом. Немачка Врховна Команда, не могући више да говори о неком еластичном повлачењу, нити о победама својих завитлача, каже у свом званичном извештају да су јаки енглески напади, извршени у среду око 20 часова и 30 минута прошли као и француски покушај пробоја између Озе и Ене, што значи прикривање и поражење пораза.

Пари. — Листови пишу са великим задовољством о резултатима које смо јуче постигли. „Никада", пише „Ом Либр", положај Немаца није био онако тежак, што нам допушта да гајимо врло лепе наде".

„Фигаро" пише да јучерашњи и данашњи догађаји неће остварити Немцима могућност да се стабилизују заустављањем.

„Еко де Пари" каже да се догађаји развијају правилно као куцање добро навијеног сата. То је плод јединства команде.

„Матен" пише: Битка није више битка Кајзера, него битка Фоша, чијој вољи подлеже догађаји.

„Пти Паризјен" пише: „Несумњиво је да је немачка Врховна Команда, после својих пораза на Марни, око Совсона и код Амјена, мислила да изврши повлачење својих трупа у великом обиму, дајући јући себи да ће то извршити по својој вољи и без губитака. Међутим, повлачење се врши, али под нашим сталним притиском и непријатељ оставља у нашим рукама хиљадама заробљеника и хиљадама мртвих на терену; он оставља у свом повлачењу хиљадама митраљеза и стотинама топова, а да и не говоримо о великом профијанту.

Ово заиста није улазило у план непријатеља.

НАШ НАРОДНИ ПОКРЕТ У АМЕРИЦИ

(4)

IV Завршетак: Садање стање и изгледи за будућност

Наш народ у Америци је данас у овом стању:

Срби су организовани у два моћна Савеза „Србобрану" (седиште у Петсбургу) и „Слога" (седиште у Њујорку). Поред тога има „Црногорско литерарно друштво" у Сан Франциску. Ова српска друштва су за осигурање радника, но она су и места српске политике. Сва Срби су у Великој „Српској Народној Одбрани", која има своје одборе у свој Америци, а Главну Управу у Њујорку. Председник њен је др. Милош Трбунић из Србије а главни тајник Душан Богдановић из Лике. Она сакупља новац за Црвени Крст и диже јавно народ на устанак (у добровољце). Има најлепше односе са америчким друштвима и властима. Прославља је заједно са Американцима ове године наш Видовдан. Ова организација је део опште Југословенске организације у Америци којој стоји на челу „Југословенско Веће" у Вашингтону. Хрвати имају велику организацију за осигурање „Хрватску заједницу" и неке друге, а Словенци такође јаких својих друштава. Сва су та њихова друштва више политичка него српска. За политички рад имају Хрвати славно Српској Одбрани „Хрватски Савез" а Словенци „Словеначку Слогу". Ове две организације раде у свему сложно са Одбраном и потпомажу такође под Веће у Вашингтону које је такође у најбољим односима са америчким светом и властима. Главне вође Хрвата су др. Бајакинић, лекар у Чикагу, који је председник Већа и дон Нико Грицковић католички свештеник, који је председник Хрватског Савеза и члан Већа. Од Срба су чланови Већа др. Трбунић и поп Јован Крајновић. Словенци имају неколико вођа који су у Већу, као др. Керн, архитекта Јегер, који је сада у Солуну у Америчкој Мисији и други.

У главном народ је пробуђен и одлучно против Аустрије окупљен око Већа. У колико има заведеног света, или несвести, врши се непрестано агитација путем зборова који се држе стално на све стране. У народу има и данас борбе. То је борба свесних југословенских елемената против несвесних и заведених. Сличну борбу имају и Чеси и Пољаци. У тој борби није ипо него добро. Аустрија је стотине година тровала наш народ и природно је да имамо да лечимо још дуго болесне међу нама. Поред ове борбе свесних против заведених има нарочито међу србима борбе о начинима како треба радити. Та се борба сувише сплела у Европи као свађа и као нека сметња и опасност нашој ствари, што је нетачно. Има и у тој борби начелности и користи више него интете. У тој су борби они елементи који мисле само на кућу и повратак у стари крај, који су „народски" и мање се свикли на нов живот, на једној страни за безусловну везу са домовином, док су на другој страни они који гледају на америчко српство као нешто одвојено од домовине, које има неки свој нарочити правац. Већина је народа против тога гледишта и за прво и она је сва српска у Великој Одбрани која крене добровољце. Већина народа има врућу жељу да се врати кући чим се рат сврши. Но биће и оних других који су се мање више отуђили, везани послом и својим интересом у Америци, постали њени грађани, и т. д., који ће остати. Биће их, Пољака и других, и најмање од нас Срба.

Најопасније је када се прилике у Америци цене по новинама, које китњаста дају у Европу. Неке су од њих тако пуне грдња и бомбастих речи да изгледа онима ко не зна тамошње прилике да је цео народ у пламену борбе. У ствари народ доводи сложно на опште зборове, даје цео прилоге и свуче се не туче нити свађа. Најбољи је доказ томе Одбрана и њен успех у народу. Према свему ова борба није нека нарочита сметња народном послу. Добровољачком покрету она мало смета а више друге препреке које су изнесене раније.

Све у свему може се рећи да је наш народ у Америци, с обзиром на спрему са којом је тамо дошао, на никакву помоћ од вођства из Европе и на слабо своје вођство, имао врло лепе резултате у корист опште ствари. Он се данас надаси у нама мену отвореног устанка за нашу општу слободу, који не може спадати него ће све више расти, тим пре што услови за нашу борбу постају све бољи, и у светској политици и на ратиштима. Кад се рат заврши тај ће народ у огромној већини дођи у помоћ браћи својој на стара огњишта и својим искуством и новцем биће од велике помоћи и после рата при стварању живота у нашој новој држави.

Имајмо све ово на уму када гледамо своје америчке другове у рову у својој средини и пре ма томе их ценимо. Са признањем и захвалности као према браћи достојној пажње и поштовања од стране војника Србије, захвалимо им не само на дошаку овамо него и на свему што су учинили

тамо у Америци за очување народа. Знајмо да је већи део њих био члан тамошњих друштава, прилагач Црвеног Крста и помагач сваке народне ствари. Има их и председника друштава, из Америке и таљника и других часника који су сада у рову са пушком са нама.

Научимо да је главна заслуга за све што је доброг у народу нашем у Америци коју тога брига нашег, извађеног са дома, неуког, измученог фа бричким радом, али здравог у срцу и души, нашег америчког тежака и радника.

Прир.

ВОЈВОДА ДИТКО

Болен Дитко на каменот седеше,
Крвав Вардар с око темно гледеше.
Го викаше долно поље злетовско,
Аленото как јаболко тетовско:
„По планине дуќемени се ваш кате,
„Пружи, Дитко, сајле твоје минките!"

Одговара болен Дитко на поље:
„Уште може тронигора да коље,
„Уште може газавбара да летне,
„Тешка бомба крвав кајнец да метне,
„Сад ми више срце моје не бије:
„Леле, Боже, нема више Србије!"

Војвода Дитко Алексић, Кумановац, четник од 1905. г. Учествовао у свима борбама пре и за време ратова: 1912. командир код Вука, 1913. туче се на Криволаку, а 14. и 15. од Дрине до Скадра. Погинуо 1916. у добровољачком одреду Војводе Вука бранећи железничку станицу од Бугара.

Наречје поречко: тронигора — сабља; газавбара — коњ; кајнец — клинсенац. У турско време нису се у чисто српском Поречу смеле да помену речи: сабља, коњ и т. сл. као бунтовничке. Тако је то била слободоумна владавина. Зато је народ назвао сабљу тронигора, а коња газавбара, па те речи не само употребљавао у говору, већ их уносио и у песме.

Милосав Јелић.

ИЗ КРАМАРЖОВА ГОВОРА

Цирих. — Чешки народни посланик у аустриском парламенту, г. Крамарж, држао је на скупу Југословенског народног савета говор који листови нису могли донети у целини због аустриске цензуре. На крају изгледа да је Крамарж одбио коначно да уђе у преговоре са аустријском владом и најавио је да је немогућ споразум са Бечом. „Чеси", рекао је Крамарж, „наставиће борбу са највећим надама у успех, јавно ми нисмо више усамљени, ми данас можемо рачунати на помоћ словенских народа у Аустрији."

Овим поводом „Манхенер Најесте Нахрихтен" конститују, да се најава посланика Крамаржа потпуно подудара са изјавама енглеске владе, која ће за тим на чешком питању да обележје међународног питања, што је енглеска влада доказала признавањем Чехо Словака за савезнике.

ЈЕДНА ЗНАЧАЈНА ЗАПОВЕСТ

Лондон. — Ухваћена је заповест 1. бат. 414. пешачког пука немачког од 3. августа код Роја. Она гласи:

„1) Посада у истакнутој зони мора се распоредити, да остави утисак као стару линију отпора иако исте свуге; осигурања у ваздуху мора се прикрити великом активношћу; најбољи војници морају бити у тој зони.

2) Повлачење на нове линије мора бити стопу по стопу и у сталном контакту са непријатељем; отпор давати свуда и што већи. Дужност пуковника, да се увећају највећа напори, јер је отаџбина у великој опасности."

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 224 НЕДЕЉА 12. АВГУСТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 12. августа

Српски званичан извештај. — 11. августа у области Старовине растерали смо ватром и бомбама једну непријатељску патролу која је покушала да се приближи нашим линијама.

Солун, 12. августа

Француски званичан извештај. — У Албанији, на Гора Тому нашим предњим деловима одбили су јединице јаче непријатељско одељење наневши му губитке.

У Македонији, уобичајена активност артиљерије и извиђање. У једном патролском сукобу грчке трупе нанеле су непријатељу знатних губитака и запленили оружја и материјала.

Француска ваздухопловна јединица је свој уобичајени задатак и имала једну борбу у којој је један непријатељски авероплан, нагнан, оборен северо-западно од Битоља.

Британска ваздухопловна јединица је бомбардовала логоре у долини Струме.

Рим, 12. августа

Званичан извештај. — Фронт у Албанији: У току јучерашњег дана, потпомогнут многобројном артиљеријом, непријатељ је обновио своје нападе са знатним снагама на наше предње положаје од Доњег Семења до висова мале Томорице. На левом крилу (Доњи Семења) непријатељ је одбијен нашим противнападом претрпевши крваве губитке, у близини Петова. У центру, непријатељ је мало напредовао северно од извора Бувалице На десном крилу, непријатељ је мало напредовао у области коте 1150. Губитци непријатеља велики су. Заробили смо војника.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 12. августа

Званичан извештај од 15 часова. — У области Ласињи и између Оазе и Ена нешто јача артиљеријска активност преко ноћи.

Француска одељења продрла су на више места у непријатељске положаје у Лорену и вратила се са заробљеницима.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Између Елете и Оазе Французи су напредовали у области јужно од Креси о Мон и заробили око 100 војника.

Западно од Фама америчанске трупе помакле су своје линије до пута Сомсон—Рамс на фронту од око 800 метара.

Дан је прошао на миру на осталом фронту.

Лондон, 10. августа

Званичан дописни извештај. — У току дана наше трупе наставиле су своје снажне и успешне нападе на фронту од преко 30 миља, од Љона до Меркатела, јужно од Соме. Енглеске, шкотске и аустралијске трупе заузеле су села Ервил, Шиљ и Шиљон, као и шуму која лежи између ових села, и реке. У свом надирању од преко две миље у немачке положаје, наше трупе побиле су велики број непријатељских војника и заробиле много заробљеника. Десет минута доцније, енглески, шкотски и гардиски батаљони напали су на левом крилу нападног фронта и заузели села Гомкур и Ервилер. Наше трупе заробиле су много војника и напредовале преко њима источно од поменутих села. Истовремено енглеске и уелске дивизије наступале су у самом центру борбеног фронта ка немачким положајима на источној обали Анкра и заузеле терена у близини Гревкура.

У току дана задобили смо више хиљада заробљеника и непријатељ је претрпео тешке губитке.

Авијација. — У битци од среде, када су британске трупе напале северно од Анкра, авиони нису могли учествовати у ранојутарњој борби, али мало доцније небо је постало ведро, авиони су врло активно суделовали. Служба конвоја са непријатељем одржана је помоћу авиона, а друга авиона су напала бомбама и митраљеском ватром непријатељске концентрације трупа и транспорте. Више непријатељских батерија уништено је бомбама из авиона. Бацили смо 12 тона бомби преко дана и оборили 21 авион и 8 ван контроле. 8 наших апарата нестало је. У току ноћи 8. августа бацили смо 25 и по тона бомба на разне објекте.

Британска независна авијатика напала је ноћу, у среду 8. августа, и у јутру 9. августа, на Франкфурт, Кели, Трев, Мајнхајм и Кобленц. У овим нападима и у нападима на непријатељске аеродроме бацили смо 194 бомбе у току ноћи и 21 тону бомби у току дана. У свима од ових напада, објекти су брањени концентрацијом непријатељских авиона и врло великим бројем топова против авиона. Ни један напада су потпуно успели. У току напада на фабрику хемијских производа, оборена су два наша авиона, али је један објекат успешно бомбардован и оборена су три непријатељска авиона.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 12. августа

Званичан извештај. — На нашем фронту повремена артиљеријска двобоја.

Растерали смо ранике и непријатељске трупе у Вал Тенина и непријатељске патроле у Буникарији. Прошле ноћи наши авиони на бомбардовање успешно су бомбардовали непријатељске авијатичке логоре у Вал Лагарини и у равници Фриула.

У ваздушним борбама оборили смо 5 непријатељских авиона.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Савезн се постепено ослобођава пратиска док опасност која грози Рен и Новјону постаје све окрељивија и већа. У свом повлачењу Немци напуштају велику количину материјала што се, у осталом, види и из тога што је сама Миљенова армија запленила преко 200 топова за два дана.

Број заробљеника се такође повећава у великој размери. Да би прикрили свој пораз немачки Врховни Команда каже у свом званичном извештају, да је ноћу 7. и 8. августа контакт са непријатељем мало попустио, да су покрети по извршени без борбе и да су наше оклопне наступале опрезно. Међутим, у ствари је ово признање једно које служи на част нашој команди која уме боље да штеди своје војнике него немачки команданти и да их употребљује само по потреби и у згодном моменту.

Победоносно напредовање Француза настављају се без прекида. Непријатељ је у пуном повлачењу с обе стране Оазе, између Мица и Вил, на фронту од преко 50 километара.

Париз. — Према вестима добивеним, преко Белгије, три немачка ђенерала која су командовали у сектору Монмеђеа изгубила су команду због „немарности".

Лондон. — Јуче, доцкан у вече, стигла је вест да се Немци повлаче пред Француима необично великом брзином. Заробљен је велики број заробљеника.

Путнички саобраћај на железничкој пруги Париз—Амијен поново је отпочео.

Париз. — Победоносно наступање Савезника наставља се без прекида. Непријатељ се повлачи на целом фронту, остављајући огромни материјал. Сва су путеви претрпани трупама, топовима и материјалом.

Возова у великом броју иду ка северу тучена од наших авијатичара.

Париз. — Ластова пишу из је армија ђенерала Миљенја заробила за два дана 20.000 Немаца и велику количину материјала.

Париз. — „Еко де Пари" тврди, да број заробљених Немаца од 5. јула до сада износи преко 150.000, а број заплењених топова преко 2000.

ТЕНКОВИ У БОРБИ

Парискн „Тан" у свом броју од 22. јула 1918. године доноси ове интересантан допис с фронта о акцији француских јуришних кола:

„1. јула, у поноћ, неколико стотина јуришних кола, која су учествовала у борбама од месеца јуна да се непријатељ задржи на висинама изнад Вилер Котере, лежало је демонтирано у парковима у позадини фронта док су механичари радили на њиховој оправци. Изненада стиже наредба да се кола спреме за потпомогнут напад који је имао отпочети рано у јутро 5. јула, између Ена и Марне. Одмах је отпочело припремање за борбу, и ноћу, уочи нашега од 5. јула, тенкови су већ били на својим полазним тачкама, позади линија. У опште узев, може се рећи да крајња линија напредовања наше пешадије означена линијом на којој су се заустављали наши тенкови, кад је теран постао неуколан за напредовање њихово. У току ових борби било је таквих епизода који се не могу описати.

„Десетак јуришних кола појавя се из шуме, која се налази пред пољским добром Вертфеј, у тренутку кад је један немачки корпус полазио у напад. Претходнице, запрепашћене појавом ових машина, летне одмах на земљу. Мало даље, у једном пољу засејаном пшеницом, други и трећи талас непријатеља успрвља се да види шта је, и остаје као запањен пред фантастичним призором. Посада наших тенкова искоришћава одмах прилику и засипа гленовске митраљеском ватром. У истом тренутку, једно одељење тенкова наступи ка једном пољском добру и нишани живинарство на неколико Немаца који излажаху из њега; Немци чим спазише тенкове, падоше одмах на колена. Међутим митраљез почеље да ради, а Немци који осташе у животу разбегоше се у разним правцима, урличући као да их живе пеку.

Код Кевре, једна чета „Револи" (тип тенкова) пађе под плотунску ватру непријатељске тешке артиљерије; услед јаког потреса ваздуха од експлозије граната, неки од наших тенкова се преврну. Међутим посада њихова одмах сиђоше на земљу, подиже кола и отпочиње на ново борбе. Поручник Маршан, не могући да се попне у кола, прекопито је јурио пешке, и ако му је зрно било однело једно стопало. Један вод је био пуних осам часова стално у борби.

Код Артена, наши тенкови нађу на 200 војника из марокинске дивизије који су се повлачили у реду, и ако су били изгубили све своје старешине. Официри сиђоше с тенкова, ухвате петрит Марокинце и стављајући се на чело поведе у напад; кола и стрелци наступајући заједно нападну на једну немачку колону која је излазила из Рапери де Тањи, разбију је и натерају у бегство.

Сви се такиче у јуначству и самопрегоревању. Поднаредник Сантоз, изгубивши једно око, борио се до мрака и добио војничку медаљу. Митраљезац Шавано коме је десно раме разорано зрном, настанио је руковање митраљезом левом руком.

Поручник Жисак вели да су му кола напила под ватру једног непријатељског митраљеза, а у истом тренутку убијен је механичар. Поручник Жисак, и ако је рањен у ногу, сиђоше с кола и показује својим друговима митраљез који треба узети. Истога тренутка пао је мртав, погођен непријатељским зрном.

Најмлађи јунак је један поднаредник од 23—24 године старости по имену Пјер Селијер. Једно непријатељско зрно погоди кола на којима је био Селијер и претури их. Међутим Селијер искочи из кола, прикупи 15 Американаца који су пратили кола и поневши машинску пушку пође напред. Одједанпут, Селијер опази Немце на уливу у једну пећину. После неколико метака Немци се изгубе, дерући се. Ово се поновило неколико пута, док се после три четврт часа не појави бела марама на пушци у знак предаје. Ту је поднаредник Селијер заробио 700 Немаца, од којих 1 пуковник и 14 других официра и заплењено 2 топа.

За ово дело Селијер је одликован „Легијом Части."

ПОДЛИСТАК

ЧЕКАЊЕ....

Хучна река хучно тече:
Вала дрвље и камење,
Бучи, кврц и пенуши,

Све пред собом руши, руши;
Јечи гора, пуца стење.

Земљу скрило тужно вече;
Небо мрачно, тама густа.
Нигде звука сем јаука
Угњетених и сем хука
Што га ствара река пуста.

И север се мрачни диже,
Те чупати грозно стаде
Из грдњина цвеће нежно.
Вај, зар беше немогућно
Потргати цветке мање!...

Тешка мора свуда стиже,
И покрили лупко цвеће,
И разорио све градине...
Неста цветне отаџбине;
— Замре славно премилење.

*

Хучна река хучно тече...
Пет кринова мирисавих,
Пет синова младих јачих,
Пет пупока све челичних,
Пет ђувеџа свежих, здравих,

Кад је задње хонило вече
— Поздравише мајку своју,
Пољубише верне љубе
И дечицу — на знак трубе
Винуше се љутом бољу.

Кроз незнане смртне путе
Одјекнише у туђину;
Пренесоше стег Слободе
И част земље преко воде.
Оста најач дужнанину.

И сву хумке разасуте....
Стење земља и јауче,
А тиранин плаче гневом,
Што стег оне браљен севом
Часног мача, — свете луче.

*

Хучна река хучно тече...
Крај обале чека стара, —
Замагљене очи вене
На воду су управљене,
— Са реком се разговара,..

Ветар браје, реже, сече;
Трга, мрси сеже власи.
На струнама косе вене,
Цвиле тугом зачињене
Песме, шумне к'о таласи.

Скочањене шири руке
Дечу своју да загрли;
Мајчини се милост буни.
Заклусну је вал у груди;
Место жене — вал јој хрли.

„Где су жеци моја сада:
„Пет сокола из планина
„Шумадијских крвавитих,
„Пет борова правих, витих,
— „Зар ниједног више сина?!...

„Пет снашица, изненада,
„У прво се рухо скриле;
„Пет унука, пет зумбула,
„Без оцева, пет бубула,
— „Бики срце залелиле!

„Да л' ме љубав теши, вара,
„Или можда збиља баје,
„Да ће Правда победити,
— „Реци вале плаховита!"
Зажубори вал: „Доћи ће!"

Блесну надо из недара:
„Тужна врбо, да л' ће доћи,
„Обновити гнезда своја?"
— „Вратиће се после боја!"
Шушти врба у среп ноћи...

„Хоће л' скоро доћи амо,
„Реци мени, о, месече!..."
— „Доћи ће ти, мајко стара,
„Чуј, већ борба небо пара,
„Чуј, већ трубе више јече!...

„Но поздрави нејач тамо:
„Невестама иду војна;
„Враћају се оци жеци!...
„Загрли их, пи им рећи,
„Биће опет нераздвојни!..."

*

Хучна река хучно тече...
Крај обале чека стара,
Са реком се разговара
Сваког дана, свако вече...
Хучна река хучно тече...

Војиште, 1918. г. Адрански

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 225 ПОНЕДЕЉАК 13 АВГУСТА 1918. ГОД ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ПОМЕН ЦАРУ НИКОЛИ

Крф, 12. августа

По наредби Српске Владе, одржан је данас у српској цркви на Крфу помен за покој душе Цара Николе II.

Пресбиро

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 13. августа

Српски званичан извештај. — У области села Трстеника јака артилериска ватра.

Пилот-наредник Матеја Хођера из наше авијатике оборио је један непријатељски авијон у области Доброг Поља.

Солун, 13. августа

Француски званичан извештај. — На фронту у Албанији, потпомогнути моћном артилеријом, Аустријанци су извршили снажне нападе на наше положаје масива Бофиве. После више покушаја у којима су претрпели крваве губитке, Аустријанци су извршили на источној обали Томорице од стране француских трупа.

Жива активност артилерије у области Хуме, у долини Вардара и на обалама Дојранског језера.

На Струми у јеком сукобу патрола Бугари су претрпели осетне губитке.

Српска авијација оборила је један непријатељски авроплан у области Доброг Поља.

Британска авијација бомбардовала је биваке у области Демир Хисара.

Рим, 13. августа

Званичан извештај. — Албанија: У области Семени јачина борбе још је знатна.

Јуче, многобројне трупе напале су у више махова на наше предње положаје северно од Фијерзе, али смо их сваки пут одбили са великим губицима по њих.

Друге непријатељске трупе јако су узнемиравале од стране наших напредних одељења у планинској области северно од извора Бувалине. Заробили смо неколико војника.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 13. августа

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Роа, непријатељ је напрасно јеким препад који је остао безуспешан и оставио око 20 заробљеника у рукама Француза.

Жестоко бомбардовање у области Бевреља.

Између Елете и Ена Французи су још ви преховали источно од Бање.

На десној обали Мезе и у Воевру, француске патроле вратиле су се са заробљеницима који припадају многим аустро угарским јединицама.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана обострана активност артилерије у области Ласиња-а. Између Елете и Ена Французи су поново напредовали источно од Бање-а и одбили немачке противнападе западно од Креси о Мон. Заробили смо око 400 војника у овим акцијама.

Ништа важно на осталом фронту.

Лондон 12 августа

Званичан извештај. — На борбеном пољу, северно од Соме, водила се непрекидна борба још рано изјутра. Наше трупе, потискујући снажно непријатеља на свима тачкама, не дају му одмора. У пркос доласку знатних непријатељских појачања, напредовали смо на целом фронту нашег напада. Задобили смо много заробљеника и разноврсне муниције. Одмах после поноћи аустралиске трупе, нападајући дуж северне обале Соме, заузеле су Брej сир Ком и заробиле војника; настављајући своје напредовање са великим налетом и иницијативом, оне су заузеле непријатељске положаје у тој околини. На њиховом левом крилу трупе из Лондона и источних грофовија напредовале су даље у току ноћи на узвишеном терену..... више стотина заробљеника. На десном центру нашег напада, велске трупе и батаљони из северних грофовија Енглеске, напредовали су на терену од старе битке на Соми од 1916. године око Боазела, Овилера, пољског добра Муке, Тиепвала и Гранкура. Сви ови јако утврђени положаји пали су нам у руке, у пркос одлучном отпору непријатеља, и заробили смо 2000 војника.

Наше су трупе још једнако на планинском венцу Тиепвал и напредују даље. На левом центру нашег напада, трупе из источног Ланкашира водиле су огорчене борбе целога дана око Маромона, где се непријатељ држао веома упорно док није село било постепено заобиђено нашим наступајућим колонама. Северно од овог села, дивизија из Новог Зеланда напредовала је у центру у правцу Бапома и у свом нагонављом и одлучном налету заузела је одбрамбене радове код шуме Лупар, заробивши 400 војника. Наступајући даље са великим полетом, ова дивизија је заузела Гревилер и Бафевилерје, докле је Авен де Бапом на висинама Бапома. На боковима напада, енглеске трупе заузеле су Ири и напредовале су у правцу Сапињи, заузев утврђене положаје код Ирла и источно од Баникура. На левом крилу бојног поља, енглеске и шкотске дивизије и гарда боре се на фронту Мора—Гроанј—Невил Витас и заузеле Сен Леже, Еиен сир Којел и коту источно од последњег села. Још се није могао пребројати плен. На осталом делу британског фронта успешне локалне акције. Северно од Скрапе заузели смо једну секцију немачког фронта северо источно од Фампу и заробили неколико војника. Северно од канала Ла Басе заузели смо стару британску линију источно и северо источно од Живенчина и продрли у немачке положаје у једној успелој операцији, у којој смо заузели све објекте и заробили 60 војника. У току ноћи наше патроле заузеле су Неф Беркен, где су наше трупе нашле извесан број побијених Немаца. Јутрос смо помакли нашу линију северно од Бајела на фронту од јеке миље и заробили 50 војника. По јаком артиљеријом смо одбили покушај непријатељског противнапада.

Лондон, 13. августа

Званичан извештај. — Наш напад северно од Соме настављен је. Наше трупе држе пут из Албера за Бапом до предграђа Сара; заузели смо Конталмезон и Варланкур-Бокур. Северно од Бапома заузели смо Сапињи и Беањи.

Број задобивених заробљеника од стране 4. и 3. армије на борбеном фронту, од 8. августа у јутру до сада, рачунајући само заробљенике који су прошли концентрационе станице, износи преко 17.000.

Један противнапад који је непријатељ покушао рано у ноћ прошлога дана на положаје које смо недавно заузели северно од Бајела одбијен је нашом ватром.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 13. августа

Званичан извештај. — Уобичајена узајамна активност артиљерије, са јачом плотунском ватром код Чима Кади (Тонале), код Досо Алто и на Монтелу.

Прошле ноћи наши авијони бацили су опет 4000 кгр. бомби на непријатељске авијатичке логоре у равници Фријула и у долини Лагарине, где су изазвали велике пожаре.*

Непријатељски хидроплани бацили су бомбе на варош Пиконе, наневши мале губитке у непокретностима. Жртава није било.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз, 12. августа. — Допописници многих листова јављају да су мисли депови Мањежеове армије прешли Озву код утока Елете.

С друге стране, британске трупе напредују у ква правцу ка Бапому. Отпор Немаца нарочито је јак у центру висоравни Тиепвал—Позијер, која представља необично јако утврђење.

Аустралијске трупе запосели су на Соми један топ калибра 280 милиметара.

Крф, 12. августа

Ђенерал Никодије Стефановић, командант српских трупа на Крфу, умро је.

Пресбаро

СЛАВЉЕ У ВАШИНГТОНУ

Учешће Југословена на прослави годишњице проглаша америчке независности. — Развијање југословенске заставе. — Заклетва југословенској застави.

Четвртог јула ове године, у прослави годишњице америчке независности, узели су најзначајнији учешћа и амерички Југословени. Ту свечану прилику они су искористили да развију и своју југословенску заставу, под којом се већ боре њихови пукови против свог вековног угњетача. Из свих крајева Сједињених Америчких Држава хитали су Југословени да у што већем броју присуствују овој двоструко свечаности. Било их је који су по 2—3 дана путовали, вођени живом жељом да на том значајном слављу узму учешћа. Већ на два дана пре прославе почели су стизати у Вашингтон југословенски друштва и корпорације. Већина учесника била је у својој народној ношњи. Америчка публика изражавала је своје најискреније ушљење хармонији и естетици народних југословенских веза и пријатној јасности њихових боја...

Из хотела „Вирџинија", где је био стан југословенског поткомбора, кренула се огромна свечана поворка на Agricultural Ground где се имала развити југословенска застава. Поворку је предводила музика са једним одељењем Сокола и нашим народним заставама. Међу њима ступао је у оригиналном оделу свога кова Краљевић Марко који је имао да понесе развијену заставу са Agricultural Ground-а на Капитол. Завијену југословенску заставу у овој поворци носиле су четири девојчице, од којих је једна била Miss Bety Baker, кћи министра војног г. Бекера. За њима су следовале остале српске корпорације и певачка друштва тако да је поворку опет завршавало једно одељење Сокола.

У 4 часа по подне стигле је говорници на Agricultural Ground, где се уздизао 55 стопа високи стуб на који се имала подићи застава. Поворку су дочекали разни одбори и многе угледне личности, међу којима су нарочито запажене: Госпођа Newton Baker, супруга министра војног са својом децом, народни посланик Borland са својом супругом, госпођа Forest, госпођица Sims, цео Одбор удружења младих хришћанских жена, цео Одбор удружења хришћанских младића, госпођица Масарик кћи професора Масарика, енглески новинар Gordon Smith и многи други.

Кад је поморски капетан Сулетић привезао заставу морнарским узловима и предао је српском посланику г. Михаиловићу, и кад су је овај почео лагано дизати у ваз — хиљадама појединих грла је одјекнуо поздрав који је заставу и многе од очи од радости засузиле. Кад се завршило ово громовито одобравање, прва је узео реч српски посланик и рекао ово:

„Развили смо данас заставу Слободе и Је-

хиљаде. Закунимо се да ћемо радије бити спремни умрети но њу.

Када су оснивачи ове Велике Републике на сам овај дан пре 142 године прогласили своју независност, они су у исто време прогласили и оне принципе који једног дана морају ослободити читав свет. Принципи личне слободе и слободе владавине били су први пут јавно изражени у америчкој револуцији која заслужује да буде названа колевком модерне слободе. Тај систем не налази израза само у влади Сједињених Држава, него нарочито у демократском васпитању својих грађана који су учинили своју домовину најдражом свеђењаком земљом света. Америка је постала уточиште свију који су потлачени. Она је постала огњиште слободе. И због тога не може нас изненадити чињеница да смо ми, потлачени народи, нашли своје заштитнике међу овим представницима модерне слободе. Но то што нам они дају, није само заштита, они су примили на себе и нашу одбрану. На бојиштима Европе налазе се данас већ преко милион тих бранилаца слободе света. За њима ће следовати други милиони и даље милиона све док се не поруши удружење злочинаца састављено од немачких, мађарских, турских и бугарских хорди, чија је једина тежња да униште слободу цивилизованог света. Те су хорде раније многоме од нас, но убиле нису ни једнога. Ми још живимо.

Пангерманизам је веома опасан систем. Док смо сви ми радили за мирни развитак наших земаља и за напредак човечанства, дотле је пангерманизам упорно све своје снаге да бруталном силом читавом свету наметне своју власт. Кад су Немци себи осигурали савезнике у Аустро Угарској, Бугарској и Турској, они су објавили рат цивилизованом свету. Ми у Европи бранили смо себе три године, тада је она земља видела да је слобода света у опасности и, верна својим принципима, скочила нам је у помоћ. Милиони синова ове Републике пошли су преко широког океана до Европе да дају своје животе за слободу човечанства. Са собом они носе заставу која представља оне принципе који су протумачени на дан рођења америчког народа. Ми смо се бранили од пангерманизма, Америка ће га победи и.

Аустро-Угарска је срце пангерманског система. Њезин опстанак условљен је владавином силе над потлаченим народима. Задаћа је Аустро-Угарске да прокрчи пут пангерманизму на Исток. И она би успела, да јој Словени нису препречили пут, а кад је наш отпор почео да угрожава немачке основе ломом — објавила је Аустро Угарска рат Србији која је била средиште тога отпора. Светски рат није започео услед случаја између Аустро Угарске и Србије као представнице свих Југословена, него због тога што је од исхода сукоба између тих двеју држава зависила судбина пута пангерманске основе. Слободна и демократска Србија била је узор овога мир смо ми Југословени тежили да створимо на нашу домовину, но остварење те тежње значило би пропаст Аустро Угарске. Немачка је имала да свесе Аустро-Угарску уништењем једног слободног племена југословенске отаџбине — Србије. Но наша су се непријатеља преварила. Ова су разрушили границе Србије, али су уједињали наши народи. Србе, Хрвате и Словенце, у његовој борби против непријатеља слободе. Јест, ми смо се уједињени под јарком непријатеља. Доказ тога народног уједињења ова је застава. Непријатеље може више успети да нас поцепа, јер у тој борби ми ћемо или сви умрети или ћемо бити слободни и уједињени. Чињеница да се ова застава пред пут развила у овој великој земљи која нас је узела под своју заштиту, показ је да ћемо је једног дана понети у нашу ослобођену отаџбину".

Бурно и одушевљено одобравање, у ком су учествовали Американци и Југословени, пропратило је послаников говор. Српска, хрватска и словеначка певачка друштва запевала су химну „Лепа наша домовино", која је у тексту нарочито била уређена за југословенску химну.

— Наст ће се. —

ЖЕНЕВСКА БЕРЗА

Женева. — Прошлога петка 10. августа, курс савезничког папира је необично скочио у Женеви. Трансакције су биле врло велике. Француски франак 79 швајцарских франака, добро је 3,25%; италијанска лира 60 швајц. франака добила 2 35%. На против, марка је пала на 68.70 а круна на 39.70.

Штампарија Ратног Дневника Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 226 УТОРАК 14. АВГУСТА 1918. ГОД ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 14. августа

Српски званичан извештај. — 13. августа ништа важно.

Солун, 14. августа

Француски званичан извештај. — У Албанији, у пркос напорима аустријске пешадије коју помаже снажна артиљерија, Французи су окружали све своје положаје.

На осталом фронту активност артиљерије и патрола; заробили смо неколико војника.

Савезничке авијације вршиле су свој уобичајени рад на бомбардовању, напађању и извиђању.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 14. августа

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи доста жива артиљеријска активност у области Ров, Бевренја, између Ипста и Ена.

Непријатељски препади у Вогезима нису имали успеха. Французи су заробили неколико војника.

Ноћ је протекла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — С обе стране Авра Французи су извршили две локалне операције и заузели Френо ле Роа и Сен Мао ле Трио, у пркос јаком отпору Немаца. Број заробљеника дојсада пребројаних износи преко 600.

У Вогезима, Французи су одбили наше непријатељске покушаје препада. Дан је прошао на миру на осталом фронту.

Лондон, 13. августа

Доцнији извештај. — У току дана, придоласком на борбени фронт нових немачких појачања, отпор непријатеља постао је јачи. Непријатељ је извршио више противнапада на разне тачке фронта, али су пропали под нашом ватром. Па ипак су наше трупе напредовале..... и савлађујући непријатељски отпор..... заробљеника. На северној обали Соме, у једном успешном нападу, који су аустралиске трупе извршиле рано ујутру, заузеле су непријатељски положај на висоравни источно од Бреја, док су на њиховом левом крилу дивизије из Лондона и источних грофовија напредовале у правцу Карноа и заузеле Мамец. Уелске трупе заузеле су шуму Мамеца.

У центру нашег напада, наше трупе прешле су пут Албер—Бапом на целој дужини јужно од Бапома и заузеле Мартенпуиш, Сар и Ле Барк. Северно од Бапома вођена је упорна борба у Фавреју и око Мори-а и Гроазија. Наше трупе напредовале су источно од Беањна. Одбили смо непријатељски противнапад на наше нове положаје у сектору

Живеншина.

На осталом фронту нема важнијих догађаја

Лондон 14 августа

Званичан извештај. — Јутрос у 3 часа наше трупе напале су у сектору Скарпе и напредовале у правцу Марикура, северо-источно од Бреја.

У вече непријатељ је извршио снажне противнападе у околини Бокур—Абеј, источно од Сара и Фавреја. Код ова два места одбили смо нападе непријатеља. Северно од Фавреја, изнад Бапома, наше трупе дочекале су непријатеља на бајонет и нанеле му тешких губитака заробивши неколико војника. Други један непријатељски противнапад, извршен доцније у вече у истој околини, није имао успеха. Фаврej је у нашим рукама и напредовали смо с ону страну овог села. Северно од овог места побољшали смо наше положаје југо-источно од Мориа и западно од Кроазија.

Јаке кише пикају на целом борбеном фронту.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 14. августа

Званичан извештај. — Знатна активност на наших ваздухопловних одељења на целом фронту. На висоравни Азијаго британска и француска одељења извршила су препаде на непријатељске линије и вратила су се са заробљеницима.

Наше патроле, које су биле у извиђању у зони Монте Граппа и на острицама Пјаве, заробиле су неколико војника и заплениле оружја и муницију. Северно од Монте Томба одбили смо јаким непријатељско одељење.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон, 13 августа. — За последњих петнаест дана енглески авијатичари оборили су на западном фронту 328 немачких аероплана и 134 друга ван контроле. Оборен је 31 сталан балон и бачено 594 тоне експлозива.

—

Париз, 13. августа. — Хавасова агенција јавља да су Немци ушли у борбу против Енглеза од 26. јула по сили 42 дивизије. Ове трупе су претрпеле велике губитке. Енглези су заробили преко 40.000 војника. Међу заробљеним официрима налази се један из 59 аустријског артиљеријског пука.

ПРЕДАЈА МАРШАЛСКЕ ПАЛИЦЕ МАРШАЛУ ФОШУ

Париз, 12. августа. — Председник Републике и г. Клемансо посетили су главни стан Маршала Фоша, коме је г. Пенкаре предао маршалску палицу. Том приликом председник Републике је казао: „Господине Маршале, срећан сам што вам могу предати данас у присуству господина председника министарског савета, господина министра рата, господина министра наоружања, главнокомандујућег ђенерала француске војске и ваших одличних сарадника, традиционално обележје високог одличја, којим вас је влада Републике одликовала усред плескања целе Француске и Савезника. На разним положајима, на којима сте били од почетка рата, ви сте оправдавали све сјајније и сјајније наде које је војска полагала у вас још за време мира. Доносећи своје планове у хармонију са фактима, снажна контрола, коју сте мекани научавали нашим ђацима, довела је серију победа. Знајући правилности идеје, које сте преживали, са новим потребама битке ви сте остали верни оном што је сачињавало душу ваше наставе: „рат је дијалектика моралне снаге; битка је борба између воља и победа — моралне надмоћности која побеђује и моралне депресије која побеђује.“ Ову моралну надмоћност ви сте одржавали као пламен у трагичним часовима на Изеру и на

Сомм. Ви сте показали исте војничке врлине као Начелник Штаба Врховне Команде и као технички Саветник Владе као и кад сте отишли с оне стране Алпа да у споразуму са савезничком Владом ефикасније организујете одбрану Пијаве, планинске Марне. Али у нарочито трагичним данима 11., 12. и 13. марта ове године, ви сте нам дохитли о величини нашег карактера, о присебности духа, о уравнотежености и хладнокрвности, које су отклониле опасност.

Чим вам је поверена, по пристанку америчке и британске владе, команда над савезничким војскама, ви сте настали да остварите јединство стратегијске акције, која је била тако потребна против јако организованих непријатеља. Помоћ Америкинаца у потребним сте у извесном вашем операцијама, којима је непријатељ много изненађен. На Сомм и на Оазу, ви сте спасили непријатељску офанзиву, растројили и исцрпели његове најбоље резерве, наробали у масама његове трупе и запленили масу топова, митраљеза и муниције. Слава припада за ово вама, господине маршале, и сама армијама под вашом командом. Ви, заиста, нисте од оних које опасност може сломити, нити од оних који се вапоса сјајем побеће."

СЛАВЉЕ У ВАШИНГТОНУ

Учешће Југословена на прослави годишњице проглаше америчке независности. — Развијање југословенске заставе. — Заклетва југословенској застави.

(2)

У име Југословенског Одбора у Лондону говорио је Д р Вошњак. Он је рекао:

„Тридесет милиона људских бића, која живу у мраку хабсбуршке тамнице и која су одлучна да у отвореној побуни збаце срамотни свој јарам, шаљу америчком народу поруку у којој моле: „Помозите нам у овој последњој борби, чија исказак значи за нас или смрт или потпуну независност!" Жртве аутократије гледају из својих тамница, са својих стратишта на овај град преко Океана, на овај наш Капитол, са којега је наш Председник проглашио ослобођење светске демократије. У смртном свом часу жртве Хабсбурга поздрављају идеале демократије и будућу слободу и независну Југославију.

„Из руку Америке примају Југословени бисмарк грађанске слободе. Стара аустријска, умирује царство хабсбуршко, та најстарија тиранија правог краљења по милости божјој већ је у пламену. То је царство било опасност за слободу свих земаља на свијету, а према томе и америчке слободе. Између америкинизма и аустро немачког духа не може бити компромиса, они се искључују као живот и смрт, као вода и ватра.

„Није само случај што Америка преузима вођство свих народа која иду за тим да ослобође све поробљене народе. Сјетимо се ријечи што их је изрекао Линколн године 1861 у Дворани Независности у Филаделфији: „Проглашење независности није било слободу само народу ове земље него њих читавом свијету за сва будућа времена." Отац ваше конституције потписао је Проглас Независности за све народе свијета, и нада ће бити испуњена свакој побједи на бојиштима Европе.

„Рађање нове заставе Југословенске државе слави је братство. Не на основу освајања, него на основу међусобног пристанка уједињат ће се седам милијуна Срба, Хрвата и Словенаца Аустро Угарске са Србима из Србије у једној новој заједници. За тај народни идеал и пролила је српска војска потоке крви. У прошлости наш је народ био раздијељен једино покољу нашег и нашег најљепшег непријатеља — пангерманизма. Но наш народ нијаде само једну душу и само једну заједничку будућност. Према једнодушној вољи читавог нашег народа, наш је циљ потпуно уједињење. Наше уједињење не оснива се на крви и мачу него на вољи и пристанку народа. Наша нова застава изражава хармонички симболизам братске једнакости. У њој је видим зору бољих, племенитијих и човечнијих односа између свијех народа. И као последњу опоруку ратне видим остварене ријечи Америчанина Емерсона: „Нови људи, нове мисли, нове земље".

„Југословенски Одбор у Лондону, који представља све Југословене Аустро Угарске, радио је од свога оснутка на уједињењу свијех Југословена. Највишу смо ми заставу понијели на мучни пут ослобођења. Но данас Југославија није више нада, она је на чврстом путу остварења. Ми и милијуни оних који чекају у ропству, гледамо са Mount Vernona гласе демократског пророка и изабраног вођа овог народа, гласе који напуња утјехом и снагом и која ће несавладиму вољу побједе.

„Југословенски Одбор који је прва у ванредној Европи проповиједао устанак против Хабсбурга, поздравља и с овог мјеста ова братска народа са којима имамо исту судбину: чешки и пољачки народ. Ових дана били су Чеси, који су изгубили своју независност послије битке на

Бијелој Гори, примити као неодвојиви народ. Ми смо Југословени срећни што су Пољска и Чешка након стољећа несреће опет заузеле свој међународни положај међу удруженим народи. И ми се свечано обвезујемо да ће Југославија радити складно и у братском споразуму са Пољацима и Чесима за остварење великог циља: потпуног уништења пангерманизма.

„Но Југословене чека и друга задаћа. Њихова ће животна задаћа бити да у име савјетске демократије буду бедем страже Истока. Балкан, организиран у слободне државе и као савезник Пољске и Чешке биће жива ограда пуки, страна тако бројна као што је бројно пучанство на-шанске Њемачке. Биће то гранитни зид слободе и демократије.

„Дођи ће дан кад ће америчка војска марширати преко Бечу и Берлину. Тај дан и наш ће народ неопходним окупљењем позвранити сву заставу. Јер ће нога њезина заставници ступити на слободно тло наше отаџбине. И ох тај ће бити застава мирног натјецања међу народима. Ова мора постати заставом једног раног народа који у промјенама мира, у енергичном раду, у усавршавању интелектуалног живота, у једнакости и социјалној солидарности нађе најсавршенији облик племените работе.

„Крв стољећа нам је народ жртвовао големе жртава. Смрт тих жртава не смије бити узалуд; оне траже своје вјечно право. Оне су изгинуле за ослобођење читавог народа, за бољу будућност новог покољења које ће бити срећна под овом новом заставом. Она ће живјети у демократији и демократија значи економски просјат и срећу.

„Над гробом Вашингтона и наш Капитолом диже се сунце. То је сунце новога доба. То ново доба прекаљено је на бојиштима Европе и спуја тамо ће се њиху и ће се боре буктоваши. И у овом свечаном часу кад буктоваши развијају сву заставу револуције и свог буљубаштва мирног и реконструктивног рада, они помињу видјели или спремљени масака које чезну за својом независношћу: „Не здајајте; нова застава долази, а с ном Америка и америчка демократија!"

У име наше црногорске браће говорио је г. Милош Ивановић, члан Црногорског Одбора за Народно Уједињење:

„Пресрећни са осјећањем — рекао је он — што ми је пало у дио да као предсједник Црногорског Одбора за Народно Уједињење поздравим Југословенску заставу, знамење уједињења Јужних Словена.

„Петвјековни идеал свих поколења нашег народа — ослобођење и уједињење — увијек је био идеал нашег малог краја, браствене Црне Горе. Само у оним српским брдима чувала је од Косова до Косова некра слободе, да се разбукти у пожар који ће спржити то чудовиште, ту какву што се зове Аустрија, и да на њеним рушевинама подигне у слободи уједињену демократску Југославију.

„Из крви милијуна неумрлих петвјековних бораца нашега нјемокупиног народа, ево се подиже застава уједињења и слобода се народна сад претвара у стварност.

„Овај је данас најљепши дан у историји Јужних Словена добила особити значај и постаје њиним тим, што пада данас на дан највеће светкование оне највеће савјетске демократске републике и у њеној престоници.

„Један и значајнији дан за све Јужне Словене биће само онај када ова застава буде однесена у наш Народни Дом, у слободну и уједињену краљевину Срба Хрвата и Словенаца и на крвавим бојиштима непобједне српске армије, осиљене и увјежбане југословенским динамизмом које непрестано пристижу под заставу Уједињења да удруженим снагама на Косову извојују народну слободу против моћних Свевенника који раскидају ромске ланце малим народима и рушећи тиранију осигуравају слободу и правду.

„Моји слободни земљаци ни овога пута не изостају за прим редова народних бораца, него журно хитају под заставу уједињења, протестујући против мрске капитулације извршене мимо народне воље и једино од стране врховне државне управе.

„Досљедно својој прошлости ми Срби из Црне Горе, без икаквог обзира на све препреке и највеће жртве са неизмјенним одушевљењем поздрављамо и прихваћамо сву свету заставу народног уједињења. Готови и ми последњу жртву доприносити уједињења, полажемо јој заклетву на вјечиту верност."

— Свршује се —

БР. 227 СРЕДА 15 АВГУСТА 1918 ГОД ГОД. V

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 15. августа

Српски званичан извештај. — 14. августа обострана ватра променљиве јачине на разним тачкама фронта.

Солун, 15. августа

Француски званичан извештај. — Доста велика активност артиљерије на целом фронту.

На Томорици и у кључу Црне сабили смо живом ватром непријатељске извиднице.

Британска авијација бомбардовала је непријатељске логоре у области северно од Дојрана.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 15. августа

Званичан извештај од 15 часова. — Јужно од Авра, Французи су јутрос још напредовали у области Сен Мара, пошто су одбили више непријатељских противнапада. У јучерашњим операцијама Французи су заробили преко 1100 војника од којих 35 официра, међу којима два команданта батаљона.

Јуче, између Оазе и Ена, један немачки противнапад, извршен пред вече источно од Шавињиа, пропао је. Французи су заробили око 30 војника.

У области Источно од Бањеа, Французи су помакли своје линије у напред за око 1300 метара.

У току ноћи доста јака артилериска активност између Елете и Ена.

Званичан извештај од 23 часа. — Попуштајући под сталним притиском Француза, Немци су били принуђени да се даље повлаче с једне и с друге стране Авра На фронту око 20 км. француске трупе, ломећи локални отпор непријатеља, напредовале су за преко 4 км. на извесним тачкама. Наше трупе држе општу линију од непосредне близине западно од Шолна—Пањи—Лијанкур—Верпиље; оне су заузеле Ал, Фроисар, Кремери, Карпуи, Роа, Локур и Шапоменил. Заробили смо војника. Артилериска борба наставља се доста живо у области Ласињиа и између Оазе и Ена.

Лондон, 14. августа

Доцнији званичан извештај — ..... на висоравни између Гроазија и Енинела. У овом новом сектору нашег напада задобили смо преко дана много заробљеника. На јужном делу нападног фронта наставили смо напредовање на обема обалама Соме. Аустралиске трупе заузеле су Капи и напредовале источно од овог села. Северно од Соме, исте трупе заузеле су Сизан. Северније, енглеске трупе напредовале су у правцу Монтобана, а уелске трупе заузеле су Базантен ле Гран. На осталом фронту борба се наставља.

Лондон 15 августа

Званичан извештај. — Јуче после поне и у вече вођене су упорне борбе на терену старе битке на Соми, између Мариикура и Бином, као и северно од ове вароши. Непријатељ је извршио у више махова противнападе са великим снагама и претрпео услед наше ватре велике губитке, не успевши ма ииуштиа наше надирање.

Енглеске и уелске трупе прокрчиле су себи пролаз кроз Монтобан и дуж

косе виса код овог места, заузеле шумовите висоравни и доспеле до Лонгвала северо-источно од Албера. Код овог села ми смо били снажно противнападнути око 18.30 часова и приморани да се повучемо ка Безантен Ле Гран и ка шумовитим висовима. На овој линији наше трупе сломиле су напад непријатеља и напредујући поново дошле су на положаје источно од шумовитих висова. У прву ноћ непријатељ је вршио по други пут извршио противнапад, али је одбијен нашом пушчаном ватром пре него што је и допро до наших положаја. Северно од Боа, непријатељ је вршио противнапад у два маха у близини Лиљи и Тилоа, јужно од Бапома, потиснувши наше предње делове за 4—500 метара у назад где смо зауставили и одбили непријатељску пешадију.

Код Бапома новоселандске трупе, после огорчене борбе, дошле су до северних ивица вароши. Северније, енглеске трупе напредовале су ка Бењатр-у и издржале су упорне борбе у правцу Кроазија. На десном крилу борбеног фронта аустралиске трупе наставиле су напредовање с једне и с друге стране Соме и осетно напредовале ка Доннијеру и источно од Сизане.

На левом крилу борбеног фронта, канадске трупе заузеле су јуче после подне косу источно од Ванкура и поселе положај источно од Гемапа. Северно од Скрапе шкотске трупе обновиле су своје нападе у току прошле ноћи и знатно напредовале ка Плувену источно од Реа.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈНИШТВО

Рим, 15. августа

Званични извештај. — Живља артиларијска активност у области северо-западно од Граве и на Монтелу. У Вал Ковчеј (Бунчкарије) одбили смо покушај непријатељског напада на наше положаје).

Западно од Азијага британска оделења, и поред снажне непријатељске ватрене реакције, ушла су у непријатељске положаје и вратила се са 270 заробљеника од којих више официра и са неколико митраљеза.

На Пијаву наше ваздушне трупе заплениле су оружја и материјала.

Наши авијони успешно су бомбардовали непријатељске ваздушне логоре и друге војне објекте.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Лондон. — Енглеска штампа, која се држи увек резервисано у својим коментарима, јутрос је врло охрабрујућа и пише да сећање битка сачињава највећу победу, коју су британске трупе однеле од почетка рата.

Лондон. — Број заробљеника који су енглеске трупе заробиле од 26. јула износи преко 35000. Број заробљеника које су заробиле три француске армије још није познат, али свакако укупни број заробљених Немаца од 26. јула до сада није мањи од 80 000

Париз. — Војни критичари примећују да је немачко повлачење тако нагло да Лудендорф не може да ограничи губитке које му савезници наносе у људству и материјалу. Пут Соасон—Шони стално је под ватром јаких топова од 75, тако да га Немци не могу још дуго држати, те ће пасти у руке Минженове армије.

Париз. — Франкфуртски листови објављују једну изјаву ваздушне опитне у којој се каже да је за велики број убијених и рањених грађана, приликом последњег напада савезничких авиона, криво само становништво што се није држало тачно објављених наредби за време узбуне и што је изашло на улице пре него је дат потребан сигнал.

Становништво, излазећи на улицу, упутило се на места где су пале бомбе, но како су савезнички ваздухоплови и по други пут прелетели преко истих места, учинили су десетине људских жртава.

НА ФРОНТУ БРИТАНСКИХ АРМИЈА

Лондон. — Број заробљених Немаца од 8. до 12. августа у јутру износио је 17.000. У току

Јучерашњег дана проведено је у позадини још много заробљеника, те је горњи број у велико премашен.

Ратни дописници пишу да су заробљеници доводени јуче са свих тачака фронта; они су били у тако великом броју, да је било немогуће и приближно проценити њихов број. Констатовано је да се Немци предају без великог отпора, што доказује да је већина немачке војске заморена и да неће више да се бори.

Британске трупе заплениле су и велики број топова.

Прво напредовање није било довело наше трупе до непријатељских батерија. Међутим у току наших нових успеха наше трупе су продрле у положаје непријатељске артиљерије и непријатељ се најхитније повлачи остављајући велики део своје тешке артиљерије.

Лондон. — У одговор на немачко тврђење да су британске трупе претрпеле несразмерно велике губитке, објављени су данас губитци 3 и 4. британске армије за пет дана борбе, до у недељу у вече. Губитци ових армија износе 23.502 док су Немци изгубили само у заробљеницима 20 000 војника, поред врло великог броја мртвих и рањених.

СЛАВЉЕ У ВАШИНГТОНУ

Учешће Југословена на прослави годишњице проласка америчке независности. — Развијање југословенске заставе. — Заклетва југословенској застави.

(3)

Али је најсвечанији и најдирљивији тренутак наступио онда кад је Дон Нико Гриковић, председник хрватског сабора, у своме говору изговорио заклетву Југословенској Застави Дон Нико је овако говорио:

„Прва наша поклон Теби, звезданој застави слободе, која данас предводиш борбу против силе и неправди — за Истину и Право.

„Прва наша хвала Теби, племенита Америко, која си нас као мајка примила онда кад нас је маћуха Аустрија гнала и горе са наших огњишта истјерала.

„Хвала вам до неба, поносни орлови Колумбије, што данас под своја моћна крила примате пратиоце, као непомућена копља наша, непокољане боје наше, Јуначком и мученичком крвљу окропљене и посвећене заставе наше. Ви данас дижете срца наша, Јачате душе наше, дајете нам полета и снаге, да у борби истрајемо док се цио народом нашим не разнеје застава слободе.

„Кроз стогођа смо били тлачени и варани, пљењени и поробљивани, али нисмо не убише у нама вјере у правду и јединство свега народа нашег. И сво хочемо да се уз заставу слободе Америке веже и застава Југославије, као симбол јединства нашег, као доказ праведности тежња наших и јамство будуће слободе свих Срба, Хрвата и Словенаца.

„Морали је бити претежења испаљена домовина наша, па сто крста распињан мученички народ наш, крвљу окропљене бојне заставе наше, и ми сами из домова и рођене земље прогнани, да далеко од дома и рода оку сине спаст слободе, да на њу поринемо и да хочекамо прве зраке свјетле зраке над главама нашим, зраке који ће покрајета и до главица гора и брјегова наших, према којем ће дигнути очи и куће своје заробљени народ наш, да се новоме свјетлу привикне. Јачом снагом оживе и на нова родољубна и јуначка дјела пређе. У шахору и шуму вјетра, у хрхтају и буци видова доћи ће гласови весеља и одушевљења, што данас пливе на пунах душа наших, до гора и мора нашим, и народ ће их разумјети и скупа с нама пред Богом Правде, свету присегу положит, да се застави јединства, самболу слободе нашевјерити неће.

„И ми дижемо десницу нашу и завјетујемо се Теби, заставо народног јединства, да ћемо све дати па и животе наше, да будеш достојна чварка и привјетна хрустрица вајевине заставе, којој се никад неповјерити нећемо ми који смо јој вјерност присегли, и у којој сав народ наш гледа светињу, заштитницу и вјереницу своју.

„Чуј небо присегу нашу и заклетву нашу:

„Завјетујемо се мајчиним млијеком, љубављу вјереница и војна наших, крвљу деце наше, видом очињим, свим најмилијим и најдражим: да ћемобити вјерни и захвални грађани и гостови Америке!

„Присижемо на свете гробове мученика јунака и патника наших, несвећеном Петровом Гором и посвећеним Косовом нашим, да ћемо под заштитом Твојом, заставо слободе, а предвођени заставом јединства нашег осветити крв праведну Петра Свачића, девет Југовића, Лундера и Адамића!

„Тако нам вјере и Бога Осветника!

„Кунемо се дубином Јадрана, висином Дурмитора и бијелим врхунцима Триглава, да ћемо те, заставо наша, умом и срцем и крвљу нашом расвијетити, љубити и посветити, да се поносна и посвећена развије на порушеним зидинама Београда, над ужареним престољем Матије Гупца, над лијепим Загребом и бијелом Љубљаном!

„Ако се ми теби изневјеримо, нека нам суди праведни Бог отаца наших, нека нас казни праведна освета патничког народа нашег!

„Како се данас, Заставо Југославије, у слободном зраку вијеш, тако слободна лепршај до вијека над измученом али још увијек гордом главом народа нашег у слободној Југославији!"

Тешко је описати оне тренутке за време Дон Никова говора. Ко их није преживео, тешко ће их схватити. Ко није видео оне сузе узбуђења што су засјале у свима очима, ко није чуо онај грмљ плача радости и наде, ко није видео призор кад је сав народ подигао десницу на заклетву и ко није чуо оно страшно и свето: „Кунемо се!" тај није преживео један од највећих часова наше историје. Присутни Американци били су тако потресени овим великим тренутком, да је један од њих у великом узбуђењу узвикнуо: „Овакав народ никада не пропада!..."

Тиме је завршена свечаност развића заставе и отиде се прешло на извођење програма прославе америчке независности, коју су Југословени славили на истом месту и под својом новом заставом ујединења. По сврше̂ном програму игара, плесова и песама, у коме су узели учешћа Betty и Jack Baker, кћи и син војног министра, мала Jessamina, кћи народног посланика (Конгресмена) Борланда, miss Enid Sims и други, поворка Југословена кренула је свечано на Капитол. То је био прави тријумф. Напред је ишла српска војна застава коју је носио поручник Јелача, праћен наредницима Мавријем и Борковићем. За њима је јахао Краљевић Марко на коњу са новом Југословенском заставом. Коња су водили кћи наших министара у хрватским народним ношњама. За њим су ишли велики одреди Сокола. Поворка је целим путем била бурно поздрављана од силног грађанства, а на Капитолу је дефиловала пред Председником Вилсоном. Занимљиво је то, да су Југословени у целој поворци имали почасно место, јер они су били први и предводници су целу поворку свечаности. За њима су ишли Савезници и за овима сви остали народи.

На Капитолу је извршен последњи чин прославе — симболичка победа демократије над грубом силом непријатеља човечанства.

Ј—с—н.

ЉУБОМИР ПЕТКОВИЋ, банкарски чиновник из Крагујевца, који је пре повлачења из Србије био благајник 6 резервне болнице у Крагујевцу, — или свако ко би о њему имао података или зна где се сада налази, нека о томе извести најдаље до конца месеца августа тек. год. Ађутантско Одељење Врховне Команде са позивом на АЂБр. 138.024.

Из канцеларије Ађутантског Одељења Врховне Команде, АЂБр. 138.024, 13. августа 1918. године у Солуну.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 16. августа

Српски званичан извештај. — 15. августа јаче артилериско дејство на десној обали Црне Реке и у области Доброг Поља.

Солун, 16. августа

Француски званичан извештај. — Жива активност артиљерије на целом фронту, нарочито жестока пуцњава од Варнара.

Британски авијатичари бомбардовали су непријатељске бивке северо-источно од Дојрана.

Рим, 16. августа

Званичан извештај. — Албанија: 14. августа ујутру наша колона у напредовању..... ... Јужно од кланца Семени сукобили су непријатељски одреди, заробивши неколико војника.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 16. августа

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи, држећи се стално у додиру са непријатељским заштитницама, француске трупе наставиле су напредовање северно и јужно од Авра и заузеле су Шолн, Омијекур, Балатр, Роаглис и Верпидјер.

Јужније, Французи су продрли у шуму Крапоменил и заузели Див. Јутрос Французи су наставили своје напредовање ка Соми и допрли северно од Авра до главне линије: Лику, Пот, Менил ле Пти, Несл.

Од јуче повратили смо око 30 села и напредовали за 12 км. на извесним тачкама.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана француске трупе наставиле су гоњење Немаца који су под снажним притиском убраали своје повлачење на фронту од око 30 км. Наше трупе стигле су до висова на левој обали Соме од Сизанкура до области источно од Несла. Јужније, наше трупе држе западну обалу северног канала на већем делу његовог тока између Несла и Ноајона. Северно од Оазе наше трупе заузеле су Созоа, Пон л' Евек, Вошел и Поркерикур. Напредовање Француза за овај дан прелази преко 10 км. по дубини на извесним тачкама. Повратили смо од јутрос око 40 села. Међу знатним материјалом који су Немци напустили нашли смо 3 воза натоварена ратним материјалом; између Оазе и Ена заробили смо 500 војника.

У области Живињиа вођене су жиле борбе у којима су Американци јуначки одбили више непријатељских противнапада и мало напредовали.

Јаки снажан покушај Немаца да пређу Весу, јужно од Бизоли и Фламеја, одбијен је од стране америчких јединица. Дан је прошао на миру на осталом фронту.

Лондон 15. августа

Доцнији извештај. — Јутрос су наше трупе, које оперишу с обе стране Скрапе, поново напале и сломиле отпор непријатеља на старом одбрањеном фронту који је непријатељ држао пре своје офанзиве од 8. марта 1918 године.

Канадске трупе продрле су дубоко у немачке положаје између реке Сансе и Скрапе и заузеле Шеризи, Ви ан Артоа и Боа ди Сар са много заробљеника. На десном крилу Канађана, шкотске трупе прешле су Сансе и заузеле Фонтен ле Кроазиј, заузев положаје на падинама јужно од села и заробивши више стотина војника. Северно од Скрапе, други шкотски батаљони заузели су Ре, вис Гринланд и Гаврел. Енглеске трупе заузеле су Арле ан Гоел и стару немачку линију јужно од овог места. Између Кроазија и Бапома и у јужном правцу, енглеске и новозеландске трупе имале су опет врло огорчене борбе и одбиле су више немачких снажних противнапада, извршених са свежим немачким дивизијама за појачање борбеног фронта. У овим неуспелим нападима ове немачке дивизије имале су великих губитака. У пркос њиховим напорима да зауставе наше напредовање, наше трупе су заузеле село Бењатр и напредовале на више тачака између овог села и Кроазија. Јужно од Бапома, енглеске и уелске трупе задобиле су терена у пркос јаком отпору непријатеља. Стигли смо до западних улаза у Флер и избацили смо непријатеља из шума Лонгвил, Делвил и Бернафе. Одбили смо у овој области противнапад пруске гарде. С обе стране Соме аустралиски, енглески и шкотски батаљони потисли су уназад непријатеља на целом борбеном фронту. Наше трупе задобиле су терена на висоравни источно од Марикура. Заузели смо Фонтен ле Капи и шуме између овог места и Соме и заробили неколико стотина војника. Вермандвилер је у нашим рукама.

Авијација — 12 августа наши авиони наставили су јуче маневре непријатеља, тучући на митраљеза оклопне, топове и возове. Други авиони били су стално у ваздуху са циљем да ометају рад и пријављују артиљеријска осматрања. Фотографско снимање и извиђање ваздухом је као обично. У току дана бацили смо 32 тоне бомби на железничке раскрснице Камбре и Вилансијен као и на хангаре у Брају. Бомбардовали смо са успехом јежи непријатељски аеродром. Оборили смо 25 немачких аероплана и једно балон. 13 аероплана оборили смо наши контроле. Пет од наших апарата недостаје.

12. и ју, британски ваздушни напади на циљ је, и поред олује, на Франкфурт и немачке фабрике у Мангајму. Постигнути су врло добри резултати. Две тоне бомби бачено је на Мангајм изазване су експлозије и пожари. Исти аероплани напали су на један аеродром и бацили 4 тоне бомби са добрим резултатима. Сви апарати који су учествовали у овој експедицији вратили су се неоштећени.

Лондон, 16. августа

Званичан извештај. — Јужно од Соме, наше трупе заузеле су јуче Фукокур које је непријатељ снажно бранио митраљеским ватром

Северно од Соме, напали смо и заузели већи део шуме Прова и заробили извесан број војника из хановерске гарде.

Јужно од Скрапе, трупе I армије побољшале су своје положаје с обе стране пута Арас—Камбре и ковриле до села Окура, Реми-ен-Бопр-Нотр Дам.

Северно од Скрапе, непријатељ је вршио јуче после подне снажне противнападе дуж железничке пруге Арас—Дуе и принудио наше предње трупе да се повуку за неколико стотина метара на претходне немачке положаје код села Гринвиљ, где је непријатељски напад одбијен нашом ватром.

Британске трупе извршиле су јуче једну успешну локалну операцију с обе стране пута Нев Беркен—Естер (сектор шуме Њепа) и напредовале на фронту око 6 км. заробивши војника. Савезнички губитци су необично лаки. Број заробљеника и количина заплењеног материјала знатни су. На многим местима заплењили смо недирнуте муниције магацине које је непријатељ напустио у своме повлачењу ка Сен Кантену и који су нам учинили неоцењиве услуге приликом брзог наступања.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 16. августа

Званичан извештај. — У јонским Легараме, на висоравни Азијаго и у области Монте Асоломе, наше батерије успешно су дејствовале концентричном ватром на непријатељске колоне у покрету и на њихове животне центре.

Потпомогли смо артиљеријском ватром један чамац моторни у Јеверу Гарде.

Наше извиђачке патроле заробиле су неколико војника у долини Посине и у Ваи Аси и биле су врло активне у области Грпе где су успеле да заробе неколико војника, да униште јаког митраљеског стајалишта и једну обсервацију и да извозу узбуну у непријатељским положајима.

Авијација: У току јуна британски авијатичари извршили су успешна летења, напали на предње линије непријатељске митраљезом и успешно бомбардовали непријатељске комуникације.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Свечаничка офанзива —

Лондон. — „Либерта" објављује следеће по јединостима огорчених борба које се већ неколико дана воде између Ена и Елете: „Да би се боље оцртало значај свих борби, потребно је да се зна да трупе победоносне Манженове армије покрећу немачку главну одбрамбену линију на последњим контрафорсима велике осетонске висоравни, чији пад може имати трагичних последица по немачке дивизије које се још налазе на северу и северо-западу од Соасона.

Да би зауставио наше напредовање у овом правцу, непријатељ је врло јаке снажне противнападе. Напади су отпочели међу 11. и 12 августа после необично жестоке артиљеријске припреме која је трајала читавих 10 часова. Немци су употребили 7 пукова и 2 батаљона лопаша. Борба је била врло упорна; Немци су нишанили сеоски пут на положаје код Орм де Мавтекур. Наш пук, који је кружао нас, није напустио ни једну стопу од положаја, и иако је терен био стрмоглаво бомбардован и бесно нападан од стране противника. Између Креса о Мон и железничке раскрснице, немачке колоне приковане су на месту брзежном ватром наших топова од 75 и 105 и претрпеле су тешке губитке. То исто се десило и у лакту који образује железнички пруга између Креси о Мон и Пон Сен Мара. За тај дан наше трупе су заробиле 600 војника који припадају пуковима из трију немачких дивизија.

Лондон. — Од почетка напеч напада Немци су употребили између Скарпе и Ена најмање 70 дивизија, што чини око 800.000 људи.

Наши напади отпочели су 26. јула 1918. год.

СИТУАЦИЈА У РУСИЈИ

Париз. — Јапанају из Токија да јапанска војска која је намењена на операције у Сибару износи 1.500.000 војника. Искрцавање ове војске отпочело је у Владивостоку од 19. јула 1918 године.

Трупа под командом ђенерала Отоми-а допрле су до ушћа реке Амура и заузеле све врхове у тој области.

Лондон. — Према вестима из неутралних извора у Русији се јединако повећава број присталица револуционарних социјалиста као и број присталица монархије, док болшевици губе своје.

ПОДЛИСТАК

ИВО ЋИПИКО:

ИЗ БИЉЕЖАКА СА ФРОНТА

Капетан Нађо

Док ми је капетан Нађо причао како је то било оне тамне, блеском убојитих пушара осветљене ноћи, последњи зраци сунца пиљили су на Котку, са чије сам висине јутрос посматрао у дрхтавој помоћници команданта * пука сурову, дивљу лепоту непријатељских крајева, у коме, до у недоглед укопани у земљу, вреба човек човека..... И цела природа славила је свадбу сунца и сенки — свадбу живота и смрти! Расуте чуке, знојем и крвљу отете из непријатељских руку, у тиријем стењима мирски убличене, у тој слави, побожно су ћутале...

— Један прошли дан више! — прође ме мисао гледајући у последње зраке сунца из тесноћа влажноћа рова на „левестој тачки", где

сам, вероња се кроз ближње сеоровођице, стигао.

Капитар Наћо, добровољац, испоч своја пространога шљема гледа ме својим упитљивим очима, превученим некаквим тињајућим пламичком. Чини ми се, чуди се што га толико испитују о томе догађају. Чуде се и други борци што се око њега окупљам. Једни брадати једнако се осмејкују на ме. Сви су они на око кршћанја и изгледају од њега, или ето он је био најбољи јуначе оне ноћи...

Наћо је из једног села близу Сарајева. Ја сам у своје време, хети, добивао у то планинско село утопљено у мору јелових шума, па га замишљам како онако малена расте лута између тих високих дрвета — мален и овде, у своме тесноме роју, између крупних и главатих својих другова.

— Ево како је било — каже ми својим промуклим гласом. — Док су непријатељски разорни арми рушила наше ровове, ја и друг ми Ђорђе седели смо у овој земуници до нас. Пред нама се гасила патрица.

— Сигурно ће Бугари напрћити напад! — рекао сам Ђорђу и чекао. Кроз то време, по свој прилици, њихов бомбашки вод пракључио се у дубокој, стрмој јарузи, што раздваја наше и њихове ровове. Чинило ми се да њихова тешки патрл на наше ровове појуже траје, све ће да сатре!... Кад одједном зачу се: Ура, ура! и затим силан пресак бомби... Бацах цигарету на патрицу и, с другом, напереном пушком изађох на земуницу. Тек што изађох, са грудобрана према мени чух глас бугарски:

— Предај се братко!

Опсовах нешто и у исти час опалих...

— Господин поручник, господин поручник! — запомаже рањена бугарин. Окретох се и оних светлост електричне лампе, неколико корачаја даље... Опалах два метка. Чух јаук; похитах тамо... Нема никога. Повратих се за час. Ослушкујем. Опет пресак бомби. Из јаруге чујем кукњаву и запомагање. Друг Ђорђе прође рањеноме Бугарину.

— Немој братко, немој братко!

Ђорђе га не слуша; скиде са његова леђа обешених пет бомби. Чекамо. Тутњава попушта. У то одједном с њихове стране засијаше у висини јаким ва другом три беле ракете. То је јамачно био њихов утврђени знак...

Кад је свануло, окупљени око рањеног бомбашког поднаредника, бутке се изгледамо. Ја њен је на наше места. Кажу ми да је после неколико дана у болници умро. Зато се Стојков Руке су му биле чисте расквасиле. Гледајући у те своје крвне руке, тешко стењући, вика: „Убијте ме да се више не мучим!" Лежао је тамо поред грудобрана — и покида руком место — неколико сати...

— А поручник — упитах.

— И он је био рањен. Да видите! — Мали капитар поведе ме на то место. — Видите ли на грудобрану трагове крви? Сетите се!... Замачио су та места својим војници одузели рањеника у јаругу. — Ево овде, видите, поручника су жену и продрли ово. То је оно седло између оне две наше котке. Не ма нађе лагата, јуначки су тукли овај левокрилни центар... Саме рушевине! Нас осморица другова, што се тада овде нашло, бесмо отсечени од остали. Била је претрпута свака веза... Сада је опет добро, поправисмо ровове и земуницу.

Кад капитар престаде да прича, за неко време ћутасмо. Стражар на објавници стоји на опрезу. Гледам га како се сиже: пази кроз рупу на непријатеља... Отуда само сирт може да дође... Онај брадати војник, што се осмејкивао на ме, рече ми:

— Дођите да видите где је пао неки ваш мерзорово зрно. Оно се лепо види кад дошиња. — Он се нагне чистовом главом на другу страну грудобрана.

— Видите ли?

— Видам — слагах.

— Не видите отле, — каза смејући се. — Неће вољда вас да гађају, па ме гурну преда се.

Место да тражим мерзорово зрно, ја се нагнедах у испрекидитана наша и њихова крстаља. Учини ми се да су се у контејн ухватила: пристаскују се, гњаве, гурне... Дође ми тешко. Помислих: „Преко тих бодљикавих крстаља пут је куђа!"

— Ја одох! — прекиде ме у мисли капитар Наћо — нестало ми дувана...

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 17. августа

Српски званичан извештај. — 16. августа без важнијих догађаја.

Солун, 17. августа

Француски званичан извештај. — У Албанији, јединo јако непријатељско одељење напало је на наше положаје источно од Томорице. Одељење је одбачено ка реци, коју је прешло у нереду остављајући у нашим рукама 1 официра, 2 војника, 18 војника и 3 митраљеза.

У Македонији, артиљеријски двобој особито жесток на обема обалама Вардара и у области Дојрана.

Српска авијација оборила је једног непријатељског авиона у области Добрег Поља. Савезничке ескадриле бомбардовале су бивак и логоре у области северно од Битоља, у клисури Црне и северно од Дојранског језера.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 17. августа

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи жестоко бомбардовање на фронту Соме. Више непријатељских препада у Лорену остали су без икаквог резултата.

Француски су авиони упали у немачке линије у Шампањи и вратили се са 15 заробљеника.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана напредовање француских трупа настављено је у области северно од Канала чију обалу држимо у целини сем код Катињиа и Сермез-а. Французи су заузели шуму Кеноа, северо-источно од Екивилна и Борена. Јучиње, битка је била врло огорчена. Французи су заузели у јакој борби Ноајон и напредовали до јужних ивица брда Сен Симеон и заузели Ландримон и Морленкур. Заробили смо више стотина војника.

Између Оазе и Ена француске трупе успеле су да пређу на више тачака Елету северно и јужно од Шана. У пркос отпору Немаца Французи су заузели Гини и Пон Сен Мар.

Ништа важно на осталом фронту.

Лондон, 16. августа

Доцнији извештај. — Јужно од Соме, потискујући снажно Немце аустралијске трупе стигле су на главну линију Френ—Ербкур. Непријатељ даје јак отпор на фронту код прелаза преко Соме, код Бри-а и Перона. На северној обали Соме, наше трупе заузеле су Кирли и Ардкур у упорној борби и напредују у правцу Морепа. Између Бапома и реке Скрапе наставили смо и данас своје нападе и напредовали на свима тачкама. Село Кроазиј, где је непријатељ давао упоран отпор, било је постепено опкољено од лондонских трупа и сада је у нашим рукама. Енглеске трупе напредовале су ка Врокуру и југо-источно од Фонтен ле Кроазиј. После упорне борбе, која је трајала целога дана, канадске трупе потисле су непријатеља са више јако утврђених места и са врло важних рововских система, заузевши села Боари-Нотр-Дам и..... Задобиле су извесан број заробљеника.

Авијација. — .... августа, летећи ниско, наши авијатичари..... вођене борбе са нашим авионима и балонима. У многим борбама уништили смо 9 немачких аероплана и пет оборили ван контроле. Оборили смо и два немачка балона који су запаљу пламену. 7 од наших аероплана нису се вратили. Нашим топовима оборили смо један непријатељски аероплан.

Преко дана бацили смо 22 тоне бомби. Услед рђавог времена летење је било онемогућено преко ноћи.

Лондон, 17. августа

Званичан извештај. — Јужно од Соме наше трупе напредовале су у току ноћи ка истоку чинећи стално пратасак на непријатеља. Северно од Соме ја улази у Фонтен де Кроазиј ноћ је прошла релативно на миру на борбеном фронту.

У сектору с једне и с друге стране Скарпе, непријатељ је извршио снажне противнападе у вече и преко ноћи источно и југо-источно од Ви Ан Артоа и источно од Боари и код улаза у Гаврел. Ове нападе одбили смо после упорних борби наневши губитака непријатељу.

У току ноћи повукли смо мало у назад наше предстраже које смо биле постављене западно од села Оппја, услед учестаних непријатељских напада.

Број задобивених заробљеника од 8. августа у јутру износи преко 26.000. За исто време запленили смо преко 200 топова. У последњим борбама јужно и северно од Соме тенкови су узимали активног учешћа у борби кад год се прилика указала и учинили својом храброшћу врло драгоцене услуге у вези са пешадијом и осталим родовима оружја.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рам, 17. августа

Званичан извештај. — После жестоке артиљеријске ватре непријатељ је напао на наше положаје у Будикарији, али је у брзо одбијен ватром наших пољских топова који су одмах затим прешли у противнапад и натерали у бегство непријатеља, нанешши му губитака и заробивши му неколико војника.

На северним падинама Алтасама и северно од Кол ди Гросо непријатељске извиђачке групе нападнуте су и растеране од стране наших патрола.

На целом фронту успешна концентрична ватра наших батерија тукла је јако непријатељске предње линије и узнемиравала непријатељску позадину.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Лондон. — Французи су заузели Шоли и помакли своју линију до Несла, напредујући седам и по миља по дубини на последња два дана.

Енглези се налазе на Хинденбурговој линији и добили су на три миље до Вапура, дакле источније од положаја које су држали пре Немачке офанзиве од 8. марта.

Немци употребљују у борби мунициште, санитетске јединице и све остало људство да би зауставили надирање Енглеза.

Лондон. — Од 5. јула до сада Савезници су повратили 1170 квадратних миља земљишта са око 300 села и вароши, заробили преко 140.000 Немаца са преко 2000 топова.

Париз. — Операције које изводи енглеска команда северно од Соме у тесној су вези са операцијама које се изводе од Роа до Кусна, у области Мица, Дивета, Оиве и Езете, где су трупе ђенерала Дебења, Еббера и Манжена завршиле сјајним успесима прошлу недељу. Последња три дана припадају Енглезима. Постигнути резултати говоре много боље него ма какви коментари.

Из досадашњих борби види се јасније него икада да је Луденорф у немогућности да изведе своје повлачење у великом обиму ка Хинденбурговој линији, јер би га то стало врло скупо. Па ипак, Енглези су прешли преко те линије. Пак Кроазиј и Бапоме који је питање часова, доћиће врло велике промене у ситуацији.

На француском фронту напади, Нојон је већ опкољен. Између Езете и Еза, Французи наступају ка Бање у и Кресско Мону, угрожавајући вазбиљаском са севера висовима који доминирају Совсоном и положајима на Весли.

Положај Немаца на нападном фронту тешак је.

СТАЊЕ У РУСИЈИ

Лондон. — На фронту Усури, савезничке трупе из Владивостока напредовале су дуж целог фронта, потиснувши Бољшевике за 6 миља у назад.

Лондон. — Чехо-словачке трупе налазе се пред Нижњим Новгородом, чија ће пад озбиљно загрозити Москву.

Лондон. — У Варшави је било више покушаја убистава противу немачких чиновника, поглавито противу шефа тајне полиције. Полиција врши хапшења у масама. Избили су озбиљни немири.

РАЗОЧАРАЊЕ

Цирих. — Бечки „Арбајтер Цајтунг" поводом француске противофанзиве доноси јасан стратегиски чланак који се завршава овако: „Сва објашњења и сви коментари неће ни у колико изменити очевидну чињеницу да се у овој дезоструюј офанзиви добитак терена, па према томе и јасним видом знак победе, налази на страни Савезника. Може се претпоставити да ова победа нема још одлучујући карактер, али пошто резултат није сумњив: велики мост који су створиле три немачке узастопне офанзиве, угрожавајући Амијен и Париз, сада је потпуно уништен.

„Савезници имају јасне шефа чије није улила велико поверење и чија вредност ништа није мања од Хинденбургове и Лудендорфове.

„С друге стране, јасним видом Немци, да војничком победом завршне рат пре уласка у борбу америчких трупа, потпуно је ничезла услед француске офанзиве".

Јаком жељом Мира и светова!

ТУРСКА СЕ ЉУТИ

Лондон. — Цариградски турски лист „Земан" жали се на Немачку, што Турска није позвана да пошаље свога делегата на конференцију која је недавно одржана у немачком главном стану. „Земан" каже: „Изговор да су на овој конференцији расправљана питања искључиво немачког и аустро-угарског интереса, није оправдан. Да су и питања која се односе на Исток расправљана на истој конференцији, доказ је тај што је био присутан бугарски престолонаследник.

„Немачка се много пара иако мисли да је турско јавно мњење неосетно и хлапско као кип. Турска не може да поднесе овакво вилемирување."

И други цариградски листови променили су тон писања према Немачкој и често доносе против Немачке врло жучне, инспирисане, чланке.

АМА ЗАР?

Цирих — „Франкфуртер Цајтунг" пише: „Ми више немамо ничега да се сачувамо од политике која нас је довела до пораза на Соми и која је пустила Енглезе да дођу до Хинденбургове линије. После свих почињених политичких погрешака ми још нисмо јаки да изгурамо пад у главну погрешку којој нас воде пангерманистичка гледишта. Скидимо маску са тих људи који хоће да освајају свет! Покажимо свој понтени народни интерес без икаквих ваљних намера. Тако ћемо моћи завршити рат."

Па то знају већ сви грађани у Европи и Америци, само „добронамерни Мекел" још никако не може да поједе. Али појмиће и он! Попустиће, није грех!

ПОДЛИСТАК

АДАМ Р. МЛАДЕНОВИЋ:

ГАЈИНА РАДОСТ

Чича Љубинко се у многоме разликовао од осталих борџија. Пре свега био је чича више сед него просед, више стар него среловечан, а то је већ доста велика разлика и иако је кадшто у рову мало жутокљуних. Друго, чича Љубинко је био штедљив и није пушио јасних разних будалаштинама, као што су ракија, вино и коњак, које су његова другова тронули и о слави и ван славе и у свакој прилици кад год се могло да дође до њих. Па се разликовао и по томе, што је по ваздан држао у устима лулу, иако ван нема дувана. Растављи чича Љубинка од душе значило би исто што и растављати га од пушке, коју је Љубинко волео исто као и лулу. Љубинкова је омиљена узречица:

— У луну што и у гуну, улажем сву луну. У пушку, и са гуном, улажем сву снагу мушку! Такви ти је Љубинко мој синко!

Па и по вредности мало би се ко могао ревнити да се такмичи са чичом. Ето, рецимо, ноћне бојне коморе са муницијом. Сваки се снебива и гледа ко ће је понети. Али чича је већ ту. Диже на раме сандук и командује:

— Хајд'те луди! Да нам' што су вредне! Праве мађарке!

Не може се Љубинку ни малом лоскочити. Стар и паметан. Ето, рецимо, кад су позривали заклове у резерви: Чича Љубинко узео пиљук, рибаља камен, и са његова чела вео биље као грах. Поред њега стао капитар Радоје и пита га у шали:

— Деда' покажи стари да видимо што си научио!

— Ево, синко, вер не видиш! — одговори му чича, ударајући пиљуком.

Доброта је била једина од најглавнијих његових одлика. Долази једном болничари на вечерње у рова Стевања, болесник од маларијe. Ко би могао пропустити овај догађај и да га не види?! Искупио се код Стевањева рова цео свет, комшије и чича Љубинко. Тек ће један од болничара:

— Има л' ко луди кремен на продају?

Зна се, да ако нигде и ово у рову има и кремена и дувана и папира — читаво спагалените света и свачега. Бар тако је било у Љубинковој чети.

— Има! — одазва се Милан Кирјаја, Бањаћанин, добровољац.

Болничар извади новчаник и онако као увређен упита га:

— Пошто је?

— Шесет пара. Та му је цена.

Болничар га погледа попреко.

— Да неће бити много? — рече он мрзовољно.

Ту се уплете Рајко.

— Кики много! — повика он: — А кад си ти прошао онако „савезника" за хиљаду драхми?.. Памтиш, када сам био у превијалишту?

Болничар се почеша по врату и са осмехом рече:

— Е, тако ми санитетлије потамнио!

Добровољац се љутну:

— Петље, б аго мени, ти и Хаџе, и цена је кремену две дреме! А ако још што кажеш, та биће и сва четири, а ако још што кажеш, та неће ти, зелембаш му његов, моја и платити.

Сви прскоше у смех. Али чича Љубинко извади свој кремен и пружи га болничару:

— Узми, пријатељу, грош сам ти платио. Платио и ти мени толико, само те молим пази на Станаћа... Знаш како је: нам је човек, нам је чете, нам је заиђије... Јес' Бога ми!

Заћутали луди, гледе у земљу. А кирија, дирнут Љубинковом добротом, ухвати га пријатељски по рамену и узвикну:

— О, христа му зеленина, та овога Љубинка ни у Бањету нема!

Љубинка су волели и поштовали, и ако је више пута грдно илаћи свет. Обично би гунђао:

— Покварио се свет! Све за паре! Све је тако. Нека пође на те гуја отровања, и ти ће још појај динар. Уђеће ова у зубе динар и нестаће је у трави и оквашеће се беже, али за кратко, јер ће се она вратити и ујешће те кад се не надаш, само ако још повода не певаш...

И тада би се чича растужио и гунђао на све и на свакога:

— Што бацају људи ракетле, хоће и небо да упале. Земља недаје мира, сву је варише гранатама и минама, сву је мучењу зарбајише. Тешко ви још је јединици! Чудо нас још троје и сва не претроје! Избезумили се људи. Бога не поштују. Ето у Русији убише цара, а пита им је цар крив?! Што маје дељавцима и верницима напуно торбе и џепове златом! Навалили људи у болнице. А пита ћеш у болници? Овде је, бракја, борба, а тамо тек међ не тече, ја кажем! Сољу? Вала не волим ни да чујем о њему. Кажу, тамо је приморска клима, а ја велим морска, јер тамо ти гледаш ок једне воде на шкуву тра! У Врањиску? А пита ће ја тамо, кад сам већ у Србији? Зар ово није српска земља, коју смо и крвљу и знојем нашим испаштили и људина и Богу?!

Љубинко је волео своје чете, почев од команданта па на више, више очинском него другарском љубављу. Ако је когод хтео да се нађа, нашао је код чича Љубинка и чича Љубинко је имао утешних речи. Ко је хтео да се посветује, чича Љубинко је имао за сваког по који хобар савет. Ако је ник ко хтео да покаже радост, чича Љубинко је умео искрено да нели радост својех ордања, како је он назвао своје другове.. Е, сад пошто смо се мало упознали са чича Љубинком да пређемо на једну епизоду.

— Свршиће се —

Штампарија Краљевина Министарства Војног. Одговорни уредник Вод. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун 18. августа

Српски званичан извештај. — 17. августа, повремена обострана ватра на разним тачкама фронта.

Солун, 18. августа

Француски званичан извештај. — Артиљеријска борба на целом фронту, особито жива у области Хуме и на обема обалама Вардара.

Јединица грчких патрола продрла је у непријатељске линије западно од Вардара и притиснула се са пленом.

Енглеска авијација бомбардовала је једанаест пропаст бивше Демир Хисара.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 17. августа

Званичан извештај од 15 часова. — На Соми и у области северног канала није било промене преко ноћи.

Између Елете и Ена Французи су одбили више непријатељских противнапада источно од Пасиља и одржали су своје заузетке.

На Весли и у Шампањи непријатељски препади нису дали никаквих резултата.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана Французи су одбацили на источну обалу северног канала немачке делове који су још давали отпора. Французи су заузели Катињи и Сермез. Настављајући своје напредовање Французи су прешли канал на два места према Катињи и према Борен, заузели Шевили и коту 89 и продрли у Жанври. Јужније, вођене су огорчене борбе у области северно и источно од Ноајона. Французи држе Апленкур и Мон Сен Симеон. У овим акцијама задобили смо више стотина заробљеника.

Између Оазе и Ена борба је била жива. На северној обали Елете Французи су освојили село Шан. Северно од Соасона заузели су Шевињи и Кифи и помакли своје линије до ивица Круи.

Лондон, 17. августа

Доцнији извештај. — Успешни напади, које од 26. јула врши 4., 3. и 1. британска армија, учинили су положај непријатеља на бојном пољу на Соми неиздржљивим. На целом фронту од Бапома ка југу, непријатељ је био принуђен да напусти са великим губитцима у заробљеницима, топовима и материјалу, као и у мртвима и рањенима, брдовито земљиште које је заузео са тако великим жртвама у месецу марту и априлу ове године.

Прешли смо на западну обалу Соме према Бри-у и заузели Хем. Северно од овог села, напредујемо на општој линији Конбл, Морвил, Боланкур, Фремикур. У току дана вођене су огорчене борбе на овом фронту и нанели смо великих губитака немачким пешадиским јединицама, које су покушале да зауставе наше надирање. Јутрос су новозеландске трупе заузеле Бапом избацивши непријатељске заштитнице из вароши. На сектору северно од Бапома непријатељ се још упиње да задржи своје положаје. Наше трупе напредовале су и даље, заробивши много војника, после упорне борбе око Врокура, Еку-а Сен Мена и

Андекур ле Кањикура. Северно од Скарпе, у једној успешној операцији наше су трупе успеле да опет заузму положаје на вису Гриланд одакле су биле потиснуте непријатељским противнападом од 15. августа.

Лондон, 18. августа

Званичан извештај. — И ако је непријатељ уништио мостове на Соми наше предње трупе прешле су реку истовремено јужно и источно од Перона. Заузели смо Флери сир Сом и Комбл и заробили смо јуче само у овој зони више од 200 војника и запленили неколико топова. Северно од Бапома, лондонске трупе и оне из западног Ланкашира знатно су напредовале јуче после подне источно од Сансе, заузеле Билекур и Андекур ле Кањекур, после упорних борби, као и јако утврђене системе немачких ровова који везују ова села. Између Андекура и пута Арас—Камбре, напад извршен рано јутрос од стране канадских трупа развија се повољно. С једне и с друге стране Скарпе енглеске и шкотске дивизије наставиле су надирање јуче после подне и задобиле знатног терена у правцу Етерпињи, Анблен Ле Пре и Плувена. Ми држимо село Реми. Заробили смо извесан број војника у овим операцијама. У долинама Лаве и Лисе наше трупе настављају своје продирање.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 18. августа

Званичан извештај. — Врло жива узнемиравајућа активност артиљерије у планинским секторима и дуж Пјаве.

На висоравни Зебру, на десној страни Аџиће у Вал Арси, код Кол дел Реса и у области Граве, непријатељске јуришне патроле покушале су пресеке и упаде, али су свуда натеране у бегство од стране наших предњих јединица и остављене су на терену своје мртве, као и заробљеника у рукама наших трупа које су их ухвиле.

Јединица британског одељења пробрало је у непријатељске линије јужно од Азијаго, нанело осетне губитке посади, уништило једна митраљеза и вратило се са неколико заробљеника. Италијанска и савезничка авиоцима бомбардовали су непријатељске бараке у угњиву Вешем (источно Авроне) и тукли на митраљеза са мале висине колоне аутомобила.

У ваздушним борбама оборили смо два непријатељска авиона.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Г. пуковник Гонфри Џонс, из Уелског пука, произведен је у чин бригадног ђенерала. Кад је пуковао највећи рат, садањи ђенерал Г. Џонс рањен је као рухвар у покрајини Уелсу. Ступио је као добровољац, прост војник, у војску, и пошто је неко време провео као подофицир, произведен је за официра. Одликовао се увек у борби и служби и био награђен Орденом за одличну службу, док је био са службом у Солуну.

—

Вашингтон. — Приликом јединственог изгласавања новог закона о регрутима, председник сполњег одбора Бачкок изјавио је, да је Савезницима ради правде и међународних уговора потребна потпуна победа.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Лондон. — Персивал Фелипс, ратни дописник „Њу Јорк Хералд" а на британском фронту јавља:

„Рок је био стуб битке. Пошто су канадске трупе заузеле село Демерн, а француске трупе иду З., непријатељ је морао напустити положаје код Новјона и евакуисати варош.

Британске трупе наставиле су напредовање на северу, отевши од Немаца старе ровове код Френоа и пресекавши железничку пругу за Рои на Шоли. Непријатељ је јако слаб отпор. Очигледно је да је немачки пешак заморен ратом.

Ђином је јуче пао у руке британских трупа. Новозеландске јединице улазе су у варош отеравши из ње непријатељске митраљезе. Мрежу путева којима се служе Хам, Перон, Несл и сва

седа западно од Соме, још држи немачки 2 армија, али је изложена ватри француске и енглеске тешке артилерије. Кретање непријатеља у овој зони постаје све теже и теже.

Приликом склањања материјала и намирница, непријатељ је претрпео велике губитке у људима и у транспортима.

На северном сектору активност је ограничена. Немци могу само ноћу напазити из Перона. Чим сване, артилерија туче отворени простор, те је с тога неупотребљив.

Париз. — Белгијски лист „Индепанданс Белж" пише: „Све борбе које непријатељ сада даје имају карактер завршних борби и потсећа јако на маневар, који су извели између Марне и Вазле, за време друге битке на Марни, армије немачког кронпринца у циљу да би маскирале повлачење. У сваковрсној савезничкој офанзиви, Немци су дошли на своје старе положаје од 1916 године, на којима ће, и ако су претрпели велике губитке, опет покушати да дају отпор, да би дали интервентури времена да склони главнину материјала и да би довели мало у ред своје колоне".

Базел. — Искреност, с којом је немачки Врховна Команда признала у почетку француско-енглеске офанзиве од 26. јула, обилатност претрпљеног пораза, није ни у колико уверила јавно мњење у Немачкој, као што се немачка команда надала; на против, то је још више узбудило духове. Усред тога званични органи сада покушавају, инспирисани од немачке команде, да новом тактиком оповргну својим ранијим признањем створено убеђење. Тако „Келнише Цајтунг" пише:

„У прва два хобања је утаман, да су наши противници предузели офанзиву са мало већим бројем дивизија, него што смо им имали у борби. Али се још више увидело да је утисак био погрешан. На против, по средн је био наших најмањих размера; то је факат који потпуно мења ситуацију. Посматрајући битку са ове тачке гледишта, она представља успех за противника".

НОВО ДОБРОЧИНСТВО НАШИХ ПРИЈАТЕЉА

Наши велики пријатељи Енглези дали су још један нов доказ своје хуманости и свога срдачног саосећања према нама. Велико Британска организација Народно Братство примила је за сво је питомце стотину наших дечака и девојчица, сирочади или деци сиромашних родитеља, из-старих и нових крајева. Та су деца дошла овамо, 15. августа, недра и весела отпутовала за Енглеску, одакле ће се вратити тек пошто се, после основне школе, обуче неком занату или техничком послу који сама изберу. — Ми лепо и племенито дело Народног Братства срдачно поздрављамо нашом дубоком хвалом и радошћу. — Наше мале путнике опремили су за дански пут оседом, обућом и одећом: Српски Потпорни Фонд, Америчански Црвени Крст и Британски Црвени Крст. Хришћанско Удружење младих људи почекаће их на неким успутним станицама топлим напицима и закуском. Енглеске војне власти учиниле су много да деца брзо и лако отпутују. Сама овим добрим људима и племенитим установама ми дугујемо — добар дуг и нашу хвалу.

ПОДЛИСТАК

АДАМ Р. МЛАДЕНОВИЋ:

ГАЈИНА РАДОСТ

(2)

То је било у резерви.

Већ хладно време, заложила људи ватре. По сеоским крај њих, поле пегаре, пушкају људима, гледе у пламен и ваше дуге но што по коју прозборе.

Седе и чича Љубинко крај једне ватре.

— Хе-хе-хе! — рече он седељци: — Знате како се каже: после Светог Илије ватре су милије!

Таман седе, а ординанс дотрча и позва Гају, што беше одмах до чича Љубинка.

— Хајде, бато, зове те команда!

Гаја устаде мрмљајући:

— Што ли ме то зове?

— Зове, значи треба! — кратко му рече чича Љубинко. — Што то морам да питам?

— Онако рекох, — ноће Гаја да се правда.

— Нема ти ту ни „онако" ни „свако", него „одмах", „одмах" и то ти је! — набрецну се на њега чича Љубинко и убаци једно зверак у ватру: — Ови људи к'о да су без главе...

И још се не беше свршио одбутио, што је кој њега пошао брзо, кад дотрча Гаја сав радостан.

— Вотограниja! — викну он још најлепше: — Вотограниja из Србије!

— Е, је, је! — благо му рече чича Љубинко, помакнувши се и правећи му место.

Гаја му пружи слику, на којој беху две млађе жене и троје деце.

— Ово ми је жена. Миленија, ово сестра, а ово моја деца: Младен, Алекса, Боривоје! — рече Гаја још закупивши од трчања воденим прстом по слици.

Чича Љубинко је полако разгледао ову слику, тако полако да је Гаја почео да губи стрпљење. И најзад врати му чича слику и свечесели се. Тутке је гледао у пламен ватре, што играше пред његовим очима некакву загонетну игру. А слика је прелазила из руку у руке и Гаја је био сав ближе.

— Их! Да сам у Србије! — говорио је он. — Видим да им је добро. Пази само како су обучена! Гледај, моли те!

Кад ово чу, чича се окрете Гаји.

— Ама, је су ли ово твоји на слици? — упита он.

Гаја зачуди сво питање.

— Па ја чи'м су?!

— Ама, јеси ли ти добро загледао?

Гаја се још више зачуди, збуни се и примаче к себи слику, к'о не верујући својим очима.

— Па ја нит! — опет узвикну Гаја.

— Е, брате, кад тако кажеш, — тужно му рече чича Љубинко, — да те питам нешто. Мало чис ти рече да видим да им је добро, јер су деца обучена, а жене и обучене и никићене. И зато хтедох да те нешто питам.

Гаја само промуца:

— Питај, брате, што да не питам!

— Е, па добро. Реци ти мени, јесу ли твоја Миленија и твоја сеја носиле рибиље ципеле или опанке?

— Ја нит но опанке! — одврати Гаја.

— А деца?

— И жена су носила опанке.

— Е, па добро. Јесу ли нако к'о ове воће на слици носиле одело; па ови сатови, а на деци ове шубаре и господско одело?

Гаја се замисли и рече:

— Нису, брате, а и што ме питаш кад знаш како се у селу носе?!

— Зато те питам што велиш, да видим да им је добро.

Гаја сво пренуто.

Чича настави.

— Ама кажи ти мени, јесу ли ови добри у лицу?

Гаја узе слику и загледа је.

— Ко рек'о би да је Станојка ослабила и да ли'и и Миленија са децом није баш најбоље...

— Па што велиш да видиш да им је добро? Добро се види по лицу, а не по хаљини.

Гаја се сасвим збуни.

А чича продужи:

— Него реци ти мени, што у Србији не може да се понесе твоја вотограниja у војничком оделу, у киквом си, већ морају да ти дају грађанско одело да се сликаш ако хоћеш да ти слика дође кући?

Чича управи испитујући поглед на Гају.

— Тако траже оне власти, — објасни овај.

— Е, видим, — одсече чича Љубинко: тако исто оне власти неће да ти испитају вотограниju твоје жене и деце и неће твоје у дроњаки већ ако хоће да ти познају своју вотограниju морају да ти дају одело као других или као вотограна како би изгледало да је у Србији тако добро да се тако сав свет обукао господски, бацио опанке и носи ципеле, не зна ети да ради с парама па купује сатове, (мислиш ме, прстење, шешире к'о на твојој Миленији, наруквице и ворошке хаљине. Кад је Миленија носила шешир и Станојка шешир? И знам зашто је све то?

— Не знам, што? — искрено рече Гаја.

— А за то, брате мој, орлићу мој лепи, — благо му рече чича Љубинко: да те узалуд немами да му дођеш на оно његово добро, па да те сила натера да му дођеш гладан, бос, жедан и окрпан радиш у вабрици. Лукав је узалуд, воли он вашу помоћ, милује те и кад ти пије крв пијук. Али и њега већ ћаво узима под своје. Тако је то, орлићу мој! Не говори да видиш да им је добро, већ жали те твоје пчеленке па се труди да их ослободиш муке. То ти је сав посао и за то га ради тако, к'о кад врнеш на својој њивади...

Чича Љубинко повуче из душе, али она се већ беше угасила и чича се не трудише да је упали, већ замишљено гледаше у ватру, у пламен који је играо своју загонетну игру.

7. августа 1918. год.
Војиште.

Штампарски Расходници Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

БР. 231 НЕДЕЉА 19 АВГУСТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 19. августа

Српски званичан извештај. — 18. августа ништа важно.

Солун, 19. августа

Француски званичан извештај. — Усбачајена активност артиљерије и авијације.

Источно од Вардара јеким британско оделење напало је, у једном препаду, одбијачке губитке непријатељу и вратило се са 9 робљених Бугарима.

Авијација је бомбардовала бугарске логоре у долини Струме.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 19. августа

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи артиљеријска борба била је врло жива у области северног канала, северно од Новјона и између Клете и Ена.

Непријатељски препади у Шампањи нису дали никакве резултате.

Званичан извештај од 23 часа. — У токудана борба је настављена са крајњим огорчењем у области северног канала и северно од Соасона. Француске трупе напредовале су стопу по стопу и заузеле један за другим центре отпора, које су Немци упорно бранили. Французи су заузели Кампањ, на источној обали Канала; напор Немаца био је особито жесток код села Шевилиа, које је на крају борбе остало у нашим рукама пошто су га Немци два пута повратили. Французи су заробили 200 војника.

Французи су проширили своје задобитке северно од Апленкура и Морланкура; северно од Соасона Французи су заузели у јакој борби Живињи и Круи и допрли до западних ивица Лериа.

На осталом фронту ништа важно.

Лондон, 19. августа

Званичан извештај. — У једној смелој и сјајно извршеној ноћној операцији аустралиске трупе заузеле су, нападајући са великим полетом и храброшћу, брдо и село Мон Сен Кантен, северно од Перона, заузевши на тај начин важну стратегиску тачку која доминира Перoном и кључем Соме. У овој операцији заузели смо село Фејанкур и заробили преко 1500 војника. Наши губитци необично су лаки.

Јутрос су енглеске трупе напале са потпуним успехом на десном крилу аустралиских трупа. Заузеле су шуму Маријен и висове источно и северно од ове шуме заробивши велики број војника.

Преко дана одбили смо непријатељске нападе извршене противу аустралиских и енглеских трупа. Одбили смо такође са великим губитцима по непријатеља рано јутрос извршене нападе са великим непријатељским снагама с једне и с друге стране пута Бапом—Камбре. Енглеске трупе довршиле су заузеће Ријенкур Ле Бапом, заробивши извесан број војника и запленивши неколико топова. Задобили смо заробљеника тако исто између Во—Вранкур и Билкура, где смо побољшали своје положаје на извесним тачкама; на овом сектору снажни противнапади неприја-

тења довели су опет до упорних борби али је стање остало непромењено.

Северније, канадске трупе извршиле су једну успешну локалну операцију непосредно јужно од пута Арас—Камбре и нанеле непријатељу тешке губитке.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 19 августа

Званичан извештај. — У утичају Позине наше јуришне патроле и патроле „смелих" ушле су у непријатељске положаје код Монте Мајо, продревши дубоко у њих, и нанеле не мале губитке посади. Наше патроле вратиле су се живе у своје положаје са 25 заробљеника за ленењем оружјем и материјалом.

У Ваи Арси одбили смо нашом митраљеском ватром непријатељске трупе које су покушавале да се приближе нашим линијама јако од Леша. На осталом фронту умерена обострана артиљеријска активност.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз, 19. августа. — Једна депеша из Берлина јавља: Према последњим вестима из Петрограда прексиноћ је испаљено више метака на Љењина који је лако рањен.

Комесар за Унутрашње Послове Троцки убијен је. Убица је ухваћен.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Према последњим вестима борба се наставља под изврсним погодбама. После ја уших Комбла и Кларе, британске трупе напреде су сад утврђења Перона. Ласт „Ер" вели да се борба већ води у предграђима Перона. „Ентрансижан" вели да непријатељ врши очајне напоре да се одржи северо источно од Неле, у пакту, који обухвата Сома и северни канал, али се још од сада може предвидети да се неће моћи на дуго одржати и да ће наше трупе ускоро ући у Ам.

Дописник Хавасове Агенције јавља с фронта да се битка, коју води Манженова армија наставља Кенти и Кла, равија са нечувеном жестином, јер су Немци хтели спатити појачања од својих најбољих јединица и врше стално врло снажне јуриша у пркос страховитим губитцима, које су ко сами претрпели. Па и поред свега необичног отпора, наше су трупе и даље напредовале, као што се види из званичних извештаја. Битка која је отпочела 16. ујутру наставља се бесно и повољно по наше оружје.

Парва. — Последњих дана Немци су на ставили своје тешко и скупо повлачење, под сталним притиском савезничких армија. У области источно од Арраса Хиндебургова линија је већ повређена. У области источно од Рое, непријатељ је био принуђен на пређе преко нових организованих положаја код Етапона и Шапинија, не могавши се заустављати на њима.

Раније је било речи о опадању морала код становништва у Немачкој. Из исказа заробљеника види се да и на фронту није бољи морал. Војници се нарочито жале на немогуће одморе. Тако 11 дивизија која је била повучена с фронта 28. августа због великих губитака, враћена је у борбу чим је попуна извршена.

Лондон. — У сектору Лиса, гоњен нашим трупама, непријатељ наставља а халс своје повлачење.

Вајон Бајел је у нашим рукама.

Париз. — Из ратних извештаја три нове немачке дивизије на фронту према енглеским трупама, што чини 50 дивизија немачких трупа употребљених против Енглеза од 23. августа до сада.

Париз. — На белом фронту ситуација је и даље била повољна по савезнике. У сектору Скарпе Енглези су напредовали за четири километра по дубини на фронту од преко 10 километара, бивши Монши ле Пре и заробивши преко 2000 Немаца.

ЛУДЕНДОРФОВИ НАПОРИ

Париз. — Луденторф је покушао да одгађује одлор, увођења у борбу трупе, које су остале слободне услед пораза на западне секторе аустроугарских и бугарских континената. Па ипак,

последње су исте, с том разликом што су губитци непријатеља постали још већи, јер су британске трупе већ повредиле Хиденбургову линију на њеном северном делу.

Пад Бапома је сигнал чин, а Француз држе у својим рукама Шолн, Роа, Несл, Нојон. Немачки окопари били су створили огромне препреке у тој области, ни ипак то није ништа помогло.

Варошки су пале са целим путем од Роа до Нојона и једним великим делом железничке пруге Нојон—Несл, пошто су немачке заштитнице разбијене.

Зна се да је центар немачке борбене линије сачињавао троугао Шолн—Роа—Несл. Несл је помагао одбрани Шолна и Роа, благодарећи непосредним путевима које из њега воде. Међутим троугао је пао ов, према томе, морање да падне и цела немачка линија.

Очигледно је да Лудендорф не би могао одложити напуштање повлачење у сектору Бапом—Комбл—Перон. Он неће, извесно је, чекати да га Савезници баце у мочвиру Соме или јужније па да тамо угуше његово повлачење у тесном проходу између Соме и Оазе, већ који ће га ариља јенерала Манжена брзо вребе и где је артиљеријска активност већ врло јака. Може се такође очекивати врло скоро, нове повлачење непријатељске војске.

ПАНИКА У НЕМАЧКИМ ВАРОШИМА

Хаг. — Избеглице из Мангајма, Франфурта, Карлсруе и Франкфурта пристижу источне варошу јужне Немачке.

Хајделберг и околна села, која се сматрају као заштићене од ваздушних напада због тога што су на околним брдима наметени зарочити топови, претрпана су најпре. Па ипак већи део избеглица бежи ка истоку у долину Франконије нарочито Констанцу.

Листови јужне Немачке врпоше жучне жалбе противу сопственика, који избацују из куће сиромашну класу, да би примали богате избеглице. Листови из Констанца пишу да овог изгледа интересантно.

У Александерсбаду у Баварској, жене су напале на „Хотел Вебер" и извукле га у комоту када су гости били поседали за богатим столом. Жене су појеле ручак, који је био спремљен за богате избеглице из Мангајма и северне Немачке. Један од избеглица био је и батлер.

СТАЊЕ У РУСИЈИ

Штокхолм. — Дипломатски представници неутралних држава у Петрограду добили су нову обавештења о пројектованој окупацији железничке пруге Петроград— Званка од стране Немаца. Стратегијски циљ овог маневра треба да буде стварање од ове линије главног стуба за отпор противу енглеског надирања са севера.

Лондон. — Савезници су искрцали одељења у луци Онега, која су отпочела офанзиву повлачења бољшевика. Бољшевици још отпор; нема сумње, да њима командују немачки официри. Савезници су послали и једно одељење на реку Двину, ка Котласу, на 260 миља југо источно од Архангелска.

ПОДЛИСТАК

Ђ. ЛАЗАРЕВИЋ

ПОСЛЕ ЧЕТИРИ ГОДИНЕ

Био је обвезник у I поз. V пука наше војске. Приликом повлачења 1914 године, негде око Крагујевца, заостао је и том приликом заробљен од Аустријанаца, па са осталима, преко Земуна, одведен Нежидерја.

Тако је остао 6 месеци. Између осталих највојали су — каже он — њих око 1000 из новог крајева — оних од 1918. и 1878. год. ослобођених. Хранили су их добро. Говорили су им да су Бугари, да ће их спровести у бугарску војску. Један јенерал им је чак при поласку држао говор, у коме их је уверавао, да они нису Срби него Бугари, да се не буду као Срби, но да верно служе бугарског цара, да служе бугарске официре и да се боју против Срба који су им отели Македонију..."

Затим су сви упућени железницом, преко Београда, у Сефеју, и одатле распоређени по разним пуковима. Ја сам — каже Петар Србиновић из Грушишта ср. мориховског, окр. битољског, јер је о њему реч — распоређен у

2 ч. 1 бат. 1 ополченског пука. Упућен сам на морску обалу код Дедеагача, где је ова[ј] пук у резервама дуж морске обале и данас...

У току од четири године тражио сам неколико пута осуство да одем на ђачење код моје сестре, која се налази у селу Ваталанту, како бих могао побећи. Добио сам двапут осуство, али нисам могао успети, јер се раније строго мотрило на сваки покрет. Овога пута — прича он — кад сам дошао, војници су ми — она која су на осуству — говорили да бегам. Сад није тако као пре. Војници једни другоме помажу да бегају — прича Петар.

Петар је одвајкано бежу у правом смислу те речи. Повисок, прилежњаст, мршав, са очима дубоко упалим, мантивог, уморног хода, погнут; говори да се једва чује, као болесник... Одело на њему поцепано, виси у крпељима, а кад[а] нађе успех скривености, пази би на рамена да је не ране велике клопаче уши које тим јаче пиљиј у очи, у колико му је лепе сећање успех сигурности. Први утисак кад су га видели у селу био је: „Леле, Петре, какав си?" —

— — — — — — — — — — — — — — —

На једној њиској столачици, у једној сеоској соби, седи Петар наслоњен лећима на зид. Јављено је његовој породици да ће ући ради ђачења и разговора. Тек што се сврнуло. У соби жмирки светлост од запаљене свеће. Хтео сам да видим прве утиске после растанка од 4 године. Очекивао сам сцене, радост, смех, суз[е]....

Петар је мирно седео. Најмањи покрет није одавао нестрпљење. Његове очи се не окренуше ни једанпут вратима одакле је требала ући његова породица. Изгледало је да му је све то равнодушно.....

Врата се отварају. Његова сестра Бока-Бојана — прва улази, шири руке и пада му око врата са узвиком: брате! — Његове се усне рашукоше у осмех, али му лице оста готово равнодушно, а стан се не покрену.....

Соба се напуни жена и деце. Ту су Стања (његова жена), Гроздя, Доста, Миланка, Јасна, Божана, Петра, Илинка, Мира, Вазика, Васалка, Ковиља, Зита, Бетуна, Цуца, Антана, Гроика... Све су једновремено питале за своје, које су Бугари, пралазом одступања, собом повели. У гомили жена, пред свима стајала је његова жена. Она га је мало жешће посматрала, рекао бих, са неком немом разсазнавању, као да испитује, утврђује: је ли то одиста бив[ш] он — њен муж Петар? — Или је то онај примитивни, сељачки стан, који не дозвољава наглове интимних осећања између мужа и жене у присуству трећег? —

Његова деца — мушкарац и девојчица од 6 и 4 године — које он није ни могао да позна, тискала се у гомили око матере. Он не упита за њих; не потражи да их види. Он је још непрестано, као кад, седео наслоњен на кућу. Пушта[ј]ући све око себе, да говоре, да га гледају, да се чуде — он није давао од себе скоро никаквих знака забуђења сем што је, од времена на време, одговарао на питања и прелазио кажипрстом по дубоким очних дупља да би обрисао сузу.....

Његова жена, кожа, да би га покренула из летаргије, сручи се на колена пред њим и главу наслони на његова колена... Ни то није помогло. Петрове руке остадоше мирне. Његове очи су и даље гледале гомилу жена, којима је давао кратке одговоре:

„Он је жив... Тај умре — „вагина"..... Же не ради путове... Леб нема... жалиште нема.... Много деце и жене покрене... Ва сте, видим, ко бро, здрави — „Пра вас је сваког дан Великден..."

Дотурише му децу уз колена. Два румена, пуна малишана. Он се покрену, пружи руку и мету је мушкарцу на главу. Његово се срце раскрвари. Кажипрст поче чешће да прелази по очним дупљама. Мани се руком у џепа. Извади некакву кожну кесу и поче да дели дворестлуке деци и женама око себе...

Свате сте здраво... свате сте добре — говори он са сузним очима гледајући своје малишане.

Његова жена подиже главу са његових колена; диже се нагло са земље и стаде пред њим гледајући га са питањем у погледу: А, ја?

Он не учини ни један покрет да је задржи. Он је и не погледа. Изгледало је да обара очи од њених погледа. Његов поглед је остао на деци.

Да ли је то стан примитивног човека, који би жељео да пред светом сакрије чак и најмање најинтимније дискретне љубави према жени, која је, у основи, различита од оне према деци? — Или је то оно турско схватање, које у жени гледа наже бића, створено и дато човеку ради задовољења његових материјалних и физиолошких потреба?....

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Нил. М. Анђелковић.

Бр. 232. ПОНЕДЕЉАК 20 АВГУСТА 1918. ГОД ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 20. августа

Српски званичан извештај. — 19. августа повремена пушчана, митраљеска и артилериска ватра са ређим бацањем бомби.

У области Котке, једно непријатељско јуришно одељење, у двогубом покушају да се приближи нашим рововима, било је одбијено нашом ватром и том приликом претрпело знатне губитке.

Солун, 20. августа

Француски званичан извештај. — Између језера непријатељ је покушао један препад који је пропао под нашом ватром.

Жива активност артиљерије у кључу Црне и западно од Варкара.

Британска авијација је бомбардовала непријатељске ровове јужно од Бевјелије и имала неке борбе у којима је оборила један непријатељски авероплан у пламену југо источно од Серена.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 20. августа

Званичан извештај од 15 часова. — Операције су настављене преко ноћи. Француски пешадиски делови прешли су канал Соме источно од од Епананкура. Јужније, Французи су заузели Руи Ле Пити и заробили 250 војника.

У сектору северно од Соасона, Французи су заузели Лери и више јако утврђених отпорних центара, заробивши око 1000 војника.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана јаста јака артилериска активност у области Соме и северног канала. Северно од Клета Французи су продрли у шуму западно од Куси ле Шато; Јужно од реке заузели су село Креси о Мон.

Дан је прошао на миру на осталом фронту.

Лондон 19. августа

Доцнији извештај. — Између река Сансе и Скарпе енглеске трупе помакле су своју линију за 1500 јарди од прилике ка..... реци.

Употребом и трошењем у све јачој и јачој мери својих резерви — последица, на првом месту, огромних губитака које је непријатељ претрпео у својим нападима у масама у почетку године, а друго, последица страховитих губитака у мртвима, рањенима и заробљенима, које су му нанели савезници у победоносним нападима од 5. јула до сада — непријатељ је био принуђен да напусти испадни угао Лиса и да евакуише, без борбе, положаје од врло велике стратегиске важности, које је био освојио по цену великих жртава.

Наше трупе су поново поселе Мон Кемел. Стигли смо на општу линију Вормезел—Ленданхок—Ла Креш—Долије и приближујемо се Естеру.

Наше трупе прате сустопице непријатеља у повлачењу и задобиле су извесан број војника.

Лондон. 20. августа

Званичан извештај. — Јутрос су аустралиске трупе заузеле Перон, пошто су разбиле непријатељске противнападе,

извршене јуче у вече код Мон Сен Кантена. У 5·30 часова аустралиске трупе, у вези на левом крилу са енглеским трупама, наставиле су напредовање. Аустралиски батаљони који су учествовали у нападу били су заузели још рано у јутру немачке положаје западно и северно од Перона и настављајући даље свој притисак, док су се жестоке борбе развијале још на улицама и по порушеним кућама, заузели су источна предграђа вароши. Аустралиске трупе држе Перон, Фламикур, Ален и знатно су напредовале на источним и северо-источним падинама Мон Сен Кантена.

На левом крилу аустралиских трупа, нападајући југо-источно од Комбла, лондонске трупе заузеле су Бушавен и Ранкур као и висораван која господари овим селима и стигле до западних ивица шуме Сен Пјер Васт. У току ове успешне операције, у којој су Енглези и Аустралијанци наишли на упоран отпор непријатеља који су сломили, заробили смо преко 2000 војника и запленили неколико топова. На осталом борбеном фронту вођене су са успехом омање операције на више тачака јужно од пута Арас—Камбре. Наше трупе истерале су непријатеља са висоравни Морвала и заузеле Болзнкур и косу источно од Банкура и Фремикура. Гонимо снажно у стопу непријатеља код Транслоа и завршили смо заузеће Билкура и Андикур Ле Гањикура. У овим разним операцијама заробили смо више стотина војника. Одбили смо непријатељски противнапад извршен северно од Андикура на нове положаје које су канадске трупе освојиле јутрос. Наше патроле напредовале су лако у сектору Лана. На фронту Лиса наше напредовање наставља се. Наше трупе допрле су до Дулије Ле Верије и Стенверка и притискују непријатеља у околини Невеглиса и Вулвергема.

У месецу августу 1918. године британске трупе заробиле су у Француској 57.318 немачких војника међу којима 1284 официра. У истом периоду запленили смо 657 немачких топова од којих преко 150 тешких оруђа. Запленили смо преко 5750 митраљеза и 1000 рововских мерзера до сада пребројаних. Међу пленом налазе се 3 воза, 9 локомотива, многобројна потпуна слагалишта муниције и инжињерског материјала, са више стотина хиљада митраљеских реденика, муниције топовске и мерзерске и огромна количина сваковрсног ратног материјала.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 20. августа

Званичан извештај. — Повољни по нас сукоби патрола код Стелвија, Тонале и на Пјави..... Монтелу. Код Кол дел Росо јачно непријатељско одељење принуђено је да се повуче са знатним губитнима упоред нашег напада.

На Цукаторта, у Вал Арси и на северним падинама Монфора наше предстраже одбиле су непријатељска одељења која су покушавала да се приближе нашим линијама.

Јуче у јутру наши авијони хонили су над Фрашенсфестом и летећи на малој висини бацили су прецизно и са добрим резултатима бомбе на важне железничке установе у том месту. Такође у току дана извршене су и друге операције бомбардовања на фронту непријатељске линије и у његовој позадини од стране наших и савезничких авијатичара. Поноле ноћи аријски и морински авиони бомбардовали су војно приспаниште Пуљ и железничку станицу и слагалишта Примолана.

У ваздушним борбама оборили смо шест непријатељских авиона, седам других погођених су нашом артилеријом и пали су близу Новента на Пјаве.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Битка на Клети наставља се са истом жестином. Пред Перонном, јужно од Бапома и источно од Араса, непријатељ врши стално противнападе, али без значајних резултата.

„Либерте" јавља, да су Енглези заузели

Мон Сен Кантен, тако да се Перон може сматрати као и заузет. Улазак енглеских трупа у Перон питање је само часова.

Париз. — Немци се очајно држе између Араса и Новјона, покушавајући да зауставе наше напредовање.

У пркос многобројним и бесним противнападима непријатеља, савезничке трупе настављају напредовање, потискујући Немце ка Хиндебургговој линији, коју су енглеске трупе већ прешле.

Лондон. — „Тајмс" пише: „Маршал Фош је напао у међупростору који раздваја битку у Пикардији од битке на Ену, спојио обе битке. Данас се може рећи, да Савезници напредују на фронту од Албера до Ремса, па чак, кад се узме у обзир јак притисак који генерал Гуро врши источно од Ремса, од Албера до Аргоне.

Одавна се није вођило на западном фронту битка на овако широком фронту; треба се вратити натраг до битке на Марни и Гран Куроне де Нанси од 1914 године да би се нашао, овако велики борбени фронт."

СМЕЛОСТ БРИТАНСКЕ АВИЈАТИКЕ

Лондон. — Напад које су британски авијатичари извршили у недељу 12. августа на Манхајм спада у врло необичне. Авијатичари су летели веома ниско, око 200 стопа, једва избегавајући сукобе са фиварачким оруђима. И иако је овај маневар увећао знатно губитака у персоналу ескадриле, допуштено је нашим авијатичарима да погоде тачно своје објекте. Констатовано је да је свака бачена бомба погодила циљ. Може се лако замислити морални ефекат на становништво бомбардовања са ероплана који лете на високој кровова кућа. Немачки отбрамбена артилерија била је сасвим паралисана неочекиваним и безпримерним начином напада, тако да су сва наша апарати вратили сви неоштећени са овог знаменитог лета.

Последње недеље уништили смо у ваздушним борбама на западном фронту 74 немачка ероплана и 34 оборали ван контроле.

32 наша ероплана нису се вратила.

ОСУДА НА СТО ТРИ ГОДИНЕ

За време рата између Енглеза и Француза у Шпанији десио се овакав један догађај.

Један ескадрон коњице бавио се у једном шпанском замку. По њиховом одласку из замка, сопственици замка приметили су кад виде да су војници разбили врата од подрума и украли неколико боца вина.

Господа се реши да иде за њима с стотинце и да све саопшти генералу Велингтону. Кад је Велингтон то сазнао од ове шпанске племићке, веома се наљути и рекне се да за ову крвницу казни не само дотични ескадрон краљевића већ да огромоти и цео пук. Он је донео овакву одлуку:

У том ескадрону сваки десети војник биће стрељан, а сви официри ће бити лишени чина. У знак срамоте музика тога пука свираће сваког дана кад сунце залази три химне у току онолико година колико је било украдених флаша.

Нађене су сто три празне флаше, и овај пук је наставио да свира ове три химне сваке вечери, и у ратно и у мирно доба, у Индији или у Африци, све до 1912 године.

Овај „господски војвода" осуђио је на овај начин неповољену пљачку својих војника.

Џералд Сим
мајор.

ЖЕНЕВСКА БЕРЗА

Париз. — Курс Савезничким папирима стално расте. Франак је добио 1,60% то јест 78,80 швајцарских франака за 100 француских франака; италијанска лира добила је 1,65% т. ј. 100 лира за 60,15 швајцарских франака; фунта стерлинга купује се за 20,55 швајц. франака. Марка је изгубила 45 сантима, т. ј. 68,20 швајц. франака за 100 марака; круна је изгубила 1,25, или 37,50 швајц. франака за 100 круна.

ПОДЛИСТАК

ЧИКА МИТА И ЊЕГОВА КАРИЈЕРА

— Из живота наших на фронту —

И сам се чуди зашто га зову „чика Мита"! То га страшно љути, јер је још млад човек. На

Синовица је под ђенералом Хорватовићем тек био кадровац, а са коњичантом батаљона је исписивак. Могао је, вели, до сада да добије за пуковника, али није хтео. Због Живане је све жртвовао.

— Бешке, млада и лепа!

А сада! За рачун капларје, вели, жртвовао би и њу — сиђа Живану.

Учио је неко време школу у Бивоцима, али га учитељ из неког ината истера из школе. А овде је био неко време посилни код Милана жандара и Крсте попе, па су га и они по мало поучавали, те сада зна сва трукована слова. И рачунција је добар. Ово сам описао ономад, кад Власта вођутант састављаше неки преглед за куповину намирница, а чика Мита га служаше чађем. Рачуна Власта, рачуни, ваја, не слаже се рачун.

— Колико је петнаест пута осамнаест, чика Мито? — пита Власта.

„Десет пута десет — сто, пет пута осам — четрдесет:'

— Сто четрдест! — одговори чика Мита, мислећи у себи: „Какав ли нас још нема у питабу?"

И дружељубив је ко мала Бога. Са свима се пругоним слаже врло добро, сем са Крстом попом. Посвађали се због унутрашње политике. Од неко време почео је да се по мало коси и на Миленовог Илију, што је овај добио за поднареника а он није, као и на Ленту бомичаре, што су овога интимнији у новине а њега нису.

Али ево како сам сазнао чика Митину неописану жељу за капларјем. Дошло му писмо од сиђа Живане, па га донео Милану жандару да му га прочита јер, да од питања зна само трукована бројеве. Чита му Милан писмо, чита и кад га прочита цело, поче чика Мита да се јади:

— Ето видиш, овакове Швабе и волове!

— Не секирај се, чика Мито, има ће твоја Живана воља кад јој се ти вратиш, — тешио га Милан.

— Остави ме срећа, брате Милане, па то ти је, а овде се ништа не зна! Ама баш ништа! Да ми бар дају команђер капларју, па нађе де, али ни то немо. Види, брате Милане, ову жену капларе. Рука ми, да простиш као у фрајле, а моје испуниле као пером кора, све од пустог ћи'ука и лопове.

— Баше и капларје, чика Мито. — тешио га Милан жандар.

— Јес, брате Милане, ништа се не ће би, — настављи чика Мита, видећи у Милану човека од поверења. — Ето, на пример, ти си од мене млађи па си добио за жандара; чика Милован, њему чес и поштовање, пољске године доба за резервног капларе; онај вешек, Миленин Илија, доби и за поднаредника. Онога дрљавог Леву штампише у новине, а мене баш ништа. Као да Мита није у стању да понесе звездице и да чита своје трукована име у новине.

Видећи Милана гинутог овом теоријом, чика Мита настава:

— Мислим да није доцкан, брате Милане, — све се може само кад се оће. Прича ми Муцић кувар, да си ти испасник команђеров и да код њега ужинаш готову превилегију. Молим те нареди код њега да ми да капларју — само капларју, брате Милане! Кажи му да нисам глуп, а чуо си сам да ми команђант рече да сам врло отеорен.

— Сећаш се, ваш завиче?

Ратовао сам у свима ратовима; под ђенералом Хорватовићем добио сам неколико пута по двадесет и пет, знам ја и стару дисциплину. Добар сам и стрелац, имам двоцевку код куће...

— Хоћу, чика Мито, — одговара Милан жандар са саучешћем и не саслушавши даљу теорију.

— Вере ти, Милане?

— Бисе, чика Мито.

— Их, кад ниси мо'а Живана капларе!

— Збогом, Милане!

— У здрављу, чика Мито!

— Само капларју, Милане!

— Не брини! — завршн Милан.

Шта је све Милан жандар уредио код команђера за чика Миту, не знам, али га видим опре неког времена као кувара у батаљонској менажи. Замашно га је команђир послао, да тамо отпочне своју каријеру редовним путем.

Лаза Димишковић

Штампарија Ратног Министарства Београд. Одговорни уредник Вдм. М. Анђелковић.

Бр. 233. УТОРАК 21 АВГУСТА 1918. ГОД ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 21. августа

Српски званичан извештај. — 20. августа обострано артилериско дејство са извесном жестином преко ноћи у области Градешнице.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 21. августа

Званичан извештај од 15 часова. — ..... активна. Французи су одбили два непријатељска противнапада код села Кампањ и одржали своје положаје у области Елете. Французи су поново напредовали у шуми западно од Куси ле Шато и источно од Пон сен Мар. Заробили смо око стотину војника. У Шампањи јенан непријатељски покушај препада у области Обервиљ није дао ни каквих последица.

На осталим деловима фронта није било важнијих догађаја.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана француске трупе, које су биле пренесе јуче у вече северни канал Несле, напредовале су источно од канала и довршиле се западних падина коте 77. Француски су заробили војника. Између Елете и Ене Французи су настављали напредовање на висоравнима источно од Креси о Мон и Живанши. У јаком огорченом отпору Немаца Французи су заузели Леји и Терни Сорел. Французи су тиме напредовали северно од Круа.

Дан је прошао на миру на осталом фронту.

Лондон, 21. августа

Званичан извештај. — Енглеске и канадске трупе нападе су јутрос у области Скарпе. Оне су пробиле прихватну линију Хинденбург на фронту од 2 миље и допрле до села Дели и Гањикур. Жестоке борбе развијају се између Дири-а и Етена. Заробили смо велики број војника. Прихватна линија, која је јача по својим одбранбеним радовима од првобитне Хинденбургове линије, иде од Друкура ка Кеану. Немци се боре огорчено да поврате ове положаје. Задобили смо заробљеника из 7 разних дивизија.

Отпор између Скарпе и Бапома показује да су Немци намеравали да се заустве на овој линији. Јуче смо заробили 4000 војника у области Перона.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 21. августа

Званичан извештај. — На јапом фронту местимична артилериске акције и активност извиђача. Наша артиљерија тукла је успешно концентрачном ватром непријатељску област и потонула на Пјави једну лађу која је преносила трупе за препад код ключа Конова. На Степану и на висоравни Азијаго одбили смо непријатељска оделења нашавши на тешке губитке. Преко ноћи наши и савезнички авијатичари непрекидно су нападали са успехом иза непријатељске линије на фронту. Јединица италијанска ескадрила летења је источно од Лиенце и бомбардовала са сјајним резултатима непријатељске авијатичке погоне. Наши авиони за заштиту растерани су више непријатељских авиона који су се појавили да нападну наше.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Повлачење Немаца узима широке размере; сво је већ евакуисано и Фландрија.

„Журнал" пише: „Широки обухватни покрет енглеских армија источно се од Белиџе ка фронта на Елети, која господари са висова Шемен де Дамом. Енглези су већ на вратима Естера и већ се може предвидети да ће се непријатељ ускоро повући из Аријентајера."

„Интрансижан" пише да отпор непријатеља слаби пред Манженовом армијом, која напредује под врло повољним условима, заробљавајући велики број војника, међу којима има много Аустријанаца

„Лаберте" јавља да су Американци, који оперишу на десном крилу Манженове армије, већ прешли за два километра по дубини.

ИЗ НАРЕДАБА И РАПОРАТА НЕПРИЈАТЕЉА

Извод из једне наредбе команданта батаљона од 15. јула 1918. године:

„Комплетна чета старање се највећма да се брзо развије осећај солидарности у четама стварно реорганизованим. Употребити по највећем степену добар утицај официра, подофицира и поверљивих војника да се изгуби поражавајући утисак од последњих дана и да се поврати част, храброст и традиционални морал пука."

Извод из једне наредбе команданта 82. пешадиског пука од 10. јула 1918. године:

„Пук ће ускоро сменити један пук из прве линије. 167. пук нема јаче ефективе од нашег, па ипак је он у првој линији од почетка не добивши ни сам смену."

Рапорт 10 чете 53 пешадиског пука команданту батаљона (9. јула 1918. године):

„Непријатељ се налази у старим положајима 3. 7. и 8 чете, где се утврђује. Мени је немогуће да га истерам са мојим четом која нема више од 35 војника, тим пре што је људство врло изнурено противнападима од данас поноћ."

Истога дана у 23 часа командир 1. митраљеске чете писао је команданту 3. батаљона:

„Стање онога што остаје од чете, необично је рђаво. 4. чета, у јачини 22 човека, држи један део свога старог положаја, али она нема никакве везе на десном крилу, јер се непријатељ налази на њеном десном боку. 1. чета расположе са необично малим бројем људи. Од 2 и 3 чете ништа није остало. 1 митраљеска чета има свега још 3 митраљеза. 4 чета је у немогућности, због слабог бројног стања, да постави везу на десном боку. Ако непријатељ нападне, биће немогуће одржати положај са овако смањеним ефективама."

САВЕЗНИЧКА ВАЗДУШНА БОМБАРДОВАЊА У НЕМАЧКОЈ

Париз. — Из следећих писама може се видети утисак који на немачко становништво производе савезничка бомбардовања из ваздуха.

„Манхајм. 4. јула 1918. Имали смо три ноћи без авиона. За време ноћи када је месечина, становници Манхајма немају разлога да буду весели; авиони долазе сваког дана, па често и два пута дневно."

Манхајм, 23. јула. — „И ноћас су нас посетили авиони. Провели смо један сат у склоништу. Немамо ни једног тренутка мира. Непријатељски авиони долазе готово сваке ноћи. Прошле недеље летели су нам 'Келном усред бела дана. Једна бомба је пала сред Велике улице на Франкфурт: има много мртвих и рањених."

Карлсруе. — Прошле недеље опет су бомбили непријатељски авиони, има много штете. Бацали су бомбе на фабрике каучука. Срећом, ја се тамо нисам десио."

„Најнехајм-Рухр, 22. маја. — Постали смо мало паметнији после авионског напада од прошле суботе на Келн. Било је много жртава: 35 мртвих и 85 рањених. Чак онакве смо слушали звуку мотора, или нисмо могли видети авионе јер су врло високо летели. Код Тасена, свет се морао склонити у барочито сагађене склонове.",

ПРЕД ЦРНЕ ДАНЕ

Лондон. — Пангерманистички листови промењали су од неког времена тон писања. Нема још ни два месеца како су исти листови позивали немачки народ на анексије и немилосрдна према побеђеном непријатељу.

Сада пак „Келнише Цајтунг", један од најватренијих анексионистичких заборника, пише да немачки народ има за бар: или да води рат до ослобођења, или да се помири да буде робовласком непријатељу.

Поводом ове промене у писању „Форферц" пише са највећим презрењем: „У званичним изве-

питања са фронта сада се врло често говори о намерама наших западних непријатеља. Питамо ми сада: Ко је говорио већ неколико година да је Француска пропала, да је Италија минирана и да је Енглеске, због сумњиве акције, на крају својих снага?

„Поводом ступања Америке у рат, ко се онако радовао и изјављивао своје задовољство, викући: „Хвала Богу једном!"

Ко је причао да Америка неће моћи пребацити у Европу ниједнога војника, нити послати ма и једну лађу? Ко је обећавао златна брда народу уверавајући га да ће непријатељ бити одмах сломљен и да Немце треба да занима само питање: колико ће територије остати у њихови?"

ОПАДАЊЕ МОРАЛА КОД НЕМАЧКИХ ВОЈНИКА

Победе савезничке на западу нису остале без утицаја на морал немачког војника. Од оног некадањег морала који је немачког војника до војно до фанатичног духа, данас, може се рећи, нема ни трага. Дуготрајност рата, одсуство коначне немачке победе која се једнако обећавала али се никако није догађала и најзад, место свега тога, стрмоглави порази на западу убили су веру и дух немачког војника. Све наредбе виших и нижих старешина немачкој војсци речито говоре о томе да је морал код војника стрмено попустио и да немачка војска сваким даном све више и више долази у опасност да буде морално сломљена, слично аустриској војсци после пораза које су јој Руси 1915. и 1916. године нанели.

Амстердамски „Телеграф" јавља да су 700 војника из корпуса гарде одбили да пођу на фронт и да су се барикадирали у својој касарни. Побуњеници су најзад опкољени и приморани на предају.

Два пука, која се налазе у Русији, такође су одрекли послушност, кад им је наређено да се крену на западни фронт. 130 војника из сва пука стрељано је.

СТАЊЕ У РУСИЈИ

— Мењшевик интервјуисан —

Париз. — Један руски радиограм јавља да је 17 августа извршен атентат на Љењина, који је рањен са два метка у раме и једним у плућа. Љењина лечи један од најбољих хирурга. Љењин је у потпуној свести.

Друга једна депеша из Петрограда преко Амстердама јавља да је убијен комесар за унутрашње послове Уншкл (и не Трошки како је јуче погрешно јављено — Ур.).

Париз. — Листови придају велику важност стварима у Русији колико због непријатељског држања Бољшевика према Француској, толико и због покушаја убиства против Љењина. „Матен" је убеђен да је покушај дело комитета револуционарних социјалиста и сматра положај Бољшевика као угрожен.

Сви листови траже од Владе да предузме енергичне репресалије на сваку бољшевичку агресију.

„Ом Либр" саветује да се узму као таоци Литвинов бољшевички амбасадор у Лондону и бољшевички вође заробљени у Мурманској, Архангелској и Сибиру.

Базел. — Једна депеша из Берлина потврђује да је извршен атентат против Љењина. Руски лист „Правда" даје следеће појединости: „Атентат је извршило неколико девојака из виших кругова, у моменту када се Љењин враћао са једног збора радника фабрике Николсона. Љењин је пренет у Кремљан. Атентат је извршен по наговору антибољшевичких кругова из Самаре."

ПОДЛИСТАК

САВА ДРИНЧИЋ:

СА ЈЕДНЕ СВЕТКОВИНЕ

— допис с фронта —

У „Војничком Позоришту Југословенске дивизије дата је свечана представа 10. августа, — стота на новој позорници и под новом режијом. Ова мала, војничка свечаност, вредна је забележке, као прилог Историји више уметности у ратништву.

Пре почетка представе подкарадник ђак М. Вујакнић, ст. фил. чини позоришта, поздравио је госте, истакнувши високо значај ове војничке установе у васпитном и забавном смислу.

Неколико стотина гостију Француза, по-

изванредно је на француском језику, с дужним обзирењем улоге историјских личности у драмском приказу, као и самих приказа, у вези са бескрајном борбом за ослобођење и уједињење нашег трошеног народа.

Потом су приказани: „Хаџи-Лоја", историски фрагмент у 1 чину од Б. Нушића, и „Хеј Словени..." француски фрагмент у 1 чину од Р. Одавића.

Савезничка и наши гости похвалили су приказе и уметничке бурним аплаузом и клицањем, нарочито пак врелину и сродност темперамената поднебља Француске и Србије.....

*

„Војничко позориште Југословенске дивизије" је најстарије и најбоље у Српској Војсци. Основано је у Изгнанству, на Крфу, а кореник му је био у једном од наших пукова. Купљене су му гусле. Неколико књижетања, уз помоћ и добру вољу старешина, покупио и су за пруге мало забаве и разоноћења нашим премореним војницима без икаквих претензија на уметност. У њему се тада искључиво певало уз гусле и изводили ситнији. шаљиви и језгровити комади.

По преласку на Кајмакчалан, позориште се развија и постаје „Мало војничко позориште." Повећава му се број чланова и добија два глумца. Оно ради за време дужег одмора у Капиштици на подножју, а, у селу Капиштици, више Верејског освежава трупе и даје пет представа. Кад је дивизија ступила у борбу, позориште је обустављено рад.

По престанку вишемесечних борби и покрета дивизије на нове, данашње положаје у мају 1917. године, позориште почиње поново свој благотворни рад, за време другог ратног зиме.

Крајем 1917. године наредбом команданта дивизије, који је живо и најбоље заслужио за оснивање ове установе, — позориште добија формацију, нову и модерну играчу, директора (управника), једног познатијег глумца и већи број чланова — уметника.

Нов репертоар је почео са „Бедом," „Деспојачком Клетвом," „Војвода Бранко," „Хеј Словени" и др. Тада почињу гостовати у игри и неки чланови београдског Народног Позоришта. Режирају се неки комади. „Зулумћар", (с)ајно успео), „Два Наредника", „Вилењски Подвиг", „Керлова Тетка", „Нушићеви фрагменти: „Кнез Иво од Семберије," „Данак у крви", „Хаџи-Лоја"; комедије „Обичан Човек", као и све више познатије ствари.

Глумац Шуњур, одушевљен успехом као гост, окрене се врло знатне награде, коју је дотле имао у В..... позоришту, и ступа у наше. У месецима априлу и мају наше позориште цвета. Дом и школа постаде стварно уметности. „Комтеса" и „Зли жени" рушаваше стару забаву, по којој се позоришна без жене није дала замислити....

Сем наше војске велики број Савезника Француза и Енглеза редовно прати представе. Долазе чак и високодашњи старешине британских и француских сектора и одазе, да нам похвале, и у све већем броју хоћу...

Његово Високинство Престолонаследник, одушевљен приказима „Бедо" и „Зулумћара", даје позоришту крилењски дар у новцу и гардероби.

Позоришна гардероба представља данас вредност од 12.000 франака. Позориште се издржава једино од редовних прилога официра и чиновника ове дивизије.

*

Вредност нашег позоришта може се ценити ако још не и — оценити, данас, кад већ све наше дивизије имају своја позоришта, а и многи пукови.

Поздрављамо топло и искрено наше војне старешине: Команданта дивизије и начелника штаба, што оснивањем и ретким интересовањем за ову установу, сметњама је развоју правилан, ублажују њих нам многи час горчина у изгнанству поме. Директора позоришног за неуморан рад и аналичку режију; конкоктора и капелника дивизијске кудике за њину мушичку сарадњу. Све уметнике-глумце и уметнице који се ретким трудољубљем испеше на висине истинских уметника, — као и све сараднике.

Из захвалности савременици потомству ће оцрпети неман успомени на јуначке, што у одушевљењу, уз пратњу свих техничких чудовишта, на богословској позорници...

11. августа 1918. год.
Војиште.

Штампарија Радничког Штампарског Задруга. Одговорни уредник Вин. М. Анђелковић.

Бр. 234. СРЕДА 22 АВГУСТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 22. августа

Српски званичан извештај. — 21. августа на фронту српских армија није било важнијих догађаја.

Солун, 21. августа

Француски званичан извештај. — У Албанији, одбили смо нитром јачину непријатељску нападнају.

Артилериска борба у области Битоља и у кључу Црне.

Сјајно су одбијена два бугарска препада на српском фронту. Непријатељ је претрпео осетне губитке.

Западно од Варкара, британске трупе заузеле су, са великим полетом и храброшћу, једну групу непријатељских рајова северно од Ајчак Махале, нанеле непријатељу великих губитака и заробиле 51 војника од којих 1 официра.

Помакли смо наше линије за један километар од прилике по дубини на фронту од четири километра.

Савезничке ескадриле бомбардовале су станице Хуново и спагалаште код Какаре.

Оборена су два непријатељска авијона.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 22. августа

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи биле артилериских акција на фронту Соме и између Оазе и Ене. Непријатељски препади у близини Весне и у Вогезима остали су без последица. Ништа важно на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Делови француске пешадије прешли су Сому према Епанакуру. Јужније, француске трупе продрле су у село Жанври, источно од северног канала и заробиле 200 војника. Источно од Ноајона Французи су понова напредовали и допрли до улаза у Саланси; артилериска борба наставља се живо у целој овој области. У јучерашњим борбама између Елете и Ена Французи су заробили 1200 војника. Један немачки препад извршен на сектору Виоли остао је без резултата.

Лондон 21. августа

Доцнији извештај — Јутрос канадске и енглеске трупе праћене .....напале су с обе стране пута Арас—Камбре и заузеле на широком фронту овај део јако утврђеног одбранбеног система, познатог род именом линија Дрокур—Кеан.

Непријатељ је истакао према нама велике снаге и давао огорчен отпор. Па ипак смо сломили његов отпор на целом нападном фронту и нанели смо му тешких губитака.

Канадске трупе заузеле су села Дири и Кањикур и напредовале и даље од ова два места.

.....вршиле притисак с ону страну Риенкур ле Кањикур у правцу Кеана и заузеле велики број утврђених положаја и село Нореј.

Јужно од ове тачке, наше трупе су напредовале одмах после подне и одбиле јаке непријатељске противнападе, извршене са великим снагама источно од Во-Вранкура.

Енглеске трупе заузеле су ивице Бењи-а и Вилер ан Фло. У току дана вођена је упорна борба око..... Перона.....

Енглеске и аустралиске дивизије истерале су непријатеља из..... шуме Сен Ријер Васта и заузеле село Ален.

Југо источно од Перона аустралиске трупе сломиле су упорне противнападе непријатеља нанесени му великих губитака.

У току дана задобили смо више хиљада заробљеника.

Наше патроле напредовале су и даље у..... Лиса. Наше трупе стално задобијају терена одржавајући додир са непријатељем.

Према сигурним подацима, савезничке армије заробиле су у току офанзиве, од 2. јула до 18. августа 1918. године 128 302 војника, од којих 2.674 официра и запленили 3 069 топова, 1754 бацача мина, 13.783 митраљеза и огромну количину муниције, хране и разног ратног материјала.

Лондон, 22. августа

Званичан извештај. — После тешког пораза који смо нанели непријатељу јуче, наставили смо своје напредовање на борбеном фронту између Перона и Сансе и данас наше су трупе допрле до опште линије Итр, Бомец Ле Камбре, Барал, Римокур, Леклис.

Непријатељске заштитнице које су давале отпора наступању наше пешадије или су заробљене или одбијене са губитцима; наша артилерија нанела је такође тешких губитака непријатељским колонама у повлачењу. Велики број непријатељских трупа које су се повлачиле у густим формацијама на коси северо-западно од Еканкура успешно су тучене нашим батеријама које су гађале отворено. У своме наглом повлачењу непријатељ је оставио у нашим рукама хране и сваковрсног материјала.

Као последица једне успешне операције коју смо јутрос извршили јужно од Лиса, енглеске трупе заузеле су Ришбург Сен Васт и поселе су линију пута Ла Басе између овог села и Естера који је пао у наше руке.

У овом нападу заробили смо извесан број војника и запленили неколико топова.

Помакли смо мало у напред своје положаје код западних улаза у Лан и источно и северно од Живанши Ле Ла Басе.

У току ноћи наше трупе напредовале су северо-источно од Стенверка и ушле су у Вулвергем.

Авијација: 21. августа наши авиони ратници су целога дана испред борбене линије сами како се наши пешаци померали у напред, док су наши стални балони, подржани после авиона, пратили напредовање. Наше авијатичаре нападали су често непријатељски авиони у великим формацијама, али су наши опет примили своје равноврсне задатке. Циљеви који су гађали Немци у свом повлачењу достављени су нашој артилерији. Веза између наше пешадије и јуришних кола одржана је. Прикупљања непријатељских трупа и транспорта дуж пута нападнута су из митраљеза и бомбама. Разбили смо непријатељске нападе. Наши авиони спуштали су нашој пешадији у предњим положајима пушчану и митраљеску муницију. Било је много ваздушних борби. Уништили смо 10 непријатељских авиона и два принудили да слете ван контроле. 20 наших апарата недостаје. У току дана и ноћи бацили смо 24 тоне бомба.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 22. августа

Званичан извештај. — У току јучерашњег дана атмосферске непогоде у великој су ограничиле артиљеријску акцију и биле повољне за активност наших патрола у Вал Конче, где су продрле у непријатељске линије, запленивши материјала и нанеше жестоку и јаку натрену реакцију од стране противника у области Граве.

Растерали смо непријатељска одељења нашим оближњим одељењима код Стелвија и Тонале.

После поноћи 19. августа оборили смо један непријатељски авион и друге принудили да слете.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Повлачење Луксембурфово наставља се свуда: пред трупама ђенерала Ембера, на путу Ноајон—Гискиф—Ам, на путу Ноајон—Шоми—Ла Фер и на високим између ова два пута. Пред трупама ђенерала Манжена источно од Овде ситуација остаје иста. Ђенерал Манжен, у пркос жестоком и огорченом отпору непријатеља, проширио је мостобран код села Шана на Елети, која угрожава немачке положаје, преласком истовремено пут Соасон—Куси, што је довело француско-америчке корпусе знатно од Круи, ирло ближу пута Соасон—Лаон. Немци су овде довели две хивизије из царске гарде, алпинске трупе и своје најбоље баварске и саксонске дивизије. Па ипак нема никаквог изгледа да ће се запомогнута битка окрнити повољно со Немце. Важност успеха, који су постигле армије обе француска ђенерала на крилима, показаће се у своје време, али још сада се Соасон назире широко обезбеђен с обе стране и нема изгледа да Немци одрже своју садашњу линију.

САВЕЗНИЧКО НАПРЕДОВАЊЕ И НЕУТРАЛНА ШТАМПА

Париз. — Веома су карактеристична коментари неутралне штампе о победоносном наступању савезничких армија. Јасно се види утисак који је извршио преокрет од 5. јула у војној ситуацији. Војни сарадник „Нје Цирхер Цајтунге", износећи општи преглед ситуације, одаје велику част војничком генију маршала Фоша и каже: „Маршал Фош није само теоретичар рата већ савршене науке, него је и шеф који зна бојном пољу уме савршено да примени оруђе у пракси."

Базелски „Национал Цајтунг", пишући о будућим операцијама, изражава убеђење да је морал Немаца неизмерно ојачан савезничком победом, па наставља: „Немачки план ратовања изигран је. Париз је промашен, тако исто и Амијен и Кале; веза савезничких војска обезбеђена је. Американци долазе у масама.

Вера у Хинденбурга и Луксендорфа била је основ немачке политике. Ту је била тајна немачке снаге. Међутим Хинденбург и Луксендорф преварили су се, они су тучени. То је потпуно измењало погледе немачког народа на фронту и у позадини. Ми смо тек на почетку овога страшнога разочарања, на које смо скретали пажњу Немачкој пуне две године. Већ се сада то разочарање јасно огледа и не може се предвидети докле ће оно Немце одвести. Оно што је код Немаца тако јако сачувавало елемент моћи може лако постати елемент необичне слабости. Немац је у више генерација несвестан у убеђењу да је он најјачи и он на том схватању заснива свој суд о свету. Ако он осети једном да се је преварио, то ће бити онако као кад би он једанпут престао земље испод ногама имати. Француза, Енглеза, Италијана и Американца убеђени су да се боре за идеју. Тај осећај даје им јаку подлогу, коју пораз не може сломити и која им је помогла да издрже, неосазбиљни, већ четири године позицију непријатеља. Та је идеја за Савезничке непресушни извор енергије. Осећај непобедивости и надмоћности своје снаге губи се када се од једном пут стане у наступању, када план ратовања успева и када је ђенерал примљен да њиме учињено оно што је хтео."

И тако, сви неутрални почињу долазити до убеђења да је пораз Немачке и њених васала извесан. Морални и психолошки утисци који „Национал Цајтунг" наводи веома су оправдани. Победа савезника допринеће да се неутрални још више убеде, и Споразум има што и права и снаге.

ПОД ДЕЈСТВОМ СТРАХА

Лондон. — Од неког времена води се велики процеп у писању немачке штампе. Ластови пројучавају начине на који ће појачан морал у земљи и утицати на јавно мнење неутралних земаља. Чланци о томе на који се начин може најбоље ићи до часног мира све се више и више појављују. Тако у „Берлинер Тигблату" од 15. августа, народни посланик Готхајн, на странке прогреса сте, каже у овом погледу карактеристичне ствари.

Готхајн критикује мир закључен у Брест-Литовску и сва што је после њега дошло.

Украјина му изгледа као вештачка творевина која ће се раније или касније вратити Русији. Анексију балтичких покрајина сматра за луксуз, јер Русија неће моћи дуго остати без излаза на Балтичко Море и због тога што немачко становништво у тим покрајинама сачињава мањину. Да ли ће каже:

„Решење Пољског Питања на начин како Немачка мисли за реме, може створити само сталну компликацију европских држава противу нас и изазвати непогодне сукобе између Немачке, Аустрије и Пољске.

Можда има људи који убражавају да ће

немачка Империја диктираће мир, али најдаље овбиљан човек о томе не мисли више."

Готхајн закључује да би Немачка требала да се склони да прими стварање Лиге Народа. На жалост, каже се јасно разлог зашто Готхајн доноси овај закључак. Из самог налагања чињенице нама се да је он много мање инспирисан питањима од интереса по човечанство, него што је инспирисан жељом да угуши огорчену приврженост да изврше своју отаџбину за једне заувијек, која постаје за њега у дан све описанија. Врло је значајно да је Готхајн чекао одлучним моментат да се изјасни о миру у Брест-Литовску и о немогућности немачке победе.

Све дотле док ће сачињава подлогу немачке политике, нико неће узимати озбиљније у обзир страхом инспирисане овакве изјаве, које долазе усред победе савезничких армија. И сам Хертлинг је поново дао доказа да ће је представља начело немачких политичких кругова. У свом говору делегатима католичке омладине, Хертлинг је казао да Немачка води одбрамбени рат још од прва два рата.

ПОДЛИСТАК

М. ЖИВАНОВИЋ:

РОВОВСКА КЛЕПЕТУША

У читавом низу усавршених техничких средстава за одржавање везе: телефона, бежичне телеграфије, хелиографа, ракета... примитивна клепетуша заузима видно место у рововском ратовању. Сви борци у рову добро знају тај проналазак нашег поноћња.

У офанзивским замуњама често се чује жица, са црвеном крпицом при крају. Она жица — потезалка — повезана са офанзивске замуње право преко земуњаџе посилног и орионаиса; ту је прикачена за исплетену топовску чауру од месинга, преображену, помоћу клатна од експера или гвоздене пиљчице, у клепетушу.

Када командир тргне жицу, чаура се заљуља, клатно се закачи, клепетуша тандрче. А то, према имену посилног и договору, рецимо значи:

— Мићо, оди онамо! — кад се потегне један пут.

Цмиље ли се жица два пут, и мекенаџа један пут, што значи:

— Мићо, скувај кафу! — и томе слично.

Али не служи клепетуша само удобности, као хотелско електрично звонце.

Ко још није читао званичне извештаје: „Нокас смо на ваше тачке фронта обилни патроле извиђачке патроле, које су покушале да се приближе нашим препрекама?"

Мало их је који знају да у тим ноћним чаркама има удела и рововска клепетуша.

Клепетуша се корисно употребљава као веза између посаде у рову и ноћних стражарских места, истакнутих испред рова.

По правилу, пушак стражареве пушке треба да буде знак за узбуну. Али како се обавештење обично стишно пушкарају, а и ветар често заглушава звук, то, да не би било изненађења, важнија објавничка места спојена су жицом са ровом. Она жица полази од објавнице до земуњице у рову; спиралио увијена при крају, жица је прикачена за клепетушу, направљену од лимене кутије испражњене конзерве.

Чим стражар осети да се непријатељско одељење прикрада нашем положају — у намери да убије или заробе кога стражара, да кварц преврече или убацује ручне бомбе у ров — стражар потегне жицу за узбуну. Пуцајући у правцу непријатеља, повлачи се он у ров. А тамо је клепетуша учинила своје: војница су већ кад пушкаи и митраљеза, увек спремних за пальбу. Одмах се осветли котлина крај магнезијумским ракетлама; пушке напрште, митраљези затакаљу, гранату бомба. У случају потребе умеша се и артиљерија.

То су свакидашње чарке и узнемиравања, у којима и примитивна клепетуша игра важну улогу.

Најзад, трећи гадајак клепетуше, то је опомена за смену.

У бурне ноћи, када се оспе снежна вејавица, или пљусне киша, или када планински ветрови злокобно закучу кроз дубоке клисуре и помамно завијају преко стеновитих огитрела... тада се појачава ноћна опрез; тада није лако издржати на објавничким местима, која су око и уво рововских терћивана. Човеку је тешко на ма и једну минут страж ри преко одређеног рока. Чим је време смене, стражар тргне потезалку — опомиње кругове у рову на „не забушавају".

— Па како разликујете, кад клепетуша тандрче за смену а кад за узбуну? — упитао би неверник и необавештени намерник.

На то би се најлакше питање војничка дица ријвукла у смешење:

— Само ти се каже. Кад тражи смену, клепетуша чавриза као ања жена: те не знам'ово, те не зним ово... А кад је зорт, клепетуша само кикће кроз вазухе — напаст једна — чаша ти се ја је побеснела! Зна се то већ; нема да се побрка.

Као што се види, рововска клепетуша служи удобности стариешина, као сигнал за ноћну узбуну и као потсетник за смену.

Бр. 235. ЧЕТВРТАК 23 АВГУСТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 23 августа

Српски званичан извештај. — 22. августа на више тачака фронта ометали смо непријатељево утврђивање. Преко ноћ обострана узнемиравајућа артилериска ватра промењиве јачине.

Солун, 22. августа

Француски званичан извештај. — Северно од Битоља и у кључу Црне, окршаји смо покушаје непријатељских препада са губитцима по противника.

На западној обали Вардара, настављајући своје напредовање, британске трупе заузеле су низ јаких непријатељских рад и заробиле војника.

Наша хаубице топови запаљили су и уништили мост код Бешбеније.

Британска авијација имала је част борби у ваздуху, у којима је оборила јаки непријатељски авиоплан северно од Дојрана и четири друга ван контроле.

Бомбардована је станица Милетково.

Солун, 23. августа

Француски званичан извештај. — Артилериска активност на целом фронту, особито жива на обалама Вардара.

Наше батерије су обориле јаки непријатељски бивон.

Британска авијација бомбардовала је непријатељска стајалишта северно од Бешбеније и оборила јаки непријатељски авиоплан северно од Рупина.

Најновији извештаји тврде да су 4 непријатељска авиоплана, о којима је јуче јављено да су оборени ван контроле, стварно оборена.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 23. августа

Званичан извештај од 15 часова. — Јуче пред вече и у току ноћи Французи су наставили потискивати непријатеља источно од северног канала и између Елете и Ена. Француске трупе заузеле су шуму Шапатр, северо-источно од Шевилија, и јужније шуму код Бисе; њини предњи делови гоне непријатеља и приближују се Кривоју.

Северно од Елете Французи су помакли своје линије до западних ивица Куси Ле Шато и Жимикура.

На југу, Французи су напредовали западно од Лејни, ховрли до ивица Кламеси и Бреја и ушли су у Бисе ле Лонг.

Број заробљеника износи преко 1500.

На фронту Весне, француски делови прешли су реку на више места.

Званичан извештај од 23 часа. — Пошто су у претходним данима сломиле упоран отпор непријатеља, француске трупе принудиле су данас Немце да се повлаче северно од Оазе и на целом фронту Весла. Између северног канала и Оазе предњи француски делови, гонећи у стопу немачке заштитнице, прешли су преко Либрмона, доспели до улаза у Емери Алон и заузели шуму Опитал. Јужније, француска линија иде од Фремиша, на Гискар, Божи, Грандри, Мондескур и Апили. Источније, француске трупе прешле су Елету и допрле до Мариазела (северо-источно од Маникана). Немци су оставили у рукама Француза много заробљеника, топова, материјала и знатне количине хране.

Између Елете и Ена битка се јуче наставила на висоравнима северно од Соасона. Угрожени на десном боку, Немци су се повукли северно од Весле. Французи су заузели Биси Ле Лон и Монсел, северно од Еча. Даље десно, француске трупе прелазећи преко Весле на ширини од 30 км. прешле су Шасеми, Бренел, Воберлен, Оксер, Бланзи и продрле на косу северно од Балије.

Париз, 22. августа

Амерички званичан извештај. — Северно од Ена, у јаком отпору непријатеља, наше трупе наставиле су своје напредовање и заузеле село Терни-Сорни.

У јучерашњој операцији у овој области заробили смо 572 војника и запленили 2 топа од 105 и 78 митраљеза.

Северно од Весле одбили смо, са губицима по непријатеља, два напада западно од Фама.

Лондон, 22 августа

Званичан извештај. — Јуче предузете операције, јужно од реке Скарпе, завршиле су се потпуним успехом. Непријатељ је тешко поражен на својим припремљеним одбранбеним положајима Дрокур—Кеан и повлачи се од јутрос скоро на целом борбеном фронту. У току јучерашње битке, сем тешких губитака које смо нанели непријатељу, заробили смо око 10.000 војника. Наше трупе напредују и јавља се да су ушле у Пронвил, Доан и Бертенкур. Канадске трупе показале су јуче највећи полет и храброст, вршећи јуриш на страховите положаје на линији Дрокур —Кеан. Ова линија представљала је страшну препреку, која је била припремљена са свима вештинама модерне инжињерије. Овде на фронту од 8000 јарди идентификовано је 11 немачких дивизија. Канадске трупе, потпомогнуте енглеским трупама, рушиле су све пред собом. Даље јужније, енглеске, шкотске и маринске трупе извршиле су не мање храбар и смео задатак јуришајући на спону система Дрокур—Кеан и Хинденбургове линије. Ови одбранбени положаји били су страховито јаки, али су наше трупе збрисале све на њима и око њих и опколиле Кеан са севера, што је имало за последицу у сумрак пад овог важног стожера. Корпус тенкова понова је учествовао у успеху ових операција.

Лондон, 23. августа

Званичан извештај. — У јутру, дрежећи источну обалу Тортила и северног канала, непријатељ је покушао да заустави својом артилеријском и митраљеском ватром наш напад на ту линију. И поред природно јаког положаја непријатељске линије, наше трупе прешле су у напад са величанственим полетом и великом храброшћу и освојиле села Мананкур и Етрикур, пошто су савладале тешкоће које сачињавају канал и река. Наше трупе знатно су напредовале на источним падинама. Северније, енглеске и новозеландске дивизије заузеле су Риолкур и допрле до северних ивица шуме Авренкура. Источно од линије канала, друге енглеске дивизије стигле су на..... канала према.....кура и Турсна ? одбивши непријатељски противнапад. Енглеске трупе ушле су у Мевр са севера и борба се још наставља између одбранбених положаја старе Хинденбургове линије. У току овог напредовања задобили смо много заробљеника и знатан материјал у коме и два..... јуришна кола немачка које је непријатељ употребио у једном неуспелом противнападу од 18. августа. И на фронту Лиса наше су трупе напредовале на разним тачкама.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 23 августа

Званичан извештај. — Јуче после подне се северно од врха планине Ноче, спуштање непријатељске колоне, после јаке артиљеријске припреме, напале су наше положаје источно од тог места и јужно од Монтена. Заустављени смо их нашом артиљеријом нанешши им осетљивих губитака. Јужније, користећи се маглом, непријатељ је успео

да изгуби све више осматрачнице на коси Монтаћа, њих Сен Мијеро. Растерани ско непријатељске трупе у Ваи Лигарнив, Јужно од Морва. Јужно од Реверета, у утврђу Азајгта и у Ваи Брета на ни артилерија биша је врло активна на непријатељску позицију.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Лондон. — Према последњим вестима о бојевим са фронта, гоњење непријатеља настављено се са великом брзином. Коњица не напушта ни обилазећи отпор и изгледи су већ сутрашњу прихватну линију.

Непријатељ се налазе повлачи ка југо-истоку позади Хиндебуртове линије на месту где она прелази кроз Кинн ви Артоа и Мерв.

Британске трупе гониле су непријатеља у повлачењу кроз Пронвал, Вели, Довиљ и Бертенкур и настављају даље напредовање.

Ови покрети представљају напредовање најмање 4 миље по дубини на фронту од 20 миља.

Северније, Немци се такође повлаче.

Они су евакуисали преко реке Дене, који су енглеске трупе већ посело као и Будвергем у Фландрији.

Париз. — „Петит Републик" пише:

„Наши противници морају имати јако да желе што је немачка Врховна Команда утрошила толико људских живота у биткама у Пикардији, у Фландрији, у Артоа, на Ену и у Шампањи.

Било је времена када Лудендорф није придавао никакву важност трошењу материјала у људству. Он је хтео Париз по сваку цену, и после сваког неуспеха он је неуморно спремао нови напор који је по његовом мишљењу требао да донесе тражени резултат. Узети Париз, нанијети срце Француској, то је био сан Вилхелма и Круп принца! И тај сан није остварила немилосрдно у пакао бачена немачка војска. Она се данас показала „успех немогућности ефективна."

Потпуковник Фабри пише у листу „Ја": „Овога пута страхују немачке армије. Овај страх изазван је та застрашеном опасношћу од америчке војске чије „снеже резерве" на дан у дан расту и које се могу појавити једног дана на уздрманом фронту и решити рат.

Немачка војска није још потучена тако да мора полагати оружје, она је још јака: али је њен морал уздрман, а бројно је смањена. Што се тиче француске војске, она је последњих недеља стекла нову славу са тежким непријатељем и постојаношћу, да се неће никада у историји заборавити њен беспримерни напор.

Лондон. — „Тајмс" пише: „Оно што јасно показује промену, која је дошла као последица наших великих победа од јуна и августа месеца, јесте факат да почињемо већ угрожавати извесним животним деловима Хиндебургове линије као Камбрез и у близини масива Ла Фере и Лаона.

Што пак највише вређа браће непријатељу то је што он не зна да ли је Фош досада испољио у целини свој план."

АМЕРИКАНЦИ О ФОШУ

Њу Јорк. — „Њу-Јорк Тајмс" пише, да нису били по ребри ови постигнути последњих дана успеси па ма се рекло, да је Фош донекле један од највећих стратега у овом рату. Ови успеси могу имати великих последица са стратегијског гледишта, како на фронту Соме тако и на фронту Весле.

Амерички листови тврде да се Фошова тактика састоји у непрекидну оптерећењу непријатеља, гоњењу га непрестано ни повлачење, час на северу час на југу. Ова тактика пружа велике нада.

НЕМАЧКА ШТАМПА О ПОРАЗУ НЕМАЦА

Цирих. — Немачки пораз у Француској почињу већ да признају немачки листови.

„Франкфуртер Цајтунг" пише да треба у садашњем часу обратити највећу пажњу „не с тога што се бојимо да наш фронт буде пробијен него с тога што добро припремљена и добро извежбана Фошова противофанзивна припрема коначни резултат целога рата. Бескорисно је тврдити да су последње операције неуспеле на Немце, чији утисак треба неутралисати. По среди је један инцидент, који треба жалити, али последња реч битке није још изречена".

Војни критичар „Берлинер Тегблата" приписује пораз великим тенковима чија појава у масама изазива нечега јеновјског, збуњујућа војнике и чинећи нервозним и најхрабрије међу њима. „Још на фронту Соасон — Што Тајери употреба

тенкова покидала је своје дејство. Непријатељска пешадија биће је прегазила ватре линије, пре него су се њени војници могли повратити од напоре пешачкости и пре него су се навикли на дејство свог оружја. На овај се начин могу објаснити њини губитци у људима и материјалу у битци од 26. јуна 1918. године."

УЧЕШЋЕ ТЕНКОВА У БОРБИ

— „Balkan News" —

Кад тенкови врше напад, тада непријатељска пешадија није у стању ничим да им се одупре. Ако је она под заклоном у рововима, тенкови тако рећи најпре на ровове и отварају ватру право у ров, док пешадија пешадија која иде за њима не дође и заузме тај положај. Ако војник искочи из рова и загребе преко отворена поља, тобџије са тенкова косе га ватром из митраљеза пушке и кертечем из топа; ако пак војници леже у рупи или у рововима тенкова прегазе преко њих и згњече их.

Тенк је опкружен против пушчане или митраљеске ватре на свима околњацима, а ручне бомбе имају на њега исто дејство као и трула паланџана. Једино директан хитац из пољског топа или из топа који је нарочито одређен за тучење тенкова у стању је да заустави тенк.

Има нечега сасвим необичног, нељудског у нападима тенкова; као велике гвоздене рептилије, тенкови пужкају и вијају се тамо амо, окрећући се свом својом дужином са чудноватом брзином. Усплашени топови блуји ватру окрећу се у свима правцима и на под којим се углом приближно или на којом брзином иште тенк, топови су тако постављени да увек могу бити окренути на непријатеља.

Одмах по првој употреби тенкова биле су израђени нови и усавршенији модели који су одређени за ратне употребе и уз то обилато снабдевени и наоружани. Кад су пре годину дана људи мислили о десетинама тенкова, данас их већ има на стотине, и нема бољег начина да употребимо нашу живу снагу него да је метнемо у тенкове.

Први тенкови биле су спори и нису могли ићи врло далеко. Они тенкови биле је снабдевени у новим моделима и они имају два пута већу брзину и три пута већи пречник дејства. Стари тенкови су сада употребљени за снабдевање и довоз горива, муниције и осталих потреба своје браће.

Тенкови, пак, израђени под именом „Мали Хртови" одређени су за нарочито брзе акције и за врло широко поље рада. Они „Мали Хртови" су праве убилачке машине — дестројера, као што их хумор звучан један описује. Они праве 24 километра на сат; они убијају својом топовима и својим митраљезима, и какво одељење оних „Малих Хртова" може врло лако којурати до какве батерије и побити послугу и запрегу пре него што би топови могли бити спашени.

Брзи, немилосрдни и неосвојиви они пролазе кроз германске линије, преко свију препрека, и њихове ће заплењују батерије њиног пре него што пешадија и велики тенкови дођу.

мајор Џералд Сим

НЕКАДА И САДА

Цирих. — Хинденбург је телеграфисао Хертлингу: „Немачка води страшну борбу. Велике и значајне битке је неминовне. Немачки народ зна, да је његова судбина у игри. Ја њиме уверење, да је отаџбина сва укружена ова војске у борби".

Берн. — Хертлинг је изјавио: „Терет рата притискује много наш народ. Неће се трудити да од нас крајем обилност ситуације. Телесним жртвама у крви придружују се такође обилне тешкоће исхране. Врховна команда гледа на ситуацију хладнокрвно, и ако је сматрала за потребно да помакне унапред линије на наше тачке. Молимо Бога, да нас упути на брзом миру."

Париз. — Један Швајцарац, који је дошао из Немачке изјављује, да је од пре шест недеља велико разочарење захватило Немачку. Ако се војни догађаји не поправе, могу у земљи избити немири, који ће можда превазићи бољшевички хаос у Русији.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вкп. М. Анђелковић.

Бр. 236. ПЕТАК 24 АВГУСТА 1918. ГОД ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 24. августа

Српски званичан извештај. — 23. августа, у току ноћи јача обострана артилериска акција у области Доброг Поља.

Солун, 24. августа

Француски званичан извештај. — Артилериска активност на целом фронту, јача у кључу Цуке.

Савезничке ескадриле бомбардовале су железничке станице и спаваонице у околини Вардара.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 24. августа

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи француске трупе одржавале су додир са непријатељским заштитницама и напредовале источно од северног канала и у правцу Ена.

Источно од Несла, Французи су прешли канал Соме у близини Воајена и Офроа. Јужније, Французи су прешли Омбле, Емери А'он и Флави Ле Мелде помакнувши своје линије од Гискара до улаза у Берланкур. Између Елете и Ена заузели су Кламеси, Брej и Миси сир Ен. Јуче у вече одбили смо два снажна [illegible] на Мон де Томб и источно од Лејна и задржали смо своје положаје.

На фронту Весле, америчке и француске трупе стигле су на висове који господаре Еном; проширујући своје напредовање француске трупе прешле су Весл и између Вантова и Жон Шери.

Ништа важно на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана француске трупе наставиле су гоњење непријатеља у повлачењу на фронту северног канала и Весле и напредовале знатно, у пркос непријатељском локалном отпору на који су наишле на неколико места.

На северној обали канала Соме, Французи држе Флавиј и Офроа. Јужно, они су примакли своје линије путу за Хам на коме су од Плеси Пат Доа до Берланкура. Југо-источно од овог села француски фронт пролази кроз ивице Гиври, Кајуел, Крепињи, северно од Марест Данкура, јужне ивице Абекура. Французи су напредовали на извесним тачкама за 6 км. по дубини на целом фронту Елете. Немци, истрошени упорним борбама које су се водиле још од 7. августа, отпочели су данас око 15 часова да попуштају пред француским трупама које гоне немачке заштитнице. Француске јединице брзо су напредовале северно од Елете и заузеле Пјерманд и Отрвил, као и велики део доње шуме Кусиа. Источније, Французи су посели Фоламбреј, Куси Ле Шато и Куси Ла Вил и напредовали до на 1 км. од прилике од Френа јужно.

На десном крилу, фронт пролази источно од Ландикура. Јужно од Елете, Французи држе линију Невил сир Марживал, Врељи, западне падине фора Конде. Преко 30 села повраћено је у току дана на овом делу фронта.

Северно од Весле, Французи су на обали Ена, између Конде сир Ен и Вјеј Арое. Источно, француска линија иде северно од Дизела, Барбонвал и на висоравни пољског добра Борегар.

Лондон, 24. августа

Званичан извештај. — Јуче су вођене упорне борбе северно од Лиса. У јутру наше трупе напале су и заузеле брдо 63, југо-западно од Месина, заробивши преко 100 војника. После подне заузели смо село Плојекстерт и заробили око 100 војника са извесним бројем митраљеза. Северно од брда 63 наше трупе биле су непрекидно у борби у сектору Витшајете, где је непријатељ напао у више махова али без успеха. На фронту Лиса наше таупе држе сада ову општу линију: Вормезел, Вулвергем, Плојекстерт, Њев, Лаванти, Живанши. Јужно од Нев Шапела до Живаншиа ми смо поново освојили стару линију коју смо држали пре 27. марта а источно од Живаншиа заузели смо један део немачких старих положаја.

На јужном борбеном фронту непријатељ је снажно напао на наше нове положаје код Енши ан Артоа јуче у вече, али је одбијен после жестоке борбе.

Поправили смо своје положаје јужно од Мевра и источно од Ермиа и заузели смо Невил Буржонвал. Јуче је непријатељ извршио пред вече јак противнапад источно од Мананкура, али је одбијен. Вођене су такође борбе у близини Перона где смо мало поправили своју линију.

За последња четирп дана британске трупе заробиле су преко 16.000 војника и запленили преко 100 топова.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 24. августа

Званичан извештај. — На целом фронту слаба обострана ватрена активност и умерена активност наших извиђачких одељења.

ЛАНСИНГОВА ИЗЈАВА О ЧЕХО-СЛОВАЦИМА

Вашингтон. — Државни секретар за спољне послове г. Лансинг објавио је овај коминике:

„Влада Сједињених Држава признаје, да постоји ратно стање између организованих Чехо-Словака и Немачке. Он признаје њихов Народни Савет као Владу, „de facto", с којом је Влада Сједињених Држава готова да ступи у формалне односе".

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Догађаји се развијају најповољније што је, у осталом, и најлогичније. Савезници прикупљају пукове непрекидних успеха, које савезничке армије постижу већ месец и по дана. Британске трупе се нису задовољиле само гоњењем непријатеља; оне су га разбиле на такав начин да је непријатељ већ принуђен да правца у свом званичном извештају да су његове линије пробијене и означава као отворну линију, линију коју су већ трупе маршала Хега прешле. Непосредна опасност по Дуе и Канбре постаје већа. Ови успеси неће остати без одјека на осталим деловима фронта, нарочито на сектору Манженове армије, која је својим стално нападима задржала највећу немачку војску. Постоје тесна веза у операцијама савезничких војска. Садашње победе

последице су њихових заједничких комбинованих напора.

„Еко је Пиза" овим речима истиче важност британске победе: „Факат покушаја да немачки Врховна Команда није била у стању ни после 46 дана напора да запусти пробоје своје линије. Британским стратегија маршала Фоша, Хинденбург пичи на борца коме је ник помрачен једним ухрчућим песаком, и међутим осећа да долази други удирац."

Париз. — Борбе северно од Соасона добиле су од пре два дана карактер беспримерног бесиња и огорчења. Немачка бици у борбу своја најбоље дивизије гарде, које се стално спотичу о храбре њиве и америчке дивизије. Сукоб је фантастичан. Непади и противнапади следују са таком брзином да се често не разликују један од другога. И поред неизбежних талисења напред и назад, Савезници имају несколику надмоћност и начињу непријатељу своју волу, савлађујући га стално и напредујући постепено.

Од јуче су ограничени многи пожари на појединим местима позади немачке линије између Весле и Ена.

Париз. — Битка се настављи огорчено и са особитом жестином на огромном масиву између реке Ое, Елете и Ена, где су природна положаји необично згодни за одбрану. Непријатељ се грчевито упиње да се одржи на својим положајима. Ово се не може борба напгитнице, него права велика битка са знатном артилеријом и непрестано пристизањем снага, па иако Французи продиру даље.

И на другом делу фронта Енглези воде борбу и заузимају терена. У Фландрији, повлачење Немаца ка Лису постаје нагиње, тако да је непријатељ принуђен, маневром маршала Фоша, да напусти земљиште које је тако скупо платио у априлу месецу ове године.

Лондон. — Лист „Ревиџе Њус Пејпер" пише, да је један врло утицајан војни ауторитет изјавио:

„Ми нити се осећало Немци ће ове године изаћи из Француске."

ПОЉСКА ШТАМПА О САВЕЗНИЧКОЈ ОФАНЗИВИ

Париз. — Пољаци, како на Аустрије тако и на Пруске, не посматрају догађаје на западном фронту кроз увеличано стакло Берлина и Беча. Ево неколико напоја из пољских листова из Кракова и Познања, која дају о томе карактеристичне доказе.

„Глос Нароку" од 12. августа пише у уводном чланку поводом Фошове офанзиве: „По трећи пут великим фронт тражи промену која може донети одлуку светског рата. Прва промена десила се на Марне 1914 године, друга великим немачким повлачењем на Сому. Савезници су добро припремили своју офанзиву. Данас се потпуно разуме зашто је Фош штедио своје резерве и пустио Немце да продиру у Француску. Још за време битке на Марни прекинуло се да је велики дељ на од оперативних база необично много компликовала снабдевање покрета немачких трупа.

„Сем тога, Фош је чекао долазак Американаца и Енглеза у довољном броју а чим је ситуација постала онаква какву је он желео, он је отпочео своју офанзивну акцију која је носила крупне успехе. Стопу по стопу, Немци губе плодове својих последњих офанзива".

Лист „Дневник Познански" од 15. августа пише: „2. јуни донео је потпун преокрет у ситуацији на западном фронту. Савезничке трупе, које су дотле држале у дефанзиви, прешле су у офанзиву. Од тога дана њихов притисак расте по снази и по ширини.

„Борба захвата сваког дана нове зоне.

„Не треба се још надати да ове борбе, ма како огорчене да су, донесу крај савезничке офанзиве; вероватно је да битка још није достигла свој врхунац."

ПОДЛИСТАК

ЛУЈО В. ЛОВРИЋ:

САВЈЕПАЦ И ГУСЛЕ У НАШОЈ БОРБИ*

У вјековној борби свих Југословена (нарочито Срба) за слободу и ослобођење савјезац кво

*) Поручник Луја В. Ловрић, брат Хрват са Хрватског Приморја, био је командир чете у 2 пуку Југословенске дивизије. На Кокарџи у Добруџи одликовао се јуначтвом. Изгубио је обадва ока. За своја јуначка дела одликован је: Карађорђевом Звездом, руским орденом Св. Ђорђа и румунским орденом Михаила Витеза. Сврши је у Лондону курс за слепе и сад отвара које даје за интерну сам лично откупљена на машини.

народни пјевач и гусле најјачи су борци и најуспјешније оружје. Тешка времена у којима се сада налазе наши народ и наши крајеви, као и могућност да сам као слијепац могу боље посматрати ту чињеницу, понукали су ме на кратак осврт.

У великој нашој борби појава је слијепаца пјевача нигдје свега нарочита и јединствена: без овога братца, неразлучива од гусала. Не мање његова је појава свугдје сасвим и од неопходнијих послова. Непокољебиво је јак и до удивљења стрпљив у своме раду, он је спокојан и неуморан. Не сустаје и неустрашив је пред свим могућим потешкоћама и страховањима. Не вакса својим очима он се ослања на мисли и мишљење, препуштајући се својим осјећањима. Док очи наилазе на запреке у простору и времену, мисао је слободна, за њу не постоје запреке. Очи виде само садашњост, мисли заиру у прошлост, мишта виђа и ствара будућност. Опипом и његова моћ и начин стварања и изражења. За мисли и мишљење не постоје запреке. Ево нам стихи, који ће то најбоље потврдити.

„Ја изгубих очи соколове,
Али имам крила љубучка,
Па ћу летим куда ми се свиђа,
Моја мисо запреке не знаш."

Слијепци пјевачи живе у народу за народ. Они је свештеник Слободе и проповједник љубави к' Домовини, одрекавши се својих циљева у раду за циљеве народа. Он је вјечити путник и нема свога дома: његова је кућа свугдје гдјекоје живога краја. Гусле и пјесма су чудотворни кључ, који отвара свачије срце и свачију кућу. Он не воли да је везан на једно мјесто; њему се хоће ширине, полета и пјесничке слободе. Он је пјесник, и пјесма мора бити слободна. Предањима за то најлепше вели у својој пјесми „Бег и унук." У њој говори он врло уста старца-слијепца овако:

„Не познаје пјесма заповједи,
Слобална је — своме гласу слијепи".

Народни пјевач познаје сав наш крај, њему је пријатељ свакс. Ево вам његов стих, који нам то најбоље каже.

„Од Бегрида града до белог Трсита,
Куда грехом свако лето ми пролитена:
Свугдје су ми широм отворена врата".

У своје вријеме у нашим крајевима није ни било пролитења без слијепца и гусала; па је народ говорио: „Где нема њега, нема ни пролитења". Занимљиво је и то, да је обичај пролитења почео у нас слабити и ишчезавати тада, када су почели нашчезавају народни пјевачи и гусле. Жали Боже, данашње нема много ни пролитења ни пјесме. Његова је пјесма тјешила, бодрила и јуначила, гајећи веру и вјеру на бољу будућност. Кад је стечено сва народ и кад вако ваје сиво ни да пасне, он је пјевао доле не бојећи се и без страха. Често напазимо примјера у народној пјесми, где слијепац у име народа и у његову обрану говори сиђницима и пашима, опомињући их на осветуБога и народа. У томе раду он се не боји, не штеди свога себе, не мири за последице. Не једанпут нађи ћемо у народној пјесми пјесму, што је слијепац пјева у затвору, затворен по сиђницима. Шта више ни се то, да су многи платили животом, служећи свету завади које се нису хтјели окрени ни прек сриђу. Њега нико брига што ће на рекну други. За њега су сви једнаки и он ће свакоме да скрене истину у очи.

Народни пјевач, слијепац, пјесник је мисли и осјећаја. Не види ноћуше, али осјећа јаче него ко други. Он не види и његове пјесме не обилују бојама. Он замишља све у форми, и те форме су најнаравне и фантастичне. Предмет пјевања он је слушао од других, па и појединачну пјесму, то му служи основом. У кићењем развитку мисли и идеја он је самостаран. Мештровић је сазидао косовски храм вјерно по народној пјесми, опатце му и успјех. А тко је сазидао народну пјесму или барем тко ју је прикупљао и уређао? Тко јој је дао те снажне, што више фантастичне облике? Тко ју је сачувао, узгојио и пјевао? На сва ова и слична питања овај је одговор: „Слијепац, као народни пјевач и гусле." Он је био заштитник свих начела Вјере, Правде и Истине, пјесник љубави к Домовини и витрени родољуб. Све то потврђује нам најјасније овај његов стих:

„Гусле моје од јавора суве,
„Што ми вјеру и народност чуве."

Вук Стефановић-Караџић усклинуо је једном, незадовољан спорим развитком нашег народног покрета, од прилике овако:

„Дајте мени тисућу слепаца,
Јер у њих је освета Косова!"

Лондон, мјесеца српња 1918.

Штампарија Краљевине Србије.

Одговорни уредник В. М. Анђелковић.

Бр. 237. СУБОТА 25 АВГУСТА 1918. ГОД ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 25 августа

Српски званичан извештај. — 24. августа у току дана није било важнијих догађаја на фронту српских армија. — Преко ноћи јаче дејство обострани артилерија јужно од Градешнице.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 25. августа

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи Французи су настављали напредовање између Соме и Весне. Француске трупе преше су Сому још у близини Комбанкура и Јужније, на равним тачкама, и довр ше до пута који води из Хама за Перон. Јужно од Ха и Французи су заузели Плесн Пат Доа, Бермикур и напредовали с ону страну Гавран, Кајуела, Кревањна и Абекура.

Северно од Елете, Французи су стигли до у лаза у Сен Серан и до висоравни северно од Ланкримура. Јужно од Елете, француске тр су на обали потока Вожејона.

На фронту Весне америчке трупе помакле су своје линије ка приступима у Вилер ан Прејер, северо-источним предјелима Рамбона и заузеле Грен.

Званичан извештај од 23 часа — На целом фронту и између Соме и Кан настављања француских трупа није се успорило у току дана и поред немачких напора да заустави француско напредовање, нарочито северно од Елете. Французи ирже Хам и Шони. Источно од северног канала Французи су заузели фронт на линији коју обележавају Лиши, Форест, Вилер Сен Кристоф, Ктуји (источно од Хама), Бруни, Вансен, Инљ Ле Ге, Вирн Нуре (северо-источно од Шонеја). Од јуче француске трупе напредовале су местимично преко 10 километара по дубини. Северно од Елете, Французи ирже коју муку Кусна ко Пти Парвин. Немци су морали напустити у шуми знатну количину материјала и много спасилаца муниције. Даље јесно, Французи ирже улазе у Френ, Кенси Бес, западно ивице Воксајона, пошло до бро Моиви и Лафо. Французи су опет заузели своје старе ровове на целом фронту северно од Ена. Јужно од Ена Американци су поново напредовали у области Вилер ан Прејер и Ремејона.

Лондон, 25. августа

Званичан извештај. — Наше трупе напустиле су јуче прелаз преко Соме јужно од Перона у прилог снажном отпору непријатељских заштитница. На источној обали реке заузели смо сеа Сен Кристе, Бри, Ле Мениљ и Брентел и заробили известан број војника. Напредујући даље с обе стране пута Амијен—Сен Квентен, наше трупе стигле су до Ати и Мон ан Шосе. Источно од Перона, заузели смо Доан и знатно напредовали на висоравни између Перона и Нирви (10 км. северо источно од Перона). Држимо Бисе и ходили смо ко линије Тишје Ла Фос и Еканкура. На овој линији вођене су прошле ноћи жестоке борбе.

На фронту Лиса, у току ноћи, наше трупе заједобиле су терера западно од Ла Басе и обавиле успешно јачи непријатељски напад на нове положаје у овом месту. Успех нашег сталног напредовања у току дана и прошле ноћи. наше трупе поселе су ивице старе немачке линије источно од Нев Шапеља и ирже опет стару линију британску у сектору Фокисара.

У јучном успешном нападу који смо извршили јуче у веће наше трупе су напредовале северо западно од Армантијера и заробиле војника.

Дечији извештај. — На јужном делу западног фронта настављано напредовање у тесном

комору са француском армијом на нашем десном крилу. Јужно од Перона, наше су трупе већ око 7 миља источно од Соме и напредују на општој линији: Моиши, Легаи, Врен, Тенкур која смо места сва заузели. Брао смо савладали отпор непријатеља који је покушао да заустави наше напредовање и заробили смо. извесан број војника.

Јужно од Коломе, на високом гребену Нарлин, непријатељ је дао најогорченији отпор. Жестоке борбе развијале су се у околини села Нарлин и Екаикурт, у долини северно од овог последњег села. Ова два села сада су у нашим рукама. Наше трупе настављају свој притисак с ону страну ове висине и заузеле су Лонгивен и Лирамон прибављајући се Мену ан Кутар и јужној страни шуме Авренкурт. И овде смо заробили извесан број војника, на јужном делу борбеног фронта.

Северно од канала Ла Басе вођене су се ло кашње борбе западно од Ла Басе и источно од Бак Сен Мор. У овом последњем месту заробили смо неколико војника. Наша линија помакнута је мало у напред према Ержевгену и југо-источно од Изра.

Лепо време, и ако више облачно, допустило је нашим аеропланима и балонима рад преко непријатељског ланца, нарочито на обавештавању покрета и намера непријатеља, на сликању отбрамбених радова, на уништавању митраљеском ватром непријатељских трупа и бомбардовању као и на осматрању пејства наше артилерије.

Непријатељски аероплани летели су у многобројним формацијама над немачким линијама и повремено били су веома активни, особито у области Кинбреа. Уништили смо 23 непријатељска аероплана у ваздушним борбама и 14 оборили смо иза контроле.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 25. августа

Званичан извештај. — Дуж планинског фронта наша артилерија бомбардовала је успешном концентричном ватром линије на фронту и непријатељску позадину. У Конкељач (Позина) и у долини Аса сукоби наших патрола са непријатељским извиђачима које смо сузбили.

Северно од Монте Нера заустављали смо покушај непријатељског упада у наше предње линије и, прешавши у противофанзиву, наша посада натерала је противника на бегство нанешши му осетних губитака.

На хоризонту Пјаве одбили смо пушчаном ватром непријатељске извиђаче који су покушавали да пређу реку на чамцима.

ОТВАРАЊЕ ФРАНЦУСКЕ СКУПШТИНЕ

Париз. — Приликом отварања нове скупштинске сесије г. Пол Дешанел изјавио је, усред бурног пљескања, дивљење Француске француским армијама које су победиле немачке армије. Он је поздравио тако исто и наше славне Савезнике, чије ће нам пријатељство увек бити драгоцено за време мира као и за време рата.

Господин Клемансо се придружио речима Председника Скупштине и додао: „Наши велики војници — војници су цивилизације. Они потискују и разбијају хорде варварства. Они ће наставити вршење њиховог задатка до крајње победе и док се не поправе срамне неправде учињене у прошлости."

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Први — „Пти Журнал" пише да је Емберова армија заробила највише Немаца и заробила највише плени у сектору Новјона и у масиву брегова које је центар Боже, јер су немачки контингенти Јужније Гискира и Божна били потпуно опкољени успех нашег напредовања ка поменутим местима.

Листови су примили са великим задовољством вест о немачком поразу и надају се великим резултатима. „Ом Либр", констатујући неоспорну предност коју има савезничка команда над Људендорфом, каже да Немци имају још око

15 свежих дивизија и ће има места великим напи-ма. „Треба умети чекати и ценити досаде постигнута резултате", завршава „Ом Либр".

НЕМЦИ О САВЕЗНИЧКОЈ ОФАНСИВИ

Париз. — Лудендорф је изјавио „Фосише Цајтунг" ово: Неће повлачење наших на повлачење у тврђаву после извршеног испада на Мирин. — Ово тврђење је тачно. Али треба додати да готово увек овакво повлачење доноси поражавајуће последице, пошто тврђава пада увек када се потпуно опколи.

Цирих. — Коментаришући нову француску офансиву, дописник „Бадише Ландесцајтунга" у немачком главном стану пише: „Французи су употребили у овој офанзиви са свим нову тактику. Француска артилерија била је планирана далеко повољнија положаја непријатеља, тако да је могла утицати пуним дејством на Немачку непријатељ, без бојазни да буде ућуткана.

За вештату своје непријатеље, Французи су усвојили употребу формација тенкова, која су и у овој офанзиви употребљена у масама.

ФОШ ПАРИСКОМ ОПШТИНСКОМ ОДБОРУ

Париз. — Одговарајући на честитања париског Општинског Одбора, Маршал Фош се захвалио у своје име и у име француских и савезничких армија, додавши да је немачка најезда која је грозила Паризу и Амијену сломијена и да ћемо неумитно наставити гоњење непријатеља.

АРМИЈЕ МАНЖЕНА И ЕМБЕРА

Париз. — Мајор Сварје, говорећи у „Матену" о успесима Манженове и Емберове армије, пише:

„Обе армије постигле су потпун успех; Манженова армија, која је имала врло тежак задатак, извршила је тако величанствено да су неки пукови, електризирани победом, у тренутку када су требале бити смењени, тражили да и даље наставе гоњење непријатеља. Ове трупе, са пуном вером да ће побеђити средствима која су им стављена на расположење, остварише су чудо које се и даље продужава.

Емберова армија задобила је у борбама од последњих дана резултате који су довели у опасност једну од најважнијих тачака непријатељске одбране. Она је омогућила на свом десном крилу акцију суседне армије, потпомогла армију на свом левом боку и добила своју засебну победу, чиме је исписала још једну сјајну страну у њеним већ богатим именима."

ФОШОВА ИЗЈАВА ШТАМПИ

Париз. — Маршал Фош дао је представницима штампе ову изјаву:

„Могли сте констатовати, господо, да 5. јуна отпочете операције иду врло добро. Ми немо их наставити. Што се тиче будућности, нећу ништа да прорачем; стварност вреди много више него ли најбоље обећање. Не одузи ничему величати претерано њен. Треба рачунати са фактима, чијем остварењу теже сви моји напори.

СТРАХ ОД САВЕЗНИЧКИХ АЕРОПЛАНА

— Из писама њемачких код заробљеника —

„Огерскајм, 20. јуна. — Сваке ноћи, када је месечина, посећују нас непријатељски аероплани. Од њих патимо врло много. Кад ће једном доћи час када ћемо моћи казати: сад је мир! Шта нисмо препатили, ми, јадници. Глад, жалост, браћо!.. Отац и ја, били смо болесни од шпанске грознице, тако је зову, али у ствари та је болест последица недовољне хране."

„Ордеген 14 јуна. — Јеси ли чуо за несрећу, која се десила у Калчу? Крупова фабрика бачена је у ваздух у 11 и по часова. Експлозија је изазвана намерно. Прича се још да ће да буде у ваздух све Крупове фабрике, да би се једном учинио крај рату. Не може се ништа говорити, јер се човек налази опасности... Забрањено

је ван у Кнеч, да се не би видела катастрофа. За брањено је и пристојава да пишу о томе. У Брајтену пропуцали су сви провори и живови ох потреса."

ИЗ КЊИГА СТАРОСТАВНИХ

XVII.

КРАЉ СТЕФАН ДУШАН У ПРИЛЕПУ

(Године 1337)

И ратоваше, године 1330, Срби и Бугари. И би страшна битка на Велбужду код Вустенидла, јуниа 28. И Срби победише Бугаре, и покорише сву земљу бугарску. Сам наследник престола српског, младн и витешки Душан, командовише коњицом српском, и у томе лутом боју погибе цар бугарски, Михаило Шишман. И сви се бојари бугарски, побеђени, преклоше војсци српској, и поклонише се краљу Стефану Дечанском и Душану, и паде сва Бугарска под ноге српске. И у краља Стефана затрепери још једном велико и милостиво срце српско, и остави мирољубиви крај, ка Бугарска и даље траје као своја држава. Само на престо бугарски повратише сестру Краљеву, Ану, и малолетна јој сина Стефана Шишмина II.

Али земљу Србију обузе, потом, унутрашњи немир. Многе војсковође и владике, челници и управници, и многи народни љубимци и набрашници, стадоше отворено негодовати против старога краља, што ко краља не истреби у Бугарској семе раздора, и што не казни Бугарску... И та распра ће гиње старога и мирољубива крвник, и Србијом овлада син његов, Душан, јеканаести владар на велике и славне поне Немањића.

И поче на престо српски мирно и, већ прослављени, Душан, краљ Стефан Душан, и смири се народ, и сложи се земља, и отпочеше рати и велики ратови са Византијом и Угрима, за ослобођење српских земаља и за јединство српскога народа. И ослободи Стефан Душан, брзо, и остатак српских градова и области на југу и истоку, и присаједини их Отачаству своме. И покрене војске Душанове ко Јадранскога и Егејског мора...

И завлада, потом, мир у српској земљи, и почеше се срећавати ослобођени и освојени градови, и процветаше трговином и свакн напретком.

И не прође дуго, и поче народ из нових градова и области да пади Краљу на молбу, да посети, Краљ, и обасне краљевском милости и њихове градове и села, и да пади Краљ, њихове цркве и манастире, њихове школе и болнице, што поклоне његови прародитељи, које држаху земље ове.

И објави се у земљи милост Краљева, да ће посетити Краљ нове градове и нове области, и учиниће се свуди краљевске припреме. И раскрилиће се срце Србаља, што ће у својим градовима да сагледају светло лице свога ослободиоца, мудрога и моћнога Краља свога. И спремиће се краљевски свеци и тегљаши; састреће се градске у лице скрлетом и кићењем, и осветиће се цркве и манастири, и забрујаће звона са богомоља.

И поће Краљ Стефан Душан са Краљицом и Краљевићем Краљевства свога на посети нове своје градове и нове своје области. И окружиће Краља на путу, севасткократор и деготет; епископи и хоро-епископи; чаушици, војводе, и кнезови; архимандрити и протосинђели, и многа друга велики и мали властели, сјајна свита Краљева.

— Свршиће се —

ВИШИ КУРСЕВИ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА

Виши курсеви француског језика предавања француским лицеју почеће ће рад ох 1. октобра (по ст.)

Предавања се састоје из три курса:

Француски језик, практична вежбања француског језика — француска литература.

Часови ће се држити понедељником, уторником и средом ох 7 и по до 8 и по часова у вече.

Слушаоници ће се такође моћи свим обавештењи о француским вишим школама и универзитетима.

Упис ће почети у француском Лицеју, у Солуну, улица Енвои. ох 24. септ. (по ст.)

Школарина износи 10 драхми за један курс и за једно тромесечје.

Штампарија Ратношине Министарства Војног. Одговорни уредник Вин. М. Анђелковић.

Бр. 238. СУБОТА 26 АВГУСТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 26 августа

Српски званичан извештај. — 25. августа већа активност обострани артилерија јужно од Градешнице.

Солун, 25. августа

Француски званичан извештај. — Артилеријска активност на целом фронту, особито жестока у кључу Црне.

Источно од Дојранског језера јака бугарска извиђачка експедиција је једну бугарску објавицу и ухватила се са заробљеницима међу којима један официр.

Савезничке ескадриле успешно су бомбардовале радове у непријатељској позадини.

Солун, 26. августа

Француски званичан извештај. — Између језера сукобили смо се губитцима по непријатеља јаким покушај препада извршен пре зоритком жестоког бомбардовања.

Артилеријска активност на целом фронту, јача у секторима Срке и Љумнице.

Савезничка авијација имала је велет ваздушних борби у којима је један непријатељски аероплан оборен ван контроле, а други један је с муком слетео у непријатељске линије.

Јучерашње бомбардовање непријатељских логора код Рамобора потпуно је успело, примећена су многа дима и много људских и животињских лешева.

ЗАПАДНО ВОЈИШТЕ

Париз, 26. августа

Званичан извештај од 15 часова. — С обе стране Соме Французи су заузели Патон, Сомет-Бокур, Дирп, Олеви на 5 км. источно од Хами. Јужније, Француска крила Кнеа и стигли су до непријатељских линија шуме Жилн.

Северно од Оаве, француске трупе ушле су у Терњае, напредак се поред железничког пута и канала источно од ове варошп.

Северно од Елете, сва ноћ шума Кусна у фр пиуским је рукама, као и Барака, које смо освојили после упорне борбе и у прилог отпорном отпору непријатеља.

Северно од Кеана-Бас, Французи су ушли у села Одер и Басол-Одер.

Јужно од Елете, Ниште ја Фос, фор Ковле и Конке сир Ен у нашим су рукама.

Северно од Весне ништа важно.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана напредовање француских трупа износило је 7—8 км. по дубини на фронту Соме. Немци који су повећали свој отпор у прилог својим напорима, нису могли осујетити преласк француским трупама канала Сен Квентена, који су наше трупе прешле код Тињи Е Пон и Сен Симона, после жестоке борбе. Она два места у рукама су Француза.

Од севера ка југу наше трупе крше опипу линију: западни приступ у Во, Фликијер, Апренкур, источно од Тињи Е Пон и Сен Симон, Анеи, западни приступ у Жиси, железничка пруга Хам —Терњае, Апиња—Руа и Барани. Немци су остављали у нашим рукама веома знатан материјал.

На фронту Елете и између Елете и Ена ими мало промене. Француски су напредовали северно од Воксајона и заузели Сен сир Ен. Одбили су ова жестока противнапада Немаца јужно од поменуте Лафо. На целом делу овог фронта, као и северно од Весле, Немци су жестоко реагирали својом артилеријом.

Лондон, 26. августа

Званичан извештај. — На целом фронту Јужно од Аренкура повлачење Немаца настављ се под непрекидним притиском наших трупа. Стигли смо на линију Бовоа, Ровел, шуми Арен-

кур У својим честим сукобима са немачким патрулама, наша предња одељења задобијају заробљеника и износе много губитака непријатељу. Мигацији утва и минирерског материјала као и велики количини ратног материјала, који смо овде запленили, показују да је непријатељ намеравао да задржи бојно поље Сому преко зиме, што се иначе види и по великом његовом поклонству које смо му приметили. Северно од Аренкура, наше трупе заузеле су утврђену тачку познату под именом „Спојишни" на западној обали канала северног, према Ермију, и заробиле неколико војника са неколико митраљеза.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈНИШТВО

Рим, 26. августа

Званичан извештај. — Источно од Азијага, француске трупе извршиле су јуче у јутру, после кратке али жестоке артиљеријске припреме, препад на непријатељске положаје Сиземола, уништивши посаду у јакој борби. Пошто су уништиле непријатељске одбрамбене радове француске трупе вратиле су се у своје линије са 47 заробљеника. У Вал Ковчеј (Ђудикарија) и у Вал Астико наше предстраже одбиле су непријатељске групе; у Вал Францела наше минирачке патроле заплениле су оружја и материјала. У области Граппе непријатељска јуришна одељења покушала су у 3 маха да напашу на наше положаје код Солароло, али су одбијена и растерана успешном ватром наших батерија.

Крф, 25. августа

„Српске Новине" објавиле су укав којим се највећи талијански песник Габријеле д' Анунцијо обраћа Краљевом војском са написима.

(Пресбиро).

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Линија немачког повлачења, која обухвата простор између Соме и северног канала, повређена је на оба краја, пошто су Савезници заузели Перон и Новјон, који се налазе на источној обали реке. Према томе, изгледи немогућно да се непријатељ може држати дуже на овом сектору. Између Соме и Скарпе напредујемо неуморно. Тако исто и у Фландрији под јаким притиском Енглеза, Немци проучавају своје повлачење ка Лису.

Дописник „Хавасове Агенције", резимирајући досадашње постигнуте резултате, одаје част ћудерну Фошу, који игра једину од првих улога у победоносном распостављању ситуације.

„Увиђавни опасност, пише исти дописник, Немци су нагомилали своје снаге према Манжену али нас тај распоред ни мало не плаши. Ми знамо да је већи део немачких дивизија исцрпљен, јер бројно стање чета извесних дивизија не износи више од 50—80 људи.

„Ситуација је данас одлична. Ми држимо непријатеља и нећемо га лако пустити. Од 5. јула армије ђенерала Дебење, Манжена, Ебера и Дегута стално туку непријатеља и потискују га. И овога пута Немци су извршили рђав маневар. Наше армије надирале су потпуно и сада не вреде на Хинденбургову линију. Шта ће после бити, видећемо, само је за сада Немац изгубљен и неће се лако наћи."

Париз. — „Ом Либр" предвиђа да ће Луденгорф, који се буде повукао на чувену Хинденбургову линију, после страшних порава које је претрпео, једва имати потребних ефектива да чврсто држи ту линију, увучени у борбу са немачку војску.

На који ће начин ова војска стати на пут свежим америчким армијама, снабдевеним најновијим материјалом?

Листови мисле да се овим питањем већ почиње бавити немачки командни штаб, јер је њима најјача (Хинденбургова) линија повређена код Араса и скоро досегнута код Куси ле Шато и зависи да ли ефективи непрестано смањују. Она је већ смањила број дивизија услед деморалисања трупа, које је још више погодио претрпљени пораз. Дух код војника је толико пао да има сваког дана просечно по двадесет бегунаца у свакој дивизији.

Ауторитет Луденгорфа постепено опчињава и преноси мало по мало на командујуће армије на фронту од Нијпора до области Соасона, где је немачком крилу угрожен десни бок.

САВЕЗНИЧКА АКЦИЈА У РУСИЈИ

Лондон. — Чехо словачке трупе које опе ришу у области Бајкалског језера, спојиле су се са колицима ђенерала Семјонова, које су комше са границе Манџурије.

Овим је сва сибирска железница потпала под контролу Савезника.

Лондон. — На фронту Источног Сибира ске трупе и даље напредују и потискују бољше вике с ону страну Хабаровска.

Лондон. — Савезници северне Русије зау зели су место Обозерскаја, уклонивши 150 варобљеника и нанешши непријатељу велике губитке. Губитци Савезника лаки су.

ПОШЛО ИМ ЈЕ НАОПАКО

Париз. — Морал немачког народа јако је уздрман савезничким победама. Докле о томе нападају се у писању немачке штампе, која је принуђена да реагира против општег нерасположења и да демантује најузбудљивије вести које се преносе на све стране.

Тако „Диселдорфер Нахрихтен" доноси званично саопштење штаба обласне команде у коме се каже:

„У нашој области, као и у другим областима, протурено је много глупих гласова последњих дана. Реч је у опште о вестима које немају ни какког основа. Тако, опет се проноси глас да је Хинденбург извршио самоубиство, да су многе јединице на фронту прешле непријатељу, да су читави немачки пукови отказали послушност и т. д. У истом циљу појединци изнашли случајеви, који су се овде онде десили, претерано су преувеличани. Као се год даси неред приликом каквог транспорта, већ трећа лица препричава догађај кшо побуну читавих пукова. Предузму ли се мере да се појединци не удаљавају из својих јединица, почиње се причати да су читави пукови дезертирали."

Ова врста демантија, који показује да нема ника ничега у истини на онога што се прича, неће много утешити немачки народ, кога осећа да стоји ику врло рђаво.

„Келнише Фолксцајтунг", покушавајући да поправи дух у народу, признаје озбиљност ситуације, па каже:

„Сада је питање бити или не бити. Одлучно је на осећати тежак терет који нам је на раменима".

Исти лист упућује немачки народ да следује примеру Француза, хвалећи поуздање и несаломљиви дух француског народа. Сада у Немачкој истичу као пример јунаштво Француза. Министар унутрашњих дела фон Штајн, завршио је свој говор извикивши, позивајући их да се угледају на Француске.

Чак и „Лајпцигер Најесте Нахрихтен" пишу у том смислу.

„Берлер Кригсцајтунг" истиче гордост и апсолутно убеђење у победу француског становништва за окупираних крајева.

Ово јасно доказује да је дух немачког народа пао до очајања и да га треба дигнути, пошто завиди да се угледа на Француске. У Француској, макар какве да су биле ратне околности, нико није имао потребе да позива народ да се угледа на непријатеља.

ИЗ КЊИГА СТАРОСТАВНИХ

XXII.

КРАЉ СТЕФАН ДУШАН У ПРИЛЕПУ

(Године 1337)

(2)

И крену се Краљ из Кипшога и величанственога Скопља, и престонице своје, и дође Краљ у град Велес, и посети славни овај град, и поклони се надгробнима својих старих. И дође, Краљ, на Велеса у Прилеп, у великодушни град Прилеп, и застане, Краљ, овде на одморишше. И кођоше Краљу у Прилеп на пожељење, и на прије Краља: војвода Дмитар Мркша, управник битољских и воденских крајева; протосеваст Бранко Мишетовић, управник орлиских, елбасанских и костурских крајева; и кођо протосеваст Рељ, управник Струмише и Мелника, и кођоше Краљу војвода Богдан и војвода Прељуб, управници Сера и Драме, и искупише се све круге војске из ослобођених српских области.

И пође Краљ, у Прилепу, да се поклони Богородици Трескавачкој, и посети Краљ ону задужбину свога деде, Краља Стефана Милутина, и поклони се „Пресветој Богородици, благој пастелници рода христијанскога" и ниже Краљ ону задужбину свога деде, коју је Краљ Стефан Милутин, још као је подигао, „испуњао сваким утварима потребним за службу Богу и Пречистој Божијој Матери: многим божанственим иконама златом окованим и бисером украшеним; златним кадионицама и свећњацима, и свима црквеним утварима", које савременик Архиепископ Данило не може исказати. И разгледа, Краљ, ред и рад многи овога манастира, и похвали живот њихов.

И потврди Краљ сва добра овога манастира и сам га обдари новим и богатим добрима, и даде манастиру златонечатни красовуљ свој, да се нико, и никад, после њега не дира, да прекрачи оно што је он, Краљ, овом манастиру уредио. „...Ја, Стефан Душан, у Христу Богу верни Краљ свих Срба и Поморских земаља, наоружањем и помоћи сведржитеља Господа Бога и Пречисте Његове матере, и молитвама Светих мојих прародитеља Симеона и Саве, ослободивши ове градове, које држаше Византинци, ослободих и Град звани Прилеп, иде се налази манастир пресвете Богородице у месту званом Трескавац; манастир, који није толико украшен зградама и њиховим украсима и депотима, колико је украшен и прослављен законом и уставом Светих Отаца који у њему живе. И као год ко хвали живот иноке, који живе на Синајској или Светој Гори Атонској, нека похвали живот и ових иноха, и ја им устав — њихов — не покидам".

И разгледа, Краљ, тврђаве прилепске, и даде се депотама прилепским.

И поклони се Краљ, са Краљицом и Краљевићем, и храму чудотворца Николаја у селу Слепчу недалеко од Прилепа, задужбини свога деде Краља Милутина. И подари Краљ и сву задужбину. И изабра Краљ место у Прилепу, где да се подигне храм светом Архистратигу Михаилу, крсном имену свог Немањића, и удари се камен темељац овој краљевској и царској задужбини.

И искупи се много народа у Прилепу, и би велики збор народни. И сва се дивише Краљу и Његову Дому. И прикидаше се Краљу и све старе војске у Прилепу, Гребоврек и Секула, некада млади и храбри застављени у војсками краљевога деде, Краља Стефана Милутина. И приведоше војске Краљу многе своје ратне другове, опет друге ратнике краљева деде. И краљ милостиво прими све ветеране и почастова их. И сам их почастова вином. И задиви се свет старинама овим. И поклони Краљ милост своју и старим ратницима овим.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

И заблисташе, једнога јутра, копља и уредише се краљеви коњаници; и засвираше трубе и ударише тимпанбаси, и зазвонише свети звони на богомољама прилепским, и виде народ и поклони се Краљу, и поздрави слога Краља ослобођења. И отпутова Краљ са Краљицом и Краљевићем Крилевства своја и са свитом својом у простране нове области српске.

Х.

НЕМАЧКА ЗВЕРСТВА И ДИВЉАШТВА

Париски „Тан" доноси у свом броју од 11. августа по новом чланак о томе, каквим се све средствима Немци служе у рату.

„Из рапорта једног америчког инжињерског официра који је пратио немачко повлачење, пише „Тан", види се јасно каквим се ситанским средствима служе немачке трупе да би се осветале на претрпљени пораз. Најкарактеристичније су и врло често употребљавана ова лукавства Немаца: Поставе жице на траву које маскира удове у заклопке, а жице споје са минама. Упаљачи су под гомилом угља или гомилом уништеног материјала заклопке. У једнима крају експлозивне материје. Кад се стави на лако прикивене ексере, одмах избаја експлозија. Као случајно разбацани вином, појате друго, имали су исто дејство кад су војници хтели да их покупе. Врата, фијоке, астали, орманн кад су год отварани појављивале су се опасне експлозије. На путевима, на најмањи притисак кола, експлодирала би по која велика мина од 150—200 врла. Слачне експлозије појављивале су се и од прикривених по трави жица. Мине су најчешће и под гомилама цигала и препона, покривене бубретом.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Илија М. Анђелковић.

Бр. 239. ПОНЕДЕЉАК 27. АВГУСТА 1918. ГОД ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 27. августа

Српски званичан извештај. — Узнемиравајућа ватра променљиве јачине на више тачака фронта.

Јаче обострано артилериско дејство јужно од Градешнице.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 27. августа

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Овше Французи су заузели село Менаси и напали су на канаву Сен Кантен. Јужно од Овше непријатељи су јо уплаз у Серје.

У близини Лафоа и северно од Сен сар Ен Французи су окружили своје положаје у пркос новим немачким противнападима.

У јуче препаду, које су Французи извршили у Шампањи, заробили су неколико војника.

Званичан извештај од 23 часа. — У току ноћи Французи су поново напредовали.

Северно од Соме Французи су заузели Во, Пикардјер и Апенкур; источно од овог села заузели су Хамел.

Јужно од Соме отпор Немаца био је особито упоран. Вођене су жестоке борбе северно и источно од Сен Симона. Авен, на коју су Немци напали и потиснули, Французи су поново освојили у упорној борби и заробили око 100 војника. Артин (северо источно од Сен Симона) пао је у руке Француза.

С једне и с друге стране Овше Французи су заузели терене источно од Фирњеје и јужно од Серје.

Лондон, 27. августа

Званичан извештај. — На јужном делу борбеног фронта наше трупе прошле су сада у нову отбрамбених радова које смо били подигли пре немачке офанзиве у марту месецу. Непријатељ је све веће и веће отпор између ових припремљених положаја и воде се жестоке борбе на многим тачкама. Наше трупе које наступају, гоне у стопу непријатеља и заузеле су терена у правцу Вермина, Хесбекура и Еперна.

Јутрос смо отклонили јаче нападе непријатеља југо западно од Плоекстерја и источно од Вулверхема. Иначе нашта је особито живахна на осталом фронту.

Број заробљеника, које су британске трупе задобиле у Француској од 19. августа до сада, прелази преко 19.000.

Обљени и непосредно извршени су важније операције 25. августа. На њих извршена су многа осигурања за артилерију и извиђања патрола. Уништили смо 8 аеропдана и један балон у ваздушним борбама. Три наша аероплана нестала. За последња 24 сата бацили смо 13 тона бомби. Наши аероплани за ноћно бомбардовање врлини су се неометени.

Допунски извештај. — Апенкур је сада у рукама британских трупа. Непријатељске дивизије претрпеле су тешке губитке и задобили смо заробљеника. Све више и више осећа јасније да повлачење Немаца није било предвиђено са њихове стране и да се не врши ни у коликој по њиховом плану.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 27. августа

Званичан извештај. — Није примљен.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. 25. августа. — Само за два дана у месецу августу, искрцано је у Француској 76.000 америчких војника.

Амстердам, 26. августа. — „Телеграф" јавља, да је организована велики војски рекрутни, који ће одмах утврђења иза Рајне. На томе делу се годину дана није нешто радило.

Лондон, 26. августа. — Има више извора, по којима се може закључити да ће Немачки оскудевати у авијатици. Тешки губитци последњих недеља већ су се осетили. Наши последњи извиди над немачким линијама показали су, да се Немци овако повуку. Више немачких ескадрила на фронту свеједно је од 18 на 12 машина.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Последње вести са фронта од јучне су. Центар бој ке је масив Сен Гобена, где нема комбиновање ни на то да учини немогућ њихов положај Немци.

На британском фронту, Немци се очајно упињу да се извуку, али напирање наших савезника продужава се.

Лист „Ер" пише да Мањушкова армија настављ своје успешне између Пти Барнан и Куси ле Шато одакле ће непосредрити Анизи ле Шато ом и улети под артиљериску ватру с бока западни део Шемен де Дама.

Париз. — Дописник Хавасове Агенције на француском фронту јавља: „У колико се више Мањеново армије приближују Хинденбуговој линији запажено оживљење Сен Гобен, у толико постаје упорнији отпор Немци.

И поред свих напора Немаца да нас зауставе, наше трупе, ваздухуте најјачим полетом, настављају своје напирање, оне су стигле на Хинденбургову линију код Кенси-Бас и Барнан ле Пти.

Отпор непријатеља особито је јак источно од Кенси а, где се Немци упињу да пуних жила да очувају у целини централни стуб целог њи ховог фронта. Непријатељ ће бити ускоро отеран са целог терена, који је заузео у овој години, и онда ће настати друга фаза операција.

ПРЕСТЕТА ИНИЦИЈАТИВА

Париз. — Има више од педесет дана како је битка маршала Фоша заменила битку немачкога цара.

Тенгрилним ударцем отпочета немачка офанзива претворила се одмах у тврдоглаву али опасну дефанзиву, и узалуд се Лудендорф труди да ратоборним речима уздне полета својим трупама. Битка кајзера Вилема изумире под ударцима Фоша.

Ових педесет дана изгледаће доцније као једна енциклопедија рата; она представљају перфект најуспешнијег маневра: обарање једне стратегијске ситуације, насовање на, правилно, најсјајнијим успесима.

Почев од 5. јула 1918. Немачка није у стању више да побеђује; ма да још улива страхи, она се сада повија под надмоћношћу савезничког генија, који је на дан у дан нашао средстава да може бити опасном и сабија јој постепено рогове у главу.

Лудендорф се труди да се ослободи притиска, то се бар види из његових речи или из писама његових пастова који покушавају да охрабре јавно мишење које је необично узбуђено.

Да би се ослободио притиска, Лудендорф мора да поврати иницијативу. Фош то не да и сво већ педесет дана како се води против око иницијативе, коју Фош задржава и остварује све нове и нове успехе у овој одлучној битци.

Овде нежи дубоки смисао Фошове офанзиве. Он је умео да добије потребно време које је могућно Американцима да одрже своје обећање; сада пак, Фош не да времена Лудендорфу да приступи организовању противофанзиве. Докле сваки добивени дан представља за Фоша 10.000 Американаца више, дотле сваки изгубљени дан за Лудендорфа повећава у исто време разлику у ефективима. С тога стварни маневар и није у простору, то јест на терену на коме се напредује, него у времену, којим се генералисим савезничких војска не-

непрпном резервом обезбеђено. Фон може чекати али Лудендорф не може.

ЗА ПРЕПОРОЂАЈ РУСИЈЕ

Амстердам. — Према јавној јавности из пољског извора, кадети, социјалисти-револуционари десничје и монархисте образовали су лигу за препорођај Русије. Програм ове лиге састоји се у експостављању велике Русије, без Пољске и балтичких покрајина. Установила би се привремена влада под председништвом Бориса Савинкова, министра војног у кабинету Керенског.

Савинков не признаје мир у Брест Литовску и пристаница је поновног отварања непријатељстава са централним силама. Лига ради још у тајности. На једном митингу у Петрограду, Лисовски је изјавио да су све припреме учињене у Москви за поход на Петроград са паролом: „Доле са јавном Совјета!"

ИЗЈАВА ФОН ШТАЈНА

Цирих. — Пруски министар војни фон Штајн изјавио је берлинском „Морген Пост-у" следеће:

„Сви је питање одбити напоре непријатеља и уништити наше снаге. Ми, војници, много смо жртвовали због тешке ситуације, нарочито када се натискивао у средини котлића, него ни они који су веома удаљени од њих. Ми дељење ситуација нагнета са свим оружјем, него као се посматра из непосредне близине. Ова изгледа сасвим неприродна, када о њој говоре појединци смештавши који су само један мали део догађаја видели. Они често произвољу те смешне вести које се проносе на све стране и које се преносе из места у место и толико ревносније у колико су невероватније и смешније. Познато је колико може овако луде преварити њихова машта, пошто немају потребног основа за хладно и објективно расуђивање.

Гласови, који се проносе, тако су глупи и невероватни, да се не може веровати да им неко може поклонити веру. Тако је преко Швајцарске стигла вест да смо за време офанзиве с једне и с друге стране Рекса изгубили 150.000 заробљеника.

Почело се шапутати такође о некој изјави и све те глупости имале су за веровање код људи који се обично хвале да су интелегентни.

На жалост, Берлин је врло повољан терен за сличне глупости и лукавства и за чудо је да има тако мало берлинских грађана који су се користили домаћим искуством, и ако се берлинско становништво хвали својом проницавношћу.

Немамо се на преувеличавање сећећа; познато је, на пример, да је број жртвих у катастрофама преувеличан немерено према стварности. Све се оно може трпети до извесног степена, али се то може претворити у несносни скандал на крају с тога је дужност свих оних, који претендују да су добри родољуби да се енергично боре против овакног скандала."

Овој изјави не треба никаква коментара. Очекивано је да се Немци не осећају добро.

„ОТЧЕ НАШ" ЈУГОСЛОВЕНА

Отче наш, који си на небеси, свети се име Твоје; слушања и штовања с' рајеч Твоја. Дођи краљевство Твоје; буди воља Твоја и на земљи како и на небу. Крух наш свагдањи дај нам данас, у борби нашој дај нам смелости и јакости, лукавих и значајних; удели нам силу, јер је сила у Теби; утјеши и помогни мајке, браћу и потиштену нашу, њих остављено Ти не остави, већ им дај снаге и подржи у њиха вјеру у ослобођење, јер је вјера у Теби; и удели живот вјечни палима нашим. Дај нам слободу, јер је слобода наша једино од Тебе; и дај да буде слобохна земља наша — земља Југославија! Опрости нам дуге наше као што и ми опраштамо дужницима својим; и не наводи нас у назаст, него избави нас оне зле и свеђе — ни сад најзле највеће — Амин.

Лондон, мјесеца коловоза 1918.

Луја В. Ловрић

ПОДЛИСТАК

АДАМ Р. МЛАДЕНОВИЋ:

КОМОРЏИЈЕ

Бог, који је напустио своја прворођа Адама, најмање је имао воље да води рачуна о његовом

потомству. И ако се разваљано на свој начин, чак непитајући и усвајајући наповести Божије, чак онет кршећи их и својим не примењујући. Онај је живео и управљао се како је хтео и, без обзира на Бога, стварао за себе и од себе рајна чуда од којих се ипак пуна морао очувати и грешним и немоћним прилазницима. Једно од тих чуда ипанких на Адамова кочена — јесу ипак коморције. Све је код њих нешто нарочито; све што је њихово, то нешто на обичног рада стиче и појмови. Имају ти они своје ипанке, своје обичаје, свој језик и своје појмове....

Ето, обесио коморције „брош" (страшну чауру од прашкова) међу о врат. Иде међу а чауре клопарају до Бога се чује.

— Шта ће та тај њима? — пита га пешак, који се рано свима пријатно очеше с коморцијом.

— Да ме несете! — одговара коморција.

Или оними једнак случај.

Ког једног механичког стешења пешак, кажу, којима Путаш чи неког пореклом, командира оклопна моторизована колона једног кавалерије. Коли стоје изговорена. Возари и пратећи пешадије и јуришу.

Војвода се обраћа пратећи:

— Шта рече?... Стани?... Какви си ко-било пајтаси...?

— Ето сеиам, одмах ће — рече пратећи коморција, али тако просто, као да је то биш он сам одређен једно ратнике трупе на Церу, и додаје:

— А пајтас сам коњи: ја заговарам мушкарцу, а после ја утоварим у коли праве сапуне и тањире мајсор.

— Шта ти је то тањире мајсор? — пита га војвода.

— Па зна се, чауре! — одговори пратећи.

Ето, пајтас! Они ти не говоре као остали људи, већ некако буду Бог с нама!... Тањире-мајсоре... То треба да означава неке чауре. И ако се каже: тањира мајсора — то значи чауре. Сасвим као код неких поклапања, комбинација, симболата, фигурата, романтика или кубиста. Онако се пису варварични ви Нечо, ни Материнк, ни Бальмонт, ни Блок, ни Хауптман, ни Д'Анунцио.

Или једнак тако случај.

Командант источне војске, један ран Француске Војске, обилазио српске фронте. Један капетан, официр из рата 77—78 године, командир једног одељења у једној професионалној комори, нашао се посета славног њ перкли, наоружано се старим, ранцупским пиштољем, који му је још ратнику још из врем српско-турског рата 1912. године, старим пристојским ранцеиером са поршајем ок воловске коже, појасом — ешарпом, турским сабљом, тешкими чизмама и... ранцем, торбом на сеиђе. Кажу да је изгледао величанствен, он са његовим торбом на седиђе у појасом! Али какво самопоуздање, каква решеност! То је се могло и гледати само у комора и мајке више...

Трајање доброг старог времена у комора се још показује чак.

Решио, један свештеник из једне коморе моја другог свештеника, с којим најрадо служи у цркви, да прочита у цркви једно, тако како би га „цуо његов командант"!! О, ствари, миле, слатки времени! Ви какве корените назорно се кадимо!

По питању се најбоље разговара у комора. Сакупе се возари у круг, и један говори (обично сви од једном говоре, али се каснио се чује да један говори и остали ћуте). Тешко би било разбрајати шта они у једној скупи седмим мотрају и заговара. Као увек журно прво што им пао руку пиши:

— Намерили ти је, брате мој, један сад сам. Шпеко тако нам, све ни томобилима, је-рошавање и разним машинеријама. На забрику као хоћеш — нико, као нећеш — не иде. Сами у себи, а у себи памећење комичиће. Та у себи учили за те комичиће, а у забрици се ти тога окрећу точкови, а точкови окрећу машинерије, а машинерије праве кућишу... А још нам једна „Аустрија" пак Енглеза. Кад ти та „Аустријанци" ућу на Јурош — мора сваки положи на пиће...

А возар Стева рапортира:

— А ја петеру сам спрема [illegible] супу, кромпир и [illegible] с кобасицама (колбасама)...

Ала да прекинемо. За сада кости је и сво-јако. Другом приликом биће више.

Штамперска Редакција Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Аћимовић.

Бр. 240. УТОРАК 28. АВГУСТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 28. августа

Српски званичан извештај. — 27. августа на целом фронту обострано артилериско дејство променљиве јачине.

Солун, 27. августа

Француски званичан извештај. — Активност артиљерије и патрола на целом фронту.

На Струми јаким грчким нападима натерали смо у бегство јаку бугарску патролу и вратили се са неколико заробљеника.

Солун, 28. августа

Француски званичан извештај. — Доста јака артилеријска активност на целом фронту.

У кључу Црне, после жестоке артилеријске припреме, два бугарска одељења покушала су препад на наше положаје, али су одбијена са губицима по њих.

Британска авијација бомбардовала је непријатељске логоре.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 28. августа

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Соме, Французи су проширили своје успехе источно од Ласиња у правцу Кластра; заузели су полско добро Ланот. Наши делови прешли су канал Крозе према Лиеу-у.

Између Оазе и Ане, јака реакција непријатељске артиљерије и пешадије у току ноћи. Одбили смо јаке снажне немачке противнападе у близини Лефоа и заробили 80 војника из пет разних пукова.

У Шампањи, Француски одреди прешли у близини Мон Сан Ном и заробили неколико војника. Западно од Оберава прошао је јаки препад непријатеља.

Званичан извештај од 23 часа. — Наше трупе поново су напредовале јужно на извесним тачкама бојног поља. Северно од Соме, Французи су заузели села Етрејер и Рупи. С ову страну канала Ресар, заузели смо Серкурде Грав, Кластр, Монтескур-Лизерон и Ремињи. Прешли делови Француза преко коте 113, јужно од Контескура, стигнуше Еклиз ле Гран и коту 117. Северно од Оазе, Французи су заузели фор Ласи, нуше северо-западно од тог места, полско добро Кампер и полско добро Руж. Јужно од Оазе, Французи су заузели пагљину и стигнуше Серне. Француски су такође проширили своје положаје у области северно од Лефоа, као и између Ане и Весле, у области Глена.

Америчка званичан извештај. — У Воезру, одбили смо јаку непријатељску патролу која је била напала на наше предстражо. На осталом фронту није било важних догађаја.

Лондон, 28. августа

Званичан извештај. — Прошле ноћи одбили смо непријатељски препад северно од Арасе на Гоел (северо источно од Арасе). Сву обострану артилеријску активност на извесним местима, нарочито у близини пута Арас—Камбре и у сектору канала Ла Басе и Ипра, вршила важно.

Дописнички извештај. — Рано јутрос прешли делови енглеских и новозеландских трупа напали су и заузели немачке положаје на источној ивици између Фламикура и шуме Авренкури, после жестоке борбе на време које смо одбили и јаки снажни противнапади непријатеља са губицима по њега.

Наше трупе стигле су на старе линије британских ровова, на коси која господари Гузокуром и шуми Гузокур. На левом крилу друге британске трупе успеле су да помакну нашу линију у источном делу шуме Авренкура. Заробили смо неколико војника. На осталом фронту локалне борбе на разним секторима. Непријатељски напади на положаје које смо скоро поседи, нарочито од Ла Басе, одбијени су.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 28. августа

Званичан извештај. — У току јучерашњег дана борбена активност била је нешто мања умерена на целом фронту. Северно од Кјезе, наше патроле ишпитале су у багатно једно омање одељење непријатеља и запленили оружја. Између језера Гарде и Вал Лагарине чешће и јаче пловуни обостране артиљерије. Код Моп Корајома, у Вал Арси, сретнули смо нашом артиљеријском ватром и нашим одељењима „смелих" покушај непријатељског препада.

Наша одељења гоњила су непријатеља и нанела му губитака. У области северо-западно од Граве одбили смо пушчаном ватром нашег непријатељских нападача.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Листови кажу да су француске трупе напредовале јучер просечно десет километара по дубини на целом фронту.

На фронту Соме, у близини Фликијера и и Пон де Тања отпочела је врло јака битка. Јуче је непријатељска артиљерија енергично реаговала. Данас, борба постаје упорнија у колико се више приближујемо Хинденбуртовој линији и Сен-Квентину, коме смо се, после заузећа Во-а, приближили на осам километара.

У сектору Барани-а, заузели смо после упорне борбе фабрику шећера; северно од Вољесју, напредовали смо и заузели смо колико добро Шавају, које сачињава врло важну осматрачницу.

Сем Симон и Пон де Тања били су позорница жестоких борби. Непријатељ је морао поћи и оставити знатан материјал.

Париз. — Потпуковник Фабрикије у „Уи":

„Немачка врховна команда, која се укопала у контакт са десет савезничких армија на фронту од 170 километара, налази се пред врло деликатном ситуацијом. Ма да јој остају неке, с њихом састављене, резерве, тешко да ће са њима моћи што год учинити, као на овако дугачком фронту она једва одржава равнотежу. Не боји ли се немачка команда да сви једнаст дана увећавају зиме из покуће пад пелота видеће?

Ситуација постаје још озбиљнија, јер Немци осећају да им трупе још и друге француске и британске армије, а нарочито америчка војска од које јако страхују, пошто су опробали њену физичку снагу и бујан полет; нарочити страх им задаје њен број.

Париз. — Потпуковник Пре пише у „Ранкилу":

Према свему оном како се Немци понашају, ја мислим, да ће се Немци држети још неко време. Ја верујем да Луденкорф неће до последњег тренутка напустити мисао Сен Гобена и положаја код Лаона и да ће се трудити, по могућству, да искористи ово страшно утврђење за какве снажне мисаоне, за које ми још могућности.

Видећемо, у осталом, да ли ће он смети подузети такав ризик.

СИТУАЦИЈА У РУСИЈИ

— Савезничка акција —

Лондон. — Једна вест из Тајјечнаја јавља да је саобраћај између Иркуцка и Владивостока распостављен и да Савезници држе сада целу пругу од Владивостока до Перма. Јапанци су заузели Хабировск.

Париз. — Бечки „Фремденблат" доноси из Хамбурга да је руско свештенство у области Новгорода отпочело агитацију против Болшевика.

Совјети настављају мобилизацију претећи становништву најстрожијим казнама.

Проносе се гласови да су читаве болшевичке јединице прешле непријатељу.

Листови у Москви, да би избегли цензуру, умножавају се хектографским листићем. Изгледа да су

многа комесара Совјета и многа грађанска лица стила напоље.

На горњим спратовима куће њемачки су митраљези.

ОСЕЋАЈУ НЕИЗБЕЖНУ ПОГИБИЈУ

Берл. — Објављена је једна полузванична нота у Немачкој у намери да се припреми јавно мнење за ново повлачење Немачке војске.

„Бизише Пресе" и „Констиншер Цајтунг", два најутицајнија листа јужне Немачке, пишу:

„Маршал Фош рукује већ и брзо снагама које су му стављене на расположење. Он је знатно јаче терене и заробљеника. Знатних њихових ћенерала састоји се у непрекидну фронта. У сваком случају, бескрајно је чудно положаје, који немају никакве стратегијске вредности. Надајмо се какве новом повлачењу, јер је, не треба се заваравати, братимак непријатеља још једнако врло јак".

Париз. — Симптома узнемирења умножавају се у Немачкој, и штампа се очајно усиље да покаже покољебаној морал становништва. Тако „Кединише Фолкс Цајтунг", чије су везе са канцеларом познате, доноси чланак под насловом „Ратно кво људи", у коме прекаљене немачки народ да учини свој последњи напор да би се спасла царевина од погибље.

„Није наше време за се веселимо, али не треба ни да очајавамо. Налазимо се у борби на живот и смрт. Постоји само један једини излаз. Дошло је време да се покаже да народ воли своју отаџбину, да имамо срца и да умемо радити као људи.

Није ниште у питању Белгија и Алзас и Лорен, како неки замишљају још, већ је у питању просто све.

Није у питању ни циљеви рата, јер циљ рата представља, ни више ни мање, будућност и опстанак Немачке; питање је, да ли ће немачки народ моћи да живи политички и економски слободни".

НОДЛИСТАК

М. ЖИВАНОВИЋ:

ПРЕД ТУШИНОМ

Сура, натрављена разјапљена, над којом се надносили онтрељести шиљци и питоме џиновске Дуњице — то је планина звана Тушина. Кроз њеранишке кровове њене пуне рупчаге, грекс јонских напомљене, њихови поруџбени, и много свеског крво нигде више ниће оживљити... Изумрло насеље немо почива, коју стотину метара, позади бугарских ровова.

Окон соколова пребацу нешто нешколико кућа и моћи, тек ће се устреме на људски плен... И учврстиће се погледи на једно део рова, пред Тушином, и утканчи се одзвук: „Оне ћемо!..."

У приморје, 29. јуна, ова пикану коте *, спуштене со 19 крвних момака у Тушинску рани; суре причке ничеговше у шаначастим копривама јутарње измаглице. Задржаше се и распоређене у једној плитко положеној: Поручник Милисав Ж. Ракољевић са двоје Јуришаца у центру; лева бојна побочница од пет, а десна од три човека, одвојене се у означеним правцима.

Тако распоређена чекаху да се мало раздане. Звезде бледе и гасе се, поноћ равномерно крчи, брзотоке Пиваке жуборе под Кожухом, петлови се натпевају у Могилеви... Сухе цеђе тихо спостојство.

А када заруди исток, запоја химиде гугутак, и њихов славопој новоме дану сва се у меки, уплакати жагор. Сами се Јуришаци привукоше бугарским преорекама. Гледају, ослушкују... Нигде никог! Непријатељ, сакрван ватањем и зором, беше већ повукао стражарски низ у ров. Јер над орјашком пирамидом Дауше већ се натповештава златасти, величанствени котур мајског сунца...

Куцнуо је последњи час! — прође једна мисао кроз све наше Јуришце.

Поручник Милисав, стојећи позади једне стене, заклопила белом заставицом... И севнуше топовске муње: Позукружни вихор од ватре, громких ударца, сиреског фијукања, густих димова и прашине одсече, обви део рова пред чијим жицама дежаху Јуришци, у плиткој долини.

Још беше напречна ватра наших топова, кад се из Јуначког вина наклоји реков Иваја Ђорђић; добацуја по крстиће. У дежећем стану поче сећи жице макаџама... Тешко ваде. „Чек' ја клекнем" — помисли Иваја и клече. Опет ваде тешко... И усправи се Иваја; уклиже се по високих врлина српског војника, и прасеће жичане препреке, ма да непријатељ отвори бочну пушчану ватру и поче бацати бомбе. Али наши, понижући Иваја, засуше непријатеља, поред артилерије, и тромблонским

бомбама — не узмоше му „за живе главу". Непосредно, врати се Илија у строј.

Реков Живота Обреновић прискочи просеку и уклони комаде исечене жице; братимице се, извести поручника да је пролаз готов и пође у строј. Гвоздени завеси више запречне ватре никако се није хватао; заклоњени тим штитом од усијаног жељеза и олова, привуче се десетина до просеке, са вођом упитног одељења, поднаредником Миодрагом Марковићем.

Опет се запеприше беле застављице у руци поручника Миловића. Запречна ватра појача се, али се у вулканској тутњи.

— Напред! — , пачу се команде, као мокри крпе пригушене буром у мукли, снебивачи ударе.

Десет Јуришница сунуше у дим и пламен; потрчаше кроз просек, полегаше по трупобрању рова; 50 бачених бомби тресну тамо.

И опет: — Напред!

Први се загуби у рову реков Живота Обреновић., Запречна ватра топова престаде. Из јежице земунице искочи пушкар... Сукобише им се погледи... Муњевитим замахом руку Живота братски чеша своја бајонета у месо и у кост, и прикова за тле бугарског наредника, пре него је стигао да баци бомбу.

За Животом хитну се у ров реков Пауп Исаковић, за њим Гаврило Минић, поднаредник Миодраг... У трен ока цела је десетина у рову... Нико не говори, јер сваки има свој задатак: Јежки тркнуше лево, други десно; бацајући бомбе, запречавају пролаз непријатељским појачањима у посећеном делу рова. За то време Живота, Пауп и Гаврило „чисте" ров; набацују ван мета сав плен. У једној земуници изненаде и луцкаст плен... Прискочивши до улаза, држећи по једну бомбу у десници, три врата викнуше:

— Предај се! Дол' оружје!

— Амин, братсооо... — пресекнуше писку једна од непријатеља.

И три мртвачки пребледеле, уплашене човеке, гологлаве, са обавученим пушкама, пазоше на колена.

— Амин, братко... — изазваше три заробљеника. А три српске мишице, натегнуте у хитњи, олабавише се:

— Дижи се, па излази!

Заробљеници послушаше. У рову их потрабише, као вређе пребацише преко трупобрања и спровођоше у суви поток, поред поручника Милисава. Остатак сеоки другова искакаху поступно из рова, и цела десетина, са три заробљеника и пленом, прикупи се у потоку.

Све их попао грех и правиће: „Јоп мило ли се начаљасмо ко' Сенегалци!" — мешају војници. Овде тек видеше да су два заробљеника босоноги, без копорана, и једни чак и без чакшира. Али Јуришници беху савесно извршили свој задатак; у рукама Илије Ђорђића упознаше заробљеници своје одело и обућу; дадоше им једно и друго: „Да не мрзну 'нако, да прошћу, гоља пред комшијама пука!"

Међутим побочнице остадоше на положају, да штите повучене десетине у центру. Јер непријатељ се беше већ прабрао и отвори јаку пешадијску ватру. Десна побочница, у којој беху капитар Михаило Стојковић и два реков, затвори својом митраљеском ватром. Али их Бугари надвише и потиснуше и артиљеријском ватром. Кроз димљење трескове прекосно бабоње наших митраљеска пушка, и звонкогрли капитар Михаило набаци још један бисер српског хумора у срећ Јуначког окршаја:

— Букавиље бугарска! — Несмо ми крива; украте оне што на ускочише у ров!

За то време пеш побочница обе десне једне бугарске десетине. Најзад се сва скупише у потоку; пок заштитом њене ватре полуходе се срећно са целокупним пленом.

А када је командант Н... пуке на [illegible], честитао Јуришницима на сјајноме подвигу, — Јутарње сунце већ је жарко блистало, и у пробуђеној, раскошно пољанској тишини Јоки су гугутале гугутке.

Војиште, 1918.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влах. М. Анђелковић.

Бр. 241. СРЕДА 29. АВГУСТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 29. августа

Српски званичан извештај. — 28. августа ништа важно.

Солун, 29. августа

Француски званичан извештај. — Доста жи ва артиљеријска активност на целом фронту.

У области Битоља и на Струми одбили смо са губитцима по непријатеља непријатељска одељења која су покушавала да се, под заштитом жестоког бомбардовања, приближе нашим положајима.

У току патролирања у области Бањделје грчки авијатичари имали су пет борби са пет непријатељских авиона, од којих су два морала да се спусте на земљу онеспособљена.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 29. августа

Званичан извештај од 15 часова. — Источно од канала Кроа, Французи су заузели Жаберкур и напредовали у правцу Инакура и Есиљи ле Грај. Јужно од Ајете, Французи су одбили два противнапада у близини Навтеј Лафов.

У Артоа и Вогезима одбили смо неколико непријатељских препада.

Званичан извештај од 23 часа. — Између Соме и Оазе, у јаком отпору Немаца, Французи су проширили своје успехе.

Наше трупе прешле су Инакур и одбиле јаке противнападе извршене из Есиљи ле Грај.

Вођене су борбе ноћу између Ла Фер—Сен Квентен. Французи ноћу село Травеси. Јужно од Оазе, француске трупе одбиле су јаке немачке противнападе у области Л. фов.

У Вогезима пропала су два немачка препада.

Лондон, 28. августа

Званичан извештај. — Британска ваздухопловна авијација извршила је нов напад на фабрике хемиских производа у Манхајму. Непријатељ је жестоко реаговао, али су наши авијатичари успели одређене објекте и успешно их бомбардовали. Осим непосредних погодака у фабрике констатовано је,

Јака британска ескадрила имала је непрестано борбу у ваздуху на 70 миља ваздушне пре одлеску и 70 миља при повратку. Четири наша авиона нестала су. Уништили смо јаки непријатељски авион и два оборили ван контроле. На Манхајм смо бацили преко две тоне бомби.

Лондон, 29. августа

Званичан извештај. — Јуче у вече непријатељ извршио је други противнапад на положаје које смо заузели у јутру западно од Гузокура, али је потпуно одбијен.

Помакли смо нашу линију у току ноћи јужно од Авренкура. Наше трупе напредовале су такође северо-источно од Нев Шапела и западно и северно од Ариентијера.

Доцније извештај. — Изузев локалне борбе у секторима Епехи и Гузокура, где смо заробили неколико војника, ништа важно на борбеном фронту.

Јужно од Скарпе, на фронту Ајса, наше патроле напредовале су јако северо-источно од Нев Шапела и западно од Ариентијера.

Време је и даље олујно. 27. августа јаки облаци и ветрови онемогућавали су лет авијатике. Па ипак наши авијатичари за артиљеријску настављали су вршење свога задатка као год је било за то прилике.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 29. августа

Званичан извештај. — У области Босо Канине, северно од Монте Алтасимо покушаји непријатеља пропали су под нашом ватром са осетним губицима по њега.

У басену Алано (басен Орана) јачко наше одељење ноћу је извршило непријатељске линије, савладало је стражаре и интервало у бегство јачко непријатељско одељење које је било пристигло у помоћ. Наша одељења вратила су се без губитака у своје ровове и привела неколико заробљеника.

У долини Лагарине, у области северно од Граве и на средњој Пјави, артиљерија и извиђачка одељења била су веома активна. Нашом ватром изазвали смо експлозију у јачном непријатељском муниционом складишту на падинама Цуна Корта.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Лондон. — Прелаз преко канала Крозе представља врло важно напредовање за француске трупе; оне сада нису удаљене од Сен Квентена више од четири миље. Опасност, која прети Сен Квентену, постала је још већа заузећем Вермана. Канал Крозе кутчак је око 16 миља и Французи су прешли преко њега скоро на целој дужини.

Наступање савезника у области Камбре—Сен Квентен—Ла Фер успорило се самим тим што се Немци налазе сада у својим старим рововима где се могу боље бранити. Они су ојачани још артиљеријом са линије Зигфрид, која је у средини Хинденбургове линије.

Па и поред тога француске коњичке патроле прокрле су ноћу самих улаза у Ла Фер.

Примећена су пожарна позади немачких линија код Дуе и око Камбреа.

Лондон. — Британске трупе настављају још своје напредовање, али непријатељ пружа сваки час јачи отпор него је сасвим разумљиво, јер њима би сигурбедна линија попустила, пређашња Хинденбургова линија била би одсечена на оба краја, те би се могло посебно сваки део ујести с бока. С тога, непријатељ умножава своје противнападе. Па ипак је очигледно да британске трупе надјачавају непријатеља и одузимају му положај за положајем. На сектору Скарпе, Британци су заузели последњих дана најважније тачке на путевима који из Арраса воде за Дуе и Камбре.

Тако исто су велики успеси савезника између Бапома и Соме и јужно од ове реке.

Лондон. — Последњих дана Савезници су опет постигли сјајне успехе на фронту у Француској. Тим поводом, ратни дописник „Дејли Њуса" јавља: „Борба се наставља свога часа са великом жестином. Напредовање енглеског напирања северно од Хинденбургове линије, које је постигнуто оних дана, вангедно је од необично великог значаја, јер непосредно угрожава бок великог отбрамбеног система на коме се Немци труде, по цену великих и очајних напора, да се зауставе."

СЛОВЕНСКИ ПОКРЕТ У АУСТРО-УГАРСКОЈ

Лондон. — Јављају из Амстердама, да немачки лист „Вецер Цајтунг" доноси из свога специјалног дописника из Беча, да се у пољским, чешким и југословенским покрајинама у Аустрији јавили неке врсте опште мобилизације и да треба очекивати ускоро покрете и метеже. Исти дописник вели, да је признање чешко-словачке државе од стране британске Владе, резултат постигнутог споразума са Чесима и додаје да је у исто време Чехо-Словачко Народно Веће упутило свој апел целом чехо словачком народу и објавило му да је прошло доба речи и настало доба дела и акције. Одмах тога, дописник сазнаје да је по Чешкој већ почело да кружи чешко-словачки манифест и истиче значај забране ношења оружја, коју су објавиле на све стране аустријске власти. Најзад, у извештају тога бечког дописника додаје се још да војне патроле чувају железничке пруге између Прага и Пилзена и да се у Чешкој спремају озбиљни војни догађаји, јер је прошло доба речи и почело се приступати делу.

Говорећи затим о последњем скупу и конференцијама словенских представника у Љубљани, исти дописник вели да је тај скуп представљао манифестацију заједнице словенских интереса у Аустрији, додајући још да треба очекивати да ће се убрзо остварити нова организација која би обухватила све југословенске области и која би

делали сасвим по угледу на Д р Крамаржево Чешко Народно Веће. Шта више, на саветовањима у Љубљани узели су учешћа многи пољски делегати, и извесно је познавање да Пољаци очекују спас од сила Споразума.

БРИТАНСКА УПОРНОСТ

Париз. — Поводом сјајних победа, које су однеле последњих недеља британске армије, „Фигаро" пише у свом уводном чланку:

„Само што најмање пада у очи у овим победама Енглеза, то је чврста и упорна воља њихова и коначна надмоћност над непријатељем, која је и материјално и морално повређен Савезницима. Последњи успеси јасно истичу материјалну надмоћност Енглеза. Ова надмоћност састоји се у тенковима, великим топовима и аеропланима. Овоме треба додати и надмоћност британске енергије. „Таймс" је без претеривања пре неколико дана писао: „Није само данаја Ботан, прошлог понедељка ранијега на парчад, већ је уништен и престао немачких армија. Ми присуствујемо сада слому њихових гигантских отбрамбених организација на западу".

Непријатељи намерно на најсјајнија хвале непријатељских положаја, наша Савезници су то доказали целом свету. Они су пробили немачки штит на месту, где је он био најјачи и уништили легенду о непробојности немачких фронтова. Нема ни једног Француза, који не осећа у срцу велику радост и благодарност према британским савезницима. Енглеска, која је толико много учинила на општу ствар, овим нас још више задужује. Огромне услуге које нам је она учинила нису такве врсте да их можемо лако заборавити.

Ко се још не сећа оних трагичних дана почетком рата, када нам Енглеска Влада, која није била објавила своју одлуку да стане на нашу страну, обећа да затвори својом флотом канал Ла Манш да би нас заштитила од немачког напада с мора. Међутим то је још била негативна помоћ. Нарушавањем од стране Немачке неутралности Белгије, Енглеска је спасла својих духовних и својих интереса, без колебања упутила ултиматум Берлину и бацила на теразије страховити терет свога мача".

Лист истиче даље величину учешћа Велике Британије у рату и огромне услуге које је Савезницима учинила британска флота, очистивши мора од сваког утицаја Немачке флоте и упропастивши силне лађе с којима се Немачка повозила.

„Америчка интервенција", наставља „Фигаро" са својим безбројним изворима, непосредна је последица Енглеског господарства на морима. Ако нам амерички војници коштају по 300.000 месечно, немојмо заборавити, да британске лађе превозе све трошкове од тога броја.

Ево већ четири године како Енглеска, не посрнувши ни за један тренутак, оржава стално овај величанствени војнички, поморски и економски напор. У колико се рат продужује, у толико њена воља, њено убеђење у победу постаје јачи. Они Француи који мало познају у ову земљу, проживевши тамо дуже време, знају да главна црта британског карактера јесте непоколебљива верност Енглеза према својим пријатељима".

ПОДЛИСТАК

СРПСКИ ВОЈНИК

Као корњача кућу своју носи собом,
Стрпљив као га грубост без узрока рани,
Спријатељио се с невољом и гробом,
Мили, кучи жупьом да се дому ваше.

Као по као, на њена његових се цеди
Крв. Ко покајник у испаштању чами.
За удес такав он никога не беди,
Сем себе, и спас прижељкује у тами.

Венцима и хвалом он се слабо хвали.
Скривајући ране на телу и души,
Сој бол убијања у песми и причи,
У напорном раду, нерадовној луши.

Његова сећања значајна су дана:
Низ победа славних и безброј трофеја,
Ноћи без починка и поћи без јела,
Најлаг горка чаша испод туђих стреја.

Задовољан малим, и у сваком ситу,
Било да му капље на врат, ноге мрзну;
Под тешким мотором као у најлаг
У вечеру блуза ко у пирском крзну.

Занесван за речи утехе и нико,
Он стојички прима ужарце судбине,
Уверен да пагло њему Усуд каже:
Да не умре, ал' ко више пути гине.

Његова судбина као полет мисли,
Држављину понос и основу држави,
Мисаоцу грађу, гробља туђој башти,
Војсковођи миран сан, потомству славу.

Кроз историја истиче хероје,
Славу појединце, престо, народ цео.
Он никада није незахвалан што је
За најгрубљи посао а најмањи део.

Суверен, јер сваки посед крвљу кропи —
Последњи на одмор, на поправке први —
Земља му припада, јер у сваку стопи
Његовог је зноја, јако нема крви.

Он је нова звезда зорњача што сија
Кроз кишу тешких и скривај инеја,
Он је оно семе чијом смрћу клија
Плод за свежњу храну новог поколења.

Гинући у славу, храм слободе зида,
Скромни у врлину тог бесмртног чина,
Он је горостасан као пирамида,
Равног њему нема: он је Величина.

А. Андрејевић.

ЖЕЉА

У тихе часе сребрнастих зора
Ти, која чупаш срца из недара
И сјајем сијаш светога олтара
Краљице сувиш, светова и гора,

Над мртвим пољем где посечене чете
И задње кише крви источаше крвље
Са нама сенки у крајеве туђе
И тебе видох, пут нишких крете.

На челу пратиш блатњавих и сиви'
За којима оста само гроб за гробом
И ти си нишо, воћање те собом
Тај народ који умаре ни живи!

Па сво и сад' као суви части
С нама си опет горда и без плача
На врховима сваког нашег мача
Твој осмех виђам као сунце блести.

О, слободо мила! Дај ми ћоје груди
Да ме њима умрем врх свих искушења,
Ропска крв и вина) позних поколења
Да ме на сва више никад не пробуди.

Да никад више моја ровна груда
Не чујем како под теретом јеца
И милост моје без оцева неца
Док је на свету Книни и Јуда!

1918. год. Весељковић.

ВИШИ КУРСЕВИ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА

Виши курсеви француског језика приходиће француском лицеју почеће ће рада од 1. октобра (по старом)

Предавања се састоје из три курса.

Француски језик, практичне вежбања француског језика — француска литература.

Часови ће се држати понедељником, уторником и средом од 7 и по до 8 и по часова у вече.

Слушаоцима ће се такође дати сва обавештења о француским вишим школама и универзитетима.

Упис ће почети у француском Лицеју, у Солуну, улица Еазов, од 24. септ. (по ст.)

Школарина износи 10 драхми за један курс и за једно тромесечје.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 243. ПЕТАК 31. АВГУСТА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 31. августа

Српски званичан извештај. — 30. августа успешно смо тукли непријатељску позадину и комуникације у заплави реке Градешнице.

Солун, 31. августа

Француски званичан извештај. — Доста жива артилеријска активност у области Битоља и у кључу Црне.

У Албанији, одбили смо са губицима по непри ватељу једну непријатељску извиђачку.

Западно од Вардара, после жестоког бомбардовања, непријатељ је напао на наше нове положаје. Непријатељ је одбијен са губицима и остављао је у нашим рукама заробљенике и на терену мртвце.

У једном препаду на бугарске ровове заробили смо неколико војника.

На Струми грчке патроле натерале су у бегство више непријатељских одељења.

Рим, 31. августа

Званичан извештај. — Албанија: Борбена активност поново је отпочела југо источно од Берата, између Осума и Томорице. Јуче је било сукоба између непријатељских снага и наших предњих албанских одељења.

Македонија: Непријатељска одељења која су под заштитом јаке артилеријске ватре покушавала да ухвате у наше положаје источно од коте 1050 заустављена су пре него што су стигла до наших линија и претрпела тешке губитке.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 31. августа

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Езете заробили смо неколико војника у једном препаду.

Артилерија је била активна у блиским Реиса и Прона. Одбили смо два непријатељска напада, извршена један у Шампањи а други у Вогезима.

Званичан извештај од 23 часа. — Западно од Сен Квентена, у вези са британским трупама, Французи су напредовали по пута Он—Сиер.

Америчка армија напала је јутрос у области Сен Мијела. Операција се развија под најбољим условима.

Амерички званичан извештај. — Јутрос, наше трупе које оперишу у сектору Сен Мијела остариле су осетно напредовање. Потпомогнуте француским јединицама, оне су сломиле отпор непријатеља и напредовале на извесним тачкама око 8 км. по дубини.

До сада избројали смо 8000 заробљеника.

Операција се наставља.

Лондон, 31. августа

Званичан извештај. — Наше операције у сектору Авренкура настављене су са успехом.

Јутрос, и поред неповољног времена, британске трупе напале су и заузеле Трескол и стару линију британских ровова источно и северно од овог места.

На десном крилу новоселандске трупе напредовале су..... од шуме Гузокура, савладавши јак отпор непријатеља,

.....Авренкур. 62 дивизија јоркшира, која је заузела ово село 7. новембра 1917. године, напала је по други пут на истом терену са истим успехом. Друге енглеске трупе напале су на северни канал, северно од Авренкура; после живе борбе наше трупе заузеле су село као и део Хинденбургове линије између села и северног канала.

Северно од пута Бапом—Камбре трупе из Ланкашира довршиле су после жестоке борбе заузеће Мевра.

У овим операцијама заробили смо око 1000 војника.

На северном делу нашег фронта данас смо имали нових успеха. Јужно од Ла Басе.....

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 31. августа

Званичан извештај. — Јединице од Мора патроле „смелих" пренашле преко наше предње ивице борбе. Непријатељску претстражу и ухватиле су се 12 заробљеника оружјем и материјалом. Код ушћа Пјаве друга мешовита одељења морнаричких и сувоземних трупа заробила су у једном врло успелом препаду једног официра и 11 војника са једним митраљезом. У Вал Орнић и код Фенера на Пјави друге наше патроле успешно су уништиле непријатеља нанеше му губитака и заплениле материјала. У Вал Арси, на косовима Азиаго и у зони Монте Асолоне честе и живе акције артиљерије. У ваздушним борбама оборила смо три непријатељска авиона.

ЗА ЈУГОСЛАВИЈУ

Рим. — Управа италијанске социјалистичке уније донела је пленарну седницу. После дискусије је изгласана ова резолуција:

„Управа италијанске социјалистичке уније, поново истичући мисао да сваки рат и рат ради, као битни циљ, освајање туђе слободних народа, изјављује: да такав рат није оправдан, ако се Аустро Угарска не распарча у народне државе, независне и способне; 2) Да ово распарчавање тражи стварање Југославије, која ће уједињити све Србе, Хрвате и Словенце под суверенитета Хабсбурговића, пошто је немогуће хтети једну независну Чеху и независну Пољску, а у исто време оспоравати југословенски национални покрет, који је ускрснуо из Наполеонове епопеје, и који је загревао Мацини Гарибалди и Кавур а који потрђује 80 000 добровољаца из јужних провинција покорених од Аустрије, који се боре и умиру у редовима Споразума.

С тога управа тражи: а) да Италија међу државама Споразума предложи политику, прокламовану у марту 1918 на римском конгресу, добивши тако врло међу свим народима право да закључује економске уговоре са целом словенском расом; б) да се споје дотадашњи уговори Савезника против Аустро-Угарске са уговорима, у којима ће учествовати народи који су у току рата добили националну персоналност и који су признати као ратујуће странке; тражи да влада оствари ову политику, признавши националне покрете, помажући и одликујући обласовање легија југословенских и румунских добровољаца, који траже да се боре против Аустрије на нашем фронту и у српској војсци.

ХЕГОВА ЗАПОВЕСТ ВОЈСЦИ

Лондон. — Маршал Сер Дуглас Хег издао је својим трупама следећу дневну заповест:

„Месец дана је прошло како су британске армије, пошто су зауставиле све нападе непријатеља, прешле опет у офанзиву. У овом кратком периоду времена, серијом сјајних и веште извођених акција, наше трупе су узастопце разбијале исто оне немачке армије, које су нас у пролеће, много надмоћније, биле принудиле на повлачење. Ово што се десило на британском фронту, десило се и на фронту наших савезника. За наше од шест месеци, после велике немачке офанзиве која је требала да пресече савезнички фронт на два дела, данас савезничке армије напоре спуштају више него раније уз рами преко овог истог бојног поља, на коме су својом храброшћу и напрегнутошћу сломиле јуришне непријатеља. Учињено је сада много више. Ми смо сада прешли старе линије линија од 1917. године и створили широк

пробој у непријатељским најјачим положајима. У овом славном успеху сви ромови оружја и све установе британске војске у Француској извршили су своју дужност на најуспешнији и најчаснији начин. Заробљавање 75.000 Немаца са 750 топова, за четири мешане борбе, сведочи о величини наших напора и о величанствености нашег успеха. Захваљујем свима ромовима оружја борачких трупа за њихов несаломљив дух у одбрани, за њихов полет у нападу, свима командантима и официрима штабова, под чијим су руководством постигнути тако велики резултати и свима онима који су својим неуморним радом повели борбене линије до пуног успеха.

Поносим се што командујем овако сјајном војском, која је и у времену тешке кризе испунила тако племенито своју дужност. Ми смо заједно прошли кроз ваше тешких дана. Богу хвала, та се дана ваше неће вратити. Непријатељ је сад исцрпео своје напоре, а ја се ослањам с поверењем на сваког од вас рада искоришћавања до потпуног успеха изгледе прилике које су створиле ваша издржљивост, ваша храброст и ваша решеност."

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Повлачећи се ка Хиндембурговој линији, пљачкајући пустошећи сеоа и палећи жетву, Немци претендују да су извршили повлачење слично оном из 1917. године. Међутим ствар са сваке друкчије стоји. 1917. године Хиндембург је својевољно извршио свој фронт, ради остварења своје циља, који се састојао у томе да се учине увећавајући напори непријатеља на напад и да нам се неки никакви користи од офанзивне припреме. Овде су Хиндембургове снаге биле нетакнуте, па чак и појачане за појачање операције. Међутим, овога пута, Хиндембург врши своје повлачење под снажним притиском савезничких армија. Он је изгубио сваку иницијативу. Сви ниже по средини официри министар, већ једини министар који му остаје на расположењу од сада па у будуће.

Његове снаге не само да нису нетакнуте, него су и знатно исцрпљене, јер је од 8. августа 1918. године до сада употребио преко 100 дивизија, од којих су 30 биле на положају на дан 8. августа, а остале пристигле појачање. Просечно непријатељ је бивао у борбу 4—5 дивизија дневно.

Поред свега, непријатељ је изгубио знатне снаге и огроман материјал, који је у свом повлачењу морао напустити.

Париз. — Пох заштитом Хиндембургове линије, која се сматра као веома јака, Немци се надају да ће се моћи реорганизовати. Хоће ли у томе успети? Познато је да су Енглези на северу пробили дубоко у Хиндембургову линију, на југу Американска армија добија сваког дана терена и тесно се приљубила уз њу од Берни а до Воксације. Ми нимало сумње да је непријатељ хтео да брани приступе ка овом његовом стожеру на западном фронту, а сада знамо да му та одбрана није донела успеха.

Страховања немачке команде оправдана су. Оправдано је тако исто и узбуђење народа, коме повлашћене „Немачке Новине" морају да признају да се Немачка налази „у крајње тешкој ситуацији."

НОДЛИСТАК

АДАМ Р. МЛАДЕНОВИЋ:

ДЕЧИЈЕ ШАЛЕ

После ручка Вилсон се осећао добро расположен и полако пушећи дебелу цигару са Кутромо је примећивао:

„Нека прича ко шта хоће и ја ћу нешто на ове конференције изнети и ја ћу детаљ суда. Шта ме се тиче, када сви раде за мене: и римски папа и интернационални социјалисти, и руски анархисти па сила разна скупови политичара, конгреси, друштва... Сви желе мир, и шта је коме стало до краја рата. А и чудне ми кравице! Пробао сам и пробаћу још нешто што и учинити! Хтео сам да освојим цео свет. Сада видим да је то немогуће, али сам ипак створио нову моћну царевину! Од њега ће стрепети кроз векове! Истина, сва ће ме клети, али шта мари! Небо ће ми опростити. Јер највеће ко је рекао и ко није згрешио? А шта сам највећи згрешио? Шта нисам на време успео да обмислим Кајзеску и на прекобрзом Америку. Али што нисам учинио ја, учиниће моја потомци.

Земљаној кугла ривље или исписље суђено је да буде својина Немачке..."

У своме размишљању прекиде га ађутант.

— Хертлинг! — рече он кратко.

— Нека уђе!

И када Хертлинг уђе и приђе кајзеру клањајући се, овај не устајући рукова се с њим и рече:

— А! Канцелару! Како сте?

И не понуђавши Хертлинга да седне кајзер продужи:

— Златни канцелару, да ли би сте се сетили о чему сам сада мислио? Не, ви не можете да погодите и зато ћу вам рећи. Јел'те да је све лепо што се лепо сврши?

Хертлинг климну главом и понизе обрве.

— Јесте, — рече он загонетно, — но некад се и лепо сврши, али остаје извесно нерасположење.

Вилем се замисли мало па рече:

— Хтео сам да скренем пажњу нашег великаштва... Вилем га погледа.

— А? Шта? Шта то?

— Морамо да избегавамо свашта, што би социјалистима пружало повода да нам пребацују...

Вилем се осмехну:

— Какви социјалисти? Зар их у Немачкој има? Узмите Шајдемана! Какав пример!

— Али има Либхнехт! Па Есен! Па...

Вилем промрмља:

— Тврда им страна! Опасно сам ја говорио да би их требало умутити са пушком у ров... А сад да видимо, да видимо: ви сте канда нешто спомињали?

Пренеражен и муњуњи Хертлинг рече:

— Извините ме, видим се, да сву моју искреност, а мислим да ће те ме и похвалити, јер ово што ћу вам рећи ће у прилог вама као родитеља, а ипак и у прилог државних интереса...

— Та говорите јекном! — узвикну Вилем, раздражно и нестрпљиво.

Хертлинг отпочне изванредно и најзад се рећи:

— Ово се тиче ваших синова. Ајтел, рецимо...

Кајзер извади марину и брижљиво са чела њој, коју се одјенном указа на његово нелаво лобање, само што не јекну:

— Ајтел! Шта је по Богу учинио?

— Свашта!.. — То су читаве приче! Кто у Пољској, за време свог бављења у Ченстохову, нацртао је Богородицин брковс, а та је икона чувена светиња пољског народа... Па то није све! Ајтел је спомоно осам ребара једном пољаку у Варшави за то што му овај није скинуо капу.

— Како! — узвикну као сумнјат Вилем... Тај непаљалац само је да не повраћа мог сина! Како, а ви се усуђујете да критикујете поступак Ајтелов?! Како сте смели.

Хертлинг се испрси.

— Извините, — рече он увређен, — али овај Пољак није познавао Ајтела. То је био обичан радник, чак неписмен.

Вилем је срдито дувао. Најзад рече помирљиво:

— Боже мој, канцелару, и ви овоме придајете толико значаја? Јесмо обична дечија шала. Та зар Ајтел није дете? Не, не! Немој те тако строго да цените његове поступке... Па даље... Да чујемо!

— Даље, — настави Хертлинг — Француз је у Букурешту бацио неке отровне бомбоне. Мајке су као луде трчале по улицама Букурешта тражећи заштите. У Румунији се за ово сазнало и тамо ври као у казану...

Вилем устаде. Прође неколико корачаја, врати се и стаде пред канцелара.

— Знате шта? — рече он са доста промене у гласу. — Ви Француза још не познајете. То је право дете, и ако је гарнизон капетан... И та његова шала тако је занимљива, да ћу је испричати Луденсорфу. Он воли овакве шале. Хе-хе-хе!

Хертлинг обори очи, да кајзер не би у њима прочитао квалификаторово мишљење, и продужи:

— Кронпринц је у Брисау направио чуда. Хоће повремено још стиже ми свакодневно. Лично је себи сам исекао тројицу белгијских министа и он најогледнијих девојака направио харем. Све је девојке...

Кајзер се поче смејати:

— Знам... знам већ... Хе-хи хе! Та ко није правио овакве шале у својој младости?! То су праве дечије шале, и ја се толико узбуђујете. Ви сте ме, златни канцелару, развеселили... Хи хи. Такве шале, такве дечије шале... Луденсорф ће се слатко смејати!... Хе хе хе!...

*

Боже мој, драги читаоци, та зар се на лудите на ову Кајзерову жељу за све ово што су почињали и што још чине, — та то су просто шале, праве дечије шале!...

5. августа 1918. год.
Војиште.

Штампарски Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 244. СУБОТА 1. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 1. септембра

Српски званичан извештај. — 31. августа на фронту српских армија није било важнијих догађаја.

Солун, 1. септембра

Француски званичан извештај. — Доста жива артилериска активност између Битоља и Вардара.

Јака непријатељска извиђања покушала је да се приближи нашим линијама источно од Вардара, али је одбијена са губицима нашом ватром.

Савезничка извиђања је уништавала непријатељску извиђачку и имала пет борби.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 1. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — Западно од Сен Кантена Французи су заузели село Сави.

У Шампањи, одбили смо јаче непријатељске препаде код северо-источних улаза у Менил Ле Иран. У области Вердена, Французи су заробили неколико војника у току ноћи прекјуче.

Напад Американаца у близини Сен Мијела наставља се успешно.

Званичан извештај од 23 часа. — У току ноћи Французи су напредовали између Сави и пута Сен Кантен — Хам. Јужно од Клете проширили смо своје положаје северно од Нантеј Ла Фос. Одбили смо два немачка противнапада у области Лафов и шолског шобра Номан.

Амерички званичан извештај. — У сектору Сен Мијела постигли смо нове успехе. Поставили смо везе између наших трупа које наступају са јужног сектора и наших трупа које наступају са запада заузели смо цео испадни угао до тачака на 20 км., од прилике, од Сен Мијела и заробили много војника. Потиснут нашим напредовањем непријатељ се повлачи и уништава у своме повлачењу велике количине материјала. Број избројаних заробљеника износи 13.300. Наше линије пролазе сада с ону страну Ербевила, Тило сир ле Кот, Атонвил, Сен Бенод ан Воевр, Ксај, Жолни, Тиокур и Вјевил.

Лондон, 1. септембра

Званичан извештај. — У сектору Вермана и Жикура, северо-западно од Сен Кантена, наше трупе у ковиру су са истакнутим непријатељским одељења и заробиле су терена заробивши неколико војника. Југо-западно од Ла Басе наше напредовање наставља се у пркос отпору непријатељских митраљеских одељења. Наше трупе осво јиле су Фос ле Бетан и брежуљак у близини. Овај брежуљак познат под именом (Думи) највишим је део ове области јер сачињава осматрачницу са врло великим пречником. Северно од овог места наше трупе врше јаче немачких ровова западно од Ољи ле Ла Басе и напредују ка селу. Заробили смо неколико војника у току ноћи у близини језера Лапабеке.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 1. септембра

Званичан извештај. — Слаба артилериска ватра на целом фронту. У Вал Дасне (Кјеза), јака наша патрола продрла је у непријатељски положај код Прамађоре и пошто је уништила оделење које је заузимало положај вратила се без губитака са заробљеницима.

У долини Лагарине, у области северо источно од Гране и на левој обали средње Пјаве, своје препадима наши одељења нанела су непријатељу губитака, причинила штете непријатељским отбрамбеним радовима и заробила 20 војника.

Јако непријатељско одељење, које је покушавало да се приближи нашим линијама на Монте Асолоне, брао је противнападнуто и морало је да се повуче остављајући неколико заробљеника у нашим рукама.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон, 28. августа. — Службене новине објављују дугачку листу одликовања енглеских војника од стране Краља Србије за ратне заслуге. Листа почиње именима маршала Френча и Хега који су одликовани орденом Карађорђеве Звезде са мачевима I степена и завршује са именима многих простих војника који су добили златне медаље за ревносну службу.

—

Лондон, 29. августа. — Рајтерова Агенција сазнаје да ће српски Министар Просвете, који се сада налази у Лондону, посетити све колоније српских ђака о којима се стара фонд за помоћ Срба.

—

Париз, 31. августа. — Г. Познкаре обишао је ново ослобођене области, погашнуте места које је непријатељ разорио. Пошто је покривено материјалом и муницијом које је непријатељ напустио. Као и за време прошлогодишњег свог повлачења, непријатељ је систематски разорио све, сборио је зидове, бацао је куће у ваздух динамитом или их је попалио, уништио је сваке цркве, запалио је болницу у Аму и ваше амбуланте.

Председник Републике се много интересовао о смештају трупа и честитао је официрима и трупама на постигнутим успесима.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Лондон. — Јутрос између 5 и 8 часова, после артилеријске припреме од четири часа, француске и америчке трупе извршиле су напад на обе стране источног сектора код Сен Мајела.

Напад на јужном делу сектора извршен је на фронту од 12 миља, а на западном делу на фронту од 8 миља. Време је врло лепо. Сконцентрисана је била многобројна артилерија. Аероплана је било у великом броју и они су били врло активни. Непријатељ одступа на оба фронта.

До сада је напад успео. Наше трупе се боре непрекидно и са дивним полетом. И ако је непријатељ наступљивао напад у овој области опет је изненађен у времену и правцу напада.

Сен Мајел је тачно на 30 миља југозападно од Меца и око 20 миља дилеко од немачке границе у Лорену.

Према последњим вестима савезничке трупе заузеле су већ десет села и напредовале на више километара по дубини на фронту од 15 километара. Америчке и француске трупе напале су на западну страну клуча наступајући у правцу Френи на фронту од 12 километара. Американци су увели у борбу врло 100 тенкова помоћу којих су разорили јаке непријатељске положаје. Тенкови су прешли линију немачких положаја у области Сен Босана пошли густих облака од дима. Време је необично лепо и погодно за развијање савезничке надмоћности у ваздуху. Број заробљеника ће свакако бити велики. Многи од ових заробљеника припадају немачким дивизијама тученим на Марни за време офанзиве од јули месеци.

Од момента када су америчке трупе почеле наступати стално се јављао на нове успехе.

Силна немачка линија је тако разорена артиљеријом и тенковима, да су савезничке трупе напале само на слаб отпор пешадије.

СВЕ ИДЕ КАКО ТРЕБА

Париз. — „Ом Либр" пише: „Непријатељ је хтео прошлог пролећа да преухитри Америку, али је Америка победила у борби."

Лист предвиђа да ће операције на извесним секторима бити за неко време успорене, што је неопходно ради довлачења главне пешачке снаге пред нове положаје, које Немци упорно граде.

„Груписање наших снага", наставља „Ом Либр", „неће закаснити, јер се врши по одличном методу, који је допустио савезничкој команди да води борбу непрекидно шест недеља."

„Ехо де Пари" пише да савезничка комиска, којој није начело да се игра са тешкоћама, неће препаштити у својим покретима око науважнија јако утврђене немачке отпорне линије, разумљиве за жртве буку несразмерне са резултатима. Фош и његови сарадници знају да има много путева који воде у Кинбре и у Сен Кантен. Прва део Фошовог програма који се састојао у помагању непријатеља да напрни своје повлачење свршен је; чекајмо сада на други део програма.

СИТУАЦИЈА У РУСИЈИ

Лондон. — Источни пут на Русији слободан је. Успеси Чехо-Словака су били тако велики да су ослободили сибирску железницу на целој њеној дужини.

Као последица свога успеха добили депеша, коју је упутио Министар Спољних Послова Врховне Зимнице Сибира у Омску представницима Русије у иностранству пре доласка на власт Бољшевика. Руски отправник послова у Лондону г. Набоков примио је овакву депешу:

„Овде образовани Привремена Влада Сибира сматра за неопходно да буде стално обавештена о погледима владе код које сте акредитовани као и јавног мнења у погледу ситуације у Русији. Нарочито тражим на вас о томе известите и уђете у званичне односе са мном."

Париз. — Из Сибира стижу врло успокојавајуће вести. Јесења депеши министра иностраних дела владе у Омску, која представља све фракције руског јавног мнења, јавља да је положај нове владе врло чврст. Ова влада труди се на врлом месту да сазове конгрес па затим да уједини досада образоване владе у Русији и у Сибиру, постављајући владе у Омску, Хирбину, Владивостоку и у Семјри.

Влада у Омску је већ известила о свом постојању владе које нису признале бољшевички режим и руске представнике на страни. Ускоро ће руски поданици на страни добити нове акредитивна писма, која ће их овлашћити као пуномоћне министре.

Париз. — Јављају из Токија да је председник сибирске владе, са седиштем у Омску, пошао 26. августа, у пратњи начелника министарства спољних послова, на Далеки-Исток где ће се састати са главарима влада социјалиста револуционара и са савезничким властима.

Рим. — Лондонски „Дејли Мејл" јавља из Копенхагена да се револуционарни покрет у Украјини непрестано шири. Револуционари су заузели варош Чернов. Револуционари држе већ већини број других вароши.

Париз. — Пуковник Семјонов јавља да су савезничке трупе под његовом командом заузеле Оловјанну, наробивши много војника са 4 топа и више митраљеза.

Лондон. — Бољшевици су објавили у Петрограду прва списак талаца који ће бити стрељани за случај нових атентата од стране револуционара.

Међу ухапшеним и стрељаним личностима налази се и митрополит Макарије. Јављају да је ухапшен и московски митрополит.

Ово списак талаца који је објављен у Московским сазнама 120 лица од којих има много великих кнежева, официра, генерала, бивших министара и банкара.

Париз. — Према јучној депеши из Москве сва лица, која живе у Москви и у Петрограду, а немају званичним путем прибављено место становања, добила су налог да одмах напусте варош.

Много лица су отпутовали, бојећи се да не буку ухапшена.

НЕМАЧКА ОСКУДЕВА У ЕФЕКТИВИМА

Париз. — Немци стижу мало по мало на линију, на којој мисле да се задрже. Они преплашени у кефалажу што што су тучени и да не би били опет тучени с обзиром на њихове смањене ефективе. Доиста, од пре два месеца, губитци Немаца су страховити.

Следећа јучна заповест генерала фон Бема сведочи довољно, колико је немачка Врховна Команда забринута због кризе у ефективима:

„Непријатељ напада своје нападе на нашу групу армија. Предвиђа се да ће непријатељ то исто учинити и на целом фронту. Дужност је корпуса да одбацују нападе својим сопственим снагама. У одређеном плану Врховне Команде овај

немини заузетак има исту важност колико и сфанган великог сбама. Смена и попуна истрошених и заморених јединица природно је потребна, али се врло често тоне може учинити. На у ком случају ово не разрешава од одговорности да се учини све што је могуће, да би се одржала борбена вредност јединице која треба да се бори што боље може са смањеним ефективима. Дужност је команданата да траже за своје јединице оно што се може желети, али је још већа дужност поставити најбоље резултате са ефективима који се имају на расположењу, па ма како заузетак тежак био.

Фон Бен."

ЧУДОВИШТА!

Цирих. — Немачки ђенерал Колб пише у листу „Германија": „Наши су непријатељи у последњим борбама распоређивали тенкове на сваких 50 метара. Та сразмера је ужасна. Тенкови наступају према нашим линијама тако збијени да један другог могу помагати и прибојани су наше линије без јаке артиљеријске припреме. Наши непријатељи ће их и даље употребљавати. Како ћемо се спасти од оних чудовишта? — запаже на завршетку ђенерал Колб.

КРОНПРИНЧЕВО ПРАВДАЊЕ

Париз. — Немачки кронпринц у једном интервју-у који је даоописнику мађарског листа „Аз Ешт" покушао је да се брани против оптужби да је он допринео објави рата.

Кронпринчеве изјаве учињене су врло рђав утисак у немачким социјалистичким круговима. Тако „Шемнице Фолкстиме" пише: „Ако је пруски (немачки) војни ум, требала је да избегава да јој кронпринц буде тумач. Ратоборна прошлост кронпринца и његова изградња у Рајнштагу противуречне његовим садашњим осећајима."

„Есенер Арбајтер Цајтунг" такође жестоко критикује речи кронпринчеве и каже:

„Није ли Кронпринц тај који је на једни дан пре објаве рата казао, говорећи трупама једне бригаде: „Најсрећнији дан у моме животу биће дан објаве рата."

ТОБОЖ ЗА ОВУ ГОДИНУ!!

Лондон. — Војни критичар „Франкфуртер Цајтунга" пише:

„Период од преко месец дана врло јаких напада завршених, тако рећи, непрекидно: период узастопних напада завршених час на једном, час на другом сектору фронта од 60 до 80 миља, несумњиво сачињава најбољи доказ за сву четврогодишње рата. Последице ових напада створиле је за нас Немце ситуацију, коју сви морамо признати као тешку. Непријатељ је успео да од једанпут учини крај немачкој комплетној офанзиви за ову годину."

НЕЗНАНИ ГРОБ

Никада ти мајка сузе
Неће хумку да окити
Свежим цвећем из шенара,
Нит' сузама 'оросити.

Никада ти љуби мајка
На гроб с жеком јоки неће,
Боље своје да изгуби
И на крсту венац неће.

Ал' ће шпик мајко цвеће
На гроб нећи у пролеће
Чим јесењбар мине зао

И слободу сужњи скују,
А твоји ће када чују
Поносит' се што си пао.

1918. год. Бескућник.

Реном добровољац Јоко Џоно, инвалид Сокупског Инвалидског Одреда, на рану коју Енглези, предао је Удруги одреда 25 дрвних са жељом да се новац раздели сарамиским инвалидима његовог одреда.

Из канцеларије Економног одељења Министарства војног ЕГБр. 29.059 од 30. августа 1918. године у Солуну.

Штампарски Реферишући Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 247. УТОРАК 4. СЕПТЕМБРА 1918 ГОД ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 4. септембра

Српски званичан извештај. — 3. септембра одбили смо јаке непријатељске противнападе у пределу Козјака. Немачке трупе, које су дојуриле да подрже Бугаре, натеране су заједно са њима у бегство.

На целом фронту продиремо и даље. Село Градешница у нашим је рукама; савезничке трупе узеле су село Старовину.

Број заробљеника прелази 4000; међу њима је и један командант пука.

Број заплењених топова прелази 50.

Непријатељ је оставио и силан други материјал.

Солун, 3 и 3/4 септембра

Француски званичан извештај. — Напад који је отпочео јуче, 2. септембра, на фронту српских армија, уз припомоћ француских дивизија и артилерије, настављен је данас са највећим успехом сходно предвиђеном плану. Пробој, који је јуче у вече износио 11. километара, проширен је сада на фронту од преко 25 километара са просечном дубином од 7 километара.

Циљ нашег напада био је заузеће стрмених и шумовитих висова Сокола, Доброг Поља, Ветреника, са просечном висином од 1800 метара, које су Бугари већ три године утврђивали и од којих је већи део изгледао незаузимљив.

Припреме, вршене под непријатељским осматрачницама које доминирају равницом, морале су бити извршене искључиво ноћу у пркос сваковрсним тешкоћама које терен пружа. После жестоког бомбардовања први непријатељски положај освојен је под јаком борбом у пркос енергичном отпору Бугара, који су журно доведеним резервама вршили врло снажне противнападе.

Јутрос је покрет наступања настављен и заузети су висови Козјака, који сачињава највишу тачку у овој области и где је непријатељ био припремио своју снажну линију за повлачење; пали су и масиви Шлем и Голо Било. Надирање је настављено с ону страну ових масива без застоја и са највећом енергијом.

На западу, српске трупе заузеле су једним налетом цео масив Сокола и утврђену зону између Градешнице и Сокола. Настављајући напредовање, оне су прешле реку Градешницу и освојиле висове на северу, потискујући Бугаре чији разни спроводи хитају у правцу моста Разимбеја тучени из митраљеза од стране наше авијатике.

Велики неред влада у непријатељској позадини, камо су непријатељске јединице, које су се одупирале нашем наступању, потиснуте.

На истоку, француске дивизије, наставиле су напад српске армије и сјајно заузеле одбране Зборског.

Заробљено је укупно преко 4000 Бугара, од којих један пуковник са штабом и заплењено преко 30 топова, бацача мина, митраљеза, муниционска сла-

галишта и знатан материјал.

Француске и српске трупе, борећи се раме уз раме, такмичиле су се у издржљивости, храбрости и пожртвовању. Југословенске трупе гоне непријатеља са необичном енергијом.

Треба нарочито споменути рад француско-српске авијације, која је својом активношћу и својим уобичајеним летом учинила највеће услуге пешадији, тукући из митраљеза непријатељске колоне у покрету на путевима и батерије у акцији у пркос неповољном времену и планинском терену. Авијација је врло тачно обавештавала команду за време целог тока борбе.

Операције се настављају.

Велика обострана артилериска активност на фронту Вардар—Дојран, у кључу Црне и у области Битоља.

У Албанији затишје.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 4. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — Између Оазе и Ена француске трупе наставиле су у току ноћи напредовање источно од Воксајона и заузеле Мон де Сењ. Заробили смо око 500 војника. Јужније, наше трупе заузеле су Вејл. У Лорену Французи су извршили препад у области Лентреј и заробили неколико војника.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана Французи су наставили своје нападе у области северо-источно и источно од Сансиа. У пркос отпору Немаца напредовали смо за 1 км. од прилике на фронту од 4 км., заробивши 600 нових војника и запленивши 2 топа од 105.

На осталом фронту ноћи важнијих догађаја.

Амерички извештај. — Сем локалних борби у току којих смо заробили неколико војника и сем јаче активности артиљерије и авијације ништа важно на сектору Сен Мијела.

Лондон, 4. септембра

Званичан извештај. — На јужном делу ивице фронта наше патроле заробиле су неколико војника. У планини Плоекстерта и источно од Изра помакли смо мало нашу линију. Сем обостране артиљеријске активности на равним тачкама ништа важно на осталом фронту.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 4. септембра

Званичан извештај. — Јутрос нашим одељењима пешадије, успешно потпомогнутим јаком и добро управљеном ватром, извршила су у области северо западно од Граве успешне препаде на непријатељске линије и побољшала на извесним тачкама раније заузете положаје, заплењивши много митраљеза. До сада је пребројано 321 заробљеник, од којих 5 официра.

На осталом фронту повремена артилериска акција и активност патрола.

Аустријски и мађарски хидроавиони бомбардовали су са успехом војне објекте у непријатељској позадини и бацили укупно 15 000 килограма бомби. У ваздушној борби оборен је један непријатељски авероплан.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон, 27. августа. — (Нарочити извештај Ратног Преспбироа).

Извршни Одбор Народне Странке демократских радника упутио је Лојду Џорџу изјаву протеста против сугестије конгреса радника трезвености, да се могу отпочети преговори о миру чим буке непријатељ евакуисао Француску и Белгију. Одбор примећује да ова сугестија не води рачуна о народним тежњама Италије, Румуније, Србије и Црне Горе и о непрадедним учењем руском народу идеја о правима народа који се налазе под влашћу централних сила. Одбор изјављује да сваки мир који не би водио рачуна о народним правима и о расама значио би тријумф Немачке.

—

Архиђенск, 3. септембра. — Кабинет Чајковског оствао је од власти и тражи да област

Архиепископа Атинске Хризостома и Аксентијева и Степановића у Смирну.

Крф, 2. септембра

Министар Народне Привреде г. Јаниковић отпутовао је за Солун.

(Пресбиро).

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Савезници, задржавајући стално иницијативу у операцијама, непрестано задају све нове и нове ударце Немцима, час на једном, час на другом сектору.

Док Енглези не дају непријатељу на дахне потискујући га у области западно од Сен Кантена, Американци непрекидно напредују заједно са француским трупама између Меца и Мозеле, на висинама Мезе и у области источно од Верденa.

Француси су такође извршили нове успешне нападе јужно од Ене и с обе стране Ајете.

Фронт америчких трупа између Мезе и Мозеле протеже се сада овом линијом: Шампон—Апоневал—Атоневил—Сен Беноа—Жонвил и Норов сир Мозел. Налазе се наставља пок повољним условима у правцу Вогеза и Отмон де ла Шосе. Положаји су сада на двадесет километара северо-источно од Сен Мијела. Број заробљеника износи преко 16 000.

Источно од Верденa Французи су напредовали до Дејеве, као и западно од Муранвила где су напредовали преко 2000 метара по дубини на фронту од 12 километара.

Јужно од Ене напали смо јутрос између Ревајона и Роменe, на 6 километара северо источно од Фема, где смо, у пркос снажној артиљеријској реакцији, напредовали од 1500—2000 метара по дубини.

Тако исто и у нападу, који су француске извршиле јуче ујутру између Ене и реке Кусе, на фронту од 15 километара постигли смо леп успех, продревши 2 километра, на целом нашем фронту. Непријатељ и поред је имао наређење да одржи положаје по сваку цену, морао се повући и оставити до 8 часова пре подне преко 2000 заробљеника.

Париз. — Док је група армија ђенерала фон Галвица потискивала између Мезе и Мозеле, друге групе армија чврсто се држе на садашњој линији. Стога је операција, коју Манжеинова армија извоји на свом десном крилу, од особитог интереса. Ова операција, отпочета у области северо источно од Соасона, и иако нема карактер офанзивне шире обима, опет неспужује сваку пажњу, не само због заробљених 3500 Немаца, него и због свог заузбављеног терена. Циљ овог напада био је истеривање непријатеља из села Алемана и на висина Лафо, јер положаји ових места дају важност првога реда, узев у обзир да господаре источеремено и преступом ка Шемен де Дама ка југу Соасон—Лаон и долином Ајете.

Из овог разлога Немци су били и гомилали сва средства за одбрану којима су располагали. Па ипак храброст француских трупа савладала је све те препреке. Пред вече настало је опште напредовање на целој линији и већ су трупе ђенерала Манжена биле на многим местима у рововима саме Хиндебургове линије.

ЂЕНЕРАЛ ГАЈДА О РУСИЈИ

Париз. — Ђенерал Гајда, командант чешких трупа које оперишу у Сибиру, изјавио је дописнику „Пти Паризјена" следеће:

„Жеља Чеха је сада да остану у Русији да би помогли нову руску војску да успостави фронт против Немачке. Ја сам уверен да се Русија може повратити, опорављајући се из њену војску. До сада постигнути одлични резултати у реорганизовању руске војске показали су јасна о томе. Још крајем маја прошле године успели смо да формирамо прве руске јединице од добровољаца, којима су командовали руски официри под чешком Врховном Командом.

Кад становништва се у брзо разбила мржња против Немаца и жеља да се образује руковна војска. Многа округа донела су новозине одлуке о општој обавези. Мобилизација извршена на велико одушевљење код становништва. Прва позив односи се на област Омска и Иркуцка и каже за најкраће време три армијска корпуса; кад се прикупи на исто Сабар даће 200.000 војника.

Кад ова руска војска буде формирана, упутиће се на Волгу, где већ постоји фронт код Ца-

рицима, Самаре, Симбирска и Казања и где се боре чешке и руске трупе против бољшевика и немачких заробљеника из европске Русије, које су Бољшевици мобилисали, а који ће, без сумње, убрзо бити појачани немачким трупама. За Савезнике се укупује јединствена врлина да, помажући сибирски покрет на ослобођењу Русије, привуку на Исток немачке дивизије и тиме олакшају себи победу на западном фронту. Све треба подржати војној организацији, и ја сам уверен да ће се остварити и најоптимистичније наде".

Ову своју тезу ђенерал Гађа је изнео и у Војном Савезничком Савету који је окупља у Одељењу и на коме су учествовали француски ђенерал Пари, руски ђенерал Дитрих и јапански ђенерал Жужи.

ШТА КАЖУ НЕМЦИ

Цирих. — Војни критичар „Франкфуртер Цајтунга" истражује узроке савезничких победа, па каже:

„Пре свега, с немачке стране је подцењивана противникова снага. Ми смо и сувише полагали на непријатељске резерве које смо уништили у току наше три последње офанзиве. Ми смо набрајали или подцењивали резерве које је непријатељ још имао и које се трудно ће образују. У ове резерве не треба рачунити само регрут Америкинце. Треба рачунати и са резервама које су Енглези превезли на континент.

Нема сумње да маршал Фош располаже са бројно великом надмоћношћу.

Други факат, о коме треба водити рачуна, јесте остварење ког савезника јединства у командовању. Не може се порећи да је јединство командовања дало плода. У груписању и у искоришћавању резерви, у припреми и у извођењу свих офанзива напазимо ког савезника на тачност и ток који ће стратегија спровести нову финансирању".

ЖЕНЕВСКА БЕРЗА

Женева. — На женевској берзи курс савезничког новца је опет знатно скочио прошле суботе, 1. септембра. Котирано је 100 француских франака на 82 швајц. франка, то јест 1·47 швајц. фр. више; 100 италијанских лира на 68·10 шв. фр., то јест, 2·20 ох сто више; фунта стерлинга 21.35 швајцарских франака; 100 немачких марака 67.72 швајцарских франака, а 100 круна 37.05 швајцарских франака.

БЛАГОДАРНОСТ

Госпођица Флора Сандес, изредних изасланица «Црвеног крста» пеп. пука, поклонила је до сада разним нашим војним јединицама и установама:

1) 54 сандука рубља, завоја итд. за рањене и болеснике;

2) 10023 комуље, 7464 пари гаћа, 11605 пари чарапа;

3) 2640 драхми за предовлаштва.

Поред изнад изложених поклона, госпођица Сандес отворила је на ме фронту и у позадини кантине за прихват наших рањених, болесних и здравих војника. У тим су кантинама наши војници најљубазније дочекивани од госпођице Сандес и њених заступница госпођице Тајлстон и осталих, и почашћени чајем, цигаретама и намирницама. До сада је у тим кантинама дочекано и почашћено 162.673 наша војника.

Министарство војно и овим путем најављује своју дубоку благодарност госпођици Флори Сандес на учињеним поклонима, огромним напорима, највећој вољи и неуморној енергији у помагању наших војника на фронту и у позадини, као и њеним заступницима по кантинама, госпођици Тајлстон и осталима на љубазној предусретљивости, пажњи и услузи нашим војницима.

Из канцеларије Економног Одељења Министарства Војног, Е Г.Бр. 29.686, од 30 августа 1918. год. у Солуну.

Штампарска Редакција Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 248. СРЕДА 5. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 5. септембра

Српски званичан извештај. — 4. и ноћу 4./5. септембра, савлађујући огромне теренске тешкоће на високим планинама, наше трупе неуморно и дању и ноћу гоне потпуно разбијеног непријатеља. У нашим су рукама: Тополац, Кучков Камен, Полчиште, Бешиште, Мелница, Витолиште и Разим-беј. Наше надирање у дубину достиже до 20 км.

Неколико нових бугарских пукова који су дошли као појачање са суседних одсека разбијени су и натерани у повлачење. У свом бегству непријатељ пали слагалишта и села.

Нови заробљеници и количина плена због брзих покрета нису још тачно познати.

Солун, 4. септембра

Фрапруски званичан извештај. — Наш напад настављен је ноћу 3./4. и преко дана 4. септембра са пуним успехом, у пркос упорном отпору Бугара који су, добивши знатна појачања, покушали да се бране огорчено на њиховим новим положајима.

Српске трупе, потискујући непријатеља, имале су да савлађују безбројне тешкоће планинског терена, на коме на извесним местима разлике у висинама износе преко 900 метара, и да пролазе кроз густе шуме где су путеви ретки.

У пркос томе, постигнути су сви објекти за овај дан. Укупно напредовање износи на извесним тачкама преко 15 километара по дубини.

На десном крилу, масив Тополац је у нашим рукама и напредујемо у правцу Преслапа, где грчке и француске трупе учествују у нападу.

У центру, важан њувик Козјак и Кучков Камен пали су после особито огорчене борбе, у којој су се одликовале југословенске трупе; у свом енергичном наступању заузели смо Пандели. Села Полчиште и Бешиште, у чијој се непосредној близини налазимо, у пламену су.

На левом крилу, савезничке српске, француске и грчке трупе заузеле су под борбом села Градешницу, Старовину и Зовић, савладавши огорчени отпор Бугара који су на овим тачкама претрпели врло велике губитке. Од јуче, број заробљеника повећао се тако, да се неможе тачно одредити. Преко 50 топова, од којих најмање 20 тешких, пали су у наше руке. Плен је знатан.

Наша авијација се и даље одликовала; њен рад на бомбардовању био је особито успешан; бачено је око 4 тоне експлозива на важне тачке у непријатељској позадини. Пилоти су неуморно радили помажући пешадију и сваки је по три до четири пута дневно летео. Они су знатно допринели успеху.

На осталом фронту обострана активност артилерије, нарочито на обема обалама Вардара и у области Битоља.

У Албанији затишје.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 5. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — Јужно од Ена, обострана артиљеријска активност. У Шампањи, Француски су извршили јаки препад и заробили неколико војника западно од Мезон де Шампањ. Између Сен Изер де Гран и Мон сни Нома као и северно од Ремси одбили смо јаке препаде. Ништа важно на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — Западно од Сен Квентена француске трупе поново су напредовале јако напа. У области Одноа и Сиња заробили смо око 50 војника. Између Есте и Ена, Француски прокужавају ширење задобивеног терена. У појединим местима непријатељи смо из утврђења северно и источно од Амена. Заробили смо око 100 војника. Јутрос после жиле борбе наше трупе заузеле су једну потпорну тачку коју су Немци снажно држали источно од Сансја. Број заробљених између северно од Лафре осетно је већи од губитака које су Немци претрпели у току последњих борби у овој области. На фронту Весне Немци су у три маха противнападали на француске положаје у области Глеки. Сенка пут су одбијени са тешким губицима. На осталом фронту ништа важно.

Амерички званичан извештај. — У сектору Сен Мијела дан је био миран. Непрекидна артиљеријска активност, активност авијације и сукоба патрола који су нам донели неколико заробљеника. Одбили смо јаки непријатељски препад у Вогезима.

Лондон, 5. септембра

Званичан извештај. — Борба ништа значајна настављена је данас северо-западно од Сен Квентина. Наше трупе заробиле су терен у близини села Одноа. На северном делу фронта сем локалних сукоба ништа ново. Наше трупе заузеле су једну немачку објавницу западно од Ла Басе и заробиле неколико војника. Ојтавили смо нове објавнице северо-источно од Нев Шапела и у околини Плоекстерта; источно од Вармтрата одбили смо јаки непријатељски препад.

Авијација. — Услед лошег времена 2. септембра је авијација била врло активна. Наши су на велике формације немачких аероплана вид непријатељским линијама. За последња 24 часа бацили смо 30 тона експлозива.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 5. септембра

Званичан извештај. — По унапред утврђеном плану италијанске трупе извршиле су друге нападе на врло тежак и јако утврђени одбрамбени систем, на дужини од 4 км., између Монте Пертика и Вал Серена..... западно од Монте Грапа. После кратке али жестоке артиљеријске припреме италијанска пешадија, бацајући ручне бомбе, пошла је на јуриш и после огорчене борбе од два часа успела је да заузме све одређене објекте.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Лондон. — Повлачење Немаца између Мезе и Мозеле настављено је.

Пошто је евакуисао непријатељ западно од Сен Мијела, непријатељ је повлачи сада ка железничкој пруги Конфлан—Мец—Лонгви, на фронту од 33 миље од Безонвон, северо источно од Верден, до Номоа, северно од Понт а Мусон.

Америчке и француске трупе гоне у стопу непријатеља.

Јуче после подне савезнички фронт се пружа ка истоку правно је био Абакуо, Фреи, Доикур, Томон и Рамберкур.

Патроле су биле на 1—2 миле даље од ових тачака.

Топови са утврђења Мец почели су да дејствују. Сматра се да се непријатељ повлачи на неку линију коју је припремио рани зимите Мец, Конфлана и области Мајкина.

ФРАНЦУСКИ И НЕМАЧКИ МОРАЛ

Париз. — Пол Оскар Хекер пише у „Лајпцигер Кригсајтунгу", која излаз нем чка окупациона влаот у Лиљу, овај чланак о моралу Француза у окупираним областима.

„Већ годинама живим у овој тужној земљи; видим како из дана у дан стање постаје све жалосније. Што највише пада у очи то је дух Француза који му се сам наметнуо, нити противу строгих наредаба тешким се већ познатим речима: „рат је".

Због тога, као год ми чујемо и чујемо како наше жене и рођаке кукају: побајамо жељу да их пречепамо за јаку и дуготрајно оне, у ову окупирану земљу. Оне би онда тек увиделе колико је несносно њихова беда.

Француза на окупираних области нас мрзи, или се нас жали. Он се понаша, не жалећи се. Ја се не могу довољно надивити снази која га покреће.

Међутим ви, чича Фрче и тетка Мање, из Мајнца или ме одавде биле, како бисте се понашали као је непријатељу нашој земљи? Сукобом по врло ситним искушењима које тако илуструју покоснте, човек би морао изгубити сваку веру. Ви слабите у свакој прилици и пијенете сигурно, јако, по своме обичају, јединим ударцем Хинденбург не уништи цело једну непријатељску војску (Оа!...!).

Требало би да се научимо од Француза, оној дубљој вери, коју они показују у свако тешким искушењима. Да бе се још бруталније изразио казаћу: у њиховом безобразном поносу.

Много Немаца могло би много што нта научити у школи несреће, које становници овога краја трпе. Промислимо још једном. Ко је од Француза научио немачки за све четири године? Ни један од хиљаде! Међутим, опкладио бих се у нта год хоћете, када би Французи били у Манхајму или у Ауфхенбургу, да не би било ни једне девојке на трговачке радње, која не би говорила са побожношћу на његовом језику. Изгледало би отмено говорити француски. Француске жене и девојке које се удају Немцима, осуђују се. Њихова част је изгубљена чак и онда када би „Бош" био толико глуп да се венча. Шта би, међутим, било у окупираној Немачкој? Сетимо се Напољеонова доба!

Француза није никада никоговић „прилагођавању", и поред упорног трења неких наших другова. За сваки осећај, који подсећа на мржње и окршаја се националним поносом, који ако до крајности страсти, ја се њима Французи. Неки сваки Немац, сваки Немац поставе себи питање: „Да је непријатељ у земљи, да ли би га они приморали да им се клања?."

САД СЕ МЕЂУСОБНО ОКРИВЉУЈУ

— Прва анализа расула —

Цирих. — „Келнише Цајтунг" пише да је савезничка офанзива неоспорно успела и да је повредила унутрашњи фронт, сборивши изненада морал немачког народа. Исти лист напада Вилфову Агенцију што је својим извештајима учинила утисак у Немачкој да се непријатељ неће моћи никада више после страховитог удараца који му је био нанет и да је требало задати му још последњи ударац.

„Одавде погрешни закључци, каже „Келнише Цајтунг", који су нам изнети о успеховима у непријатељским земљама узрок су овакоме ставу. У прилог сумњичавог рата ми нећемо моћи спречити снабдевање савезника у животним намирницама које код њих није тако ретке као код нас."

Женева. — „Најгоре Манчестер Нахрихтен" пише: „Нико неће порицати нити сад да пореске да је војна ситуација сада врло озбиљна. Може се чак тврдити да од битке на Марни 1914. године ситуација није никад била гора. С тога су жалосна позајмице постали разочарења. Ово долази отуда што се публика није увек обавештавала о постојећим тешкоћама".

ИЗ ПИСАМА НЕМАЧКИХ ВОЈНИКА

— Немци обузима очајање —

Париз. — Извод из писма једног немачког војника из 15 пешадијског пука: „Овде се одигравају велики догађаји; ми пет дана како се води упорна борба без престанка. Француз се труде да поврате изгубљене територије. Под свакоме канонадом човек изгуби потпуно главу..... Ни дана кад се човек сасвим изгуби од страха. Јучерашњи дан био је опет страшно крут: тек је јекнуо напад био одбијен, и одмах је поново крут. Живим у својој рупи као кртица; цео ми свет у рупи и очекивати смрт! Трупе би показивале без сумње већу храброст да имају бољу храну. Страх и глад, сем тога и несаница, учинили су за се више не може издржати. Дан дана како ни-

сам нашта окупио врућет. Сасвим смо близу очи-јања....."

Писмо другог јединог, поднаредника из 44 пука: „Француза нам не виђу на једног трепутка одмора. Ово се више не може називати ратом. Ких поставе у рововима врло странно ми се склањамо у заклоне. Тесно збијени један уз другог, са маскама на лицу, будућима и запаљивим у рукама, увек готови да скочимо у случају да страшна непријатељска артилерија затрпа улаз. Чим натра престане сви се предамо сну. Сваки се налази у таквом стању да мора чинити и последњи напор смртаје који човек може имати. Овако не може дуго трајати. Сви ћемо пасти од умора.

Сваког је дана овако, све док не падне ноћ, а кад падне ноћ онда смо спуке на опрези, јер је близу наше једна шума, а Французи су врло лукави. За тренутак се они створе пред нама, баце неколико бомби и мрзи опет отковиње. Ја сам већ жртвовао свој живот, док ће једног дана и мој рек на вечити одмор. Па зашто се све ово ради? Не разумем. Кужу нам да се боримо за наше мило и драге, за наше домове, за нашу отаџбину. Боље да не претресано ово питање, јер нас неће ничему повести. Не може се ништа отворено говорити. Морал код трупа мање сјајан, и и разумљиво је: Сталан напрегнутост и слаба храна. Куда идемо.!!

ФЕЉТОНСКИ ДЕО

ЦРТИЦЕ ИЗ РАТА

Српски војник, и по свом темпераменту и по својим ратним навикама и традицијама, воли брзо и покретно ратовање и претпоставља га ју-гим и досадним рововским и опсадним операцијама. Имао сам прилику да присуствујем овакном једном разговору наших ратника:

— Гледај ја га прам спознајем, а кад га спознајем, терај га ко Милићева гроба! Терај га и дању и ноћу, не дај му да дахне, док не мањи као брав или га живог не ухватиш ка' кркушу! — вели храбри и увек сфанзавни каплар Радоје.

— А један грехом ово што у торби мо'ш понијети за пет дана! — копуњује га, са знањем стварством човека коме је мисао погођена, каплар Мића, ужичанин.

— Па онда ич нек му се не чуле она у Паризу и Америку, кад Врховна Команда крене у „Ратни Дневник" да су Моравци прекарили шесте километара за десет дана, — вешто посели разговор својим ариљанским оптроумљем јунак Миласије из чувеног позадњег пука.

И пуно таквих одличних и карактеристичних ствари може човек чути од наших ратника. Све то говори у прилог његовом офанзивном ратничком духу.

Али стицај прилика је био такав да се српски ратник морао прилагодити и других метода ратовања — морао се, преко своје воље, прилагодити неопходном му рововском рату. Из тог његовог другог и досадног рововања доносимо ову кратку епизодицу, која заслужује да буде забележена, као и све друго чиме је протекао живот нашег славног ратника у његовој великој борби за ослобођење и уједињење.

Рововски рат доноси собом ту околност што се непријатељи врло дуго и на близком отстојању виде један преко другоме, те тако силом прилика навикавају један на другога и у неку руку мирно се и почињу се, иако не пријатељски, а ово бар трпељиво и равнодушно гледати... Војници, и један и други, почињу слободно излазити из својих заклона и сасвим комотно крити своје лице као да нису крвни непријатељи.

— Дођи се, брате, мајдан ломати у руци као јаничари! — говори ратница. — 'Ајде ти се ја мало ноге опружим, да се исправим к'о човек, да погледам око себе и да удишем мало ваздуха.

Та слобода кретања побуђује наше команданте да чешће издају писмене наредбе: да се војници склањају, чинећи одговорним у противном случају надлежне старешине.

Наређење је преношено, свакитавано војницима и најбрижљивије отстојавано да се исто извршује. И имало је свога дејства. Војници се опет „као јаничари" вавуколе у своје ровове...

Али ми не беше мирно пријатно тискати како се многи Бугари и даље користе устаљеношћу доскорашњом противничком тремељаношћу. А један се „братко" чак толико распустошио, да је сербез изнео на свобрањавање, небацио руке на зидању па се сасвим прописно шетња као на корзу... Нашем стражару најзад прекипе, гасекујући га како се игра као пауч:

— А да и за тебе нема наредбе, мину ти мајку!! — викну му гласно, уз то на нишан и окиде. Погођена „братко" поче да се дере као бик.

— У ров бре, стоко татарска! — тешки га и саветује стражар шумадинац.

24. јула 1918. год. Ј. М. П.
Положај.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 250. ПЕТАК 7. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЧЕСТИТКЕ ПОВОДОМ СЈАЈНИХ УСПЕХА

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКУ СРПСКОМ

СОЛУН.

Молим Ваше Краљевско Височанство да прими моја најживља честитања за сјајне успехе које су постигле, у вези са својом француском браћом у оружју, храбре трупе којима Ваше Височанство командује. Победа ће крунисати у исто време на Истоку и на Западу сложне напоре Савезника. Француска је срећна због јуначких подвига Српске Војске и упућује Вашој племенитој Отаџбини своје најтрепније жеље.

ПОЕНКАРЕ.

ГОСПОДИНУ ПРЕДСЕДНИКУ РЕПУБЛИКЕ

ПАРИЗ.

Ја Вам благодарим од срца, Господине Председниче, на топлим честиткама које ми шаљете поводом успеха које су постигле Моје трупе у сарадњи са храбрим трупама француским. Борци на Мађедонском фронту срећни су, што својом победом допуњују сјајне подвиге Савезничких Војсака на Западу. Моја је Отаџбина захвална Француској на жељама које јој шаље, а од своје стране нада се да види целу Француску коначно ослобођену непријатељског притиска.

АЛЕКСАНДАР.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА

Молим да изволите примити срдачна честитања Кабинета на дивним успесима наше храбре војске, која под врховним заповедништвом Вашег Височанства записује нове златне листове у књизи витешких и јуначких дела својих са овога великог светског рата. Наша радост је у толико већа и честитања у толико срдачнија што се ови нови златни листови нижу и записују у витешку и херојску сарадњу наших великих и племенитих савезника Француза.

У име Владе

Министар, Стојан Протић.

МИНИСТРУ, СТОЈАНУ ПРОТИЋУ

КРФ.

Захваљујем искрено Вама и друговима на поздраву приликом успеха наше храбре војске. Ја не сумњам да ће ова нова јуначка дела њена уз витешку сарадњу југословенских трупа утврдити дефинитивно пред светом нашу решеност да будемо слободни и уједињени. Француске трупе, чија је помоћ у овим првим данима нових напора била тако драгоцена, биле су сведок те одушевљене и непоколебљиве решености.

АЛЕКСАНДАР.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ
НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА
СОЛУН.

Римско Одељење Лондонског Југословенског Одбора: Поводом сјајног успеха Ваше храбре војске на тешким положајима Сокола и Ветерника испуњени смо задовољством што уз браћу из Краљевине Србије јесу у заједничкој борби и добровољци из наших неослобођених крајева и овом приликом засведочили својим пожртвовањем и краљу своју непоколебљиву вољу за слободу и јединство заједничке нам Отаџбине.

Газари, Мештровић, Тринајстић.

ЈУГОСЛОВЕНСКОМ ПОДОДБОРУ
РИМ.

Ја искрено делим осећаје задовољства које Ми указује Ваш Одбор, јер сам сведок како се уз јуначке српске трупе са одушевљењем и пожртвовањем боре добровољци из неослобођених крајева и стављају тиме до знања свету своју мушку решеност да виде своју драгу отаџбину слободну и уједињену, и будите уверени да сви ови нови заједнички напори наши не могу и неће бити занемарени.

АЛЕКСАНДАР.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 7. септембра

Српски званичан извештај. — 6. и ноћу 6./7. септембра наше неуморне трупе постигле су велике резултате. Њихово продирање под борбом у правцу севера изнеси овога дана преко 15 км.; пешадија је прешла линију Крњево—Стрегово—Драгожељ—Полошко, а коњица је северно од те линије. Овога дана ослобођено је преко 10 села. У луку Црне Реке заузели смо село Годијак.

Авијација без прекида бомбардује и туче митраљезима непријатељске трупе које одступају.

Има доста заробљеника међу којима и један потпуковник; јављају за још неколико заплењених топова, али њихов број не може тачно да се утврди због брзог наступања наших јединица.

Становништво одушевљено дочекује српске трупе. Војници из нове Србије, силом узети у бугарску војску, бацају оружје и прилазе нама.

Солун, 6. септембра

Званичан извештај Савезничких Војсака на Истоку. — У току ноћи и дана 6. септембра савезничке трупе су и даље напредовале у пркос упорном отпору непријатељских заштитница.

Српске трупе заузеле су висове који доминирају долинама Белашнице и Бошаве и освојиле под борбом село Мрежечко. Задобили смо нових заробљеника међу којима једног потпуковника, запленили смо десетину топова и знатан материјал.

Француско-грчки делови напредују у врло стрмим масивима Дудице.

У области Дојрана енглеско-грчке трупе јутрос су поново напредовале.

Жива активност извидница и патрола у кључу Црне. У целој овој области жестока артилериска активност.

Плен и заробљеници од 2. септембра на овамо нису још могли бити пребројани.

Према досада добивеним извештајима имамо преко 6000 заробљеника, преко 60 топова, од којих много тешких много рововских мерзера и велики број митраљеза и пушака, читава слагалишта муниције, поглавито артилериске, амбуланти, кара, слагалишта хране и одеће.

У овим операцијама британска авијација оборила је два непријатељска аероплана.

Рим, 7. септембра

Албанија: У зони северно од Појани наше извиднице патроле имале су сукоба са непријатељем и заробиле неколико војника.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 7. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — У области Сен Кантена, настављајући своје напредовање, француске трупе продрле су у Контескур где се непријатељ очајно брани. Северно од Ена велика артилеријска активност.

Јачи сукоби непријатељских противнапада у области пољског добра Моазн није имало никаквих последица. Французи су одржали све своје положаје и нанели нападнчким губитака.

На фронту Весле, јачи немачки напад северно од Курсландова одбијен је нашом ватром пре него што је непријатељ дошао до наших линија.

Французи су одбили непријатељске препаде у Шампањи и на висовима Мезе.

Ништа важно на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана Французи су наставили своје нападе у области југо-западно од Сен-Кантена и проширили своје завојевања. У јаком упорном отпору Немаца Французи су прешли Контескур, који је у целини у њиховим рукама и заузели Кастр. Јужније, помакли смо наше линије до ивице Бање. На висоравнима западно од Жујна Немци су поново противнапали, али без успеха. Французи су спомагли све њихове покушаје и нанели тешких губитака Немцима напредујући осетно и заробивши око 100 војника.

Немачки препади источно од Мезе, у области Шамбретта и у Вогезима остали су без последица.

Амерички званичан извештај. — У Вогезу наша одељења извршила су успешне препаде у Вогезима. Једно непријатељско одељење које је покушавало да упадне у наше линије одбијено је.

Лондон, 7. септембра

Званичан извештај. — Нови извештаји потврђују да је непријатељски противнапад извршен јуче после подне северно од Тескола врло јак и да су непријатељске јединице, подржаване међу њима и 6. бранденбуршку дивизију, претрпеле велике губитке.

Борба се развија данас у сектору источно од Епехија као и у близини Гузокура, где смо заробили терене северно од шуме Гош.

На осталом борбеном фронту само ограничене борбе. Заробили смо неколико војника у ваниним локалним борбама јужно од Уша до Ла Басе и мало побољшали своје положаје западно од Витшајете. Одбили смо непријатељски одељења источно од Нев Шапеле и северно од канала Иир—Комин.

Збир заробљеника, задобивених јуче у отпочетој операцији северо-западно од Сен Кантена, износи сада преко 10.000. Преко 60 топова пало нам је у руке.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 7. септембра

Званичан извештај. — У планинском сектору, с једне и с друге стране Бренте, наша пешадијска одељења извршила су јутрос један успешан препад. На висоравни Азијаго наши јуришни одељења продрла су у јаке делове непријатељских утврђених рејона северно од Чаме до Вал Бренте и Кол дел Роси и заробила око 40 војника са два митраљеза. Јужно од Кол Кампоре у једном изненадном упаду у непријатељске положаје јаче трупе заробиле су 70 војника од којих три официра са 4 митраљеза. Изненађени, непријатељ је збуњен нашим брзим нападом и отворио жестоку баражну ватру на своје сопствене положаје наневши тиме тешких губитака својим трупама. У области Монте Грапи, ноћу 4/5. септембра непријатељ је покушао да извари три напада, уз припрему жестоком артиљеријском ватром, на наше положаје источно од Монте Пертака. Свакога пута непријатељ је прекидан на се повуче.

Оборили смо 3 непријатељска аероплана а један је морао да спусти оштећен.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Листови пишу да битка која изгледа поновног уласка у ходир обострани војска Борба ће опет отпочети и неће се више прекидати.

„Ентрансижан" пише да британски званични извештаји односе за сада су пижму. Очекују се нове операције француских трупа.

За последњих петнаест дана савезници су заробили на западном фронту 37.000 војника, што представља четири немачке дивизије. Укупни број заробљеника од 5. јуна до сада износи преко 175.000.

Лондон. — „Дејли Телеграф" пише да, ако се Немци не могу окржати на линији Дуе—Камбре—Сен Квентен Ла Фер, неки друге линије где би они могли да дају отпора с ову страну немачке границе.

АПЕЛ МАРШАЛА ХИНДЕНБУРГА

Женева. — Маршал Хинденбург, позивајући немачки народ да буде миран, упутио је преко штампе овај апел:

„Ми издржавамо упорну борбу са нашим непријатељима. Спорадични који нас је немогући да победи Немачку силом свога оружја хоће да натера немачко јавно мњење манифестацијама, пропагандистичким грозницама и разним клеветама. Њихови авијатичари, поред бомби које убацују тело, бацају и прогласе који треба да убију дух".

Маршал Хинденбург вели се што је позадини толико затровани овим написима која прелазе из руку у руке, која се читају и дискутују у кафанама, у фабрикама, по кућама и на улици. Ово повећава терет жилавима који сносе пријатељ рата и који имају доста муке и без овога, то им одузима енергију да траже победоносан свршетак рата, то убија њихову веру у победу.

„Међутим — додаје маршал Хинденбург — како стоји ситуација? Стварно, ми смо победили и закључили мир на Истоку. Ми смо доста јаки да добијемо и на Западу, у виду Американцима, такав мир, или па то треба да будемо јаки и сложни. Не треба веровати оно што говоре лажи Немци, који су већином странци, свесни или несвесни најгнуснијих отаџбине, као што их је било свуда и свакад". Маршал Хинденбург позива своје сугрђане да не верују манифестима и узнемиравајућим вестима које могу доћи до њихових ушију и да прокажу увек сваког Немца који би био у служби непријатеља. Апел се завршава овим речима: „Немачки војско немачке отаџбине, брани се!"

Кад су слачне патриотске апеле упућивали својој војсковођи руски генерали, маршал Хинденбург је задовољно трљао руке и смешно се. Сад је дошао ред и на њега. (Ур.)

ИЗ ПИСАМА НЕМАЧКИХ ВОЈНИКА

Писмо једног војника из 180 пука: „Ја сам још као неким чудом здрав и читав..... Од 9. јуна Французи су нас потиснули за 25 км. у назад. Како је то било страшно. Сви смо се разбегли у нечувеном нереду. Сви пукови и све дивизије биле су се измешале. Ја и три моја друга из читава два дана нисмо могли наћи своју чету. Једног тренутка Французи су били на 30 м. позади нас, али срећом нису отворили ватру. Повукли се 25 км. у назад нашли спасоносно добро повлачење и то може ценити само онај који је тамо прошао. Снабдевање је било врло рђаво. На хлеба на куће на супе на кафе; нашли смо врло који су једноставно експлоатирали око нас. Авијони су летели у висини на 40—50 метара бацајући бомбе и тукући нас из митраљеза. Наше авијатичари једва смо могли видети понекад у размацима од 5—6 часова. Где је наша ваздушна надмоћност? Где су Хинденбуршке резерве? Где су 2 и по милиона бораца са источног фронта? Све што нам се прича о Русији јесте варање, јер су наше трупе још у Русији. 12-ог ми смо били на нашим старим положајима од 1914. год. Ми смо увек у лице с непријатељем, али овде нема рупа. Зато је сваки тренутак спаса у бегству услед чега смо изгубили много у заробљеницима. Једна дивизија је сасвим уништена. Посао иде врло рђаво. Непријатељ располаже огромном количином артилерије која гађа и дању и ноћу врлина свих калибара. Ко је могао веровати да ћемо у 1918. год. доживети овакве ствари?!"

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Аћ еховић.

Бр. 251. СУБОТА 8. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЧЕСТИТКЕ ПОВОДОМ СЈАЈНИХ УСПЕХА

Његово Величанство Краљ Јелина упутио је Његовом Краљевском Височанству Врховоцу Краљевске Власти Србије, Престолонаследнику Александру, ову депешу:

„Под утиском неописане радости за победу коју су однеле последњих дана српске трупе, драге савезнице наших трупа, молим Ваше Краљевско Височанство да прими моја срдачна честитања.

АЛЕКСАНДАР.

Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар одговорио је:

„Врло сам дирнут честитањима које Ми Ваше Величанство шаље и срећан сам што могу с Моје стране да Вам изразим велику радост због лепих подвига грчких трупа које се боре уз нас и консолидују савез наших двеју земаља.

АЛЕКСАНДАР.

Господин Венизелос, Председник Грчке Владе, упутио је ову депешу:

„Молим Ваше Краљевско Височанство да изволи примити моја најсрдачнија честитања за лепе победе које су однеле храбре српске трупе и израз најдубље радости коју осећа грчки народ, видећи да се овим остварује почетак ослобођења српске територије. Ја сам срећан што у овим лепим победама учествује и један део грчких трупа учвршћујући велико пријатељство и трајну солидарност између оба народа.

ВЕНИЗЕЛОС.

Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар одговорио је Господину Венизелосу следеће:

„Ваша честитања и жеље које сте Ми доставили поводом успеха српске војскедубоко су Ме дирнули и захваљујући Вам, Ја сам срећан што могу конс товати леп полет јелинских трупа које суделују у заједничком делу.

АЛЕКСАНДАР.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 8. септембра

Српски званичан извештај. — На дан 7. септембра наше продирање на север износи преко 20 км.; наше трупе налазе се на неколико километара северно од Кавадараца. Сем те вароши, ослободили смо овога дана још 15 села; 12 пољских топова отела је наша коњица од непријатеља.

Нове немачке и бугарске трупе непрестано придолазе.

У своме повлачењу Бугари пале села и пљачкају и иначе свирепо ста-

новништво и ако су увек претендовали да је Маћедонија чисто бугарска област.

Солун, 7. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — У пркос снажном отпору непријатељских заштитница француско-српске трупе и даље су напредовале и у току ноћи и дана местимично прешле преко 10 км. Освојена су села Градишта, Војанчишта, Конопиште, Бохула, Бошана и Драгожељ.

Задобили смо нових заробљеника и запленили много материјала међу којим и једну пољску батерију са карама и муницијом, чиме број запленених топова износи преко 80.

Савлађујући храбро теренске тешкоће и у пркос отпору непријатеља, француско-грчка оделења, која се боре уз српске армије, напредовала су такође врло осетно: важни висови Порта и Дзена који доминирају долином Вардара пали су у њихове руке.

Жестока артилериска активност у долини Вардара и у кључу Црне.

У току јучерашњег дана савезнички авијатичари бацили су око 4 тоне експлозива на непријатељска слагалишта, станице и профијантске колоне у повлачењу.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 8. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — У области Сен Кантена Французи су заузели јуче пред вече Есињи ле Гран и задобили нових заробљеника.

Источно од Езете непријатељ је крупно снажне противнападе у току ноћи. У 5 махова напао је сломљен пред нашим новим положајима северно од Анемана и источно од пољског добра Монте. Непријатељ је претрпео тешке губитке и није успео да задобије никакав добитак. Французи су заузели терен западно од Езне и северо западно од Ваји.

Покушај непријатеља да пређе Веслу код Жониерја пропао је. Француска оделења прокрпа су у извиђању у непријатељске ровове северно од Суена и вратила су се са заробљеницима.

Ништа важно на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — У току дана Французи су и даље напредовали источно од Есињи ле Гран као и на висоравни помског добра Монса и заробили неколико војника. Артилериска борба одржава се жива у области Сен Кантена и северно од Езе. Дан је прошао на мару свуда на осталом фронту.

Амерички званичан извештај. — Покушаји непријатеља да упадне у наше линије на четири разна места у Воевру и у Вогезима одбијени су.

Сем артилерске активности у Воевру и Алзасу ништа важно.

Лондон, 8. септембра

Званичан извештај. — У јутрошњокотске трупе довршиле су заузеће Мавре савладавши отпор једног непријатељског оделења које је држало село. Јутрос, после јаког бомбардовања, непријатељ је извршио снажан локални напад на наше положаје северо-западно од Хулуха. Напад је потпуно одбијен и непријатељ је остављо у нашим рукама извесан број заробљеника.

Енглеске трупе извршиле су јутрос једну мању локалну операцију северо-западно од Ла Басе, која је крунисана успехом, и напредовале на фронту од 4 км. до села Ри ки Марен Турел(?). Преко 100 заробљеника задобиле су наше трупе и одбиле после живе и огорчене борбе непријатељска напада извршена у току дана.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 8. септембра

Званичан извештај. — Поглавито артилериска активност источно од језера Гарде, у Вал Арси, Кол Каприне, у области Монте Асолоне и Монтеја. Својом јаком реакцијом наше батерије успешно су противстале непријатељској концентричној ватри, коју врши Вал Серен (северно од Гриве). Непријатељ је узалуд покушао нов напад на наше предње положаје. Одбијен је са губицима и остављо у нашим рукама неколико заро-

бљеника. На северним падинама Монте Фенера једна наша патрола ванесниала је једно непријатељско оделење, интернира га у бегство и заробила неколико војника.

Једна наша ескадрила бициле је бацила тоне бомби на арсенал у Пули, рушионице и сигнални пост у Скољулами са добрим резултатима. Оборени су два непријатељска аероплана а три друга принуђена да слете.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон, 7. септембра. — Од 26. јула 1918. године Енглези су заробили 82500 Немаца, Французи 33.500 и Американци 15.000. У истом периоду Енглези су запленили 750 топова, Французи 800 и Американци 350.

ЗА РАСПАРЧАВАЊЕ АУСТРИЈЕ

Њу-Јорк. — Одбори Чехо Словака, Југословена, Пољака и Румуна прикупили су у Карнеџијевој сали митинг, на коме је присуствовало преко 4000 лица. Били су присутни многи енглески и италијански официри.

Сенатор Хичкок, председник одбора за спољне америчке послове, председавао је скупу и доказивао да је потребна потпуна победа. После не сме могу бити створене државе потлачених народа Аустро-Угарске.

Хичковљ је изложио апсолутну потребу распарчавања Аустро-Угарске.

Рукун Стојка изложио је сраман уговор који су централне силе наметнуле Румунији и тежње Румуна за Ердељом и Бесарабијом.

Представник високог француског комесаријата изјавио је, да је распарчавање Аустрије и заузимање Америке за потпадање народа највеће јемство за успех ствари.

Масарик је изложио да се од хвата народа који сачињавају Аустро-Угарску, седам боре данас у Француској и Србији против Аустрије. Аустрија мора бити распарчана. Масарик је позвао Пољаке, Чехо Словаке и Југословене да остану увек сложни против заједничког непријатеља.

Скуп је аклимацијом усвојио одлуку да се Аустро-Угарска распарча.

ГРЧКА ШТАМПА О СРПСКИМ ПОБЕДАМА

Грчки штампа посвећује одушевљене чланке српским победама:

„Македонија" пише: „У свима нашим крајевима изражава се велико одушевљење за потпуно братимљење по оружју између Грка и Срба које се изводи на бојном пољу против заједничког и вековног непријатеља... Грчка је у прекој најтрагичнијим унутрашњим тешкоћама остала верна савезу са Србијом. Крв грчке војске која се бори раме уз раме са храбрим српским трупама ставља свету печат стварне и вечите слоге између оба народа".

„Кипс" пише: „Уједињена једним истим трепереним срца, грчка војска опет је поднела на свој високи степен грчку част и заносно приводи у дело савез са сестринском војском српском и тера варварског непријатеља са поништавање територије. Француски, Енглеси, Срби, Грци, Италијани тесно сједињени у одбрани истог идеала боре се победоносно на македонским планинама и братски се у смрти за слободу и срећу Истока."

„Семеа" пише: „Ми, Грци и Срби, водимо исту борбу. Сједињени смо истим идеалима, истим сновима, истом мржњом према крвном непријатељу. Хоћемо на живимо часно и слободно. Да то постигнемо немамо поштедети ни прек каквом жртвом, ни прек каквим напором, ни прек каквом борбом. Заједнички проливена крв ослобођења Исток од крволочног јарма Бугара и учвршћује за сваки братске везе између оба народа."

„Неа Апитиа" пише: „Непријатељ је стално гоњен из Македоније. Нове чврсте везе створене су између народа који пролијевају своју крв за права и слободу малих народа. Грчка се бори још и за одржање своје свете часне речи".

ДЕЈСТВО САВЕЗНИЧКИХ АЕРОПЛАНА

Пре неколико дана „Ратни Дневник" је донео једну белешку о томе како немачко становништво, обузето паником, напушта своје погра-

ничке авроме и бежи у унутрашњост Немачке. Своје бегство је оно образложило немогућношћу да подноси готово свакодневна бомбардовања из ваздуха. Данас доносимо неколико писама ваздушних ког ратних заробљеника, из којих се јасно види ита свеснички авиони раде од немачких авиона:

„Бинмингам 3. јуна. — И опет су непријатељски авиони учинили страшну пустош на железничкој станици Сарбруки. Авиони су летели прво над авионе и прелетели и нашу кућу; било их је 15 на броју. Бомбе су бациле на један воз пун војника који су имали да осуство и који се затекао на станици. У возу је било 1400 војника. Главе, руке, ноге покривају земљиште на станици. Неки су били још у животу и нко без ногу. Крв је текла чак до улице. Сви погинули били су војници. Какви несрећни за њихове родитеље!"

„Сен Венцел, 4. јуна. — Непријатељски ваздухопловци су опет учинили велику штету у Сарбруку. Воз који у 9·30 час. превози трупе за Француску био је бомбардован; има много мртвих и рањених. Подробније се ништа не зна јер се гувати крше у тајности."

„Елберфелд, 26. мај. — И ми смо овде у опасности. Непријатељски ваздухопловци долазе и у Келн. Невероватно је колико су штете учинили. До сада је убијено 120 лица и рањеника има још више од којих свакот дана по који умре. Био је 21 авионлан. Бацили су плакате у којима су објавили да ће за 6 недеља Келн бити у рушевинама и да ће после тога бити ред на Диселдорф и Елберфелд. Овај је са нама свршено. Нико не може ово да разуме зашто се ради, али непријатељ каже: „Радим према вама ово што и ви радите према мени."

Келн, 26. мај. — .....Не кути се што ти нисам до сада писао, јер свакога дана имали смо посету непријатељских авиона. Не могу ти тачно казати број мртвих. Али знаш да волим пре умрети него да четиве преживљујем овакве трентутке. Готово увек авиони дођу у ноћи, око 10 или 11 часова. Последњи пут дошли су прошле ноћи између поноћи и 1.30 час. и бацили су 23 бомбе".

„Дуисбургхефен 31. мај. — Опет нас свакога дана посећују непријатељски авиони. Какав агонија да нас док авиони не дођу унутра!... У фабрици има великих штета. Бацили су 8 бомби у један гасометар. Гасометар је потпуно уништен. Сва околина била је обавијена облаком гаса. Сутра дан авиони су опет дошли и уништили други гасометар. И зграде, у којој радим, уништен је".

СИТУАЦИЈА У РУСИЈИ

— Акције Савезника —

Рим. — Према вестима из Москве образовање су Беле Гарде у скругу Асарината.

У Кијевској Губернији букнуо је устанак сељака противу Совјета.

Војници Црвене Гарде приморани главу, пређе у све већем и већем броју Чехо-Словацима.

Њу-Јорк. — Генерал Марч, начелник штаба америчке војске, говорећи о операцијама савезничких војска у Сибиру, изјавио је да је положај Чехо-Словака много побољшан. Чехо-Словачке трупе наступају ка југу Бајкалског Језера, а други контингенти уз пратњом Јапанаца напредују ка истоку.

Јапанци су већ заузели Имин и посели су трансибирску железницу, гонећи пред собом непријатеља.

Штокхолм. — Према вестима из Петрограда, ситуација постаје све гора и гора у широм и у целој Русији којом владају Совјети. Прогласимо је опсадно стање у Брјанску, где су анархисти извршили велике пљачке.

Литванске трупе, које су до сада сматрине као највернији Божићевићима наоружане су за свеснички став и готове су за побуну.

Лондон. — „Тајмсу" јављају из Пекинга, да је московска влада известила Чехе, да ће стрељати оба чешка шефа, ако они стрељају њихове комесаре. Генерал Дитрихс је одговорио, да он држи у затвору 47 комесара, које ће одмах стрељати ако буде истоган чешким шефовима.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 252. НЕДЕЉА 9. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

ЧЕСТИТКЕ ПОВОДОМ СЈАЈНИХ УСПЕХА

Његово Краљевско Височанство Наследник Престола Александар упутио је Његовом Величанству Краљу Петру ову депешу:

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ

Твоја храбра војска верна својој традицији предузима поново своју победничку акцију, задајући непријатељу тешке ударе, и продирући у нашу драгу отаџбину шаље Ти са Мном своје поздрављe.

АЛЕКСАНДАР.

Његово Величанство Краљ одговорио је:

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА

Теби и нашој јуначкој војсци честитам на сјајном успеху. И ако саломљен старошћу и изнурен болешћу нисам лично међу вама, ипак сам увек са вама у духовној вези и молим Свемогућега да нам крунише наше надчовечанске напоре и ускори нам ослобођење и уједињење нашега напаћеног народа. Прегаоцу Бог помаже.

ПЕТАР

Председник Министарског Савета, Господин Пашић, упутио је Његовом Краљевском Височанству Престолонаследнику ову депешу:

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА

Сјајни успех оружја српске војске под Врховним заповедништвом Вашега Височанства, у шестој години борбе за слободу и уједињење а у доба када наши велики Савезници удруженим снагама потискују непријатеља на свима фронтовима, дубоко је одјекнуо у свима срцима наших пријатеља. Честитам Вашем Височанству и поздрављам нашу узданицу са тврдом вером да ће се ускоро залепршати застава на дому наше слободне и уједињене Отаџбине. Нека је слава и хвала храброј војсци збратимљених Срба, Хрвата и Словенаца, нека је слава њеном Команданту.

ПАШИЋ

Његово Краљевско Височанство, Престолонаследник Александар одговорио је:

Хвала вам искрена на честитци приликом успеха наше драге војске која пуна одушевљења и наде продире храбро борећи се у Отаџбину. Трупе из Краљевине Србије налазе искрену и снажну сарадњу у трупама југословенских добровољаца. И једне и друге свесне су велике улоге која им је додељена и показују се достојне херојске савезничке војске која се на Западу бори за исти велики циљ ослобођења народа.

АЛЕКСАНДАР.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 9. септембра

Српски званичан извештај. — У своме победоносном надирању, натерујући у повлачење сва немачко-бугарска појачања, наше су трупе стигле 8. ов. м. на Вардар и већ су пребациле своје делове на његову леву обалу; тиме је пресечена главна железничка пруга Скопље—Солун. Исто тако наше јединице, које су прешле Црну Реку, пресекле су и друм Дековил Градско—Прилеп, главну комуникацију 11. немачке армије. Стратегијске последице пресецања ових двеју главних непријатељских комуникација и потпуног прелома њиховог фронта огромне су и већ се почињу осећати и на суседним деловима фронта.

Продирање српских трупа у дубину од 2. септембра до данас износи у првој линији преко 65 км. Неке пешадиске јединице после дебушовања из планине прелазиле су дневно по 40 км.

Број заробљеника и количина плена стално се повећавају.

Солун, 8. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — У вече 7. септембра и у току дана 8. септембра наше трупе, неуморно настављајући своје наступање, постигле су нове и сјајне успехе. Потискујући бугарске заштитнице, појачане немачким пуковима српске трупе стигле су већ на Вардар.

Важна раскрсница комуникација Кавадар у њиховим је рукама. За последњих 24 часа постигнуто напредовање износи местимично преко 20 километара. Ослобођено је преко 20 села.

Задобили смо нових заробљеника и запленили 15 нових топова од којих неколико великог калибра.

На Црној и северо-западно од Хуме француска и грчка оделења такође су веома знатно напредовала; заплењен је један брдски топ на врху Дзене.

У току свога наглог повлачења непријатељ баца у ваздух или пали своја слагалишта. Многа села у пламену су.

Савезничке авијације активно учествују у битци. Оне туку из митраљеза и узнемиравају непрестано колоне и непријатељске спроводе у повлачењу и бомбардују снажно најосетљивије тачке у непријатељској позадини. Британска авијација оборила је један непријатељски аероплан на Струми.

Рим, 9. септембра

Званичан извештај. — Албанија: Западно од Фербе и у долини Јањице сукоби патрола у којима смо заробили неколико заробљеника.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 9. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — Није добијен.

Званичан извештај од 23 часа. — Није било важнијих догађаја преко дана.

Амерички званичан извештај. — Сем патрољских сукоба и извиђачке активности у Вогезу, дан је прошао без значајнијих догађаја на сектору где држе наше трупе.

Лондон, 9. септембра

Званичан извештај. — У јучној делимичној операцији коју смо јутрос извршили источно од Кеземских енглеске трупе успеле су да помакну своје линије у напред после ужорних борби. Нашили смо на јак отпор на свима тачкама а поглавље преко чега непријатељ је извршио више противнапада са знатним снагама. У прком овом отпору наше трупе осетно су напредовале на целом нашем фронту.

Истовремено с овим нападом, аустралиске трупе напредовале су помоно у јучној успелној операцији у сектору Арвикура и заробиле знатан број заробљеника.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 9. септембра

Званичан извештај. — Дуж целог фронта уништавајући артиљеријски ватра. Наше батарије нанишане су пожаре у Мелете (источно Авлона) и бациле у ваздух муницијска складишта близу Гризолера (јужна Пјава).

Покушаји непријатељских јуришних одреда да пређу наше линије јужно од Мора, који Монте Корно (Вал Арса), северно од Граве и источно од Салетуол (?).

Наше извиђачке групе напале су и потиснуле у коњици Лекри једну непријатељску обезбеђењу коју је остављала на месту неколико мртвих и заробљеника; наше извиђачке ватре су се ов заплењеним материјалом и муницијом на Томиле Сили и острвца Пјаве.

У области Монтела оборили смо у ваздушној борби једног непријатељског авиона.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 9. септембра

Званичан извештај. — Палестина: Напредовање британске коњице наставило се прошле ноћи једним пространим и неодољивим покретом ка северу; она је посела Назарет и Ел Афулех рано јутрос. Оставивши око Ел Афулеха довољно трупа да спрече непријатељу бегство са пута Самар—Јенин—Ел Афулех, један део коњице наступао је до Бејсана где је сада закрчио пут који иде из Наблуса и пут који иде долином Јордана из Џис Ет Дами.

Отпор непријатеља ломљен је свуда и сви путеви за повлачење, сем стазе код Јордана, затворени су. Пут Самара —Јенин већ је претрпан транспортима плена које је задобила наша коњица стигав у Ел Афулех. До сада смо задобили 8000 заробљеника и много других непрестано долазе, али ће се тек за неколико дана моћи дати тачан број. Заплењени материјал не може се још проценити, али до сада већ има 100 топова, 4 аероплана, велика количина превозног материјала подразумевајући ту и више локомотива и велики материјал сточне и механичке вуче.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Рим, 9. септембра. — Министарски савет је решио да извести Савезничке Владе, да италијанска Влада сматра покрет југословенских народа за независност и остварење слободне државе као сагласан са начелима за које се Споразум бори.

Париз, 9. септембра. — Листови предвиђају повлачење Бугара из Старе Србије и сматрају то као догађај од врло велике важности.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Својим непрекидним појединачним операцијама француско британске трупе прохрле су у току последња три дана веома дубоко у моћан и комплициран систем отбрамбених рајова на којима су ојачане многе потпорне тачке, утврђења, која су сва сагрђена на косини и намењена да служе истовремено и као осматрачнице и као центри за отпор. Савезничке трупе поше су даље противу овог система; постигнут је потпун успех. Предњи отбрамбени појас Хинденбургове линије напишно и северо-напишно од Сен Квентена пробијени су. Листови констатују и круге резултате који се могу довољно оценити бројем заробљеника. Успех постигнут у току првога дана ове борбе изгледа да има двоструку важност, то јест, утрожена истовремено и Кимбр и Сен Квентен.

„Еко де Пари" пише, да напредовање Француза ка Жују и у области Алемана довело је до напуштања на јуриш пољског добра Коломб. Наше продирање на путу који води од ове јако утврђене линије за Анк Гарнајеи у истој области настављ се. Непријатељски противнапади били су особито јаки; један противнапад извршен је од стране 13 гардиских чета, али су их наше трупе

јединим снежним наиласком одбацили и наносе велике губитке. На фронту од 800 метара напредовали смо 300 метара и на овом простору избројано је преко 430 немачких мртваца.

Дописник „Журнала" у штабу британске војске јавља да је пиан задобивен у току јучерашње битке велики; има повећи број тенкова и топова као и јединица битерија од 105 са целом за прегом. Исти дописник каже да ће се резултати јучерашње борбе осетити још више кроз неколико дана.

Париз. — Листови јављају да се Немци повлаче у Лорену позади Хинденбургове линије. Они пале варошице дуж Мозеле које би могле пасти савезницима у руке. До Мартен и Ла Шосе, обадве на Хинденбурговој линији, у пламену су.

Према последњим вестима Французи су ушли у Дајон на 3 км. од Сен Квентена.

ТУРСКА И НЕМАЧКА

Рим. — Према вестима које немачка штампа, добијене из Цариграда, турски листови су сасвим промениле тон писања и пишу сасвим против Немачке. Овај преокрет потиче отуда што турски политички кругови почињу да се брину због несигурности војне ситуације.

„Земан", пишући о немачком уговору између Русије и Немачке, каже:

„Немачка политика на Кавказу јасно је са свим негативне резултате. Према томе, турска влада принуђена је да продужи своју акцију на северном Кавказу."

„Икдам" пише: „Турска, која је толико пута поднела за рачун својих савезника необично велике жртве, не може више да се забавља не мачким интересима него мора да се сама брине о чувању својих сопствених интереса, што је и право."

„Вакат" пише: „Постоји опасност да ће Немачка јединим ударцем разорити све оно што је тако брижљиво кроз дуги низ година створила у Турској. Морамо признати да је немачка политика не само непријатна за њене непријатеље, него је непријатна тако исто и за њене савезнике. Дошло је време кад треба да видимо да ова јадна политика уступа место пипомирој политици. Што се тиче Турске, наш је циљ ће осигурано наше границе на Истоку."

„Сабах", говорећи о пиљевном уговору који је потписан између Русије и Немачке, без питања Турске, пише:

„Тугаљива је ствар што Турска није позната, бар савесношћу, на конференцији између Немачке и Русије кад је питање, о коме је расправљано, тесно везано са животним интересима Турске. Овај поступак, који је уздрмао нашу веру и љубав у наше савезнике, довешће у врло опасну фазу турско немачке односе."

РУСКО-НЕМАЧКИ ОДНОСИ

Штокхолм. — У последње време добивени извештаји јасно показују правац немачке политике у Русији.

Неколико дана, по свом доласку у Москву, Хелферих је добио писмо од револуционарних социјалиста који су га известили да је осуђен на смрт. Хелферих се одмах решио да отпутује, и сви разлози који су поцињали дати званичним путем о његовом одласку акцију зацаљ да прикрије истину. Одмах по одласку Хелферика било је решено да немачки војски отпочне опет наступање у Русији да би сврпула Лењинову владу и да успостави војну диктатуру онако исто као што је учињено и у Украјини. Окупирање Петрограда било је решена ствар, међутим у последњем моменту вести о догађајима у Француској принудиле су немачку владу да одустане од ове авантуре која је тако опасна, што се показало и у Украјини. Тако, окупација Петрограда морала је бити одложена и потписан је нов споразум са Лењиновом владом.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вид. М. Анђелковић.

Бр. 253. ПОНЕДЕЉАК 10. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЧЕСТИТКЕ ПОВОДОМ СЈАЈНИХ УСПЕХА

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ СРПСКОМ ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКУ

СОЛУН

Краљица и Ја били смо веома осетљиви према доказу симпатије који Нам је Ваше Краљевско Височанство дало подаривши Нам и предавши Нам по ђенералу Јуришићу знаке Карађорђеве Звезде с мачевима, златну медаљу за храброст и Крст Милосрђа. Белгиска ће војска живо ценити и одликовања којима је Ваше Краљевско Височанство изволело наградити официре и војнике који су се истакли јунаштвом. Ја изражавам Вашем Краљевском Височанству своју најживљу захвалност и стало ми је до тога да Му и Ја топло честитам на славним успесима које је постигла јуначка српска војска.

АЛБЕР.

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ БЕЛГИСКОМ

Стан Врховне Команде Белгиске

Веома сам срећан што сам видео да сте, Њено Величанство Краљица и Ваше Величанство, примили знаке Ордена које сам послао по ђенералу Јуришићу, а који су само слаб доказ великих симпатија и дивљења које Мој народ и Ја осећамо према Вашим Величанствима. Ја и Моја војска осећамо право задовољство што знамо да одличја која красе многе прси храбрих официра и војника српских биће исто тако ношена од бораца јуначке војске белгиске која је учинила и која чини тако високе услуге заједничкој ствари Савезника. Искрено захваљујем Вашем Величанству на честиткама упућеним приликом успеха постигнутих од српских војника који су, верни своме предању и достојни своје браће по оружју на западном фронту, чврсто решени на све жртве да остваре слободу и уједињење своје Отаџбине.

АЛЕКСАНДАР.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 10. септембра

Српски званичан извештај: — 9. и ноћу 9./10. септембра продужено је пребацивање наших трупа преко Вардара, где су у додиру са непријатељем. У правцу Прилепа наше јединице заузеле су врлетну Дренску планину и избиле на више места на друм Градско—Прилеп.

Непријатељ продужава да пали села и своја слагалишта; плак је пало у наше руке много сваковрсног материјала.

На железничкој пруги у долини Вардара запленили смо неколико железничких возова.

У јучерашњем српском званичном извештају треба поправити једну случајну штампарску омашку: Тамо стоји: пресекле су и друм Дековил Градско—Прилеп, а треба да стоји: пресекле су друм и Дековил Градско—Прилеп.

Солун, 10. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака на Истоку. — Битка, која је отпочела 2. септембра на фронту Соко—Ветреник и која је постепено проширивана на запад и на исток, развија се све повољније и повољније по савезничке војске.

На целом фронту између Битоља и Дојранског језера бугарске и немачке армије повлаче се и нагло уништавају своја слагалишта.

Северно од Битоља и у кључу Црне, француске, италијанске и грчке колоне заузеле су важни одбранбени систем, који сачињава први непријатељски положај. Савезничке претходнице стигле су већ на линију Могила—Добрушево—масив Високо.

На њиховом десном крилу, српске армије, потпомогнуте француским јединицама, прешле су Црну на целом њеном доњем току, стигле су, источно од Прилепа, на врхове Дренске планине и Радобиља и заузеле на Вардару важна раскршћа Градско и Криволак.

Источније, француско-грчке трупе заузеле су Коњско и Гуринцет, док су британске трупе прешле Бевјелицу и заузеле целу прву одбранбену линију непријатеља између Вардара и Дојрана.

Непријатељ се нагло повлачи пред нашим трупама. Он пали села и све своје установе у позадини: амбуланте, болнице, слагалишта и т. д. Па ипак, свуда је принуђен да оставља велики материјал.

Задобили смо нових заробљеника и нових топова. Од почетка офанзиве заробили смо преко 7000 војника и запленили преко 100 топова.

Знатан железнички материјал и два далекометна топа пали су нам у руке.

Са величанственим полетом, авијатичари узнемиравају непријатеља у повлачењу, нападајући неред у његовим колонама, тукући их из митраљеза са мале висине и бомбардујући неуморно сва прикупљања.

За мање од 7 дана савезнички авијатичари бацили су преко 25 тона експлозива.

Рим, 10. септембра

Македонски фронт: У кључу Црне, кооперишући у општој савезничкој офанзиви, наше трупе отпочеле су јуче снажно напредовање и заузеле прве непријатељске положаје.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 10. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — Ноћ је обележена веома живом активношћу артилерије у области Сен Кантена и северно од Ена.

На фронту Весле, Французи су одбили два препада. Наши одељења продрла су у немачке линије у Шмиљеи и у Лорену и вратила су се са заробљеницама.

Ништа важно на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — У области јужно од Сен Кантена, Французи су проширили своје положаје источно од Иникура и Ла Фонтене и стигли на највише приступе у Ванкеј, северно од Ена. Одбили смо три немачка противнапада северно од Алемана, пре него што је непријатељ и могао покрети ка нашим линија.

Амерички званичан извештај. — У Вожеру наша одељења извршила су препаде и продрла на јаке тачке у непријатељске линије наневши непријатељу тешких губитака. Вратили смо се са 25 заробљеника. Једно непријатељско одељење које је покушавало да се приближи нашим положајима одбијено је и оставило у нашим рукама два заробљеника.

Лондон, 10. септембра

Званичан извештај. — Битка је опет отпочела јутрос 8. септембра у сектору источно од Ипрског. Британске трупе напредовале су и заузеле пољско утврђење Пти Пре и друге отпорне утврђене тачке. У вези са овим нападом Аустралијанци су извршили другу јаку операцију у сектору Арбекур. Непријатељске нападе северно од Мевра одбили смо. Побољшали смо наше положаје северо западно од Белегарса, западно од Месина, јужно од Ипра и јужно од Вилер Гислена у току успешних операција. Северно од Скарпе, у близини Гавренса британске трупе помакле су у напред своју линију на фронту од две миље. У области Сен Квентена Французи су заузели Бене.

Доцнији извештај. — Непријатељски напад југо-западно од Ла Басе, о коме је јављено у претходном комунике у, пропао је. Наши положаји су непромењени на осталом фронту. Нашта важно сем ограничених сукоба на разним тачкама у којима смо лако побољшали наше положаје јужно од Вилер Гислена и у близини Зилебеке.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 10 септембра

Званичан извештај. — Јужно од Наго, јуче у зору, после жестоке артилеријске припреме по главноме са врлим са загушљивим гасовима, две непријатељске колоне напале су на источни угао од коте 703 ко Дозито; прва колона ударила је фронтални напад са севера до југа, а друга покушала је да сврати бочну ватрену јединог обухватним покретом са северо запада ка југо истоку. Храбре трупе 6 чехо словачке дивизије које су држале положај борбе су се са јединим јуришима. Обухватни покрет спомљен је и одбијен са стране јединог митраљеског одељења које је храбро држало на положаје да прихвати борбу; друга непријатељска колона пошто је извршила један мањи покушај на наше предње делове, успела је да продре на коту 703, али је одмах одбијена од наше посаде и приспелих појачања у упорној борби прса у прса у којој је непријатељ претрпео тешких губитака.

После поноћи наше јуришне трупе повратиле су предње положаје и непостојање потпуно ситуацију. Препади непријатељских одељења пре ма нашим положајима код Чена Кали, Кол Рена и Кол д' Еленс и на острицама према Монтелу пропали су. Уништена је јака непријатељска обсервациона на северним падинама Монте Томба. Заробили смо неколико војника.

АЗИЈСКО БОЈИШТЕ

Лондон, 10. септембра

Званичан извештај. — Палестина: Операције су настављене прошле ноћи и данас. Пешадија је стигла на линију Бејт-Дежан, Есламије, Самара, Атара, Бела; непријатељ је одбијен ка коњичком корпусу у пустињи који оперише од Бејзана до Јенина.

Ми смо заузели путеве и железничке мостове на Јордану код Јиср-Мецамије.

Једна коњичка бригада налази се на Назарету.

Немогуће је проценити укупан број заробљеника, али до сада је избројано 18.000.

Наша коњица стигла је 6 сати доцније после бегства ђенерала Лимана фон Сандерса који је побегао ка северу.

Још нема детаљних појединости о заплењеном материјалу, али има преко 120 топова.

Авијација је врло успешно суделовала у операцијама преко дана, бацајући бомбе са мале висине на непријатељске колоне које су покушавале да побегну у долину Јордана путем Наблус—Јис—Ед—Дами.

ВОЈНА СИТУАЦИЈА НА ЗАПАДУ

— Савезничка офанзива —

Париз. — Дописник Хавасове Агенције на британском фронту од 7. септембра пише:

„Операције су јуче опет отпочеле, после артилеријске активности, на фронту од 37 километара; једну трећину овога фронта држе Французи. Још јединут су се одбране Хинденбургове линије показале као неодржљиве. Она је пробијена у пр-

кох јаком отпору непријатеља и Савезници су заробили преко 10 000 Немаца.

У овој измери армија ђенерала Ембера спојила се са армијом ђенерала Рамбисона, према Одисону, напредо од Сен Кантена, силазећи јужно од Соме до Ксиљи ле Грањ, који је јуче пао. Они се приближавају источно од Повтрас-а за мање од једног километра немачким положајима и загосподарили путем који води из Сен Кантена на Кенбре.

У непријатељским положајима створен је мах пробој и заузете су врло важне осматрачнице које доминирају пространим тереном. Обруч се стеже око Сен Кантена као и око Дуе и, Кенбра и Лаона, што је у толико значајније у колико је овај успех постигнут трупама на лицу, без употребе резерви. Већи део јуче тучених немачких трупа изгледа да се борио без слоге и јединства и да је формиран од јединица тучених и растројених у претходним борбама. Неке јединице, међу којима једна хиљадна немачке гарде, рачунају се као најбоље јединице којима Луденсдорф расположе. С друге стране, наступање Манженове армије напредно од Жуи и, на висоравни према Сен Сир Ен која су Французи већ заузели, угрожава Шемен ле Дам.

Немци крше једна половину свог тако важног положаја. Само један део ових ранијих Французе од утврђења Малмезона.

ОД СЕВЕРНОГ МОРА ДО ЈОРДАНА

— Недељни преглед операција —

Лондон. — „Манчестер Гвардијан" коментаришући ратне операције од прошле недеље пише:

„Недеља се завршује са покретом скоро на целом фронту од северног мора до Јордана. У офанзивама: Американци код Сен Мијела, Французи између Ена и Сен Кантена, Енглези између Сен Кантена и Арраса постигнути су величанствени успеси. Савезници су отупили све непријатељске противнападе не изгубивши ни најмањи комад освојеног терена.

Италијани су показали извесну активност у области Грапе.

Велики балкански офанзивни, коју изводе француске, српске, енглеске, грчке и италијанске трупе почела је напредовање од 30 миља по дубини и 5000 заробљеника (сада преко 7000).

Фронт у Палестини која је дуго времена био миран, поново се распламтео и наше трупе непрестано напредују, заробивши преко 8000 војника (сада преко 18.000).

И Турци и Бугари привређени су сада на тражење од Немачке помоћ у моменту када и сама она осећа исту потребу.

СИТУАЦИЈА У РУСИЈИ

Париз. — Немачки листови јављају да су Црвене Гарде претрпеле страшан пораз у околини Петрограда, па лињају Волгине и повлаче се у нереду, напуштајући све своје положаје. Добро наоружани сељани гоне их у стопу и прабижују се брзо престонама. Тако исто су Бољшевици тучени и на северном фронту. Поражене Бољшевике гоне Савезници. Совјети оптужују литванске пукове да су их издали пошто су се ти пукови побунили и одбили да се боре против Немаца.

Париз. — Према јучној депеши из Кијева Козаци су потукли Бољшевике на широком фронту у области Дона

АКЦИЈА НИКОЛАЈА ЧАЈКОВСКОГ

Париз. — Г. Николај Чајковски, прекоморски изасланик северне Русије, упутио је на Архангелска своја руским амбасадама на страни овај рапорт:

„У северној Русији Бољшевици играју своју последњу карту. У спорazуму са Савезницима, влади северне Русије не признаје ваше мир у Брест Литовску и спрема се да истера Немце из Русије као и да поново васпостави велику и неразложиву Русију. Иницијативом наше на препоруку Русије образована је Уставотворна Скупштина од делегата из покрајина. У ову лигу улазе све странке Русије сем екстремисти. Општине и органи правосуђа васпостављени су. Војска је дисциплинована. Савезници нас помажу, у северној области обављени је мобилизација. Сиданње влади примерно, у споразуму са осталим облесним владама, да образи једну једину владу мобилну општим гласањем."

Овај рапорт завршава се топлим апелом, у коме се позивају сви Руси да се групишу око заставе Отаџбине која се преобража.

Штампарски Рационални Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 254. УТОРАК 11. СЕПТЕМБРА 1918 ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 11. септембра

Српски званичан извештај за 10. и ноћу 10./11. септембар. — Надирање наших трупа на левој обали Вардара и северно од друма Прилеп—Градско продужава се без застоја. Француске трупе ушле су у Прилеп. Непријатељ одступа под борбом ка Велесу.

Знатан плен пао је у наше руке на друму Прилеп—Градско; до сада јављају за 13 топова, већи број кара, кола, пољских кујни, коња, волова и мноштво осталог материјала. Бугари су оставили једну болницу са 120 болесника. Ослобођено је неколико румунских војника из бугарског ропства.

Солун, 10. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака на Истоку. — Гоњење непријатеља наставља се без прекида на целом фронту.

Узнемиравање нашим трупама, тучене из митраљеза и бомбама од стране наших авијона, непријатељске колоне повлаче се нагло ка северу у неописаном нереду.

Северно од Битоља, у пркос огорченом отпору непријатељских заштитница које су снажно снабдевене митраљезима и артилеријом, прешли смо село Тополчани на пола пута између Битоља и Прилепа. Пут Прилеп—Кавадар знатно је прећен код Плетвара и на истоку. Непријатељ је произвео пожаре у Прилепу. Знатно смо напредовали северно од Вардара, с ону страну Криволака и Демир Капије.

Северно од Ђевђелије заузели смо села Пецово, Ковинци и Пардовицу. Заузели смо Богданци и Дојран.

У току дана задобили смо нових заробљеника и запленили десетак топова, од којих неколико великог калибра. Три комплетна воза са авијонима и новим аутомобилима, слагалишта бензина, хране и инжињерског материјала пали су нам у руке. Немогуће је да се чак и приближно процени величина плена. Свуда, у току свога продирања, наше трупе прикупљају огроман ратни материјал, који је често пута нетакнут.

Настављајући храбро своје подвиге, наши авијатичари изазивају неред у непријатељским колонама, на које су јуче бацили преко 4 тоне бомби.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 11. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — У области јужно од Сен Квентена Французи су настављали јуче своје напредовање. На левоку ноћ и у току ноћи прокрли су у правцу северно од Ле Фонтена и заузели утврђење и село Ваиле, напредујући од

сам тачке до Оазе. Француски извиђачки одељења заробила су неколико војника северно од Кин и у Шампањи, према Бит ле Менил. Одбили су непријатељске препаде северно од Васле и у Вогезима.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа важно у току дана сем што су француски делови стигли на Оазу између Виндеја и Траверси, јужно од Сен Квентена.

Потпоручник Херисон оборио је 5. септембра дан аероплана и тиме одмео своју 10. и 11. ваздушну победу.

Амерички званичан извештај. — У Воевру наши јуришни одељења заробила су око 20 заробљеника са два митраљеза. Одбили смо непријатељске препаде у Воевру и у Вогезима.

Лондон, 10. септембра

Званичан извештај. — У једној успешној локалној операцији од јутрос, северо-источно од Епинал, заузели смо једну важну немачку отпорну тачку коју је непријатељ упорно бранио у борбама за последња три дана. Северно од овог места непријатељ је успео да прокрпе једним противнападом у наше линије. Једно непријатељско одељење још се држи на једној тачки, иначе је напад одбијен свуда.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 11. септембра

Званичан извештај. — Јаке и изузетне артиљеријске акције дуж Пијаве. Местимично успешни рејдови наших патрола на осталом фронту. У долини Лекро наша одељења напала су и потпуно једну непријатељску патролу и једну објављену заробила неколико војника. На висоравни Азијаго, источно од Сиземола француска одељења извршила су јутрос једну сјајну препад. Они су продрли дубоко у непријатељске линије и уништили или оштетили непријатељске одбрамбене радове наносећи у борби преко у пред тешке губитке непријатељској посади у рововима и заробили преко сто војника од којих три официра, са пет митраљеза. Једно мало британско одељење кратко се са једног смелог препада у непријатељске линије северно од Азијаго са неколико заробљеника.

У ваздушним борбама оборили смо два непријатељска аероплана.

АЗИЈСКО БОЈИШТЕ

Лондон, 10. септембра

Званичан извештај. — Палестина: Западно од Јордана, две турске армије престале су да постоје.

Не мање од 25.000 заробљеника, 260 топова и сва средства за пренос двеју турских армија пали су нам у руке. Има још велики број заробљеника и знатан материјал које треба избројати.

Васпостављамо комуникације ради искоришћавања до потпуности наших успеха.

Јутрос је ђенерал Аленби поставио мостобран код Јиср ед Делхамије. У току ових операција заробили смо 100 војника и затворили и последњи пут којим би непријатељ могао утећи.

ЕНГЛЕСКА ШТАМПА О ПОБЕДИ У МАЋЕДОНИЈИ

(Нарочити извештај Ратног Преспбироа)

Лондон. — Листови објављују дугачке чланке. Коментаришући савезничку победу на Балкану, они истичу велику важност задобивених успеха и хвале добро држање трупа.

„Дејли Детелиграф" каже: „Бугарска се пати хоће ли јој се сада догодити и схвата већ да њени војници, изморени борбом од преко две године за остварење амбиција краља Фердинанда, не могу се надати никаквој помоћи ни од Немаца ни од Аустријанаца. Исти лист поноси ва је тријумф савезничког оружја последица тесне кооперације војних снага и поморске надмоћности као и надмоћности на суву, што су савезнички штабови успели на искористе, координирајући рад савезничких трупа."

„Дејли График" пише: „Ново напредовање у Македонији добро је дошло, јер оно доноси нов

ужар непријатељу на јењом фронту где је већ похуже владало релативно затишје. Знатан успех који је по сада постигнут, мора да баци у озбиљну бригу Бугаре који, у времену када Немци моле за помоћ Аустрију ради њихов западни фронт, остају усамљени и то са народом који је заморен ратом."

„Дели Кроникл" пише: „Савезнички успеси у области особито тешкој отварају пут за Скопље и Србију."

„Дели Мејл" пише: „Изненадна и велика офанзива донела је већ тежак ужар Бугарима. Срби и Југословени особито се одликују док и Грци, постављени под Венизелосом снага достојна велике нације, дају сваког дана нов доказ о покрављеном моралу и високим својим особинама. Пратисак који се врши на фронту Солуна мора да је особито немио за Бугаре који су ступили у рат тек поште је Константин увређао Фердинанда па је Грчка остала неутрална. Изненадна офанзива подсећање тако исто и Аустрију да има злочина за искупљење и да је сва једна од кривице рата због њеног крвног напада на Србију, који Савезници неће никад опростити пре него што се добије потпуна накнада. Британска влада обећала се да васпостави независност српске територије и бугарска влада решена је да одржи своје обећање, као што се такође обећала да обезбеди независност Чехо Словака; и само потпуним поразом Аустрије сво се може остварити."

Ратни дописник „Тајмса" каже да је циљ операција у Македонији двојак: Држати Бугаре заузете, бацати Аустријанце у бригу због њихових јужних пријатеља. Има такође и доста политичких узрока, па чак и затегнутост и трење између Бугара и Немаца, ако се неуспеху немачком у Француској дода пратисак који Савезници крше на бугарском фронту. Постигнути резултати могу бити свеобухватни. Наша савезница Грци узела су знатног учела у операцијама.

(Рејтерова Агенција)

ВЕЛИКА ПОБЕДА У ПАЛЕСТИНИ

Париз. — Британска војска постигла је велики успех у Палестини. 6. овог месеца трупе ђенерала Аленби-а извршиле су велики напад у равници поред морске обале на фронту од 16 миља (преко 25 километара) и разбиле потпуно турску одбрану.

Искоришћавајући брзо своје прве успехе, пешадија и коњица продрле су у позадину турских положаја. Пешадија, напредујући 12 миља (око 20 километара), заузела је железничку раскрсницу Тул Керм, док су коњичке трупе наступале да отсеку одступницу Турцима. Једна колона кренула је ка истоку да ухвати пут за Шута, а друга је чистила терен ка северо истоку.

Десно крило армије Аленби-а наступало је такође и ка Јордану и заузело раскрсницу путева и загосподарило прелазом преко реке. Турске трупе су у врло опасном положају из кога ће се тешко извући.

Аустралијанци су стигли на железничку пругу Тул Керм—Афулех и на путу бацају Аленби, одсецајући на тај начин велике одреде турске војске који се повлаче зајелно са топовима и профијантом.

Знатне снаге британске коњице које напредују ка северу у равници морске обале заузеле су раскрсницу Ел Јехудијех(?), што представља напредовање од 19 миља (30 километара).

Арапске трупе напале су на железничку раскрсницу Дера и пресекле комуникације између севера и југо запада.

Француске трупе су учествовале у главним нападима.

Лондон. — Нови извештаји о величанственим успесима у Палестини потврђују важност њихову, као и то да је непријатељ потпуно изненађен.

Нарочити извештај енглеске штампе у главном стању ђенерала Аленби а јавља:

„Победа је много већа него што показује број досада објављених заробљеника, јер су Турци претрпели страшан ужар и повлаче се у планинску област у колико им дозвољавају њихове заморене ноге.

Гонимо их са сјајном енергијом врховна непрекидне нападе кад год непријатељ покуша да отпора.

Ситуација обећава много.

Сви се сматра као поуздано да ће армије

ђенерала Аленбија ослобођати велики део Палестине испод турског јарма, задајући непријатељу велики пораз.

У току припреме за битку, трупе су морале дуго маршевати. Ове су увек наступале ноћу и њиху су стајале прикривене у шумама поморанџи и маслина.

Наша надмоћност у ваздуху спречила је непријатељске осматраче да иззову на и највећу промену у нашем плану.

На овај начин прикрили смо покрете трупа свих родова оружја у једној земљи где и само маршевање трупних колона појаве велике обичне ствари и где Турци имају осматрачнице које господаре великим просторима.

Пешадија је прокрчила пут коњици и онда смо имали величанствен призор како дугачке колоне енглеских, аустралијских и индијских коњаника пролазе равницом Шарона у сектору морске обале на стазу у позадини непријатеља.

АРБАЈТЕР ЦАЈТУНГ О ФОШУ

Цирих. — Бечки социјалистички лист „Арбајтер Цајтунг", пишући о особинама на инжењ и браћу одлуке маршала Фоша, каже:

„У овој равнодушности снага за напад, Фош се показао као један гибак дух који се брзо прилагоди приликама, што се у осталом види и из невероватно брзих промена смерова и циљева маршала Фоша у вртлогу напада.

Фош одаја веома много од његових француских претходника у току напада 19 5. 1916 и 1917. који су једнолико тукли месецима један исти сектор, неуспевајући да изнуку ни опште ситуације ни најмању стратешку корист.

Данас немачки војни критичари увиђају да немачки не само што се налазе пред бројно много надмоћнијим непријатељем него и нема пред собом команду која може истаћи пред Хинденбурга једнака средства. И ово се показује ефекат дугог трајања рата, у коме је после дугих избора постављен за команданта човек који уме да искористи до потпуности надмоћност својих стечених метода.

КО ЋЕ КОМЕ САД У ПОМОЋ?

Лондон. — Недељни број „Тајмса" истиче како ће сјајне савезничке победе у Македонији и у Палестини пореметити, ако већ нису пореметиле, планове немачке Врховне Команде.

„Тајмс" пише: „Хинденбург је морао тражити помоћ од својих савезника да би нашао лек својој сталној повећаној оскудици у трупама. Скоро истовремено са вестју која је објавила колапс бугарских трупа у Ливеји, стигла је вест о француско-српској победи на Црној и о бегству Бугара.

„Цер" Фердинанд се окренуо Турској молећи је за помоћ.

Али истовремено са телеграмом који је јавио да је Турска пристала да прихвати бугарску молбу, стигоше вести о погибији најбоље турске војске у Палестини.

Сваштиња равној догађаја у Палестини и на Балкану преобразиће потпуно цео рат.

Немачка не може сада послати трупе са западног фронта; Аустрија јамачно неће смети да оголи свој фронт према Италији, пошто је и сама немоћна да угуши метеже и побуне који бесне по Румунији па чак и у њеним сопственим покрајинама."

Штампарска Резервиста Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 256 ЧЕТВРТАК 13. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 13. септембра

Српски званичан извештај. — 12. септембра отеле су наше трупе Бели Камен (кота 1170), северно од Демир Капије. Истога дана ушли смо у Штип и заузели Богословац. 13. септембра наша коњица гонећи непријатеља ушла је у Кочане.

Даље западно наша линија води друмом Штип—Велес. Борбе се воде на самом уласку у Велес.

Велики број нових заробљеника Бугара и Немаца пао је у наше руке, а тако исто и огроман плен. Сви путеви посејани су сваковрсним материјалом и комором, коју Бугари напуштају на појаву наше коњице.

Дубина нашег продирања ка северу износи до сада у правој линији 120 километара.

Солун, 13. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака на Истоку. — Дани 11. и 12. септембра обележиће особито сјајну етапу у наступању Савезничких Војсака. Непријатељ наставља своје повлачење у великом нереду на целом фронту.

На источном делу борбеног фронта британске трупе су сјајно освојиле страховити положај који сачињава Беласица и прешле бугарску границу код Костурине.

Западније, француско-грчке трупе, у пркос тешкоћама за прелаз преко Вардара, чији су мостови већим делом уништени, и савлађујући отпор непријатеља на сваком кораку, напредују ка југо-западним падинама Градеца и Благуве планине.

На фронту српских армија постигнути су велики успеси. Прешли смо косе на левој обали Вардара, после жестоке борбе и узели Штип. У овом правцу Срби су заробили једног пуковника, команданта једног бугарског пука и велики број војника, запленивши 4 хаубице 3 брдска топа и око сто кола са запрегом.

Станица Грацко коју су бранили Немци пала је у наше руке са огромним материјалом. Између осталог, запленили смо 10 топова, од којих већи део тешких и међу којима један од 210. Овде смо задобили заробљеника.

Северније, једним врло успелим маневром, српске јединице су пресекле пут Прилеп—Велес. И на овом фронту постигнути су врло сјајни резултати. Изненађене непријатељске колоне у повлачењу разбијене су. Запленили смо велики број кола и материјала. Једна непријатељска батерија која је покушала

да заузме положај за борбу уништена је нашом митраљеском ватром и топови заплењени. И једно немачко митраљеско одељење имало је исту судбину.

У свом особито брзом и сјајно наведеном наступању француско-српске армије ослободиле су 50 грчких и 10 италијанских војника, које су Бугари били заробили у борбама од последњих дана.

У Тројацима Немци су запалили слагалишта, услед чега се запалила једна непријатељска болница у којој је изгорело 100 рањеника.

Бугари су вршили зверства над српским војницима које су заробљавали; нашли смо четири српска војника, који су пали у руке непријатељу код Вепречана, а који су били страшно измрцварени.

На западном фронту борбеног поља, пораз XI. немачке армије све је већи и већи. Трупе које гоне у стопу немачке заштитнице задобиле су заробљеника и топова. У области Битоља, под сталним притиском француских трупа и грчких делова, чијим је вештим маневром и храброшћу савладан непријатељски отпор, противник је напустио своје ровове после жестоке борбе. Непријатељ се повлачи у највећем нереду.

Необично брзо наступање наших трупа за време гоњења непријатеља апсолутно онемогућава да се тачно изброји задобивени плен који је велики. Може се рећи да број заробљеника прелази преко 10.000 и број заплењених топова преко 200, што ипак представља знатно мању цифру од стварног плена.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 13 септембра

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи артиљеријска активност између Елете и Ене. Немачки напад у области пољског добра Нован потпуно је пропао. На фронту Вијесле јака артиљеријска борба наставља се. Француски су одбили непријатељске препаде у Шампањи и у Лорени и извршили и сами упад у немачке линије у Лорени.

Ноћ је прошла на миру на осталом фронту.

Званичан извештај од 23 часа. — У области западно од Сен Кантена Немци су покушали поново да одбаце Французе из Ени де Дилов; одбили смо све њихове нападе.

Између Елете и Ене, Немци су вршили жестоке реакције на висорани пољског добра Нови и у области северно од Апемеја, где су борбе огорчене борбе преко целога дана. У прос њиховим узастопним нападима Немци нису успели да поврате од Француза раније изгубљене положаје. Немци су претрпели тешке губитке и оставили неколико заробљеника у нашим рукама.

Амерички извештај. — Дан је прошао на миру на секторима које држе наше трупе.

Лондон, 12. септембра

Званичан извештај. — Наше трупе поново су напредовале у ноћи 11. септембра у близини Селзи и и Гракура. У току дана непријатељ је извршио више противнапада од којих два са великим снагама северно од Гракура. Све ове нападе одбили смо.

У овим операцијама од 11. септембра северно од Сен Кантена заробили смо око 1000 војника са великим бројем митраљеза.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 13 септембра

Званичан извештај. — Борбена активност ограничила се на целом фронту на артиљеријску акцију. Наше батерије тукле су успешно концентричном ватром трупе у покрету и друге осетљиве тачке непријатељских одбрамбених радова у планинском сектору између језера Гарде и Астика и на неким местима код Пјаве.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 13. септембра

Званични извештај. — Палестина: Нема промене у ситуацији западно од Јордана.

Број заробљеника прелази сада 40.000; запленили смо 265 топова. Коњичке аустралиске и новоселандске трупе источно од Јордана настављају гоњење непријатеља ка Аману. 11. септембра у подне оне су биле стигле код Суве-лех између Ес Салта и Амана.

Арабљанска војска наставља разоравање пруге између Амана и Дера.

Арапске трупе окупирале су Џерлун.

ЕНГЛЕСКА ШТАМПА О ПОБЕДИ У МАЋЕДОНИЈИ

(Нарочити извештај Ратног Пресбироа)

Лондон. — Листови настављају коментарисање офанзивних операција на Македонском фронту:

„Вестминстер Гизет" пише: „Брза покрета српских трупа на Балкану представљају успехе тако што сенаншине као и операције у Палестини. Бугари отступају свуда пред нашом, напуштајући села и варошице, остављајући огромне количине хране и велики број топова. Срби су прешли Кајмакчалан, док су други савезничке трупе ушле Вардар, тако да бугарска војска мора бити одсечена на два дела таме што је железница која везује фронт пресечена. Немогуће је предвидети коначан развој операције у земљи, где постоји добра обавештајна служба на сваких 10 миља; но сиги се ве ини да ли је непријатељ припремио нове положаје. Оно што нас највише интересује, то је дух са којим се бугарски војник бори. Поред може уништити бугарски морал, а нарочито знати незадовољне последице у њиховим односима са централним силама".

ИТАЛИЈА И ЈУГОСЛАВИЈА

(Нарочити извештај Ратног Пресбироа)

Лондон. — Италија је усвојила политику потпуног задовољења не само својих права и тежњи него је решена да изуме положај који би био у потпуној сагласности са традицијама које данас Савезници међусобно сматрају са Италијом. На дан годишњице народног преporођаја Италије, говорећи о недавној одлуци италијанске Владе да призна да се циљеви југословенског народа потпуно покривају са начелима за које се Споразум бори, „Тајмс" каже: „Ова изјава има много већу важност него што се може замислити према употребљеним терминима; на пример, она изјава обележава знатан напредак на добром путу ка се попуни хомогене мере извесне признане у Версаљским декларацијама од месеца јуна 1918. године и повраћа Италији кредитју над ослободилачким покретом потлачених народа Хабсбуршке монархије, која јој је поверена на конгресу ех пролиг вирала у Раму. Италија има права да задовољи своје оправдане интересе, да их брани, и на правом месту да уђе под своје границе своју браћу по крви која су данас под Аустријом, да обезбеди своју националну сигурност на чврстим основама отварајући нове путеве за моралну и економску експанзију".

АУСТРИЈСКА НОТА ЗА МИР

(Нарочити извештај Ратног Пресбироа)

Лондон. — Коментаришући објављење аустриске ноте за мир од стране Савезника, „Обсервер" пише: „Не може бити никаквог покушаја за мир путем преговора, сем под једним условом, нарочито под условом признавања права, који ће се испољити безусловном и апсолутном евакуацијом Белгије, Француске, Италије, Србије. Ни у ком случају Савезници не могу одустати од својих захтева за ослобођење Алзаса и Лорене, уступање Италији иредентистичких покрајина, слободно аутономно развијање руске федерације, простране и моћне као што је била империја царева, аутономно стварне румунске независности, уједињење Пољске, Чехо Словачке и Југославије. Ова последња народа признати су као савезници и чине своје услуге Савезницима. Ова нису своју кри са нама веруући искрености и части Сједињених Држава Америке. Њих не можемо издати. Обавезе према њима чине преговоре за мир још непрактичнијим него што је икада раније било. Пре него што

би она ипак могла постати практичном, најглавнији услови за мир, које су ипак пута Свемоћници изнели, имају бити отворено прихваћени и остварени. Слободан пристанак и остварење тих услова требало би да дође на првом месту непосредно од Немачке и не од Аустрије. Да се изразимо обичном формулом, рећи ћемо да о пословима морамо преговарати само са господарима".

ПАД НЕМАЧКОГ МОРАЛА

Париз. — „Манхенер Аугсбургер Абендцајтунг" пише: „У немачкој морал становништва опада на страховит начин. 1914. год. била је општа струја у корист вршења патриотске дужности. Данас видимо само људе који желе да мирују закон и да направе новац. Не можемо веровати да постоје два различна морала: буржујски и политички морал.

За политичаре прелаз из мирнодобског стања у ратно представља само промену у избору средстава. Верност и убеђење само су препреке, а лаж постаје у борби врло моћно средство за акцију. Сила ствара ново право, и у политичком свету успех је једини судија, преко границе добра и зла. И сами државници виде да је немачки у својим делима која оправдава брутални интерес народа.

Према томе, да ли успевају или не, они су проклети или се величају до небеса. Њима је врло лако објавити рат, али необично тешко подносити мир када стварни не иду онако како би они желели. Све дотле док онај који губи има и најмању искру наде, мир се не може закључити. Такви је криза коју сада преживљујемо".

„Манхембургише Цајтунг" пише. „Г. фон Хинце, вођа наше спољне политике, говорио је пре неколико дана једном сабеседнику у Бону ово: „Имате право, ми треба да чинимо све ради поновања морала у народу. У овом послу весма је важно да нас црква помаже. Потребно је да са олтара и са катедре одјекну речи које ће оснажити веру у народу у победоносан исход рата". Чујемо се неуморним и безазленим саветима г. фон Хинце и, јер непознавање народних потреба кошира чак до шефова владе па и до самога кајзера.

Озбиљност ситуације требала би да спречи политичке борбе. Међутим треба рачунати да се знатан број чланова Рајхстага неће устезати да изазове унутрашњу кризу што ће довести промену канцелара који се опружује да је био писмен у сфанским мира и изборној реформи. Одлучују ће још ли ипак немократе. Исто тако се пита: је ли то тест једнога Немца да буде оружје код куће ништавна? Не пресвиће посматрајући Француске чађу истрајности нисте хтели веровати раније? Међутим они су ипак напрегли и јако су слушали ритку топова чак у њиховој престоници."

„Шемницер Фо комитете" пише: Цар и канцелар масле да ову догађаји на западном фронту и повлачење немачких трупа учинили најгори утисак на морал у земљи који је иначе био јако уздрман. Они верују да ће се помоћу речи избећи опасност. Одлучи је пише пуна у току рата веровао у победу и тријумф Немачке, мора да је запањен садашњом ситуацијом.

У периоду када је војна ситуација била повољна, влада није радила противу анексионистичке агитације. Отуда ни нас толико штете како у земљи тако и ван земље. Овоме треба додати колебљиву и нејасну политику владе у питањима ратних циљева и мира, у тумачењу побједоносног мира на Истоку који је допринео опадању морала.

Двоначно држање владе није задовољило у Немачкој ни кругове која имају анексионистичке циљеве. Резултат овакног држања била је борба на унутрашњем фронту, која се завршила губитком вере у победу и ауторитет владе.

Четири године рата и патња промене су и народ више да његова крв још тече и да се све више и више гомилају дугови. Он више да се помирљиву финансиска терета у таким размерама да ће бити онемогућена у будуће свака цивилизаторска акција. Народ више у великом страху да се приближује пета ратна зима. Тиме нестаје и последњи остатак храбрости: „Ми смо у опасности да дочекамо да народ одбије да води чак и одбрамбени рат."

Штампарска Резервница Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 257. ПЕТАК 14. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде Уређује Ратни Пресбиро

НАРЕДБА БР. 25.

Генерал Командант Савезничких Војсака срећан је да стави до знања Савезничким Војскама на Истоку следећу депешу коју му је послао Председник Министарског Савета, Министар Војни Француске:

„Офансивне операције које су предузеле Савезничке војске на Истоку узеле су размере једне велике победе.

Сјајна и славна дела која поново отварају храбрим Српским Армијама приступ на њихову народну територију чине највећу част Команди која их је спремила и руководила и трупама које су их извршиле и које настављају искоришћавање успеха са дивним жаром. Шаљући Вам своја лична честитања, ја Вас молим да предате трупама Савезничким и Француским под Вашом високом командом уверење дивљења и захвалности Владе Француске Републике. — КЛЕМАНСО с. р."

13/26. септембра 1918. год.
у Солуну.

Ђенерал ФРАНШЕ Д' ЕСПЕРЕ.

ЧЕСТИТКЕ ПОВОДОМ СЈАЈНИХ УСПЕХА

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ НАСЛЕДНИКУ ПРИСТОЛА СРБИЈЕ

После толике туге почиње зрачак радости да обасјава нашу душу. Најновија победа Краљевске Српске Војске и добророљачких југословенских трупа крвљу је још једном засведочила пред читавим светом да смо Срби, Хрвати, Словенци један народ и да хоћемо ослобођење од туђинаца и наше уједињење у једну државу. Док јунацима палим на маћедонским планинама за слободу испаћеног рода одајемо дужну пошту, — дивимо се храбрости и виталитету нашег племена које после Гвозда и Косова, после столећа робовања, после нечувене албанске катастрофе може да туче непријатеља и повраћа домовини разорено огњиште. Југословенски Одбор, док Вашем Краљевском Височанству које предводи витешке војске нашег тромученог народа исказује осећаје дивљења и по-

штовања, — шаље храброј војсци захвалност и признање. Читав наш народ под аустро-угарским јармом с поносом гледа на своје добровољце Југословенске Дивизије који су на Козјаку поновили доказану храброст и освежили славу стечену 1918. године у Добруџи. Крв њена проливена уз бок браће из Србије ново је јемство да после овога рата не може бити више Срба, Хрвата и Словенаца под мрским господарством Хабсбурга. Њихова звезда тоне а наша се рађа.

ТРУМБИЋ.

ОДГОВОР ТРУМБИЋУ

Ваш одушевљени поздрав Мени и трупама под Мојом командом на Маћедонском бојишту веома Ми је драг. Успеси наше војске после толиких напора и страдања њених утврдили су несумњиво колико необичну крепкост наше племените расе толико и велику несавладљиву вољу целог нашег народа да буде слободан и уједињен. Победом, коју су у маћедонским кршевима однеле трупе из Краљевине Србије уз братску сарадњу Југословенског Одреда, доказали смо непријатељима да се над нама не може ничим одржати њихова тиранија а показали смо пријатељима колико је јако оправдано њихово заузимање за нашу националну ствар. Ми можемо свежа чела да гледамо у будућност чије смо основе нашом снагом положили, и која је сада у нашим рукама.

АЛЕКСАНДАР.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 14. септембра

Српски званичан извештај. — Продирање наших трупа наставља се са одличним резултатима. Оне се налазе у РАДОВИШТУ и далеко на исток од КОЧАНА.

У подне 13. септембра ушле су наше јединице у ВЕЛЕС, пошто су протерале или поробиле непријатеља који га је бранио. Наступање ка СКОПЉУ одмах је продужено.

Три брдска топа, више митраљеза, огромна количина другог плена, велики број заробљеника, међу којима и доста Немаца, пали су у наше руке.

Солун, 13 септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — 12. септембра проширили смо успехе о којима је јављено у званичном извештају од 11. септембра.

Северно од Дојранског језера, после упорне борбе која је трајала 7 часова, енглеско-грчке трупе заузеле су немачку објавницу — коту 1494, на Беласици.

Јутрос су храбре британске трупе ушле у Струмицу. Савезничке трупе газе бугарску територију.

После заузећа Штипа, српске трупе одбиле су у богатој долини Брегалнице потучене бугарске делове. Варош Кочане заузета је. На другој страни, савезничке трупе нападају на Велес, који бране немачки Ловци и делови неколиких бугарских пукова.

Настављајући притисак на XI. немачку армију, ми смо потисли њене заштитнице западно од линије Крушево—Кополево. Италијанске трупе су близу Крушева. Западно од Битоља, потискујући непријатељске заштитнице које у стопу гонимо, наше трупе стигле су на Шемницу.

У свом наступању савезничке армије налазе велики материјал. Само на

фронту једне српске дивизије задобили смо више кара, предњака, 5000 пушака, много волова, које смо одмах употребили за наше транспорте.

Авијација наставља без престанка узнемиравање непријатеља; она обавештава сваког часа команду о непријатељским покретима.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 14. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — Између Ене и Еин непријатељ је јуче у вече појачао своје нападе у области Анемана и шпица Ляфо. Он је успео код ове последње тачке да прокрчи у француске линије, али је једним јаким противнападом стање успостављено. Јужније, Французи су поново напредовали и заробили неколико војника.

Јутрос у 8 часова француске трупе нападе су у Шампањи у вези са америчком армијом која оперише источније.

Званичан извештај од 23 часа. — Јутрос француске и америчке армије у тесној вези једна с другом нападе су с обе стране Аргоне.

Операције се развијају под повољним условима. Наступање француских трупа западно од Аргоне достиже местимично до 6 км. по дубини. Битка се наставља.

Амерички званичан извештај. — Јутрос, северо-западно од Вердена, прва армија напала је непријатеља на фронту од 20 миља (33 км. од прилике) и продрла у непријатељске линије просечно по дубини 7 миља (11 км. од прилике).

Трупе из Пенсилваније, Канзаса и Мисурије, које служе у корпусу ђенерала Литетса, заузеле су на јуриш Варен, Монбленвил и Шерпи.

После упорног отпора непријатеља, трупе из других корпуса прешле су поток Форж и заузеле шуму Форж и села Маланкур, Бетенкур, Монфокон, Кизи, Нантилуа, Сетсарж, Данево, Жеркур и Дријанкур.

Број заробљеника на овом делу фронта прелази преко 5000.

Лондон, 14. септембра

Званичан извештај. — Сем сукоба између јуришних одељења и патрола на разним тачкама фронта, у којима смо заробили неколико војника, ни остали фронту ништа важно.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 14. септембра

Званичан извештај. — У области Пезубио, у зони Чима ди ват Бела... Кол дел Росо, на Пјави између Папаџона..... јача артиљеријска ватрбоја

У зони позадине Пезубио наше батерије изазвале су велики пожар са експлозијама и успешно гађале колоне непријатељских транспорта на висорвини Поза.

На Азијагу и у долини Орника растерали смо нашим патролама и обезбеђењима непријатељске групе.

ПОБЕДА У МАКЕДОНИЈИ И ПАЛЕСТИНИ

— Мишљење француске штампе —

Париз. — И данас листови занимају се поглавито догађајима у Македонији и Палестини. Сви констатују да победе узимају размере које прелазе и најоптимистичније предвиђања и дају изгледа за остварење најбољих нада. У Палестини број заробљеника непрестано расте. 6. и 8. турска армија потпуно су заробљене; остатци турске војске изгледа да мисле другог нашта него да буду заробљене. Британска авијација туче из митраљеза повлачење бегунаца.

„Пти Журнал" констатује да су Енглези Француске д'Еспере и Алленби однели ове сјајне победе за које се још не може рећи која ће бити потпунија и од већег значаја. Од необичног је интереса напоменути да је немачка врховна команда тучена у Палестини и у Македонији. У Палестини турским трупама командује Лиман фон Сандерс, а на балканском фронту командује бугарским армијама фон Шолц, а нарочито армијом на коју је сам први удар извршен командује фон Штрбен. После нашег набијања на Вардар почела је бугарска цела линија да се повлачи у нереду. Изгледа да је повлачење наређено сувише доцкан од стране фон Шолца. И кад би се фантастите Турци помирили са неуспехом фон Сандерса, неуспех фон Шолца може необично много утицати на немачко бугарске односе.

Листови истичу политички значај турско-бугарског пораза и кажу да би и један и други били срећни када би могли преговарати о миру; или савезничке војске, искрцане од Француске, намеравају да прво униште војничку снагу. Одвајање од Немачке извесних њених савезника неће се извршити интригама и повлачењима концесијама него суверенам аргументом победе оружја.

„ЧУДОТВОРНА СРБИЈА"

(Нар. извештај Р. Пресбироа.)

Лондон. — „Дејли Мејл" под насловом: „Чудотворна Србија" пише: „Српска пешадија и коњица сјајно експлоатишу победу коју су однеле пробне недеље. Када су француске, југословенске и српске трупе пробиле бугарски фронт наступајући са необичном брзином у среп теренских тешкоћа, у планинама без путева, они су однели победу чија се важност осећа и на другом фронту. Ова победа сачињава нову сметњу за напоре Немачке и њених буклија. Бугари су били продани од стране њиховог Краља Фердинанда који их је искључиво употребио против Срба 1913. године и 1915. године увукао у рат за немачко-турске интересе против Савезника. Господарство Немачке у Бугарској значи за ову последњу коначну пропаст. Бугарски народ треба да зна да Савезници неће прихватити ни на какав мир који не би повратио Србији њезин положај који је заузимала и у погледу територију на коју је она тако славно доказала своја права".

ОРГАНИЗАЦИЈА НОВЕ ЦЕНТРАЛНЕ ЕВРОПЕ

(Нар. извештај Ратног Пресбироа)

Лондон. — Јављају из Вашингтона: Прилком конференције чехо словачких, пољских и југословенских представника, која је трајала 15 дана, утврђен је потпун програм циљева на чијем остварењу ради народности повјарњене од стране Аустро Угарске. Решено је да се ради на новој централној организацији група у централној Европи за заштиту интереса свих народности На састанку конференције г. Вилсон је примио Масарика, председника Чехо-Словачког Народног Савета, Падеревског, председника Пољског Народног комитета, Хиниковића, Југословенског изасланика и друге представнике који су изложили г. Вилсону програм, уверавајући га да су потпуно народи сада чврсто уједињени и усвајају ратне циљеве Америке. У програму се тражи слобода Чешке, слобода Југославије и слобода Пољске."

НА ЗНАЊЕ

По наређењу Господина Министра Војног ФБО. Бр. 23918 од 10. септембра ове године рок пријава за Пешадијску подофицирску школу по конкурсу И П. Бр. 53 од 3. августа ове године (Сл. Војни лист Бр. 29) продужује се до 15. октобра.

Из канцеларије Одсека Војног Одељења Министарства Војног.

КЊИЖЕВНОСТ

У Делегацији Министарства Просвете у Солуну може се купити нова књига Г. Павла Поповића, професора Универзитета: Југословенска Књижевност.

Цена књизи је 2·45 франака.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 258. СУБОТА 15. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде Уређује Ратни Пресбиро

ЧЕСТИТКЕ ПОВОДОМ СЈАЈНИХ УСПЕХА

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ

ЛОНДОН

Вест о сјајним победама које су однеле трупе Вашег Величанства у Палестини испуњују радошћу Моју војску која се придружује Мени и шаље Вашем Величанству најтоплија честитања и изражава све дивљење које осећамо за напоре енглеског народа и енглеске војске у овој херојској борби за независност и правду.

АЛЕКСАНДАР.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ

ВРШИОЦУ КРАЉЕВСКЕ ВЛАСТИ СРБИЈЕ

Дубоко дирнут љубазним речима које је Ваше Краљевско Височанство изволело упутити Ми приликом подвига грчких трупа које се боре раме уз раме са српским трупама, осећам се срећним што могу поновити Вашем Краљевском Височанству Моја топла и срдачна честитања за нове подвиге и сјајне победе које је однела ових последњих дана храбра српска војска, пријатељица и савезница наша.

АЛЕКСАНДАР
Краљ.

ДУГЛАС ХЕГ ЂЕНЕРАЛУ Д'ЕСПЕРЕ-У

Маршал Сер Дуглас Хег упутио је ђенералу д'Еспере-у ову депешу:

„Достављајући вам моја најсрдачнија честитања на величанственим успесима које су однеле савезничке снаге у Македонији, желим да Вам изразим колико сам срећан што операције води мој стари друг по оружју и сусед на западном фронту.

Маршал, СЕР ДУГЛАС ХЕГ."

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 15. септембра

Српски званичан извештај. — 14. септембра постигнути су нови успеси. Наше трупе протеруј̌ући непријатеља налазе се на Пљачкавици, код Царевог Села, код Св. Николе и северно од Велеса.

У околини Скопља виде се велики пожари.

По приближној процени запленила је до сада само Српска Војска око 160 топова не рачунајући рововска оруђа.

Солун, 15 септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — 14. септембра савезничке армије постигле су нове и знатне успехе.

Потпомогнуте италијанским и грчким јединицама, француске трупе напре-

довале су на широком фронту местимично 18 км. по дубини. Ни отпор непријатељских заштитница, ни тешкоће врло неравног терена нису могли зауставити полет наших трупа које су у своме надирању заробиле много војника и запленише 8 топова од којих два далекометна, много муницијских слагалишта и велики ратни материјал. Док су Италијани заузимали Крушево и једним смелим наступањем освојили Чесма планину, највиши врх у области Кичево—Брод—Крушево, савлађујући неуморно сваковрсне тешкоће, Французи су освојили Прибилце, Мургаш, Гопеш, Ресан и налазе се већ знатно западније.

Између Преспанског и Охридског језера сви први положаји непријатеља пали су нам у руке и наша одељења наступају ка северу, гонећи у стопу непријатељске заштитнице. У Ресну запленили смо велика слагалишта муниције, хране, кола и сваковрсног материјала.

Операције су тако исто биле успешне и на фронту српских армија.

Велес, који је упорно брањен, пао је после јаке борбе у којој је заробљено много заробљеника међу којима има и Немаца.

Источније, после бесних борби, Срби су заузели важан масив Градец планину који господари кланцем Демир Капије, заробили војника из 9 разних пукова од којих један немачки и запленили 3 пољска топа.

У пркос многим тешкоћама француске и грчке трупе продиру долином Струмице.

Енглеске и грчке трупе, које оперишу ка Струмици такође су и даље напредовале ка северу и ка истоку запленивши много топова.

Број заплењених топова од почетка операције износи сада преко 280.

Свуда савезничке армије заплењују већи део непријатељских средстава за снабдевање која су гомилана већ 3 године у позадини непријатељских линија а која није могао однети у своме неуредном повлачењу.

Стално јака активност савезничких авијација које туку из митраљеза и бомбардују непријатељске колоне без престанка изазивајући тиме свуда неописан неред.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 15. септембра Званичан извештај од 15 часова. — Није ухваћен.

Званичан извештај од 23 часа — У току дана 14. септембра, потпомогнути јуришним колима, француске трупе напредовале су поново на целом борбеном фронту и сломиле отпор Немаца који су узалуд покушавали да зауставе наше надирање. Наше трупе задобиле су терена између Оберива и Сент Мари а у пркос многим жестоким противнападима источно од Сом—Пи. Французи су прешли железничку пругу од Шалеранжа за 4 км. по дужини и напредовали преко 2 км. северно. У области северо-источно од Тахира заузели смо јако утврђени отпорни центар Гратеј, као и село истог имена; источније, заузели смо Фонтен ан Дормоа. На десном крилу Французи су помакли своје линије за 1 км. северно од Буконвила и заузели шуме Ешел и Серне. Од јуче наше напредовање износи на извесним тачкама 8 км. Број заробљеника задобивених за 2 дана борбе прелази 10.000. Задобили смо знатан материјал.

Амерички званичан извештај. — Северо-западно од Вердена, армија је наставила своје јуче отпочете операције. Села Шарпантри, Вери, Епиноивил и Ивоари заузета су. Више пута поновљене непријатељске противнападе на корпус ђенерал-мајора Карнона, одбиле су трупе из Охаја, Њу-Џерси, Мериланда, Виржиније, Орегона, Вашингтона, Колорада и Монтане. Заплењени материјал износи: преко 100 топова, од којих 12 великог калибра, велики број роковских

мерзера и више стотина митраљеза. Број заробљеника прелази 8000, од којих 125 официра.

Лондон, 15. септембра

Званичан извештај. — Није ухваћен.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 15. септембра

Званичан извештај. — У Ваи Лагарини, на Пазубиу, у угиуљу, Позине, у Ваи Астико, и на неким секторима Пјаве осетан артиљеријска активност преко дана. Северо-источно од Лаги једна наша патрола заробила је и напала ручним бомбама и жестоком пушчаном ватром непријатељске групе које су бегале у нереду и које су оставиле неколико заробљеника. Заробили смо још војника у долини Орники у јужном правцу.

Наши авијони извршили су нова крстарења, извиђања и бомбардовања. Три непријатељска авиона принуђена су да слете у своје линије.

ЕНГЛЕСКА ШТАМПА О НАШОЈ ПОБЕДИ

(Нар. извештај Ратног Пресбироа)

Лондон, 10. септем. — Ђописат Морас пише у „Дејли Кронаклу": „У Македонији Срби настављају своје напредовање, које је велико ако се узме у обзир природа земљишта. У мом последњем чланку о овој ратној позорници казао сам да су, у резултату њиховог првог напада, наши савезници почели да бирају: или ће наступају Црном на Прилеп и ангажују на тај начин непријатељске снаге пред Битољем, или ће наступају вуж Црне у правцу Вардара и ангажују планински венац Кожух који је већ тако јако сачињавао чвор бугарског одбрамбеног система. Јасно је сада да је усвојен овај последњи правац. Јер је српска пешадија напредовала већ око 30 миља дуж Црне и није далеко више од 5 миља од долине Вардара. Овај покрет принудио је Бугаре да напусте планински венац Кожух и два главна пута Дојену и Порту на висини од преко 6000 стопа који су у српским рукама. Српска победа може утицати да принуди Бугаре да се повуку са целог фронта између Вардара и Црне што би вероватно повукло исправљање њиховог фронта западно од Дојрана и северно од Битоља. За сада морамо остати овде и чекати се да ће италијански напад који је отпочео допустити храбрим Србима да утерде своје успехе."

„Вестерн Дејли Прес" каже: „Није се очекивало да ће морат Бугара бити тако брзо уништен, као што је сада случај, и ми би нас изненадило да је српско напредовање било коначно задржано. Гоњење се наставља са чудноватом брзином и разноја који се нису могли очекивати пре постају сада врло вероватни."

„Дејли Џеспач" каже: „По брзини и смелости нема ничега у целоме рату што би било равно полету српске коњице, ако се може сравнити скоро истовремена напад коњице ђенерала Алленби у Палестини, која је у напредовању постигла рекорд од 45 миља за 36 часова.

„Тајмс" пише: „Неоспорно је да Срби нису ван рата, као што је Кајзер волео говорити; напротив, они су међу онима који којих се налази највише храбрости и највише високе војничке особине, најбоља кврцација. Појачани јаким контингентом Југословена, оснажени новим војним савезом са Грчком они су потпуно изменили целу ситуацију на Балкану. Бугари су сада изложени обухватним нападима савезничких армија, од којих је нарочито привлачи српске армије особито смео јер је кршање трупа навикао свуда хватати."

„Тајмс" остаје и даље при томе да победа треба да буде постигнута на западном фронту, али они се можда одлакшати, и ето с тога победе у Србији и у Палестини имају толику важност јер слабе Бугарску и Аустрију и посебно незадовољство које се осећа у Бугарској против политике служења централним силама. Слабљењем Аустрије смањује се помоћ коју она може пружити на напад и претњу да уништи потпуно велике политичке планове Немачке."

ПОДЛИСТАК

АДАМ Р. МЛАДЕНОВИЋ:

СА НАШЕГ ФРОНТА

Офанзива, о којој се много нагађало, зуцкало и говорило, отпочела је у јутру око 7 часова 1. септембра. Страховити пуцањ са Флоке објавио је њезин почетак. Дејствовало је више од

полевине овај пеш, које имамо на фронтовима наших армија. Припрема је трајала 22 часа, после које је пешадија јединица дивизијским скоком прешла непријатељске линије и без нарочитог напора заузела јаке положаје као што је Добро Поље, Соколац и Ветрењик. За сваким бранитељем почетак морамо похвалити артиљерцима, који су неуморно и прецизно тукли непријатељске објекте. И ако нису учествовале све пеш, натрпа наших топова тако је била страховита, да су непријатеља били потпуно изгубили главу. Нагнавши се пол нашом ватреном завесом Бугари не само што нису могли да реагирају на нашу пешадијску натру, већ се беху склонили у своје дубоке заклоне и тунеле, где су их наши пешаци заробљавали на стотине као пилиће. Тако је био ухваћен командант 28 бугарског пешадијског пука са својим ађутантом и са још неколико официра у тунелу, у који је био упао потпоручник Бошковић у намери да унутра убаци бомбе.

— Не, за Бога, братко мили! — понови бугарски потпуковник, командант 28 пешадијског пука, угледавши Бошковића и његове војнике, наоружане бомбама. — Не! Ја сам командант пука и прелазим се.

— Ивана! — дрекну Бошковић.

И тако се предаде овај командант, који је у своје време мислио да нема те снаге, која би могла да савлада силу његовог пука.

Овај пук је био разбијен и његови су се делови у току дана 2 септембра предавали нашој пешадији.

Командант 28. бугарског пешадијског пука био је одведен у штаб нашег „*“ пука, где је био примљен боље, него што је могао замислити. Тамо је ручао и тамо је добио за себе и свог ађутанта коње, на којима су одјахали до штаба армије. Срео сам га кад Милетине косе. Ту је била нашла цела 8 чета његовог пука, која је била заробљена, и он запита његове војнике како су се предали.

— Тако, као и ти! — одговори му један пришпечани.

Побленео је био сав од беса и јеха, али се морао уздржати.

На Белам Врху, код белог моста у позадини командантовог места, које сачињава део Соколца срео сам велику колону заробљеника, пред којом је ишло около 30 бугарских официра.

Заробљеници пружају веома бедан утисак. Одело им све поцепано или похабано.

Једино што имају ново, то су им шапке.

Главних и наочарених лица.

Један ми бугарски наредник рече:

— Благо вама, како ви добро изгледате! Ми свега једанпут недељно једемо месо. У Бугарској су господари Немци, а ми смо њихови слуге...

Упитао сам га за морал бугарских трупа.

Он одмахну руком:

— Какав морал! Колико меса онолико и морала! Једини што ће се овде још борити, то су Немци. Ми, Бугари, повлачићемо се до наших старих граница. На Бабуни нема никаквих утврђења. А и зашто да их правимо кад смо били потпуно уверени да је Соколац неосвојив.

А међутим освојене Соколца нас је стало свега неколико мртвих и рањених.

Наша специјална врла начинила су пом у бугарским редовима. Има их више хиљаде мртвих, онеспособљених и поприлих дезертера. У области Доњег Поља нађено је преко 1000 бугарских војника, који беху укочени и живи. Многи од њих изгубили су способност кретања и говора за увек.

И на трагу од оне охолости, са којом Бугари говораху:

— Бре, Србите, камо ти тија ваши топање са Флокати, што ви фрљате тија ти ваши гранате!

У гомилу нашег крвног непријатеља узела је великог учешћа наша комита. Она је у гомиле отишла са пет мом.

Песма сада влада свуда. И у предњим линијама и у најдубљој позадини. Топовска пажба све је даље и све се мање чује...

Бугари беже.....

4.-IX-1918. г. Војиште.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 259. НЕДЕЉА 16. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЧЕСТИТКЕ ПОВОДОМ СЈАЈНИХ УСПЕХА

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ СРБИЈЕ

Молим Ваше Величанство да прими Моја најтоплија и најискренија честитања за победу коју су однеле српске трупе и за велико јунаштво које су оне показале под командом Његовог Краљевског Височанства Наследника Престола у херојској борби за ослобођење српске отаџбине и неизбежни триумф савезничких војсака.

ВИКТОР ЕМАНУЕЛ

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ

Главни Стан РИМ.

Честитања, која је Ваше Величанство изволело упутити Ми поводом победе коју су однеле српске трупе под командом Наследника Престола, дубоко су Ме дирнула и захваљујући Вашем Величанству молим Га да прими израз високог поштовања које Моја војска и ја осећамо за храбре италијанске трупе које се боре раме уз раме са нама за ослобођење Србије и за триумф ствари Савезника.

ПЕТАР

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ СРБИЈЕ

Париз поздравља херојску српску војску која уа учешће храбрих трупа Споразума гони непријатеља издајника. Општински Одбор, као тумач становништва шаље Његовом Величанству Краљу Петру I. у овим славним часовима своја пуна поштовања честитања као и топле жеље за скоро ослобођење целе националне територије.

РУСЕЛ

Потпрзс. Општ. Одбора.

РУСЕЛУ, ПОТПРЕСЕДНИКУ ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

ПАРИЗ

Поздрав, који Ми је упутио Општински Одбор у име становништва драге Ми вароши Париза, особито Ми је био пријатан. Захваљујем топло и молим је да верује да сам врло срећан што знам да је, благодарећи храбрости француских и савезничких војника, ван домашаја од сваког покушаја непријатеља без скрупула. Моја је најтоплија жеља да ускоро видим да светкује са делегацијама из Алзаских и Лоренских ослобођених вароши.

ПЕТАР

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 16. септембра

Српски аваничан извештај. — Једним смелим маневром у пределу северно од Пљачкавице узеле су наше трупе Царево Село и пресекле одступницу бугарским трупама са Пљачкавице. Преко 700 заробљеника и око 20 топова пало је у наше руке.

Више западно, непријатељ је са десет пукова покушао да брани Св. Николу, али је под ударцима наших трупа морао одступити даље на север. Наши делови налазе се на 10 км. северно од Св. Николе. На правцу Велес—Скопље отеле су наше и француске трупе доминирајуће висове на левој обали Пчиње.

Солун, 16 септембра.

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака на Истоку. — У току дана 15. септембра било је нових успеха на целоме фронту.

На супрот врло јаком отпору непријатељских заштитница, које су браниле стопу по стопу тешко пролазан терен, северо-западно од Битоља, француске колоне гонећи их јако заузеле су кланац код Брода као и теснац код Демир Хисара у правцу Кичева. Охрид је такође пао у наше руке. Италијанске колоне, сарађујући, својим напорима притискују непријатеља у правцу Кичева. У правцу Скопља постигли смо такође важнијих успеха.

Српске војске наставиле су данас такође серију својих сјајних успеха. Победоносно наступање одвело их је до ивице Клиседи и у околину Кочана где су пресекле повлачење многим непријатељским одељењима из разних пукова, који су нападнути од стране француско-грчких трупа. На овоме борбеноме фронту задобивено је врло много заробљеника и заплењено топова. Напредовање је такође настављено са грчким трупама у околини Белеша. Сразмерно са развијањем операција путеви су претрпани непријатељским материјалом чији су последњи транспорти немилосрдно ометани од стране савезничких авијатичара који их нападају митраљезима и бомбама.

Број заробљеника прелази 15.000 а број топова заплењених прелази 350.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 16. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — Јутрос око 6.30 часова напад је опет отпочео. Француске трупе заузеле су Сом Пи и висове северно од Фонтен Андормоа. Заробиле су војника и запленили нових топова. Битка се наставља.

Између Елете и Ена француске трупе наставиле су свој пратисак у току ноћи и у Јутру. Север -источно од Сакса у јенној локалној операцији Французи су заробили преко и 250 заробљеника међу којима 4 официра.

Непријатељски противнапади северно од Алемини потпуно је пропао. Јужније, француске трупе продрле су у јаругу Жуји код Ена и заузеле оба ова села.

Званичан извештај од 23 часа. — Појачани напади француских трупа на висорвинама северно од Ена спровођени су Немце да се повуку ка Етети источно од линије Алемин—Жуји. Француске трупе гоне непријатељске заштитнице и заузеле су село и јужне ивице шуме Пинон. Водесон, Шавањон и утврђење Малмезон у њиним су рукама. Јужније, Французи су много напредовали на висорвини северно од Вјам. У Шампањи, жестоки противнапади од стране Немаца и...

Отворене борбе воде се у области Буконвила и на висовима северно од Фонтен Анормоа и северно од Кратеј. У центру и на левом крилу француске трупе наставиле су напр ковање непријатеља северно од железничке пруге Шилерсиж. Французи су заузели Мезр и стигли на источне ивице Сент Мари а Па. Француски губици су веома лаки.

Амерички званичан извештај. — Наш напад од 13. септембра наставља своје развијање са успехом у пркос непријатељском пешадиском отпору као и артилерије и митраљеза и достигао је ивице Бријеја (?) и Екселмона. Више од 20 села и огромна количина материјала пали су у наше руке. Број заробљеника се стално повећава. Амерички авијатичари су задржали надмоћност у ваздуху и оборили су 18 балона и више од 60 непријатељских апарата.... У вези са француским и британским авијатичарима они су учинили великих услуга и са успехом су извршили много задатака.

Лондон, 16. септембра

Званичан саопштај. — Наше операције на борбеном фронту К ибреа развијале су се повољно по нас. На десном крилу 56. и 42. дивизија имале су упорне борбе ка коси Броки где је непријатељ снажно противнападао. Ове дивизије заузеле су остор непријатељске непадаље које овог места и потиснле непријатеља преко себе за 3 км. с ону страну села, заузев јако утврђене оближње положаје познате под именом косе „Хајленд" и „Вајбек". Дочнаје, у току дана пробили смо свој успех на југу и Гузокур је заузет у јутру; тако исто друга дивизија на Јокинкур заузеле је Маркоин и напредовала југо источно од овог места пре подне. 5. бригада „Војвода од Вилингтона" пресекла је канал Еско код Маркоина и посео немачке положаје на источној обали канала северно од овог места. 2. и 57. дивизија (Ланкаширци) у току јутра потиснле су непријатеља са западне обале канала до северно од шума Фонтен и заузеле Нојел сер Еско, Кантен, Фонтен, Нотр Дам. Трупе из Ланкашира настављају напредовање источно од Фонтен Нотр Дама оперишући у вези са канадским трупама северно од пута Бапом—Камбре. И овде се непријатељ снажно опирао и претрпео тешке губитке у мртвима и заробљеницима. Северно од пута Арас—Камбре канадске и енглеске трупе напредовале су без прекида источно и северно од Рејенкура. Снажна противнападања непријатеља извршене јуче у вече одбили смо са губицима по непријатеља. Данас канадске трупе заузеле су горње село и суседна село Сеје као и систем ровова који пролази између тих села. Северније, овладали 5. канадске јединице ушла су у Екекур.

Број заробљеника и заплењених топова непрестано расте.

Авијација: Наши апарати били су веома активни на свима деловима фронта. 14. септембра извршена су бомбардовања са мале висине на борбеном фронту. Непријатељске трупе и транспорти били су јако нападнути из митраљеза код прелаза преко канала и дуж пута. Бачено је 30 тона бомби преко дана и 18 и по преко ноћи.

Наши авијатичари оборили су 32 непријатељска аероплана и 8 балона а 20 аероплана оборено је ван контроле. 19 наших апарата недостаје.

Дочнији извештај. — Наш јучерашњи напад на фронту Камбреа настављен је без прекида ка коначном циљу. Извршили смо напредовања у вече, богато на северном делу бојног поља, где смо задобили нових заробљеника и топова. Трупе 16 и 17. корпуса настављале су напредовати између косе Флекијера и висова Бурлона. Прва канадска дивизија пређашњег Екекур стагла је на пут Дус—Камбре у сумрак. Једанаеста дивизија брзо је напредовала на простору од преко 3 км. и заузела Еглнон и Оман Ле Вержер. Изнога часа 56. дивизија, напредујући дуж канала, заробила је преко 500 војника и заузела положаје северо источно од Сомм-Коши. Ове операције омогућене су биле ранком ваздушерских трупа. За мање од 4 часа, од почетка јуриша, и у пркос бомбардовању, оне су постигле успешно на северном крилу велики број мостова који су омогућили прелаз транспорта и даље напредовање.

Операције се развијају повољно и јутрос дуж целог борбеног фронта. Преко 10.000 заробљеника и преко 200 топова имамо.

Операције друге британске армије у Фландрији отпочеле су јутрос у вези са белгиском армијом. О њима ће се јавити у белгиском извештају.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 16. септембра

Званичан извештај. — На извесним тачкама брдског сектора борбена активност врло жива. Непријатељске извиђачке трупе на тачкама планине Новоно и Ђуникарја растеране су јеким ох наших патрола ручним бомбама. У Ваи Арси у току ноћи 13. септембра јекан јак јуришни одред непријатељски после јаке артиљеријске припреме напао је једну од наших извиђачких пред положајем Корно. Одбијен је у нереду нашом гранатном и бацачком ватром. Дуж Пјаве у сектору Акаиселе између ..... и Санг Авирза јаке узајамне артиљеријске акције обеју артиљерија. Јекан непријатељски аероплан оборен је у ваздушној борби.

АЗИЈСКО БОЈИШТЕ

Лондон, 15. септембра

Званичан извештај. — Палестина: 59.000 заробљеника и 325 топова заплењени су од почетка операција.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Женева, 15. септембра. — У „Журналу де Женев" пуковник Фелер сматра, да је бугарска војска претрпела потпун пораз и да се налази пред капитулацијом. Критичар придаје балканским операцијама велики значај и мисли да ће оне утицати на политичке обрте врло много.

—

Цирих, 15. септембра. — Хинденбург је упутио наредбу немачкој војсци, којом је обавештава о ноте Аустрије за мир. Он вели: „Од 1916. ми непрекидно тражимо мир. И сада то исто чинимо, ми да операције нећемо прекидати. Предлог Аустрије да се почну преговори јесте и наш предлог и ми мислимо да је хитно доба када мир треба васпоставити. Али, ако непријатељ одбије, ми се морамо бранити од уништења."

—

Цирих, 15. септембра. — Фон Хинце је у Рајхстагу објавио: „Да се бугарска војска између Црне и Вардара налази у веома критичном положају и да се по последњим вестима и суседне армије налазе у истом положају."

—

Њу-Јорк, 15. септембра. — Министар финансија Мак Ађо говорећи о новом зајму од 1.200.000.000 рекао је да ни наставу Америке треба умањити име Сем Мајела а хоћеше М-ца и Берлина.

ВОЈВОДА БОЈОВИЋ

Врховни Командант, Његово Краљевско Височанство Престолонаследник, 13-ог тек. мца, приликом обиласка наше храбре војске, благоволео је проназвести у чин Војводе Команданта I. армије ђенерала Петра Бојовића.

Овим актом Врховни Командант је благоволео истаћи како своје признање неуморном раду доскорашњег Начелника Својега Штаба око реорганизовања наше војске под тешким приликама, која сада широм света проноси славу наше нације, тако исто и признање великим успесима и I. армије која је вештим и енергичном извршеним маневром убрзала нагли слом нашег непријатеља.

ЕНГЛЕСКА ШТАМПА О НАШОЈ ПОБЕДИ

(Нар. извештај Ритнет Прессбюро)

„Дели Телеграф" пише: „Велики пораз који су бугарске армије претрпеле од Француске и Енглеске и у толико је значајнији што је фронт Црне био значајан скоро непроходним препрекама, као природним тако и вештачким, које је морао свезначки напад да савлада, и због огромних немачких појачања о којима је Берлин јавио да су стигла на крила, али која су сада бескорисна. Напредовање се претворило у снажно гоњење. Стратегиска ситуација је много обећава. Сада је Бугарска војска запахно од Црне одвојена. Одавде част француској коњици која је тако сјајно извршила операције чије последице могу бити од великог значаја".

„Дели График" пише: „Наступање на Бидкаву је тако сјајно припремљено и изведено као и наших у Палестини. Француско-српски напад невероватно напредује. Офанзива ће бити настављена са највећом могућом одлучношћу, јер би оперисање у овој области биле осујећене хладном зимом. Срби који се боре са њиховом уобичајеном храброшћу двоструко су охрабрени перспективом да поврате земљиште Отаџбине и да кажу по заслузи бугарске непријатеље."

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 260. ПОНЕДЕЉАК 17. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде Уређује Ратни Пресбиро

ЧЕСТИТКЕ ПОВОДОМ СЈАЈНИХ УСПЕХА

ПРЕДСЕДНИКУ ОПШТИНЕ БИТОЉСКЕ
ГОСПОДИНУ ПЕТРУ ЛЕШЊАРЕВИЋУ

Изјавите напаћеноме становништву вароши Битоља Моју топлу захвалност на храбрости са којом је издржало насртљивост и бес непријатељски и рецте му, да су његова слобода и његов развитак дефинитивно зајемчени последњим успесима наше и савезничке војске.

АЛЕКСАНДАР.

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ
ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКУ АЛЕКСАНДРУ

Битољско становништво ослобођено беса непријатељског у највећој понизности шаље своме ослободиоцу изразе најдубље захвалности и најсрдачнија честитања на сјајним подвизима Ваших армија које разносе слободу целокупноме Српству.

Председник Битољске Општине
ПЕТАР ЛЕШЊАРЕВИЋ.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 17. септембра

Српски званичан извештај. — У пределу Царевог Села вођене су борбе са непријатељским снагама које одступају са Плачкавице. Један део ових снага одбачен је ка истоку а известан део је одсечен и биће принуђен да се преда.

У правцу севера отеле су наше трупе после јаке борбе веома важне тачке Црни Врх и Градиште на северној ивици Овчег Поља. 4 топа, доста материјала и заробљеника пало је у наше руке. Мештани причају да су бугарски војници убијали своје официре који су их заустављали у бегству.

Француска коњица ушла је 16. септембра у Скопље.

Солун, 17. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака на Истоку. — Настављамо победоносно гоњење непријатељских елемената који покушавају својим отпором да омету непрекидно напредовање наших трупа. Благодарећи дивној жестини савезничких контигената који се такмиче у смелости и издржљивости, успех овог покрета који избацује из строја бугарску војску још од сада је свршен чин. Француске трупе, међу којима се налазе индо-кинески контигенти, пошто су ушле јуче у Охрид, наставиле су сво-

је напредовање на обема обалама језера северно и северо-западно од вароши. На западној обали језера српски одреди борећи се у сарадњи са нашим трупама сломили су енергичан отпор непријатељев. Кооперишући са француским трупама, талијански експедициони кор напредује ка Кичеву, на супрот великим теренским тешкоћама.

Северније, грчке трупе, дајући још једном доказа о вредности својих сјајних ратних способности у планинском ратовању, освојиле су у јакој борби улазе у долину Горње Треске и напредују брзо ка северу.

У центру, прелазећи терен веома тежак француска коњица је ушла у СКОПЉЕ.

Српске трупе, пошто су биле потисле у току јучерашњег дана непријатељске елементе који су покушавали да успоре њихово неодољиво гоњење, напредују нагло ка северу и северо-истоку.

Десно, прешавши за неколико часова врхове Пљачкавице планине, грчке дивизије су потисле бугарске дивизије које су узалуд покушавале да им спрече пут, заплењивши на једном само месту 3 тешке батерије и велику количину материјала. У области Струмице, у вези са британским трупама, оне настављају гоњење непријатеља који журно уништава богате депое хране који су нагомилани у долини.

Савезнички авијатичари непрестано бомбардују и туку митраљезима непријатељске колоне којима не дају никаква даха.

Број заробљеника стално расте, на једном само делу фронта заробљено је 700 људи од стране једне српске дивизије у току јучерашњег дана.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 17. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — Северно од Ене, гоњење је настављено преко ноћи. Француји су заузели шуму Пинон и достигли Елету у томе сектору као и источно од Шавонезе. На фронту Остел—Шавен, непријатељ се јако опире напредовању француских трупа.

На фронту у Шампањи, јаки противнапади непријатељеви у току јучерашњег дана били су одбијени.

Француске трупе наставиле су своје напредовање северо-источно од Гратеја, где су заузели вас Белан.

Званичан извештај од 23 часа. — У околини јужно од Сен Кантена наше су трупе напале на фронту Урванер Аркад. Немци који су пружили енергичан отпор избачени су од обе ове села која су остала у рукама Француза. Француји су прешли пут од Сен Кантена ка Љаферу; 500 немачких заробљеника ко сада су набројани. Између Елете и Ене Француји су напредовали од приближе 2 км. с једне и с друге стране Шемен де Дама и заузели Перњ—Фајел, Фалеи и Остел. На фронту у Шампањи, француске трупе настављајући своје напоре постигле су знатне резултате. На њиховом десном крилу оне су заузеле Вуконкур и прошириле своје положаје северно од овог села; напријед, Француји су заузели после јаке борбе Мон Увеје, огорчено бранећи од стране Немаца. Француске трупе напредујући северније заузеле су село Семен и напредовале од приближе 2 км. ван њега, у правцу Шалеранжа. Западније, Француји су освојили Арк-, Монф кола и В е и помакли своје линије ка ваша Орс. На левом крилу оне су прошли у Сент Мари-а Пи.

Амерички званичан извештај. — Наше трупе и даље наилазе на енергичан отпор од стране непријатеља који је био..... и употребио живаље од..... са фронта. Између Сјержа и доли не Ене ми смо напредовали и одбили јаки противнапад.

Лондон, 17. септембра

Званичан извештај. — Јутрос су британске и америчанске трупе напале северо-западно од Сен Кантена. Борбе се развијају на целом фронту од Сен Кантена до Скарпе. Наше су трупе остариле успехе на високом платоу југо-источно од Конелиеу у току јучерашњег дана. Напад је обновљен јутрос на истом сектору.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 17. септембра

Званичан извештај. — У току јучерашњег дана наша артилерија, сузбијајући јаке непријатељске акције сметања, извршила је јаке ватрене концентрације на платоу Азијаго и на левој обали Пјаве, према Монтелу и сектору Лузан Кортелаго. У области Мора и Чима да Вал Бела покушаји непријатељских патрола непријатељских пропали су у свој брзи и успешне реакције наше обране.

ИЗ МЕЦА БЕЖЕ

Цирих. — „Мецер Цајтунг" објављује позив војног гувернера становништву, да остане мирно јако се напреми евакуација варошн и целога краја у случају опасности. Све банке из Меца пренете су у Карлсруе; тако исто и главне канцеларије.

Председник општине је одлучио да остане у вароши, али је општинска банка пренета у Дајче Банку. Евакуација Меца настављ се, често бомбардовање авијона изазива панику код становништва, које жели но покрупнима. Богати су већ отпутовали. Можда ће се наредити евакуација свега становништва. Железничка је управа већ давала наредбу да се спреме вагони.

ПАД НЕМАЧКОГ МОРАЛА

— Из војничких писама —

Пре неколико дана донели смо у Р. Дневнику писма немачких војника и грађана из којих се види страшно кајство савезничке авијатике. Данас доносимо неколико таквих писама која документују силно опадање немачког војничког морала.

„24. августа 1918. — Како бих желео, да сам уз вас, али смо несрећом принуђени, да се боримо. Зашто? То не знамо. Кад би се у земљи знало неволе, окмах би сви повикали: нека свему буде крај! Ја мислим на дуге, који ужасају кад им ратујемо, и наручују на либеранте и друге, који рат продужују! Али, радујем се што ће се све брзо свршити, јер ми смо на измаку снага, наше резерве су готово исцрпљене, наша исхрана је страшна, муниција пређена у јулу утростручена је у августу. Морам вам писати и о Француској. Они се боре као и ми. Њихова артилерија надмоћнија је од наше. Француз је у опште добар војник. О нашим губицима на немате појма. До сад имамо 2 и по милиона мртвих и неспособних. Ми смо могли одавно склопити мир. Шајдеман је предлагао мир поравнања, јер је знао да се оружјем не може ништа постићи. Нека би мир што пре дошао! (Писмо једног војника из 7 немачког пука).

25. авг. 1918. — „Француски нам не дају одахнути. Њихове гранате и гасови засипају нас. Ми сваког дана трпимо страшне губитке, и ако нас не смене, ми нећемо на које нам кренути из Париза, или као заробљеници."

31. августа 1918. — „Француза доцније ћемо свој посао. Мој пук је страшно препуштено у току повлачења. Чете броје сад 8, 17, 25 људи. То вам може показати, са како „малим губицима" ми изводимо своје повлачење. Ја желим да нас одбаце до границе, тада ће „Михел" сигурно мање покидавати губе и мир ће бити ближе". (Писмо једног војника из 249. пеш. пука).

ПОДЛИСТАК

Ђ. ЧУМИЋАНИН:

ЖИВОТ НАШЕГ ВОЈНИКА У РОВУ

— Допис са фронта) —

Сви ми војници, разноврсних професија у грађанству, из разних друштвених средина, скупљени из свију делова Србије, прикупили смо

Бр. 261. УТОРАК 18 СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

Солун, 18. септембра

Војничка Конвенција потписана је 16./29. септембра између Команданта Савезничких Војсака и Представника Бугарске Владе: она завршава непријатељства са Бугарском. Бугарски опуномоћеници примили су услове постављене од Главнокомандујућег односно евакуације земаља српских и грчких и потпуног стављања ван дејства бугарске војске.

ВОЈНА КОНВЕНЦИЈА, КОЈА РЕГУЛИШЕ УСЛОВЕ ОБУСТАВЕ НЕПРИЈАТЕЉСТВА ИЗМЕЂУ САВЕЗНИЧКИХ СИЛА И БУГАРСКЕ

1.) Неодложна евакуација, према уредби која ће се донети, још заузетих територија у Грчкој и Србији. Са те територије неће се узети ни стока, ни жита, ни икаква материјална средства. Никакав квар неће се чинити при одласку. Бугарска администрација продужиће да дејствује у деловима Бугарске сада заузетим од Савезника.

2.) Неодложна демобилизација целе бугарске војске, сем што ће се задржати у борбеном стању једна група свих родова оружја потребних за сигурност земље.

3.) Полагање, на тачкама које означи Команда Савезничких Војсака, оружја, муниције, војних возова, који припадају демобилисаним деловима, а који ће се затим сложити у магацине старањем бугарских власти, а под контролом Савезника. Коњи ће се исто тако предати Савезницима.

4.) Предаја Грчкој материјала 4. грчког корпуса, узетог од грчке војске приликом окупације Источне Маћедоније, у колико није послато у Немачку.

5.) Делови бугарских трупа сада на западу од Скопљанског меридијана и који припадају 11. немачкој армији положиће оружје и сматраће се до даљега наређења као ратни заробљеници; официри ће задржати своје оружје.

6). Савезничке војске употребљаваће до мира Бугаре заробљене на Истоку, без реципроцитета у погледу савезничких заробљеника, који ће без одлагања бити предани савезничким властима а депортирана грађанска лица биће потпуно слободна, да се врате својим кућама.

7). Немачка и Аустро-Угарска имаће рок од 4 недеље да повуку из Бугарске своје трупе и своје војне органе. У истоме року мораће напустити територију Краљевине Бугарске дипломатски и конзуларни представници Централних Сила као и њихови држављани.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 18. септембра

Српски званичан извештај. — 17. септембра у подне, у моменту обуставе

непријатељстава, наше трупе држале су линију: Планина Обозна у Малешу—Црни Камен и северно од Царевог Села—Бугарска граница са Царевим Врхом—Страцин. Пред вече ушли су наши делови у Куманово. Бугарске трупе одлазе на бугарску територију.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 18. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи Немци су извршили неколико бесних противнапада у области Урвиљера, јужно од Сен Кантена.

Сви њихови покушаји да се ноћепају коте 88 пропали су благодарећи француској ватри.

Доста велика артиљеријска активност с једне и с друге стране између Ете и Ене.

У Шампањи није било ничије ноћи никакве пешадијске акције. Борба је поново отпочела у зору.

Званичан извештај од 23 часа. — Између Ете и Ене Французи су напредовали источно од Остеља. Италијанске јединице које оперишу северно од Ене, освојиле су.....

Између Ене и Весле, Французи су предузели јутрос напад и постигли важних успеха на јужном фронту од приближно 12 км. На супрот отпору Немаца, они су освојили Ревилон,..... Монтиљи сир Вел. Напредујући северније они су дошли више Вертеле; ко сви је заробљено 1600 заробљеника. Борба је настављена цео дан на целом фронту у Шампањи; лево, Французи су потпуно одбацили Немце од Сент Мари и Пи и преши ово село. Северно од Сом Па, они су достигли окуку пруског пута. Источније у току жестоких борби они су освојили Орукво и платое и шуме северно од овога села. На центру Французи су ушли Марво у крвавој борби и помакли своје линије испред Монтов, док су на десном крилу проширили своје заузимање северно од Семоза и у области Буковника.

Амерички званичан извештај. — Од Мезе до Ене, наше су трупе задржале и учврстиле своје положаје ново добивене, на супрот непријатељевим противнападима и јаком артиљеријском бомбардовању.

Лондон, 18, септембра

Званичан извештај. — Борба се развијала јутрос са успехом у правцу југо истока, у близини Сен Кантена, и проширила се јутрос на јужном фронту од 30 миља од пређашње (50 км.). На крајњем десном крилу, 9. корпус развио је у 5 часова напад на канал Шеди, почев од Бенегласа ка северу. 46. дивизија (4. Мидлзекс) узела је на јуриш гвозде одбрамбене тачке дуж њиховог западног фронта, обухватајући село Велеглас и многобројне тунеле и склоне рупе. Трупе ове дивизије успеле су да се ноћепају новог система јаких положаја које је био према њима.

Једновремено са њима друге трупе напредовале су у клину канала јужно од Бенегласа, штитећи јужни бок 46. дивизије. Северније, у исто време америчке трупе напале су на Хиденбургову линију на фронту од 600 јарди (5 км. од пређашње).

За време три последња дана, запленили смо 30 топова и заробили више од 22.000 војника на борбеном фронту код Сен Кантена—Камбреа.

Доцнији извештај. — Непријатељ је био немоћан да заустави напредовање наших трупа у сектору Камбреа. Наши предњи делови достигли су раскрсницу путева од Араса за Камбре и од Бапома за Камбре и ушле су у предграђа северно од ове вароши. У операцијама које су вођене јуче северно од Сен Кантена, сама 46. британска дивизија заробила је 4000 заробљеника и запленила 40 топова.

Напредовање енглеско-белгијско јужно од Диксмида развија се на јужном фронту од 25 миља (40 км. од пређашње) а у средњој дубини од 5 миља (8 км.) а максимум од 8 миља (13 км.). Ово напредовање сачињава најозбиљнију претњу целог комуникационог система непријатељског у Белгији и у Фландрији, нарочито на белгијској страни. Рулер, на пример, раскрсница је 4 железничке пруге и 8 друмова.

Британско напредовање на Меесену, у Фландрији прети да изазове Лил.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 18. септембра

Званичан извештај. — У Буџекарији, за

време ноћи 15 и 16. септембра, многобројни непријатељски одреди, после јаке артилеријске припреме на широкоме фронту, и поново су били пренли Кјеву, нашим су нашим предњим одељењима код Лапова у долини Јасе. отварајући истовремено јаку пушчану и митраљеску ватру. Ватра наших противбатерија спомогла је овај покушај и принудила непријатеља да се пребаци преко реке. На осталом делу фронта артилеријски двобој, веће жестине куд Пјаве. Активност обострапог извиђања. У Чами Кади (Тоскана) заробљен један непријатељски патрола.

Два непријатељска аероплана оборена су у ваздушним борбама.

ЦАРСКО СКОПЉЕ

13. октобра 1912. године, после пуних пет векова робовања, ушла је победоносна српска војска у Душаново Скопље. То беше за нас најсветлији и најрадоснији дан у историји дуге и мучне народне борбе за слободу и уједињење...

Уз звуке убојних труба, праћен одсевом херојских бајонета својих витезова, на челу сјајне поворке ушао је Праунук Карађорђев и потомак Душанов у његово Царско Скопље. Народ је одушевљено дочекао свога ослободиоца, који му је под стегом слободе доносио мир, спокојство, културу и угледно место међу просвећеним народима... И рекло би се да већ настадоше дани „оне среће лепе за ком срца и у гробу стрепе".

Али вековни душмани наши нису дремали. Док су ослободиоци и ослобођени здружени пливали у новој радости слободе, они су оштрили своје подле и крваве мачеве... И након непуне две године наше радости и среће, они нас нападоше свирепо, мучки и безбожно... И они исти славни и херојски пукови који донеше слободу својој потлаченој браћи, потиснути надмоћном имучком силом са својих огњишта, у тешкој и суморне новембарске дане 1915. године пролажаху тужно и немоћно кроз овај недавно ослобођени град свога великога цара, у који је одмах за њима упадала бесна руља савремених европских варвара.

Но у рањеном јуначком срцу они понеше завет освете и часну веру у своје моћне Савезнике. Та вера их је пратила кроз страшне и дивље албанске кршеве; та вера их је крепила за све време њихових припрема на Крфу, у Француској, Африци, Италији, Енглеској, Америци, Грчкој и Русији: тај завет их је напајао вољом и снагом за јуначку борбу до краја, и на жалима јегејскога мора и по мрачним, влажним и досадним рововима маћедонскога фронта. Рањено срце српскога витеза носило је тај завет као светињу своје душе, чувало га као зеницу ока и стрпљиво чекало свој дан...

И он је дошао. Дошао је дан велике освете, велике части и славе! Господ га је послао напаћеном јуначком роду српском.

Са врхова Сокола, Ветреника и Доброг Поља страховитом руком својих топова објавише витези:

„Роде поробљени, ево нас к теби!... Душманине, чекај, осveта иде!"

И устремише се, светли као синови сунца и неодољиви као жудња за отаџбином. Градови и села падаху једно за другим у њихове руке, планине и реке остајаху за њима слободне и насмејане, а они хрле напред величанствено, бујно и незапамћено у историји светског рата... Душманин бежи у паничном страху и оставља за собом гомиле својих лешева, заробљеника и топова.

И ево их опет у Царскоме Скопљу! Они исти легендарни пукови, вођени Витешким Ханибалом својим, улазе свечано и коначно у ову сјајну жижу историје наше. А душманин понизно клечи и моли за милост! Нека је благословен овај светли дан који нам кроз оружје наше посла Праведни Бог!..

„Сеј ден јегоже сотвори Господ воарадујемсја и возвеселимсја в он!"

ИТАЛИЈА И ЈУГОСЛАВИЈА
(Нар. извештај Ратног Пресбироа)

Лондон. — 10. овог месеца за време једнога ручка, који је било приређено Лорд Нортклиф приликом народног италијанског празника, славни научењак Маркони рекао је:

„Могу вас уверити да Италија искрено жели да југословенски народи добију своју независност и створе независну државу. Италија ће сматрати ово као један од нужних услова за правичан и трајан мир; али признајемо да пак је питање једне јаке и независне југословенске државе наша жеља, ми смо једновремено решени да не пристанемо на стварање југословенске државе под аустриском владавином".

Лондон. — „Тан" истиче важност изјаве коју је дао Италија тврдећи да искрено жели да помогне југословенски народ да добије независност и да образује самосталну државу. Али је Италија истовремено чврсто решена да не пристаје да се образује југословенска држава под аустриском владавином. Последњи Бајфуров говор у „Мансионхузу" одобрава ова гледишта; жеље су у пуној сагласности са жељама наше британске, док телеграми из Вашингтона потврђују да ће америчанска влада ускоро признати Југославе као зараћену страну. Из многих разлога могло би се желети да ово признање учини најпре Италија. Поред моралне добити коју би Италија отуда добила, ово би је помогло да смањи страховит терет аустриске војске који пада на њу и преко ње на Савезнике.

ЕНГЛЕСКА ШТАМПА О СРПСКОЈ ВОЈСЦИ
(Нар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — „Манчестер Гвардијан" пише: „Ма колико била велика улога Француза у победи нијак начас нећу свет маски на Србију. Чак и после страховитих губитака које су српски војска и српски народ били претрпели за време пљачког повлачења кроз Албанију, ово што је остало од српске војске жртвовано се неинтедишуће у борби за ослобођење Битоља. Сва она која су видела како се Срби боре, једногласни су у искаживању њиховој несавладљивој храбрости и презирању смрти. Они су тако сами увијек били жртвовали своје животе, али су највећа погрђења јер од сваки жртвују у својој сопственој земљи и гледају како њихови тирани беже пред њима. Каква срећна њима се преживљују овога тренутка на Крфу, где се од почетка њиховог изгнанства налазе српски болесни, рањени конвалесцентни војници, који су очекивали овај час уморно и са неописљивом нежношћу."

„Морнинг Пост" пише: „Офанзива на Балкану није још дала све своје резултате, али и сама која су већ постигнути пуни су. Бугари су у великој опасности. Срби знају да ће сигурност своје земље моћи обезбедити једино ако сломе моћ свога противника што и чине сада са одлучношћу. Пијани Србије биле је југа и ужасна, али њена храброст није никада ослабила нити њена одлучност икада попустљива. Она прибира сада своју херојску снагу."

ГЕНЕРАЛ МОРИС О СРПСКОЈ ВОЈСЦИ
(Нар. извештај Ратног Пресбироа)

Лондон. — Генерал Морис у једном свом другом чланку у „Дејли Кроникли" вели: „Утисак изванредног напредовања храбре српске војске у Македонији постаје све веће и веће јасан. Битна важност да се задржи српско напредовање на горњем Вардару такви је да не би било чудновато кад би Бугари, да би добили појачања за центар, повукли своје јако крило од Серфа и Демир Хисара и евакуисали оне делове Македоније која су још у њиховом поседу. Догађаји у току ова три дана одлучиће да ли ће Бугари бити принуђени на извршење опште повлачење на целом фронту. У сваком случају част што су извршили потпуну промену ситуације у Македонији припада ће српској војсци. Једино горитани по роћењу, способни на подвиге и највеће тегобе, могли би да изврше оно што су Срби извршили тако брзо и у овакој земљи. Дугујемо такође поштовање и комаидантиу која је омогућио ове резултате."

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 262. СРЕДА 19 СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде Уређује Ратни Пресбиро

ЧЕСТИТКЕ ПОВОДОМ СЈАЈНИХ УСПЕХА

Крф, 17. септембра

Председник Југословенског Одбора г. Трумбић упутио је следећи телеграм српској Влади:

„Југословенски Комитет поздравља са радошћу и усхићењем победу коју су однеле српска војска и добровољачке југословенске трупе, уједињене у тежњи [illegible] општој слободи у независној држави свију Срба, Хрвата и Словенаца. Заузеће утврђених положаја Сокола, Ветреника и Доброг Поља одводе напаћену Србију у њено порушено огњиште и час се приближује када ће ланци које је Аустро-Угарска била ставила нашем народу бити за навек сломљени."

Заступник Председника Владе одговорио је:

Краљевска Влада је јако ганута честиткама Југословенскога Одбора поводом лепих успеха храбрих српских трупа које братски и са толико хероизма подржавају југословенске трупе. Ми можемо као и ви да жалимо што оне нису могле до сада да узму у већем броју учешћа у гигантској борби за ослобођење и уједињење свију Срба, Хрвата и Словенаца, који створише и поставише у пуној сагласности основе њихове будуће независне државе Крфском Декларацијом. Ова декларација не очекује ништа друго до једнодушно и свечано признање наших великих и племенитих Савезника па да постане правна међународна основа Уједињене Краљевине целог нашег народа. Ми се надамо да ће ускоро храбри борци са Триглава, са Вардара, Адриатике и Јегејског мора добити ово заслужено признање. Моћном и братском помоћи наших Савезника ови јунаци су стигли за осам дана од Ветреника до града Краљевића Марка и Бабуне, родног места нашег храброг Бабунског. Још мало па ће они ослободити целу Македонију и Стару Србију.

(Пресбиро).

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 19. септембра

Српски званичан извештај. — 18. септембра 1918.: обустава непријатељства према бугарској војсци.

Солун, 19. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — Обустава непријатељстава са бугарским трупама на фронту Источне Војске.

Операције коњице у току последњих борби заслужују особиту похвалу.

Подаци који су закаснили услед брзине и смелости напредовања, а који нам сада пристижу, показују особито славни

удео који је коњица била узела у победи.

Енглески коњаници заузели су Струмицу; грчки коњаници прешли су тешке планине на левој обали Вардара ка Радовишту; српски коњаници продирали су смело у непријатељске позадине код Кочана, Царевог Села и Криве Паланке, где су се водиле јаке борбе; француски коњаници који су узели Прилеп, затим Скопље, после тешког маршевања по планинама за читавих пет дана, водећи по козјим стазама пешачке борбе, а затим бранећи варош упорно; талијански коњаници који су отворили пут за Кичево својој пешадији; сви су они дивно извршили своју улогу.

Приликом заузимања Скопља, шасерски афрички пукови запленили су 5 топова од 105, 2 топа од 210, једну комору од 100 кола, читаве возове натоварене житом, коње, волове и велику количину друге стоке као и 400 заробљеника од којих скоро 200 Немаца.

Заузимање и одбрана Скопља којима су наши смели коњаници затворили у кичевске и тетовске кланце већи део XI. немачке армије, уноси славну страницу у историју француске коњице.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 19. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — Французи су јутрос наставили своје напредовање између Ене и Весле. У Шампањи, француске трупе настављајући своје нападе допуниле су своје успехе јуче у вече. На десном крилу, оне су остварile знатно напредовање у долини Ене и освојиле Бинарвил и Конд-ле-Отри. Французи су задобили много заробљеника и запленили велику количину материјала т. ј. више од 200 вагона уског колосека и велики број вагона нормалног колосека. Од..... септембра број заробљеника који су задобили Французи прелази..... За исто време, више од 300 тотова од којих велики број далекометних пали су у њихове руке.

Званичан извештај од 23 часа. — Услед атмосферских непогода није примљен.

Амерички званичан извештај. — Услед атмосферских непогода није примљен.

Лондон, 19. септембра

Званичан извештај. — Услед атмосферских непогода није примљен.

Лондон, 19. септембра

Званичан извештај од 17. септембра. — На супрот неповољном времену и јаком непријатељском отпору, ми смо остварили данас важне успехе на борбеном фронту Сен Кантен—Камбре. 1. дивизија је наставила свој напад у околини Торија заузевши то село као и источни крај тунела канала и Летронкоа, задобивши много заробљеника. Она је на свој тачки кооперисала са трупама из 32. дивизије која је у току ноћи била узела источне одбране тунела и село Летронкоа. Настављајући данас своје напредовање, она је спустила дивизија задобила је терена на платоу северо-источно од Летронкоа и источно од ..... Труле..... и вуструљанске висине су ка северу дуж крајкова која воде од Нороа и Гуа. Настављајући своје напредовање са највећом енергијом, с једне и с друге стране одбрамбеног система Хинденбурговог, оне су савладале отпор знатних непријатељских снага и освојиле већи део платоа јужно од Гуа као и многобројне..... Гиспен као и крак југо источно од овог села. Пре пада оне су узеле такође Гонеље и достигле канал Еско, јужном делу њиховог фронта који води од Вендаја ка северу. Новозеландске трупе такође су очистиле западну обалу канала све до северно од Гревкера. Енглеске трупе имале су на задње јаку борбу око Румиља и северно од овог села, али су успеле да напредују и да се учврсте дуж друма Румиља—Камбре. Северно од Камбреа, непријатељ је дао помоћ јак отпор нашем напредовању ангажујући знатне трупе и предузимајући често жестоке противнападе. На супрот свима његовим напорима, канадијанске трупе остваривале су нове успехе у близини све вароши, задобивши заробљеника и нанесши тешке губитке непријатељу. У току успешних споредних операција, извршених ју-

трос, братанске трупе помакле су напредовању ко западне обале Лејеса између Нев Шапеле и Лавантн. Друге братанске трупе напредовале су једновремено југо-западно од Флербеа. У току ових операција заробили смо више од 50 заробљеника.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 19. септембра

Значајан извештај. — Услед атмосферских непогода није промењен.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз. — У скупштинским кулоарима јавља се да је влада извештена да су Французи ушли у Сен Кантен.

БОНАР ЛО О КОНВЕНЦИЈИ

Г. Бонар Ло, министар финансија, најновије је на једном митингу одржаном у понедељак 17. септембра, о бугарско-савезничкој конвенцији ово:

„Потписан је уговор по коме престаје непријатељства између Бугара и Савезника више у појне. Уговор је ово Савезницима контролу над бугарским железницама што у исто време пружа Савезницима и контролу над Бугарском. То значи да су везе између Немачке и Истока прекинуте. Немачки сан о средње-европском и источном царству пропао је на тај начин за увек.

ЕНГЛЕСКА ШТАМПА О НАШОЈ ПОБЕДИ

(Нар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — Листови са одушевљењем коментарисану нове српске успехе у Македонији. „Дели Телеграф" вели: „Кампања у Македонији је једна од најзначајнијих примера у историским аналима, пример онога што једна војска може да изврши када има само поверење у себе које толико недостаје противнику. Несумњиво, напад грчко британски у близини Дојранског језера учинио је велику корист савезничкој ствари, јер је приковао и приморао бугарско лево крило да се бори и тиме спречио сваки покушај да се помоћ десном бугарском крилу које је јако притешњено. Француско-српске трупе одлучно су помакле своје напредовање кроз брдовито земљиште погодно на стотину места за изненађења из заседа, и не претрпевши ни најмању непријатност нити какав неуспех премше су долину Црне, настављене су долином Вардара све док нису прекинуле комуникације са левим бугарским крилом. Напад изведен са толико одлучности дао је тако сјајну победу каква је ретко виђена у аналима садашњега рата. Могло се очекивати један бесан противнапад и то у толико пре што су Французи и Срби ирзали ушли и дубок испадни угао на непријатељском земљишту, али су Срби имали јако убеђење да се боре за своју сопствену земљу и њихови нагони су ценили правилну вредност дејства које такво горко самопоуздање показа у мушким особинама њихових војника. Бугари су видели како мичезна њихова инвазија за добар део Македоније. Њихов краљевић владар видео је своју земљу; хегемонија толико раструбљена од Берлина мичезла је као дуторља магла.

„Дели Телеграф" вели: Српски подвиги показаће у свима савезничким земљама искрену радост. После Немца непријатељ, који је најмање омрнут, јесте Бугарин, чије „мирско владаоство своје расне балканске браће стоји пред својом достојном казном".

НЕМАЧКА ШТАМПА О САВЕЗНИЧКИМ ПОБЕДАМА

(Нар. извештај Ратног Пресбироа)

Лондон. — Војни критичар „Хамбургер Нахрихтен" пропраћајући искрено важне победе Савезника, вели:

„Ситуација је узела претећи изглед за наше савезнике у Македонији и Палестини. Напредовање Солунске Војске кроз вардарску долину напречило је непријатно зато што је бок на Дојранском сектору угрожен и комуникације трупа у позадини су нарушене." Лист се труди да утеши читаоце, говорећи да одлучни и практични успех није још постигнут. „Али ипак ово напредовање заслужује најозбиљнију пажњу." Говорећи о операцијама у Палестини, он признаје овом приликом да су Британци извршили нужне припреме. Положај Турака је критичан.

„Франкфуртске Новине" су јако уважење и не могу да пропусте а да не одају поштовање непријатељској умешности, и вели: „Пробој центра Македонског фронта као и обухватни покрет у Палестини јесу примери јединствене стратегије. Енглези се покоравају господству колоњалног ратовања. Припреме на Македонском фронту нису биле довољне да би се омогућило успостављање ситуације у случају пробоја." Лист тражи упорно да се покоравају сви напори како би се спречили Савезници да постигну остварење својих политичких планова великих размера, чијем су се остварењу знатно приближили победом над Турцима.

СРПСКА ДЕЦА У ЕНГЛЕСКОЈ

(Нарочити извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — Стотина српске деце биле је прамљена по њиховом молиску у Лондон 11. септембра од стране пуковника Вај фалиа, благајника, и Литона, помоћника Управника Народног Азила за децу. Азил ће се бранути о деци у своме заводу Америкину за време трајања рата.

ВИЗИЈА СВАНУЋА БЕЗ НАДЕ

Под овим насловом „Форверц" доноси следећи чланак:

Морамо данас, са свом потребном куражи, посматрати следећу ситуацију као могућу: Бугарска напушта Централне Силе да направи мир са Споразумом, а Аустро Угарска и Турска приморају се своме корак. То значи, да ће југо напад губимо сав утицај и у овим државама Пољске и Украјине које су под управом Аустрије. Немачки народ стоји сада сам према Француској, Британији, Талијанској, Америкинцима и њиховим помоћним народима. Ми се бијемо сада имајући ова својих леђа ниђе пред очима пропаст. Али морамо и даље проницати ову слику. Незадовољство захвата наше војнике. Западни фронт се диже, непријатељ улази у нашу земљу. Немачких народа нестаје у њиму и пламену. Бежанија креће према Истоку. Њихова поворка се мења са армијом која се повлачи, пролази у све наше народа, препуњује свекуће, погорује на ледини, завиде областима огромне плодности без наде. Свуда оскудица у храни. Нема више угља, услед чега нема ни осветљења, ни трамваја. Индустрија се заустављи. На стотине хиљада умиру. Дух лудила захвата оне који преживе. Буде буне, и чини се покушаји да се исте угуше крвавом силом. У место рата између народа, настаје рат унутра и робови по улицама, митраљези у кућама, пепели лући, жена и деце по тротоарима.

„Форверц" наставља: „Међутим трећи, пети или седми влади од почетка рата престаје непријатељства и даје све. Пошто више нема никакве снаге отпора за собом, она даје непријатељу све што тражи. Царевинска Банка издаје милијарде за милијардама у новама, и прими све обавезе које јој се нуде, јер хоће да има мира по ма коју цену. Али ово неће бити обећани мир. То ће бити пакао на земљи, гори него ли и сам рат.

Стога смо ми и тражили народну одбрану јер нам ова слика увек стоји пред очима.

Али сигурно је да ова тужна слика има и своја светла места. У овој општој смутњи много би што нта отишло до ђавола, а што су социјалдемократи онако желели. Чишћење би било по све темељито. Али ко жели да плати тако скупо, нарочито кад се оно што се тражи може добити јефтиније? Заиста, сада није у питању освајање, него добијање мира без напора и без непоправљивих губитака. Неколико недеља истрајности може нас спасти од многих година мизерије. Владе заједно са својим савезницима мора да чини све могуће да дође до зеленог стола, а то што пре. Али то мора бити Влада Немачке Демократије. Таква влада има да приђе зеленом столу. Потребна је гаранција да та демократска влада није дошла само зато да ослободи од непријатељских склапања мира оне које су пре биле одговорне, него да је тамо по вољи народа и да рада на стварном очувању мира. Најбољи рат што га је човечанство доживело свршава се, како је свако рекао у почетку, као заиста одбрамбени рат Немачке. Као такве мора сада, што пре и што боље, да се доведе до краја.

ЗАХВАЛНОСТ

Господин Хајим Арјести, кожарски трговац из Битоља, поклонио је Генералном Конзулату 500 франака као свој прилог Српском Црвеном Крсту.

Генерални Конзулат извољева овим своју благонаклоност дародавцу.

Из Канцеларије Генералног Конзулата у Солуну, 17. септембра 1918 год., Бр. 7911.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 264 ПЕТАК 21. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 21. септембра

Српски званичан извештај. — У току дана 20. септембра наше трупе потисле су после борбе свеже доведене аустро-немачке делове и гоне их ка старој српско-турској граници. Имамо око стотину заробљеника.

Солун, 21. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — Наше претходнице на северу дошле су у додир између Куманова и Ниша са аустро-немачким снагама.

На осталом фронту ничег нарочитог.

Рим, 21. септембра

Званичан извештај. — Албанија: У току дана 18. септембра, наше су трупе отпочеле енергично напредовање у сектору између мора и Осума. У брзом напредовању, ломећи непријатељски отпор, наше су колоне заузеле синоћ село Фјери, линију Семењча од Стербази до моста Метрали; висове између Јанице и Бивалице и оне код Зитома на левој обали Осума.

У току јучерашњег дана, напредовање се проширило на целоме сектору с обе стране Осума.

Наше претходнице пошто су биле прешле линију Добродица—Корбад—Зижас приближују се Берату.

Непријатељ се брзо повлачи трудећи се да избегне гоњење и палећи своје магацине. Ми смо ипак задобили заробљеника и запленили смо велику количину материјала.

Британски авијатичари успешно су бомбардовали саобраћајне линије дуж Шкумбе и митраљезом су тукли са мале висине авијатичарски логор код Тиране, оборивши у ваздушној борби један борбени апарат.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 21. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — На фронту северно од Весле, француске трупе настављајући своје напредовање заузеле су Лоавр. У сектору Невијете, јак немачки противнапад остао је без резултата.

У Шампањи, борбе започете јуче по подне настављене су и у вече. Француске трупе освојиле су Шалеранж. Немачка пешадија покушала је да их одбаци из шуме јужно од Орфеја где су Французи били продрли. Њихови налети три пута су били разбијени. Французи су задржали све своје добити и нанели непријатељу тешких губитака.

Број заробљеника стално расте.

Данас у зору напад је опет отпочео.

Званичан извештај од 23 часа. — У области Сен Кантена отпочеле су жестоке борбе на Хинденбурговој линији и између Ледина и Секарта, где Немци дају врло јак отпор.

Јужније, Французи су освојили железничку пругу источно од Сен Кантена и напредовали су под борбом источно од предграђа Исла (?). Французи су задобили стотину заробљеника.

Северо-западно од Ремса, Французи су освојили Кормиси и иду каналом између Колсевре и Новиљето.

У Шампањи, борба се наставља са једнаком упорношћу. Французи су проширили своје добити у области северно од Сом Пи. Француске трупе, сломивши отпор Немаца, освојиле су косу Блан Монта и мајура Медеах на 5 км. северозападно од Сом Пи. 2.800 немачких заробљеника који су до сада набројани пало је у току дана.

Амерички званичан извештај. — Америчке трупе, борећи се пред француских трупа, опколиле су непријатеља и освојиле.....

Између Мезе и шуме Аргоне, убачајена активност артиљерије и патрола у току које смо заробили заробљеника.

Лондон, 21. септембра

Званичан извештај. — Успеси које су задобили Савезници у њиховој офанзиви у Фландрији и испред Камбреа и Сен Кантена, као и тешки губитци које су претрпеле непријатељске трупе у њиховим покушајима да се одупру нашим нападима, приморали су непријатеља да предузме шире повлачење са својих линија.

Од Ланса до Армантјера, непријатељ евакуише јако утврђене положаје које је држао од почетка рововског ратовања и које је бранио све до данас са највећом енергијом. Ово неочекивано повлачење прате у стопу наше трупе, које су у непрекидном додиру са немачким заштитницама. На овом фронту њиховог повлачења ми смо већ стигли до главне линије Сент-Огист, Дуврен..... Ла Басе, источно од Обера, западно од шуме Гренје, и наше напредовање се наставља.

Синоћ је непријатељ напао на наше положаје северно од Камбреа: био је одбијен и оставио је заробљеника.

Наше су трупе предузеле јутрос напад северно од Сен Кантена.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 21. септембра

Званичан извештај. — На разним тачкама планинског фронта и дуж Пјаве честим артиљеријским рафалима уништавамо непријатељске батерије које су нас ометале.

Наше извиђачке патроле, у правцу ка непријатељским линијама код Вал Бренте и околине Гране, донеле су оружја и разног материјала.

Код Мориа је одбијен један непријатељски одред који се приближавао једној од наших предстража.

ЕНГЛЕСКА ШТАМПА О НАШОЈ ПОБЕДИ

(пар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон — Ђенерал Морис пишући у „Дејли Кроникли" вели: „Резултати победе коју су Срби однели постају свакога дана, можемо рећи свакога часа, све важнији." После прегледа операција, ђенерал доводе: „Можемо бити потпуно сигурни да и сами Бугари, као и њихова савезници, познају критичну ситуацију њиховог десног крила услед пробоја њихова центра. Трка између победоносних Срба и Бугара ка Скопљу од особитог је интереса и пуна евентуалности. Чињени-

на која нас особито храбри у овој ситуацији јесте очигледно поштовање морала у бугарској војсци. Овом искушењу не може промаћи никакво равнодушење и према томе можемо се надати свему.

Бугари се боре готово непрекидно 6 година и није чудновато што су сити рата и што не мисле ни о чему другом но о својим кућама и њиховим добрима. Али оно што је чудновато јесте то, да се морал српске војске која се бори исто толико, само непрекидније и под много тежим приликама, одржао тако сјајан.

„Дели Мељ" вели: „До сада је увек постојала опасност или чак извесност да Немци, користећи се својим унутрашњим комуникацијама не ће превести на време појачања да смету савезничке ударе. Са јединством команде и доласком америчке војске она је опасност отклоњена. Непосредни резултат је тај што је Немачка изгубила сваку моћ да доминира Југо-источном Европом и Истоком посредством својих лутки Бугарске и Турске. Победа на Балкану достојан је тавнац осталих савезничких успеха. Србија која „више не постоји", као што је рекао Кајзер, показала је да је још жива и то још како жива.

Палестина се претворила у ерупцију и затрпала Турке.

Сада је потребно прикупљати ударне задате на главним ратним позорницама, задајући ударац јаким снагама маринаца Фоша на јаким тачкама западнога фронта.

НЕМАЧКА ПРЕД ПРЕОКРЕТОМ

Цирих. — Вести из Немачке, које су у току моћи стигле, јављају да је неизбежан састав једне потпуно демократске владе. После увођења о ставке Хертлинга, фон Пајера и Хинцеа, ни један партијски вођ неће ни према положају канцелара, подканцелара и министра спољних послова пох посебним политичким принципима Немачке и њених Савезника. У погледу је радикална промена спољне политике, као и ратних циљева Немачке. Шефови партија дискутују о евентуалној предлогу понуди мира, на чијој би се основи ослањао програм нове Владе. Није искључена могућност, да социјал демократска странка образује хомогену владу.

Лондон. — Бугарска капитулација произвела је силно узбуђење у Немачкој. Њена је била једна од оних акутних политичких криза. Канцелар Хертлинг, подканцелар Пајер и министар спољних послова Хинце поднели су оставке, које је Кајзер уважио. Сутрадан по бугарској капитулацији одржана је конференција у главноме штабу, којој су присуствовали Кајзер и кронпринц.

Листови деснице траже хитну народне одбране и коренито унутрашње реформе. Неки чак тврде, да ће без широких демократских реформи солидност фронта бити компромитована. Листови деснице тврде, да би такве идеје увеле Немачку у врло опасну ситуацију, и неки од њих траже диктатора.

„Минхенер Цајтунг" пише: „Највећа опасност, која прети Немачкој није на ситуација на Балкану, ни у Палестини. Опасност лежи у моралној депресији немачког народа. Несумњиво је да у држави влада стање духова, које изазива страх. Многи Немци изгубили су сасвим веру у победу. Ово стање духова, које је почело запрашивати и више класе, простире се на све слојеве немачког друштва, у свима областима као и на фронту. Ово морално слабљење прети да одведе Немачку катастрофи."

ЕНГЛЕЗИ О БУГАРСКОЈ

(Нар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — „Дејли Експрес" пише: „Постојала је некада у Великој Британији неки неоправдана симпатија према Бугарској, коју су створале њене борбе против Турске и која је била појачавана романтичном атмосфером која је окружавала Кнеза Александра Батенберга. Сада када су улоге на Балкану измењене и када ће Бугарска без сумње морати скупо да плаћа свој савез са Немачком, подићи ће се без сумње велика вика у шпијунистичким круговима, да се са Бугарском поступа бивго. Могуће је да би умешања савезничка дипломатија могла спречити Бугарску да пређе Централним Силама, али је све ово сада ван питања. Бугарски је прешли Централним Силама највише под утицајем жеље да осигура свој порез на другог балканског рата. Њене војске узеле су главни удела у опустошењу Србије, и Бугари су се понашали свирепије него ли Немци. Јасно је да захтев повраћаја и успостављања мира

да се примени и на Бугарску онако исто као и на Немачку. Када мировинско питање буде решавано неће се заборавити да Бугарска не одржава своју веру и своје традиције и да се односи са Турцима.

НЕМАЧКА ШТАМПА О БУГАРСКОЈ КОНВЕНЦИЈИ

Берн. — Немачки агенти чине све могуће да смање утисак који ће бугарска пропаст. 30. септембра (в. н.) Волфова Агенција је још увек тврдила да влади у Софији не зна за примирје. 1. октобра., Келнише Цајтунг" покушава да увери да се ништа догодило што се још небо дало говорити. „Фосише Цајтунг" и друге новине поручавају да утиче, да кабинет Малиновљев неће нарав нема државе. „Франкфуртер Цајтунг" прави се уверена због услова стављених Бугарској. Држи да Споразум тражи од свог побеђеног непријатеља још оштрије услове него што су услови Брест Литовског и Букурешког мира. Ова тобожња индигнација је у толико смешнија, што су Сједињене државе кончане погледе политичких и територијалних питања до коначног закључка мира.

Познавање Турске исто тако владало у немачком јавном мњењу велики немир. Волф на Агенција примила је телеграм из Стамбола по коме се турски народ понаша достојанствено у овој неприлици која га је снашла у последње доба, а отоманска влада очувана је да остане верна свом савезу са централним силама, па ма шта се догодило.

Јест, али Волфова Агенција заборавила да је слична изјава била пата и у Софији пре 14 дана.

ФЕЉТОН

ИЗ ЖИВОТА НАШИХ У РОВУ

ТАКСЕНА МАРКА

Ово не мислимо да причамо о овој старој таксеној марки, без које ниједна облигација на таџиј; без њих се сада апсолутно може. Ако ти је потребна повлашћица, ти је можеш наћи код добрих пријатеља, а само женевском картом јавним твојим на дају новац породици капиџи и са тиме је отвар сарчена. Ово ће бити реч о неплаћеној јесте друге марке.

Ноћ је непомична, стражари са "+" објављене маркирају и мотре. У земуници ноћ ишчет „Тишина" искупило се неколико војника, отомишљ ватру од сувих грања, пристављени ђезве за кафу и у ишчекивању кафе завлаћају „свесавника" и воде разговор. Свако је имао да саопшти по неку новост која се са пуно пажње слуша, ма да је са сасим противна новости претходника, јер је и сва „из сигурног извора".

Домаћан „Тишино" пошто је скувао кафу и послужио је госте, узима и за себе шољу и прилазује „свесавника".

— Е, брате, — рече ће домаћан — нокле ли ће ово роговско ритовање? Где ли је оно наше старо, кад не ћедосмо непријатељу по три ћана ће поједе прљенатајан, јурећи за њим?... Ово сад, ћита ко рани само трпи камење на земуници... Дође војних ли каже:

„Да се увери још једна соја ће средина и одозго још мало крупнијег камења баци..." Мало затим ето ти команћира, па и он:

„Још мало ће се ојача ова колиба, Јуњаци, да може прокоснти мирацу".

— Али ништа ове то?... Ако ова моје ногице бим је јаки и може му прокоснти, ако ипак кад се ова буљаш (мирац) стрепоснти и ојачане тра-ја а-а-с, не вреди ти брате ништа, јер се опет запевши за земљу као таксена марка за таџиј, — завршн „Тишино".

МОЋ НАВИКЕ ....

Стражарио је своја два сата и сваки му је ред да спава, но он се само окреће по тврдој леси и никако да заспи. Најзад ће у неко доба рећи своме другу који је сасео будан:

— Иван, Јоване, кажи овом Микалцу што је ми објављиш, нека мало пуца.

— Зашто да пуца кад је месечина? — упита Јован.

— Не могу ти, брате, заспати док не чујем ја пуца пушка, па то ти је! Пуцкарање пушака чисто ме успава. А ако да Бог те се братим муки, морање ми неки пушати у неку канту или дашку докле год не заспим.

Штампарија Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 265. СУБОТА 22. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ОДЛИКОВАЊЕ

Његово Краљевско Височанство, Наследник Престола Александар, одликовао је Команданта Савезничких Војсака на Истоку, ђенерала г. Франше д' Епереа нашим највећим ратним одличјем — Орденом Карађорђеве Звезде с мачевима првог степена. Његово Височанство је прекјуче лично предало орден славноме ђенералу.

ВОЈВОДИ МИШИЋУ

Начелнику Штаба Врховне Команде

Био сам стално срцем са Вама у славним данима које сте проживели.

Шаљем Вам моја честитања и био бих Вам захвалан када бисте изразили Његовом Краљевском Височанству, уз моје дубоко поштовање, радост коју осећам видећи Га где улази у Своју Краљевину, као и моје жеље за потпун успех.

Париз, 21. септембра

ГИЈОМА

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 22. септембра

Српски званичан извештај. — 21. септембра, после јаче борбе, наше претходнице ушле су у ВРАЊУ. Више стотина заробљеника, неколико топова и мнтраљеза пало је у наше руке. Непријатељ се повлачи у нереду ка северу.

Солун, 22. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — Наше претходнице и даље стоје у додиру са аустриским заштитницама које покушавају да успоре наше напредовање са пољском и тешком артилеријом. После жестоких борби у којима је учествовала француска коњица ми смо освојили важне положаје у области Ослана. Непријатељ при своме повлачењу пали села и оставља материјала. Један блиндирани воз штити покрете непријатељске пешадије.

У области северо-источно од Охрида, наши одреди напредују по једном врло тешком терену, на супрот енергичном отпору непријатељевом, и ступили смо у додир са Аустријанцима ка Пискасу. Између Охридског језера и Томорице, наше су трупе ушле у непријатељске ровове и настављају своја напредовања.

Рим, 22. септембра

Званичан извештај. — Албанија: На целом фронту између мора и планине Томорице напредовање наших трупа настављено је у току дана 20. септембра. На левоме крилу једна колона прешавши Семењи брзо је прешла равницу Мизакжа на Љушни, важни непријатељски центар за снабдевање. На десноме крилу друге колоне које су заузеле Берат одржавају додир у правцу Елбасана дуж долине Деволи-а..

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 22. септембра

Званичан извештај од 23 часа. — Северно од Сен Кантена, Французи су узели јаког учешћа у великој борби која је започета на Хинденбурговој линији. Они су освојили Шеркоп Вер, јужно од Секарта и много утврђене тачке. Јужније они су ушли у..... и освојили Моркур. Немци су жестоко противнападали у неколико махова; сви њихови напори спомењени су без резултата са великим губицима по њих. Французи су заробили 400 заробљеника и запленили 4 топа..... у току ноћи заробили су важних хобота и..... Јуче на..... Сен Супле чаја..... су били освојени на супрот отпору Немаца..... напредовали су до ивице Сент Ктјен..... и ушли су у плато Орфеј, село..... пало је у француске руке..... Шедерниж није признао никакве ск. противника поште је био под јаком ватром обеју артиљерија.

Амерички званичан извештај. — Јутрос је напад настављен западно од Мезе; помакли смо нашу линију од 2—5 км. напред, освојивши брдо 240 северно од Ексермонта и освојивши од непријатеља села Жен, Флевил, Шехерн и Ла Форж(?).

Лондон, 22. септембра

Званичан извештај. — 20. септембра, после борбе наше трупе држале су висове северо-источно од Секарта и одбиле су непријатељске противнападе на Гуи и Кателе. Други противнапад на Секарт био је такође одбијен.

Број заробљеника које смо задобили у операцијама од 20. септембра северно од Сен Кантена прелази 4000.

У току ноћи и јуче су вођене борбе у нашу корист југо-западно од Боревоара и код шуме јужно од Камбреа. Помакли смо јако наше положаје северо-источно од Епинуа и одбили непријатељске противнападе на јеки од наших положаја јужно од Бајил Сен Вантз (?).

Северно од Скарпе, имали смо успеха између Озиа и Меркура, а централне наше предње трупе достигле су железничку пругу источно од Ланса и главну пругу Ванкен Ле Вје, Вакле, Беризо (?), Фуре, Сангеи ан Вепр, Уплин. Познато је да је наш напад северно од Сен Кантена, који се био развио на фронту од 8 миља (од прилике 13 км.), изазвао код непријатеља напуштање целе Хинденбургове линије у томе сектору. Пробој је био потпун.

Између Ланса и Армантјера остварено је напредовање од 2—3 миље. Северније су увек код шуме западно од Армантјера.

Дедански извештај. — Борбе локалног значаја биле су данас у околини Боревоара, јужно од Гуи и јужно од Камбреа. Наше су трупе имале успеха.

У сектору Ланс—Армантјер, непријатељско повлачење се наставља; наше предње трупе достигле су до Ваврена и Екингема западно од Обурдена.

У току ноћи 20. и 21. септембра британски авиони бомбардовали су железничку пругу Мец—Сабион и непријатељске аеродроме код Мерижи и Фрасната. Општа штета била је врло рђава да би се могло вршити осматрање, али је знатно примећен пожар и експлозија у Фрасната. Сви су се наши вратили.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 22. септембра

Званичан извештај. — У Албанији пренија наших патрола на крају долине Дел Дешнја, у близини Сего и на планинама јужно од Мон Мозоло примориле су непријатеља јуче да се повуче од предњих положаја, остављајући мртве на терену и заробљенике. Јутрос, у области Граве, наши јуришни делови ушавши после јединог снажног напада у непријатељске утврђене ровове око врха Монте Пертика, напали су посаду и после јаке борбе, изазвали му тешких губитака, вратили се у своје линије повевши 30 заробљеника од прилике и 5 митраљеза. Непријатељски отпори били су одбијени у Вал Дион од наших делова који су им били пошли у сусрет, и у близини Мореа од наших предњих делова. Артиљеријско дејство с прекидима али активно у долини Астики, на платоу Азајега и код Пјаве. Ваздушна активност знатнија. Три непријатељска авиона оборена су у ваздушним борбама.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон, 21. септембра. — Енглеска Краљица послала је „Фонду за дељење

помоћи у Србији" 400 енглеских лира које је прикупио канадански клуб жена „Ванкувер".

—

Лондон, 21. септембра. — Цариградски дописник „Дејли Њуса" јавља да је Турска известила немачку владу о својој спремности да понуди мир Савезницима. Немачка је у хутачком одговору, који је хелемично у претећем а немемично у молећем тону, уверила Турску о својој намери да војнички посетне Бугарску.

—

Вашингтон, 21. септембра. — Грчки посланик Русос изјавио је, да ће Србија и Грчка поставити следеће захтеве Бугарској на коначној конференцији мира: „Накнаду за нанету штету у окупираним територијама; напуштање сваку намери преласка на Балкану; гарантије да Грци, који живе у Бугарској, неће бити уништени."

—

Лондон, 21. септембра. — Мирнин Жофр дође ће у Лондон 10. октобра (с. м.) и остаће од прилике једну недељу. Посетиће Краља Ђорђа и лондонског Лорд Мера. Биће почасти са пуним војничким почастима.

—

Цариих, 21. септембра. — Јављају да су Немци почели повлачити све трупе које су чуване границу, а на њихово место поспали су окопана баварске посебне одбране. Полицајска служба се врши усред тога врло слабо и сваки дан по стотину бегунаца прелазе границу и јављају се швајцарским straжарима. Мораи Немци је врло низак. Један баварски официр изјавио је пре неки дан, да је Баварска изгубила у борби за пруског краља.

НЕМАЧКИ РАДИОГРАМ

Ротердам. — Рајтер сазнаје, да се до поноћи није сазнало о појединостима за услове о примирју са Бугарском. Јасно је да се унапред нису никакви војни планови објављивати могли, пошто ће Врховна Команда у Македонији предузети потребне мере, које се као корисне покажу.

Мора се подсетити, да ће нагомилавање материјала у ..... проузроковати.

Односно Турске, не постоје никакви знаци да се положај, услед догађаја у Бугарској, променио.

Бугарски министри Маџаров и Молов поднели су Малинову оставке, јер не одобравају закључење мира.

Софија. — Званично се потврђује, да је краљ Фердинанд абдицирао. Престолонаследник Борис попео се на престо под именом Борис II. Малинов је поднео оставку новоме краљу, али му иста није примљена. Он остаје на своме положају.

Беч. — Фердинанд је чинио покушаје да себи спасе престо! Не успев у томе, пристао је да се одрекне и да свог сина за бугарског краља предложи.

ПРЕГЛЕД ПОСЛЕДЊИХ ОПЕРАЦИЈА НА БАЛКАНУ

(Нар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — „Те Митрох" у свом недељном прегледу, коментаришући свеземачку кампању у Србији, између осталог вели:

„Очекивано је да је главни циљ свих тако сјајних операција био извесен од Војводе Мишића, прилог победоноја са Батова у августу 1916. године. Срећом, неспособља Србијена показали су се вољни на употребе у широј размери ретке таленте којима су распологали међу многим вашим официрима српске војске. Гајдом је оних успешно извео Мишићев пројекат, којим се циљало да се разбије бугарски центар преко високих спатова Добрег Поља—Камена и окобрење Фотово стагло је оних. Њјаки, ђенерал Франше д' Епере није се ни за тренутак устезао да повери већење операција војводи Степановићу. Срећно развијање првог акта трупа војводе Степановића и главне француско српске трупе, добро покривање од стране енглеско грчких трупа на десном крилу и италијанско грчких трупа на левом крилу, изгубе много велику употребу српско коњице, појачане француском колонијалном коњицом.

БУГАРСКА КАПИТУЛАЦИЈА

— Коментари енглеске штампе —

(Изв. извештај Р. Преспбироз)

Лондон. — „Дели Телеграф" пише: „Бугарски предлог сачињава прве плодове на серије офанзива које су извођене у току недеље са живим резултатом. Немачко је мишљење да је бугарски корак само усмени маневар, који циља да наустави талас пораза. Прошло је време када је Немачка могла да галванизира бугарску војску да би она нешто вредела, или да увери бугарски народ у могућност евентуалне немачке победе. Немачки престиж не постоји више дуже, па чак је он сумњив и за сам четворни савез. Када је захтев за примирје био упућен ђенералу д'Еспереју, он је узео једино само хрђаве, одбијајући категорички обуставу непредовања савезничких трупа и упућујући парламентаре савезничким владама. Савезници се неће дати обманути".

Лондон. — „Тајмс" верује да закључење мира може довести до важних промена у целој балканској ситуацији као и на Истоку, али сматра као сумњиво да би на каква понуда за примирје могла бити узета у разматрање у погледу прекида непријатељских операција.

Лондон. — „Морнинг Пост" вели: „Бугарски предлог означава први расцеп између осталих чланова Савезника у срцикоме савезу Централних Сила. Турски отпор је готово потпуно сломљен, Аустро-Угарска се бори у тешкој ситуацији; Бугарска признаје пораз. Можемо без икаквог претераног оптимизма предвидети да је ово почетак краја".

„Дели Мејл" вели: „Савезници могу чак и да не мисле на прекид својих операција док не добију стварних гаранција да Бугарска неће одмах променити своју идеју. Једине стварне гаранције јесу капитулација бугарске војске и потчињеност бугарског народа Савезницима. Он може да рачуна на наше осећај правичности, али никакво цењење са Бугарима. Принцип који је поставио председник Вилсон за Немачку примењује се такође и на Бугарску и Турску. Немачка и Аустрија потпишане су своје обавезе, Бугарска је изневерила своје добротворе — британски и руски народ, али наш циљ је правда а не освета".

Лондон. — Војни дописник „Манчестер Гардијана" пише: „Бугарски предлози су нешто више него признање бугарског пораза. Они јасно изражавају мишљење, да је Немачка изгубила рат. Бугарска је ушла у рат са чврстим убеђењем да је Немачка непобедива. Када је њен фронт био пробијен против њене воље, Бугарска је свакако патила Немачку и Аустрију, какве би мере оне могле предузети да би је спасле, и сасвим предлог не примирје показује какви је био одговор. Од како је почео наш напад на Балкану, никакве нове аустриске трупе нису пребачене на бугарском фронту. Има нешто мало Немаца, али су они били ту пре но што је наш напад и отпочео. Немачка би рано послала што је могуће више појачања, али су Бугари убеђени да би та појачања била недовољна и да би стигла одвећ касно као и то да је Немачка изгубила рат у Француској."

„Дели Телеграф вели:" Српски успеси кругови у Лондону мисле да, и ако су Бугари тражили примирје, ипак резултат не оставља никакве сумње. Извесно је да такав један предлог не би био учињен да бугарско-немачке трупе нису биле повучене у врло тешку ситуацију".

УЧИТЕЉИМА ОСНОВНИХ ШКОЛА

Моле се сви учитељи основних школа да одмах јаве своју садашњу адресу Делегату Министарства Просвете у Солуну.

НА ЗНАЊЕ

У Командитури Стана Врховне Команде нашли се један аутоматски револвер пох бр. 9271 са футролом и описачем. Сопственик тога револвера нека се обрати Командитури Стана Врховне Команде.

Из канцеларије Ком. Стана Врховне Команде КБр. 21081, 16. септембра, 1918. год.

Бр. 266. НЕДЕЉА 23. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

Крф, 22 септембра

Поводом победа на српскоме фронту, Његово Величанство Краљ Петар произвео је Његово Краљевско Височанство Престолонаследника Александра у чин генерала. Српска Влада била је поднела овај предлог још у месецу јуну, али по жељи Престолонаследника Александра производство је било одложено до после победе. У дневној заповести војсци изнете су заслуге Престолонаследника Александра, који је за све време рата био стално са војском и чија је улога била тако знатна за време болне периоде повлачења 1915. године. Истакнуто је нарочито да је он издржао прелаз преко Албаније и поред тешке болести и издржане операције. Јавно мњење и српска војска примају са најдубљом симпатијом ову одлуку Краља Петра и Владе, јер нема Србина који није био сведок пожртвовања Престолонаследника за Отаџбину.

Пресбиро.

Солун, 23. септембра

Прекјуче у вече, Његово Краљевско Височанство, Наследник Престола Србије, предао је ђенералу г. Франше д' Епереу Карађорђеву Звезду са мачевима првог степена.

Додељујући на овај начин Команданту Савезничких Војсака највеће и најређе одликовање Краљевине Србије, Наследник Престола Александар хтео је признати велике заслуге Главноме Команданту, који је једном сјајном победом отворио Српској Војсци врата у њене ослобођене земље.

БАЛКАНСКО ВОЈИШТЕ

Солун, 23. септембра

Српски званичан извештај. — После заузећа Врање наше претходнице настављају енергично гоњење непријатеља. По до сада добијеним извештајима више од 1500 заробљеника, међу којима командант једног аустриског пука, 12 топова већином тешких и 30 митраљеза пало је у наше руке.

Солун, 23. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — Северни фронт: После успеха које су српске трупе однеле над Аустријанпима из 9. дивизије и после једног енергичног гоњења у коме је учествовала француска коњица, оне су ушле у Врању, стара Србија. Заробљено је више стотина заробљеника, и заплењено неколико топова и митраљеза. Непријатељ се повлачи у нереду ка северу.

Албански фронт: Наши делови напредују, гонећи непријатеља који се повлачи. Заузели смо Дебар.

Рим, 23. септембра

Званичан извештај. — Албанија: Наше колоне, гонећи и даље непријатеља

прешле су Љушну на друму Кавања—Половин на путу Елбасана, и на неким тачкама у додиру су са непријатељским заштитницама.

Маћедонија: У току 20. септембра отпочела је предаја бугарских трупа које су биле према нашим положајима код Сопа, на друму Битољ—Кичево. Међу заробљеницима који су до данас избројани налази се 191 официр од којих 2 команданта бригаде и 4 команданта пука и 7218 војника. Пребројен плен до данас износи 8 топова, 80 митраљеза, 8 бацача бомби затим кола, коња и разног материјала.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 23. септембра

Званичан извештај од 23 часа. — Сјајни напади који су вођени већ неколико дана од стране француских трупа уз сарадњу америчких снага, на фронту Весле и у Шампањи, приморали су Немце на опште повлачење ка Суипи и Арне. Немци, напуштајући најхитније страховите положаје које су утврђивали већ 4 године и бранили са неоспорном огорченошћу, повлаче се у нереду на простору од 45 км.

Овога тренутка варош Ремс је обезбеђена, а тврђава Брандт и масив Моронвилер остали су у нашим рукама. Масив Ножен д' Абес потпуно је опкољен од стране Француза. Њихове претходнице, стојећи у тесном додиру са немачким заштитницама, прешле су главну линију: Гренвил, Бургоњ, Сернеј ле Ремс, Бетенвил.

Источније, наступају целим током Арне. Прешли су Суип а Гренвил и Арну на многим тачкама.

Амерички званичан извештај. — Наши напади западно од Мезе, која се настављају данас ноћу су наишли на одлучан отпор од стране непријатељске артиљерије и митраљеза са његових добро утврђених положаја.

Јаки непријатељски противнапади били су одбијени са тешким губицима.

Лондон, 23. септембра

Званичан извештај. — Операције мале значаја успешно су вођене од стране наших трупа северно од Сен Квентена. Аустралијанске и енглеске трупе, праћене тенковима, напредовале су на јединици села Мон-Бреен и Боревоар ни крају северо западно од овог села. Имали смо заробљеника.

Резултат нашег непрекидног притиска на целоме фронту јесте повлачење непријатељево са висова познатих под именом Плато де ла Теријер, у кључу Канала Еско, између Кателе и Гренкура. На целоме фронту између ова два села наше се трупе налазе сада источно од канала, одбацивши заштитне немачке делове. Оне су освојиле Ла Теријер и сектор Хинденбургове линије на овим местима.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 23. септембра

Званичан извештај. — Активност појединих борби постиже је јуче јача на извесним тачкама фронта. На сектору Тонале ко Југо источно од Пунта Кеквино, један од наших летова, извевши изненадни напад непријатеља, уништио је једну непријатељску патролу заробивши оне који су остали у животу.

На Досо Касини (југо источно од Раве), један јуришни непријатељски патрол који је покушао да се приближи нашим линијама, одбијен је бомбама.

На платоу Азијаго, после кратке артиљеријске припреме, британски одреди продрли су у непријатељске линије код Аве, порушили одбрамбене ровове, растерали посаду и заробили 150 заробљеника од којих 4 официра и запленили 3 митраљеза.

У области северо од Граве, непријатељ је пао замишљом јаког бомбардовања, извршено напад са горњег дела долине Стизон, Мон Солероно. Био је одбијен на целој линији сем код Малга Вин (поток код Стизона), где је успео да уђе у један од наших истакнутих положаја, али је претрпео тешких губитака. Остављено је заробљеника и митраљеза.

Број митраљеза које смо заплењили у пре паду на Монте Пертику износи 7.

Активност авијације биле је јака за последња 24 часа. Аероплани и дирижабли успешно су бомбардовали главне непријатељске центре и јаке ди од њихових ваздухопловних логора. У току многобројних ваздушних борби оборили смо 4 непријатељска авиона.

ИТАЛИЈА И ЈУГОСЛАВИЈА

Званично саопштење италијанске Владе о југословенској народности

Рим, 23 септембра

Према решењу Министарског Савета од 8. септембра, по новом, Италијанска је влада известила Савезничке владе да она сматра покрет југословенских народа за извојевање независности и стварање слободне државе као покрет који одговара принципима за које се Савезници боре и остварењу правичног и трајног мира.

Савезничке су Владе одговориле да са задовољством примају к знању ову изјаву италијанске владе.

НАРЕДБА ЂЕНЕРАЛА МИЛНА

Командант енглеских трупа у Македонији упутио је наредбу свима енглеским трупама под његовом командом, у којој их позива да очувају велики углед енглеског војника својим лепим понашањем и предусретљивошћу према становништву „било на територији савезнице Србије, било на земљишту Бугарске, које ће се окупирати из војничких разлога ради што успешнијега вођења рата."

У ДРАЧКОМ ПРИСТАНИШТУ

Рим. — Наши флоте је ушла у пристаниште Драча, бомбардовала све аустријске објекте и потопила једну аустриску лађу. Аустријаши су побегли из Драча.

Рим. — 19. септембра наше су крстарице извеле са братственим унеле у пристаниште Драча, пробавши све мине. Уништиле су утврђења и сав материјал за аустриску војску. Потопиле су аустријски дестројер и једна велика транспортна лађа са вама малих. Америкинци су потопили два сумарена.

Орловић је објавио парламенту овај успех. Авијатика је тукла утврђења. Енглеска крстарица је мало оштећена.

БУГАРСКА КАПИТУЛАЦИЈА

— Коментари енглеске штампе —

(Нар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — Коментаришући бугарски посту пак, „Дејли Кроникл" вели: „Мало је вероватно да би примирје било усвојено, да је Бугарска желила да преговара. Ми бисмо били потпуно готови на то, али у том случају није потребно примирје, и бугарска влада зацело и не мисли на то.

Бугарски предлог је, може бити, крајње средство да се избави пратиске на Немачку да би ова послала нову помоћ. Сепаратан мир са Бугарском био би врло користан кад би био закључен преко наших услова у које би, наравно, унеле евакуацију Србије и грчке Македоније као и концесије у нашу корист. Истовремено би се тражиле и оне олакшице које је имала Немачка од почетка септембра 1915. године т. ј. окупације Бугарске и употребе њене територије за војничке циљеве.

Војнички успеси, који су сада постигнути на Истоку, непосредни су резултат победа на западноме фронту, које су приморале Немачку да упути и задржи на француском фронту све што је имала на расположењу од својих снага.

„Дејли График" сматра да је корак, учињен од стране Бугарске, јасни искрени понуда сепаратног мира и вели: „ Када бисмо само очували интересе Србије, Грчке и Румуније, јасно је да би било у нашу корист да закључимо мир са Бугарском, што би свакако приморало и Турке да моле за засебан мир.

Лондон. — „Вестминстер Газет" коментаришући бугарски апел вели: „Како је тешко и немогуће да се бугарска војска реконституише када је једна већ тражила примирје. То нико боље не

ина од немачког Генералштаба. Остављајући на страну слом немачки на западном фронту, Немци неће никад добити горих вести од оних које су добили сада. Бугарски сачињава главни део у пројекту продирања и освајања на Истоку. Ако Бугарски напусти Србе, ко ће бити између Турске и њега ће се догодити у Аустрији. Бугарски политичари треба да схвате јасно да овде није у питању њихов откуп на рачун наших пријатеља и непоколебљивих савезника на Балкану, нити пак да се уђе у интриге и сплетке у које је Бугарска умешана са Турском. Ми тражимо правично решење тежњи разних народности ове покрајине, али то мора бити одложено до потпуног решења овог питања. Све дотле док то не буде учињено и док територија не буде потпуно очишћена, заређење стране које се коврче са повратнице морају се задовољити овим обећањем тога питања.

БРИТАНСКИ ОДГОВОР

(Нар. изв. Р. Пресбироа)

Лондон. — „Рајтерова Агенција" саопштава да је британски одговор на захтев примирја од стране Бугарске већ отпречен у одговору који је дао Шеф Савезничких Војска. Било је добро учињено што се војничке операције неће прекинути. У исто време, што се тиче предлога о коме су опуномоћени бугарски представници преговарали са Савезницима у питању мира, добро је достављено на знање софијској влади да такав мир повлачи неизбежан прекид односа бугарске владе са Турском и исто тако са Немачком и Аустро-Угарском. Савезничке владе умесно траже сваку гаранцију коју оне сматрају за нужну ради обезбеђења војничких операција и спречавања одашиљања немачких трупа у Бугарску. У дискусији бугарског предлога не треба заборавити да Савезници немају намеру да покушају коначну територијалну расправу на Балкану, која нарочито спада у питање које ће се расматрати на конференцији мира. Тиче се сада закључења војничког споразума, који би спречио сваку даљу опасност од стране Бугара у погледу савезничких операција на Балкану. То повлачи демобилизацију бугарске војске или њену употребу другде, противу садашњих бугарских савезника. Никакве мере у погледу територијалних питања неће се узети нити пак могу бити узете у обзир без учешћа и најпотпунијег пристанка савезника Срба и Грка. Али један од најважнијих услова претходног споразума мора бити евакуација од стране Бугара целе територије ван граница Бугарске које оне држе од почетка рата. Ако горњи услови који су били поднети у Софији не буду примљени од стране Министарске владе, савезничке снаге немају да чине никакве друге предлоге и не остаје ништа друго Бугарској већ да нађе друге представнике који ће моћи да приме ове услове.

ОДЈЕЦИ БУГАРСКЕ КАПИТУЛАЦИЈЕ

Берн. — Бечки „Цајт" с највећим песимизмом третира ситуацију створену капитулацијом Бугарске. Лист вели: „Несумњиво је, да је балкански фронт сада добио огроман значај. Битни интереси Монархије угрожени су. Морамо прикупити сву храброст и присебност у овим тешким тренуцима, у толико пре што са западног фронта долазе стално неутешне вести".

Цирих. — Немачки штампа признаје да ће вести са балканског фронта јако утицати на Украјину, чије се становништво већ бори против немачких трупа. Оне ће имати јаког утицаја и на централну Азију.

„Берлинер Тагеблат" закључује, да је немачка политика на Истоку претрпела потпун пораз.

ЖЕНСКА РАДНИЧКА ШКОЛА БИТОЉСКИХ ИЗБЕГЛИЦА У ЛЕРИНУ

15. септембра ове године Женска Радничка Школа у Лерину обратила је се молбом Друштву за заштиту деце — да постане покровитељ Радничке Школе истог Друштва. — Главни Одбор је решио да се та Школа споји са Женском Радничком Школом битољских избеглица у Водену, и да се у Битољу оснује као Женска Радничка Школа.

Прикупљени прилози за Школу у Лерину предати су на чување друштвеној благајни, а сви прилагачи молени су чланови друштва.

Штампарија Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 267. ПОНЕДЕЉАК 24. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Сочи, 24. септембра

Српски званичан извештај. — 24. септембра операције на северном фронту настављају се сходно нашем плану.

Сочи, 24. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војска. — У току гоњења јуче потучених аустријских елемената од стране Срба у пределу Врање, ови последњи су наставили да напредују у правцу севера у вези са француском коњицом. У тој операцији Срби су задобили 1500 заробљеника, међу којима и једнога пуковника, запленили 12 топова од којих 6 тешких и 30 митраљеза.

Западније, француске снаге које напредују са дивним полетом и поред сваковрсних тешкоћа на које се наилази у овом планинском пределу, успеле су да се сукобе према Качанику, на путу за Митровицу, са једним јаким немачким одредом, који су напале и растерале. Брзина нашега напредовања и силина нашега напада нису допустили уништење железничке станице од стране непријатеља. Један комплетан воз, много коморе, 30 топова, 100 заробљеника са 5 официра пали су у наше руке.

У Албанији се операције развијају веома повољно; напредујемо према северу и западу.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Пирка, 24. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — Није примљен.

Званичан извештај од 23 часа. — Северно од Сен Кантена, борба је настављена целога дана између Моркура и Секарта. Наше су трупе освојиле Ремокур, мајур Тилоа и више шума утврђених за одбрану. Непријатељ је противнападао са бесном енергијом, али није успео да заустави напредовање наших трупа, које су освојиле терен стопу по стопу, задобивши том приликом више стотина заробљеника.

Северно од Рамса, дошли смо во Сулсе на многим тачкама. Немачке јединице дале су јак отпор на јужној обали и извршиле су у њима велика. Наше су их трупе обкољле извршиле им крваве губитке. Француски држе више јужно од Атенкура и село Бертрикур, у подножју Сулсе.

Више у десно, Француски су пробили пролаз кроз реке, Нзвил (?) и освојиле гробље Пок—Живер. Вођене су борбе у области Бавинкура и Бихсир-Сулс, у којима су Француски достигли до више свих места и извршили на Бетинкиле, на супрот јакој митраљеској ватри. Француски су прешли и Арги и завладали теренима, као и северно од Сен-Клемен и Арн. Француске су трупе у овој области, у току њиховог напредовања, уништиле..... немачки батаљони..... претрпели су тешких губитака. Немци су били принуђени да се повуку у нереду. Данашње борбе потпуно су ослободиле Ремс чија..... и историска прошлост су појача-

вала тежње Немаца..... које су толико пута нападали са почетка рата.

Амерички званични извештај. — Наше трупе су лако напредовале у току ноћи између Мезе и шуме Отен. Било је..... јаких и непрекидних, и сауда јача артилеријска активност с једне и с друге стране.

Лондон, 24. септембра

Званичан извештај. — Упорна борба у току дана 22. септембра код Монбрехена и Боревоара. У јутру 23. септембра, после заузећа Монбрехена, где су задобили око 500 заробљеника, аустралијанске трупе су издржале јаке противнападе. У току дана непријатељ је извршио учестане покушаје, са трупама из резерве, да би повратио село. Сви су били одбијени и нападачи су претрпели у току борбе тешких губитака. Тенкови су направили велику пустош у немачкој пешадији. Око заузећа Боревоара било је јаких сукоба и исход борбе био је дуго неизвестан. Непријатељ је био добио јака појачања и није штедео никакав напор да заузме ово село. После постигнутих успеха у току крвавих борби, енглеске трупе поново су напале у вече и освојиле село, поставивши своје линије у непосредној близини источно од овог места. Северно од Боревоара, наше су трупе заузеле Обеншеј и сместиле се на висовима.....

Задобили смо више од 1000 заробљеника северно од Сен Кантена у току операција од 22. септембра.

Британска авијатика је сама напала жељезничку пругу Мец—Себлон у јутру 22 септембра, постигнувши добре резултате и тачне поготке. Сви су се наши авиони вратили.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 24. септембра

Званичан извештај. — Није промењен.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Париз, 23. септембра. — Француска влада је известила званичну немачку владу и њене савезнике да ће сваки творац злочина или сиј који буде наређио злочине против народа и становништва бити одговоран морално, кривично и новчано. Француска и Савезници су у преговорима за исту одлуку од свију.

—

Париз, 23. септембра. — Француски влада је известила аустро угарску владу да ће употребити двоструке репресалије, у сразмери двојица за једнога, против заробљених аустро-угарских официра ако Аустрија кажњава скрњу француске авијатичаре која бацају прогласе.

—

Париз, 23 септембра. — После бугарске капитулације, листови претпостављају да Турска неће дуго чекати да затражи обуставу непријатељстава. Листови држе да ће и народи Аустрије покушати да искористе ситуацију.

—

Софија, 23. септембра. — Собрање је одобрило рад владе у закључењу конвенције.

—

Париз, 23 септембра. — Савезници су решили, да Немце опште све и свуда.

БУГАРСКА КАПИТУЛАЦИЈА

— Коментари енглеске штампе —

(Нар извештај Р. Преспбироа)

Лондон — „Морнинг Пост" вели: „Било би глупо од стране Савезника дати Бугарској примирје у данашњим приликама. Немце јавља за довољан појачања ради побољшања става. Ми се нећемо изгагати ризику. Иначе, тражити примирје било би нечасно ако се мисли да Бугари држе већину територије наших Савезника. Немци ће учинити све што је могућно да спрече Бугарску од пристанка на услове постављене од стране Савезника. Али ће они имати да раде много да би поништили бугарски пораз.

Лондон. — „Рајтерова Агенција" јавља: Јасан одговор биће упућен Бугарској тек после саветовања између Савезника. За то време саопште-

ни су Бугарској главни потези политике и вероватно је да ће софиска влада очекивати јасан одговор Савезника. У том међувремену савезничке војске настављају своје војничке операције.

ПОСЛЕ БУГАРСКЕ КАПИТУЛАЦИЈЕ

— Аустро-немачке мере —

Крф, 22. септембра. — Према јучерашњој депеши из Цариха Жеков, који се налази у Бечу, депеширао је Хинделбургу да он не сматра примирје и да се враћа у Софију да преузме команду. Она претпоставља да не престаје никакву вредност и стоји у супротности са потписаним немачком депешом коју објављују листови и у којој се вели да ће централне силе, пошто је Бугарска престала да постоји као користан војни фактор по њих бити приморане под притиском догађаја на повлачење своје трупе из Србије и Бугарске. Вероватно је да централне силе неће пропустити пре повлачења својих трупа да извозе што више Бугарској, који ће сигурно претрпети неуспех, захваљујући енергичним мерама које ће генерал Франше д'Епере предузети на основи моћи која му је дата ради обезбеђења Источне Војске.

Према другој депеши из Цариха „Нова Слободна Преса" вели: „Централне Силе узимају озбиљније мере да организују нови фронт и сачувају Ниш—Софију. Она вели: „Према данашњем стању не треба очекивати један непрекидан фронт већ маневарски рат. Напротив „Шрасбургер Пост" пише: „Расправља се питање о повлачењу немачких трупа из Бугарске као и о томе да веза са Турском мора бити очувана преко Одесе." Једна поузданија аустриска нота вели: „Још немамо тачних података о обавези коју је дала Бугарска. Догађаји су се тако брзо одиграли, да су аустриске трупе које су стигле у Софију морале најпре да штите дипломатске кругове. Вероватно је да ће Савезници поставити своје опуномоћенике у Софији, али је извесно да не постоји примирје за Централне Силе и операције у Албанији настављене свој редовни ток. Македонија и Албанија су споредни фронтови у целини операција. Аустрија неће допустити Италији да се искрцава у Албанији.

„Нове Мањхемске Новине" јављају, да је кајзер послао јучну своју мисао у Софију која је напредила да аустриске и немачке трупе заузму главне железничке мреже. Оне додају: „Бугарски бегунци који су се приближавали Софији с вешћу су у немогућност да ма шта нахуде, захваљујући јаком бугарском одреду који је располагао артиљеријом"

Берес проучивши у „Еко де Пари" питање ефектива немачког блока и вели: „Почетком септембра он је располагао са 70 дивизија на Истоку, а после победе Франше д'Епереа и Аленбија он нема више од 20 дивизија, које су растурене по Кавказу, Персији и Трачији."

ВЕСТИ ИЗ БУГАРСКЕ

Фердинандов манифест. — Манифест Борисов

Софија. — Текст Фердинандовог манифеста бугарском народу гласи: „Добро краљевине захтева од сваког грађанина да поднесе највеће жртве за добро отаџбине. Ја дајем пример, и упркос великим које ме од 30 година везују за земљу, ради њеног успеха и величине, решио сам да абдицирам у корист мога старијег сина, да бих отаџбину извукао из тешке ситуације.

Одлазећи из Бугарске, са дубоком тугом у души, изражавам бугарском народу захвалност на потпори у току моје владавине. Нека Свемогући бди над судбином бугарског народа. — Софија, 19. септембра.

Манифест новога краља Бориса III гласи:

„Бугари, данашњим манифестом, мој драги отац одлучио је да се повуче пред вашим интересима народа и дао је пример љубави према Бугарској. Обавезујем народу да ће данас ступам на престо под именом Борис III. Рођен на лепој бугарској земљи, надахнут православљем, одгајен у срећним народа, ја желим с њима радости његових сјајних похвала. Изјављујем свечано, да ћу поштовати устав и служити верно благостању и успеху народа. — 20. септембра."

СРБИ И ФРАНЦУЗИ

Што Вардар руди у крвавоју даном
Као да кра рану са истока спаја?

Можда Кесар Прељуб Јом колине гини
Из вешчиних пола процветаше мином?

Н ! Си Добрг Поља у блиставој пруги
Наступају бесно Срби и Француни.

Што весело хуја са Бабуне гора
Бодри псалми, која стара хајде вера?
Можда нуме древне клобуци и пера
Кад у Скопљу царству сватове ним зора?

Не! Са Ветерника и Соколске Стене
То најери деца с Мораве и Сене.

А што Црна Јеца у страховиту скоку
Разбојнми вечно у славу остадни?
Можда суде теку за земљаме пани
Деспотици нашој у хеном оку?

Не! Анђео пиче симотан у туги
Тамо, где пашају Срби и Француни.

М. Јелић.

„ОПСЕРВЕР" О НАШОЈ ПОБЕДИ

(Нар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — Лист „Опсерверˮ, коментаришући на широко српску победу и њене резултате, вели: „Бугарска истиче белу заставу, али ми морамо бити опрезни јер је то могућно Фердинандово лукавство. Војнички гробљем у Македонији изгледно је у свакој погледу страшан и мало је људи који су мислили да ће бити могуће свима им јуриш узети колосалне бројке које се читају Бугаре. Али су Срби показали своје планине и што је важније показали су своју виђеству војничку вредност и извојевали су оно што је изгледало немогуће. До сада није било већег подвига војничког и никада победа није добављена са више неодољиве смелости и неуморне енергије."

РАСПЛЕТ ЈЕ ОТПОЧЕО

Лондон. — „Дели Телеграфˮ пише: „На западном фронту Немци подносе много јачем притиску но што су то икад искусили до данас. Бугари као и Турци имали су страшне војничке неуспехе и природно је да се осврћу на њихове властите интересе. Папови напуштају лађу која тоне, као што „Фервеpˮ увиђа. После слома Бугарске може вероватно доћи и повлачење Турске, што би још већма погоршало мастро угарском распарчавању. Какав ће утисак ова учинити на Немачку?

„Дели Мејлˮ каже: „Бугари су отпочели преговоре, и Турци су изгубили вољу за ратовање. Раскинута свеза полако се сроава чак у најочајничком Берлину. Савезницима не остаје ништа друго но да продуже напад са пуном снагом све док се милитаризам безусловно не преда. Војске савезничких народа настављају свој посао до краја, који ће обезбедити јавни поредак и безбедност."

„Дели Њусˮ вели: „Услови који су Савезници ставили Бугарској представљају минимум онога што они захтевају за закључење мира."

ВАЛЕНТИН ШИРОЛ О ФЕРДИНАНДУ

(Нар. изв. Р. Пресбироа)

Лондон. — Валентин Широл, добро позната публицисга, писаће у „Тајмсу' неговењује Савезницима потребу да се са Фердинандом поступи строго. Он вели: „Одвина ова истичемо да је наша прва дужност да се бринемо о нашим балканским савезницима. Можемо поступати са бугарским народом милосрдно, али у интересу самих Бугара поступаћемо доста строго са њиховим сувереном чији су утицај и кобни пример учинили неплодним дате њиме које је пружала Бугарској прва година њене ослобођења од турског јарма".

После говора о приливу Александру Батенберг и о избору који је учињен у лицу Фердинанда, ради заузимања упражњеног престола, Широл наставља: „Готово је прво дело биће да прогласе одмах прва година после његовог ступања на престо убиство угледнијег Стамбуловог. Ако је погледато дуговао на своје ступање на престо. Ако је који постојао суверен директно лично одговорни за убиство своје земље у несрећу, то је бугарски Фердинанд. А ако је један од главних циљева савезничког рата обезбеђење светске безбедности против милитаризма и аутократије, бугарски Фердинанд који је на Балкану живо оличење свега онога што је најгорега у милитаризму и аутократији, не сме остати господар свога престола.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 268. УТОРАК 25 СЕПТЕМБРА 1918 ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 25 септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — У Албанији, на супрот правим кишним ураганима, француске су трупе напредовале у пркос огромним теренским тешкоћама. Гоњени непријатељске заштитнице, јако утврђене са митраљезима, оне су стигле 22. септембра до Дривзе, у долини Деволна, и до Камара, на путу Лин—Елбасан. У току борби које су вођене у овом пределу, добивено је око 100 заробљеника. На осталом делу фронта, било је ружно време у областима које држе наше трупе; путеви су били поплављени а рад савезничке авијатике онемогућен.

Рим, 25 септембра

Званичан извештај. — Албанија: На приморској обали, наше лаке трупе наставиле су своје напредовање ка доњој Шкумби, издржавши сукобе са непријатељским патролама и задобивши заробљеника. Северно од Берата, наше претходнице, пошто су биле сломиле отпор непријатељских заштитница и задобиле заробљеника и митраљеза, прешле су Деволи и наставиле своје напредовање ка Елбасану. Велика слагалишта муниције и 2300 пушака напуштених нађени су у Берату.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 25. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — Није примљен.

Званичан извештај од 23 часа. — У области северно од Сен Квитена разне локалне операције које су водиле француске трупе готове пошле да би поправиле своје положаје.....

Број заробљеника за последња 24 часа достиже 700.

На висинама Супе и Арне.....на..... јак немачки противнапад био је тренутно повраћен село Сент Етјен, које су Французи мало затим тако сјајно повратили, заробивши стотину заробљеника. Западније, Французи су освојили..... и стигли под брдом до ивице Пон..... и Сент Етјена. Француски одреди су пробили на ова места предњи немачки појас у области Имеконур де Пти. Лево, Французи су освојили Берн-о-Бак.

Амерички званичан извештај. — Наше су трупе отерале непријатеља из Шатела и Шерел и свакаковим јаким противничким отпор, освојиле су коминирајуће висове западно од Ере. На другим секторима које држимо ништа важног.

Лондон, 25. септембра

Званичан извештај. — У току јучерашње борбе, у близини Обенвер о-Бои, заробили смо 400 заробљеника. Јуче по подне, једна наша патрола, у области Опи, довела је 34 заробљеника са 4 митраљеза. За време ноћи успоставили смо наше предње положаје на раскрсници канала, северно од Обенвера о Бои, као и северо-источно и западно од Опи. Јаке немачке предстраже,

источно од Бърси нападнута је од наше патроле и ми смо мало напредовали северно од Ле Мекурл.

Дошнији извештај. — У нашој успешној операцији, јутрос, напредовали смо на фронту 4 миље од прилике (6 км.), северно од Скарпе, овладавши села Бише-Сен Васт и Опа и заробивши 100 заробљеника, као и известан број митраљеза. Борбе патрола вођене су такође северно источно од Епимонта (?) и северно од Обемерга о Боа; наше су трупе напредовале на ова два места.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 25. септембра

Званичан извештај. — У Булкарији, једна наша извиђачка група, пошто је била пренела Кјеву и продрла..... онеспособила је оближње ватрене изражавши противничку ватру и ушла у њене прве линије, растеравши једним смелим налетом једну јаку патролу која је покушала да је опколи. Северно од Кок ел Росо, једна од наших патрола, напавши на бајонет од једног јаког не непријатељског одреда, разбила је наших ручним бомбама, и једним брзим налетом приморала га да бежи, оставивши много мртвих на терену. У Ваи Бренте, групе које су се приближавале препрекама Гротела, биле су онбијене. Преко ноћи су наши дејствовали бомбардовали са врло добрим резултатима непријатељске логоре у венецијанској равници, као и војне објекте у Примолано (?) и у Фучине. Два непријатељска авиона оборена су у ваздушним борбама.

БАЛФУРОВ ГОВОР

(Нар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — У своме говору држаном у Гилдхалу, после Бонара Лоа, Балфур је изјавио:

„Дозволите ми да вас посетим на тачку коју је поменуо Бонар Ло. Тачке се наше безбедности у будућности. Наша браћа с ону страну Океана показала су своју величанствени финансиски напор својим војном Слободе. Они су ушли у рат у тренутку када су се у свој својој обимности појавила сва питања постављена човечанству, и она су са врло много разлога нала свом великом финансиском напору у који су се ангажовали ине ствари која им лежи на срцу, а то је слобода света (ослобођење). Има још нешто што лежи на срцу и у савести Американаца, толико што колико и код Италијана, Француза, Енглеза и осталих савезника, а то је осећање да не треба само завобити овај рат него учинити да слични ратови више не искрсну. Наша је дужност само у пола завршена."

Пошто је изјавио топло одобравање говору Вилсонову и његовим назорима о Лиги Народа, он продужује:

„Да би се васпостанило међународни организам и осигурио мир треба уделити карту Европе и света тако да спречи велике узроке за ратове, а зато треба владати својим волама! Ако се остави и кристалише онако стање ствари како је данас у центру Европе, онда се устаљује немачко господарство у Русији а нарочито у западној Русији. Ако би се малим народима дуж Балтика оузела свака нада и ако би се одбило на се вековне немирације учињене Пољској поправе, ако би се Пољска оставила овакви каква је већ вековима и ни сриметр цивилизације и ако би се мали потчињени народи у Аустрији оставили у положају у коме их већ вековима притискују Немци и Мађари, ако Балкан остане и даље поприште кравих међусобних ратова и узрок непријатељстава међу његовим суседима, ако се позволи Турској да предузме своје кравно господарство на територијама која им је била одузета и ако Турци продуже да врше зверства по своме нефу, ако Италија не буде присаједињила себи оно становништво које је од ње учињени збиља ослобођену Италију, ако Грчки буде и даље под непосредном претњом Централних Сила, ако Србија не буде реставурирана после свих својих страшних жртава и после оне сјајне храбрости коју је показала, ако Француска не буде била оно што је била у западној Европи, ако се Белгија не врати у пуној мери оно што су јој одузели злочиначки Централних Сила одузели, — ако сви та нам хоћете да се не појаве, онда је потребно да се учини нешто више а не да се заснивању само образовање Лиге Народа. Потребно је да се поправе све неправде пре но што Лига Народа буде отпочела свој посао.

Да би се омогућила Лига Народа потребна је и апсолутно потребна савршена победа (пље-

скање). Немачки сан, да је Немачкој довољно да потпише једну петицију у корист Лиге Народа да би тиме уверила своје непријатеље да је промењена њу, празна је нада. Одисте, Немачка нагледа да мисли да ће, као Савезнице говоре о промени њуки и о разоружању милитаризма, бити довољно учинити извесне измене у Уставу пруске државе и тиме бијати опгворити на предлоге које је Председник Вилсон нанео већ неколико пута. Такве површне измене немају никакве вредности ако се само остане на њима. Немачка може ући у Лигу Народа само онда када један велики и мирнр мир, мир који ће обухватати сва спорна питања, буде извршен систем међународних односа; а то се неће моћи десити пре но што Немачка буде просто приморана да пром на своје идеје. Али докле год се Немачка не буде нашла у таквом положају да њени снови о светском господарству буду уништени и докле год она буде остављена толико јака, моћна и богата, она ће бити стално тражена која ће моћи ставити у службу својих снова о светском господарству све оне нарочности на које буде имала непосредног утицаја".

(Агенција Рајтер)

ПРУСКА ЛИГА

Лондон. — Један памфлет под горњим насловом позива све добре Пруссе да спасу Пруску од мржње Јужних Немаца. Он даље следеће важне изјаве о непослушности у баварским армијама. Пошто је оптужио Баварце да искушавају одушак Немачку у понор и да преотимају Прускоj њену моћ, памфлет наставља: „Чак и јединство нашег фронта било је нарушено од Баварца. Непослушност у баварској војсци у велико је распрострена. Прошле године су читаве дивизије откидале послушност у Фландрији а нарушиоци дисциплине нашли су заштитника чак и у лицу њиховог највишег команданта принца Рупрехта, која није пристојно на њихову заслужену казну. Њихово дело учинило је да су пруски и други пукови имали врло много губитака. Да се спасе Пруска, сви прави Пруси морају се сложити и онитро борити против аверских снова Немачкој. „Сви на палубу! Развијте Пруску ратну заставу против умутрашњег као и с ољег непријатеља!"

ПОДЛИСТАК

САВА ДРИНЧИЋ

СПАСАВАЈТЕ ЗАСТАВУ

— ратни снимак —

..... Лежали смо искрвављени испред прекинутог моста на Сави, док су се наши пораћени редови повлачили пред навалом, уплашени и стешани, мушки бранећи одступање последњег нашег пука из Срема. Опљени бесом јуришали су целог тог дана мађарски пукови, потискивали нас и касапили мртве и рањене, да зајаве већ освете за страшни пораз на Церу и Јадру.

Борба се завршавала на пушкомет од обале, док је у нашим пренераженим очима падао хлад с латених српјанских планина, гасећи сјају прекинутог моста, који се није појављао. Речна матица, по том, заструјала јаче и занесе још неколико мученика, што скочише у воду и, грчећи се на њеним таласима растајаше се с болом и животом.

Топови и пушке умукоше и равнином се разлаше узвика, тупи ударци и помлаза. И артилерија заћу обалу.....

Тога дана по подне ско два сата митраљез ми је осакатио обе ноге. Лежао сам међу рањеним друговима, између неколико теже рањених официра, искрено желећи, да ме захвати једна од тих експлозија и закопа са земљом и песком у сутон.

Мутни погледи закрвављених очију лутали су унаоколо и закивали се за тврде предмете. За тим погледима пузила су разломљени тела змијски се грчећи и бојећи земљу и песак остатком крви из неповезаних и дубоких рана. Око тих предмета, какогод камења или дрвећа, грчеле су се, по том, малаксале руке и стезале то оружје последње одбране, којим ће се живот искупити...,

Из дима добре узвик:

— Спасавајте Заставу!

На триста метара од обале, од свега нашег, српског, ослободилачког, стајала је још несборе на ока, та крпа шареног платна, образ Србије. У тишини сутона блешиле су њене обојене боје, заједно са сјајом њеног умор ћег пука.

На тај узвик појаше се на песку са обале неколико глава. Неколико пара зрелих мишу се

исправи, корачи напред и — устуче! Не испред експлозивних кљукова на песку, већ испред уверења да беше и одмах доцкан. Десно и лево више кукуруза назиремо светли врхови можеви а за њима мађарске шапке.

Застава се још непрестано. Њен је чувар био извесно успешан непријатељским метком, можда и случајним. Непријатељ се журио рећи, али њу као да није примећивао...

— Заставу спасавајте, ви, којима још претекоше ноге. И скачите.... Јашите се.... Наши је то воља, децо моја.... Са мртвим ће телом престати знамење Отаџбине...

То би аманет једног старог капетана, експлозијом врло испрекиван. Његова крупна глава, искрвављених и пенушавих уста, назирала се у диму како се пружа на лакат руке и опет завршава у песку.

Неколико врла пође око моста па натраг прекиде. С места, одакле се до мало час чуо капетанов глас, зачу се крештање:

— За н-ста ву...

Напред више нико не поуми, али их много јурну на воду. Настаде скакање и пљескање по води, који дуваном собом обиља предавање страшно појачане кркље.....

Ја сам био решен да умрем на земљи. Био сам као у буниљу. Још неколико пушчаних врла, с кратким завижљањем, зари се у песак или у речно огледало. Осетих блазак трк, који ме опомену на последњи час. Тамни да затворим очи кад поред мене пројури један наш официр и устави се на извици обале. Он у тренутку збаци блузу, с чијих се еполета засја златна звијезда. Сиништеска! Шта, он? Висок, блед, ко пламен светлих очију. Смаче коњу и поче тело обавијати неким плитном. Напрегох зенице... Трубојка!..

Кад он скочи у воду и ману руком, мени се заврти нешто у мозгу и глава ми паде на песак. Последњу реч захвалности посла Богу и затворих очи...

* * *

Један куршлук у плећи и један нож у ребра примах као дарове од непријатеља. То је било довољно да ми одузме свест за пољуга време. А кад ми се она повратила био сам у неком непријатељском заробљеништву, мучионици, из које сам, као и са обале, пуким случајем живео главу...

Сиђи изиђи да се питње наставе. Тек после три године робовања послужи ме срећа те у њих у списак за размену, и пре два месеца стигох у Солун...

Брало, међу вама сам данас толико срећан, као да сам поново рођен. А опет бих живот дао данас, да сазнам ваше доктора, што спасе наставу пука. А испливао је, убеђен сам, јер, чим је махнуо руком по води, поплаво сам у њему пливача...

Тако завршни своју причу један плав и развијен Руњавчанин некопљаним другова, једног вредног поповића, на клупама испред војничког говорнице.

Из гомилице војника се појави једно свеже и интелигентно лице.

— Не брини, друже, — климну радосно, — знам га ја. То велико лекарско срце носи данас и велики знак Звезде с Мачевима. Велико је то име, друже мој, и ја сам врло срећан што ти га могу рећи. То је унук Хајдук-Вељков, санитетски мајор Др. Живојe Петровић...

28. јула 1918 године.
Војиште.

ВИШИ КУРСЕВИ ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА

Ваши курсеви француског језика приказани француском лицеју почеће на раде од 1. октобра (по старом).

Предавања се састоје из три курса.

Француски језик, практични вежбања француског језика — француска литература.

Часови ће се држати понедељником, уторником и средом од 7 и по до 8 и по часова у вече.

Слушаоцима ће се такође дати сва обавештења о француским вишим школама и универзитетима.

Упис ће почети у француском Лицеју, у Солуну, улици Езоп, од 24. септ. (по ст.)

Школарина износи 10 драхми за један курс и за једно тромесечје.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 269. СРЕДА 26 СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 26. септембра

Српски званичан извештај. — Наше трупе, гонећи потучену 9. аустриску дивизију, ушле су 24. септембра после борбе у Лесковац и Власотинце, задобивши више стотина заробљеника и много разног ратног материјала.

Солун, 26. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — Гоњење аустриских искрцаних трупа у циљу да задрже наше напредовање настављено је са жестином и ванредном брзином. Српска војска, кооперишући са француском коњицом пошто је пробила лесковачки кланац, продрла је јуче у Лесковац, после крвавих бораба, задобивши више од 500 заробљеника. Једна српска дивизија прошла је више од 60 км. за два дана непрекидних бораба. Благодарећи томе напредовању улазак у долину Ниша отворен нам је.

Француске су трупе наставиле с истим полетом да чисте предео северно од Скопља од немачких јединица, које су бегством измакле капитулацији 11. немачке армије. У овоме гоњењу преко непогодног терена заробили смо 100 Немаца и запленили 27 топова, од којих 11 тешких, у току бораба у Феризовићу.

У Албанији и даље напредујемо у правцу Елбасана, потискујући аустриске заштитнице које узалудно покушавају да наше напредовање зауставе.

Рим, 26. септембра

Званичан извештај. — Албански фронт: .....У току дана 23. септембра наше су трупе избиле на Шкумби на делу моста Нове и у пределу Мурићана (југо-западно од Елбасана).

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 26. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — Преко ноћи јака артиљериска активност на извесним местима северно од Сен Кантена. На фронту Сомме, Французи су хватали ко вивца Коње. Ушли су у Ил сир Сомм и заузели Разенкур, на супрот јаким непријатељским противнападима који су пропали.

Званичан извештај од 23 часа. — Северо-источно од Сен Кантена, Французи, у вези са британском војском, напали су јутрос на једном фронту од 10 км.; на супрот огорченом отпору, они су продрли у јаке непријатељске положаје и постигли знатне успехе: Фонтен Итертр, мајур Белкур остали су у рукама Француза. Они су помакли своје линије до ивица јужно и западно од Есињи ле Пти, и освојили Руброа; до сада је заробљено 1500 заробљеника, од којих 50 у мајуру Велкур.

На фронту Сомме, борбе су настављене целога дана. Немци су вршили јаке напоре да одбаце Французе од положаја које су били освојили на северној обали. Многобројни немачки напади на главни део моста Оренакиз и Пон Жикар били су одбијени. Источније, Немци су у више махова покушали да одбаце Француве од Бианкура, али нису успели.

Северно од Арне, француско америчке трупе имале су нових успеха. Потпомогнуте тенковима, оне су одбациле Немце више од 3 км. северно од Сен Пјера на Арни. На десној обали Ене, Французи су освојили плато североисточно од Отри и достигли ивице јужно од Ланкона, задобивши много заробљеника.

Лондон, 26. септембра

Званичан извештај. —Јутрос, између 4.30 час. и 5.10 часова, 3 и 4 армија напале су на једном фронту од 20 миља (око 32 км) између Сен Кантена и Камбреа и напредовале су у дубину око 3 миље (5 км.). Ноћ је била врло бурна у којој је било тешко прикупљање трупа; напад је извршен при јаком пљуску. У току успеха самога напада време је се пролепшавало, помажући развијање операција, које су још од самог почетка биле крунисане успехом. На крајњем десном крилу британског напада, 6. дивизија и трупе једне друге енглеске дивизије, отерале су непријатеља са косе и висова југо-источно и источно од Монтреена, и освојиле заселак Борегар. На десном центру, 30. америчка дивизија у којој су биле трупе из северне Каролине и јужне Тенесе, под командом генерала Лемиса, заузеле су Бранкур после жестоке борбе и даље, ка северо-истоку, освојиле су Премон, завршивши тако једно победоносно напредовање од преко 3 миље (5 км. од прилике). У току овога оне су очистиле од непријатеља известан број мајура и шума.

На њиховом десном крилу, енглеске, шкотске и ирланске трупе, међу којима су биле јединице из 25. и 66. дивизије, постигле су сличне успехе, освојивши село Серен рано у јутру. У центру, галске и енглеске трупе из 38. и 21. дивизије, пробиле су се кроз немачки утврђени систем познат под именом Боревоар —Менијер и освојиле Малинкур и линију ровова западно од Виленкура. Јаки непријатељски делови одупирали су се огорчено, потпомогнути митраљезима у Вилер—Утро. После једне периоде јаких борби, галске трупе су освојиле село.

На левом центру, 37. дивизија и ново-селандске дивизије прешле су преко линије Боревоар—Манијер и напредовале у дубину источно од ове линије.

Ново-селандске трупе освојиле су на јуриш Леден рано у јутру и настављајући напредовање заузеле су Ен. На левом крилу напада, трупе..... 63. дивизије имале су да издрже јаке борбе према Серонвилеру и Њерњи и дуж линије друма Ен—Камбре. У овоме сектору, непријатељ је извршио јаке противнападе служећи се тенковима ради заштите своје пешадије. Пошто је био одбио наше трупе на малу даљину, противнапад је заустављен, пошто су непријатељски тенкови били онеспособљени. Наше су трупе освојиле Серонвилер и Њерњи и настављају своје напредовање. Северно од Скарпе, наше трупе су потпуно заузеле рововски систем познат под именом Френ-Рувроа, почев од Скарпе до позади Опи-а, и ми смо заузели Френле-Монтобан и Невирej. У овим успешним операцијама задобивено је више хиљада заробљеника и много топова.

Напредовање се наставља на целоме фронту....

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 26. септембра

Званичан извештај. — Разорна гађања наших батерија вазно су онтетила непријатељске системе одбране на Будикарији, код Вал-Латарине и у прекопу Гранс. Оне су проузроковале експлозије у више Гапно. Непријатељска артиљерија била је ангажована дуж Пјаве. На висовима Азијаго јединице наше патроле нападнуте од стране јединог већег непријатељског одреда натерали га је у бегство јединим јаким нападом. Друга сукоба патрола биле су повољне по нас. Код Вал-Францена, прошле ноћи наши су извршили у пркос јаком ветру бомбардовали авијатичарске центре и центре за снабдевање непријатеља. У Трентину ..... Жиузер Вената.

АЗИЈСКО ВОЈИШТЕ

Лондон, 26. септембра

Француска дивизија у Сирији ушла је у пристаниште Бејрут 24. септембра у јутру.

ГОВОР БОНАРА ЛО-А

(Нар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — Бонар Ло, говорећи у Лондону приликом отварања кампање о ратној штедњи за круту милијарду фунта стерлинга, рекао је: „Наш је дух толико обузет сјајним догађајима који нам пристижу сваког часа, да ми је веома тешко концентрисати моју пажњу на нарочити циљ који је прикупио овај збор. Али финансиске мере које се морају предузети јесу исто тако важне као и ма који други напор који народ има да изврши у погледу рата. Два су метода да се добије новац: један помоћу великих периодичних зајмова, а други помоћу сталног упосленија. Овај други метод познат је од нешто свога као далеко бољи од првог. Он је успешно у прошлости и сигуран сам да ће успешан све до краја. Учињено је много, али остаје још много да се учини и мени је потребно уписивање које ће несумњиво достизати најмање 25 милиона фунта стерлинга. Није тешко прикупити ту суму. Целокупни фонд који је капитализован у акционарске банке, не може да нас баци мање од једне милијарде и 750 милиона фунта стерлинга.

На крају прва шест месеци финансиске године, трошкови предвиђени у тражењем кредиту били су сама прва пут од почетка рата мањи за сто тридесет милиона фунта стерлинга него што је било буџетом предвиђено."

Прелазећи затим на војну ситуацију, Бонар Ло је рекао: „Прошла недеља је била најсјајнија у целом рату, а једна од најсјајнијих у светској историји. Овде рата је био у пољашњи јула. Тада су Немци били завршили све припреме за велику офанзиву у Шампањи. Фош је тачно познавао њихове планове и у место да концентрише своје трупе према непријатељевим нападним снагама, он је поставио своје резерве према његовом десном боку и отео је иницијативу из непријатељевих руку. Од тога дана па све до сада он је имао непрекидан низ све већих и већих победа. Непријатељ је претрпео удар за ударом. На целој линији нема ни једног јединог напада који није успео.

Од 4. јула британске трупе су ослобониле у Француској 1000 квадратних миља територије, повратиле 150 француских села и задобиле више од 120.000 немачких заробљеника. Фош је ту скоро, разговарајући са енглеским министром војним, нарочито нагласио да колико се диви храбрости и надмоћности британског војника, толико исто цени и вештину британске команде."

Бонар Ло је затим дошао да, пре нема ни меру да говори о раду Савезника Велике Британије, апак не може да пропусти а да не каже неколи о ратним подвизима Белгијанаца. Он је рекао: „Белгијанци су за неколико часова ослобођени целу касу која Пашенделе, где су прошле године били потребни читави месеци британској војсци на својом херојском храброшћу покушала то освојење".

Односно бомбардовања немачких варошу, Бонар Ло је рекао: „Британски народ тешко може да схвати дејство које су учињене на морал немачког народа операције енглеских ваздухопловаца".

О операцијама у Азији рекао је: „Побеци у Палестини довели нам је уништење двеју турских армија и 50.000 заробљеника, као и скоро потпуно уништење још једне турске армије, где смо задобили других 10.000 заробљеника. Ова наша победа престављају за непријатеља губитак најважнијег дела његове војне снаге, којом је још располагао. Догађаји у Палестини доказују да је напад најбоља одбрана. Одбрани Египта биле су потребне ове велике победе".

Говорећи о Бугарској, Бонар Ло је рекао: „Час за Србију је куцнуо; она је поотпала своју ревнив. Конвенција која је данас потписана пропису обуставу непријатељстава између Бугарске и Савезника. У току ових преговора, који су водили хитно, владала је потпуна сагласност између Савезника и Британске Владе. Конвенција нам оставља одрешене руке над бугарским железничким мрежама или, другим речима, над самом Бугарском. Конвенција значи да су на овој страни прекинуте везе између Немачке и Истока и да је њен сан о Немачком Истоку, испрва Дањег Истока, за свагда разорен".

Бонар Ло је говорио затим врло ласкаво о раду Савезника Велике Британије. „Готовост са

којом су Сједињене Државе упутиле своје трупе у рекове француских и британских трупа јесте јединa од највећих ствари у овоме рату.

Француске трупе и француски народ уложили су не само храброст и полет већ и издржљивост који им је омогућили да задобију победу.

Италија држи у пристојности велику аустриску војску,

Улога коју је у овом рату одиграла Британски Царевина била је онако исто велика, као не и већа, као и улога сваког другог народа у овоме рату. Без британске флоте из ње било америчких трупа у Европи. Без британских трупа рат би већ давно био завршен, само не победом Савезника. Савезницима смо позајмили више од једне милијарде и 600 милиона фунти стерлинга, а једна милијарда фунти стерлинга представља нам двогодишњи рад за 10 милиона људи.

Губитци британске војске у току прошле и ове године, у мртвима и рањеним, били су укупно већи од губитака ма које друге савезничке земље.

Нећу рећи да је садашњи час крај рата, али је он почетак краја. Ми ћемо постићи циљеве које смо поставили. Једни од њих је уништење пруског милитаризма, и ми за нас знамо да га можемо постићи. Ми се сада боримо за окршење мира у будућности, а тога неће бити све дотле док Немци не буду тучени, док не буду увиђели да су тучени и док њихов народ не буде свестан да су изгубили за које се он бори у супротности са жељама нас свију."

АУСТРО-НЕМАЧКА ПОНУДА ЗА МИР

— Коментари штампе —

Вашингтон. — Белој Кући је стигла нота Немачке и Аустрије о миру.

Њујорк. — Сва америчка штампа више: Безусловна предаја јесте одговор на предлог Немачке о миру.

„Њујорички Сун" вели: Вилсон је рекао, како треба одговорити Аустрији. Знање и сад да одговори Немачкој. Једини поступак Немачке, у који савезници могу веровати, јесте: безусловна предаја.

„Чикаго Трибуна" пише: Једини је одговор, и то је да увећамо напор против непријатеља.

Париз. — „Тан" истиче јасну разлику између 14 услова Вилсона и предлога принца Макса. Уговори према Русији и Румунији треба прво да буду поништени. Макс међутим хоће да они не буду сметња општем миру. Земље, које су одвојене од Русије, изабраће посланике, али, под немачком контролом!

Захтев о евакуацији Русије и независној Пољској Макс и не помиње, а о Алзас-Лорену мисли, што је мислио и Михаелис. Тиме је потврдио, да не усваја Вилсонове предлоге.

Лондон. — „Манчестер Гвардиан" пише: „У најзавим Председника Вилсона налази се једна тачка коју је исти поновио већ више пута приличо отворено, али коју Макс Баденски налази за сходно да прећуткује. Вилсон је увек говорио да он не може прихватити обавезне уговоре са садашњом немачком владом из тог простог разлога, што се не може веровати њеној речи.

Да ли је се сад нешто догодило што би га принудило да се предомисли?

Кнез Макс у свом говору игра много са фразом да влади, којој је он на челу, веома врло ново и популарно обележје. Али никакво нарочење није што које би опредељено промену обележја немачке владе. Неодређена изјава да од сада „људи који су покупрани народним поверењем суделују у широком смислу" у раду Владе, није ништа друго него израз његове врховне жеље. Конституционалне гаранције нема. Ништа се није предложило у погледу народне контроле над војсковођама, осим у домаћим аферама. Ништа није дато, што би пружило Председнику Вилсону ону гаранцију коју он тражи, или што би Немачку учинило поузданим и сигурним чланом Лиге Народа, коју они сад желе да приме по изјави њеног заступника."

Атина. — Политис је изјавио: На случај да се мира прича Макси дискутује међу Савезницима, непријатељства неће бити обустављена сем у случају, да немачка влада усвоји све гаранције, које Споразум тражи. Ако би се успоставио предлог Вилсона, онда под турским јармом не би више било Грка.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 270. ЧЕТВРТАК 27. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

ЧЕСТИТКЕ ПОВОДОМ СЈАЈНИХ УСПЕХА

ЊЕГОВОМ ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ СРБИЈЕ ПЕТРУ I.

СОЛУН.

У тренутку када бугарски пораз и примирје које је затим дошло осигуравају јуначкој Србији ослобођење њене територије и поправку претрпљених неправди, преносим се у мислима у тешке часове инвазије и Вашег поласка у изгнанство. Обећао сам тада Вашем Величанству у име Владе Републике да никада Француска неће напустити Ваш намучени народ. Војничка сарадња коју смо, извршујући ову обавезу, били пружили Србији у сагласности са нашим Савезницима, установила је између наших народа братство чије ће се благотворно дејство наставити у победничком миру.

Срећан сам што могу овом приликом, коју ми пружају заједнички успеси наших армија, поново поднети Вашем Величанству уверење о моме искреном пријатељству.

РЕЈМОН ПОЕНКАРЕ.

ПОЕНКАРЕУ

Председнику Француске Републике

ПАРИЗ.

Срећан сам што могу у одговору на вашу депешу, којом сте Ми изразили Ваша честитања, да Вам поновим оно велико поверење које смо Мој народ и ја увек имали у држање Владе Републике према нама. Имајући то пуно поверење у Француску и у њене Савезнике, српска војска је могла да настави без прекида борбу у коју је била ангажована после нечувене повреде њеног националног земљишта.

Продирући данас у своју домовину, српска војска и српски народ придружују се Мени да Вам изразе сву своју захвалност за указану потпору, као и сву своју наду да ће Влада Републике наставити и у будуће да гаји према Србији исту ону велику пажњу коју је и до сада гајила према њој.

ПЕТАР.

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 27. септембра

Српски званичан извештај. — По заузећу Лесковца наше трупе, продужујући успешно гоњење непријатеља, достигле су 25. септембра линију Липовица—Косанчић, 15 км. северно од Лесковца. Број заробљеника до сада прелази 3000; заплењено је још 5 топова.

Солун, 27. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — Напредовање српских армија наставља се са пуним успе-

хом. Оне су биле допрле јуче до Љорике, на 15 км. северно од Лесковца, заштићене француском коњицом.

9. аустриска дивизија која је покушавала да успори њихово напредовање у потпуном је нереду. Она је изгубила од 20. септембра више од 3000 заробљеника и 17 топова.

Рим, 27. септембра

Званичан извештај. — Албанија: По подне 23. септембра, пошто је била одбила непријатељске заштитне делове и задобила много заробљеника, једна од наших колона освојила је висове источно од Мурићана.

Сутра дан у 14·30 часова, пошто су биле сломиле нов и јак отпор непријатељских заштитница, наше су трупе ушле у Елбасан.

Напредовање се наставља.

У исто време одбивши у току јаких сукоба противничке трупе које су се биле задржале на висовима северо-западно од Љушње, наше претходнице су наставиле своје напредовање друмом ка Кавају, сукобивши се поново са непријатељем у области Грамши.

Талијански и британски авијатичари успешно су бомбардовали и тукли митраљезима непријатељске трупе и транспорте у покрету на друму Рогозина—Драч.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 27. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи, у области југо-источно од Сен Кантена, Французи су освојили положаје које су Немци бранили са огорчењем између Хирли и Невил Сен Ами и напредовали су северно од ових села.

Жив артиљериски двобој јужно од Оазе и на фронту Сувле. Северно од Арле Немци су пропали у својим новим покушајима да протраму Французима њихове добити ровељер Канал и претрпели су тешке губитке.

Број заробљеника који је задобијен јуче на фронту Арне прелази 600.

Ничега важног на осталом делу фронта.

Званичан извештај од 23 часа. — Наши јаки противнапади, које водимо већ неколико дана уз сарадњу Енглеза, северно и јужно од Сен Кантена, приморали су Немце на опште повлачење у овом пределу. Француске трупе из I. армије наставиле су гоњење немачких заштитница између Соме и Оазе, савлађујући свуда локални отпор и заробивши доста заробљеника источно од железничке пруге код Сен-Кантена. У Катоу, Французи држе шуму Етав и село Ботру. Јужније, Французи су прешли Фон-Сом и допрли до Фонтен Нотр Дам освојивши Марси. На северној обали Оазе, Французи су заузели Мезијер-сир-Оаз, и њихово напредовање износи од прилике 8 км. источно од Сен Кантена. Французи су заробили до сада 8000 заробљеника и запленили топова и много митраљеза.

Северно од Арле, Французи су одбили жестоке немачке противнападе и продрли напред између ка Корби.

У долини Кан, француски напади постигли су повољне резултате; Французи су освојили село Мон-Кретен и село истога имена, Гран Хам, Ланкон. Французи су прешли Кан северо-источно од Мончтеин и освојили у крвавој борби Сеник на северној обали.

Више од 600 заробљеника, топова и митраљеза остало је у њиховим рукама.

Лондон, 27. септембра

Званичан извештај. — Синоћ су остварени нови успеси источно од Секарта и у правцу Бохена и Мареца. Наше су трупе дошле до ивица западно од Валенкура, као и до пута који води од Ла Таржет у Камбре, освојивши Форенвил.

Јучерос од 5.20 часова, напад је настављен на целоме фронту 3. и 4. армије; први извештаји јављају да смо имали брзих успеха.

Мало после поноћи, канадјанске су трупе напале северно од Камбреа. Осво-

јиле су Рамили и обезбедиле пролаз од канала Еско до извица истоименог села.

Наше су трупе ушле у Камбре. Број заробљеника које смо задобили јуче прелази 8000. Запленили смо такође мноштво топова.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈНИШТЕ

Рим, 27. септембра

Званичан извештај. — Наша артиљерија је на целом фронту тукла непријатељске пруге комуникације и житове главне центре својих позади методичним гађањем као и непрекидним концентрираним и жестоким артиљеријским ватром.

У области Граве, јединице наше војске одбиле су непријатељске нападе. Јужно од Коло Капраре, заробљавши 16 заробљеника, на супрот отсечном отпору посаде потпомогнуте врло живом артиљеријском ватром.

У Десо Алто, југо-источно од Рапа ми Венечије (Брента) и на Асоглону, непријатељске патроле биле су одбијене од наших предњих делова остављени неколико заробљеника.

Италијанска и савезничка авијатика била је врло жива; наши борбени апарати напали су јаким непријатељску патролу и сборали један апарат; рушена, бараке, железничке пруге и непријатељске колоне у покрету биле су бомбардоване и тучене митраљезима са мале висине.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон, 24. септембра. — Немачка штампа, коментаришући абдикацију Фердинанда Кобурготског, назива га „другим Константином" и другом жртвом Савезника на Балкану. Она признаје озбиљност ситуације и сломљене неуспех Немачке политике на Ближњем Истоку.

—

Париз, 25. септембра — „Тан" препоручује Споразуму, да буде обзирав према јучерашњој жртви бившег бугарског краља и његовог сина.

—

Берн, 25. септембра. — Телеграми из Букурешта јављају, да се румунски штампа обрадовали бугарском поразу и да је у Румунији расположење за Споразум све јаче.

Лондон, 25. септембра. — „Дејли Мејл" пише: Поморски успех код Дрча представља велику важност у погледу операција које Савезници воде у Азбанији. Сваки успех Савезника у свим земљама приближава их Југославенима и потпомаже Србе у њиховој херојској борби за ослобођење њихове Отаџбине."

—

Лондон, 26. септембра. — Крваваско Ватарско Друштво свечано је отворило своју ратну фонд за помоћ, којом ће се помоћи обновљење банди и избеглица наших Савезника Француза, Белгијанаца и Срба. Фонд је покренуо на топло прајем од стране Председника Владе.

—

Париз, 26. септембра. — После нове офанзиве листови бележе да предстоје најважнији догађаји.

—

Лондон, 26. септембра. — У Црној Гори је почео устанак.

—

Лондон, 26. септембра. — „Дејли Кроникл" јавља, да је Хинденбург тражио хитно примирје. Лудендорф је известио Макса и наређа да је ствар врло очајна.

Солун 27. септембра

„Варошица Дојран сва је у рушевинама; ниједне куће нема. Среска канцеларија морала се привремено евакуисати у Валандову. Грађани дојрански свиом су били укључени из овог среза.

Сва села општине дојранске порушена су. Све грађанство из општине калудјонске отерано је некуд, како се чује у Турску. Сва у дојранском срезу постоје четири општине, а било их је шест. Бугарска војска је при повлачењу порушила све мостове".

(Извештај Министр. Унутр. Дела.)

АУСТРО-УГАРСКА ПОНУДА ЗА МИР

Крф, 24. септембра

Немамо још у рукама званичан текст канцеларског говора о примирју, али изгледа да се предмет не може успоставити и да Немци траже само да избегну неумитну кризу. Канцелар је изјавио

ма је Немачка готова да обустави непријатељства и да иступује са Савезницима о стварању Лиге Народа. Пуномоћници би требало да буду снабдевени потпуним овлашћењем по коме би могли да иступују о стварању федеративне Аустрије, затим о судбини руских пограничних територија, које би саме расположиле својом судбином; затим о аутономији Алзас Лорена, која би се окретала по општем споразуму. Немачки је такође тражила да и Савезници пошаљу своје услове мира. Ако би предлог био одбијен, Немачка хоће да присили своје противнике на закључење мира новим отпором немачког народа и оружином силом. Према јучерашњој депеши из Берлина, која је дошла преко Амстердама, руска влада сматра да је повређен Брест Литовски уговор окупацијом Бакуа од стране Турака. Према бечком дописнику „Франкфуртер Цајтунга", аустриска влада изјавила је у својој ноти да прима све Вилсонове услове.

Пресбуро.

ПУЦА ЗОРА СЛОБОДЕ

— Народи се буде, угњетачи очајавају —

Цирих. — Стампа је у Рајхсрату рекао: „Чешки војници на кап крви нису пристајали просути за централне циље. Већина се бори са Споразумом за човечанство. Аустриски пангерманизам је лаж, а офанзива Немачке за мир пропаће је. Са вама неће да преговара Споразум а ни ми народи Аустрије. Час вашег пораза је ту пре вашег очекивања. Ваше сремске реформе неће нас спасти. Ми смо признати као држава и ми ћемо бити слободни или нас неће бити."

Цирих, — Таса је у Пешти изјавио: „Изјашњење Бугарске нас је одушевило на то да канцелар тражи мир. Вилсону смо јавили, да устајемо у пуним његових 14 тачака. Покушаћемо да кимо народима аутономију. Италија ћемо притиснути обласи, а хоћемо Галицију неће се Пољској."

Цирих. — Спалчић је у Рајхсрату рекао: „Независност или смрт хоће Југословени". Коровић је отишао у Загреб, да прогласи независност Југославије.

Берн. — У Бечу ће Ламаш заменити Хусарек, да би прогласио аутономије народа.

БУГАРСКА КАПИТУЛАЦИЈА

— Коментари енглеске штампе —

(Нар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — „Дејли График" вели: „Услови које су примила бугарска парламентарна решења су потпуној капитулацији, којој би свако обавезао побеђивач најстрожо. Што се тиче питања о коначном одређивању граница и утврђивању интереса које Бугарска дугује Србији и Грчкој, они се могу исправно решити само на конференцији мира."

„Дејли Кроникл" вели: „Бугари су предали оружје онда када су Савезници били на путу завршавања рата. Њихова капитулација одсекла је главну артерију којом је немачки империјализам продирао на Исток".

„Морнинг Пост" каже: „Бугарска пала, немачка победа у Румунији срушила се. Она непрегледна земља може се сада ослободити руског јарма и постати слободна држава. Савезници се могу такође надати да ће успоставити везу са јужном Русијом и ослобођити је немачког јарма. Савезници би требало потпуно да униште сваки траг аустро-немачког утицаја на Балкану. Жеље Србије треба прво узети у обзир приликом коначног решавања Балканског питања".

„Дејли Експрес" вели: „Од сада је турско царство у крајњој опасности. Ако Турска да отпор, она ће учинити да јој се поново мере као коначне казне. Централне Силе сада су изоловане од Истока. Увидеће оне претресити питање о могућој вези са Истоком преко Украјине. Овај пројекат као да им је исписан на песку. На свој начин предвидела је опасност за Индију. Али резултат који нарочито претеже, јесте тај, да Срби улазе победоносно у своју земљу, што ће још јачи учинити да Аустрија заврши са овим војском."

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 271. ПЕТАК 28 СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 28. септембра

Српски званичан извештај. — У пркос јачем отпору непријатељских делова, наше трупе у току 26. септембра после јаче борбе овладале су десном обалом Топлице а на десној обали Мораве подишле планини Селичевици. — Француска коњица дошла је до Бабушнице а наша заузела Житни Поток.

У току борбе заробљено је војника, међу којима један немачки официр, 3 пољска топа и више митраљеза.

Солун, 28. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — Српска војска, после једног енергичног гоњења непријатељских делова тучених 25. септембра у Лесковцу, дошла је јуче у додир са немачким трупама хитно искрцаним у Нишу.

После једне огорчене борбе са обе стране железничке пруге, у области Косане 10 км. јужно од Ниша, Срби су наставили своје напредовање ка северу и дошли до реке Топлице, задобивши нових немачких заробљеника и запленили три топа. У области северно од Скопља, француске трупе ушле су у Приштину, коју је француска коњица далеко прешла у своме неуморном гоњењу непријатељских одреда који беже пред нама.

Сви су ови покрети извршени на супрот ружном времену, где су трупе имале да покажу чврсту вољу и ретку енергију.

У Албанији, Аустријанци су били принуђени да се брзо повлаче под борбом, јако гоњени од лаких француско-српских делова.

Гонећи непријатељске заштитнице у правцу Елбасана, ушли смо у ову варош 25. септембра, издржавши 23. и 24. септембра јаке борбе са противничким заштитницама, у којима смо задобили неколико стотина заробљеника.

Западно од Дебра и у правцу Призрена, наше се напредовање наставља и ми гонимо без престанка непријатељске одреде који су се одметнули у планину да би избегли предају.

Данас смо тек у могућности да тачно оценимо резултате одлучне победе коју су савезничке војске однеле на Истоку.

За мање од 15 дана, благодарећи маневарским особинама команде, вештини штабова, издржљивости и храбрости трупа, које никаква препрека није заустављала у неуморном гоњењу, савезничке војске су избациле из строја бугарску војску, чији је један главни део, подразумевајући готово целину 11. немачке армије, био опкољен у кичевском и тетовском кланцима.

Оне су укупно заробиле око 90.000 ратних заробљеника, од којих 1600 официра међу којима 5 генерала; задобиле су више од 800 топова свију калибара, стотинама машинских пушака, хиљадама митраљеза и неизмеран ратни материјал који је немогуће пребројати, подразумевајући између осталога железнички материјал нормалнога колосека,

преко 1000 вагона и 200 локомотива дековилских.

У овим збировима, које смо горе поменули, наравно да нису урачунати персонал и ратни материјал бугарских дивизија које су разоружане сходно одредбама конвенције од 17. септембра. Овај је материјал остављен у депоима на тачкама које је одредио главни командант савезничких војсака; људство, после обезоружања упућено је у Бугарску.

Рим, 28. септембра

Званичан извештај. — Албански фронт: Сукоби патрола дуж доње Шкумбе.

Авијатичке ескадриле успешно су бомбардовале један велики противнички логор источно од Драча.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 28. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — Није могао бити примљен.

Званичан извештај од 23 часа. — Источно од Сен Кантена, одржавајући тесну везу, наше трупе настављају с гоњење непријатеља, чије заштитнице дају слабији отпор. Напредовали смо 6 км. на извесним тачкама и помакли наше линије источно од Себонкура, до висина Бернонвила, источно од Монтбрен ви Аруа и Бернон. Заузели смо много села међу којима Фајоел, Невилет, Ренч, Шатањон сир Ога и Тенел. Јужно од Ога заузели смо Серве и заробили заробљенике.

Између Клете и Ена пратећи извршен од стране наших трупа и италијанских јединица које сукобљују у тесној вези с једне и с друге стране Шемен де Дам, принудио је Немце на повлачење с ову страну канала Ога.

У току дана, на супрот јакој митраљеској ватри, ми смо освојили Бом и Шеви де Вернај, Куртон, као и Бург и Комен; у исто време наше јединице, пробивши Еву источно од Еп одбациле су непријатеља у правцу севера и освојиле Парњан и Борђе. Источније, извршили смо јак напад северно од Бери о Баке, заузевши терене и заробљенике. У Шампањи, непријатељ исцрпљен у тешким борбама које су се развијале непрекидно од 13. септембра на фронту 4. армије почео се повлачити под борбом у правцу Еле. Наша пешадија, гонећи непријатељске заштитнице које су покушавале да успоре наше напредовање, прешла је село Лиро, Монтеа, Шалеранж и дошла до висина Мон Сен Мартен и Сен Морел.

Мало је недостајало, прешли смо Еву код Ферме која је у нашим рукама.

Заузели смо стратешку Гранпр, где смо заробили много заробљеника.

Амерички званичан извештај. — Наше су трупе настављале напредовање на супрот очајничким противнападима непријатељевим. Висови источно од Сиври били су очишћени од непријатељских трупа и остали су у нашим рукама.

На левој обали Мезе, коте Дам Мари освојена је на јуриш после љуте борбе.

Источније, непријатељ је одбачен од шуме Аргонске и наше су трупе допрле до линије Сомеранс—Марк—Шеврије—Грампр. Међу заробљеницима које смо задобили данас и чији број прелази 1000, налази се један ђенерал и два батаљонска штаба у целости.

Лондон, 27. септембра

Званичан извештај. — Доцнији извештај. Јуче смо задали непријатељу тежак пораз између Сен Кантена и Камбреа, задобивши више од 10.000 заробљеника и 100—200 топова. Било је ангажовано од стране Немаца ништа мање од 23 дивизије на овоме фронту, које су јако страдале. Резултат ове акције јесте тај што су наше трупе могле да напредују данас на целоме фронту између Соме и Сансе, и што су брзо напредовале ка истоку, заробивши одреде непријатељевих заштитница, усамљене батерије и митраљеске заклоне. Много становника који су остали по селима које смо ми освојили дочекали су наше трупе одушевљено.

Цела варош Камбре је у нашим рукама.

Канадиске трупе на 1. армије ушле су у

варом са севера рано у јутро, док су сат касније британске трупе 5. армије ушле са југа.

Од 8. августа 1., 3., и 4. британски дивизија пресле су комплетиран систем дубоких одбрамбених зона, састављен од више низинских утврђених појасева, и целу Хинденбургову линију на фронту од 36 миља (око 60 км.), од Сен Квентена до Аласа. Ушавши, у овом сектору, у дубину од 30—40 миља (50—60 км) наше трупе оперишу сада много даље и источно од Хинденбургових одбрамбених линија.

У току ових операција и од горе поменутог дана, ми смо нанели тешких губитака непријатељу у мртвима и рањенима и заробили смо му више од 110.000 заробљеника; запленили смо 1200 топова.

Ово славно војничко дело било је извршено од стране енглеских трупа које су већ биле изржале у пролеће први и најстрашнији напет главних непријатељских снага.

Једино изнржљивост и свесност наших трупа омогућиле су им да пређу у офанзиву са тако сјајним резултатима. Њиховим херојским подвизима у одбрани и у нападу нашим војницима, који су пошли на смрт краљева британског царства, показали су се као војници правог рода.

Напредовање је настављено и, данас по подне, постигли смо до главне линије Бохен—Бисиљ—Кокра—Кириљер.

Лондон, 28. септембра

Званичан извештај. — Наше су трупе наставиле јуче своје напредовање на супрот јаком непријатељском отпору, и рано у ноћ наши предњи делови учврстили су се на путу Камбре—Ле Като, мање од 2 миље (3 км.) од Ле Като. Борба се води јужно од великога друма с једне и с друге стране од Кокреа као и источно од Камбреа, где смо напредовали.

У сектору између Скарпе и Лиса, наше су патроле наставиле напредовање и стоје у додиру са непријатељем источно од главне линије Витри ка Артоа, Изел ка Екерлен Рувроа. Освојили смо Саломи и Новјел,

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈНИШТВО

Рим, 28. септембра

Званичан извештај. — На супрот атмосферским неповољама, наша артиљерија је извршила снажне акције на многим тачкама фронта, поремећивши непријатељске одбрамбене радове и уништивши бараке. У..... Тониле, после тешкога марша по снегу, један одред наших трупа извојевао је јаку непријатељску предстражу, уништио је и вратио се у своје линије са неколико заробљеника, са оружјем и материјалом.

Други извиђачки одреди имали су живе сукобе..... при ћиу Ваи Чијезе и у долини Легарина. Јака јака непријатељска патрола натерана је у бегство у Вал Арси после кратке борбе.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон, 26. септембра. — Немци напуштају Цариград и све прелазе преко Константиновића.

—

Лондон, 26, септембра. — Немци повлаче трупе из Финске на западни фронт. До сада је отишло 40.000. У Финској је остало свега 20.000 немачких војника.

—

Лондон, 26. септембра. — „Морнинг Пост" јавља, да је турска готова да буде искључена из рата. Цариградска штампа је почела да пише о потреби изласка Турске из савеза централних сила.

—

Берн, 26. септембра. — У Пешти је граф Каролји почео велику кампању за федерацију Мађарске са балканским државама.

—

Париз, 26. септембра. — „Пти Паризјен" јавља, да је гувернер Белгије наредио повратање наређе, да се исели из Немачку све архиве и покретности које се налазе у Белгији.

ВИЛСОНОВ ОДГОВОР НА НЕМАЧКУ НОТУ

Вашингтон. — Лансинг је предао швајцарском посланику следећи одговор на немачку ноту: „Част ми је да вам у име Председника Вилсона потврдим пријем ноте од 6. октобра (по новом), која садржи саопштење немачке владе Пред-

седнику, и опуномоћен сам од Председника да вас умолим, да предате следећи одговор канцелару немачке царевине. „Пре него што одговори на захтев царске немачке владе и да би тај одговор био искрен, како то и захтевају велики интереси које он садржи, Председник Сједињених Америчких Држава сматра за потребно, да добије тачан смисао ноте канцелара немачке царевине. Канцелар царевине мисли, да немачка царска влада прима услове изложене од Председника у својој посланици Конгресу Сједињених Америчких Држава 5. септембра (по новом) и у следећим посланицама, и да ће циљ улажења у дискусију бити једино споразумевање о практичним појединостима њихове примене. Председник Сједињених Америчких Држава сматра за своју дужност да изјави односно предлога за примирје, да он нема овлашћење да предлаже примирје савезничким владама, све док се војске централних сила налазе на земљишту Савезника. Потребна искреност у свакој дискусији зависиће очевидно од пристанка централних сила да одмах повуку своје трупе са свију заузетих територија. Председник има овлашћење да пита немачког канцелара, да ли он говори само за владе, које су до сада водиле рат. Он сматра да је одговор на ово питање од изванредне важности."

МОЛЕБСТВИЈЕ У ЛОНДОНУ

Лондон, 22. септембра. — Јутрос је српско свештенство у Лондону одслужило свету литургију у грчкој цркви Бајсватер, са благодарењем за победе српске и савезничке војске. То је у исто време био и спомен шестогодишњице српских ратова за слободу. Извршен је и помен храбрим борцима који су пали на ножу части. Службу на старо руском језику одслужио је отац Јанић, уз сукеловање оца Илића и једног руског ђакона. Др. Николај Велимировић изговорио је кратку беседу. Службе је присуствовао хор српских богослова из Оксфорда. Били су присутни г. Јовановић, посланик Србије са госпођом, пуковник Арнон, посланик Румуније, пуковник Остојић и Дикинсон Берн. Известан број српских и енглеских рањених војника у униформи присуствовали су такође овом богослужењу.

КОНФЕРЕНЦИЈА Д-РА СЕТОНА ВАТСОНА

Лондон. — Доктор Сетон Ватсон, који је добро познат својим списима о балканским стварима, држао је синоћ у Кингс Колежу једну конференцију поводом капитулације Бугарске и рекао: „Срби су учинили оно што се мислило да је немогуће и извршили једни од највећих ратних подвига (пљескање). Догађаји за прошлих 15 дана потпуно су оправдали солунску експедицију. У току је да се поново створи фронт на Дунаву. Енглески војници одиграли су извршитељну улогу у солунској експедицији, и жестоке борбе које су имали Грци и Енглези око Дојранског језера биле су један од главних узрока који је омогућио Србима да извршне страховит фронтални напад и ка отворе срце Бугарске. Сном Бугарске не престаје сепаратан мир већ војничку конвенцију. Бугарска није постала и не може постати наш савезник, мада би јој се, може бити, у извесним околностима могло допустити да учествује у неким преговорима. Немогуће нам је појмити да један од највећих непријатеља међу нашим непријатељима буде у Великом Савезу који, нимало се, нема да преобрази свет. Сва уређења на Балкану морају бити етничка као и географска. У овоме питању не може бити никакве одредбе, докле год аустро угарски проблеми не буду решени и Југословенима признати као народности.

Што се тиче војничке ситуације, главно је да нам се отвара нов фронт против Аустрије, и ми имамо могућности да ударимо на најслабију тачку и не на највеће утврђење Централних Сила. Аустро угарска гради распарчавању. Данас, после другог преврата, имамо могућности да помогнемо наше пријатеље у Аустрији. На јужноме фронту ближи се крај. Нама је међутим потребно да немо до краја и да не остављамо све ове хетаље у пола свршене.

Бр. 272 СУБОТА 29. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЧЕСТИТКЕ ПОВОДОМ СЈАЈНИХ УСПЕХА

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ
НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА СРБИЈЕ

Чувши велику вест са Истока, хитам да поздравим Ваше Краљевско Височанство у име португалског народа за славан удео који је храбра српска војска узела у сјајној победи савезничкој у Маћедонији.

СИДОНО
Председник Португалске Републике.

ПРЕДСЕДНИКУ ПОРТОУГАЛ КЕ
РЕПУБЛИКЕ

Веома Ми је мио поздрав португалског народа, који сте Ми испоручили, и молим Вас да примите, уз Моју благодарност, уверење о Мојим симпатијама за Вас и за Португалску Републику.

АЛЕКСАНДАР

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ
НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА СРБИЈЕ

Дивне победе јуначких српских трупа испуниле су грађанство вароши Лондона дивљењем и поносом. Част ми је поднети Вашем Краљевском Височанству њихова најсрдачнија честитања и добре жеље за будуће победе које ће ослободити Србију од гвозденог притиска освајача.

ЛОРД-МЕР

ЛОРД МЕРУ
ЛОНДОН

Веома дирнут честитком, коју сте Ми послали у име лондонског грађанства, Ја Вас молим да му будете тумач све захвалности Моје и Мога народа на великом интересовању које је увек имало за нашу Отаџбину.

АЛЕКСАНДАР

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 29. септембра

Српски званичан извештај. — 27. септембра наше трупе заузеле су под борбом целу Селичевицу и допрле до Горице.

На левој обали Мораве, после јаке и упорне борбе са непријатељем на десној обали Топлице, где су Немци вршили и противнападе, успели смо да непријатеља највећим делом претерамо на леву обалу.

Наша коњица напредовала је у правцу Куршумлије и Прокупља.

Имамо заробљеника из трију нових немачких дивизија; запленили смо 4 хаубице од 15 см. и 2 пољска топа.

Солун, 29. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — На целоме фронту ничега важног.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 29. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи, француске трупе окршале су везу си непријатељем чије повлачење на неким тачкама.....

Северно од Еле, Французи су заузели..... с ону страну..... и Мулен (?).

Италијанске јединице допрле су, јужно од Куртекона, Шемен де Дам, који држе Французи ..... од Сеје на-Лаон.

У Шампањи, Французи..... од севрдје о баше Суипе између Сент Етјена и..... Буд-сир Суип, као и у Вармеривилу.

Источније, гоњени непријатељи у повлачењу, француске пешадије је заузела Семид и Мон Сен Мартен.

Званичан извештај од 23 часа. — Пред непрекидно обнављаним нападима француских трупа, Немци су били принуђени да напусте, на широкоме фронту од 60 км. од прилике, све положаје које су држали од неколико дана око Суипе и Арне. Предвођена коњицом која је гонила немачке заштитнице, француска пешадија, савладавши отпор митраљеза који су имали да успоре њено напредовање, остварила је напредовање којена неким тачкама достиже 10 км. у дубину, задобивши заробљеника и материјала.

Французи су прешли Суипу и освојили Бертикур, Омонвикур ле-Прен, Базинкур, Ит сир-Суип и Сент Етјен сир-Суип. Цео предњи положај немачки северно од Суипе напиша се у њиховим рукама. Они су прешли на ону страну шуме Гранжнаж и напредују по шумовитом прекопу западно од Менил Л банов, у правцу Ретурне коју су достигли између Худикура и Сол Сен Реми.

Источније, Французи су заузели села Осонс, Бивил, Корој, Манол, Конпрев, Сен Морел и Савиљи сир Ен.

Настављајући своје напредовање, они су допрли до висина Биљикура, Вил сир Ретурне, Мон Сен Реми и Сент Мари, на 3 км. југо западно од Бузанјера.

Код Шемен де Дама, америчке трупе, у вези са Французима, наставиле су сјајно своје напредовање на супрот отпору на који су наишле. Освојиле су Вилерес и Тровјон, Куртекон и Серни на Лаонов. Французи су са своје стране заузели Киси и Жени, Жимињи, шуму Песи и допрли до Шемен де Дама у правцу Еле.

Многи пожари, које су изазвали Немци, примећени су у селима долином Оазе и у области Гуизе, потврђујући тиме своју систематску намеру да све поруше пре повлачења.

Лондон, 28. септембра

Доцнији званичан извештај. — Јутрос у зору наше напредовање је настављено на целом борбеном фронту. Постигнути су на свима тачкама брзи успеси на супрот напорима непријатељских заштитница да задрже наше напредовање.

Наше се трупе примичу великим шумама источно од Босна и ушле су у Во ан-Вија; северно од ових места допрле смо до главне линије Сеје, од Сен Суплеа до висина код Селема; освојили смо Ле Като.

Западно од Солема, освојили смо Авен, Рије и Тин Сен Мартен.

Западно од висина Еско освојили смо Тин.

У широким заузетим и селима нашли смо велики број грађана, од којих 2500 у широм Кокри.

Југо источно од Ланса наше су трупе остварише нове успехе и освојиле Рувроа.

Лондон, 29. септембра

Званичан извештај. — У току прошле вечери, америчке трупе су потпуно освојиле Во—Андиљи и Сент Супле.

Британске трупе су прешле Сел северно од Ле Като, у чијим се северним деловима још води борба.

Западно од Солема, допрли смо до висина Сен Васта и Сент Оберa.

Северно од Камбреа, заробили смо заробљенике у селу Хам-Лангле.

Преко ноћи су остварени нови успеси северно од Скарпе, у правцу Сапомине, затим јуж северне обале канала От Дел, источно од Ланса.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 29. септембра

Званичан извештај. — На платоу Азијаго, рано изјутра, наши окрети, као и енглески и француски окрети, извршили су јаке препаде продревши дубоко у непријатељске ровове код Канове, Аве, Сиземоле, десно од колове Френцела, код Сасо Росо и при излазу на колове Бренте. Непријатељ, повративши се од изненађења, отворио је јаку артиларијску ватру и бацио у напад своје резерве, али није успео да спречи развијање и успех наших акција, у току којих је претрпео тешких губитака.

До сада је пребројано више од 400 заробљеника, од којих један командант батаљона и 7 других официра.

Заробили смо такође многобројан материјал. На осталом делу фронта јака узајамна артиљеријска ватра од стране наше артиљерије.

Противничке батерије биле су неприкосновено активније дуж Пјаве и од Монтелло до Мора.

БУГАРСКА КАПИТУЛАЦИЈА

— Коментари енглеске штампе —

(Нар. извештај Р. Пресбироа)

„Дели Њус" вели: „Систем Средње Европе (Мителеуропе) је у развалинама. Удео Фердинанда у капитулацији Бугарске још није јасан, али има места вероватноћи да је он био главни саучесник, као што није без значаја скоропашно долазак краљева баварских у Софију. Лозинка малих краљева сада је: спасавати се ко може. Мислимо да је се мудро поступило што у услове са Бугарском нису унели политички обзири. Ово баца Турску у велику муку и можемо сматрати да је Турска на овај начин у ствари ван рата. Са поузданјем се предвиђа, да ће се Румунија појавити на ратној позорници, ни макар то било и у својству планинско-четничког ратовања; не може се никада посумњати да Аустрија није знала за бугарске намере."

„Дели Мејл" каже: „Генерал Франше д'Епере може сада, ако нађена за сходно, окренути своју моћну војску против Цариграда и Дарданела и отворити флоти савезничког пролаз. Ако Турска не закључи неодложно мир, ништа је неће моћи сачувати од пропасти. Други резултат је формирање дунавског фронта који ће за Савезнике сачињавати други нападни фронт против Аустрије која се нашла у тешком положају и сад узима војску са западног фронта. Ако ова смањи своју војску на талијанском фронту, ђенерал Дијаз и његове сјајне трупе уличиће згодан моменат.. Један резултат биће уништај утицаја немачког у Угарској и на Кавказу. Исти удараи, који доноси крај свакој могућности немачког господарења на Истоку, даће великој нади да ће се Русија помоћи и да ће се подвргнути брзој и засужњеној власти немачки агенти који учињене да се потсмевају пролије нешки крв по улицама руских вароши."

„Таjмс" вели: „Јасно и несумњиво предосећамо да је позвољења непријатељска конфедерација већ на нашим својим срозавања. Лични интереси који су везивали њене чланове поништени су. Узроци који су навели Бугарску да ступи на бербених редова такође више и за остале чиње је стање још озбиљније. Решење питања о границама регулисаће се као и остала питања о границама. Друга питања политичке природе неће се уносити у војну конвенцију, али вероватно је да ће за сада бугарске границе на северу и западу остати оне исте из 1913. године. Немачка чак верује да је „ратовање на два фронта" чега се њени стратеги понајвише плаше, претворено у ствари у ратовање на три фронта, ако се узме да је талијански фронт засебан од белгијског и француског фронта. Босна и Херцеговина је загрожена и да би је одбранили или заузели на какво оружје, она ће покушати да се брани у Србији. Аустро-Угарска ће ослабити своје снаге на Пјави и Алпима. Али најосетљивија удараи, који је претрпела светска политика Немачке, јесте тај што је животна артерија свију жеља немачких „од Берлина до Багдад и даље" пресечена." „Таjмс" закључује: „Треба да настављамо све дотле док Немачка не потражи да Јој мир дикгирамо са толико повољења колико и Бугарска и са свима успесима које је Бугарска прикала."

Листови у општи подвлаче чињеницу да Савезници не мисле да се мешају у унутрашње послове Бугарске.

ПОДЛИСТАК

ЈОВА С КОСОВА:

У ОСЛОБОЂЕНОЈ НАШОЈ ВАРОШИ

Ковадар, 10. септембра 1918. год.

О чему да пишем? Нема пера да мисталом напише оно што је српска и француска војска краљу исписала!

Не могу да се приберем. Не могу све да схватим и разумем. Све се догађало тако брзо и преко сваког очекивања!

Да ли да почнем из почетка? — Не! — Тога се не могу подухватити. Сада немам времена. Немам ни стрпљења. Збуњен сам и узбуђен, а и преморен после непрекидног путовања, од пет дана, крвавим разбојиштем, кроз планину, напуштеним села на трагове непријатељског пораза и наше победе и гледајући оно што нисам мислио видети, и видећи оно што нисам могао замислити.

После пута од четири часа, ноћу, по месечини, јуче рано стигох са неколико мојих сапутника из једне коморе, на разбојиште, које се налази ни годо и каменитој коси која се спушта, готово, испред саме вароши Ковадара, и која налази из оних стрмених и вратоломних чворова и спиетова планинских масива који чине онај огромни зид од Вардара до Соколи, који нам дне гоњење сметање да уђемо у своју Отаџбину.

Чим ступасмо на разбојиште, дође смена блеском месецу, томе нашем небеском сапутнику који нам осветљаваше путе кроз планину. Тамо далеко иза Вардара указа се крвава сунца и отреја разбојиште, обасја, осветли и покаи место где је непријатељ учинио последњи очајнички напор и дао последњи отпор да би спречио улазак наших трупа у Ковадар.

Отпор је био силан али је напет био сидњи. Страшан је био усов који се био опучио и закуктио са врхова високих планина и ништа га није могло зауставити!

Ишмо. Застајкујемо. Гледамо и разгледамо. С обе стране пута многобројни шанчићи наши и непријатељски, поцигнути на брзу руку, од камења; бугарски дешеви, дешиве погинулих коња и волова, растурена пушчана и топовска муниција, митраљези, пушке, разни и разни спреми.

И овде, као и свуда путем, јасни и очигледни трагови страшног непријатељског слома после нашег силног продора, пролома, гоњења и потера.

Биће смо чули, те смо унапред и знали да ћемо овде, крај пута, наћи на извесност запуштених топова које је, после борбе, у величанственом налету, заробила наша коњица помагана од наше пешадије.

Мало даље од пута, у једном камењару, чујемо неки пригушени и очајнички глас и вапај. Упутисмо се тамо. — Имамо шта видети. — Пред нама лежи рањени бугарски војник. Бож. Страшан. Права авет. Ови упале. Око очију тамни колутови. Беочаче крвави. Поглед страшан. Лице мркожуто као земља на којој рањеник лежи. Усне пене и испуцале.

Покушава да подигне главу окупирући се рукама о земљу. По мрским дина, извијању врата, окретању главе, грчењу и шкрипи зуба — види се да има ужасне болове.

Видесмо да му је страшно разјарскана једна нога. Крв се осушила и скорела. Крош искапано тако ногавице од чакшира штрчи бели кост од сломљене цевањице и назире се црно и мокро месо страшне раве пуне упљувака.

Он се је, ноћу, трпећи најстрашније болове, извукао из потока пуцња и довукао близу пута.

Тражи и преклиње да му немо воде. Пита да ли ће га наши однети у завојиште. Дајемо му воду. Уверавамо га и убеђујемо да ће са њим бити поступљено као и са нашим рањеником.

Остављамо га и продужујемо пут. Ко зна да ли ће они који одмах за нама наићу, наићи на рањеног бугарског војника или на леш.

Ја бејах убеђен да ће бити овај други случај.

Тамам смо били поишли и на једног камењара наиђе на пут бугарски војник без оружја. Позвран нас по војнички и најави да се предаје. Он најави да је после борбе остао у једном потоку. Ту се крио две ноћи и један дан. Можда би се још крио да није био огладнео и ожеднео.

Повеконемо разговарање. И тако се деси и та случајност да команде и ратни дописници имају разговарање.

— Наставиће се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вин. М. Анђелковић.

Бр. 273. НЕДЕЉА 30. СЕПТЕМБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ — УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЧЕСТИТКЕ ПОВОДОМ СЈАЈНИХ УСПЕХА

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА СРБИЈЕ

По потпуном слому једног од наших непријатеља, желим да упутим Вашем Височанству моја најсрдачнија и најтоплија честитања, као и велику радост коју осећам кад видим, после дугог искушења српске нације, да Ваше херојске трупе улазе победоносно у ослобођену отаџбину. Увучен против своје воље, после неправичне повреде своје земље, у једну борбу која је само прекалила његову душу, народ, чија је судбина Вама поверена, показао се достојан наших моћних и племенитих савезника поред којих се тако храбро борио, ослобађајући своје огњиште и држећи веома високо своју част. Нарочито се сматрам срећан што су грчке трупе имале задовољство да се боре под командом сјајног француског војника на српском земљишту и на тај начин искупиле издајство једног вероломног режима и потврдиле братску солидарност која ће везивати Грке и Србе у будућем миру који нам наглашава бугарска капитулација.

ВЕНИЗЕЛОС

ЊЕГОВОЈ ЕКСЦЕЛЕНЦИЈИ ГОСПОДИНУ ВЕНИЦЕЛОСУ, МИНИСТРУ ПРЕДСЕДНИКУ

Од срца Вам благодарим, драги Председниче, на честиткама које сте ми послали после бугарске капитулације која завршава серију зверстава извршених на нашим земљиштима од стране тога несавесног непријатеља. У рату, који му је наметнут, српски је народ храбро бранио своју слободу и своју част. Одричући се од почетка туђих земљишта он је само изјавио да мисли овога пута дефинитивно осигурати своју независност и своје народно уједињење, што му једино може гарантовати миран развитак на који сматра да има право као и остали народи. Такође сам срећан да видим да се, благодарећи братској кооперацији храбрих грчких трупа, поново васпоставља солидарност наших двају народа, који ће, помогнути од стране наших моћних Савезника, надам се, ускоро остварити њихове националне ревандикације и да ће се мир који су часно заслужили васпоставити у њиховим земљама.

АЛЕКСАНДАР

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 30. септембра

Српски званичан извештај. — После јаче борбе ушле су наше трупе 29. септембра у НИШ и избиле на положаје северно од њега. Даље на запад овладали смо линијом: Мрамор—Прокупље.

Француска коњица заузела је Белу Паланку.

Солун, 30. септембра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — Настављајући гоње-

ње аустро-немачких делова који су били упућени у највећој хитњи да спрече пут, српске трупе су освојиле 27. септембра у вече после упорних борби висове јужно од Ниша.

Задобивено је заробљеника, као и 4 хаубице од 150 и 2 пољска топа.

Француске трупе заузеле су Призрен. На осталом делу фронта ничег особитог.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 30. септембра

Званичан извештај од 15 часова. — Јутрос, француске трупе ушле су у Вузијер. Оне су наставиле своје напредовање дуж целога фронта у Шампањи.

Француји држе главну линију Ретурне, и друм од Повра ка Вузијеру.

Званичан извештај од 23 часа. — Борба, започета у Шампањи 13. септембра завршила се после 17 дана потпуним поразом Немаца. 4. армија потпуно је ослободила кључ Ене освојивши до данас 36 места где је више хиљада грађана ослобођено од јарма који су носили од 1914. године. Целокупан број заробљеника задобивен од ове једне армије, од почетка офанзиве у Шампањи, износи 21.567 војника од којих 499 официра; она је сем тога запленила преко 600 топова, 3500 митраљеза и 200 бацача мина; затим неколико стотина вагона и велику количину муниције и материјала.

Лево од 4. армије, 5. француска армија неуморно је наставила гоњење непријатеља у повлачењу, прешла је Ретурну и напредовала још десетак километара. Француји држе Вјеле—Асфел, Асфел—Ла Вил, као и висове јужно од Бјанзи.

Француји су прешли Ену на југу код Гивикура и код Нев Шатеља, и напредовали ка Мон Пруве.

Између Ене и Оазе, напредовање француских трупа изазвало је Немце на ново повлачење. Гоњени у стопу противничке заштитнице, Француји су дошли до Клете прешавши је северно од Гри ше.

Западније, француски извиђачке пороји Шаван-Лез Етуел на 3 км. од Лизона и порез Буртањона; Фоконкуру, источно од Премонтра, источно од Сен Гобена, западно од Бертеникура и Доајона.

Амерички званичан извештај. — Источно од Мезе, упорне борбе у шуми Ле Кифр (?). .... ок реке.

Наше су трупе достигле свој објекат.

Укупан број заробљеника на овоме сектору од 13. септембра достиже 17.659.

Лондон, 30. септембра

Званичан извештај. — Данас су вођене доста не борбе дуж линије Седе, између Ле Като и Солеми. Северо-западно од Солеме напредовање је настављено у току дана ка долини Седе, непријатељске заштитнице одбачене су од села Сен Вест Сент Обер Вилер ан Кошн и Анен ле Сек; сем тога, неке су трупе очистиле од непријатеља шумовиту обалу канала Сиксе, између Аргиса и Корбема. Ова два села су у нашим рукама; оне се приближавају линији западно од Дуе-а.

У сектору источно Лансн, заузели смо Монтањи, Ари и Анеј. На целом овом фронту вођене су жестоке покидане борбе у којима је непријатељ претрпео тешких губитака. Задобили смо заробљеника.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 30. септембра

Званичан извештај. — На платоу Азијаго артиљеријска борба као и наши препади очувани су у току целог јучерашњег дана између јачег. Наше су батерије извршиле затворене концентрације на главне тачке непријатељских положаја.

Пре ушћа Асе и Желфака, један од наших пешадијских одреда упао је у непријатељске ровове на Чима Трепези наневши му тешке губитке у јакој борби бомбама, заробивши том приликом заробљеника.

Укупан број заробљеника у току јучерашњег дана на платоу Азијаго износи 491 од којих 10 официра. Заплењено је такође и митраљеза.

На осталом делу фронта обичне борбе.

На појединим Атлантском, непријатељске трупе су биле окружене од стране наших предњих делова.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон, 28. септембра. — Савезничке Владе су одлучиле да званично признају Арапе, који се боре у Палестини и Сирији, као савезнике. Ово се сматра као први корак на отварању једне независне државе. Арапи су врсте томе двадесет седми члан у њином колу.

—

Лондон, 28. септембра. — Бечке и пештанске новине тумаче промену у цариградском министарству као припрему за бугарство. Држећи да би Турски пристанак на отварање Дарданела у знак својих поштених намера.

—

Софија, 28. септембра. — Социјалисти захтевају хапшење Радославова и његових министара и извођење пред суд да одговарају за сву несрећу коју су навукли на Бугарску као и за проневерење државног новца. Социјалисти такође захтевају измену Устава у погледу слободе штампе.

ПОВОДОМ ВИЛСОНОВА ОДГОВОРА

Париз. — Француска комисија за спољне послове, под председништвом г. Франклина Бујона, једногласно је примила одлуку да се одговори г. Лансингу одобри. Уједно изражавају своју жељу у име Француске, да Влада неће примати никаквог примирја које неби осигурало задовољење и гаранције који се дугују успешним савезничким војскама. — Радикални Социјалисти су једногласно примили резолуцију којом одобравају у целости одговор Председника Вилсона. Ова резолуција вели између осталог: „Чланови ове групе (Радикални Социјалисти) поново свечано изјављују да они желе да се рат енергично продужи, и да се са прекидом непријатељ не прими услове Савезника. Армије Републике, као и армије Савезника, на тај начин ће убрзо бити у стању да наметну непријатељима и противницима Холенцолерна услове коначну победу демократским слободним народа".

ЕНГЛЕСКА ШТАМПА О НОТИ КАНЦЕЛАРА МАКСА БАДЕНСКОГ

(Нар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — Лондонска штампа једногласно и неуморно одбија понуду мира коју је учинио канцелар и која је, по њеном мишљењу, написана са циљем о скором поразу Немачке. Изјављена мишљења моле знати по којој она тврди да је Немачка демократизована, чињеће примедбу о томе да је кајзер у својој прокламацији војсци опет истицао своје ауторитет и изјављује да само безусловна капитулација Немачке и кажњавање потпамских проузроковача рата могу бити основа за закључење мира, и једини од услова за ово могу бити обнављање Србије.

„Дели Мел" каже: „Порез повређања покрајине изазване и вођене свију оштета проузрокованих, у чему се слажу и друга листови, тражи се такође, да Немачка буде пређата суду Савезника као и велики починиоци овога рата, рачунајући кајзера и још других пет стотина, као и то да Немачкој не треба вратити њене колоније ни под којим околностима."

ПРЕД КРАХОМ У НЕМАЧКОЈ

Цирих. — Немачке берзе преживљују најозбиљнију кризу. Индустријске вредности су претрпеле тако изненадно пад, да су велике банке мораће да се умешају да би спасле курс. Оне су успеле нарочито у томе. Али 27. септембра је поново почело падање. „Франкфурт Пост" пише, да је ових дана било већа паника, него сутра дан по објави рата. Многа капиталисти траже да ликвидирају. Због банкротства неких банака приступило се масовном ликвидирању. Сигурно је тако, да се индустријске вредности пре врсте као и акције фабрике Дајмлер не котирају. Овај лист мисли, да се не може задржати падање индустријских вредности. Он верује у општи крах берзе. Догађај ће бити жалостан са економског гледишта, али по његовом мишљењу спасоносан за немачку будућност.

Бр. 274. ПОНЕДЕЉАК 1. ОКТОБРА 1918 ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

ЧЕСТИТКЕ ПОВОДОМ СЈАЈНИХ УСПЕХА

ЊЕГОВОМ КРАЉЕВСКОМ ВИСОЧАНСТВУ
НАСЛЕДНИКУ ПРЕСТОЛА СРБИЈЕ
АЛЕКСАНДРУ

Вест о великој победи коју је однела храбра српска војска, под узвишеном командом Вашег Краљевског Височанства, испунила је дубоком радошћу срца свију пријатеља херојске Србије.

Пољаци, лишени своје слободе већ више од једног века, осетили су више но и један други народ неизмерну несрећу која је била снашла њихову сестру Србију за време овога рата. Народни Одбор Пољске за уједињење и независност уверен је да ће величина српског препорођаја избрисати све трагове претрпљених патњи и моли Ваше Краљевско Височанство да изволи примити његове најсрдачније жеље за скоро ослобођење и срећу Србије.

Гроф ЗАМОЈСКИ,
Заступник Председника
Пољског Народног Одбора

ГРОФУ ЗАМОЈСКОМ
Заступнику Председника Пољског Народног
Одбора

Поздрав који Ми је послао Пољски Народни Одбор врло ми је драг. Националне аспирације Пољске налазе потребан одјек у срцу српскога народа који, желећи да види остварену своју независност и своје уједињење, прати са интересовањем и врло великом симпатијом борбу коју води пољски народ за своје ослобођење. Данас када је постао господаром једнога дела своје народне груде и има пуну веру у своју будућност, он се придружује Мени ради пошиљаја Одбору, Представнику Пољског Народа, уверења својих братских осећаја и наде да види Пољску скоро ослобођену и уједињену.

АЛЕКСАНДАР

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 1. октобра

Српски званичан извештај. — У току 30. септембра, наше трупе, гонећи непријатеља на север од Ниша, овладале су на широком фронту доминирајућим висовима на обалама јужне Мораве, запленивши 4 пољска топа.

Пушчаном ватром оборен је један немачки аероплан позади наших линија.

У Нишу смо запленили огроман материјал и више стотина вагона.

Солун, 1. октобра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — После једне сјајне борбе, француска коњица ушла је у Митровицу 26. септембра задобивши преко 400 заробљеника, као и знатан железнички материјал и намирнице.

Француске трупе које су ушле 28. септембра у Призрен, престоницу цара Душана, задобиле су много заробљеника,

међу којима један аустриски генерал.

Настављајући своје победничке подвиге, српске трупе су ушле јуче изјутра у Ниш, другу српску престоницу, издржавши тродневну борбу са аустро-немачким снагама, које су имале наредбу да бране варош по сваку цену.

Француска коњица ушла је у Белу Паланку. Ослобођена територија достиже сада две трећине Србије.

Рим, 1. октобра

Званичан извештај. — Албанија: Талијанске трупе настављају своје напредовање, не дајући непријатељу никаква одмора. У току дана 29. септембра овладили смо Кавајом. Друге колоне из Елбасана маршују у правцу Тиране.

У току дана између 27. и 28. септембра, авијатика талијанске марине заједно са британском авијатиком извршила је успешна бомбардовања у заливу и околини Драча.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 1. октобра

Званичан извештај од 15 часова. — Ноћ прошла.

Званичан извештај од 23 часа. — Трупе из 10. армије ушле су јутрос у Лаон где је ослобођено 6500 грађана. Ми смо данеско прешли варош, јуж њега фронт између Оазе и северно од Елете. Источно од Ла Фер достигли смо обалу јужно од Сера до станице Курб.

Наша линија иде поред Куарона и Оленкура, Ванзе, Одаве су Лаон, Жиза, Маршз. Источније, она допире до висина изгора Сасон, Малмезон и Вилер — испред Тура, одакле се пружа до канала Ене у Ерв.

Америчке званични извештај. — На обима обалама Мезе, наше су трупе сломиле јаке и обновљене покушаје непријатеља ка њих истисне на... америчке дивизије продужиле су своје успешне операције у вези са Француима јужно од Ле Като и са Француима у Шампањи. На другим местима које држе наше трупе нема ничег важног.

Лондон, 1. октобра

Званичан извештај. — Источно од канала Еско, освојили смо Монтрекур и дошли до висина Ље Сент Аман. У сектору Дуе, наше се трупе налазе на неколико стотина метара од вароши и заузеле су предграђе Дескершез, Праси и већи део Флери.

Источно од Анеја, напредовали смо дуж обале јужно од канала горње Деле ка Курвејзеру.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 1. октобра

Званичан извештај. — Јаке ратне акције ноћу између Степина и Монтела и јака артиљеријска ватра дуж Пјаве. У Вал Кјезе, одбили смо противничке извиђачке групе. На планини Азијаго, француске извиђачке патроле ухватиле су неколико осматрача. У Вал Бренти, наше патроле су заробиле од непријатеља оружја и муниције.

Јуче по подне, јаки наши аеропланска ескадрила успешно је бомбардовала бродарнице код Муђа (Трстански залив). Противничке апарате који су пошли у гоњење брзо су били одбијени.

Солун, 1. октобра

„Кад је Његово Краљевско Височанство Престолонаследник посетио Врању, био је дирљив призор. Он је био обасут цвећем. Свет је био окружио његова кола кличући му, гушећи се сузама радости. Наши храбри војници, који су били пуштени кућама да се виде с породицама, нису хтели употребити одобрено им одсуство, већ су се вратили одмах сутра-дан у команду, изјављујући да им је довољно што су видели своје породице и да хоће да продуже борбу с непријатељем."

(Саопштење Мин. Унутр. Дела).

ОДГОВОР НЕМАЧКЕ

Лондон. — Немачки одговор на америчку ноту гласи:

„У одговор на питања председника Америчких Сједињених Држава, немачка влада најављује:

Немачка влада усвојила је одредбе формулисане од Председника Вилсона у његовој поспаници од 8. јануара (по новом) и његовим каснијим говорима о учвршћењу правога мира правде. Према томе, њен циљ приликом ступања у разговор биће само да се постигне споразум о практичним детаљима примене тих одредаба. Немачка влада верује, да између савезничких сила са владом Сједињених Држава, усвајају тиходе државе које је Председник Вилсон изузео у својој поспаници. Немачка влада, у сагласности с аустро-угарском владом, у циљу да се дође до примирја, најављује, да је спремна да се потчини прописима Председавања, у колико се тиче евакуације. Немачка влада предлаже, да Председник свима састанак непосредне комисије, да би се постигли потребни споразуми у питању евакуације. Сједињена немачка влада, која је примала одговорност за овај корак за мир, образована је после савештања и споразума са целим немачким већином Рајхстага; пошто је канцелар поздрављен у свима својим корацима од воље већине, он говори у име немачке владе и немачког народа. Берлин, 12 октобра (п. в.) 1819. Потписао: Солф, државни секретар за спољне послове.“

Вашингтон. — У Сенату је Мак Кумбер, предложио да се изгласа: да се нагни Немачка да распусти своју војску пре закључења примирја, да уступи флоту, да врати оптете разорених варошица, да врати Алзас-Лорен и ратну оштету коју је Француска платила 1870. Сенатор Лоџ најављује да се будућност може осигурати једино потпуном војничком победом над немачком војском.

ИЗ УСЛОВА ЗА МИР

(Нар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — Поводом услова за мир „Морнинг Пост“ пише: „Што се тиче Аустрије наши услови морају бити такви да Италија и Србија буду појачане, у колико је год то могуће, јер добра политика једнога народа састоји се у томе да потпомаже своје савезнике, а једна јака Италија јесте одлична гаранција за одржање мира на Средоземном Мору.

ПОДЛИСТАК

ЈОВА С КОСОВА:

У ОСЛОБОЂЕНОЈ НАШОЈ ВАРОШИ

(3)

Какво изненађење! Изнад врата, на зиду спазих приковану стару таблу и изнад табле уочих нашу круну и прочитах на табли натпис: „Крал. Срп. Суд. Општине Ватошке!“

Ту заставу која је истицана на општинској згради и ту таблу скинули су немачки пријатељи нашег повлачења и чували их до сада.

Они су чували и општинске ентамбиљ и печат.

Начелник окружни дакле ми рече, да је данас био предвиђено кирунт и изненађења, када је добио први акт од суда општине ватошке са отисцима старога ентамбиља и старога печата суда општине ватошке.

Ту у селу међу једнога мештанина који је био члан општинскога суда за време наше управе.

И он и сви остали грађани, Срби и Турци, прачаху о страшној трогодишњој управи бугарској. Уколико то не могаху речима да преставе, могаше се прочитати из њихових испијених лица и упалих очију.

Сви они беху бледи и испијени у похабаном и изветшалом оделу.

Цело ми село изгледаше као какав недавно борбиште, а сви у селу као болесници који су се пре неколико дана придигли од какве тешке болести.

Они су ми сви причали како су их Бугари, приликом повлачења, терали да с њима беже, плашећи их да ће их покатити Срби и Арапи. Али они нису хтели, него су се, приликом борбе између села и приликом бегства Бугара, крили по покрумима, по потоцима, јамама и пећинама ваше села.

Један од мештана ће би причао што боље њихове муке и глађовање, одмах руку дале-

ко од трбуха говорећи: овако ја бех мислио кад дођоше Бугари и немах ниште седе. А сад? — Како изгледаш?

Пролазећи кроз село, видео сам, свуда поврај улице, испред врата од кућа, у дворишшима и повртњима — мноштво пушчане муниције, фрчака и разних бомби.

Свугдно је непријатељ то све ту било негомилано мислећи, да ту у селу да последњи отпор испред Кавадара, ним је било доцкан,

Мештани причаху како је у село прва ушла моја коњица.

Они су сви, кад су видели и сазнали да ми српска коњица, сишли из потока и изашли из јама, пећина и подрума, дочекали коњицу са узвицима „Живели." Том су приликом дочекали коњицу весели слике Краља Петра.

Један ми је мештанин хтео што боље представити како су их Бугари опљачкали у толикој мери да ништа више нисмо остало. Он ми рече, да су у последње време Бугари — кад већ нису било ничега за пљачку — хватали по пољу жедке (кер. мачке) и јели. Али како му изгледање да ја неверујем, он повуче опруженом руком, као ножем, преко врата, говорећи, да пристаје да му главу одсечем ако нађем и једну једину жедку у пољу.

Идући од Ватошна ка Кавадару и гледајући голи, жути и помрчани брда око Кавадара и пред собом варош са мало зеленила и куће са крововима које је попио небео своју прашине, некако се нелагодно осећах.

Из гомиле кућа и рушевина дизаху се три-четири минарета.

Куће ми изгледаху као гробови а минарети као бели мермерни споменици.

И збиља, при уласку у варош, цела ми варош јави више личаше на велико гробље, а куће на гробове из којих устајаху мртваци, пошто српска војска бејаше подигла тешке плоче са гробова и отворила тешку тамницу у којој беше окован и затворен народ једне више окружне вароши, готово, пуне три године.

Улицама пролази војска. Врви. Жагор. Тандрчу кола. Топот коњски. Бахат људски

Утабље се и тресе земља под топовима и кајсиом. Зврје и хуку вероплани и спуштају се ниско по синих кровова кућа. Дигли се прашини. Грувају топови вриј Вардара и Црне.

Дућани затворени. Недеља. Звоне звоне на цркви. Мештани изашли на улицу. Људи. Жене. Деца. Сви блеђи, испијени, голи, босн. Одело похабано и искрпљено. Крпа на крпу. Тапа на тапу.

Сними погледи неодређен. Ужасни слици. Још не могу да схватс стање стварн и да се како треба зарадују слободи.

Свако од њих личи ми на једну бољку коју је било негде у влази и тами која је сада извета на светлост сунца.

Ах! како страшне изгледаху жртве бугарског позива који им је пре свега скоро пуне три године.

Прођох целу варош. Свуда исти призори. Најбоље ми једног мештанина и упитах га где би могао наћи стан под закуп за неколико дана, те да бих се могао одморити и опоравити. Он ме позва и прими у своју кућу најављујући да ће тражи никакву награду. Рече ми да је за време од читавих десет-петнаест година често долазио у Ниш, јер је трговао са трожђем и вином.

Дуго ми је причао о њиховом тешком животу и робовању под Бугарима.

Причао ми је и то, да су Бугари, пред повлачење, терали све грађане да се повлаче с њима говорећи, да ће Срби и Арапи све поклати, као и то да Арапи бешчасте женскиње.

Казао ми је да су многи грађани раније интернирани. Друге су Бугари на силу одвели собом, а неколицина су их страха побегли. Из страха је побегао и његов брат јер је имао две одрасле кћери.

Дуго ми је причао, да су Бугари пред нашу офанзиву говорили, да су Срби остали у малом броју, да неће више да се боре, и да су их за то сменили и Арапи, Француси и Американци.

— Наставиће се —

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 276. СРЕДА 3 ОКТОБРА 1918 ГОД ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 3 октобра

Српски званичан извештај. — 1. и 2. октобра наше трупе, настављајући са успехом гоњење непријатеља, заузеле су 2. октобра Тресибабу, Алексинац, цео Јастребац и Златаре северно од Јанкове Клисуре.

У овим операцијама заплењено је 32 топа.

Немачки аероплани бомбардовали су Ниш.

Француска коњица заузела је Пирот.

Солун, 3. октобра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — На супрот ружном времену, савезничке снаге наставиле су напредовање на целоме фронту.

Северно од Приштине, француске трупе, потпомогнуте грчким снагама, савладавши велике тешкоће дошле су до долине Топлице, западно од Ниша.

У моравској долини, српске трупе, настављајући гоњење непријатељских заштитница, поново су задобиле терена на висовима северно од Ниша. У току јаких борби оне су задобиле много заробљеника и запленили 32 топа.

Рим, 3. октобра

Званичан извештај. — Албанија: Драч је у нашим рукама. Пробивши 30. септембра по подне непријатељске одбранбене положаје на вису Палјамел и Сасо ди Анцо, талијанске трупе продрле су 1. октобра у јутру у варош, задобивши заробљеника и материјала. Даље на исток, колоне које су ишле из Елбасана за Тирану, савладавши 30. септембра јак отпор непријатељских заштитница код Крата Пас, настављају своје напредовање ка својим објектима.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 3. октобра

Званичан извештај од 15 часова. — Није примљен.

Званичан извештај од 23 часа. — Северно од Оазе, Французи су остварили напредовање у области Езонвала. Они јуре обалу Сере ко Пуисир Сеј; Французи су такође напредовали северо-источно од Маршез, заробивши 400 непријатеља. Источније, сви су освојили Сеину к Мизиле-Конт. Југо западно од Гран Пре, Французи јуре врх који води од Вузјери у Гран-Пре. Задобили су у овој области више од 400 нових заробљеника.

Авијатика: У току дана 1. октобра јубока ваздушна француске авијатике омогућили су да се примете многобројни пожари у..... 16 немачких апарата било су оборени или избачени из борбе..... балони су упаљени.

За време....., на супрот неповољним климатским приликама, апарати на бомбардовање, летећи у магли и кроз облаке, бацили су 6 тона пројектила на веома важне станице.....

Амерички званичан извештај. — Западно од Мезе, борба је достигла велику жестину и наше трупе остариле су

знатне добитке, међу којима и заузеће брда 293.

Лондон, 3. октобра

Званичан извештај. — Група армија у Фландрији, под командом Њ. В. Краља Белгије, напала је јутрос у 5.30 часова.

2. британска армија напредовала је око 7 км. у правцу..... освојивши важна села Гилеше, Капелу, Ледегем..... допревши до западних ивица Менена.

Белгиска војска напредовала је око 8 км. ка Исегему,..... и Тубуту, заузевши села Димерк, Винкел и Мажи.....

Француска војска напала је заједно са белгиским трупама на оба бока платоа..... и успела је да допре до Рожела и..... као и до села.....

Број заробљеника који је до сада пребројан прелази:

5300 код Белгијанаца,
2500 код Француза и
2000 код Енглеза.

Број заплењених топова није познат, али се зна да је заплењено 6 потпуних батерија са запрегом, и то у тренутку када су се спремале за повлачење.

Енглески, белгиски и француски авијатичари одиграли су велику улогу, бомбардујући концентрације трупа и возова у покрету, и тукући митраљезима непријатеља.

Енглеска монитора такође су знатно учествовали у операцијама.

Доцнији извештај. — Непријатељски губитци у данашњим борбама били су врло тешки и наша превијалишта су препуна непријатељских рањеника. Број енглеских рањеника сведен је био на минимум.

И поред тога што непријатељ баца у борбу све резерве којима располаже, немамо иначе вести које би нам указивале да је његов отпор био јачи.

На осталом делу фронта ничег особитог.

Белгиски званичан извештај. — Јутрос су белгиске и француске трупе, оперишући у тесној вези, заузеле на јуриш непријатељске положаје на једном фронту од 20 км. између Канала и Ханзема и друма Рулер—Менен.

Сломивши јак отпор Немаца, оне су знатно напредовале на целоме фронту освојивши села Ханзен, Куртемарк, Фрегбек (?), Вејлем (?), Укен, Хикер, Беверем, Жент (Сен Жосеф), Хоглед, Венсал (?).

Француске трупе заузеле су на јуриш.....

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 3. октобра

Званичан извештај. — Активност локалних борби код Гарде ка доњем Бренти, са успешним бомбардовањем наше артилерије у долини Лагарине и Вал Арсе; сукоб патрола уназад у корист у Конк Лаги (Пазубио) и у долини Аса. На Алтоу Азијаго, наши извиђачки делови напали су непријатељске предње делове и вратили се у своје линије без никаквих губитака.

ОДЈЕК ИЗ ЛОНДОНА

Лондон. — Напредовање Срба у правцу севера ка Дунаву звони као погребно звоно за аустро-угарску империју. Наши Савезници који су одиграли тако херојску улогу у последњим побједама на Балкану налазе се пред капијама Нишa. Повратак Срба на земљиште њихових предака има драматичан значење. Биће то у Нишу 1916. године, када је Фердинанд честитао кајзеру на његовој моћи и непобедимости. Варош, у којој су се ове две кобне личности хвалисале и у којој су напијале здравице, биће крез неколико часова у рукама свога Насљедника Престола. Дуга патња Србије ближи се своме крају.

КОМЕНТАРИ НЕМАЧКЕ ПОНУДЕ ЗА МИР

Лондон. — Цела енглеска штампа, коментаришући немачке предлоге, изражава једногласно своје незадовољство.

„Таjмс" вели у уводном чланку: „Под наложеном евакуацијом територија, посједнутих од Немаца, Председник Вилсон потразумева такође

и руске територије. Вилсон искључује сваки разговор са непомирљивима рата. Није у питању, да ли Немачка прима све Вилсонове услове, већ да ли без резерве усваја њихову примену.

Вилсонов програм тражи успостављање потчињених држава, ослобођење свих поједињених народа у Аустро-Угарској и Турској и повратак Алзас Лорена и потпуне накнаде нанетих штета."

„Рајнланд" пише:—„Моћ Немачке је још увек у рукама кајзера и Јункера, мада ми верујемо да је та моћ покопебна. Дотле док ти људи стоје на својим досадашњим положајима, ми их морамо сматрати за представнике немачког народа. Дотле док их народ сам не отера, Савезници не предузимају ни употребљују ову своју снагу за завођење потпуне победе, после које ће ти људи бити збачени са Кајзеровим знаком на челу. Тада ће постојати немачки народ, са којим ће се моћи разговарати. Никакав мир са Хоенцолернима! То је данашња Савезника.

„Викинг Дипшеј" пише: Немци желе, да председник Вилсон сазове мешовиту комисију за постигнуће споразума о евакуацији. Шта то може да значи? Једини је одговор: Одлажите! Није потребан никакав споразум. Немци су потписали Белгију и остаће земље, а није им био потребан никакав споразум, нити мешовите комисије. Према томе, није им потребна никаква мешовита комисија да би се чистили. Чистите се и плаћајте! Ово је једини језик уверљивога човечанства.

Вашингтон. — Америчко јавно мишљење примило је са великим скептицизмом немачки одговор. Први утисци нису задовољавајући. Листови подсећају на Вилсонову изјаву, да се никако не ступа у преговоре, пре него што се територије не евакуишу. Немци траже окрњавање мешовите комисије за евакуацију, само да би отегли разговоре. „Њујорк Тајмс" пише: да немачки одговор није указао никакво окупљење у званичним круговима Вашингтона. Немачки прави пранцање Вилсонове, она остаиља у ствари отворена врата детаљним дискусијама. Немачки мотиви се сматра као мало појачи и искрени.

Цирих. — Немачки социјалисти Бернштајн, Хазе, Ледебур и Каучки, интервјуисани од норвешког „Социјал Демократена", изразили су сумње у искреност изјава у погледу увођења либералног режима у Немачкој.

Каучки је рекао: „Занемарујући Фому ми добијамо парламентарне слободе. Да је несрећом Хинденбург победио, све би пропало."

Бернштајн је изјавио: „Немачка може постојати и без Алзас-Лорена."

ФЕЉТОН

ЈОВА С КОСОВА:

У ОСЛОБОЂЕНОЈ НАШОЈ ВАРОШИ

(5)

Кад га запитах за име, он ми каза име, које се имена сама по себи, а које ми изгледаше као нека словенска име.

Кад га поново запитах за име, он завири рукав и ја спазих око мишице прво неке на металном лančићу — сјајну овалну плочицу од алуминијума на којој беше урезано његово име.

Он се звао Дмитар Ксенић.

Пре две године био је рањен у борби код Кенали. Тада су га рањеног заробили Бугари. Био је тешко рањен у обе ноге. Однели су га у болницу. Дуго ја боловао. Кад је оздравио упућен је на рад на жичану железницу Гравско—Дреново.

Са својима друговима из Србије, са којима је био на раду, био је најинтимнији. Помаже имена многих Срба из разних крајева.

Прича о њиховом тешком животу и робовању.

Испричао ми је и ову занимљиву епизоду. Приликом пљачкног бегства бугарске војске у правцу Гравског, један бугарски генерал пресрео је војнике, нрвао их да се боре и држао им затрен и расплињен говор, да би их охрабрио.

Том приликом добацио му је један војник, да кад је он официр, генерал и хвата, онда нека он сачеки Србе и Црнце (Чорак хоре), а они не смеју.

Тај млади и симпатични Црнац, наш савезник и пријатељ, причао ми је о славној акцији наше авијатике и о великим и тешким бугарским жртвама приликом бомбардовања Гравског, Демир Капије и Удова.

Он се бави и политиком. Прича о режиму краља Ранковића и Малинова, тражењу Турака да им Бугари уступе сву ка Ламбоа, и о чему та још не.

У препирци са Бугарима, рече, да ми је говорио, да ће Србија правити цела Македонија и један део старе Бугарске.

Изјавио је жељу да би волео да с нама иде у Србију.

Кад смо му ми у шали викали, да ћемо га у Србији оженити и дати му три жене — он је, смешећи се, одговорио, да ће му бити веома мило.

Кад смо му рекли, да ће код нас имати прилике жени и девојци, он је одговорио да ваше воли беле.

Било је мале и смеха.

Младога Касаму узели су код себе француски официри и именовали му 6 турског новца за ручак.

Ниш, 11. септембра 1918. год.

Пролазећи данас преко главног пијаце на којој музика југословенске дивизије свирала неке српске мелодије, у широкој гомили мирних ратника са шајкачама, мештани у црном сукненом оделу, и дама, шеширане, голе боса, или веселе и разигране деце, — одмах уочим прво лице, беле зубе и црвени фес и познадох младог Сенегалца.

Топови су грунули на положају. Аероплани су зујали изнад вароши. Који су танцирали преко пијаце. Музика је свирала. Сиђи се свет слетео на пијацу. Бучили се и разговарали ослобођени варошани. Сви смо се радовали, и та је радост била најизразитије изражена на дебелим и црним разваученом усном, на белим зубима и у сјајним и натрвеним очима младога француског војника, Сенегалца Девиз Касаме!

Ниш, 12. септембра 1918. год.

Варош добија сва лица мирнодопског изгледа. Радње отварају. Улице почињу оживљавати. Живот тече нормалније.

Начелство и општински суд врше своје функције.

Био сам у начелству код мога пријатеља који врши привремено дужност окружног начелника.

Колико сам био тренутно изненађен, кад у његовој канцеларији видех на зиду слику нашег краља и на стожу много наших законика, зборника, уредаба, разних дневних и правничких.

Начелник ми рече да су сва та отварија, грађани, Срби и Турци, приликом нашег повлачења, склонили из канцеларије начелства и чували их до нашег повратка.

Данас је отворена и прва кафана и то кафана у правом смислу.

О самој згради нећу ни говорити.

Случајно, пролазећи преко пијаце, угледах како два момка играју билијара у једном њихану.

Да не спавах билијар не бих ни знао да је у оној згради кафана.

Билијар заголица моју радозналост и изазва многе моје успомене из младости, кад сам био ђак у Београду и по цео дан дицао поред билијара код Балкана, Моруне или Златног Јелена.

Уђох у кафану и реки рани поручих једну кафу и иако сам знао да та кафа има само толико сличности са правом кафом, што је црна, врућа и што се пије из истих шољица из којих се некада пили кафа.

Заиграх билијар и играче.

Билијар је био по облику такав, какав ја никада нисам видео. Ја мислим да ниједан билијар није почетку дубљу старост и могу смело рећи да је ово један од првих билијара израђених у Европи.

На њему је била пресвучена чоха, која није тако глатко ударена, јер има више од пет година.

Лопте су биле од неке смесе и при ударцу једна од другу давале звук као што би пали звук при ударцу два рогља обућа.

Одскакале су од мантинела мало боље него што би од дувара.

Такови су били у ствари мало нужни интереси са кожним капсама.

Од момака који су на билијару играли страни, један је био Србин и други Турчин.

Обојица су били достојанствени и трудили се да имају што финије држање.

Док сам ја окрутио кафу од јачих, пушио цигарету од које скачу пепелови по једнаку и посматрао игру, хотео су се мештани неки приближити испод билијара, у једном ћошку мислили А. Нимати и помоћу три француске речи и помоћу разних знакова нешто разговарали са једним нашим војником ужичанином; и у другом ћошку за столом седели су Сенегалци и пили мастику.

У исто време један наш весео музикант покушавао једном мештанину да нема ништа доброг и природног пића и да се зарекао да неће више пити док не дође у наше старе границе.

Штампарске Радионице Министарства Војног. Одговорни уредник Вал. М. Анђелковић.

Бр. 277. ЧЕТВРТАК 4. ОКТОБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 4. октобра

Српски званичан извештај. — Наше трупе заузеле су 2. октобра још КРУШЕВАЦ и БРУС, а француска коњица и Калну. — Гоњење се продужује.

Поред Ниша, непријатељска авијација бомбардовала је и Прокупље.

Солун, 4. октобра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — На целоме фронту, брзи успеси које су постигли наши предњи делови омогућили су нам да свуда сломимо непријатељев отпор и да убрзамо његово повлачење. Западно, Французи су заузели Печ и задобили 600 заробљеника аустриских од којих 25 официра. Заплењено је 4 митраљеза, 3000 кола и разног материјала и намирница. Северно од Ниша Срби су после жестоких борби освојили Крушевац и Алексинац.

Рим 4. октобра

Званичан извештај. — Албанија: Преко дана 1. октобра наше су трупе освојиле Тирану.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 4. октобра

Званичан извештај од 15 часова. — Француски су преко ноћи постигли успехе северно од Сисона. Северно од А ф ди, они су одбили јеки ј ак непријатељски противнапад, вршећи силном артилеријом.

На висинама Сен Жермемона, југо-западно од Ретела, Французи су освојили село Аси.

Званичан извештај од 23 часа. — Преко дана су Французи имали неколико локалних успеха погађајући северо западно од Сисона, где су освојили Нотр Дам Делијес, западно од Грампра, где су продирали своје добитке код села Пинон.

4. Лондон, октобра

Званичан извештај. — Преко ноћи у среду предузели смо локалну операцију која је крунисана успехом у долини Селе. Освојили смо село Оли и задобили преко 300 заробљеника.

На фронту Дуе—Лил, непријатељ се и даље повлачи непосредно гоњен од наших трупа које су стигле на главну линију Оаљи, Карвен, Алемле Маре, Мовр (?) Кинегем.

Вођене су огорчене борбе на разним тачкама између непријатељских заштитница и наших предњих делова: задобили смо заробљенике.

Друга британска армија, под командом генерала Пуумера који оперише са белгиским и француским снагама у Фландрији, напредовала је у току ових последњих дана више од 8 миља, на супрот јаком непријатељском отпору. Ова армија је освојила села Комин, Верник, Менен, Вевелген, Кл и Кери, осигуравши се са северне стране Куртреа.

Лева обала Лиса очишћена је од непријатеља ка северо истоку од Шарлека (?).

Наше су трупе прешле канал Лису између Армантијера и Менена.

У варошима и селима које је освојила наша II армија у Фландрији нашли смо велики број грађана које смо ослободили од непријатеља.

У току ових успешних операција наше су трупе задобиле преко 4000 заробљеника са 150 топова.

5. Извиђања која предузимају трупама ва 2. кор

пуси под командом ђенерала Жакоба, и сада се борила са великом храброшћу, а 25., 35., 36. и 41. дивизија покриле су велику храброст заједно са осталим дивизијама које су ту учествовале.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 4. октобра

Званичан и поштај. — Наша артиљерија, и иако ометана ружним временом, извршила је на целоме фронту јаку концентричну ватру и често узнемиравајући гађања против положаја и непријатељске позадине, онтетивши његове оббране и уништи забуну у покретима његових трупа и коморе, нарочито дуж Пиаве. Активност патрола била је особито жива у брдским секторима. Извршени препади код Сино, (југо-западно од Мора), на платоу Азијаго и на Асолове довели су нам 21 заробљеника. Један непријатељски одред натеран је у бегство од једне групе наших извиђача у близини Фенера. Преко ноћи 2. октобра један непријатељски одред извршио је два напада против нашег положаја код Монте Ђоно у Вал Арси. Био је одбијен оба пута са тешким губицима.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон, 3. октобра. — Док Немачка моли Америку за мир, немачки сумарени безобзирно топе енглеске лађе које немају никаквог ратног обележја. Тако су потопили поштански брод „Линстер" и с њиме 450 душа, људи, жена и деце. Пошто је један торпедо учинио своје дело и лађа се почела топити, Немци су испалили други торпедо само да се нико од путника не би могао спасти.

—

Лондон, 3 октобра. — Аустриски гувернер Албаније био је заробљен у једној болници у Приљепу. Да ли је био заиста болестан или се сакрио у тој болници што се бојао да ће Срби поступати са истом бруталношћу као Бугари и Аустријанци, није познато.

—

Париз, 3. октобра. — Јавља се, да се је Србија и састала међу савезничка конференција 1. свог месеца у Версаљу под председништвом г. Поенкарета. Сви министри председници савезничких држава били су позвани на ту конференцију и сматра се да је њих те конференције био, да се састави одговор на немачку ноту.

—

Софија, 3. октобра. — Немачки посланик са много немачких агената отпутовао је из Софије у Немачку. Заштиту немачких интереса преузима је холандском посланику.

ДРУГИ ВИЛСОНОВ ОДГОВОР

Париз. — Данас је предат Вилсонов одговор на немачку ноту од 29. септембра. Одговор прописује, да начин евакуације и услове за примирје морају решити војни савети влада Споразума према сазнатној војној надмоћности Савезника.

Одговор додаје, да Влада Споразума неће пристати на исцрпавање примирја све дотле, док немачке армије буду и даље у суводемном и суверенском ратовању вршиле незаконите и нечовечне дела, која стоје у супротности са правилима цивилизованог рата.

Најзад се у одговору каже, да Владе Споразума неће расправљати о миру са самовољним чиниоцима, који су до сада управљали Немачком. Зависи од воље немачког народа, да промену у овом смислу изврши. Цела процедура за мир биће подвргнута без двосмислености свима потребним гаранцијама у погледу свог основног питања.

КОМЕНТАРИ НЕМАЧКОГ ОДГОВОРА ВИЛСОНУ

Лондон. — Коментари целе британске штампе на немачки одговор Председнику Вилсону једнако су неповерљиви. Примирје је чисто војничка ствар, а одобравање истог зависи од Фоша. Све новине захтевају да Немачка пружи гаранције, иначе ништа не може сметати Немцима да извуку своје трупе из њиховог садашњег опасног положаја и да их реформишу на ком другом месту. Пажња се такође скреће на сумарене. О што је мишљење да примирје треба да садржи и предају свију немачких сумарена. Потапање „Линстера" огорчило је јавно мњење у том погледу.

„Дејли Мел" вели: „Немачки одговор не

представља усвајање Вилсонових услова. Он је истакнуо изјаву, да су они усвојени. То је нарочита карактеристика немачке дипломатије. Ово је једно префињено лукавство, којим се једна од борачких страна труди да представи гледаоцима, како друга страна нема право. Кајзер га је проширио на два пункта: 1. да би се утицало на јавно мњење у Немачкој, уверавајући незадовољнике, како Савезници неће примити понуду при великога мира и да је садашњи велики напор потребан ради спаса отаџбине. 2. Да би се пореметило духовно стање простих људи у савезничким земљама. У 3. тачки немачког одговора, кајзер се показује спремни да се „почини" Вилсоновим захтевима за евакуацију окупираних територија. Ово није почињавање. Ако би то било у ствари, он би одговорио: „Наредићу, да се одмах отпочне евакуација". Две последње тачке немачкога одговора показују, да је цела ствар завршена. Вилсон је већ био изјавио, да он неће преговарити са Хохенцолернима, јер је немогућно веровати им и једној речи од онога што они кажу.

Немачки народ не може ништа чинити и нема власти да контролише своје рђаве управљаче, чак он није у стању да смени ни једнога министра.

Поред свега овога, немачки народ има да нели одговорност за злочине својих управљача. Најјачи глас протеста није се подигао у Рајхстагу, да би осудио недела и злочине што су их починили немачки војски и морнари, које и сада зрне најгора дела. Немачка публика верује, да Немачка није тучена. Пошто кајзер није наредио својој војсци да се повуче у Немачку, наша је дужност да је потискујемо.

„Манчестер Гвардијан" пише: „Нема ни мало сумње, да је немачка влада либерализана, али онако како се у Немачкој схвата либерализам. Уставно говорећи, ово је остала војничка и аутократска влада. Њен шеф је увек сам кајзер. Права природа извршене промене тешко се може судити из иностранства, али промене морају бити дело немачкога народа, што овде није случај. Можда је за сада довољно рећи, да би проблем био осетно олакшан и можда решен, кад би кајзер абдицирао у корист свога најмлађега сина са принцем Максом као регентом."

У „Дејли Њусу" ђенерал Мурис пише: „Питање војничких гаранција, које има да се реше, сувише је да буде остављено на решење маршалу Фошу, који ће имати да се руководи шта сматра како је Немачка наметнула своју вољу Француској при крају рата 1870. Велике снаге немачке војске окупирале су тада француску територију, а Француска је плаћала одштету. Али последња немачка војник напустио је Француску тек онда, када је цела наметнута сума уплаћена у немачку благајну."

Лондон. — Дописник „Морнинг Поста" у Амстердаму, телеграфишући пре одговора Немачке Председнику Вилсону, изјавио је, да се на основу многих знакова може рећи, да Немачка неће усвојити Вилсонов одговор без нарочитих услова. Пангерманска штампа је појачала кампању, тражећи да се не усвајају Вилсонови захтеви. Дописник је дошао, да се у холандским круговима изражавају сумње, да се Споразуми посигурно држе, да се владе Споразума неће дати увући у замке.

Дописник „Морнинг Поста" у Цариху изјављује, да Немци непрестано тврде, како они морају анектирати француске басене Брие и Лонгви, јер су ти извори угља и гвожђа неминовно потребни немачкој индустрији. Такође се много истиче економска вредност Алзас—Лорена, као разлог да се те области закрже. Један чланак у органу либералне странке „Лајпцигер Најесте Нахрихтен" вели: „Ако се одречемо Мајхаузена, изгубићемо неколико економских средстава, помоћу којих бисмо могли надмашити наше противнике, да нас доцније снабдева сировинама.

ПОЛОЖАЈ ТУРСКЕ

Лондон. — „Вестминстер Газета", говорећи о општој ситуацији, посвећује нарочиту пажњу кораку смирнског већа у корист мира. Угледни енглески лист изводи следеће закључке:

„По свој вероватноћи, Турска ће из овог рата изаћи расмрвљена. Смирна о томе даје први пример. Слични кораци са других страна не би били немогући чудни, пошто су везе између цариградске владе и областних управа у отоманским покрајинама скоро ослабиле и слабе све више.

„Ако догађаји узму опасан ток, Цариград ће ускоро бити изолован и постаће булевар отпора. У овом случају морало би се водити рачуна и о немачкој флоти у Црноме Мору, која може учинити привачну потпору Цариграду. Али са суда Турској грози велика и неминовна опасност."

ТУРСКА ТРАЖИ МИР

Вашингтон. — Одавно је стигла нота из Турске која моли за примирје и мир. Нота гласи: „Потписани Шарже д'Афер Турске узима част, да по инструкцијама своје Владе, телеграфски информише Министра Председника Сједињених Држава Америке, да Царска Влада моли Председника Сједињених Држава да узме на себе посао успостављања мира, да обавести све ратујуће државе о овом захтеву и да их позове да пошаљу опуномоћене делегате да се отпочне са преговорима. Царска Влада прима као базу за преговоре мајску Председника Вилсона од месеца јануара, а нарочито његов говор од 16. септембра. Да би се обуставило крвопролиће, Царска Влада моли да се предузму одмах кораци за склапање општег примирја."

ПИСМО ВАЛЕНТИНА ШИРОЛА

Лондон. — Валентин Широл, добро познати публициста, тражи у своме писму упућеном „Тајмсу" да британски народ потпомогне тако напаћену Србију. Широл вели: „Србија је данас више него икад потребна помоћ и има још јаче право на наше дивљење и нашу симпатију. Читаве три године њен је народ надживео са јаким несавладљивим духом невидљена сверепства и ласкања Аустро-Немаца, извођена још систематичније од стране Бугара, док су се остатци њене војске полако реорганизовали на туђој територији, да би опаграли још једном главну улогу у ослобођењу своје отаџбине". Широл помиње две српске госпође: Г-ђу Христић и њену кћер, које су ту скоро стигле из Београда. Оне поседују причати је на скупу одбора за указивање помоћи Србији незапамћене патње у којима је она била свеђок и где су њена мати и она покушавале да то ублаже у ко више им је било могуће.

Широл завршава: „Осећај благохвалности братинског народа за скорашње нове победе може ли наћи бољег израза од онога што би он могао допринети потпомагањем српског народа, који, да помоћ допринела да се заиста рано ујединче Србије."

НЕДЕЉНА НАРОДНА ЛИГА СРБИМА

Лондон. — Недељна Народна Лига, чији је циљ да прикупља разне разоноћења у недељне дане у Енглеској, као концерте, екскурзије по мору, отварања музеја, послала је 200 динара стерлинга Лорд Меру у Лондону да их употреби како он најбоље зна сходно. Лорд Мер је послао ову суму Фонду за помоћ Срба.

„ВЕСТМИНСТЕР ГАЗЕТА" О ВОЈНОЈ СИТУАЦИЈИ У СРБИЈИ

Лондон. — „Вестминстер Газета" пише: „Пременитање српске Владе са Крфа у Скопље изгледа да ће крунисати савезничке успехе у Србији. Има нешто више од недеље дана да је Скопље било у позадини где је се водила борба и постојала вероватноћа да ће Аустријанци хатн ту одлучан отпор. Оно је сада једно од борбене зоне и влади може да борави у њему у потпуној безбедности. У њиховом напредовању ка северу, Срби су хомали на 25 миља од Ниша, вероши где се може очекивати да ће Аустријанци хатн борбу, иако су у опште у стању да то учине на ма којој тачки. Они имају једну живу железничку пругу која иде од њихових граница ка Нишу и њом ће се користити, сем ако се буду приморани да потпуно евакуишу Србију. Ниш је место где Аустријанци треба да имају и ће поћељу своја велика појачања. Он представља контролу њих железничком пругом Бач—Цариград, и ово су места има да се одлучи борба о поседу Србије.

КАЛЕНДАР „ПОМЕНИК"

Редакција дела „Свете жртве" издаће крајем ове године илустровани календар „Поменик" за 1919. годину, који ће бити посвећен палим жртвама нашег народа у херојској борби за време последњих балканских ратова. Књижевни део календара биће испуњен прилозима познатих наших књижевних радника као и фотографијама снимцима снимљеним у току ових ратова.

Детаљније о календару „Поменику" моћи ће се видети из књижевног огласа, који ће се ускоро објавити.

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Вод. М. Анђелковић.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 5. октобра

Српски званичан извештај. — Српске су трупе наставиле, у току 3. октобра, гоњење непријатеља; истог дана ушле су у Александровац (крушевачки).

Француска коњица, са одредом српске пешадије, ушла је 3. октобра у Књажевац, а 4. октобра у Краљево Село.

Непријатељска авијација бомбардовала је Алексинац и Крушевац.

Солун. 5. октобра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — На целоме фронту ничег особитог.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 5 октобра

Званичан извештај од 15 часова. — Преко ноћи окршаји су хокир на целоме фронту од Оазе до Соме.

Доста јака активност митраљеза и артиљерије.

Званичан извештај од 23 часа. — Ништа нарочито.

Лондон, 5. октобра

Званичан извештај. — Јуче по подне непријатељ је предузео јаким покушаја противнапада..... Оси, у вези са јаким бомбардовањем. Наше се трупе повукле ко..... од села Ге..... преко југ на југо западно од Лила заробивши неколико непријатеља.

Јутрос у 6.20 час..... наше су на фронту Боен ле Като где су наше трупе постигле задовољавајуће резултате.

Доцнији извештај. — 3. октобра, на супрот олују, белгиске, британске и француске трупе, под командом Краља Алберта, наставиле су свој напад између Диксмида и Лиса.

Сјајни напади наведени од савезничких снага на једном фронту од преко 50 км. омогућили су им да напредују у просечну дубину од преко 9 км.

Белгиске трупе су прешле Изер северно од Диксмида и освојиле Шор, Лек, док су британске трупе прелазиле Лису.

Французи су освојили Турут за време док су Британци заузели Менил, а према последњим извештајима они су ушли у Куртре.

За три дана 2. британска армија задобила је 4000 заробљеника са преко 150 топова и напредовала више од 8 миља.

5. британска армија налази се на неким тачкама мање од 3 миље (5 км.) од Лила.

На фронту Ле Като, британске трупе заузеле су Оси, у долини Селе, и задобили 3000 заробљеника.

Јужније, од Оазе до Ене, непријатељ

развија јачи отпор позади Хинденбургове линије(?).

Лондон, 4. октобра

Званичан извештај адмиралитета. — Одреди британске авијатике, оперишући са мирном, стигли су до Остенде јутрос и према њ ховом извештају варом је очишћена од непријатеља. Вице адмирал Сер Роже Кејс, командант патролне флоте на Делаи искрцао се у Остенду у 12.55 час. по подне.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 5. октобра

Званичан извештај. — Доста јака артилеријска активност од Астика до Бренте и умерена на осталом делу фронта. На планини Азијаго, на супрот јакој киши, наши извиђачки делови напали су непријатељске претстраже и положаје лево од Аси, успевши да унапред један од њих; они су онбацали предње непријатељске делове у долину Франдела запленивши им оружја. На Пјави, појаве су у многоме ограничиле уобичајену борбену активност.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Базел, 4. октобра. — Угарски листови јављају да је Председник Влади отпутовао у Беч да поднесе Цару Карлу оставку свога кабинета. Бивши Председник Републике Њеван биће овлашћен да састави нову владу.

—

Амстердам, 4. октобра. — Холандски лист „Ниев Ротердамше Курант" има извештај, да је Немачка усвојила све услове Председника Вилсона, с тим да интереси немачког народа буду заштићени.

Кајзер је абдицирао, али ова вест још није потврђена.

—

Лондон, 4. октобра. — На турски предлог о миру секретар америчког министарства спољних послова Лансинг отворио се захтевом, да Турска војнички капитулира и пре сваког акта отвора Дарданела.

Париз, 4. октобра. — Хавас јавља: да би се осветили за пораз у Фландрији, Немци су од јуче почели бомбардовати великим топовима Денкерк. То је још један пример варварства у тренутку тражења мира.

—

Лондон, 4. октобра. — Напредовање савезника у Фландрији нагло се развија. Железничка пруга од Остенде за унутрашњост у опасности је, да буде пресечена.

—

Берн, 4. октобра. — Поуздани извештаји јављају, да су аустро немачке трупе коначно тучене у Србији и да су се сасвим расуле. Аустријски војници напуштају све и беже у север. Изгледа, да је аустриска команда због тога расула била принуђена да изда општу наредбу о повлачењу из Србије, како би бар нешто делова спасло. Јављају, да се Аустро-Немци повлаче у двема колонама: једна на север преко Саве и Дунава, а друга ка Босни и Херцеговини."

—

Цариих. — Из Кијева јављају, да је на Лењина извршен нов атентат и да је Лењин рањен у раме. Атентатор је ухваћен.

—

Лондон, 4. октобра. — Половина Сирије налази се сада у рукама Савезника, рачунајући ту и Триполи, Балбек и Омс, која се налази на 30 миља северно од Дамаска.

У Бејруту је заробљено 660 Турака, а 500 у Балбеку. Турци не дају никакав отпора савезничком напредовању ка Алепу.

—

Лондон. 4. октобра. — Јављају из Лондона да су британске трупе освојиле Лил. Немци су остављали иза себе непријатељу.

—

Лондон, 4. октобра. — Британска офанзива отпочела је источно од линије Камбре—Сен-Квентен, где је Хејг нашао на фронту од 10 миља (16. км.) између Ле Катоа и Босна. Први извештаји су веома повољни.

—

Лондон, 4. октобра. — Депеше које су стигле данас јављају да је унутрашња ситуација у Немачкој, поред војничке, веома тешка.

Јављају да Белгијанци иду ка Остенду.

Јављају из Амстердама да су пангерманистичке организације држале у Берлину више митинга противу закључења мира.

Пангерманистичка штампа жестоко напада канцелара Макса Баденског.

Ерцбергер је изјавио у „Северним Немачким Новинама" да су немачке понуде за мир потекле из потпуне сагласности између влада и војних представника народа.

СЛАВА СРБИЈЕ

Париз. — Лист Густава Ервеа написао је поводом српских успеха чланак који укратко изнет гласи:

Више од 500 километара су Срби ослободили у својој земљи. То је највеће савезничко напредовање у овоме рату. Срби су први у искушењу, први у освети и њима придајемо највећу славу. Приближују се дани, када ће мала Србија у име свих својих жртава упутити свима јункерима свој ултиматум.

ДРУГИ ВИЛСОНОВ ОДГОВОР

— Коментари штампе —

Лондон. — Штампа сматра, да је Вилсон и овог пута јасан, чврст и правичан. Он оставља отворена врата ка миру а изнад свега осталога показује Немцима пут, куда треба ка миру. Избор је јасан: деспотизам или демократија.

„Дејли Њус" каже: „Неки Немци раскрстиће са војним деспотизмом и његовим крволочним системом и онима ће добити примирје. То ће утврдити савезничке комаданте.

Може се рећи, да ми немамо право да диктирамо, какву владу Немци треба да узму. Али ми имамо право да изјавимо, да ли ћемо живети поред једне фабрике експлозива. Ми смо пријатни то искуство горко и нећемо више да искушавамо оно, што смо искусили. То је одлука, коју Вилсон шаље немачком народу. Ако је тај народ паметан, без одлагања ће приступити послу."

Лондон. — Черчил је изјавио: „Чврст и коначан Вилсонов одговор радосно ће поздравити сви Савезници. Најважније је то, што се тражи гаранције. А оне треба да онеспособе Немачку за настављање борбе. Тражећи то, покушавамо да одложимо опасност, која нас је налагала уверавања и мазеријама. Она не сме поновити злочине, за које данас испашта. Ако се то не постигне, остаје нам један начин: Са пуном снагом напред. Бог је наше армије обдарио победом, и ако је ма паметно применимо, моћи ћемо ко чврстог, срећног и напредног мира."

Цирих. — Тобор Волф у „Берлинер Тагблату" пише: „Вилсон је увек тачно разликовао немачку владу од народа. Влада је одговорна за сва дела ће сада. Ми сматрамо, да смо увели крму у руку а Вилсон треба да нас пусти у Лигу Нација. Не треба да нам истиче моћ."

Цирих. — „Берлинер Тагеблат" јавља: „Јуче је Савезно Веће за сваки одговорило прерогативу кајзеру за објаву рата и закључење мира. Вилсон нам ставља све теже захтеве и сад истиче надмоћност."

ПОКРЕТ У ЧЕШКОЈ

Цирих. — „Локал Анцајгер" јавља, да је у Прагу, где је избио општи штрајк, створен центар праве револуције, која се проширила на Чешку. У целој земљи је општи штрајк. Покрет се пренео на доњу Аустрију, чиме је довекована у питање капитулација муниције. Немачки је захтевала од Аустрије да овај покрет војском угуши; митраљези и топови су наместени по трговима у Прагу. Чеси штрајкоме прокужују револуционарни покрет. Крв се лије по целој Чешкој.

ГОВЕН О СРБИЈИ

Огист Говен написао је овај чланак у „Журналу де Дебе":

Док се граф Бурјан улудиковао у сравнии својих нота и нових пројеката за ноте о миру, час кише оживљено је кол туранских савезника Њ. Апостолског Величанства. У Македонији су Бугари потучени и нагнати на капитулацију. По

тисмутак са положаја које су сматрали за незавидније полетом Срба, који горе и жеље да се ни посљетку врате у домовину, Бугари су се у најјачем нападу повлачили пред српским, француским, енглеским и грчким снагама, бацајући оружје и предајући се, на супрот претњама немачких контигената. Тако су бедно завршиле бивше трупе бившега краља Фердинанда кобурговог. Благодарећи његовоме привржењу, бугарске су трупе пошле 1915 да униште Србију заједно обећаног плена и пљачке. У томе су биле успеле; но Србија није умрла услед њиховога нападања. Потпуно посједнута од својих непријатеља, Србија је и даље живела ван своје територије, у војсци престолонаслеђника Александра, у крфској војсци, у срцу свих изгнаних Срба, у потомцима њених верних савезника, у целоме југословенском свету, који је усвојио њену сопствену ствар. Јединим живим примером Србија је показала целом човечанству шта је то Отаџбина. Показала је, да један народ који неће да умре може надживети најужасније катастрофе и да, ако немилосрдне отаџбине може бити прегажено до последње груде, онда о Отаџбини може постојати и желати тако јако, да је поново створити своју отаџбину. После неописаних искушења, Срби су доживели да виде, како се њихова жртва награђује.

На међународној ратној позорници моралне су снаге деловале као и у осталоме свету. Оне су на крају савладале силу. Још пре рата смо истакли улогу што је оне играти и потребу да их имамо за своје савезнике. Такве су се гледишта сматрала за теоријска размишљања. Искуство је до сада снажно јасно посведочило пресудну улогу моралних снага.

ЗБОГ ПИСМА МАКСА БАДЕНСКОГ

Цирих. — Пошто је швајцарска и савезничке штампа публиковала оно писмо које је књазу-намеснику, кнезу Максиму Баденски, писао у месецу јануару кнезу Хохенлое, изгледа да ће у Немачкој опет наступити криза, која ће под садашњим околностима потерати немачке непријатеље до врхунца. Вође главних партија, које су почеле преговарати о том писму 29. септембра, наставиле су преговор 30. у јутру. Државни секретар и канцелар били су присутни. Кнез није могао сакрити да је писао оптужујуће писмо у јануару 1918. г. као приватно једном рођаку који живи у Швајцарској, а који је познат као пацифиста. Јутрито је најјасно да је то писмо морало бити украдено од којег агента Споразума. Непријатна дискусија је наступила и социал демократи, који су увек били против тога да се принц изабере за шефа прве парламентарног кабинета Немачке, нису хтели да се зближе са мародушним интернационалистима, и конференција је завршена 30. септембра без икаквог споразума. Одмах је мишљење, према берлинском дописнику „Франкфуртер Цајтунга", да би било у интересу царства да се канцелар задржи на служби. Др. Солф, секретар за спољашње послове, већ се спомиње као његов наследник. У сваком случају, напади против канцелара, који је ухваћен у дволичности већ после осам дана његовог службовања имаће непријатно дејство на углед владе.

ЗАХВАЛНОСТ

Друштво за заштиту деце у Војсци и сама путем благодари племенитим карактерима на помоћи коју указаше уписавши за чланове утемељаче друштва своје драге покојнике, а тиме им оставише најлепши пример, јер на деци свет остаје.

1.) 4 чете, 2 бат. * пука уписа Пана Алексића, поднаредника-добровољца, са улогом од 160 франака.

2.) Божидар Р. Анђелковић, поштар, уписа свога сина Расту са улогом од 50 дракми.

3.) Официри и чиновници Морав. Бри. Арт. пука упишаше свог друга Кузмана Ј. Јанићијевића арт. капет. I кл., са улогом од 130 франака.

4.) Живорад П. Гајић пешад. поручник уписа свога сина Петра са улогом од 50 франака.

5.) Љубомир Томић уписа своју кћер Десанку, са улогом од 50 динара.

Бр. 279. СУБОТА 6 ОКТОБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 6. октобра

Српски званичан извештај. — 4. октобра наше су трупе заузеле Соко-Бању. У току 5. октобра напредовање се продужује на целом фронту.

Солун, 6. октобра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — Северно од Ниша, српски делови, настављајући узастопно гоњење непријатеља у повлачењу, дошли су до виса Западне Мораве, ка Трстенику.

На десној обали Мораве, српске трупе су освојиле Соко-Бању. Северније, у току једне борбе, заплењена су два брдска топа и задобивено је неколико заробљеника.

Француска коњица је ушла 3. октобра у Књажевац а 4. у Краљево Село.

Ка црногорској граници, француско-грчке трупе настављајући своје напредовање запленили су непријатељску комору и задобиле много заробљеника.

Рим, 6. октобра

Званичан извештај. — Албанија: Непријатељ непосредно гоњен од талијанских трупа повлачи се ка Ишми. Неколико стотина талијанских заробљеника ослобођено је. У долини Зеза, северно од Вера, чете албанских устаника заузеле су друм и нанеле осетних губитака непријатељским заштитницама.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 6 октобра

Званичан извештај од 15 часова. — На десној обали Оазе, непријатељ се ограничио на јако ватрење своје артилерије. Између Оазе и Сере, притисак француских од ових последњих дана приморао је непријатеља на ново повлачење. Изнад Шовиња и Ашера при крају ноћи, француске трупе су гонеће немачке заштитнице и заузеле Ангикур. Западно од Грамора, борбе су настављене са крајњом жестином и протегле се јутрос до ивица Вузијер.

У овом пределу преко смо Ену.

Званичан извештај од 23 часа. — Западно од Оазе, трупе 1. армије обновиле су јутрос своје надирање од шуме Андињи до реке. Ове храбре трупе, које се без престанка боре више од месец дана са јако утврђеним непријатељем и где су напредовале по цену херојске борбе, однеле су данас нове успехе. Освојиле су село Меневрe и шуму Андињи чије су источне ивице у њиховим рукама, остваривши на овом месту напредовање од преко 5 км., под веома тешким приликама. Оне су стигле до ивица Анап, Ерли ле Гран и Ноајал и освојиле су, на супрот бесном отпору непријатељском, села Кружи, Езонвил и Берновил. Јужније, наше заштитнице наставиле су гоњење непријатеља између Оазе и Сера. Помакли смо наше линије северно од Сери ле Мезијер, до ивица Сирфонтен и северно од Нувиона и Катилона, на 9 км. од прилике позади ушћа ових двеју река. Освојили смо десетак села и задобили

много заробљеника, чији број, пребројан до сада, премаша 1500.

С једне и с друге стране Вузијера, наша пешадија је прешла Ену на фронту од 5 км. и заузела висове са источне стране. Село Ванди и многи мајури, утврђени ради заштите, пали су у наше руке; јављају за неколико стотина заробљеника.

Источније, борбе које су отпочеле јуче развијају се у нашу корист. Успели смо да напредујемо у шумовитом пределу између Олизи и Грампра.

Амерички званичан извештај. — Западно од Мезе, наш је напад настављен. Наше су трупе освојиле село и шуму Бантевил и напреде ка северо-западне ивице шума Ложе. Западно од Грампра, оне су освојиле мајур Тапма после јаких борби.

Источно од Мезе, нов покушај непријатељев да нас истера са наших нових положаја у шуми Гранд Монтањ, био је одбијен. Ученье америчких трупа.....

Лондон, 6. октобра

Званичан извештај. — Британске и америчке трупе наставиле су свој напад данас на фронту између Боена и Ле Като; имале су осетних успеха у вези са француским снагама на њиховом десном крилу.

Пробивши се у јакој борби, на супрот огорченом отпору непријатељском, наше су трупе још једном одбиле непријатеља од положаја које је био освојио.

Освојили смо села Басињи и Рибовил и ушли смо у Базуел где се борба наставља. У току ових операција наше су трупе задобиле преко 1200 заробљеника и неколико топова.

Између канала Сансе и Лисе, повлачење, на које је непријатељ био нагнат услед савезничких успеха, настављено је. Наше трупе, напредујући на супрот знатном отпору противничких заштитница, поново су напредовале преко 5 миља.

Трупе 1. армије, под командом ђенерала Орна, потпуно су освојиле Дуе и наставиле своје успехе источно од Вароши. На овоме фронту ми смо стигли сада до главне линије Маркет ан Остреван, Масни, Берсе, Фретен, Сенген, Аск. Северно од Аска, трупе 2. армије ђенерала Плумера налазе се источно од Рубеа и Туркоена.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Званичан извештај. — У Вал Даони (Кјезе), јединг јуришни одред, после јединг тешког пењања од неколико часова под жестоком снежном вејавицом, напао је јаку непријатељску прекопу одељења, успешни после живе борбе да заробе посаду. Заробљено је 24 преживелих војника.

На Сиземолу, платоу Азијаго, једна француска патрола храбро је упала у непријатељске линије где је извршила борбу прса у прса, задобивши 32 заробљеника и један митраљез.

У долини Ледро, Будакарја, на Аси и у долини Бренте, наши извиђачи нанели су губитке непријатељским предњим деловима.

Један јак непријатељски одред био је нападнут и тучен у долини Астико и многобројне патроле биле су одбијене у долини Франчида. После дугог затишја услед ружног времена, наши аероплани могли су јуче да развију живу активност у току дана. Трупе и транспорти били су нападнути митраљезима са повољним резултатима, и један стални балон уништен је северо-западно од Одерцо.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Солун, 5 октобра. — „Македонија" сазнаје из незваничног извора да су савезнички аероплани јуче бомбардовали Цариград. Бомбе су бачене на железничку станицу Хајдар-Пашу, на арсенал и министарство морнарице. Ујединг је саопштено хиљадама прокламација.

Софија, 5. октобра. — Дневник „Славјанска" вели да се Бугарска прекала за то, што је била побеђена не бојажљу и не због каквих политичких разлога. Бугарска се никад не ће предати за ја живља и мало сопственог у немачку победу. Становници морају да уклоне милитаризам у Бугарској, ако хоће да буде мира на Балкану.

Берн, 5. октобра. — Немци и Младотурци реагирају у Цариграду, а младотурска влада, која се сада захвалила на власти, гледа да омета рад новог министарства. Двадесет ратних лађа, под вођством једног немачког официра, пловило је на Црном Мору пред Цариград, да протежира младотурске и да силом спречи сваку да пође примером Бугарске.

ГОВОР Г. АСКИТА

Лондон. — Г. Аскит у свом говору од 2. октобра рекао је: „Рат се још није свршио, али отпор непријатеља је сломљен, и он моли за мир. Можемо са поузданьем рећи да смо постигли наше намере за које смо поднели толике напоре, сем ако их слепо бацимо на страну. Ми смо добили сада први пут могуће за мир које су биле у том смислу искрене, што доказе од једног народа који у љубави према свог сматра своју ствар изгубљеном. Услови Пресједника Вилсона су отворени, уздигнени и јасни. Они се јасно сриче ствари и не допуштају никакве диалектичне или реторичке замке. Ми не смемо ни за један часак довести у опасност оне добитке које имамо на копну и на мору, чак ако смемо имати непријатељу на врло да одмах. То је здрав разум и права погодба за ма какве преговоре на све да имамо посла и са једним непријатељем чије су руке чисте и у чију реч се можемо поуздати. На несрећу, њихове су погодбе се не може тврдити о Немцима и то је баш тај фактор који смета у преговорима за примирје или мир. Постоји још једна тешкоћа која лежи на путу онима који хоће да извађају пут ка миру. Ми смо кроз сав овај рат јасно изјавили да ми не желимо да намећемо другим државама ма какву партикуларну форму владавине. Ако смо пакле, одмах у почетку, изјавили пруски милитаризам као наш објекат и као непријатељ, то је било због двојe посебних разлога, који се оба основају на искуству. Прво, пруски милитаризам није само сам по себи већ и оружје владавине насиља, које мир и слободан развитак осталих народа на свету у свако доба доводи у опасност. Други разлог је тај, што нам је пруски милитаризам показао у свом практичном дејству, да та обавезе уговора, ма како свечано и одлучно склопљене, стварно нимало не везују. Ми смо нашли на једну силу, која је била свесна несавесна у употреби својих снага и коју никакви уговори на хартији нису могли обавезати. Ми морамо бити осведочени, да владе које нас позивље да с њом расправљамо, није само оне исте старе пруске милитаризам прекривен у овом тренутку, мање или више, демократском маском, која се може исто тако брзо скинути као што је била навучена".

ДВА ПУТА

Лондон. — „Вестминстер Газет" пише: „Немци имају сада пред собом два пута: Први је, да се немачки народ, под притиском услова Пресједника Вилсона за уништење кајзеризма, сакупи око Кајзера, да изјави веру и поуздање у аутократизам и своје оружје, и да изјаве да ће се и даље борати до смрти, бранећи те немачке анализоч и институције. Други је пут, да немачки народ дође на мисао да је кајзеризам његова пропаст и да, према томе, предузми кораке да се он стварно хоћуда, и на тај начин изађе пред човечанство са добрим свједочанством, као народ ослобођен и слободан. У првом случају ми ни не можемо запоседати под којом формом владавине они треба да живе. Слободна конституција натурена невољном немачком народу по Савезнике би била јако опасна ствар. Ако нам немачки народ каже да је одан снома Кајзеру и ако је одлучно да га задржи на престолу и таме продужи систем који он заступа, ми морамо да примимо њихов избор. Али у овом случају морамо предузети све могуће мере то да осигурамо, да овај немачки систем, и ако одобрен немачким народом, буде немоћан да учини квар осталом свету, и да се метода крви и женева практикује само на немачком народу. Када прекуамемо то мере, онда ћемо чекати са нашим комплетним Лигама Народа, док се Немцима досади бити изоловањим и прокињатом, и наоружаћемо тонико воље снаге која би била довољна да је учини безопасним. Ово не би био част мир, и такав мир био би пропраћен са казнама и гаранцијама од којих би се могло опустити ако би се преговарало са слободним народом. Али то би био једини могући мир, ако немачки народ — и ако побеђен — остане решен да сачува свој милитарни систем."

БАЛФУР АМЕРИЧКИМ НОВИНАРИМА

(Нар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — На ручку, који је приређен у Лондону у част америчких новинара, Балфур је рекао: „Ваома смо срећни што вас видимо у нашој средини, јер се ови ваше посете срећно поклапа са тренутком који можемо без икаквог оптимизма означити као најповољнији у равнању војничке ситуације. Није ми познат ни у историји никакав период од 6 месеци у коме се одиграла тако велика и тако драматична трансформација у тако огромној размери, нити трансформација која садржи тако важне проблеме за будућност света. Проблем који је пред нама није у томе да сазнамо хоћемо ли се одлучити да добијемо или не овај рат, пошто победа постаје све више и више јасна, већ у томе хоће ли нам она донети непосредне користи, како сада тако и у току оних неколико тешких година које ће после наступити. Те користи, мора неминовно уживати и наше потомство чија судбина зависи од наших напора.

ТУРСКЕ ПРОБНЕ КУГЛИЦЕ

Лондон, 5. октобра. — „Дејли График", говорећи о пробним куглицама које је пустила Турска, каже, да је примирје немогуће без безусловне капитулације. Исто тако, ако би се Аустрија отворено одвојила од немачког царства, прекинућемо борбу против ње, али ипак под условом да не напуштамо Југословене и Чехо-Словаке који су се побунили против аустриске тираније.

Под највишим заштитом Њ. Кр. Височанства
НАСЛЕДНИКА ПРЕСТОЛА АЛЕКСАНДРА

ДРУШТВО ЗА ЗАШТИТУ СРПСКЕ И ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДЕЦЕ

Спасавајмо децу, јер је у њима наша будућност и снага!

Задатак Друштва је да своју децу указује помоћ и да сву децу заштићава од свију опасности које прете њиховом телесном или душевном здрављу.

Друштво се нарочито стара о прикупљању напуштене или незбринуте деце наших ратника.

Средства друштвена су његове установе и то:

1) Дечја Склоништа за сву сирочад, где ће се потпуно издржавати док не буду способна да се сама издржавају.

2) Дечје куће за сироту и болешљиву децу,

3 Лечилишта за болесну децу.

4) Рашчичке Школе у којима ће мушка и женска деца брзо и успешно научити разне занате и успособити се да зарађују, и где ће окрасније девојчице добијати потребна знања, која ће им требати као домаћицама и мајкама породица.

5) Савез Мајки Четника и Планинки стара се о добром душевном и телесном одгајавању мушке и женске деце — омладине и о њиховој заштити од штетног утицаја школе и улице. Ово постиже скупљањем, играма, утакмицама и излетима у слободним часовима.

Помажу се сви дечји пријатељи да укажу своју помоћ: било приновима у новцу, одећу, инвентарима; било уступком игралишта; било пријемом сирочади у своје домове (усвајање деце) или добровољним и бесплатним радом у разним друштвеним установама.

Сваки и најмањи прилог и помоћ је добродошла.

За сва обавештења обраћати се како и прилоге слати: Главном Одбору Друштвеном или друштвеним повереницима, који се у свакој месту налазе.

Главни Одбор Друштва за Заштиту Деце:
Председник,
Д р М. Ђ. Поповић
Секретар,
Бранко Арсенијевић
Потпредседници:
Д-р Ђ. Нешић, Мих. Д. Оташевић.
Чланови:
Луја Војске Ж. Мишића, Пуковник Алекса Раковановић, Д р Лазар Бесарабић, санит. мајор, Д р Михаил Берић, асистент Универзитета, Милош Ђукићевић, геометар.

Штампарска Редакција Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Аћимовић.

Бр. 280. НЕДЕЉА 7. ОКТОБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 7. октобра

Српски званичан извештај. — У току 6. октобра француска коњица, са једним српским одредом, ушла је у Зајечар. Више западно заузели смо Бољевац.

У долини Западне Мораве наше су трупе ушле у Трстеник.

Солун, 7. октобра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — Покрети се изводе на целоме фронту сходно нашим плановима.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 7. октобра

Званичан извештај од 15 часова. — У току ноћи, трупе из 4. армије, у своме победничком гоњењу потпуно су савладале непријатеља који је покушавао да по сваку цену очува један заштитни осланац на западној обали Оазе.

Французи су сада дошли до канала, почев од истока шуме Андињи до на север од Отвила. Анап, Типињи и Нојал налазе се у њиховим рукама, као и већи део места која су дуж канала.

У току борбе која је отпочела у овоме пределу 4. октобра, Французи су заробили преко 3000 заробљеника, запленили 30 топова, знатан број митраљеза као и велику количину ратног материјала, рачунајући и један вагон пун муниције.

На фронту Ене, француске су трупе очистиле од непријатеља предео између канала и Ене и северо-западно од Атињи, освојивши Амбли-О и задобивши неколико заробљеника.

Званичан извештај од 23 часа. — На фронту Оазе, Немци су били потпуно одбачени на источну страну реке. Француске трупе додирују канал од Сиси (?) до Отвила и освојиле су, према шуми Андињи, села Етре и Ванерол. Настављајући на десноме крилу јучерашње започето гоњење, између Оазе и Фере, 1. француска армија задобила је данас нове добити. Рибемон и доминирајући положај Вилер-ле Сек пали су у руке Француза, на супрот јакој митраљеској ватри.

Источније, Французи су прешли Феј-Ле Нозје и Катилон-ди Тампл.

На Сери, 10. француска армија прешла је јутрос у напад на Хиндинг Стелинг. У области Пујли и баруштинама Сисона, на простору од 5 км., овај јако утврђени положај, са два реда ровова, штићен густим редовима жица и многобројним бетонираним заклонима, пробијен је од француских трупа које су, сломивши огорчен отпор Немаца, остварile напредовање од 1200 метара у дубину. Село и млин Вернеј, мајур Шантруд, Феј-ле Сек и Миси налазе се у њиховим рукама. Број заробљеника прелази 1000.

Западно од потока Барантон, немачки противнапади, вођени знатним снагама које су биле добиле наредбу да се одрже пошто по то, били су одбијени француском ватром претрпевши тешке губитке.

Између Сисона и Шато-Порсијан, борба је била исто тако жива; местимични напади које су Французи водили са жестином донели су им важне добити. Они су достигли друм Сисон-ла Селв и освојили више утврђених радова.

Источније, Французи држе Бетанкур и терен између овог села и Мизи ле Конт.

Западно од Шато-Порсијан, Французи, допревши такође до Бринелд Стелинг, напали су, после кратке артилеријске припреме, и освојили Сен Жерменмон, на супрот немачким напорима. У току ових борба задобијено је 700 заробљеника.

У области Вузијера, борба се наставила целога дана са крајњом жестином.

На висоравнима источно од Ене, Французи су после јаке борбе освојили мајур Макар и коту 193 источно од Ванди.

Јужније, освојили су село Шестр које су далеко прешли. Задобивено је преко 400 заробљеника и заплењено 10 топова и митраљеза.

Амерички званични извештај. — Западно од Мозе, јаке пешадијске борбе у шуми Ложи и на другим тачкама борбеног поља. Северно од Вердена, где је био обезбеђен јаким бомбардовањем и митраљеским ватром.

У своме напиру северно од Вавиња, америчке трупе, сарадњом са британским трупама, дошле су до Канала од Сомбре до Оазе.

Лондон, 7 октобра

Званични извештај. — Нове су трупе синоћ постигле нове успехе северо-источно од Боена, заузевши село Маминген и довршивши освајање Бакуела.

Северно од канала Сансе наше непријатељске се јединице, Обавили смо непријатељске положаје источно од Етершкура и Пекенкура и стојимо у јаруги с непријатељем источно од Вреја и Кателета.

Северније, наши прехвати јединица прешли су Марк између Сенгена и Шпрајта и прибижују се овоме селу.

Белгијски званични извештај. — Осталу је још само врло мало белгијске обале у непријатељској моћи. 5. октобра, савезничке трупе су опколиле источно од Остенде и освојиле Блекенберг, дошле су до ивице Зебрагге. У тренутку Остенде је био под ватром непријатељских далекометних топова. Напредовање, 5. октобра у вече, обележено је било на главној линији Остенде—Хекенбург—Етенгем—Бирсенер—Сент Андре—Сен Мишел.

Источније, савезничке трупе наишле су на јак отпор, али су наше дошле до ивице кое Скенте и Рајека. На десном крилу, француски су пионири освојили Мелбек, напредујући ка Мерквеју. Јужно, Белгијанци су заузели Костросебек, напредујући за једну милу источно од овог места. У своме напредовању ка Бруге, Белгијанци су задобили преко 300 заробљеника са још топа и много материјала.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 7. октобра

Званични извештај. — Северно од језера Лекро, наше јуришне трупе, прешавши непријатељске препреке од жица, наишле су тешких губитака његовим истакнутим деловима. На платоу Азијаго, јачим нашим снагама је напала јачим непријатељским са митраљезима и заплењена оружја. Јачи француски одред уништио је јаче предње обезбеђење, задобивши неколико заробљеника. Између Долина Фреццеро и Бренте, непријатељски извиђачи били су растерани нашом пуцачком ватром. На осталом делу фронта местимични артилеријска активност и неколико аеропланских летова омета непогодним климатским приликама.

ИНТЕРВЈУ Г. ПАШИЋА

Лондон. — Радиотелеграфска Агенција саопштава је од г. Пашића, Председника Српске Владе, да је Српска Влада тражила од Савезника да признају као своје савезнике, с обзиром на сталну помоћ коју је указивала савезничкој ствари, не само Срби из Србије већ и оне из Аустрије, и да потпомогну Српску Владу у стварању једне слободне и независне државе Срба, Црногораца, Слове-

нација и Хрвата, као што је изложено у Крфској Декларацији.

У току свога интервјуа са Агенцијом Рејтер, г. Пашић је изјавио да ће Савезници имати у сусрет овом интервјуисању: „Аустриска нација би дала аутономију Хрватима и Словенцима у Аустрији. Ова то увек чини када је ситуација одвећ критична, али чим она постане боља, аутономије се одмах укида. Нарочито је важно да се Савезници не дају заварати покушајима да се очува ова застрашена царевина."

ЕДВАРД ВАРЕН О СРПСКОЈ ВОЈСЦИ

Лондон. — Едуард Варен, почасни мајор у српској војсци, поткрепљујући лист који је упутио Валентин Широл у корист Фонда за Помоћ Срба, пише у „Тану":

„Који год је био сведок трпељивости, издржљивости и храбрости српских војника, мора бити узбуђен њиховим патњама, као што мора поштовати и дивити се њиховој херојској чврстини. Предузимање борбе од стране српске реорганизоване војске, као и њени резултати, спада у најчудноватије ствари овог иначе чудноватог рата."

ГОВОР ЛОРДА ГРЕЈА

Лондон. — Лорд Греј је држао један значајан говор о Лигн Народа и том приликом рекао је:

„Мир је у пројекту, али није још у нашем домашају. Земља мора остварити на страну све ресурсе и бити уз Владу ради настављања рата док се тај мир не буде постигао. Садашња одговор Немачкој нагледа на чврст и смишљен. Потребно нам је да имамо ко држи власт у Немачкој. Не треба мислити да је задатак Лиге Народа да замени сарадњу једног побједничког рата. Лига Народа мора имати за такође једног победничког рата. Савезничке владе су у сукобу са ставом победом рата, да би могле зајмати свој пројекат о Лиги Народа, али се мисли то питање не сме остављати после мира. Треба припремити јавно мишљење да се ратне не сме губити и да се нама користити најбољим умним снагама које стоје на расположењу Влади, да би се спремно тај пројекат што је могуће раније. Питање које је изазвало овај рат и покренуо на страхоте букућих ратова убеђење свет да се то мора избећи по сваку цену, а то ће убеђење дати живу снагу која ће покренути организацију Лиге Народа. Сложен се са Вилсоном да сваки народ који буде прихватао Лиги Народа треба да уреди своју спољашњу финансиску политику, с тим да је после примени такође и на остале чланове те Лиге без икакве отраже. Одговарајући економске бојкотаже, који су створили Савезници у свом рату, мора да буде увек у приправности као средство Лиге Народа против свакојаког повреде њених одредаба ма од чије стране. Не сачи је пре рата много радити на своме наоружању и бити на чему насилној политици. Сила се мора стварити на чело у обрнутом смислу. Не може бити ни речи о каквом разоружању док се Немачка не буде пре разоружала. Израда оружја мора се остављати у будуће само одговорним Владама, а Лига Народа ће предузети мере против сваке Владе која би по мала корак у напред. Циљ овог покрета је у томе да се уђе у Лигу Народа у коју би и Немачка могла ући и сматрам је не треба искључити. Иначе, Лига Народа не сме чувати у својим недрима земљу која није искрена. Свака Влада, која би ту била, мора представљати слободан народ. Лига Народа би могла донети међународне одредбе којима би се ваздушно пратисак, ако се буде указала потреба, на сваког који би ваздушно какво опструисање. Она би могла дати већу вредност Конгресима Међународних Радника, као и стећи јасан корисан рад на истим основама као што је међународна царинска служба у Кини. Јасним ставом која би могла напокнадити сва питања и губитке живљења овим ратом жељала би у томе што би међународни односи у свету били постављени на нови начин од свега онога што је до данас било могуће.

НЕМАЧКА ДАЛЕКОВИДОСТ!

Интересантно је навести овде писање немачког листа „Франкфуртер Цајтунг" пре свега

ничке сфинксе на Балкану.

Даље пише: „Ми никако не верујемо у какву велику сфинксину која би имала за циљ евентуално ослобођење Србије или пак заузеће Бугарске, пошто непријатељ, странчећи у своме снабдевању јекако на море, неће имати потребних средстава. Могуће је да једну у противничке руке само оне покрајине Маћедоније, на које су Бугари пружили своје претензије. Ми сматрамо да ће ова опасност бити довољан разлог да наши савезници дају најенергичнији отпор. Ако би се ово остварило одмах би се уништило ма ће политички план Савезника обрати свеман крукчеје плокове од оних који су била у изгледу. Војничка опасност неће напирати против ники на преговарање о миру све хоће док се он осећа још јаким. На против, он развија у себи нове енергије и појачава своју вољу за даљу борбу. Наши савезници су, у осталом, сигурни у нашу потпору.

ПОДЛИСТАК

САВА ДРИНЧИЋ:

ОД ДОБРОГ ПОЉА ДО ЦАРЕВОГ СЕЛА

Побједнички поход Југословенске Дивизије. — Кроз борбу 250 километара за петнаест и по дана!

Ће писано ће свет још једном чује за „удрице мртвих", ће историја борбе и ратних вештина напише недостижних рекорд и ће Словенски Југ у безумљу упали рођени крви!

Прва позорница овога месеца укрсна је Нову Србију. Варвари и Југословени непријатељским појатом положише темељ својој великој Отаџбини — Југославији. Тек сад, кад већ топови пријатељске браће и француских савезника греме на обалама Јужне Мораве, пред Нишем, успевам да прикупим појатке и пружим кратких прегледа јединог епохалног марша кроз борбу.

Реч и цифра хронолошким редом о подвизима Југословенске Дивизије:

1. септембра, у 8 час. у јутру, Истоку хоће непознат артиљеријски урагани засуо је све положаје од Соколе преко Доброг Поља, Кравице па ко крајн Ветрењика. Вулкани ватре и дима дизао се у облаке стотинама метара високо пуних 20 часова на многобројних оруђа, међу којима је било и понтан број великог калибра.

2. септембра, око 5.5 часова у јутру, пошле су на јуриш 122 и 17 француска дивизија и српски Шумадијски. У 18 часова пренеше је у наших Југословенска Дивизија на положај Кривицу. Око 20 часова ње је наше било положаја на непријатељ. Дивизија борбе била је пренета за 6 км. у дубину.

Места борбе означавала је једина пустош! Издробљене стене, заравњене јаруге, спаљене шуме и пространи и шарени ређони рупа, разбацаних у земљи и камену експлозивном. За стотине метара далеко од сравњених ровова, разбацано по стењу и дрвећу налазило се по неко парче од оделе или спаљен комад човечијег меса!...

3. септембра у зору, вамахом коме немо порођења, бацила се Југословенска дивизија на непријатељске резерве. Заузела коту 1705 и у веће једини громовитим ударцем освојила најзначајнији положај на целом фронту — планину Ковјак.

4. септембра, бомбом и ножем, заузет Кучков Камен, и од исте ударце 5. септембра пала још значајније Буров Камен. Борба се преноси на положаје испред села Рождена.

Бугарска војска је већ у сирановитом расстројству. Невероватан број пукова, изнуђен свеман страна, истребљен је према свој српској дивизији. Немци су стигли у помоћ још за битку на Ковјаку, и учинили све, ће се ништори пробор и спречи слом. Пред налетом Југословенских трупа и Варвараца разбијале су се све снаге непријатељске као таласи, гоњени орканом на пучини. Немци су се борили мушки и тукли митраљезима наше трупе, које су их већ пролазиле, док их нису други ређони равнели ножевима. Поноси су бачене резерве и биле разбијане, пре него што су стизале на опређење положаје. Царство Фердинанда Кобурговог било је већ суровно на висинама оних планина, на којима је умирала Бугарска...

— Свршиће се —

Бр. 281. ПОНЕДЕЉАК 8. ОКТОБРА 1918. ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 8. октобра

Српски званичан извештај. — У току 7. октобра наше напредовање продужује се под борбом.

Наши делови очистили су предео Пећи, Новог Пазара и Рашке, заробивши преко 1500 непријатељских војника и знатан материјал.

Солун, 8. октобра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — Јуче 6. октобра, 34. дана после отпочињања офансиве, француска се застава залепршала на обалама Дунава, до кога смо допрли на више тачака његовог тока. Непријатељеве коморе које нису хтеле да се задрже, тучене су артилеријом са успехом.

Француска коњица, потпомогнута једним српским батаљоном, ушла је у Зајечар.

Српска војска наставила је напредовање ка северу обема обалама Мораве, на супрот врло енергичном отпору немачких снага, које се очајнички задржавају у планинској области јужно од од Крагујевца.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 8. октобра

Званичан извештај од 15 часова. — Јуче пред вече. Немци су извршили два јака противнапада између Сере и Ене, један у области Вернеја, други у области Сер Жермеинон; Француни су их одбили, задобивши парцијалне. У току ноћи, Немци су живо реагирали артиљеријом и митраљеском ватром на разним тачкама фронта.

Званичан извештај од 23 часа. — На супрот ружном времену, Француни су организовали своје положаје између Оаве и Сере. Источно од Вернеја, они су прешли поток Шантруф и заузели гребене западно од Гранпуа. Очекивали су све своје добити на супрот жестоким немачким противнападима.

Источно од Вузијера, француске трупе су допрле до ивица села Терона и напредовале у области Ландев и Фалез, запленивши око 20 топова.

Лондон, 7. октобра

Званичан енглески извештај — Јутрос су британске и америчке снаге које оперишу у вези са Француима између Оаве и Ле Като наставиле своје напредовање са успехом.

Наше су трупе јуришале на обале напидно од Самбре и кикнале Оаву, северно од Оаи и освојиле висове западно од Катилона.

У тројновим операцијама на овоме сектору, трупе 4. армије ђенерала Равинсона завршиле су своје напредовање од 5—8 миља кроз јаки тежак предео који је непријатељ упорно бранио, потискујући непријатеља још преко ових висина са јаких положаја које је држао на десној обали Сене.

Непрекидним борбама оне су очистиле од непријатеља све висове источ-

но од линије дуж реке, освојивши много села и задобивши истовремено преко 5000 заробљеника са извесним бројем топова.

Непријатељ је почео да се повлачи северно од друма Камбре..... Солзоар је био заузет од стране наших трупа, а постигнути су успеси према Денену са јужне стране.

Северно од канала Сансе, наше су трупе већ ушле у Денен и допрле до села Ескоден и Сомен.

На левом крилу ових трупа 8. јануара је основана Мариња. У току ових последњих 10 дана трупе ове дивизије, које су биле непрекидно у линији дуже времена и на широкоме фронту, одржале су непрекидан пријатељски ни непријатељ и енергијом и активношћу њихових команданата су га из веома тешке позиције.

У току једног напредовања од преко 18 миља (око 30 км) оне су задобиле неколико стотина заробљеника и освојиле Дуе као и многа села.

Северније, наше трупе настављају једнако своје напредовање и кроз су по главне линије: Орши—Кобриже—Кимсеи—ни—Нанел—Ромпен (југо источно од Рубе) и Нешел.

8. октобра, дивизијске операције у велико су биле омечане киском облачном и густом маглом, али су наши извиђачи ипак очували своју активност и извршили су вођење и фотографска снимања. Један успешан напад био је извршен, са мале висине на раскрсници Турне, на три пар те трупа и немачке непријатеље у бљежење. Један број муниције бачен је у возових и уништен с краја на крај; други један број погођен је четири пута и на станици је извршена велика експлозија. Хангара дванаест непријатеља били су уништена, транспортне колоне погођене и непријатељским трупама нанета губитци ватром наших митраљеза.

Преко дана сам бацили преко 6 тона бомби. И наши ваздухоплови су врло слабо активност у току дана.

У ваздушним борбама оборена су три непријатељска авиона и два примораца да се спусте на своје линије; поред тога је један непријатељски авион оборен у наше линије пешадијском ватром.

Два наша ваздухоплова нису се вратила.

На супрот густој магли наших авиона непријатељски успели су да бацају у току ноћи три по тоне бомби на свеобухватне линије непријатеља, постигавши тачне поготке на споредним и обичним пругама.

Сва су ова наша авиона враћена.

Лондон, 8 октобра

Званичан извештај. — У своме јутрошњем нападу, британске трупе успеле су да пробију пролаз код Селе, између Ле Като и Денена. Освојивши потпуно села у долини ове реке и одбацивши непријатеља на села Солема, наше су трупе освојиле у јакој борби источне падине Селе и утврдиле на висовима који доминирају долину Арпи.

Оне су наишле нарочито на отпор у близини Солема и Сен Питона. Овај је отпор био сломљен после жестоке борбе и многи противнапади били су одбијени. Као резултат ових операција изведених под силним иљуском јесу 2000 заробљеника и неколико топова. Северније, предње трупе налазе се на две миље (око три км.) од Турнеа и у додиру са непријатељем источно од главне линије: Денен—Боа де Еклизет—Ланда—Моншел—Маркен.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 8 октобра

Званичан извештај. — У брдском пределу чете концентрације артиљеријске ватре прот ву непријатељских линија. Један непријатељски топовски и комора, у мрежу на платоу Фоза (југо од Сте Кољуз), били су напашћени тачним погоцима и растурени.

На Монте Корно (Вал Арса), непријатељ је покушао два напада која су потпуно изустављена нашом брзом ватром.

Западно од Стокарело (колона Француске) један наша патрола напала је јако мало непријатељско одељење, заробивши један део посаде.

С једне и с друге стране Пјаве, обострани кратки артиљеријски рафали из ватре.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон, 7. октобра. — „Таймс" доноси три белешке које потпомаже Фељетон Пошће Србија и вели да су све претпоставке погрешне. Уједињење је постигнуто у циљу да се убрзају борбе у ослобођеним територијама.

—

Беч, 7. октобра. — Из Беча јављају да је аустријски Генералштаб изредио све, услед аустријских пораза код Ниша, Србија спасавајући један преко Београда и један преко Албаније. Српска устаничка напредују непријатељу у позадину.

—

Париз, 7. октобра. — Густав Хервé пише у „Виктуару" да је потребно да се предузму ратне мере у правцу балканског ратишта. Потребно је предузети мере да Бугарска остане мирна у будуће.

„Бугарска бежична телеграфија објавила је 4. овог месеца, како је становништво Неготина на Дунаву испратило бугарске власти уз радосне манифестације и изјаве захвалности са жељом за повратак."

И ако још нисмо ушли у Неготин ипак можемо демантовати ову циничку бугарску изјаву. Према свему што смо до сада могли констатовати, бугарска војска и бугарске власти оставиле су свуда најцрње успомене; њихова акција састојала се у убијању, зверствима, пљачки, силовању, отимачини, интернирању и т. д.

Верујемо да је становништво било радосно кад су овакви дивљаци напустили нашу територију, јер се је спасло свих стоахота бугарске варварске владавине. Верујемо и то, да Бугари нису толико наивни да озбиљно држе да неко жели њихов повратак. Убеђени смо да ове вести они пуштају једино у провидној намери да пред нашим савезницима, и пред осталим светом који их не познаје, пледнирају своје познате теорије о бугаризму, теорије, које су они сами својим недељима најубедљивије демантовали.

ИНТЕРВЈУ Г. ПАШИЋА

(Нар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — Рајтерова Агенција интервјуисала је г. Пашића који кроз неколико дана одлази из Лондона у Рим а одатле у Скопље, ново седиште Српске Владе, или, још вероватније у Ниш. Г. Пашић је рекао:

„Моје је лично мишљење, да ће се мир ускоро закључити и врло је вероватно да то буде пре Божића. Немачка извесно зна да ће пре или после морати примити наше услове, а ако одмах буде примила Вилсонове услове, уштедиће себи све невоље друге једне зиме. Она зацело неће добити никакво охрабрење за вођење рата од својих савезника. Хабсбуршка династија је у агонији. Сви народи у аустриској царевини чврсто су решени да се ослободе у интересу општег мира, јер ћете се и ви јамачно сетити, какву је велику опасност представљало за Европу кроз толико година незадовољство које је владало у овој царевини. Онако исто као што се Немачка мора одрећи Алзас-Лорена и Пољске и повући се иза својих сопствених етничких граница, исто тако ће Хрвати и Словенци бити одвојени од Аустрије да би створили са нама велику српску државу. Румуни из Аустрије спојиће се са својом румунском отаџбином. Пољаци из Аустрије биће у саставу Пољске, Чеси ће имати своју независну Ческу. Хабсбуршкој династији ће остати у најбољем

случају један релативно слаб број Немаца и њихових присталица. Увиђа се чак да је ова промена потребна, ако народи буду имали право да сами одлуче о својој судбини, и то је циљ коме ми тежимо у нашој жељи да видимо остварење једне Велике Србије. У овој ће држави Срби, Црногорци, Хрвати и Словенци уживати подједнаку управну власт. Примена ових принципа сачињава једино средство да се обезбеди мир у свету. Оваква једна јака Србија била би доиста најјача препрека за случај, ако би Немачка икада била обузета империјалистичком неазајљивошћу. Имам пуно поверење у Лигу Народа и уверен сам да ће она укинути ратове. Аустрија и Немачка су предузеле овај рат на тежње да овладају Србијом. Лига Народа ће се постарати да се Србија уједини са Србима из Аустрије не као вазал Централних Сила већ као слободан народ. Што се тиче Бугарске, њу је постигла судбина коју је заслужила, удруживши се са непријатељима оних који јој обезбедише самосталност. Она је тучена, али ми не желимо да је дотучамо. Нама је потребна врло дала исправка наше границе ради обезбеде железничких веза са Румунијом и Солуном, али смо вољни, као и остале балканске земље, да опростимо Бугарима гањања нашег становништва. Србија се на крају има васпоставити. Наши јуначни Савезници који су нам помогли да ослободимо своју земљу, помоћи ће нам сада да је обновимо. Цео свет већ зна за страшну беду у Србији, и брза помоћ јој је неодложна. Савезничке Владе су нас увериле да ће се одмах заузети око ове ствари и ми ћемо свакако послати у Лондон и Париз своје нарочите министре ради уређења ових питања. Требаће нам затим да успоставимо нашу индустрију и прође ће много времена док Србија буде достигла свој напредак. Надамо се, у сваком случају, да ће ова ужасна борба одвести народ ка миру и истинском благостању."

УТИСАК НЕМАЧКОГ ОДГОВОРА У ЛОНДОНУ

Лондон. — За немачки одговор Вилсону сазнало се у Лондону јасним у вече, благодарећи објавама по новинарским и кинематографима. Вест је примљена са најјачим одушевљењем од стране публике које је интонирала народну химну. По неки пут су и преставе морале бити прекинуте. Јавно мњење није у томе потпуно јединствено и крај рата је само питање од неколико недеља. Домаћинским листовима једногласно сумњају у искреност свог немачког гласа и веле да ће Немци, ако се и овом приликом утеку, бити јако расположени на конференцији мира. Листови примећују да Сједињене државе и других тачака да нису сами с њих познатим Вилсоновим тачкама, које је устостручење у изјаве које су Немци починили после изјављених Вилсонових 14 тачака и које не одговарају нафове оних најчачајних бавци који су били инспиратори и организатори тих саопштења. Четврта Вилсонових тачака не говоре о одштетама за изјаве почињене на мору, као што је торпедовање Лестера. Листови не верују да ће Вилсон сагласити Савезницима да приме примирје без јасних гаранција које ће спречити Немце да се извуку од неизбежног војничког краха. Штампа истиче разне услове које треба да претходе свакој обустави непријатељстава, као напуштање Белгије, укључ Рајне, разоружање немачке флоте, предаја једну сумарена и изјава да се колоније неће вратити. Сви листови закључују да треба имати поверења у Фоша који ће диктирати такве услове да савезничке војске не буду имале изложени тешких изјављих победа.

Штаб врховне Команде Немачко-аустријске Војске. Одговорни уредник Вид. М. Анђелковић.

Бр. 282. УТОРАК 9 ОКТОБРА 1918. ГОД. ГОД V

РАТНИ ДНЕВНИК

ОРГАН ВРХОВНЕ КОМАНДЕ УРЕЂУЈЕ РАТНИ ПРЕСБИРО

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 9. октобра

Српски званичан извештај. — По накнадном извештају, 6. октобра наша коњица запленила је један део коморе са архивом 217. немачке дивизије, заробивши том приликом известан број људи, који припадају особљу штаба ове дивизије.

7. и 8. октобра наше трупе наставиле су да потискују непријатеља у пркос његовом јаком отпору.

Солун, 9. октобра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — Запленили смо већи део непријатељских транспортних лађа које смо били напали јуче на Дунаву.

Српска војска наставила је напредовање на супрот врло јаком непријатељском отпору, потпомогнутом многобројном артилеријом и митраљезима.

У току борби које су вођене 4. овог месеца, српски делови су запленили комору штаба 217. дивизије немачке. Архива и портељ као и известан број писара заплењени су и заробљени.

Потврђује се да се устанак шири у Албанији и Црној Гори.

У области Пећи и Новог Пазара, српски лаки делови, потпомогнути француским трупама, задобили су преко 1500 заробљеника и богат плен.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 9. октобра

Званичан извештај од 15 часова. — Преко ноћи је била доста јака артиљеријска активност између Сере и Ене.

У Лореву и Авасу, Француји су извршили рапиднте упаде у немачке линије и довели заробљеника.

На осталим тачкама фронта ноћ је прошла на миру.

Званичан извештај од 23 часа. — На фронту Осе нема важних промена. Између Осе и Сере, француске трупе су наставиле у јутру своје напредовање. Десно, оне су освојиле Мекбрекур—Рашкур, заробивши око 50 заробљеника.

Лево између Ласи и Вилер ле Сек, Французи су такође заробили терене на супрот живом отпору Немаца. Огорчена борба водила се на платоима источно од Вилијера; Немци су извршили више пута противнападе са јаким снагама. Француске су трупе напрзале све ове нападе и очувале све своје положаје.

На осталом делу фронта ничег важног.

Амерички званичан извештај. — У току огорчених борби северно од Вердена, помакли смо наше линије за неколико тачака.

Наше су трупе јуче ујутро заузеле брег 297 и заробиле непријатеља на шуме Рап, заробивши у овој операцији 6 официра и 255 војника, као и известан број митраљеза.

Западније, поправке су свој положај на северним ивицама шуме Бантевил и имале успеха северо источно од Сен Живена.

Источно од Мезе, непријатељ је јако бомбардовао наше положаје у шуми Кор.

Лондон, 9 октобра

Званичан извештај. — Број заробљеника које смо јуче задобили северно од Ле Като прелази сада 3000.

Немачки положаји куж Селе, по природи јаки, били су кржљави одлучно. Напад су предузеле енглеска, шкотска и гаска дивизија у 2 часа под најгорим атмосферским непогодама. Непрекидна киша веома је отежала напредовање и борба је била отворена преко целог дана, пошто је непријатељ врло јак отпор у селима и куж железничке пруге. Да бисмо савладали овај отпор, тенкови су у великој помагали на неким тачкама; на супрот ватину реке, они су успели да пређу рано на источну обалу. Чим смо се осигурали на овој линији реке, сградили смо брзо велики број мостова, под јаком ватром непријатељске артилеријске и митраљеске ватре, који су сви били на овој артилерији ка се помакне унапред и да очува тесну везу са нашом пешадијом да би је штитила ватром са кратке даљине. У току вечери, неке тачке где су непријатељски одреди још давали отпор биле су очишћене показним операцијама и један непријатељски противнапад у правцу Ромеја био је одбијен са тешким губицима по непријатеља.

Северно од Денена, наше пешке трупе настављају своје напредовање у тесном додиру са непријатељем, и примичу се селу Сент Амин и линији Еско, северно од Турнеа.

У Фландрији, непријатељ држи линију која води од Леде и спушта се ка Лиси до Петегема.

Доцнији извештај. — Преко ноћи и рано у јутру, вођене су жестоке борбе око заузимања села Амеровала, које смо били осводили у току наших јучерашњих напада. Жестоки непријатељски противнапади за повраћај овога села били су одбијени. Јутрос рано, непријатељ је без успеха покушао да избије наше пешке трупе у близини друма Камбре—Бапе; ту смо заробили неколико заробљеника.

Источно и северно од Денена, наши су се успеси настављали на супрот знатном отпору; наше трупе се налазе мање од две миље (3 км) од Валенсијена и достигле су главну линију: Ле Сантинел—Сен Амин—Ронж—Тантиња; држимо западну обалу од Еско до Понтаршеа (северо западно од Турнеа) и на јужном фронту од неколико километара северно од овог села.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 9. октобра

Званичан извештај. — Знатна артиљеријска активност на платоу Азијаго, у области Грапе и куж Пјаве.

На Сиземолу, француске су патроле упале у непријатељске линије, нанеше му губитак и заробише 6 заробљеника са јаким митраљезом.

У долини Френцела, наши су одреди напали непријатељске предстраже и на супрот јаком отпору посаде, успели су да их растерају и да заробе јаког официра и неколико војника.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Цирих, 7. септембра. — Јављају из Цариграда: пошто је Тефик кабинет пао и Младо-Турци поверио поново министарску одговорност, бојати је се за Стамбол. Мере су предузете да се Чатаџа појача. Говори се да Савезници намеравају ући у Стамбол са великим бројем тенкова.

—

Вашингтон, 7. октобра. — Вилсон ће захтевати од Аустро-Угарске да прекине везе са Немачком пре сваког разговора о миру.

ИНТЕРВЈУ Г. ТРУМБИЋА

(Нар. извештај Р. Пресбироа)

Лондон. — Г. Трумбић, Председник Југословенског Одбора, интервјуисан од Рајтерове Агенције поводом вести која је стигла у суботу о пројекту Аустрије да створи једну државу у коју би ушле Хрватска, Босна и Херцеговина и Далмација, рекао је:

„Нисмо нимало изненађени што видимо бечку владу, која је сада притешњена, да покушава сва средства да обмане савезничке силе а поглавито Америку, да би спасла Хабсбуршку династију

а, према томе, и Аустро-Угарску. Знао сам да она спрема некакве лажне унутрашње реформе, као и тобожњи покушај сепаратног мира. Чврсто верујем да ови покушаји неће обманути демократску Европу и Америку и потпуно сам убеђен да народи у Аустро Угарској, који траже слободу, неће водити никаква рачуна о сличним обећањима царске владе.

На све интриге које ствара Хабсбуршка династија у овој очајној ситуацији у којој се налази, ови ће народи дати само један одговор — одвећ касно! Историја свих народа у Аустро Угарској пружа дугу серију царских манифеста и обећања. Хабсбурги су их међутим свагда заборављали кад год би се осетили сигурни. У место слободе и уживања подједнаких права, видимо данас те исте Хабсбурге како остављају пет народа, који броје тридесет милиона душа, лишене свију политичких и народних права, и предате економској експлоатацији Немаца и Мађара. Једна од најтежих судбина за потиштене народе у Аустро-Угарској била је она на коју су били осуђени Јужни Словени: Срби, Хрвати и Словенци. И доиста, ниједан народ није био толико обмањиван од стране Хабсбуршке династије као ови Јужни Словени. Кад је букнуо европски рат, живаљ наше расе са те јужне територије претрпео је нечувена страдања. Босанска влада својеручно је потписала смртну пресуду за пет хиљада лица. Срби, Хрвати и Словенци из тих земаља, као и они из иностранства, имају једну једину мисао: прекид сваке везе са Хабсбуршком монархијом, а у њиховом уједињењу са својом браћом из Србије и Црне Горе у једну народну и потпуну независну државу лежи њихова будућност и њихов спас. Цео наш народ једнодушно тражи потпуно уједињење у једну слободну и народну државу, сходно принципима изложеним у Крфској Декларацији.

САВЕТОВАЊА НЕМАЧКИХ ВЛАДАРА

Лондон. — Дипломатски извори јављају да су се на скупштини свију немачких владара, која су се састали да већају о одговору на ноту Председника Вилсона. Људендорф је изјавио на том скупу, пред самим царем Вилемом и свим осталим немачким владарима, да је ситуација тако опасна да непријатељска војска може ући на немачку територију кроз неколико дана. Пошто је Људендорф као пропао пројекат немачких обећања, која су остала неостварена, то су та сва сад присутна горко нападали. Канцелар је рекао да се рат мора спровести са г тешкоћа. Баварски краљ је оштро критиковао Људендорфа. Вартембершки краљ је рекао да тешки одговорност лежи на раменима цара Вилема. Владари краја Хесенског живо се ито се војничке власти мешају у политику. Најзад је канцелар предложио да се прихвате Вилсонова условља и целина.

ФЕЉТОН

САВА ДРИНЧИЋ:

ОД ДОБРОГ ПОЉА ДО ЦАРЕВОГ СЕЛА

Победничке походе Југословенске Дивизије. — Кроз борбу 250 километара за петнаест и по дана!

(2)

Пролаз за нашим трупама био је страшан и величанствен. Све путе и пролазе закрчило је пале, лешеви војника и стоке непријатељске, а све обасјано пламеним морем, које је прожижрело непрегледне шуме и озивчавало места, по којих су вођени побеснели. Пожар, који се сваког часа све више појављивао непријатељу иза леђа, уносио му је у борачке редове панику и безумље.

Сарајски авијатичке српске и француске пропаганди сви до сад нам познати кола у ваздуху. Велики број ескадрила непрекидно је као мач висио непријатељу за вратом. Депо-и муниције и материјали дизани су редом у ваздух, и сва позадина разгољена, у страшном нереду, страшним експлозијама. Најзад су авијони са 200—300 метара ниа земљом окретали митраљезе и разгонили борачке групе...

6. септембра гоњење непријатеља преко Мрежанчета и Вртача. Борба код села Дабиништа,

преч коју је ходурно сам престолонаследник Бугарске, да спасе државу и живе моран трупе, кажњавајући смрћу своје војсковође за пораз. Бугарски пораз је на овом месту био тако страховит, да је Престолонаследник са Комитетом једне бугарске армије измакао само за неколико минута. На један топ непријатељ није имао са бојишта. Поражена војска је оставила митраљезе пушке и муницију. Немци, запрепашћени и сами поразом, бацају шлемове са глава, који одатле с лешинама и оружјем обележавају пут, на коме ће, за неуобичајено кратко време, умрети сви о спаси и величини једног највећичког и небезумљеног народа.....

7. септембра пао народни Кавадарци. Још исте ноћи.

8. септембра Југословени узимају народ Неготин, железничку станицу Кривовир и избијају на Вардар.

9—10. септембра довршава се ослобођење целог Такозина. Трупе преласе на леву обалу Црне Реке и Вардара и настављају непрекидно гоњење непријатеља, у сарадњи са коњичком дивизијом.

11 септембра. — Бој на Грајском. Последњи напор непријатеља да задржи катастрофу. Отроман плен, сви топови, који су учествовали у борби, муниција, локомотиве, возови, материјал и 2 авиона. У овој битци сарађује преко Качева 17. француска дивизија. У току дана десно крило Југословенске дивизије води борбе, мењет стала око Топика и Караула Шебе.

С пада Грајског (и нескоро за тим и Ведеса) Бугарски је војски била поцепана на двоје, и од тог часа настаје слом.

12. септембра пао Штип.

13. септембра пао Кочани.

14. септембра гоњење и борбе на Грајанским и Калиманским положајима.

15. септембра гоњење и борбе на Чешки.

16. септембра борбе на Богдановцу. Наступање целе ноћи и у јутро.

17. септембра у 1 час пао Царевог Села. Око поноћ трупе на 1—2 км. пред граничном старе Бугарске, где их нагиче наређење о примирју, на линији Страмера—Зегар—Бојковци—Острец (кота 1050)—Доња Црквена и Гевгели М.

Од Добрег Поља до Зегара трупе Југословенске Дивизије прешле су за 155 дана 250 км. пеш борбом и марш маршем.

Интерес опште стварно не допушта навести више да се каже за данас о извођењу свог војничког дела. Поглед на карту само на далеки завршетак је терешке страхоте, које су често пута, потпуно оправдале борачке жртве од њихове појединце, од хлеба, па чак и од муниције.

„...Јунаци моји! Хтео сам да вашим знојем тучем непријатеља, а не крвљу! И успео сам....." завршава горко своју наредбу за 17. септембар командант дивизије.

Брзина наступања јединица и обухватања тако мале губитке ове дивизије. Непријатељ, који је бановски бежао испред ових трупа, ипак је дао 1569 заробљених војника, 5 немачких официра и 9 бугарских, од којих су два виша.

Неже-наведени непријатељски пукови или њихови делови, бранећи прокоп, окружени су се Југословенско Дивизије: 53., 81., 21., 80., 11., 87., 10., 19., 45., 66., 7., 56., 59., 20., 12., 48., 33., 50., 65., 27., 43., 44. и 23. бугарски пук; 13. немачки јегерски батаљон и 14. планинарски немачки пионирски батаљон.

Плен до 17. септембра у почетку био је: 57 топова свих калибара, 9 мерзера, 62 каре, 31 митраљез, 4 минофрлачке, 36 комада локомотива „Декавил", два железничка воза са материјалом, 1200 пушака, много пекара, кујни, инжињерског, санитетског и артиљеријског материјала, безброј муниције и знатна количина хране.

И поред свеколиког умора, тешко да су икад ратници примали наредбу о прогању операције с више воље за њом. Био је то био за непријатеља, који је за три године владавине нам воробљеном нам земљом почињо толико нечовештва, да се она никад и никаквом статистиком нити описом неће моћи ни приближно навести. Свако корак љубе у нашу земљу сваког часа је дивно и непрекидно хвале нашим борцима призоре, свеопштих и страшне отпужбе, позивајући на освету без милосрђа.

На сваком кораку сцене састанка и сусрета изазивају најкарактеристичније призоре које људски дух може појмити.

Та се призори не описују и преживљују се и све више ће се преживљавати, ових дана, док Гром Страшне Правде кроби и остатак сатанске конвенције у пуклину за ослобођење...

23. септембра 1918.
Војиште

Штампарска Радионица Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 283. СРЕДА 10. ОКТОБРА 1918 ГОД. ГОД. V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 10. октобра

Српски званичан извештај. — После упорне борбе, наше су трупе натерале непријатеља на повлачење код Ражња, заузеле Ражањ и прешле западну Мораву, надирући даље на север.

Имали смо преко 300 заробљеника.

Солун, 10. октобра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војсака. — Српска војска је, после огорчене борбе, заузела цео масив Буковика и потискује пред собом непријатеља који се повлачи у правцу Мечке.

На осталом фронту покрети се изводе сообразно нашим плановима.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 10. октобра

Званичан извештај од 15 часова. — ..... отпочеле су своје напредовање. Њихове су трупе ноћас до железничке пруге северо-источно од Аси сир Сер, као и до мајура Сен Жак, северозападно од Шавињри. Западно од Шато Порсијен, активност обеју артилерија. На платоу источно од Вузјера борба која је отпочела јуче била је ослабила своју јачину. Потврђује се да су напади, вршени од стране Немаца у току јучерашњих дана, били врло жестоки. Французи су утврдили делове од седам разних хиландија. Јутрос, јаки немачки покушај против мајура Парион потпуно је пропао. У Вагезима, француске патроле су заробиле заробљеника у области клисуре Боном.

Званичан извештај од 23 часа. — На фронту Сере, Французи су приморали Немце на мало повлачење. На супрот упорној одбрани њихових митраљеза, Французи су ипак освојили Шаленври и Гривлуп. Њихова линија иде уз Сере ка Мортје, прелази на висине Фроамон, Ковртан и иде ју жније од кланца Биз. У Јутру, Немци су у два маха обновили своје нападе источно од Вузјера; били су сваки одбијени. Чехо-словачке трупе, у вези са француским деловима, поново су заузеле село Терон, које је било пало привремено у руке непријатељу. У Алзасу, јаки јак немачки отпор покушао је у три маха да се приближи јаком од спорних центара француских северно од Тана, био је одбачен.

Амерички званичан извештај. — На Вогезском фронту, очекивали смо и припремали своје добити од протеклих дана. Јаки противнапади на наше нове положаје на коти 297 и на шуми Рап нанели су непријатељу губитака, а наша линија остала је сваки непокидна. Источније, наше су трупе освојиле шуму Форе, заробивши 75 заробљеника. Артилерија ватра била је повећана своју јачину, а непријатељ је била активнија на обема странама Мезе. У Воевру, у току јучерашњег успешног рада, наше су трупе заробиле 26 заробљеника.

Лондон, 10. октобра

Званичан извештај. — Као резултат једне локалне борбе која је вођена преко ноћи, дошло је померање наше линије на леву обалу Ескеј она, јужно од Тиена, чији је западни део у нашим рукама. Наше су трупе остварале нове успехе између Валенсијена и Турнеа. Непријатељски отпор повећава се на своме фронту. У сектору

Турнеа, после јаке борбе у току ноћи, ми смо одбацили непријатеља из села Орк, ох пријаке 2 миље (3 км.) западно ох Турнеа и шума бивше Фрезјена. Наше се трупе налазе миље ох једне миље ох овог села.

ИТАЛИЈАНСКО ВОЈИШТЕ

Рим, 10 октобра

Званичан извештај. — У области Монте Томба, Монте Нера и на разним тачкама дуж Пјаве, артиљеријска двобој осетно јачане. На осталом делу фронта, наше су батерије узнемиравале својом ватром положаје и непријатељску позадину. На разним тачкама сектора Позина— Астико и на платоу Азијаго, наше су патроле дошле у додир са непријатељем, ступивши у борбу са његовим предњим деловима и изазвавши врло живу ватрену реакцију. Сукоби између ових јачих делова у близини Фонера.

ПОЛИТИЧКЕ И ВОЈНЕ ВЕСТИ

Лондон, 8. октобра. — Рајтерова Агенција јавља да је г. Пашић посетио 2. октобра Лојда Џорџа и конферисао с њим један сат. Г. Пашић је изјавио да је задовољан резултатом тога конферисања.

—

Бечки, 8. октобра. — По најновијим вестима револуција у Чешкој се шири са успехом, и читави трупа која је била послата да угуши револуцију, здружили се са револуционарима.

—

Вашингтон, 8. октобра. — Вилсон је известио Немачку, да су једини услови под којима би се могло закључити примирје— престанак свеопштих напада на суву и мору, као и то да та свирепства немачкој не што би коначан мир био могућан.

—

Лондон, 9. октобра. — Бонар Ло је изјавио да није разумно сада износити услове мира.

„И поред уверавања немачке владе да је својој војсци забранила нечовечна дела и рђаво поступање са становништвом, немачке трупе на нашем фронту свакодневно бомбардују са аероплана наше отворене вароши Ниш, Пирот, Алексинац и Крушевац без икакве војне потребе. Исто тако, без разлога стално бомбардују Крушевац својом артилеријом, чинећи пустош међу иначе бедним становништвом. Тако 8. овог месеца пало је на Крушевац 150 топовских зрна и 30 бомби са аероплана. Сем тога, једна немачка патрола прешла је Мораву и у селу Читлуку заклала три мештанина и једног одвела собом. Најзад, Немци и Аустријанци натерују мештане да им у ватреној зони копају ровове. Док наши непријатељи у својој немоћи сатиру и последње остатке српског народа, дотле српска војска чини нечувене напоре да у опустелој земљи смести и нахрани многобројне аустриске и немачке заробљенике и рањенике, третирајући их као и своје сопствене људе. Време је да се наши непријатељи бар у последњем часу одрекну ових нискости, недостојних великих народа и војска".

ИЗЈАВА Г. ПАШИЋА

Лондон. — На ручку који је приређен у његову част у Лондону, г. Пашић, Председник Српске Владе, рекао је: „Цео мој политички живот био је посвећен аспирацијама српског народа. Драго ми је што видим, да је мој рад наишао на одобрење једне тако уважене личности као што је Лорд Мер овог лепог и великог града. Аустро-Угарска је напала на Србију у циљу да је подјарми и уништи, као што је насилно анектирала српске покрајине Босну и Херцеговину. У својој одбрани и борби за слободу своје браће, Србија је ставила на коцку све што је било њено. Србија је чврсто била решена да радије часно жртвује и свој живот, него ли да живи срамно у немачко-мађарском ропству. Али борци за међуна-

родну правду и слободу одмах скочише да пруже руку Србији и Белгији и ућоше у овај рат не само за одбрану Србије и Белгије већ и за одбрану целог света, а поглавито малих народа од германског завојевања и тираније.

Бог који је дао човеку срце и разум да чини добро и чији су путеви далеки, али које крајња победа увек оправдава, стао је на страну бранилаца вечите правде и слободе противу оних који се не руководе моралним и човечанским осећајима већ бруталним и насилничким инстинктима. Ето зашто је победа имала да буде на нашој страни, у шта сам ја од почетка био чврсто убеђен, и ако плаћена неизмерним жртвама које, мислим, вапију за казном, како би добро тријумфовало и зло било спречено да у будуће пустоши свет.

Бугарска је изненадила свет својом незахвалношћу према народима који су је васкрсли из мртвих и дали јој слободу. Бугарска, коју су створили други народи, стала је уз Турску и такмичила се с њоме и Немцима у варварским поступцима и рушењу баш према онима који су је створили. Не бисте се томе чудили, кад бисте знали како су се Бугари толико хвалисали да у њиховим жилама тече татарска крв и да Бугарска, у њиховим очима, треба да буде на Балкану оно што и Пруска у Европи. Што је Србија изазвала дивљење у свету својом храброшћу и пожртвовањем, то она дугује самој себи, јер њена непоколебљива верност лежи у томе што је свесна да се бори за узвишене идеје правде међу народима у опште и за ослобођење и уједињење свију Југословена — Срба, Хрвата и Словенаца. Никада Србија неће заборавити потпору и помоћ коју су јој указали њени Савезници, давши јој тиме могућности и начина да покаже каквим је особинама задахнута. Те су особине показале, да је она достојан савезник својих племенитих Савезника који су пролили своју крв за општу ствар човечанства. Из тога разлога ми се надамо, да ће нас наши Савезници помагати и у будуће у раду на обнављању наше разорене отаџбине, као што су нас помогли у њеном ослобођењу. Србија и Црна Гора ујединиће се са својом браћом исте крви, језика и идеала, са Србима, Хрватима и Словенцима, у једну слободну демократску државу на основи Крфске Декларације, и остаће Савезници оних који су створили свет на новој основи правде и слободе народа. И пошто је моје срце испуњено захвалношћу према великом, јуначном и човечном енглеском народу, који се борио за правичност у свету, надахнут најплеменитијим побудама, као и за трајни светски мир и праву цивилизацију, ја пијем у здравље британског народа.

ВИЛСОНОВ ОДГОВОР АУСТРО-УГАРСКОЈ

Вашингтон. — Председник Вилсон послао је ноту аустро-угарској влади, као одговор на молбу за преговоре о миру на бази Председникових 14 тачака. Председник вели, да се не може обазирати на ту молбу Аустро-Угарске за преговоре. Он одбија да прими само „аутономију" за Чехо-Словаке као базу за мир, и тражи потпуну слободу за ове као и за Југословене. Он стоји на томе да је то ствар само ових народа, да одлуче шта ће задовољити њихове аспирације.

Француска штампа једногласно одобрава одговор Вашингтонске Владе на аустро-угарску ноту, исто онако као што је одобравала све ноте те Владе упућене на Централне Силе. Француске новине особито истичу да нота строго поштује права народа и наговештава свршетак аустро-мађарског насиља. Сматрају као важно да је нота стигла дан уочи ј, пошто се Чехо Словачка Влада званично конституисала под председништвом г. Масарика, са г. Бенешом као министром иностраних дела. „Пти Паризјен" пише: „Одговор, и ако је једнаствен, узима у обзир права која народи имају за сами собом оцуњују, право ко-

је Председник Вилсон није никада престао да изјављује. Ово је била смртна пресуда Хабсбуршком диктаторству, коју је Председник Вилсон свету објавио."

Беч. — Јављају „Фосише Цајтунг" да је нота Председника Вилсона Аустрији много блажа од ноте Немачкој. Најтежа је тачка у Председниковим захтевима, када се, његов захтев о будућој релацији Аустрије према Немачкој; јер Председник Вилсон тражи раскидање веза између ових двеју држава. „Фосише Цајтунг" вели даље: „Из једног говора грофа Тасе, у којем он изјављује да је рат изгубљен, јасно је да је и он, који је увек бранио интересе Немачке, примио Вилсонових 14 тачака".

ТЕКСТ ОДГОВОРА НА НЕМАЧКУ НОТУ

(Нар. извештај Рат. Пресбироа)

Вашингтон, 1. октобра. — Државни секретар предао је данас по подне следећу ноту швајцарском отправнику послова, који заступа немачке интересе у Сједињеним Америчким Државама:

„Господине,

У одговору на свечитење немачке владе од 29. септембра које сте ми предали данас, част ми је замолити вас да доставите следећи одговор:"

„Потпуно усвајање од стране садашње немачке владе и велике већине Рајхстага услова које је изнео председник Америчких Сједињених Држава у својој посланици Конгресу од 26. новембра 1916 године и својим доцнијим посланицима, оваплићује Председника да се отворено и непосредно изјасни о својој одлуци што се тиче свршетка немачке владе од 22. и 29. октобра 1918. године. Потребно је да се ово јасно да су начин извођења евакуације и услови примирја питања која се морају оставити мишљењу и процени војних саветника владе Сједињених Држава и влада њених Савезника. Председник сматра за дужност да изјави да влада Сједињених Држава не може узети никакву одлуку која не би прихватила потпуну гаранцију у погледу гарантије садашње војничке надмоћности америчке и савезничке војске. Он је убеђен да ће ту оправдану сигурност усвојати и савезничке владе. Председник сматра такође да му је дужност изјавити да ни влада Сједињених Држава ни, он је у то убеђен, влада са којима се Влада Сједињених Држава удружила као равноправна страна, неће пристати да уђу у ратне преговоре о примирју све дотле док немачка оружана сила буде и даље вршила незаконите и нечовечне дела, која она непрестано настављају чак и у тренутку када немачка влада поноси влади Сједињених Држава своје предлоге за мир. Њени сумарени прекидају потапање путничких лађа, и то не само лађа већ и чамаца у којима су путници и посаде гледали своје спасење; у свом повлачењу, на које је сада присиљена у Француској, немачка војска истребљено пролазе немилосрдна пустошења која су од њихових бивших сматрана као непосредна повреда правила и извођења културног ратовања. Варвари и сеље, у колико нису порушени, остављу предмет најсрамнијег пљачкања, сакаће се одводи чак и само њихово становништво. Не може се очекивати да народи удружени против Немачке пристану на обуставу непријатељстава док се не даље извоне нечовечна дела, отимачине и пустошења, што они оправдано гледају са ужасавањем и срамом пуним гнушања. Потребно је, такође, да не би било никаквих неспоразума, да Председник најенергичније обрати пажњу немачкој влади на одредбе и тачно значење једнога од услова мира, која је немачка влада сама примила. Оа је обухваћен у посланици коју је Председник изговорио у Монтеријеју 27. јуна. Она тражи: укидање свако самовољне власти ма где она била, која би једном лану дала могућност, тајно и једнако по својој вољи, да нарушимир у свету; или, ако се то не би могло извести сада и оно бар да се свеће на страну његов. Сили која је до сада управљала немачким народом сналаза у горе помењути ред. Оставља се, каже, на избор немачкоме народу да је измени. Ове Председникове речи сачињавају, наравно, један претходни услов за мир, јако би мир имао да буде једном самог немачког народа. Председник је привољен на напомене, да ће све оно што би допринело миру, по његовом мишљењу, зависити од вредности одговора и од задовољавајућих гаранција које би се могле дати на сво основно питање. Неопходно је потребно да владе удружене против Немачке знају шиљарно с ким говоре. Председник ће дати засебан одговор парско и краљевско владе Аустро Угарске.

Примате, Господине, уверење мога особитог поштовања.

Роберт Лансинг".

ВЛАДА ЧЕШКЕ

Париз. — Чешки Народни Савет у Лондону и Паризу, који су признале Савезничке Владе, изабрао је Масарика за председника владе и министра финансија и Бенеша за министра спољних послова.

Штимарски Радовчини Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.

Бр. 285. ПЕТАК 12. ОКТОБРА 1918. ГОД. ГОД V.

РАТНИ ДНЕВНИК

Орган Врховне Команде — Уређује Ратни Пресбиро

БАЛКАНСКО БОЈИШТЕ

Солун, 12. октобра

Српски званичан извештај. — 9. о. м. заузеле су наше трупе Краљево, а 10. прешле реку Црницу.

Пре него што је напустио Параћин, непријатељ је истерао све становништво из вароши, те је било принуђено да под ведрим небом очекује могућност за повратак својим домовима.

Солун, 12. октобра

Званичан извештај Штаба Савезничких Војска. — Борбе патрола на северној обали Дунава, где је непријатељ претрпео губитке. Српска војска, настављајући своје победоносно напредовање, гони Аустро-Немце чију је отпорност сломила у току борби 8. и 9. октобра. Она је дошла до фронта Параћин—Белушић—Краљево и прешла Црницу. Задобивено је 200 нових заробљеника.

ЗАПАДНО БОЈИШТЕ

Париз, 12. октобра

Званичан извештај од 15 часова. — На фронту Осве, француске трупе су прешле канал источно и западно од Вервин ке Грин. Француски јелеви, на супрот немачким противнападима, прешли су и даље пратећи на источну обалу. Борбене су борбе такође и на висовима железничке пруге северно од Мезбрекура. Северно од Нијеле Конт, Французи су осетно проширали своје добити у терену у току ноћи. На платоу Вуазјер, активност обеју артилерија.

Званичан извештај од 23 часа. — Није примљен.

Лондон, 12. октобра

Званичан извештај. — Настављене су жестоке борбе јуче по поноћи и у вече на борбеном фронту јужно од Валенсијена. Наше су трупе отерале непријатеља на шуме Ваџежи и освојиле села Невил, Салем и Бонавиљ, пробивши пролаз на реци Екаљон у близини свог последњег места. У сукрвк непријатељ је жилаво пружао противнападе преко Ваџежи, штитећи артиљеријском ватром своју пешадију; био је одбијен. Напад је обновљен јутрос на целом фронту између Самбре, канала од Овеи Есков. Северно од Валенсијена, очистили смо од непријатеља шуму Реми и освојили села Трејс, От Рив и Туи. Вођене су жестоке борбе западно од Турнеа, али је ситуација остала непромењена.

ИТАЛИЈАНСКО БОЈИШТЕ

Рим, 12. октобра

Званичан извештај. — Артиљеријска ватра која је јуче била доста знатна на целом фронту појачала се јутрос у зору у области Монте Грапа.

Прошле ноћи извршили смо знат-

не препаде на плато Сете Комуни; француски су делови смело продрли у непријатељске положаје код Монте Цимемола и пошто су били побили посаду у току једне јаке борбе, заробили су 23 официра и 707 војника. Јужно од Азијага британске су трупе напале на аустриске ровове на Ави, заробивши пет официра и 209 војника. Наше патроле, на супрот врло живој ватреној реакцији, упале су на ивицу јужно од Аса и северно од Мон де Вал Бела, задобивши око стотину заробљеника и 4 митраљеза.

На Монте Корно, покушај непријатељског напада, који је био припремљен експлозијом мина, потпуно је осујећен. Наше ваздушне ескадриле бомбардовале су са највећим успехом непријатељске бараке у зони Фонтана, наневши велике штете у близини станице Сасан.

Г. ПАШИЋ О ЈУГОСЛАВИЈИ

(Нар. извештај Рат. Пресбиро»)

Лондон. — Интервјуисан од Рајтерове Агенције, г. Пашић, Председник Српске Владе, потврдио је још једанпут одлуку Српске Владе да остаје верна Крфској Декларацији. Г. Пашић је изјавио да Срби не желе никакав претежнији положај у будућој Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца. У току саветовања између Српске Владе и Југословенског Одбора, на Крфу, јасно је утврђено да је општа жеља стварање једне нераздвојне државе Срба, Хрвата и Словенаца и одбачена идеја о каквој федеративној држави из политичких разлога, а поглавито услед несавладљивих тешкоћа за утврђивање границе између Срба, Хрвата и Словенаца. Србија сматра за своју народну дужност ослобођење Срба, Хрвата и Словенаца, и кад се то једном постигне, даће им се право да одреде своју сопствену судбину, или, другим речима, да се изјасне, у потпуној слободи, да ли желе уједињење са Србијом на основи Крфске Декларације или стварање малих државица као у минуло историско доба. А за сада, изјава југословенског парламентарног клуба пружа јасне доказе да смо сви сложни у погледу наших жеља и тежњи односно наше народне будућности; догађаји ће, међутим, ускоро потврдити на свечанији начин само дело.

НАПОРИ ЗА ПОМОЋ СРБИМА

Лондон. — Данас је отпочела у Ливерпуљу серија напора за повећање фондова за помоћ Срба отварањем једне јавне изложбе, што се има захвалити иницијативи Валентина Широла. На изложби ће се продавати рукотворине српских избеглица на Корзици као и српских рањених војника на Крфу и Бизерти. Говори се, да ће се после ове изложбе приредити у Ливерпуљу „Српска Недеља". Професор Босанке, који је провео годину дана у Србији као један од администратора Фонда за Помоћ Срба, одао је лепу хвалу особинама сваког Србина у опште. Он вели: „Србин је запојен јаким породичним осећањем, великим поимањем части, храброшћу и префињеношћу витешких осећаја. Србин је уметник од главе до пете, а бори се са витешком храброшћу. Он је срећан кад може да пружи помоћ палом непријатељу и доводи у завојишта бугарске рањенике указујући им ону исту нежност ко-

ју указује својим друговима из српске војске."

РАТ СЕ НАСТАВЉА

Париз. — Д'Ањеле је у парламенту одушевљено говорио о ослобођењу Љежа, Дуе, Остенде и Брижа и херојству краља Алберта и савезничких трупа. Клемансо је рекао: Настављамо рат и од пролећне кише ћемо створити мајчице гаранције против варварства.

Њујорк. — Америчка влада објавила је званично саопштење, у коме се вели: „Ми ћемо и даље упућивати у Европу по 10.000 војника дневно са потребним материјалом. Неће се учинити ни најмања жртва у овом војничком напору.

КОМЕНТАРИ ДРУГЕ НЕМАЧКЕ НОТЕ

Лондон. — Савезници мисле, да је немачка нота неповољна. Неприхватање изочави је безобзирност, које немачки моралу. Нота није правична и не слаже се са гледиштем Вилсона. О условима примирја је немачки штаб сумња у прави циљ тога споразума.

Сер, лорд Ленсдаун, мисле, да треба онемогућити будући немачки рат. Немци би хтели, да се с њима морално изједначе и да се извуку на положају пропалог освајача, па да се представе као частан парничар, који је пристао на споразум. Вилсон ће и даље бити јак у држању.

Лондон. — „Таjмс" пише: Немачки устанак реформа хоће да баци моралу због неповољног мира на до сада немогућан Рајхстаг. На немачке протесте се не обазиремо, јер изочави постоји и крајње су недовољни фактори.

Цела нота представља превару и наш нам не прави ту моту. Ако Немци хоће да се потчине, нека сазовњих потчине, јер се наши услови примирја неће мењати.

Лондон — „Дејли Мејл" коментаришући одговор Немачке Вилсону и вели: „Савезнички народи ће одбацити кефалтавно све лукавости, изјављују, да ће само војничка акција, а не преговори, осигурати мир који они желе.

Вилсон неће чинити никакве предлоге Савезницима, док год не буде потпуно законољубиви промењени у Немачкој. А сада нема никаквих доказа о таквим променама. Због свега овога савезници ће прекинути сву пажњу да би добили рат.'

Лондон. — „Морнинг Пост" вели, да се прекида Вилсону и не помиње. Прави томе ситуација је непромењена. Пост вели: Немачки народ нема части и не може је тражити. Савезници траже безусловну предају немачких снага, тако народа који је без чувствених осећаја.

„Дејли Хроника" вели: „Успомени примирја не могу осигуравати само оклопни оклоп снага, већ и нашу будућу победу. Ако Немачка, имајући то пред очима, жели да прими пуне последице пораза без нових губитака и питања, као што је то био случај са Бугарском, она мора учинити оно што ми хоћемо и што балканска савезници. Никакав се други одговор не може дати. Ништа се неће учинити, што би могло охрабрити Совјет и његове сумрачнике у схватању да се разговорима и напитницама могу избећи тежи услови."

„Дејли Телеграф" вели: Нам је програм јасан. Мислимо, да је дошао време, да се разговара са Немачком морају обуставити, и да се не могу отпочињати све дотле, док Немачка буде онаква каква је данас, ма да се трудила да нас увери, како су последње промене извеле коренite измене у унутрашњем животу Немачке.

Лондон. — „Манчестер Гвардијан" пише: „Не видимо ни који ће начин сва измена нота од Немачком моћи донети каквих стварних користи. Поводом почињених злочина на мору и суву, на што се председник Вилсон са правом јако жалио, не могу се примити извињења у ри Совјета. Ствар је тонико јасна, недела су толико очигледна, да се не може никако извињавати некаквим ратним потребама. Њих су хотимично почињали они, који морају бити кажњени најпре са својим прекобројницима. Није се могло очекивати, да ће Немачка признати у овим данима, како је окрутна почињала и како ће и даље чинити пустош и рушења. Сва брутална методе, коју је она унела у овај рат, почињала је последња дели изнад њега раније, јер су дошли у време, када је Немачка вукла мир и када су њене армије приморане на

ном повлачењу, а следствено немачкој логици и на нову опустошавају.

Једно од најтежих питања је питање састава немачке војске. Да је немачки народ озбиљно сам хтео реформу, наступиле би крвавије мере и много веће последице. Вилсон ће имати да процени, да ли се у Немачкој одиграо процес демократизације и парламентаризма и да ли су они, који су били оличење милитаризма и аутократије, увидели сву власт, па би се обратио својим Савезницима за улазак у преговоре за примирје.

У питању примирја председник Вилсон је са своје стране инсистирао на томе да први услов мора бити повлачење немачких армија на границе Немачке, што је усвојио и г-р Солф. Али се немачки одговор труди да унесе поменуту у друге услове примирја, које ће имати да поставе Фош и његови сарадници. Међутим, само примирје мора нам дати најпотпунију сигурност, да се рат неће моћи обновити; тек тада се може ступити у разговоре о миру.

ЗНАЧАЈ ЗАУЗЕЋА ДРАЧА И НИША

Лондон. — „Таjмс" пише на улазак Италијана у Драч, после огорчене борбе, обележава нов период у чишћењу предела западног дела Балкана. Непријатељ, повлачећи се на овај начин, лишава се главне базе снабдевања, и вероватно је да Аустријанци неће умаћи испред свежих губитака својих снага. Ако буку успети да уништу српску војску, Аустријанци ће имати да прелазе преко негостољубивих планина Црне Горе где ће их пресретне чета добро наоружана. Ускоро ће цела територија јужно од Дунава и Саве са свегла нашим од аустријске окупације, а одлив наших непријатељске и војничке утваји аустро немачки на целом балканском полуострву. Директан пут ка Истоку пресечен је од дана када су Срби ушли у Ниш. Ништа у историји балканских операција није било важније од овог брзог напредовања Срба ка северу, који, потпомогнути својим савезницима, ослобађа своју земљу једним дивним потегом. Њима је потребна енергична помоћ ради ослобођења Крагујевца и Београда. Сем тога треба употребити све напоре да би се Србима послало неодложно југословенске јединице које су сада у Италији и на другим местима, и које хитно оне желе да се боре против Аустрије, заједничког непријатеља.

ТЕСНО ИМ ОКО ГУШЕ

Берлински дописник бечких новина „Берлинске Тидунге" јавља своме листу да је Луденгорф изјавио крајем месеца септембра да је немачка ствар изгубљена и да он не може да држи западни фронт дуже од 14 дана. У исто време, са пуном бруталношћу, поднео је ултиматум аустро-угарске владе. Говор трофа Буријана о потпуном Вилсона такође изгледа као некакав ултиматум Немачкој, упућен по свом карактеру и само слабо сакривен у увијене фразе. Почетак његовог говора гласио је: „С погледом на ситуацију непријатељски односи не могу више другојачије", и најкрупнија је оним речима: „Рат се може сматрати као довршен. Ако Немачки не закључи Председник Вилсона и Савезнике, онда аустро-угарској монархији не остаје ништа друго него да закључи засебан мир." Ово је несумњиво јасно упућење на немачко нашљење као и очекивање у Берлину да ће Турска пристати на савезничке захтеве за предају, како то каже лист „Национал Тидунге" јавља.

НА ЗНАЊЕ

Због премештања Ратног Пресбироа „Ратни Дневник" неће излазити за неколико дана.

Милош Р. Анастасијевић, резервни мајор, моли сваког ко га зна известити ако би што знао о Светозару М. Анастасијевићу, резервисти пешадијског пука 1. класе при охрабри Београда. Још од повлачења о њему немамо никаква гласа.

Штампарија Ратноменик Министарства Војног. Одговорни уредник Влад. М. Анђелковић.